

Historien om Infanterie-Regiments Lübeck (3. Hanseatisches) Nr. 162

På foranledning af Officersforening for tidligere 162'ere

bearbejdet af

Otto Dziobek

Oberstleutnant a.D.

im felde 1914-1918 Kommandør for I./162

I året 1922
trykt af Gerhard Stalling
Oldenburg i.O.

Dansk udgave:

Jørgen Flinholm – 2017

flinth@stofanet.dk

Må ikke gøres til genstand for salg

Forord af Officersforeningen

Udarbejdelsen af Regimentshistorien er sket på baggrund af Regimentets arkiver. En del af krigens akter er imidlertid gået tabt i Revolutionens dage.

Det er Officersforeningens behagelige pligt at udtale sin tak til de herrer, der har deltaget i udarbejdelsen, en tak er med sikkerhed deles af mange tidligere medlemmer af Regimentet og en videre kreds.

En særlig tak skal rettes til Hr. Oberleutnant Sander, der med stor iver og interesse har fremmet arbejdet. Med ungdommelig skaberkraft har han ikke kun ved Trykkeri Gerhard Stalling i Oldenburg arbejdet med, men har ved omhyggelig udarbejdelse af kort og skitser og klargøringen af de mange billeder, erhvervet sig høje fortjenester med Regimentshistorien.

En dybtfølt tak skal rettes mod hustruen til vores faldne, højt agtede Bataljonskommandør Hans am Ende, som tillod os at anvende hans efterladte tegninger i teksten.

Med velvillig tilladelse fra Hr. Walter Hammer, forfatteren til Bogen om 236. Division (Forlag Badedekerschen Buchhandlung Eberfeld), er et antal billeder anvendt, som han venligt har stillet til rådighed. For dette er Officersforeningens tak velanbragt.

Må Regimentshistorien blive budt velkommen af borgerskabet i Lübeck og alle, som tilhørte Regimentet, samt alle dem, som 1. april 1922 med trofasthed tænker på Regimentet på 25 års jubilæumsdagen for dens grundlæggelse.

Lübeck, i efteråret 1921

Officersforening 162

**I agtværdig hukommelse
af de for Fædrelandet faldne
kammerater fra
Infanterie-Regiment Lübeck
(3. Hanseatisches) Nr. 162**

Indholdsfortegnelse

1. Regimentet i fredstid	7
2. Mobilisering. Sylt, Nordslesvig, Louvain, Termonde	11
3. Slaget ved Noyon, September 1914	17
4. Stillingskrig mellem Roye og Noyon. Oktober 1914 til oktober 1915	21
5. III. Bataillon ved Thélus. September til december 1915	34
6. Winter 1915/16 på Givenchy højderne. Stormen på Giessler-højder, 21. februar 1916	38
7. Kampe på Vimy-højderne, ved Lens St. Pierre og slaggebjergene ved Loos, Forår 1916	53
8. Første indsats ved Somme ved Pozières og Courcelette. Juli til august 1916	61
9. Stillingskamp ved La Bassée-Kanalen og ved Liévin, September 1916	71
10. Anden indsats ved Somme ved Saily. Oktober 1916	76
11. Vinter 1916/17 foran Ypres	85
12. Forårsslag ved Arras, April 1917	98
13. Kampe i Siegfried-stillingen ved Cambrai og sommer 1917 foran Arras Ved Bois du Vert og Vis-en-Artois.	106
14. Gheluveld. December 1917	126
15. Kortrijk. Houthem. Januar til marts 1918	132
16. Meesen – Wytschaete, April 1918	138
17. Knocke – Vestkapelle, Maj 1918	147
18. Matz-offensiv. Juni 1918	149
19. Lataule. Ressons. Camp-sur-Matz, Juni til august 1918	152
20. Bag fronten ved Cambrai, ved Metz og i Flandern, August til september 1918	158
21. Forsvarsslag ved le Cateau, Oktober 1918	162
22. Lorraine, Strassburg, Hjemkomst, November 1918	166
Efterskrift	169
Tabsliste for officerer	172
Bilag 1 – Befaling til angreb på Meesen	175

Indledning

Efter opløsningen af Regiment Lübeck dannede sig i Lübeck Officersforening 162. Den anså det som en af dens pligter at nedskrive Regimentets indsats i en historie.

Dette ønske fik yderligere næring og stor tilskyndelse deraf, at Kammeratskabsforeningen af tidligere 76'ere og 162'ere i Lübeck og Kammeratskabsforeningen for 162'ere i Hamburg, samtidig havde gjort det til sin opgave at pleje Regimentets historie, men specielt derved at den i Lübeck stationerede II. Bataillon af Infanterie-Regiment 6 i den nye hær, blev udpeget til at viderefører det ærværdige, tidligere Kongelige Preussiske Infanterie-Regiment Lübeck traditioner.

Vores gennem mange år højt agtede krigstidskommandør, Oberst v. Rettberg, rettede henvendelse til mig, og bad mig skrive Historien. Da jeg er en af de få, der næsten uafbrudt gjorde tjeneste ved Regimentet under krigen, og havde deltaget i alle slag og kampe, følte jeg, at jeg kunne imødekomme anmodningen.

På grund af tabet af dokumenter under revolutions tiden, opstod der vanskeligheder, men disse blev bragt af vejen med velvillig hjælp fra flere kammerater. En hilsen og håndtryk til alle, der så beredvilligt hjalp med under arbejdet.

Inden bogen blev offentliggjort, blev den kontrolleret. Som formand for den hertil oprettede kommission, der som medlemmer havde Hauptmann v. Helmolt og Leutnants d.R. Joachim Schwartz og Bieth, satte sig Formanden for vores forening, General v. Heynitz, der i mange år bar vores nummer. Som kommandør for Reserve-Infanterie-Regiment 76 under krigen frem til november 1916, havde han haft den nærmeste kontakt med os.

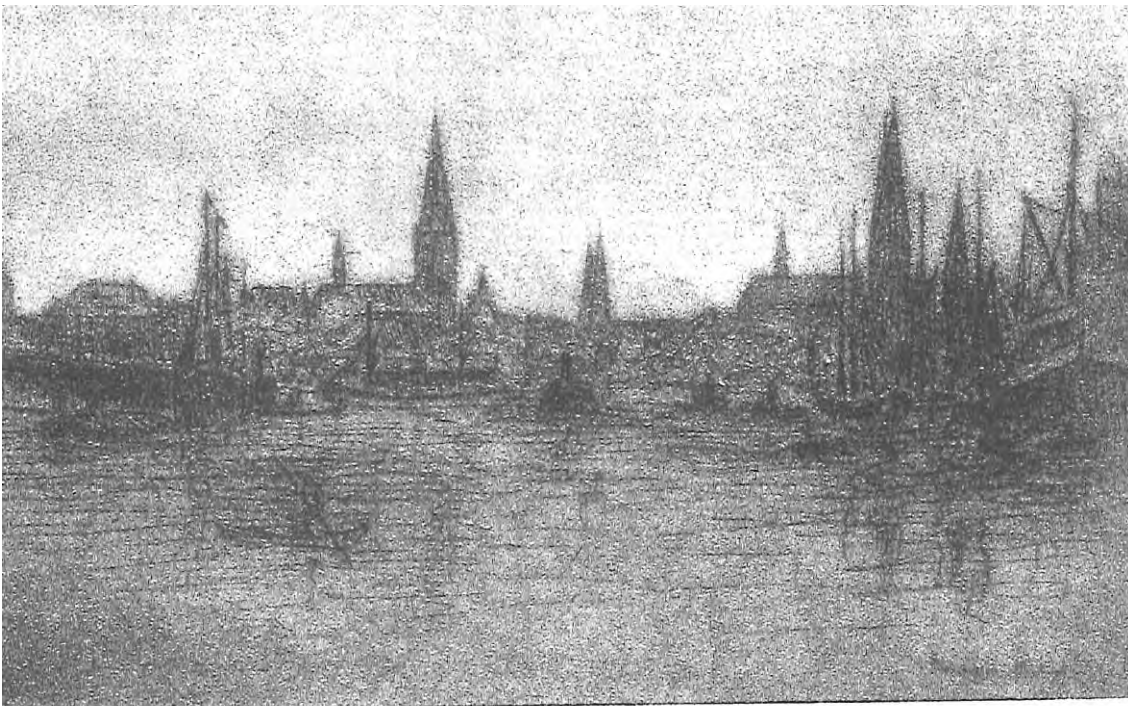
De enkelte krigshandlinger blev af hver enkelt af os opfattet på forskellig måde. Mange vil måske også søge forgæves efter en for dem særlig vigtig begivenhed.

Derfor er her orden på sin plads, som hver eneste af os så ofte havde læst på den høje stentavle foran vores gamle hjemlige »Schiffergessschaft« i Lübeck:

»at behage alle, er umulig«

Lübeck, i foråret 1921

Dziobek

Billed fra Trave havnen mod Frie- og Hansaby Lübeck

1. Regimentet i fredstid

Den 1. april 1897 blev Regimentet oprettet som 3. Hanseatisches Infanterie-Regiment Nr. 162. Som Kommandør udnævntes Oberst v. Kettler. Gennem A.K.O. [Allerhöchste Kabinettsorder] fra 29. 8. 1899 blev den 21. 3. 1897 fastsat som Regimentets stiftelsesdag.

Med loven af 28. januar 1896 blev infanteriet udvidet med 33 regimenter, som formeredes af IV. Bataillon (halvbataljoner) fra de gamle regimenter. Regimentet blev, som alle øvrige af de nye regimenter, formeret med to bataljoner.

Vores I. Bataljon blev formeret af IV./Grossherzoglich Mecklenburgischen Grenadier-Regiment Nr. 89 og Grossherzoglich Mecklenburgischen Füsilier-Regiment Nr. 90. Denne bataljoner var ganske vist først blevet oprettet den 2. 10. 1893, men kunne alligevel se tilbage på en stolt fortid. De mecklenborgske enheder, som var forfader til disse Regimenter, havde allerede kæmpet under den Spanske Arvefølgekrig i det 18. århundrede. I felttoget 1788 til 1796 kæmpede de under hollandsk flag mod Frankrig. Efter at Mecklenborg af Napoleon var blevet tvunget ind i Rhinforbundet, måtte dens tropper i 1809 mod Ferdinand v. Schill, 1812, med »la Grand Armée« drage i felten mod Rusland. Kun få kom hjem igen. De mecklenborgske stamenheder vendte med hæder tilbage fra befrielseskrigen mod Frankrig, kæmpede 1848 mod Danmark, 1849 mod Baden, og deltog på Preussisk side under samlingen af Tyskland, hvor kejsertronen og det samlede tyske folk blev smedet på slagmarkerne. Fædrenes drømme var gået i opfyldelse.

III. Bataillon af 2. Hanseatischen Infanterie-Regiment Nr. 76 overgik samlet som II. Bataljon i vores nye regiment. Efter felttoget i 1866 var Regiment 76 blevet formeret af kompagnier afgivet af de pommerske regimenter. Allerede samme år blev I. og II. Bataillon forlagt til Hannover, og III. Bataillon til Hameln. I efteråret 1867 blev Hamborg garnison for I. og II. Bataillon, mens III. Bataillon rykkede til Lübeck, og blev her.

Vores II. Bataillon blev arvtageren for denne bataljons ærværdige indsats i krigen mod Frankrig 1870/71. Den overtog også bataljonens fane, hvis spids var blevet beskadiget af en granat under stormen på Loigny den 2. december 1870. I maj 1872 blev den beskadigede spids erstattet af en ny, hvori Jernkorset var fastgjort. Fanespidsen var fastgjort med en ring i sølv, hvor der på ordre fra vores gamle heltekejser var indgraveret: Loigny (Orléans) 2. december 1870.

Ved 25-års dagen for æresdagen i 1870 tildelte Hans Majestæt Kejser og Konge fanen et dobbelt preussisk fanebånd, hvorpå forgyldte spænder for eftertiden viste, hvor bataljonen havde kæmpet: Paris, Toul, Metz, le Mans, Connerée og Thoiry, Fréteval og Morée, Beaugency-Fréteval, Cravant-Meung, Orléans, Loggny-Poupry, Dreux.

Fra den tidligere III./76 overtog Regimentet også Loigny-fondet, hvis grundbeløb på 10.000 Mark, Senatet efter krigen 1870/71 havde stiftet. Fondet tjente til støtte for i uforskyldt nød værende officerer og til hjælp i særlige situationer. Fondet suppleredes gennem bidrag, som officerskorpset med månedlige beløb havde forpligtet sig til.

Efter den med Preussen indgåede militæraftale, kunne borgere i den frie stat Lübeck aftjene deres værnepligt ved Infanterie-Regiment 162. Det yderligere personel stammede hovedsageligt fra de tilstødende områder Slesvig-Holsten, Mecklenborg og Oldenborg (Fyrstedømmet Lübeck).

Nummeret 162 lyste op på de hvide skulderstykker. Hvide ærmlommer med gule kantbånd prydede ærmeopslagene. Foruden den sort-hvid-røde kokarde, bar Regimentet også Lübecks kokarde – det røde Hanseaterkors på hvid baggrund.

Regimentet blev udrustet med Gevær 98 og Bajonet 71.

Sammen med det ligeledes nyopstillede Infanterie-Regiment 163 i Neumünster dannede det 81. Infanterie-Brigade under 17. Division (IX. Armee-korps).

II. Bataillon blev i dens kaserne i Feckenburger Alle foran Holsten-Tor, mens I. Bataillon i første omgang blev underbragt på »Grüner Platz« i bølgeblik barakker ved siden af kasernen. I sommeren 1899 kunne bataljonen så rykke ind i et meget skønt kaserneanlæg, som Byen Lübeck havde bygget på Burgkoppel in Marli på Brandenbaumer Chaussee. Overdragelsen af kasernen formede sig som en indtryksfuld fest, der vidnede om den gode forståelse mellem Byen og dens garnison. Det var en væsentlig medvirkende årsag til, at Regimentet følte sig yderst velkommen i Lübeck. I. Bataillon stod denne dag opstillet til parade på den nye kasernegård under dens kommandør, Major Freiherrn v.d. Goltz. Med en festlig tale blev overdragelsen af kasernen af de høje Senat markeret ved overdragelsen af en forgyldt nøgle. En parademarch foran repræsentanter fra Senat og borgerskab afsluttede festlighederne.

Den 16. oktober 1897 overdrog Hans Majestæt Kejseren I. Bataillons fane. Han selv slog det første fanesøm i under en festlig ceremoni i Æreshallen i Berlin. Foran mindesmærket for Frederik den Store fandt næste dag selve faneindvielsen sted. Herefter overdrog Kejseren den indviede flotte, hvide fane til Regimentskommandøren. Til festlighederne var desuden fra Regimentet afkommanderet Regiments-adjutant Oberleutnant v. Kettberg og Fanebærer, Sergeant Grams.

I efteråret 1898 havde det unge Regiment den ære, for første gang at stille op til parade for vores Højeste Krigsherre. Til deltagelse i Kejsermanøvrerne var 17. Division trukket sammen i Hannover og Westfalen, der blev indledt med Kejserparaden i Hannover. Manøvrerne var meget anstrengende. Regimentet klarede sig mønstergyldigt og modtog den sidste dag ved Porta Westfalica den Allerhøjeste tilfredshed og anerkendelse. Det fyldte hele regimentet med den største glæde og tilfredshed. Det kunne nu føle sig jævnbyrdig med de gamle regimenter.

Ved århundred skiftet blev fanerne forsynet med et forgyldt spænde med årstallene 1900/1901. Smykket med dette nye tegn på kejserlig nåde og med friske laurbærkranse på fanespidsen, stod fanerne Nytårsdag ved alteret i vores garnisonskirke, den gamle ærværdige Domkirke, under Regimentets feltgudstjeneste.

Den 16. juni 1900 fandt i Lübeck den festlige åbning af Elbe-Trave kanalen sted ved en festlighed med H.M. Kejseren. Regimentet dannede espalier for Kejseren mellem banegården og Burgtore. Ved mundingen af kanalen ved Burgtore var et æreskompagni opstillet under Hauptmann v. Schleinitz, hvor Kejseren skred fronten af.

Dagen i forvejen var vores første kommandør, Oberst v. Kettler, blevet forfremmet til Generalmajor og kommandør for 28. Infanterie-Brigade. Hans efterfølger blev Oberst Gaede. I efteråret 1902 blev Oberst Ressler kommandør. Den 18. oktober 1902 aflagde Hans Kongelige Højhed Storhertug Friedrich Franz IV af Mecklenburg-Schwerin et besøg i Lübeck. Under dette tog et æreskompagni fra Regimentet under Hauptmann v. Trautmann opstilling ved banegården.

Den 28. august 1904 modtog II. Bataillons fane samtidig med et antal andre ældre faner, ny fanedug, der var i lighed med I. Bataillons. Under den festlige indvielse og islåning af fanesøm i Berlin deltog Kommandøren, Oberst Ressler, Regiments-adjutant Oberleutnant v. Kummer og fanebærer, Vizefeldwebel Böhncke. Efter en tale foran hele Armeekorpset på Luruper Øvelsesplads ved Altona, blev den fornyede fane af H.M. Kejseren overdraget til Kommandøren. Paraden gik forud for Kejsermanøvrerne, hvori hele Armeekorpset deltog. Den forløb overordentlig strålende, som Kejseren i sin kritik bekræftede: »Dette var endnu engang en parade efter ægte Preussisk mønster«.

For Regimentet fik denne Kejserdag også stor betydning, da Kejseren udviste den nåde at give os det navn, vi i fredstid bar med ære og i krig bragte stor hæder: Infanterie-Regiment Lübeck. Den hertil udsendte A.K.O. lød:

»For at give den tilknytning, med hvilken 3. Hanseatische Infanterie-Regiment Nr. 162 har til Frie og Hansestad Lübeck, et tydeligt udtryk, har Jeg i anledning af den i dag foran mig gennemførte Parade af IX. Armeekorps bestemt, at Regimentet for fremtiden skal føre benævnelsen "Lübeck", og derfor skal hedde Infanterie-Regiment Lübeck (3. Hanseatisches) Nr. 162.

Samtidig med, at jeg hermed underretter Senatet herom, vil jeg gerne benytte lejligheden at forsikre Frie og Hansestad Lübeck det af mig fortsættelsen dedikerede sindelag.«

Sign. Wilhelm R

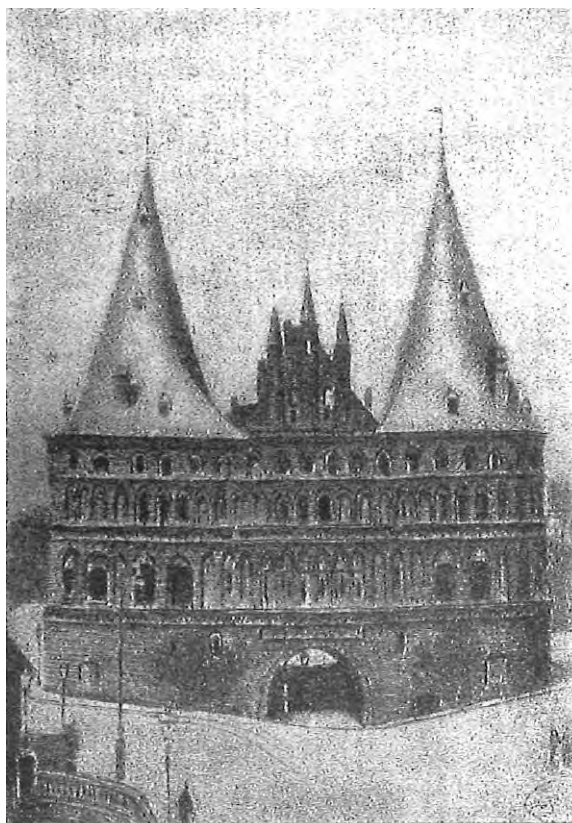
Samme dag forærede Senatet Regimentet en »Schellenbaum« [klokkestav til Regimentsmusikkorps] med inskriptionen »5. september 1904. Lübeck Senat«. Med en A.K.O. fra 10.11.1904 meddeltes Regimentet tilladelse til at føre samme klokkestav. Ved en festlighed i Rådhusets Krigssal den 14. januar 1905, blev dette smukke paradeinstrument med Lübecks farver overdraget Regimentet af formanden for Senatets Militærkommission Hr. Senator Dr. Neumann.

I forbindelse med Kejsermanøvrerne i 1904 blev for første gang III. Bataillon opstillet ved indkaldelse af reservister. Officersposterne blev besat gennem afgivelser fra Armeekorpsets øvrige Regimenter. Fra dette tidspunkt blev hvert år indtil manøvrerne i 1913 en sådan III. Bataillon opstillet.

På Kejserens fødselsdag 1906 blev Oberst Ressler forfremmet til General og overdrog kommandoen over Regimentet til Oberst v. Dittman.

I årene 1905 og 1906 vandt 1. Kompanie under Hauptmann König Kejserprisen for feltskydning, der under ledelse af den kommanderede general, General d. I. v. Bock und Polach blev gennemført for hele armeekorpset på skydepladsen Lockstedt. 1905 blev prisen vundet med Gevær 88, og 1906 med Gevær 98. Kompagniet erhvervede sig hvert år det kejserlige duelighedstegn på højre overarm, og modtog for hvert år en bronzebuste af Kejseren og af Kejser Friedrich III. Efter bestemmelserne fandt de opstilling i officerskasinoet.

Byen Lübeck holdt sig ikke tilbage for at give sit officerskorps, i stedet for officerskasino lokaler på kasernen ved Holstentore, deres egen bygning. Det vidunderlige Regimentshus i Hüntertor-Allee var vidne til store tider,

Holstentor i Lübeck

tid fuld med alvorlig militært arbejde, fyldt med kammeratskab og munterhed, for så – at blive afløst af andre, da de lübeckske og preussiske flag ikke længere vejede fra de høje flagstange foran kasinoet.

Officerskorpset kunne fejre Regimentes 10-års dag i den nye kasinobygning, i forbindelse med hvilken Senatet forærede officerskorpset en bordopsats af sølv, mens underofficerskorpset modtog et righoldigt bibliotek.

I 1913 vandt 5. Kompanie under Hauptmann Black endnu engang for Regimentet førstepladsen i Kejser-skydningen som bedst skydende kompagni i armekorpset og dermed en bronzebuste af Kejser Wilhelm I.

I marts 1909 blev opstilling af et maskingeværkompagni befalet, som formeredes den 1. oktober af afgivelser indenfor Regimentet. Den 1. oktober 1911 blev kompagniet organisatorisk del af Regimentet og underlagt I. Bataillon. Kompagniet fik i Marli sin egen nyindrettede kompagnibygning med tilhørende stalde.

Årene gik med hårdt fredstidsarbejde. Til kampuddannelse disponerede Regimentet over den vidunderligt, store Palinger Heide. Lübeck glædede sig, når dens soldater drog gennem gaderne med klingende spil. Det hørte i fordums dage til billedet af de brede gader, hvor der, de dage, det høje Senat havde samling, stod dobbeltpost foran Rådhuset, som præsenterer gevær for alle senatorer. Ved ligfærd for en senator stillede regimentet et sørgedetachment i paradeuniform med faner og musikkorps.

Øvelser fandt sted i Mecklenborg, Slesvig-Holsten og Hannover. Hvert år deltog regimentet i kamp- og bane-skydning på Lockstedter øvelsesplads.

Da Oberst v. Didtman i marts 1909 overtog 81. Infanterie-Brigade i Lübeck fra Generalleutnant Melior, blev Oberst v. Jarotzky kommandør af Regimentet, hvis afløser senere blev Oberst v. Koppelow, der overtog Regimentet kort før Regimentsinspektionen på Lockstedter Lager i slutningen af april 1913.

I 1911 deltog Regimentet endnu engang i kejsermanøvrerne. Forinden stod hele armekorpset under General der Infanterie Freiherrn v. Plettenberg foran den Øverste Krigsherre, som i 1904 til parade på Luruper Platz ved Altona. Kejsermanøvren foregik i Mecklenburg-Strelitz, Pommern og i Uckermark. For resultatet modtog Regimentet stor anerkendelse.

I maj 1912 havde Regimentet endnu en særlig mindededag. Det høje Senat tildelte begge bataljoner pragtfulde banebånd i byens farver. Regimentet stod denne herlige forårsdag opstillet til festlig parade på markedspladsen, hvor hans agtværdighed, Borgmester Eschenburg med en meget varm tale overrakte Regimentet disse udmær-

kelser og selv fastgjorde dem til fanerne. En parademarch foran det høje Senat afsluttede den militære højtidelighed.

En anden festdag var også for Regimentet den 10. marts 1913, hvor den til minde om den glørværdige tid under Befrielseskrigen stod opmarcheret på Burgfelde. Overborgmester, Senator Eschenburg, modtog paraden sammen med Brigade-kommandøren, Generalmajor v. Morgen.

Jubelåret 1913, hvor glæden over vores magt og storhed endnu engang, som en mægtig bølgede, gik over vores Fædreland, og fyldte de tyske hjerter med glæde fra Metz og Strassburg til Memel, fra Tønder til Oberschlesien, fra Eupen til Posen. bragte også Regimentet flere festdage, der vil leve videre i minderne. Som Kejseren den 16. juni begyndte sit 25-års regeringsjubilæum, fandt der på Burgfelde en festlig parole sted for Garnisonen, og få uger senere havde Lübeck den glæde, at kunne byde Kejseren velkommen indenfor dens mure. Flag og løvkrans hilste ham velkommen, og jubel mødte ham. Under Kejserens passage stod Regimentet espalier mellem banegård og Marienkirke. Endnu mindre Kejservinduet i Marienkirken om dette sidste kejservesøg i Lübeck.

Med en festgudstjeneste blev den 18. oktober 1913 hundredårsdagen for Folkeslaget ved Leipzig fejret, hvor det forhadte franske fremmedherredømme blev sprængt.

Den 1. oktober 1913 fik Regimentet sin III. Bataillon, der imidlertid ikke fik Lübeck, men Eutin i det oldenburgske fyrsterige Lübeck som garnison. Bataljonen blev festligt modtaget af byen og på det hjerteligste budt velkommen. Der knyttede sig hurtigt tætte forbindelser mellem befolkningen og enheden, der både i freds- og krigstid har befæstet sig.

Bataljonen formeredes af hele kompagnier, overført fra Regimenterne 31, 75, 84 og 163. Kommandør blev Major Freiherr v. Forstner. I oktober 1913 modtog bataljonen sin fane af H.M. Kejseren, som Oberst v. Koppelow efter den festlige indvielse i Berlin egenhændigt modtog fra Kejseren. I begyndelsen af december blev fanen overdraget bataljonen under en højtidelighed på markedspladsen i Eutin.

Bataljonen skulle bære den Preussiske kokarde, som også Regimentsstaben efter opstillingen af III. Bataillon skulle bære. Hans Kongelige Højhed Storhertug af Oldenburg, Friedrich August rettede stor interesse for bataljonen. Særlig energi lagde han i bygningen af en mønstergyldig kaserne. Krigen brød ud, inden den stod færdig. Indtil da lå bataljonen i venlige massekvarterer i byen. Da der i begyndelsen ikke var nogen skydebane ved Eutin, måtte der i forbindelse med skarpskydning, hver gang flyttes til Lübeck. Pallinger Heide blev også af denne anvendt til kampuddannelse af kompagnier og bataljon

2. Mobilisering. Sylt, Nordslesvig, Louvain, Termode

Regiment Lübeck var under planlægning af en øvelsesperiode i øvelsesområdet Munster. Den 5. august skulle transporterne hertil afgå. På trods af det skændige mord i Sarajevo og den følgende, politisk højspændte uge, var det vel kun de færreste at forventede, at tiden i øvelsesområdet ville blive ændret til en tid med helt andre militære aktiviteter.

Den 30. juli løste sig det uudholdelige slør af usikkerhed. Den kejserlige befaling »sikring« blev modtaget, allerede den 31. juli fulgt af befalingen »Truende Krigsfare«. Alle forberedelser til Munster blev smidt væk.

Samme dag forlod I. og II. Bataillon under Regimentskommandøren, Oberst v. Koppelow, deres kære dejlige garnison Lübeck for at overtage bevogtningen af øen Sylt. En enorm menneskemængde tiljubede bataljonerne under deres march til banegården, og beviste dermed ikke kun den begejstring, der havde grebet alle, men også troen på vores sejr og kærligheden til deres lokale Regiment.

Tidligt på morgenen den 1. august blev bataljonerne udlosset ved Højer Sluse, hvorfra de i løbet af eftermiddagen med skib blev overført til Munkmarsch på Sylt. Flugtartig, som rotterne på et synkende skib, forlod de mange badegæster øen på enhver tænkelig måde. I flammende begejstring lød hurraråb over havet fra skib til skib, og overalt sang man dybt grebet »Die Wacht am Rhein« og »Deutschland, Deutschland über alles«.

Under dens kommandør, Major Schlieckmann, forblev I. Bataillon i Westerland. Stab II. Bataillon, som Major v. Drigalski havde overtaget, blev med 7. og 8. Kompanie indkvarteret i List, mens 5. Kompanie under dens chef, Hauptmann Black, overtog sikringen af Hörnum på den sydlige del af øen. 6. Kompanie under Hauptmann Stavenhagen overtog bevogtningen af øen Pellworm, til hvis kommandant den tidligere kommandør af II. Bataillon, Major v. Lück, blev udnævnt. III. Bataljon under Major Frhr. v. Forstner, blev i dens garnison Eutin, som den først den 1. oktober 1913 var ankommet i forbindelse med bataljonens oprettelse.

Under opholdet på Sylt modtog Regimentet ordren til mobilisering. Befalingen blev modtaget med en klippefast tro på en sikker sejr, i bevidstheden om vores retfærdige sag, og med glødende begejstring for Kejser og Rige. Fra tusind struber brusede som flammende hyldest til fædrelandet vores »Deutschland, Deutschland über alles« over klitter og havet, der omgiver denne skønne tyske ø.

Nyheden om, at også England åbent havde sluttet sig til vore fjenders side, blev modtaget i bevidstheden og tiltroen til egne kræfter, og i dyb foragt for den feje fjende, der ikke for enestes vedkommende havde vovet, at binde sig til Tyskland. Med disse begivenheder blev sikkerhedstjenesten skærpet, og etableringen af forsvarsanlæg endnu ivrige sat i gang, da der måtte forventes en engelsk indsats mod øen.

Det omfangsrige befæstningsarbejde, der i løbet af krigen forvandlede den nordlige del af øen til en moderne fæstning, blev på dette tidspunkt påbegyndt af Regiment Lübecks kompagnier. Til assistance blev dette arbejde blev også civilbefolkningen indsat, der villigt påtog sig det på tidspunktet uvante arbejde. Kompagnierne fra List deltog i losningen af de første kanoner til øen i Königshafen, og i at bringe dem i stilling i nord spidsen af øen ved Ellenbogen.

En dag blev der over radio meldt om en engelsk flyver, der skulle nærme sig øen fra havet. Som modtagelseskomite blev alle dele af Regimentet alarmeret. Det var forgæves; flyveren udeblev. Krigens alvor mærkede man først ved en stor eksplosion, forårsaget af af den tyske kystdamper »Skelesten« var løbet på en mine, udlagt efter Englands krigserklæring af SMS »München«.

Den 7. august blev bevogtningen af øen overtaget af Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 85. Samme aften blev kompagnierne indskibet i Munkmarsch og transporteret tilbage til Lübeck, hvor Regimentet først måtte gøres feltmæssigt ved optagelse af reservister og frivillige. Som vi forlod Sylt ankom de nyhederne om de første stolte krigsresultater af de tyske tropper, erobringen af Liège. Midt i den enorme glæde over denne herlige, hurtige sejr, steg der sig misundelse ind over, at vi på øen ikke var med i krigen, hvad der var andre forundt. De kunne nu sætte nye laurbær og egeløv på deres faner, og erhverve det nye indførte Jernkors.

Den 11. august forlod I. og II. Bataillon endnu engang Lübeck med forsikringen om, at det denne gang gik mod fjenden. Hvis begejstringen havde været stor den første gang, oversteg det nu alt. Til lyden af den stolte Preusser-march, den gamle herlige hær-march og til »Muss i denn zum Städtle hinaus« drog bataljonerne gennem gaderne, udsmykket til overflod med den ærværdige Lübecker Hansaflag og det elskede stolte sort-hvid-røde flag, til hvis ære vi drog i felten. Magtfuldt drog fædrelandskærligheden gennem gaderne og ledsagede bataljonerne på deres march til banegården. Hele Lübeck dannede vores æresvagt, gammel og ung, mænd og kvinder. Det var en opløftende afgang i felten. Hurra for Regimentet, for hæren, for kejser og øverste krigsherre afløste hinanden. Smykket med blomster, drog vi afsted. Fra alle sider blev de rakt mod os. For så mange var det de sidste blomster fra hjemstavnen. Foran banegården tog det høje Senat med overborgmester Hr. Dr. Eschenburg, afsked med regimentet. Efter de varme, dybtføjte afskedsord fra de høje herrer, drevet af en værdig tysk alvor og

de hjertelige følelse overfor Regimentet, forpligtigede vi os til gøre vores Regiments elskede hjemby ære, og og derude kæmpe, så Lübeck med stolthed kunne tale om Regimentets indsats.

Men i stedet for over den tyske Rhin at blive kastet ind i fjendeland, blev det imidlertid Regimentets opgave i rammerne af 17. Reserve-Division at overtage bevogtningen af den danske grænse. Regimentet kæmpede resten af krigen underlagt denne division.

Selvom Danmark ikke havde sluttet sig til vore fjender, måtte det imidlertid regnes med at England ville landsætte tropper i Esbjerg, og under krænkelse af den danske neutralitet, angribe vores Nordmark. Hvorfor havde englænderne ellers ladet danskerne udbygge Esbjerg?

Bataljonerne udlossede i udkanten af Flensborg og kom i kvarter i Weseby sydøst for Flensborg, hvor de stødte til Eutiner bataljonen, der allerede den 7. august havde forladt Eutin og transporteret til grænsevagt tjeneste ved Flensborg.

Da der før afmarchen ikke havde været lejlighed til at forrette gudstjeneste, påtog landsbypræsten i Hyrup at afholde feltgudstjeneste for Regimentet og velsigne det før kampen. Denne meget højtidelige stund og den gripende prædiken gav Regimentet en god indledning til krigen.

I stor spænding startede den 17. august marchen over Flensborg mod nord. Vi forventede på kort tid et sammenstød med engelske tropper. De omkring løbende rygter gav god grobund herfor. I stedet kom Regimentet til Tinglev om omegn og gik i rolige kvarterer. Tiden deroppe bragte ingen krigeriske handlinger, men blot skyde-, march og kampøvelser i støv og hede. Der mærkedes en lettere modvilje hos de indkaldte reservister, da disse ikke med glæde havde ladet sig indkalde.

Vi modtog nyhederne om Generaloberst v. Heerings sejr ved Mulhouse og befrielsen af denne by, om sejren ved Lagarde, og om Kronprins Rupprecht af Bayerns store sejre i Lorraine over det franske 8 Armekorps mellem Metz og Vogeserne, og den tyske kronprins sejr ved Longwy. Der blev meldt om sejr efter sejr, og vi – stod uvirksom langs en grænse. Da nu også Japan usle nederdrægtige krav på vores herlige Kiautschau-område i Kina, blev vores lod os ubærlig. Vi længtes efter indsats foran fjenden til redning af Fædrelandet. Med stor sorg frygtede vi for, ikke at få andel i de tyske våbens ærværdige indsats. Hvem kunne på dette tidspunkt vide, at krigen ville vare i årevis?

Det var i denne dystre stemning at befalingen til indladning nåede os. Der blev ladet med skarp ammunition. Om aftenen den 22. august gik det mod ukendt mål. Vi fandt snart ud af, at det gik mod vest. Over Elmshorn, Hamburg, Osnabrück, Münster, Duisburg, Krefeld rullede vi mod grænsen. Undervejs blev vi overalt modtaget med stor begejstring, hvor kærligheden fra vores soldaterfolk til deres herlige hær lyste, og stolthed og tiltro kom til udtryk. Sejrsfanerne vejede i hjemlandet. I Aachen rakte man os ikke kun gaver til kropslig velbefinden, men også feltgrå tøj til at skjule vores lysere uniformsdele. Erfaringerne havde allerede vist det u hensigtsmæssige i lysende mærker. De havde i de første krigsuger kostet tab blandt førerne.

Med et hurra for kejser og rige kørte vi over grænsen ved Herbstal.

Om eftermiddagen den 24. august passerede i gennem Liège, hvor stolt det sort-hvid-røde flag vejede over de erobrede fæstningsværker. Det var et opmuntrende syn, der fik hjertet til at slå hurtigere. Hen under aften blev bataljonerne lossat i Waremmen, og marcherede herfra syngende i kvarter. Regimentsstab og M.G.K. blev placeret i Landem, hvor også brigadestaben var underbragt. Bataljonerne blev indkvarteret i Riel St. Trond, Berlioy, Gingelom og omkringliggende landsbyer.

Om morgenen den 25. august blev marchen fortsat mod næste indkvarteringsområde, der skulle ligge ved Wanghe. Undervejs kom befalingen: »Regimentet samler sig i den sydøstlige udkant af Tirlemont«. I den stegende middagssol og utrolig støv nåede bataljonerne stærkt udmattet frem til byen. Enhederne var endnu ikke kommet sig over den anstrengende jernbanerejse i tæt pakkede vogne. Den belgiske befolkning tog med påfaldende venlighed og hjælpsomhed imod de udmattede soldater, men vi kunne ikke stole på belgiernes harmløse hensigter. Der var allerede for mange eksempler på belgisk rænkespil og falskhed. Som tegn på deres underkastelse havde befolkningen forsynet næsten alle huse med hvide flag.

I Tirlemont udsendte Regimentet sin befaling: »Bataljonerne når individuelt den sydlige udkant af Lovain«.

Ved middagstid blev der på den tidligere kampplads langs den store hærvej mellem Tirlemont og Louvain, gjort holdt og forplejet fra feltkøkkenerne. De mange spredte belgiske tornystre og uniformsgenstande udgjorde et mærkeligt syn på slagmarken.

Omkring kl. 19 nåede bataljonerne de af Regimentet befalede bivakpladser ved Corbeek-Loo.

Undervejs mødte vi store skarer af indbyggere fra Louvain, der flugt artig til fods, til cykel og vogn var på vej mod Tirlemont. Som de begyndte at blive mørkt faldt i omegnen enkelte skud i retning af de veje, der blev anvendt af de tyske tropper. Der lå en vis ubehagelig trykkende stemning i luften.

Kl. 20 startede Regimentet den fortsatte fremrykning i rækkefølgen I., III. og II. Bataillon, i første omgang frem til vest kanten af Louvain. Generalkommandoet havde allerede opslået sit hovedkvarter i byen. På hovedgaden herskede en livlig militær aktivitet. Befolkningen satte vand ud og fordelte cigaretter, og inviterede venligt til en forfriskning i husene. Vi skulle øjensynligt lules ind i følelse af sikkerhed. Som det sidste kompagni – det var 8. under dens chef, Hauptmann Dziobek – var rykket ind i byen, faldt enkelte tydelige skud. Det var signalet til et lumsk overfald, som indbyggerne lod sig rive med i. Som på kommando blev døre smække i og spærret fra indersiden, mens vinduesskodder blev lukket. Overalt i husene slukkede lysene. Fra alle sider ramte skud ind i de tyske tropper og sprang op fra brolægningen. Befolkningen havde primært grebet til revolvere og pistoler, men også til jagtvåben.

Også her havde befolkningen forsøgt med hvide flag, og også med Røde Kors flag, at skjule deres lumsk hensigter. Netop fra huse, der havde stillet sig under Røde Kors flag, blev der på det kraftigste skud fra kælder-vinduer og tagluger. Der opstod et vildt skyderi og utrolig uorden. Løbske heste rasede gennem gaderne. Vogne kørte sammen og spærrede gaderne. For at lette soldaterne under den anstrengende march i den stegende hede, var oppakningen blevet transporteret. De belgiske kuske lod øjeblikkeligt vognene i stikken eller kastede dem omkring. Forvirringen og uordenen voksede uophørligt. Mange fra Regimentet mistede her i Louvain deres oppakning. Enhederne i byen forsøgte at gå frem eller tilbage for at nå byens udkanter, og fandt dem stoppet fulde. Mørket begunstigede belgiernes uhørte, folkeretslige forbrydelse, som de fejt skød mod tyskerne fra baghold. Vores folk blev grebet af et bundløst raseri, der fandt udtryk i hensynsløst brug af våben mod belgiere, der blev taget på fersk gerning. Huse, hvorfra der med sikkerhed var fastslået, at der var skudt, blev brændt ned. Det var hårdt, men fortjent! Under indtrængen i sådanne huse opstod flere steder kampe, hvor selv kvinder og børn med våben i hånd havde deltaget.

I. og III. Bataillon samlede sig omkring banegården efter at man var blevet herre over det foragtelige overfald, hvor skurkestregen synes særligt godt organiseret. II. Bataljon samlede sig på en bakke i den østlige udkant af byen.

Den fortsatte march i retning af Hosselaer kunne først begynde den 26. august om eftermiddagen efter at enhederne var blevet reorganiserede. Endnu engang måtte Louvain passeres, og endnu engang – præcist som aftenen før – fulgte lumsk ildoverfald fra sikre gemmesteder, fra huse og fra pramme i kanalen. Denne gang gik det i sær ud over bagagen, der havde betydelige tab blandt hestene.

Vi havde villet gå i krig mod en åben, ærlig fjenden; at vi imidlertid havde at gøre med en falsk, nederdrægtig Franktireur-bande, og så lige i begyndelsen af alle kamphandlinger, ramte alle medlemmer af Regimentet med et forbitret raseri. Med en så forløjet, folkeretsstridig krigsførelse fra den belgiske civilbefolkning, måtte fra vor side alle hensyn vige. Belgisk militær havde ikke deltaget i gadekampene i Louvain. Jo hårdere, der blev skredet ind, jo mere afskrækkende eksemplet fra Louvain virkede, jo mere var vores fortsatte fremrykning sikret mod fjendtlige tropper. Nedbrændingen af husblokke i Louvain var en tvingende krigsnødvendighed, som kan føres tilbage til de opildnede indbyggere selv. Der ville ikke være sket dem noget, havde de ikke på så fej forræderisk og lumsk en måde grebet ind i kampen i modstrid med alt folkeret.

Overfaldet i Louvain havde kostet IX. Reservekorps megen kostbar tid og et længere ophold, men samtidig kostet Regimentet de første og samtidig hårde tab. Den måtte beklage et tab på 17 døde og 63 sårede.

Under den fortsatte march den 26. august kom Regimentet i Herent endnu engang under et lumsk ildoverfald, der specielt kom fra et højtliggende kloster, sikret med langt væk synlige Røde Kors flag. Det havde formentlig været – efter udsagn fra belgiske fanger – de belgiske gejstlige, der havde været sjælen bag det fanatiske, hadefulde angreb på de tyske soldater. Efter fangeudsagn skulle overfaldet være organiseret af franske og belgiske officerer. Det skulle være den belgiske regering, der skulle have ansporet befolkningen, og skulle endda have udsat en dusør på 100 Frank for hver tysker. De to dage ved Louvain var en dårlig måde for Regimentet at starte krigen.

Omkring kl. 21 den 26. august nåede Regimentet frem til Hosselaer. Her lå det efter den varme, anstrengende dag i den bitre kolde nat med opplantet bajonet i forventningen af et meldt engelsk angreb. Om morgenen begyndte det kraftigt at regne. Alligevel bragte det glæde at modtage befalingen: »17. Reserve-Division angriber fjenden i stillingen Wesemael – Aerschot og vil trænge ham tilbage over kanalen«. Kl. 0630 blev fremrykningen begyndt. Kl. 10 kom der befaling til at indstille alt fremrykning, og til at Divisionen øjeblikkeligt skulle forberede sig til forsvar mod et engelsk angreb på vores højre flanke. Denne befaling blev kl. 15 igen afløst af befaling til at afmarcherer mod Gelrode (I.), Sallaeken (II.) og Heykant (III.), hvor de i rammerne af Divisionen i afsnit Aerschot – Haecht skulle indgå i omringelsen og angrebet på Antwerpen.

Kompagnierne indrettede sig til forsvar langs kanalen ved Sallaeken, men allerede om natten den 28./29. august fik Regimentet ordre til øjeblikkelig afmarch over Wesemael til Kortenbug, som blev nået kl. 10. Marchen

fortsatte over Oever. Om eftermiddagen blev der slået bivuaak i udkanten af Bryssel. Hvilet var kort. Om aftenen blev bataljonerne alarmeret til at beskytte den i nærheden liggende Generalkommando IX. Reservekorps mod en meget ophidset belgisk civilbefolkning, og her indrette sig til forsvar. Kl. 5 blev arbejdet pludseligt afbrudt. Kl. 6 skulle Regimentet stå marchklar på deres bivuaakpladser. Afmarch udeblev. Regimentet tilbragte hele den 30. august foran den belgiske hovedstad i bivuaak, der var etableret efter alle forskrifter fra feltreglementet.

Den 31. marts kl. 3 blev Regimentet alarmeret og startede øjeblikkeligt marchen mod Bryssel, der blev nået i skumringen. Trods det tidlige tidspunkt var gaderne fulde af mennesker, hvis angstfulde forbavselse over den lange slange af feltgrå tyskere, stod skrevet i ansigterne. På grund af den usikre situation omkring Bryssels indbyggere, blev der rykket frem med skudklare våben, mens der langs begge husmure gik to grupper, der skarpt holdt øje med husene på den modsatte side. Midten af gaderne var frie. På en næsten ufordrende måde var den af tyskerne erobrede by smykket med belgiske flag. Næsten alle belgiere bar en rosette med de fjendtlige farver sort-gul-rød i knaphullet. Kl. 1130 blev Asche nået. Regimentet foldede sig ud på begge sider af vejen Asche – Termonde til angreb på den lille fæstning Termonde [Dendermonde], men denne dag kom det ikke til angreb. Regimentet måtte endnu engang gribe til spaderne og grave sig ned. Cykelpatruljer blev sendt frem til opklaring, mens huse og gårde blev undersøgt for mistænkelige personer, våben og ammunition. Det var i forbindelse med dette, at en patrulje fra 6. Kompanie på en kro blev omringet af civilbefolkningen og taget til fange. Regimentet bivuaakerede i de anlagte stillinger.

Vi havde for den 1. september forventet IX. Res.Korps angreb på Termonde. 17. Res.Div. skulle angribe fæstningen, mens 18. Res.Div. til venstre skulle omgå fjenden og forhindre hans tilbagegang. Angrebet blev udsat, da på ordre fra højere myndighed IX. Res.Korps skulle forskyde frem til III. Res.Korps. I stedet for at skride til storm på Termonde, viste vi belgierne en tilsyneladende tilbagetrækning af de samme veje, hvor vi dagen i forvejen fra rykke frem. Ved middagstid samledes Regimentet ved Wommel. 5. Kompanie blev efterladt til bevogtning af generalkommandoen i Releghem, mens 8. Kompanie kl. 18 overtog bevogtningen af Divisionsstaben ved Bever. Næppe var disse kompagnier nået i bivuaak før de blev alarmeret og sendt i retning af Hasselt, hvor en stærk cykelpatrulje var kommet i kamp med afsiddet belgisk kavaleri. Kompagnierne kom ikke til indsættelse, da belgierne trak sig tilbage. Om aftenen gik de igen i bivuaak ved slottet i Bever.

Om eftermiddagen den 2. september marcherede Regimentet til Meysse, hvor der igen blev gravet og gået i bivuaak. Her modtog Major v. Forstner befaling til, næste eftermiddag (3. september) med et detachement bestående af III. Bataillon (Kompagnier de Rainville og v. Hammerstein), en deling artilleri og pionerer, overraskende at støde frem til banelinjen Termonde – Mecheln, og denne ved Ursene grundt ødelægge. Efter uhindret gennemførelse af opgaven vendte styrken om aftenen tilbage til dens bivuaakplads ved Impde.

Ved midnat blev Regimentet alarmeret og marcherede fra bivuaakpladsen over Brussegheem – Asche mod Termonde, som den kommende dag, 4. september, skulle indtages. 17. Res.Div. havde til opgave at angribe dens front, mens til højre 6. og til venstre 18. Res.Div. skulle omgå fløjene.

Regimentet marcherede med divisionens hovedstyrke og nåede ko. 1040 Lebbecke, hvor den gik ordre til at gå frem til højre for vejen Asche – Termonde. Som bevægelsen var sat i gang, blev Regimentets fortsatte fremrykning standset. Den havde for denne dag fået den utaknemmelige opgave at virke som reserve. Mens artilleriet og Divisionens tre øvrige Regimenter var involveret i hårde kampe med besætningen på yderværkerne og Termondes kærnebefæstninger, lå Regimentet i timevis uvirksom udenfor skudvidde af fæstningen. Kun nogle enkelte artillerigranater slog ned i nærheden af os.

Omkring kl. 16 var modstanden i fæstningen brudt. Regimentet fik ordre til at trænge ind fra nordvest. Hvor der enkelte steder endnu blev ydet modstand, blev det hurtigt nedkæmpet. Fremrykningen blev imidlertid vanskeliggjort, da belgierne havde sat store dele af fortærrænet under vand. Der måtte derfor vades gennem vand til livet for at nå fæstningsværker og volde langs Schelde, hvis mudrede løb udgjorde et mål for yderligere fremrykning. Efter at have opgivet kampen havde Belgierne trukket sig så hurtigt tilbage, at det ikke mere lykkedes at afskære dem. Af denne grund blev kun 79 fanger taget. I. Bataillon mødte ved Schelde-broen heftig modstand, der blev brudt af 1. Kompanie under dens chef, Hauptmann Goetze. Porte og fæstningsværker var effektivt blevet ødelagt af vores artilleri. I byen var der udbrudt flere store brande. Et ganske ejendommeligt billede var de store mængder omkringliggende belgiske uniformer og udrustningsgenstand, der lå overalt. Det lod sig kun forklare med, at de belgiske soldater i deres tornystre havde civilt tøj, og derfor hurtigt kunne smide uniformen, når en kamp vendte sig til ugunst for dem. De ville i tilfælde af, at de ikke mere kunne komme væk, kunne givet det indtryk af at være harmløse borgere. Da der imidlertid i tornystrene blev fundet civile belgiske klæder, kunne denne fejle, foragtelige list ikke nytte dem.

Efter indtagelse og gennemsøgning af den lille fæstning, fik Regimentet ordre til at trække sig ud, og i stedet overtage beskyttelsen af det tunge artilleri, der var kørt frem til Minnestraat, og gå i bivuaak i det sydlige Ter-

monde. I. og III. Bataillon bivouakerede i Mannekenstraat, II. Bataillon ved Minnestraat på vejen Lebbecke – Bryssel. Her blev bivouak indrettet som foreskrevet i feltreglementet.

Kirkeklokkerne i de omkringliggende landsbyer blev hentet ned, da den fjendtlige befolkning anvendte dem til at signalerer med.

Om aftenen den 4. september blev alle tyske tropper trukket ud af den erobrede fæstning, der herefter igen blev besat af belgierne. Som resultat blev den 5. september igen lagt under kraftig artilleribeskydning. Regimentet fik ordre til at stille sig klar stik sydøst for Termonde til dækning af artilleriet. Her blev den i løbet af formiddagen afløst af Res.Inf.Regt. 31 og rykkede samlet tilbage til bivouakpladsen ved Mannekenstraat, hvor den forblev indtil om morgenen den 7. september under indtryk af de gevaldige brande, der nu rasede i Termonde. I det fjerne tordnede kanonerne ved Antwerpen. Den 6. september dukkede for første gang et fjendtligt fly op over Regimentets bivouakplads. Den nedkastede bomber og flyver-pile, der dog ikke anrettede skader. Det var imidlertid en advarsel om, at forskrifterne for indrettelsen af bivouak ikke længere var fulgt med luftopklaringens tidsalder.

Den 7. september blev bivouakken brudt ned kl. 5 om morgenen. Marchen gik først gennem den ødelagte og rygende Termonde og så op langs Schelde. I Termonde forblev 12. Kompanie under Hauptmann v. Hammerstein som forbindelsesled mellem IX. Res.Korps og omringelses styrken ved Antwerpen. Kompagniet lå som eneste tyske enhed vidt og bredt midt i en påfaldende, fjendtlighedsindt civilbefolkning. Den 10. september kom kompagniet tilbage til Regimentet efter en 29 timers march på 74 km, uden at den undervejs havde haft udfald. Få timer efter, at den havde forladt Termonde, blev byen igen besat af belgierne.

Det vidunderlige landskabsbillede under Regimentets march den 7. september blev brudt af den rå virkelighed – nedbrændte gårde, ødelagte broer ved Schellebeeke og Wetteren. I disse landsbyer var der påfaldende mange våbenduelige mænd. De stod omkring og kikkede med sammenbidte ansigter på vores forbimarch. Sandsynligvis var det belgiske soldater, som vi tidligere havde kæmpet imod. Omkring kl. 13 blev Quatrecht nået, hvor 81. Brigade (Inf.Rgt. 162 og 163) skulle gå i hvil i bivouak. På dette tidspunkt kunne der høres infanteriild i retning af Gent, der kun kunne komme fra en opklaring udsendt af cyklister og en deling fra Res.Hus.Regt. 6. Herefter blev I./162 fuldet ud til angreb. Da ilden imidlertid tilsyneladende døde ud, blev der igen givet befaling til at gå i hvil. Denne befaling nåede ikke frem til 1. Kompanie. Den fortsatte fremrykningen og greb selvstændigt ind i kampen, der havde udviklet sig i øst kanten af Melle mod en langt overlegen styrke. II./162 havde forposterne. 8/162 var udset som forpost-kompagni. Som den rykkede ud for at indtage forpost stillingerne blev infanteri ilden ved Melle livligere. Kort efter kom en husar tilbage i galop med meldingen: »Forspids kavalieri udkæmpet. 1./162 i hårde kampe. Forstærkning presserende nødvendig«. Uden ordre hertil rykkede 8/162 under Hauptmann Dziobek øjeblikkeligt frem, og greb på begge sider af vejen Quatrecht – Melle ind i 1/162 kamp. Mens disse to kompagnier bandt fjenden i front, og trængte 500 meter tilbage, angreb Major v. Drigalski, som med yderligere tre kompagnier fra II. Bataillon – 5, 7 og 6 – til venstre udenom kampen. Chefen for Maskingeværkompagniet, Hauptmann Zaehle, kørte sit kompagni frem i trav og indsatte sine geværer på begge sider af vejen Quatrecht – Melle ved 1. og 8. Kompanie.

Gennemførelsen af det hurtige angreb gjorde uddannelsen på Palinger Heide ved Lübeck ære. På hornsignalet »Anlæg bajonet!« sprang kompagnierne frem til stormafstand, og med fejende faner, so befandt sig ved 8. Kompanie, trommende tambur og smældende signalhorn fulgte under sejs sikre Hurra indbruddet i den fjendtlige stilling. Det var et øjeblik, hvor ethvert soldaterherte slår lidt kraftigere, og synet af II. Bataillons fane i spidsen for stormen, blafrende i efterårssolen, uudsletteligt indprenter sig i hukommelsen. De skønne fanebånd, som det høje Senat i maj 1912 havde tildelt begge Lübeck bataljonernes faner, var blevet i garnison. Senere – i 1915 – blev fanerne bragt hjem, da deres anvendelse under kamp ikke længere var i overensstemmelse med krigsførelsen, og kostede unødige ofre.

Et lysende eksempel var den uforfærdede tapperhed under denne fægtning, som vore højtærede Brigadekommandør, General v. Lewinski udviste, som han med ungdommelig friskhed deltog i angrebet sammen med 8. Kompanie.

Belgierne kunne ikke holde stand mod angrebet. Mange faldt tilbage foran de blanke våben på trods af deres mangefold overlegenhed. Der blev indbragt nogle dusin fanger, hvoraf 23 tilfaldt 1. Kompanie. Efter at den fjendtlige stilling var stormet, kørte et batteri fra vores 17. Res.Feldart.Regt frem og gik i stilling foran vores infanteri. De forfulgte den tilbagerykkende fjende med deres ild. På hundreder af cykler flygtede belgierne tilbage mod Gent. To fjendtlige pjecer, der havde skudt fra udkanten af Melle, var rykket ud inden stormen.

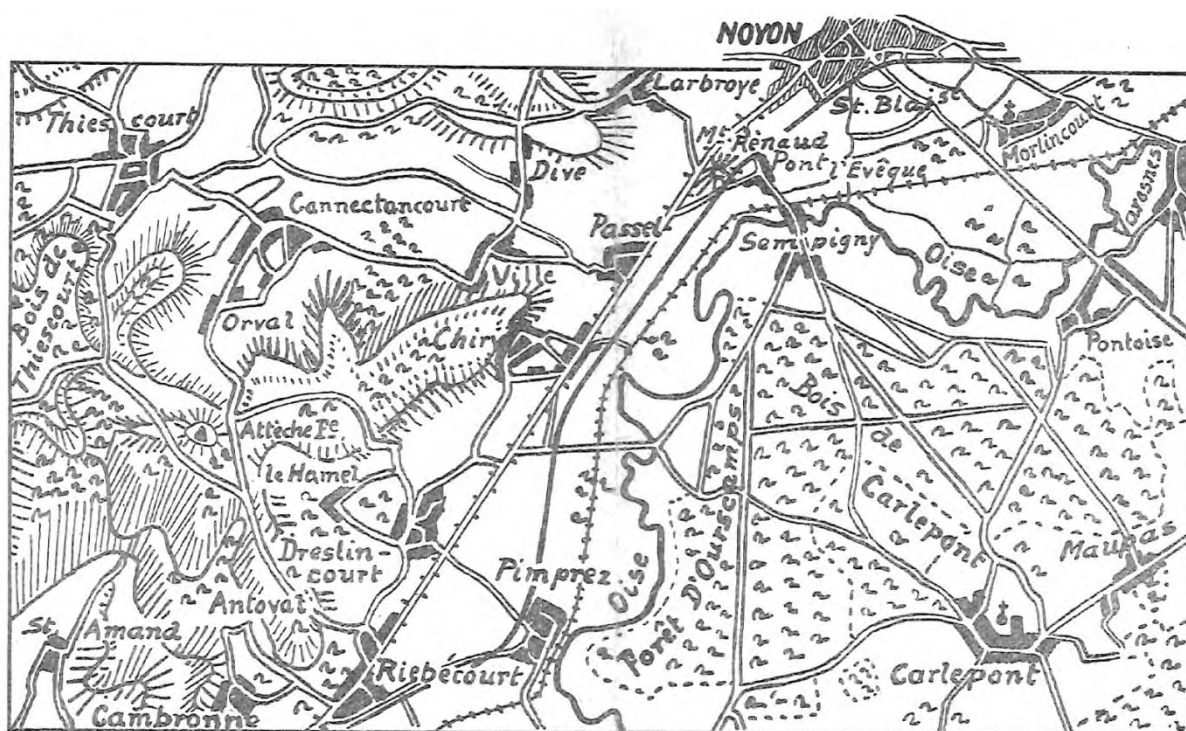
På trods af fjendens store overlegenhed var tabene få. Belgierne skød gennemgående for højt. Artillerigranaterne eksploderede ikke. Regimentet mistede 21 mand, herunder den første officer, den tapre Leutnant v. Arentschild, der døde af sine store sår den følgende dag.

Regimentet tilbragte natten på kampposter på slagmarken. Om morgen blev der marcheret videre og nåde denne dag til Beirleghem, og næste dag – 9. september – til Berchem. Marchen førte gennem Oudenaarde, hvor tyske tropper i 1807 under den Spanske Arvefølgekrig under Prinz Eugen i trofast forbund med englænderne under Marleborough havde slået Ludvig XIV franske tropper.

Efter om morgenen den 10. september at have tilbagelagt 5 km på vejen mod Royen, kom Divisionens adjutant, Hauptmann v. Ondarza, ilende med ny befaling: »Stands øjeblikkeligt. Divisionen stiller sig parat til angreb mod ny fjende fra nord«. Kampklare afventede Regimentet indtil kl. 15. Forgæves – I ilmarch rykkede Divisionen herefter over Berchem – Oudenaarde tilbage, for at assistere 6. Res.Div. under kampene foran Antwerpen. Kl. 1 nåede Regimentet Nederzwalm. Efter en pause på tre timer rykkede den igen frem ad samme vej over Oudenaarde – Berchem, og nåede efter en anstrengende march på 48 km i kraftig regn i mørket frem til Tournay, hvor der blev slået bivak på øvelsespladsen.

Som solen stod op, fortsatte marche. Regimentet havde dårligt forladt byen, før engelsk kavaleri dukkede op. Vores efterladte sårede og marchsyge faldt på denne måde i engelsk fangenskab.

Oversigtsskitse over Noyon og omegn

3. Slaget ved Noyon,

September 1914

I ilmarch gik det næste dag videre. Den 12. september overskred Regimentet omkring kl. 10 under dundrende hurra for Kejser og Rige den franske grænse ved Fort Maulde ikke langt fra St. Amand. Med fast vilje til sejr og med tillid til egen styrke, blev der ved indmarch i Frankrig, modtaget en Korpsbefaling, hvori korpset fastslog at tropperne skulle væbne sig til nye store anstrengelser og kampe med ærkefjenden. Sidst på eftermiddagen nåede Regimentet Denain som første kvarter på fransk jord. Den 13. marcherede det som Divisionens forspids over St. Hilaire – Caudry – Clary, hvor IV. Armeekorps havde kæmpet en hård, men sejrrig kamp med englænderne, til Marez-Avely og Ellicourt. Næste morgen gik det videre over Vermand. Bevidstheden om, at IX Res.Korps rykkede frem på den yderste højre fløj af den tyske hær, og at den var tiltænkt omslutningen af fjendens venstre fløj, hævede i stærk grad den indre styrke efter de sidste ugers anstrengelser. Foran vinkede der os en krigsopgave, som vi med begejstring imødegik, og desto mere, da vi havde den fulde tillid til føringen fra vores kommanderende general, General der Infanterie v. Boehn. Denne gammel-preussiske soldaternatur kombinerede hensynsløs strengthed med ubegrænset velvilje og omsorg for sine undergivne.

Om aftenen blev Coulaincourt nået. Efter en kort hvil gik det den 15. videre. Ønsket om at nå det fastsatte mål, øgede marchpræstationerne. Regimentet marcherede den 15. september fra Beaucais over Lanchy, Matigny, Woyennes, Ercheu og nåede den 16. kl. 3 om morgenen frem til Lagny. Her fik den ordre til over Thiescourt, Cannectancourt, Orval at rykke til Ribécourt. Foran lød kamplarm. Fjenden var indstillet på kamp. Divisionens forspids – Inf.Regt.163 – var involveret i kamp.

Efter et to timers hvil startede Regimentet kl. 5 den befalede march mod slagmarken. Fjenden havde besat skovområderne på begge sider af Oise på bakkerne ved Cambronne – Ribécourt – Carlepont. Regimentet rykkede frem på begge sider af den næsten ven med III. Bataillon til højre og I. Bataillon til venstre. II. Bataillon fulgte efter på vejen. Ved middagstid havde 17. Res.Div. for største parten rensket skovene på østsiden af Oise, og

kastet fjenden ud af Cambronne, Ribécourt og Dreslincourt. Skovområdet lå endnu under kraftig fjendtlig artilleri beskydning, der hurtigt var godt indskudt.

Ved middagstid blev Regimentet befalet til angreb på Ribécourt – Dreslincourt. Det lykkedes III. og I. Bataillon under hårde kampe at trænge frem til Ribécourt. Byen var på udmærket måde af franskmændene indrettet til forsvar, og blev overordentligt dygtigt og hårdnakket forsvaret.

Bebyggelsen Antoval på skovbakken vest for Ribécourt var stadig på fjendtlige hænder. Til erobring blev 11./162 indsat. Herunder faldt som lysende forbillede den urokkelige tapre Hauptmann v. Schuckmann, der havde uddannet sit kompagni til en sjælden højde af krigsdygtighed. Kompagniet blev overtaget af Leutnant d.R. Ethamer, der ligeledes fandt heldedøden under stormen på Antoval. Hans efterfølger, Leutnant d.R. Haack, blev så hårdt såret, at han den 19. døde af sine sår.

Under fremrykningen mod Ribécourt den 16. om eftermiddagen fandt den tapre kommandør for I. Bataillon, Major schleckmann, i fronten for sin bataljon, heldedøden. Kommandoen blev i første omgang overtaget af chefen for 3. Kompanie, Hauptmann v. Larisch, der såredes af et skud i armen. Om aftenen på kampdagen overdrog han kommandoen til Hauptmann Goetze. Under den hårde kamp foran Ribécourt blev chefen for 2. Kompanie, Hauptmann v. Wedderkop, så hårdt såret, at han ikke igen fandt anvendelse ved fronten.

II./162 lå i hårde kampe foran le Hamel og Dreslincourt uden at kunne komme videre. For at undvige virkningen af den fjendtlige artilleriild og presset fra de indtrufne fjendtlige forstærkninger, måtte bataljonen efter mørkefald trækkes tilbage til skoven.

Med daggryet den 17. september flammede kampen op langs hele fronten og bølgede frem og tilbage. På ny blev der angrebet. Efter hård kamp kastede I. Bataillon under Hauptmann Zaehle, der havde overtaget føringen efter den syge Hauptmann Goetze, og III. Bataillon, fjenden ud af det sejr forsvarede Ribécourt, mens II. Bataillon blev indsat mod bakken ved Antoval og her blev involveret i vanskelige kampe i skoven. Det lykkedes II. Bataillon at presse fjenden tilbage mod Cambronne og rense højden, der beherskede den brede Oise dal.

Efter at have stormet Ribécourt, vendte III. Bataillon sig mod Cambronne, som blev erobret i en bitter kamp på blanke våben.

Omkring kl. 15 blev kanontorden fra retning af Montigny, omkring 3 km nordvest for Antoval, tydeligere, og lavede Divisionen op i dens hårde kampe. Det var den længe ventede Detachment Dernen, der over Machemont rykkede frem mod Béthancourt og Cambronne.

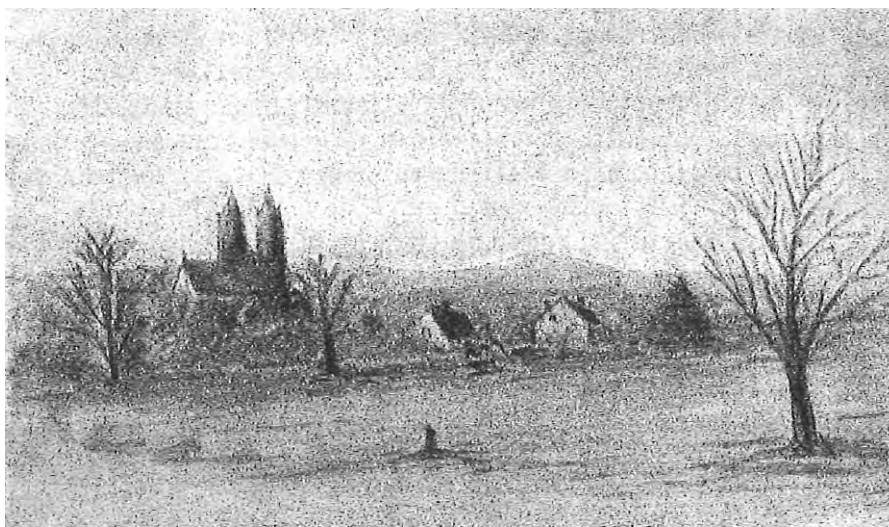
Under kampene var Divisionens regimenter blevet blandede, men alligevel sluttede den hårde kampdag med erobringen af skovstrækningerne øst for Oise. I./162 kampberedt i hvil i Ribécourt, III./162 i Cambronne. III. Bataillon blev om aftenen alarmeret for igen at bringe Béthancourt på vore hænder efter at fjenden igen havde indtaget den. 6./162 under Hauptmann Stavenhagen var trukket ud til disposition for Divisionen, og stødte om aftenen den 17. over Ribécourt frem mod Bailly på den anden side Oise for at etablere forbindelse til 18. Res.Div. En meget kraftig fjendtligt artilleri over Oise-broen forhindrede en gennemførelse af denne ordre. Kompagniet måtte returnere til Ribécourt og kom igen under bataljonens kommando.

Om morgenen den 18. fortsatte kampene på ny. Fjenden havde bragt nye tropper ind i slaget. Major v. Forstner befalede sin bataljon tilbage til højderne ved Antoval. 12. Kompanie dækkede denne bevægelse som bagtrop. Franskmændene trængte med det samme efter og satte sig igen fast i Cambronne. Fjenden gennemførte dagen i gennem hele tiden nye fortvivlede angreb for at fordrive Divisionen fra de erobrede stillinger. Alle angrebene denne dag mislykkedes på grund af det faste forsvar fra den tapre 17. Res.Div. Divisionens situation var blevet yderst kritisk, da fjenden hele tiden kastede nye tropper ind i kampen.

I det uoverskuelige, bakkede skovterræn, den tætte underskov og de vilde brombærkrat var enhver overordnet føring umulig. Desto højere må det bedømmes, at intet sted i Regimentet gav efter for det massive pres fra fjenden, og at delinger og kompagnier på det tapreste fastholdt deres stillinger mod gentagende overlegne angreb. De disponible reserver var for længst indsat. Det var begyndt at regne i løbet af kampene, hvorved terrænet blev meget glat og vanskelig passabel. Forplejning kunne ikke bringes frem.

Hvis den 16. og 17. september havde været dage, hvor Regimentet havde ydet fremragende under angreb, var den 18. en mendedag for det tapreste forsvar.

Om natten 18. til 19. september blev Regimentet samlet i området ved le Hamel og Dreslincourt. Forsvaret af bakken ved Antoval og af Ribécourt blev overtaget af andre dele af Divisionen. den 19. september stormede Regimentet Dreslincourt. Den 19. lykkedes det fjendtlige forstærkninger, trukket til fra Cambronne, at tilbageerobre højderne ved Antoval og skovområdet frem til Ferme Attèche. Et fornyet angreb måtte opgives, da de på tysk side frembragte friske enheder, måtte indsættes til forlængelse af vores højre fløj som resultat af de fjendtlige angreb. Efter de utrolige anstrengelser og de store tab, havde 17. Res.Div. ikke længere kraften til at gennemføre et nyt succesfuldt angreb.

Noyon i det fjerne

På samme måde som 17. Res.Div. tappert havde kæmpet på højre side af Oise, havde 18. Res.Div. yderst tappert kæmpet på venstre side. Fjenden havde indsat mere end halvanden gang overmagt mod IX. Res.Korps på højre fløj af den tyske hær. Dette voldsomme slag ved Noyon – opfaldt efter byen nogle få kilometer bag IX. Res.Korps front – var et æresblad for korpset under sin kommanderende General v. Boehn, som enhver deltager med stolthed kan se tilbage på. På trods af de store tab var det for Regiment Lübeck en oplivende bevidsthed, at have haft en så fremragende andel i denne herlige, betydende og betydningsfulde våbendåd.

Nogle dage efter slaget udtalte Exzellenz v. Boehn under en befalingsmodtagelse til 8. Kompanie i Noyon: »Børn, I aner jo slet ikke, hvor stort I har ydet! Én division mod to franske armekorps!«. Efter slaget havde Brigadekommandøren, General v. Lewinski, som hele tiden i kampens brændpunkter havde vist det bedste eksempel på urokkelig tapperhed og største dristighed, meldt Senatet i Lübeck, at Regiment Lübeck den 16. og 17. september havde fået sin ilddåb, og tro overfor det gamle hanseatiske renommé, havde klaret sig fremragende. Herpå sendte Senatet en hjertelig lykønskings telegram til Regimentet.

I den avistjeneste, der dagligt blev udgivet af Armekorpsset, fremgik, at selv udenlandske aviser havde fremhævet den tapre indgriben af IX. Res.Korps, som det var lykkedes at standse netop de 2½ franske armekorps, der skulle gennembryde og oprulle den tyske hær.

Sammen med mange tapre underofficerer og mandskab, have officerskorpset foruden de nævnte, også mistet Leutnants Hashagen og Krauel, de dygtige førere ved cykelsektionen. Slaget om Noyon havde kostet Regimentet over 400 blodige tab. 6 officerer, 15 underofficerer, 78 mand havde fundet heldedøden. Efter slaget havde Regimentet en kampstyrke på 2.900 mand.

Der blev stillet meget store krav til sanitetspersonellet, der på hovedforbindepladsen i skoven ved Ferme Atèche erhvervede sig ganske overordentlig fortjeneste. Her udførte Regimentslægen, Stabsarzt d.R. Dr. Gagzow utrætteligt sit arbejde, mens de øvrige sanitetsofficerer ved Regimentet, Dr. Rische, Haars og Heim, samt Feldhilfsarzt Gloy midt blandt de kæmpende tropper udførte deres samaritter tjeneste midt på slagmarken.

Som Regimentets stillinger var om aftenen den 19. september, forblev de stort set. I disse udviklede sig stillingskrigen, hvor ven og fjende flittigt greb til spaden og hakken, og med alle midler udbyggede deres feltbefæstninger. Allerede om aftenen den 19. begyndte Regimentet at grave sig ned. Kun på venstre fløj blev 8. Kompanie under Hauptmann Dziobek trukket frem. Den satte sig den 20. september i besiddelse af Pimprez og broen her over Oise-kanalen. Mod denne vigtige fremskudte post, der på befaling fra 81. Inf.Bde. under alle omstændigheder skulle fastholdes, og derfor med alle feltmæssige midler skulle befæstes, rettede fjenden de næste dage en særlig heftig artilleri beskydning.

Den 21. september rettede franskmændene endnu engang et kraftigt angreb mod Regimentet, der imidlertid ikke bragte nogen form for succes. Overalt blev stillingerne fastholdt. Der begyndte nu en omfattende patrulje aktivitet. Med små dristige operationer blev der foretaget mange anslag mod fjenden. I forbindelse hermed modtog ved Regimentet, som den første – efter Regimentskommandøren, Oberst v. Koppelow – Unteroffizier Osswald ved 8. Kompanie et Jernkors af 1. klasse. Efter at han allerede med stor mod og dristighed havde ført

flere patruljer, som var blevet særligt fremhævet i Korps-befalinger, lykkedes det ham at trænge ind i den stærkt befæstede Saussy Ferme, der lå langt foran fronten, og sætte den i brand hen over hovederne på fjenden.

Om aftenen den 8. oktober blev Regimentet afløst af Res.Inf.Regt. 86 og rykkede over Chiry – Royon til Lagny og Campagne.

Helt frem til denne dag havde Regimentet i rammerne af Divisionen og trofast støttet af Res.Feldart. 17, afvist flere angreb. Da denne stilling foran Noyon var blevet drejepunktet i den tyske stilling, fornyede fjenden hele tiden sit forsøg på gennembrud. Allerede nu dukkede det følsomt op i tankerne, at vi ikke i det enorme forbrug af ammunition var fjenden ligeværdig. Det franske artilleri skød udmærket. Endnu i afløsningsnatten rettede de et angreb mod Pimprez, der på dette tidspunkt var blevet forstærket af 7. Kompanie under Lt. Lorenz og dele af M.G.K. Angrebet blev, som alle de foregående – specielt den 23. og 26. september og frem for alt om natten mellem den 2. og 3. og den 6. oktober - succesfuldt afvist. I sej, tapper udholdenhed blev Pimprez fastholdt og udbygget til et bolværk i stillingen.

På grund af de store officers tab i Armeekorpset, skete der efter slaget og de følgende uger store forandringer i Regimentets førerstillinger. Regimentskommandør, Oberst v. Koppelow, blev udnævnt til kommandør for 34. Res.Inf.Brig. Han forlod sit Regiment med ønsket om, at det fortsat ville være tro mod den gamle Hansa-ånd, et ønske, vi med stolthed vedkendte os, og opfyldte under krigen. Som afløser ankom Major v. Rettberg fra Inf.Regt. 163, efter at denne var kommet sig af sine sår ved Louvain. Han hilste Regimentet med ønsket: »Vi vil trofast stå sammen!« Dette løfte stod sin prøve under slagene de følgende år. I stedet for den faldne Major Schlieckmann blev I. Bataillon overtaget af den hidtidige chef for 9. Kompanie, Hauptmann de Rainville. I stedet for den til A.O.K. 4 forsatte Major v. Drigalski tiltrådte Hauptmann v. Larisch. Næsten samtlige kompagnier måtte afgive deres hidtidige fredstids kompagnichefer. Hauptmann Goetze, 1. Kompanie, blev ramt af sygdom under slaget og sent til Tyskland. V. Weddekop, 2. Kompanie blev den 16. september hårdt såret. V. Larisch, 3. Kompanie overtog II. Bataillon efter at være kommet sig af sine sår. Også Diesterweg, 4. Kompanie, blev ligeledes syg under kampene, og sendt hjem for ikke igen at komme tilbage. Kompagnicheferne i II. Bataillon blev forsat som bataljonskommandører: Hauptmann Blanck, 5. Kompanie til Res.Inf.Rgt. 76, Steinhagen, 6. Komp. til Res.Inf.Regt. 90, Scheven, 7. Komp. til Res.Inf.Regt. 75 og Dziobek, 8. Komp. til Res.Inf.Regt. 90. Hauptmann de Rainville, 9. Komp. havde overtaget I. Bataillon; v. Schuckmann, 10. Komp. var faldet, Schamburg, 11. Komp. blev forsat til A.O.K. 4, Frhr. v. Hammerstein, 12. Komp. forflyttedes som leder af Officers-aspirant kurset ved IX. Res.Korps. Indtil videre forblev kun i hidtidige stillinger Major Frhr. v. Forstner som Kommandør for III. Bataillon og Hauptmann Zaehle som chef for Maskingevær-kompagniet. Regimentets adjutant, Oberleutnant Bullrich blev udnævnt til adjutant ved 81. Inf.Brig, mens Oberleutnant Peters blev ny Regiments adjutant. Med stor beklagelse så Regimentet også sin tapre Brigadekommandør, General v. Lewinski, forlade brigaden. Denne blev overtaget af den hidtidige inspektør for Marine-infanteriet, General v. Wichmann. De store forandringer havde imidlertid ingen indflydelse på Regimentet. Den forblev på sit gamle niveau. Flere kompagnier blev allerede nu ført af officerer, som tidligere var trådt udenfor nummer.

4. Stillingskrig mellem Roye og Noyon.

Oktober 1914 til oktober 1915

Den 9. oktober var der af Division planlagt et angreb på den fjendtlige stilling ved Laucourt, Dancourt og Beuvraigne, hvor 18. Res.Div. de sidste dage havde været involveret i hårde kampe for øjnene af H.M. Kejseren. Om formiddagen blev der marcheret fra bivuakkerne ved Campagne og Lagny. I spændt forventning holdt Regimentet middag i marchkolonne på den store vej Roye – Noyon, hvor den kommanderende general ankom og hilste på Regimentet, og udtalte nogle anerkendende ord, specielt til 8. Kompanie for deres tapre indsats ved Pimprez. Med strålende øjne modtog mangen en tapper patruljefører fra Generalen personligt i mod deres Jernkors. Allerede efter slaget ved Noyon var Regimentet blevet tildelt de første jernkors.

Angrebet blev afløst, sandsynligvis fordi artilleriet ikke mere disponerede over den nødvendige ammunition. Regimentet rykkede tilbage til sine kvarterer. Den 11. oktober kom den i landsby kvarter i Carrépuis og Roiglise. Marchen hertil skete i mørke. Enhederne måtte mere og mere acceptere, at marcher som eksempelvis alle tropforysninger og senere også afløsning i stilling, skete i mørke for at udgå observation fra fjendtlige fly.

Om aftenen den 14. oktober overtog 81. Inf.Bde. i stillingen ved St.Aurin – Laucourt fra 33. Res.Inf.Brigade. Regimentets højre fløj kom til at ligge ved Avre-åen foran l'Echelle og den venstre foran Armancourt. Til højre var tilslutning til Infanterie-Regiment Landgraf Friedrich I fra Hessen-Cassel (1. Kurhess.) Nr. 81 fra 21. Division, til venstre søsterregimentet, det tapre Slesvig-holstenske Inf.Regt. Nr. 163, som vi under hele krigen var forbundet med i trofast kammeratskab. Vores Regiment holdt højre fløj på Generaloberst v. Kluck's 1. tyske Armee.

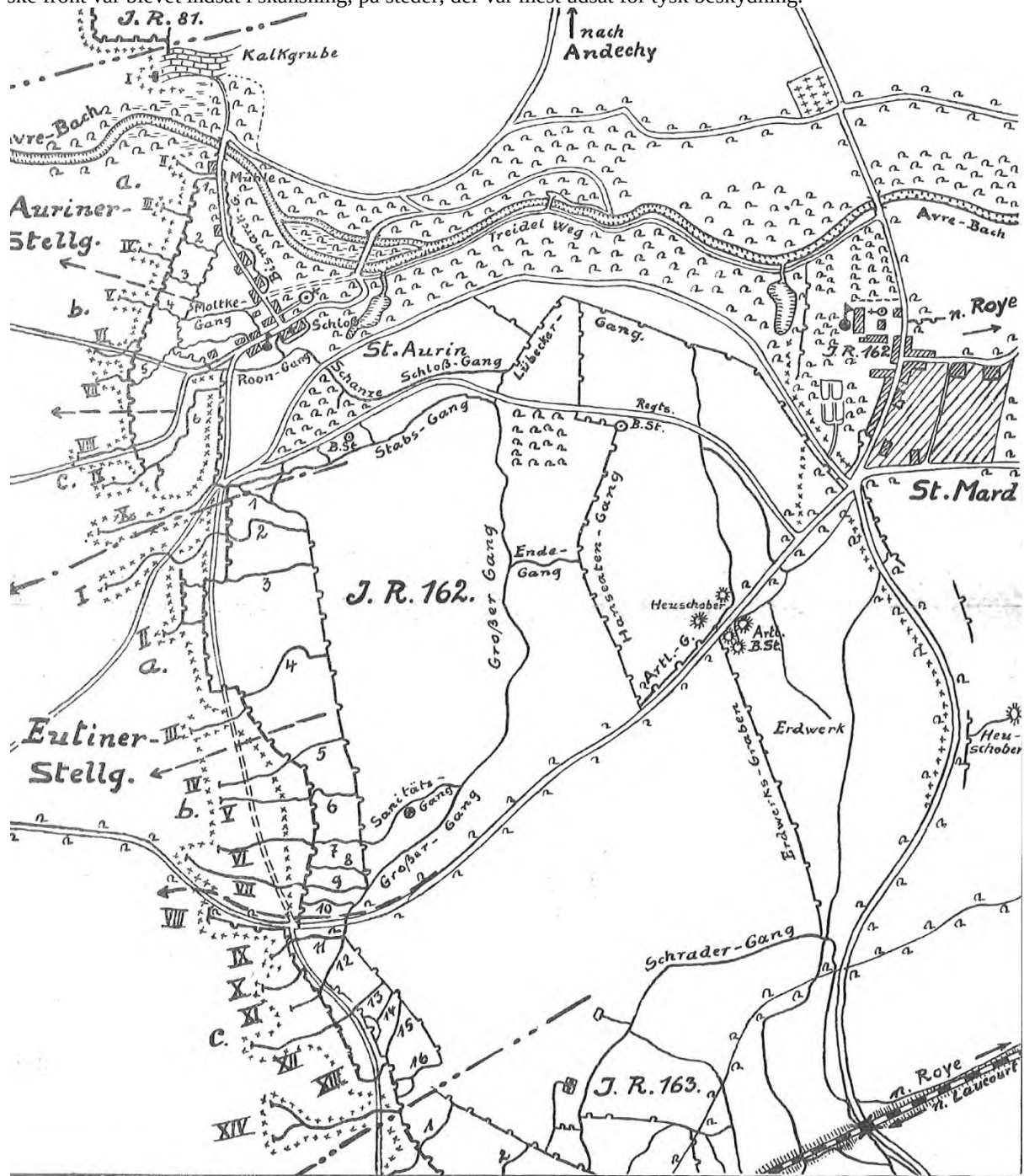
Under denne første afløsning blev stillingen beskudt af kraftig fjendtlig artilleri- og infanteriild, som ved III. Bataillon kostede tab. I den totalt mørke nat og på grund af regnen meget anstrengende afløsning, kostede denne fjendtlige modtagelse forsinkelser. Regimentet afløste dele af Res.Inf.Regt. 75 og 76, der under kampen havde gravet sig ned, så godt det kunne lade sig gøre. Om en stilling i den senere betydning var der slet ikke tale.

Håbet om, at krigen måtte være afsluttet inden bladede faldt af træerne, var for længst begravet. Da ordren kom til, at vi skulle indrette os for vinteren i den nuværende stilling, fik spaden en uanet betydning. Forskrifterne i Felt pioner-reglementet opfyldte ikke længere troppernes behov. Vi måtte ikke kun finde dækning for fjendens infanteriild, men også gennem feltbefæstninger skabe dækninger for den artilleriild, der med udmærket træfsikkerhed lå over stillingen. Da fjenden ikke kun lagde let artilleri over området, men også tungere granater, blev der på det flittigste skanset for hurtigt at arbejde sig ned i jorden og kalk undergrund. Der opstod mellem bataljoner, kompagnier, delinger og grupper en ædel kappestrid under skansningen. Førere af alle grader var fast besludtede på at ofre sig for stillingskrigen skulle holdes så få som muligt. Derfor måtte der skanses og hele tiden skanses. På kort tid opstod en gennemgående stilling med dækkede forbindelsesgange. Foran hele fronten blev der etableret en pigtrådshindring, hvorpå der måtte arbejdes nat efter nat. I infanteriets kampstillinger blev der indbygget storm-forsvarspjecer fra vores artilleriregiment.

Vores Regimentskommandør, Major v. Rettberg, tog med stor kærlighed del i stillingsbyggeriet. Daglig opholdt han sig timelangt i stillingen, og kom hele tiden med nye anvisninger. Regimentet begrænsede sig imidlertid ikke udelukkende til et rent defensivt og stift forsvar. Der udviklede sig en omfattende, utrættelig patruljeaktivitet, som holdt fjenden i ånde. Den fjendtlige stilling lå gennemsnitlig 1.000 meter væk. Fjenden har sikkert været overrasket, da om natten i begyndelsen af november en halmstak gik op i lys lue, selvom den lå tæt på hans front ved Armancourt, og havde tjent som observationspost. Krigsfrivillige fra 2. Kompanie (Harloff, Goldbeck, Priess, Hellmann, Hermann Evers) havde sammen med deres kompagnifører, Hauptmann d.R. Fehling, havde spillet fjenden dette puds. Ydermere havde den forvovne Oberleutnant egner og hans observatør, Gefreiter Pohlmann og Musketier Jrchau fra 4./162 deltaget. Denne friske handling fik i Regiments-Befalingen fuld anerkendelse. For en særlig god patrulje blev også Unteroffizier Schöttler 6./162 nævnt med fuld anerkendelse i Divisionens befaling. Foran fronten blev der flere hundrede meter fremme etableret permanente underofficers poster, so skulle sikre stillingen og virke som udgangspunkter for patruljer. Høje træer blev indrettet til observation og permanent holdt bemanded. Der blev indbygget små skyttegravs ovne. Deres anvendelse var imidlertid begrænset til nat og dårlig sigtbarhed, da fjendtlige granater øjeblikkeligt slog ned, hvor der viste sig røg.

Regimentet lå på dette tidspunkt overfor Turkos og Senegal-negre. Et sandt raseri greb vores blonde nordtyske drenge over at sådanne folkeslag blev sluppet løs mod dem. Denne forbitrelse overfor franskmændene for-

stærkedes yderligere, da der af korpsbefalingen fremgik, at tyske krigsfanger på de farligste punkter af den franske front var blevet indsat i skansning, på steder, der var mest udsat for tysk beskydning.

Stillingskrig ved St. Aurin

Af Regimentet lå to bataljoner i stilling, mens den tredje lå i hvil i Roye og forstæderne St. Gilles og St. George. Opholdet i de forfærdeligt beskidte franske byer var i begyndelsen ikke noget særligt behagelig. Den tyske grundighed, ordenssans og rengøringsbehov skabte imidlertid hurtigt et andet billede. Regimentsstaben lå i St. Mard, halvvejs mellem Roye og St. Aurin, og måtte her lide meget under den fjendtlige artilleri beskydning. Det var her, Regimentet for første gang i felten fik besøg af en repræsentant fra det højde Senat. Hr. Senator Possehl medbragte gaver til Regimentet fra hjemstavnen.

Om natten fra 5. til 6. november udviklede der sig foran Regiment 81 front ved Andechy et livligt patruljesammenstød. Også patruljerne foran Regimentets front blev involveret i kampe med stærke fjendtlige patruljer. Ilden bredte sig til stillingen. Artilleriet skød spærreskydninger og lagde de fjendtlige stillinger under ild. Langs hele Divisionens og den til venstre tilstødende 18. Res.Div. kom det til en meget livlig ildkamp fra grav til grav, der varede i over to timer. Det havde uden tvivl været hensigten for de stærke fjendtlige patruljer at nå vore stillinger, men at dette var mislykkedes på grund af vore patruljers vagtsomhed og den tapre opførsel af gravbesætningerne. Natten kostede Regimentet mangen et offer. Selvom der dagligt var skyderier, og der ikke gik en dag en dag, hvor der ikke lå fjendtligt artilleri over vores stilling, var dog denne nat den egentlige ildbølge for den første transport af erstatningspersonel, der den 23. oktober var tilgået Regimentet fra hjemstavnen.

Den 8. november blev der på ordre fra H.M., hvor den taktiske situation tillod, udbragt et trefoldigt hurra for den tyske flåde, der under Graf v. Spee den 1. november ved Coronel på den chilenske havde opnået en stolt sejr. I den stjerneklare nat lød som på kommando tre høje Hurra fra kraftige tyske struber over mod fjenden, der svarede igen med en kraftig beskydning. Nogle få dage senere bragte vi igen fjenden til ophidselse. I stolthed over en ny herlig våbenbedrift drønedes endnu engang vores hurra i hans øre. Det drejede sig de forenede tysk-østrigske hære, som under Mackensen ved Wloclawek og Kutno havde slået russerne, og dermed havde forhindret den russiske hær i at trænge ind på tysk område.

For at forurolige fjenden blev der i den første tid af stillingskrigen i mørket, af og til gennemført et ildoverfald med infanterivåben, hvor hver mand hurtigt efter hinanden skud 5-10 skud. Dette udvikledes sig ofte til en længere periodes livlig skyderi. Denne fremgangsmåde blev senere indstillet, og ildoverfald udelukkende foretaget af artilleri, minekastere og maskingeværer.

Heller ikke fjenden var uvirksom. De satte hele tiden vores i arbejde for at forhindre yderligere frigørelse af enheder, der kunne have forlænget vores front mod nord.

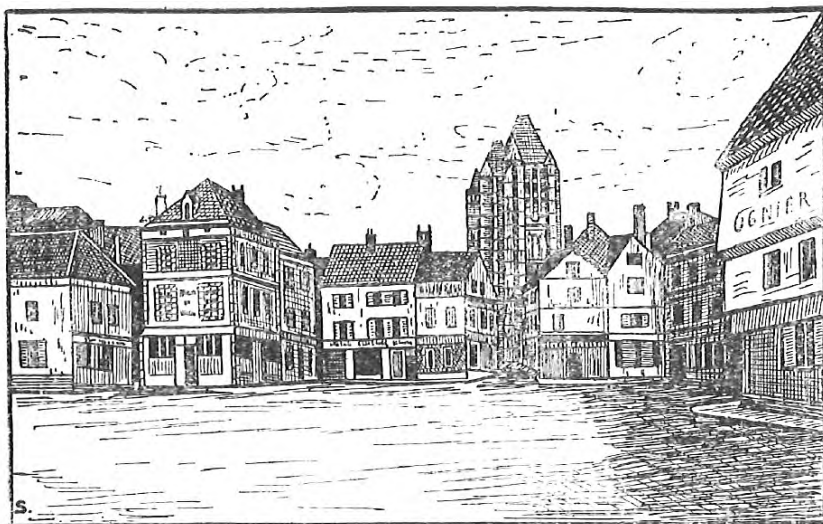
Her i stillingen ved St.Mard – St.Aurin havde Regimentet igen den glæde, at modtage repræsentanter fra Senat og borgerskab. Under forsæde af Hr. Senator Neuman blev Regimentet overbragt en omfattende sending af gaver fra hjemstavnen i forbindelse med julen

I december skete der en ændring i kommandoen over I. Bataillon. Hauptmann de Rainville tiltrådte en længere rekreationsorlov i Tyskland. Bataljonen blev overtaget af Hauptmann Dziobek, der i starten af december var vendt tilbage fra Res.Inf.Regt. 90, som forblev dens kommandør resten af krigen indtil demobiliseringen.

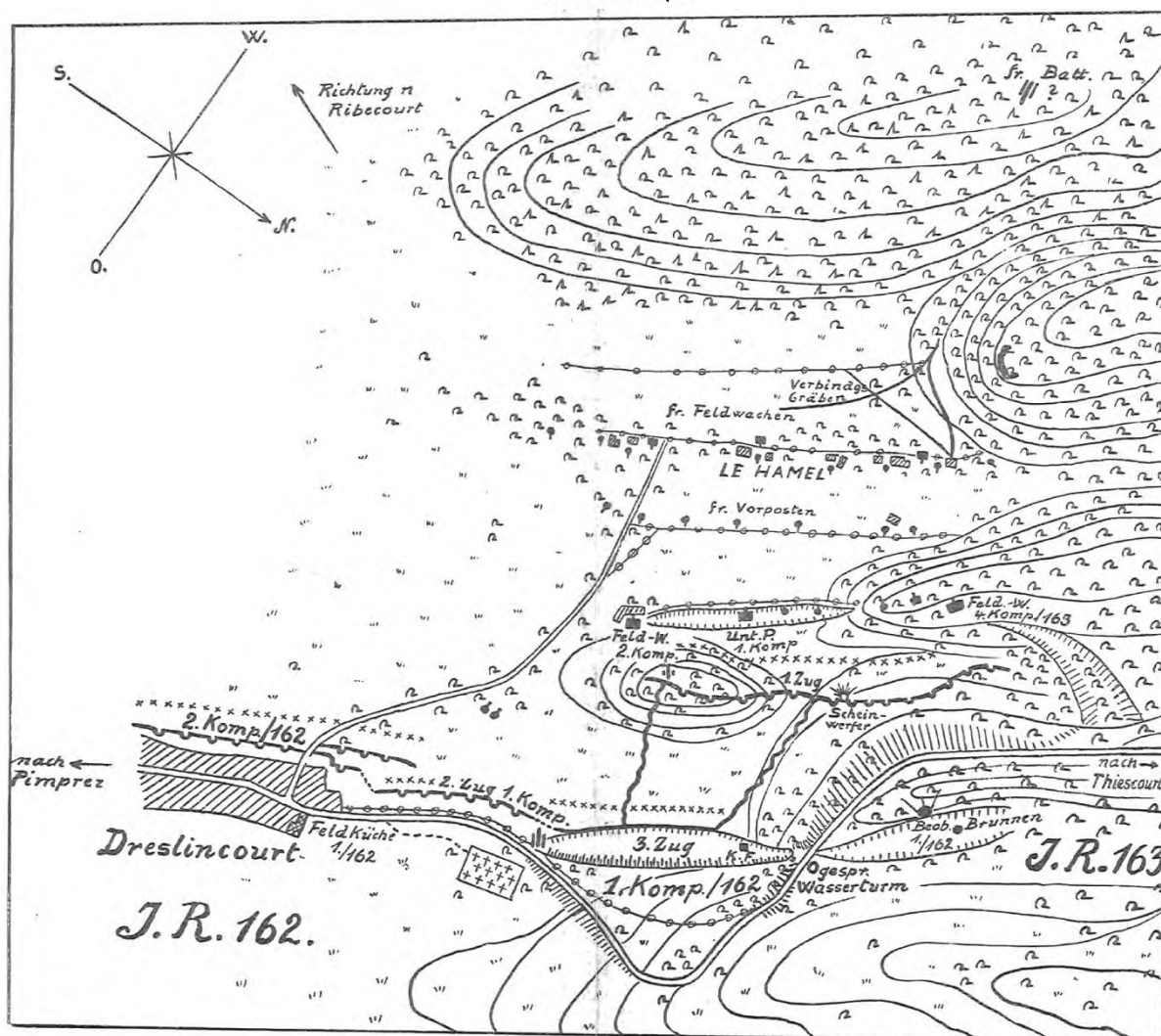
Om aftenen den 17. december blev 17. Res.Div. afløst af Grossherzoglich Hessische (25.) Division. Regimentets stilling blev overtaget af Inf.Regt. Prinz Carl Nr. 118. Det var en ravn sort nat. Afløsningen skete uden problemer. Regimentet marcherede i storm og regn og kom i kvarter i Frétoy-le-Chateau, Campagne og Chevilly. Ved armekorpsets frigørelse af den hidtidige front, udsendte Exzellenz v. Boehn følgende befaling:

»Efter af begge Armeekorpsets divisioner i 10 uger har fastholdt de gennem hårde kampe indtagne områder mellem St. Mard og Lassigny, med opmærksomhed, vedholdenhed og stor tapperhed, mod modstanderens vedvarende, beslutsomme og gentagende angreb, har Oberkommando 1. Armee beordret en forskydning af kræfter, og tildelt 17. Res.Div. stillingen mellem Lassigny og Pimprez til forsvar.

Jeg udtaler ved denne lejlighed min fuldeste anerkendelse til begge divisioner for deres tapre indsats, og for den fremragende ånd, som jeg overalt har fundet både i skyttegravene og ved reserverne. Jeg ved, at armekorpsset også i fremtidige kampe vil hævde sig«.

Place Blé i Noyon

Stillingen for 1. og 2./162 foran Dreslincourt

Fra kvartererne ved Frétoy og omegn blev der om morgenen den 2. december marcheret til Noyon. Undervejs modtog den kommanderende general det forbi marcherende regiment. Ved denne lejlighed tildelte han på vegne af H.M. Kejseren Jernkorsets I. Klasse til Regimentskommandøren, Major v. Rettberg, og den hidtidige chef for 8. Kompanie, Major Dziobek.

Om aftenen rykkede Regimentet igen i stilling på slagmarken foran Noyon, som den i begyndelsen af oktober havde overladt til Füs.Regt. Königin Nr. 86 og Landw.Regt. 52. Hele Regimentet blev indsat med undtagelse af et enkelt kompagni, der skulle overtage den særlige beskyttelse af den store vej Dreslincourt – Noyon i Chiry. I det bakkede skovterræn på højre fløj af regimentet lå I. Bataillon med tilslutning til Inf.Regt. 163. Dens stilling strækkede sig til foran landsbyen Dreslincourt. Terrænet på begge sider af den store vej med det store fremspring »Dreslincourt næse« blev holdt af III. Bataillon. Dalen omkring Oise blev holdt af II. Bataillon. 8. Kompagni overtog igen stillingen ved Pimprez.

Fjenden havde i mellemtiden skudt sine stillinger et godt stykke fremad. En videre fremtrængen måtte forebygges. Denne opgave tilfaldt først og fremmest artilleriet. Som resultat blev stillingen hele tiden mere livlig, da det fjendtlige artilleri svarede igen, mere mod infanteriets stillinger end mod artilleriet.

Det var i stillingen ved Dreslincourt – Pimprez, at Regimentet kom til at vejre den første jul i felten. På grund af meldinger fra agenter, forventedes der et angreb i forbindelse med juledagene, hvorfor julen blev tilbragt i forhøjet kampberedskab. Joffres arme-befaling blev bekendtgjort, idet det i de franske udbasuner hed: »Tiden for hvil er slut. Nu gælder det om endegyldigt at fordrive fjenden fra fransk jord og så fortsætte fremrykningen mod Berlin«. Alligevel herskede overalt en helt fantastisk stemning, drevet frem af moralsk alvor og optimisme. I alle dækningsanlæg, som dengang udelukkende fandtes i den forreste grav, blev juleaften vore kære julesalmer sunget og i sagtommodig samling lød her og der den gribende salme »Harre meine Seele, harre des Herrn«.

Juledagene bragte øget artilleriaktivitet. Det kom ikke til angreb på Regimentet, men alligevel var vi opmærksomme på, om det heftige angreb på den anden side Oise ved Tracy-le-Val mod Gren.Regt. 89 ville sprede sig til os.

Med stor iver blev forbedringer og forbedringer af stillingen påbegyndt. Havde vi dengang haft erfaringerne fra senere kampe, ville meget arbejdet have været sparet. Ved Nytåret var stillingen skinnende ren. Graven blev fejlet ud daglig. Hver mand havde sit eget skydeskår. Foran åbningen i skydeskårsrammen af træ blev på ordre fra brigadekommandøren anbragt små buske, der meget hurtigt kom til at gå under navnet »Wichmann buske«.

Den driftige fører for 2. Kompanie, Hauptmann d.R. Fehling, havde forsynet hele sit kompagni med elektriske alarm anordninger. Det var ting, der senere blev kastet over bord. Hauptmann am Ende, der berømte grundlægger af Worpaweder Malerkoloni, havde endda for sit 8. Kompanie, som han i december havde overtaget, ved Pimprez tæt bag skyttegravene, indrettet en badeanstalt. Det var en stor behagelighed, da man langsomt begyndte at blive plaget af lus. Mens tropperne endnu bivuakerede kendte man intet til lus. De dukkede først op efter at man begyndte at indkvarterer i landsbyerne. Senere havde man overalt bag fronten måttet indrette aflusningsanstalter. Det forfærdende snavs, der overalt herskede i Frankrig, var kendetegnende for det moralske lavmål af denne nation.

I de første januardage begyndte regnen, der fortsatte uophørlig. Dækninger styrtede sammen og blev fyldt med vand. Graven forvandlede sig til kanaler, hvori træstene svømmede. Man vadede i en gul ærtesuppe og måtte binde støvlerne meget fast, så de ikke gik tabt. Geværer, ammunition, tøj og levnedsmidler blev beskidte. Det var til at blive fortvivlet af, og alligevel forblev stemningen fast og fortrøstningsfuld. Afsavn og strabadser blev villigt båret. På grund af de stærke regnfald løb Oise over dens bredder. Den truede med at ødelægge stillingen *). Til alt held faldt vandstanden så meget, at stillingen med møje og meget arbejde kunne reddes. Tøjet nåede aldrig at blive tørt, og det var bittert koldt. Denne villighed til at bære de store anstrengelser og afsavn var et stykke heltebedrift. Man glædede sig over, at franskmændene formentligt havde det endnu værre. På grund af gravenes ubeskrivelige tilstand var deres anvendelse ofte umulig. Hvis nogen i dagslys var tvunget til at forlade graven, kunne man være sikker på, at der snart fløj bønner omkring ørene, afskudt fra franske skytter i træerne. Disse uger, hvor kompagnierne lå i stillingen uden afløsning, blev gjort lettere af de mange gaver, som hele tiden knyttede båndene mellem hjemstavn og Regiment stadig tættere. Vi var ved at drukne i strikkesøj. I sækkevis måtte disse gaver igen indsamles, da det var umuligt at tage dem med. De blev videresendt mod øst.

Til årsskiftet hilste Exzellenz v. Boehn sit Armekorps med følgende befaling:

*) Morgenmelding. Salme 69, Vers 2 og 3: »Frels mig, Gud, for vandet når mig til halsen, Jeg er sunket i bundløst dynd, og kan ikke få fodfæste. Jeg er kommet ud på det dybe vand, strømmen skyller sammen over mig.

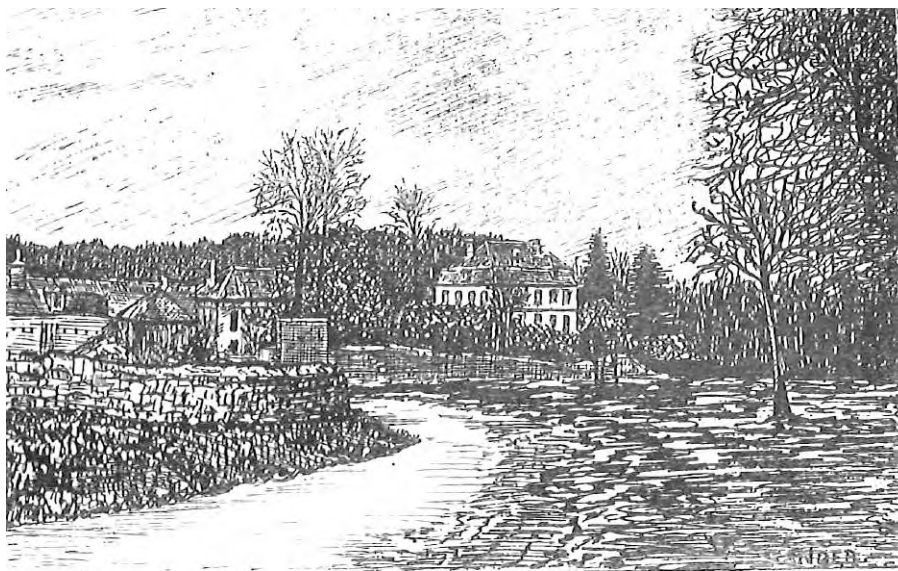
Soldater ved IX. Reservekorps!

Ved afslutningen af det mindeværdige år 1914, er det mit hjertes trang, at udtale min tak til jer alle, for hvad I hidtil har ydet i denne krig. Med berettiget stolthed kan I se tilbage på de sidste 5 måneder. I blodige kampe har I slået en mere end dobbelt så overlegen fjenden, har villigt båret de store anstrengelser og marcher, og har nu i 3 måneder, trods det barske vejr, holdt ud i Jeres skyttegrave, hele tiden umiddelbart overfor fjenden. Jeg har aldrig hørt en klage; jeg har kun set glade ansigter. Dette er beviset på, at der i Jer lever den ånd, der må besjæle en enhed, hvis den vil sejre, og jeg er stolt over, at kommanderer et sådant Armeekorps. Hvad det nye år vil bringe os, ved kun Gud. Et ved jeg imidlertid med sikkerhed, at IX. Reservekorps, hvad der end måtte komme, vil gøre sin pligt, og det som hidtil vil erhverve sig særlig anerkendelse fra deres kejserlige herre.

I denne ånd tilråber jeg alle tilknyttet Armeekorpsen mine varmeste ønsker for deres velgående i det nye år.

Også Nytårsnatten tilbragte Regimentet i højeste kampberedskab i forventningen af et fjendtligt angreb. Det forblev roligt.

1915

Dreslincourt ved Noyon

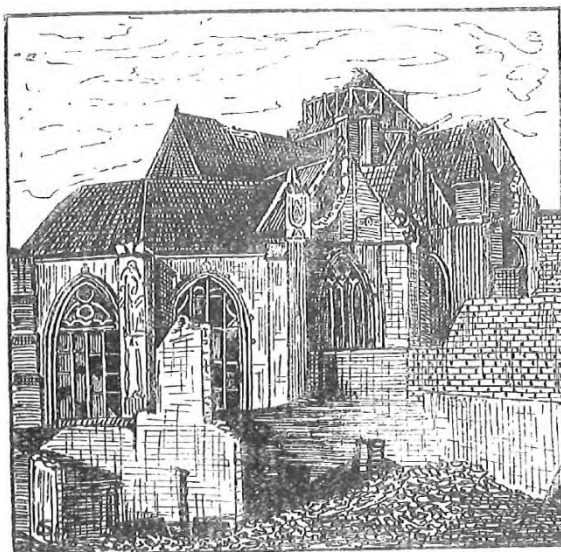
Ved Regimentet begyndte langs hele fronten en heftig patruljeaktivitet, med gode resultater. Vizefeldwebel d.R. Maack 7./162 lykkedes det om morgenen den 5. januar at trænge gennem den fjendtlige stilling og ind i et besat teglværk ved Ribécourt. Her midt blandt fjender, observerede han fra den ødelagte skorsten hele dagen forholdene ved fjenden. Det lykkedes ham, som det igen blev mørkt, ubemærket af fjenden at snige sig gennem den franske gravbesætning og returnerer med en fremragende melding til Regimentet om, hvad han havde set. For denne dristige handling modtog han på Kejserens fødselsdag et Jernkors I. Klasse. Kriegsfreiwilliger Koch 8./162, der af profession var skuespiller, trængte under en patrulje frem til vejen Ribécourt – Vailly bag den fjendtlige front. Leutnant Mau 2./162 førte flere fortræffelige patruljer ind i det fjendtligt besatte le Hamel.

Som nyt våben i stillingskrigen dukkede på vores side ved Dreslincourt de første minekastere op. Den 16. januar blev den bragt i anvendelse under en patruljeoperation mod »Akazienwäldchen«, der besat af fjenden lå umiddelbart foran I. Bataillons front. Minehundene havde gået, men endnu ikke bidt, som Regimentskommandøren udtrykte det. Som patruljen, der udelukkende bestod af frivillige fra den meget driftige 2. Kompanie, stødte frem, var reden rømmet af franskmændene. Denne operation udløste samme dag en kraftig artilleribeskydning

mod vores stillinger. Den gård, der lå i stillingen, og hvis fortræffelige »kommandant«, Lieutenant d.R. Ihde, havde tildelt navnet »Eschenburg«, blev i sær belagt med ild. Franskmandene gjorde altid gengæld. Den hidtidige, ofte meget livlige artilleri beskydning af vore stillinger havde skaderne været begrænsede, da den franske ammunition var meget dårlig. Der opstod mange blindgængere. Nu pludseligt anvendte de fjendtlige batterier højbrisante granater. De havde stemplet »U.S.A. Bethlehem Steel Cy of America«. Det var amerikansk neutralitet! Hermed forsvandt tilliden hos dem, der stadig troede på en menneskekærlig neutralitet, eller endda den venlig stemt Amerika i forhold til Tyskland, af hvilke der havde været en del ved Regimentet.

Natten til den 22. januar blev tilbragt i højeste spænding. Om aftenen den 21. havde A.O.K. på baggrund af tidligere, pålidelige agentmeddelelser, meddelt, at Frankrig på foranledning af England havde til hensigt at gennemføre et generelt angreb langs hele fronten. Angrebet udeblev ligesom det, der var ventet på Kejsers fødselsdag, selvom artilleriilden denne dag var særlig heftig.

Den 30. januar sluttede denne anstrengende tid, hvor Regimentet endnu engang havde forstærket sit renommé. På trods af den vedvarende, alt ødelæggende regn og uhyrlige mudder, havde Regimentet givet sin stilling en så god bevæbning, at de vækkede glædelig overraskelse hos afløseren Inf.Regt. Königin Nr. 86 og Landw.Regt. Nr. 52.

Den sammenskudte katedral i Roye

Hvor smertelige end Regimentets tab havde været i dette krigsafsnit, så var de dog ringe se i forhold til den daglige artilleribeskydning og den kendsgerning, at på dette tidspunkt hele besætningen var underbragt i én enkelt grav.

Regimentet kom i første omgang i kvarter i Noyon, hvor det desværre havde tab på grund af langtrækkende artilleri. Allerede på dette tidspunkt havde katedralen i dette gamle biskopsæde mærker efter enkelte træffere. Også ruinen af den urgamle klosterkirke ved siden af, var beskadiget. Den står på det sted, hvor i året 768 den første tyske Kejser, Karl den Store, blev kronet til Frankernes konge.

Den 31. januar flyttede Regimentet kvarter til Chévilley, Campagne, Frétoy og Fréniche.

Den 5. februar stod den opstillet til parade ved Chévilley foran Brigadekommandøren, General v. Wichmann. I stedet den af Regimentet udtrådte Major Frhr. v. Forstner, havde den fra Tyskland tilbagevendende Major de Rainville overtaget III. Bataillon. Den 6. februar blev der indkvarteret i Ercheu. Herfra blev den 8. februar Inf.Rgts. 118 afløst i den gamle stilling ved St.Aurin. M.G.K. fulgte nogle dage senere, efter at den var afløst ved Dreslincourt var Res.Jäg.Batt. Nr. 10.

Inf.Regt. 118 havde gjort sig store fortjenester i stillingen ved at bygge en stor kolonnebro - »Hessen-Brücke« over det sumpede område bag kirken i St.Aurin. Af landsbyen St. Aurin var der som følge af kamphandlingerne ikke meget tilbage.

Langs hele Vestfronten var man kun gået over til stillingskrig. Regimentet kunne forvente at måtte blive i stilling gennem en længere periode. Det drejede sig derfor om at udbygge den dygtigt, og igen opnå den moralske overlegenhed i forhold til fjenden. Den heftige patruljeaktivitet startede igen. Det varede ikke længe før

Regimentet var den ubestridte herre over ingenmandsland. Fjendtlige patruljer kunne ikke længere i nærheden af vores langt fremskudte poster og vores hindringer.

Konstruktionen af dækningsanlæg blev kraftigt fremskyndet. Efterhånden forsvandt de fra den forreste grav og i stedet anlagt i adgangs- og forbindelsesgrave, der i stort antal var gravet mellem kampgraven og »generobningsgraven«. Dækningsanlæg, der blev bygget efter planer udarbejdet af Divisionen (Divisions-dækninger), kostede meget træ og meget arbejde. Med tiden blev der levet bølgeblik buer, der forankredes dybt i jorden og overdækket med tykke træstammer og et lag af sten. Det klarede sig fremragende under den tids beskydning. Forbedringer af stillingen skete under den ivrigste ledelse af Regimentskommandøren. Hans velgennemtænkte direktiver blev overalt godt modtaget. Med forbilledlig urokkelighed og koldblodighed undersøgte han alt i stillingen, hvad der kunne undersøges: anlæggelse af flankeringsanlæg, udbygning af observationsposter i træer, boring af brønde i stillingen, indbygningen af projektører og maskingeværer, udbedring af poststader, anlæg af nye grave, anlæggelse af nye hindringer o.s.v. Observationen af de fjendtlige stillinger og planlægningen af patruljeoperationer havde hans særlige opmærksomhed. På den måde opstod et klart, vidtforgrenet system af skyttegrave. Avre blev på strækningen mellem St.Mard og St. Aurin gjort sejlbare ved anlæggelsen af en mindre dæmning og en lille havn. Dette var til transporten af sårede og leveringer af materiel af enhver art, en stor fordring, da der fra St. Mard ikke gik veje frem til fronten.

Regimentets stilling var delt i to lige store dele af en bred græs dal. Til højre var den såkaldte Auriner-, til venstre Eutiner-stillingen. Hvilke bataljoner lå i starten i Roye og forstæder. Senere blev den forlagt til Ercheu og Ognolles, da den hyppige beskydning af Roye ikke gav enhederne den nødvendige ro. Bataljonerne lå 20 dage i stilling og 10 dage i hvil. Som kampsituationen i sommeren 1915 udviklede sig, følte alle sig meget godt tilpas i denne stilling. Den usædvanlige lange stillings tid blev gerne udført og de 10 dage i hvil var en virkelig rekreation. Kamptræne var placeret i Roye og den store bagage i Champien og Solente. Her blev der etableret mange forskellige indretninger til underhold af tropperne, eksempelvis en mineralvands fabrik, skrædderier og skomagere, vaskerier, karetmagere, snedkerier osv. I hvileperioderne måtte soldaterne lade sig vaccinere mod kolera, kobber og tyfus.

Regimentet var igen blevet fyldt op af erstatningsmandskab. Der blev endda i marts opstillet et 13. og et 14. Kompagnie, der under deres førere, Lt.d.R. Buchenau og Simon i maj overgik til det nyopstillede Inf.Regt. 187.

Oplysninger fra agenter medførte ofte forhøjet kampberedskab ved kamptropperne og alarmering af bataljonen i hvil og af bagagen.

Den 16. marts 1915 var for IX. Res.Korps en særlig dag. Enhederne i hvil samledes i området mellem Frétoy-le-Chateau og Beaulieu-la-Fontaine. Fly og maskingeværer sikrede de forsamlede tropper, der var opstillet til parade i en åben firkant. En stor forventning fyldte dem, selvom der på forhånd intet var blevet dem meddelt. Hans Majestæt Kejser og Konge hilste på IX. Res.Korps, og udtalte sin højeste anerkendelse for dens hidtidige fortræffelige indsats mod fjenden, og gav udtryk for hans faste tillid til, at armekorpset også i fremtiden fortsat ville være lige så tapper

Avre med trækstierne mellem St.Mard og St. Aurin

og trofast, og ville gøre sin pligt som hidtil. II. Bataillon havde det held at blive udvalgt til denne parade. De sejrige faner sænkede sig for den øverste Krigsherre. For alle deltagere var det en uforglemmelig. Øjnene lyste på dem, Kejseren talte til. På trods af alt, hvad der siden er hændt, vil denne dag forblive i stolt hukommelse. H.M. overrakte personligt Jernkorset I. Klasse til Hptm. v. Larisch. Til erindring om denne kejserdag opsatte IX. Res.Korps en mindesten på paradepladsen. Da dette område i foråret 1918 blev tilbageerobret efter at det i foråret 1917 var blevet rømmet i forbindelse med tilbagetrækningen til Siegfried-Stillingen, var mindestenen blevet ødelagt af fjenden.

I marts blev etableringen af den anden linje påbegyndt. Der var ingen pause i stillingsbyggeriet, og der kunne ikke gives pause. Alene vedligeholdelsen af stillingen og udbedringer af de daglige skader efter beskydning, krævede meget arbejde, som med iver og pligtfølelse blev udført. Større arbejder måtte ske om natten, hvor de beskyttende grave kunne forlades. Som vi forsøgte at forstyrre fjendens natlige aktiviteter med infanteri- og artilleriild, forsøgte også han det samme, og mangen en brav soldat betalte herunder prisen for sin pligtfølelse, eller kom slemt til skade. Om natten herskede der kraftigt liv i stillingen, og det kom ikke vil hvil. »Utrættelig tidligt og sent – fordringsløse infanteri!« Dem, der ikke var beskæftiget med skansning eller transport af mad og materiel, fandt anvendelse i den anstrengende vagt- og patruljetjeneste. Til sidstnævnte meldte sig hele tiden mange frivillige. Der herskede ved Regimentet en ånd af virkelyst. Hver nat bragte forplejningskøretøjerne også den længselsfuldt ventede post. De tykke postsække bugnede dengang af gaver. Med dem alle fulgte en kærlig hilsen fra hjemstavnen, de kraftigt begærede aviser blev fordelt, og snart herskede der i hele stillingen en stor glæde. Sådan gik det hver dag. Den daglige fordeling af post blev selv under de hårdeste kampforhold prioriteret meget højt.

Den natlige infanteriild var meget generende. I en periode havde de franske poster ordre til at afgivet et skud hver femte minut. Også meget ubehageligt var de pludselige iværksatte ildoverfald med gevær og maskingevær. Ildoverfald fra artilleriet hørte senere til stillingskrigen på samme måde som gasmasken hørte til frontsoldaten. Alligevel kunne tropperne ikke vænne sig til ildoverfaldene. Den fjendtlige ild lå for godt.

Af disse ildoverfald var et bemærkelsesværdig. Det var om aftenen på vores heltekejser, Wilhelm den Stores fødselsdag. Efter et ildoverfald opretholdt franskmændene en planløs skydning. Der var en højlydt larm i deres grave, og de syntes at være berusede. Med vinden kunne man hører ordene »*Grrrande Victorie! Allemagne caput! Gloire formidable Przemysl!*« (Denne dag havde den tapre besætning på denne fæstning måttet overgive sig efter siden november 1914 at have været omringet af russerne, tvunget af sult).

Mod slutningen af marts rykkede territorialenheder ind i fronten overfor os. I de første dage af april ankom den første overløbne Turko til os. I løbet af de næste uger fulgtes han af flere. Med tysk godmodighed blev disse Turko end ikke længere anset som fjende. Man gav dem cigaretter og chokolade, og en tallerken af vores udmærkede troppemad, der i øvrigt blev tilberedt i en kælder i St. Aurin. Turkoen spiste med glubende appetit. Pludseligt opdagede han, at maden var svinekød. Rasende kastede han tallerkenen væk, stak en finger i halsen og kastede den kostelige mad op igen. Fra hans oplysninger blev der af Divisionen blandt andet videregivet:

»Ved l'Echelle er tre grave besat. I begge forreste grave er det Turkos, i den bageste franskmænd. Alle grupper af Turkos bliver vedvarende overvåget af en fransk korporal. I alle Turkos grave patruljerer til stadighed franske officerer. Enhver Turko, der angiver en anden med hensigt til at løbe over, forfremmes øjeblikkeligt – den anden øjeblikkeligt skudt uden forhør eller dom. Turkos ser frem til en kamphandling, så han kan skyde sin plageånd, den franske officer og underofficer. De ville gerne løbe over i større flokke, men bliver for skarpt bevogtet«.

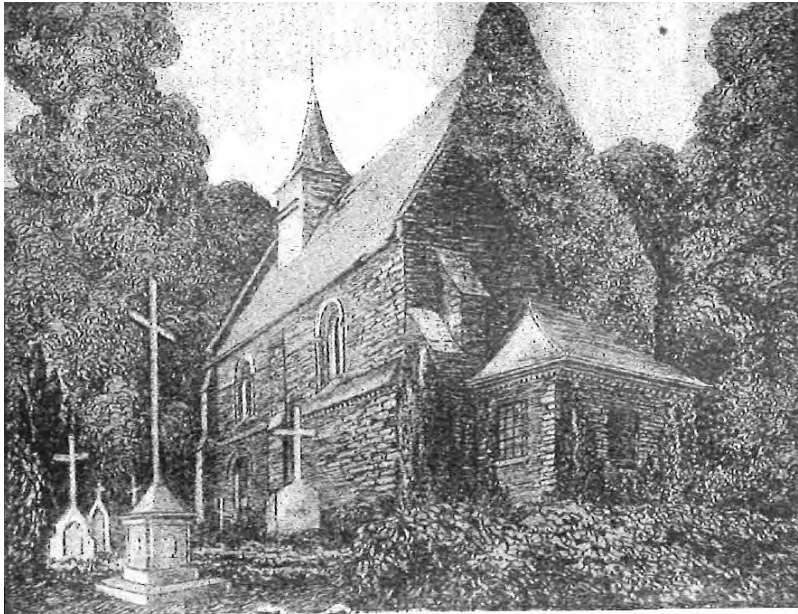
På grund af udtrækningen af tropper andre steder i Armeekorpsen, blev Regimentets ansvarsområde i midten af april øget med to kompagni afsnit til venstre mod Inf.Regt. 163. Det nye afsnit ved Laucourt blev tildelt I. Bataillon, der i denne periode lå med to kompagnier i stilling ved Laucourt og to andre som brigade reserve ved Roiglise. Disse kompagnier blev nat efter nat indsat i skansningen. II. og III. Bataillon forblev uden afløsning i stillingerne ved St. Aurin.

På dette tidspunkt skete en meget smertelig afgivelse af officerer til andre troppeenheder. På én gang blev der afgivet 27 officerer fra Regimentet, herunder Oberleutnant Wegner, der siden slaget om Noyon havde ført 4. Kompanie, og hele tiden havde udmærket sig ved sin friske virkelyst (Han fandt i 1918 heltedøden i Argonne). Regimentet var tvunget til at afgive så mange brage soldater, som havde bidraget så meget til Regiment Lübecks omdømme, og som gerne var blevet ved Regimentet. Så længe Regimentet lå i stillingen ved St. Aurin blev der hele tiden stillet krav om yderligere afgivelser af officerer.

Regimentets tab var dengang, så smertelige de end var, forholdsvis ringe. Det tjente Regimentet til ære, for det skyldtes formentlig den store flittighed og den omtanke, hvormed stillingen var blevet udbygget. Der gik ikke en dag uden artilleri beskydning. Af det store antal frivillige, som i august med stor begejstring og handle-

lyst havde meldt sig til erstatningsbataljonen i Lübeck, blev i løbet af året 1915 et stort antal forfremmet til officerer. Den udligning, der måtte ske med andre troppeenheder, betød også for Regimentet en smertelig afsked med mange af disse fortræffelige, yngre officerer.

I foråret var det 500 år siden de højvelbårne Hohenzollern havde overtaget herskabet af Brandenburg. I taknemmelighed for de uovertrufne store bedrifter og gevelrige succes af Hohenzollern fyrsterne fra Brandenburg, som Konge af Preussen og tysk kejser, blev der ved bataljonerne afholdt festlige feltgudstjenester. Kærlighed og loyalitet til det herskende hus glødede i hjerterne på frontsoldaten.

St. Aurin kapel

Maj bragte helt usædvanlig heftige skybrud, der i den grad medførte skader på stillingen, at det bragte hukkommelsen tilbage til de onde dage ved Dreslincourt og Pimprez. Dækninger oversvømmes. Vandet stod knædybt i enkelte grave, og kunne ikke ledes væk. Alligevel havde det ingen indflydelse på den gode stemning blandt tropperne. Den blev endnu bedre med nyheden om det store gennembrudsslag ved Gorize-Tarnow, om indtagelsen af Libau, sænkningen af »Lusitania« og det tapre forsvar under fjendens gennembrudsforsøg mellem Lille og Arras ved Loretto-højderne.

Tilsyneladende havde franskmændene på dette tidspunkt svækket fronten foran IX. Res.Korps. For at fastslå fjendens styrke blev der derfor den 3. maj gennemført et kraftigt ildoverfald langs hele fronten med artilleri, infanteri og minekastere, for at tvinge fjenden til den ønskede gengældelse.

Om aftenen den 23. maj var den franske stilling igen i stor tumult. Fjenden havde grund til glæde. I en skændig troløshed var Italien trådt åbenlyst ind på fjendens side. »Vive l'Italie! A bas l'Allemagne!« lød det natten igennem mod os, blandet med lyden af klokker. Det forskrækkede os imidlertid ikke. Brystet hævede sig i stolthed og senerne strakte sig i tillid til, at vi også ville blive færdige med den nye fjende. »Det kommer til at koste et par overtimer!« mente et par af de brave folk i Regimentet. Exzellenz v. Boehn gav den tidligere allieredes forræderi følgende bemærkninger i befalingen fra 24. maj 1915:

»En ny fjende af os er opstået i den italienske hær. Kongen af Italien har med en uhørt taktløshed erklæret os krigen.

Jeg håber snart at se vores hidtidige forbundsfælle foran vores front, for at kunne give ham den fortjente løn for dette rænkespil.

Længe leve Hans Majestæt Kejser og Konge!

I alle skyttegrave skal der i aften råbes hurra.«

St. Mard

Kvarter for Regimentsstab IR 162 og beredskabskompagni

Den fjendtlige ild aktivitet blev ringe. Artilleriet tav fuldstændig. Der kunne uforstyrret arbejdes videre. De højt voksende roemarker og græsninger foran linjen blev klippet. I slotbækken tæt bag fronten blev der ivrigt badet. Mod slutningen af maj overdrog I. Bataillon igen sin stilling ved Laucourt til Inf.Regt. 163. Den interne afløsning indenfor Regimentet kunne ske som tidligere. Af de Turkos, der stadig lå overfor os, løb stadig flere over. Overensstemmende fortalte de, at der forestod i angreb mod IX. Res.Korps front. Man var imidlertid mistroiske overfor disse oplysninger. Det syntes, som var deres flugt blevet gjort lettere, og at de på forhånd havde fået de oplysninger, de skulle fortælle videre, for på den måde at fastholde styrkerne langs vores front. Det var på dette tidspunkt, at de franske angreb ved Moulin-sous-Touvent skete. Under forsvaret her, havde II. Bataillon af vores søsterregiment 163, der allerede i januar 1915 havde kæmpet med stor tapperhed ved Soissons, på ny høstet stor ære.

Med et slag ændrede situationen sig den 1. juli. Turkos blev afløst. På venstre fløj af Regimentet dukkede et af de berygtede Fremmedlegion regiment op, hvori var optaget eventyrere og tvivlsomme elementer fra alle herrens lande: danskere, svejsere, grækere, nordmænd, polakker, tjekker, rumæner, amerikanere o.fl. Den fjendtlige infanteriild blev meget livlig, og fortsat uden pauser om natten. Fjenden anvendte i stor stil torpedo-miner, der forårsagede store ødelæggelser, og som med deres kraftige eksplosioner gjorde et stort indtryk. Patruljer stødte hyppigt på hinanden. Herunder mistede Regimentet mange udmærkede patruljeførere, eksempelvis den så ofte anvendte Gefreiter Junge (8./162) i skoven ved l'Echelle, og Leutnant d.R. Winkelmann med hans ledsager, Musketier Martensen fra 1. Kompanie ved Armancourt.

Endnu et hårdt slag ramte Regimentet, da en af dens bedste og dygtigste officerer, den tapre kommandør for II. Bataillon, den ridderlige Hauptmann v. Larisch fandt heldedøden. Et velrettet infanteriskud satte en ende på dette ædle, gode menneske, som han i stillingen gav instruktioner til gavn for de folk, der havde en sjælden forkærlighed og hengivenhed for ham.

Uge for uge blev der nu livligere i stillingen. Den fjendtlige beskydning blev hele tiden kraftigere. Fly dukkede op i større mængder. Lænkeballoner stod dagligt tæt bag den fjendtlige front. Planmæssigt bekæmpede fjenden vores fremskudte poster med artilleri- og minekaster ild i forsøget på at trænge dem tilbage. I måneder havde fjenden ligget fast i hans stilling, nu begyndte han at arbejde sig frem. Alle vores forsøg på at forhindre det, var forgæves. Uophørligt arbejdede fjenden sig tættere på. Nye batterier dukkede op hos ham.

På vores side var en 13-cm pjece kørt i stilling ved St. Mard, der åbnede ild mod Montdidier og landsbyerne bag den fjendtlige front. I Marquivillers faldt ved femte skud kirketårnet, der blev anvendt som fjendtlig observationspost. Om natten blev kraftige patruljer sendt ud, som gav virkelystne unge løjtnanter og mange dristige soldater en velkommen lejlighed til at handle, og til at bevise, at den offensive ånd stadig levede i Regimentet på at trods den lange stillingskrig.

Under en patrulje mod Armancourt blev Musketier Holst fra 1. Kompanie såret. Føreren, den dygtige unge Leutnant d.R. Helmut Koch sprang til og forbandt ham. Så fortsatte Koch sine observationer og overhold Holst til en anden, der imidlertid også blev såret, mens Holst blev ramt endnu engang. Endnu engang sprang Koch til for at hjælpe. Mens han koncentrerede sig om Holst, blev han selv under denne mest trofaste udøvelse af sandt kammeratskab, ramt af et dødeligt skud i tindingen. Holst kunne bjærges den følgende nat, efter at han – såret fire gange – hjælpeløst i 24 timer uden mad, havde ligget under artilleriild i regn og kulde.

Efter udmærket forberedelse med en præcis opklaring, gennemførte den unge Lieutenant Hans-Werner Müller fra 7. Komp. en patrulje for at nedkæmpe en fjendtlig post ved vejen St.Aurin – Armencourt, der plejede at blive bemanded ved mørkefald. Behændigt kravlede patruljen frem mod posten og lagde sig på lur. Da den fjendtlige post kom frem til sin stilling, lød på et fløjtesignal fra føreren, en skudsalve. Alle fem franskmænd var faldet. En livlig ild fra den fjendtlige stilling gjorde indbringning af en fange umulig. Den lille løjtnant Müller fandt senere døden som flyver.

Under en lignende patrulje mod l'Echelle kostede den dygtige patruljefører, Gefreiter Kühne, sit liv.

Tegneren ved III. Bataillon, Musketier Kohnert fra 12. Kompanie udførte en fremragende handling. Om natten den 16. marts 1915 sneg han sig alene tæt ind på den fjendtlige stilling ved Armancourt, gravede sig ned her, og lå her dagen igennem for at observere den præcise situation i den fjendtlige grav. Han blev opdaget af fjenden og beskudt med artilleri og infanteriild. Alligevel fortsatte han koldblodigt sine observationer. Det lykkedes denne koldblodige mand at udarbejde en fortræffelig skitse, efter at han i næsten 24 timer havde opholdt sig tæt på fjenden. Gefreiter Meyer fra 8. Komp, en lærer, bragte endda fra en patrulje en fransk officerskuffert med tilbage, der indeholdt vigtige oplysninger om fjendens dispositioner. Ved en anden lejlighed spredte Leutnant sander med håndgranater en arbejdsgruppe ved den fjendtlige pigtråd.

Under hviletiden bag fronten blev der ved Ognolles afholdt glade sportsfester. Et fortræffeligt soldatercirkus af mandskab fra IX. Res.Korps sørgede for lystig underholdning. Det forgyldte, kostelig humor, der lå over den harmløse, friske forestilling, kan ikke bedømmes for højt for opretholdelse af den gode stemning. Den fortrinlige ånd ved IX. Res.Korps og i Regiment Lübeck var en af hemmelighederne bag succesen. Regimentsmusikken, der under alle kampe havde udmærket sig som sygebærere, glædede daglig hvilebataljonen. Også med gaver blev Regimentet igen meget rigt betænkt. Ikke kun Senat og borgerskab overrakte Regimentet med rige gaver, også andre deltog heri på hjertelig og rundhåndet måde: »Landeskriegsverband«, gæstgiver foreninger og mange andre foreninger i Lübeck, foruden Røde Kors, hvis udsending, den gamle højtærede Hr. Radbruch, hele tiden samlede nye gaver til det hjemlige Regiment sammenskrabede, og som ikke trods sin høje alder undlod at rejse i felten til Regimentet. En gang fik Regimentet overvist en gaveforsendelse fra Hendes Kejserlige Højhed Fru Kronprinsesse og Hendes Kongelige højhed Fru Prins Eitel-Friedrich. Med taknemmelighed skal her endnu engang tænkes på disse højbårne givere. Blandt disse gaver var nogle enkelte plader chokolade. Disse blev fordelt via en notits i dagsbefalingen: »De 7 yngste løjtnanter får hver en plade chokolade«.

Som de frodige marker i det velsignede landfriske Picardie var høstet, gik man i gang med på ny at tilså dem. Er det ikke utænkelig, spurgte man sig selv, at man om over et år igen skal høste i Frankrig?

I sommeren 1915 forsvandt de officers og feldwebel sabler. Beklædning og udrustning måtte mere og mere tilpasses mandskabets, for undgå yderligere store tab blandt førerne. Som beskyttelse mod krigsgas blev de første beskyttelsesmidler fordelt, som i begyndelsen var meget primitive. Fra dette tidspunkt hørte gasbeskyttelsesmidler til den stadige kampudrustning for alle langs fronten.

I september udsendte General v. Fabeck, som i begyndelsen af april havde overtaget 1. Armee efter den hårdt sårede Generaloberst v. Kluck, en »Allerhøjeste Kabinet Ordre« bekendt, hvori det hed:

»Fra dette tidspunkt blev det Armeen hårde opgave at fastholde erobringerne. På dens skulder knustes alle fjendtlige angreb. I tilliden til jernmuren i Vest, har Mine hære i øst kunnet støde dybt ind i hjertet på Rusland. I taknemmelig anerkendelse af denne præstation, tildeler jeg Deres Excellence, som den grundfast fører for 1. Armee, ordenen Pour le mérite«

I tildelingen af denne allerhøjeste udmærkelse havde Regiment Lübeck sin brave andel. Tro mod inskriptionen på deres kongelige Preussiske hjelmørn »Med Gud for Konge og Fædreland«, havde Regimentet trodsigt og urystelig budt fjenden trods.

Situationen i stillingen blev mere og mere alvorlig. Artilleri beskydningen steg. Gravene blev beskudt med tunge granater, der oprindeligt ikke var forudset anvendt. Tusind eller flere granater slog daglig ned i stillingen. St. Mard og Roye lå under meget under kraftig beskydning. Antal og styrke i de fjendtlige ildoverfald øgede sig. Som stillingen på dette tidspunkt blev besøgt af en delegation spanske officerer, kom den netop under et af disse heftige ildoverfald, som de gudskelov slap uskadede ud af.

Uophørligt kom fjenden nærmere trods den kontinuerlige forstyrrelsesild fra alle våben. Med kikkertsigter lå de bedste skytter på lur, og tilføjede fjenden synlige tab. Fjenden må have disponeret over rigeligt med arbejdskraft for at kunne tillade sig det, som han trods vores ild opnåede. Gravene var kommet så tæt på hinanden, at man effektivt kunne beskyde dem med geværgranater, som havde en rækkevidde på omkring 300 meter. Der gik næsten ikke en dag, undtagen Roye blev nævnt i hærberetningen.

Regimentets stillinger var i september mønstergyldigt udbyggede. Da vi nu engang var dømt til stillingskrig, og alle håb om at kunne deltage i en offensiv i øst forblev uopfyldt, satte alle sin stolthed ind på at yde noget særligt i forbindelse med stillingsbyggeri og skyttegravskrig. Under den kommanderende generals hyppige inspektioner i stillingen, modtog Regimentet altid stor anerkendelse. Meget af det nye, som stillingsbyggeriet i starten omfattede, eksempelvis skydeskår for den enkelte, havde af krigserfaringerne vist sig berettigede. Stillinger og hindringer var så stærke, at Regimentet med tillid imødeså det forventede angreb. I uger var det ikke lykkedes patruljer at tage fanger. Fjendtlige patruljer dukkede ikke op. Derfor udsatte A.O.K. en belønning på 1000 Mark for en fange. Det er måske kendetegnende for ånden i Regimentet at denne befaling blev modtaget

med irritation. På dette tidspunkt gjorde de fleste med glæde deres pligt og skyldighed for Kejser og Rige, og ønskede ingen anden anerkendelse end det enkle kors af jern.

Der var nu gået et år siden slaget om Noyon. I forbindelse hermed udsendte korpset følgende befaling:

Soldater ved IX. Res.Korps!

Et år er gået siden hine minderige dage, hvor det var os forundt, på den højre fløj af den tyske hær at træde i kamp, og standse franskmændenes videre fremtrængning. Efter lange anstrengende marcher blev fjenden allerede den 15. september om aftenen angrebet. I daglange, hårde stridigheder, lykkedes det os med ufor-glemmelig tapperhed kæmpende armekorps at kaste en mere end dobbelt så stærk fjende tilbage. Det er en kraftpræstation der kan sidestilles med de største i krigshistorien optegnede præstationer, og med stolthed tænker jeg med jer tilbage på hine glørværdige dage. Og som Armeekorpset herefter trængte videre fremad over Roye og efterfølgende med sejhed fastholdt det vundne terræn, ved jeg, at i fortsat vil holde ud, så længe til vores ophøjede krigsherre giver ordre til angreb. Når dette sker, skal det hedde sig: Fremad med Gud for Kejser og Fædreland! Og vore fjender vil igen lære de gamle sejrherre fra Carlepont, Ribécourt og Laucourt at kende.

Længe leve Hans Majestæt Kejser og Konge.

Den kommanderende General
Sign. v. Boehn. General der Infanterie.

Hr. Regimentskommandøren udsendte følgende dagsbefaling i anledningen af Slaget ved Noyon:

Kammerater!

I dag for et år siden begyndte kampene sydvest for Noyon. Fjenden var kommet sig af de hårde slag i de første krigs uger, og var med stærke masser under fremrykning mod den højre fløj af vores mod syd frem-trængte sejrige arme.

I en voldsom ilmarch var IX. Res.Korps hastet til fra Belgien for at standse den truende forskydning af fjenden. Ved Noyon kom det til sammenstød.

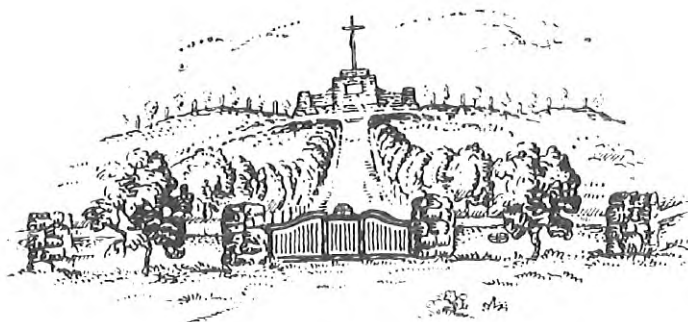
Med ære og succes deltog Regimentet i kampene. Jeg husker også dagene ved Ribécourt. I kæmpede her mod en i antal langt overlegen fjenden i et vanskeligt terræn. Han gik hårdt på. Kampene kostede tunge tab. De blev ikke ofret forgæves. Fjendens fremrykning blev standset. For os er det en æressag, i dag at tænke på vore tapre kammerater, der for et år siden gav deres hjerteblod i troskab til Kejser og Rige.

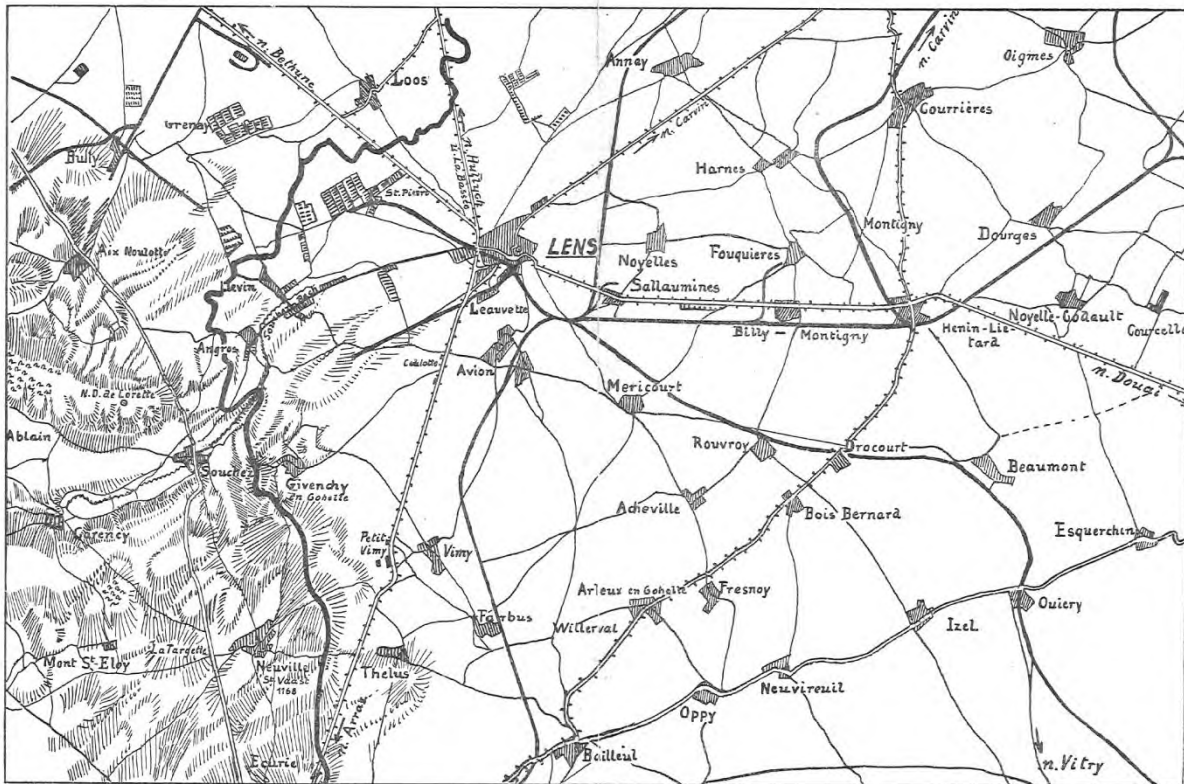
Ære være deres minde!

Vi vil imidlertid love, at fuldende det værk, for hvilket de døde.

Gud give os også i fremtiden kraft og udholdenhed.

Sign. v. Rettberg
Oberstleutnant og Regimentskommandør.

Oversigtskort mellem Loos og Thélus

5. III. Bataillon ved Thélus.

September til december 1915

Mod slutningen af september overgik IX. Res.Korps i dens hidtidige stillinger mellem Roye og Noyon fra 1. Armee til General v. Below og 2. Armee. I den befaling, hvori den hilste korpset velkommen, hed det:

»Det giver mig glæde, at Deres glørværdige, krigsprøvede armekorps bliver underlagt min kommando. Jeg er sikker på, at den også i rækkerne ved 2. Armee vil vide at knytte sejren til sin fane«.

Det blev i første omgang III. Bataillon, der skulle bevise den nye øverstkommanderendes tiltro.

I september 1915 havde franskmænd og englændere med forenede kræfter gået til angreb på det gamle urolige hjørne ved Loretto-højderne. I forbindelse med angrebet havde Joffre udsendt følgende befaling, der var den tyske ledelse bekendt, og som var gjort offentligt for tropperne:

»Troppernes ånd og deres offermod er den vigtigste betingelse for angrebet. Den franske soldat kæmper desto mere tapper, jo bedre han forstår vigtigheden af den angrebshandling, han deltager i, og jo større tiltro han har til de af ledelsen truffene foranstaltninger. Det er derfor nødvendigt at officerer af alle grader fra i dag, forklarer deres undergivne de gunstige betingelser, hvorunder de franske stridskræfters næste angreb blev ske.

Følgende punkter må gøres klar for alle:

1. At skride til angreb på den franske krigsskueplads er for os en nødvendighed for at kunne forjage tyskerne fra Frankrig. Vi vil både befri vores nu i 12 måneder underkuende folk, og fordrive fjenden fra de besatte områder. Desuden vil en strålende sejr over tyskerne få de neutrale lande til at svinge til vores gunst, og tvinge fjenden til at nedsætte dens fremrykning mod de russiske hære for at kunne imødegå vores angreb.

2. Alt er sket for, at dette angreb kan gennemføres med betydelige kræfter, og med gevaldige materielle midler. Den uafbrudt øgede værdi af forsvarsindretninger i første linje, den stadig større indsættelse af Territorialtropper i fronten, den øgede indsættelse i Frankrig af landsatte engelske stridskræfter, har gjort den Øverstkommanderende i stand til at trække et større antal af Divisioner ud af fronten, og gøre dem klar til angrebet, i størrelsesorden svarende til flere armeer. på samme måde som dem, der holder fronten, disponerer

disse stridskræfter over nye og fuldstændige krigsmidler. Antallet af maskingeværer er mere end fordoblet. Feltkanonerne, der i overensstemmelse med deres anvendelse, erstattes af nye kanoner, disponerer over et betydeligt forråd af ammunition. Lastbilkolonnerne er øget, både til forplejning, men også til troppeforskydninger. Det tunge artilleri, det vigtigste kampmiddel, har været genstand for betydelige anstrengelser. Et betragteligt antal tunge batterier er samlet og gjort klar med hensyn til den næste angrebshandling. Den for hver enkelt pjece forudsete daglige ammunitionsforbrug overskrider de hidtidige på noget tidspunkt fastsatte største forbrug.

3. Det nuværende tidspunkt er særlig gunstigt for et generelt angreb. På den ene side har Kitcheners-hæren afsluttet dens landgang i Frankrig, og på den anden har tyskerne i de sidste måneder trukket kræfter ud af fronten for at kunne anvende dem på den russiske front. Tyskerne har kun meget knappe reserver bag deres tynde linje af gravstillinger.

4. Angrebet vil blive generelt. Det vil bestå af flere store og samtidig angreb, der vil ske over en meget stor front. Engelske tropper vil deltage heri med betydelige kræfter. Også de belgiske tropper vil deltage i angrebshandlingerne. Så snart fjenden er rystet, vil tropper på indtil da uvirksomme dele af fronten, gå til angreb for at fuldende uordenen og frembringe opløsningen. Det vil derfor for alle tropper, der angriber, ikke dreje sig om at tage den forreste fjendtlige grav, men uden pause dag og nat at trænge frem over anden og tredje linje til åbent terræn. Det samlede kavaleri vil deltage i dette angreb, for at udnytte succesen i stor afstand foran infanteriet. De samtidige angreb, deres voldsomhed og udbredelse, vil forhindre fjenden i at kunne samle sit infanteri og artillerivåben på et sted, som det skete nord for Arras. Disse omstændigheder sikrer succes.

Bekendtgørelsen af denne melding for tropperne, kan ikke undgå at hæve troppernes moral til det offer, der vil blive krævet af dem. Det er derfor ubetinget nødvendigt, at formidlingen af denne meddelelse sker med klogskab og overbevisning.

Sign. Joffre.

På trods af lokal succes mislykkedes fjendens hensigter om at opnå det afgørende gennembrud på grund af det tyske forsvars sejhed. Angrebet var gået i stå ved slaggebjergene ved Loos og på højderne ved Givenchy og Vimy. Succesfulde modangreb var allerede gennemført. Kampen bølgede frem og tilbage. Garden blev indsat. Den var overført fra øst, og på dette tidspunkt ikke klar til en kamp på Vestfronten. Derfor blev hurtigt enheder fra andre fronter kastet ind i Artois. Af enheder fra IX. Res.Korps blev et regiment opstillet, der kom under kommando af staben fra Inf.Regt. 163 under dens kommandør, Oberstleutnant Sick. Dette regiment opstilledes af III./Res. 31, I./Res. 86 og III./162, der på dette tidspunkt lå i hvil. Res.84 og Feld-M.G.-Zug 317 afgav hver 3 maskingeværer. Regiment »Sick« blev samlet ved Douai og kom i første omgang under kommando af den kommanderende general for Garde-Korps, General der Infanterie Frhr. v. Plettenberg, der indtil foråret 1913 havde været vores kommanderende general (IX. A.K.).

Begivenhederne ved III. Bataillon skete hurtig. Den 28. september blev den alarmeret i Ercheu og Ognolles, lastet på lastbiler for transporteret til Nesle, hvor den med tog den 29. nåede Beaumont ved Douai. Allerede samme aften rykkede Major de Rainville med bataljonen, i øsende regn, frem til jernbanedæmningen ved Acherville, for her at være klar til øjeblikkelig indsættelse.

Situationen var alvorlig. Franskmændene havde den 29. angrebet og opnået resultater. En yderligere fremrykning måtte for enhver pris forhindres, hvis det rige kulområde mellem Lens og Douai skulle fastholdes. Franskmændene ville bryde igennem her. Ved Thélus havde garden standset fjenden. To dage senere blev Regiment Sick trukket sammen ved Oppy. Efter et par dage, hvor den var indsat i skansning under fjendtlig beskyddning, afløste Bataljon de Rainville herfra om natten 4./5. oktober garden i dens stillinger ved Thélus. Allerede om aftenen den 5. måtte bataljonen forsvare stillingen for første gang. Efter heftig artilleri- og mineild forsøgte franskmændene at angribe. Angrebet blev standset før det udviklede sig.

Regimentsstaben placerede sig i Oppy, mens de tilbagetrukne kompagnier placerede mellem denne og Willerval. Indkvarteringen var ved den store overbelægning meget nødtørftig. Her måtte kampen fortsættes – men denne gang mod fransk skidt og rotter. Disse bæster var fremme ved Thélus, hvor et af beredskabskompagnierne lå, tilstede i uudholdelige mængder.

Regiment Sick holdt en stilling overfor Ecurie og blev omkring 2½ km syd for Thélus gennemskåret af den store hovedvej Lens – Arras – Lille. De forhold, der her mødte bataljonen, viste dem, hvor gunstige forholdene havde været ved St. Aurin. For at nå stillingen måtte man rykke frem over Arleux – Willerval til Farbus, og herfra anvende en lang løbegrav, der var smal og mudret, og ofte lå under beskyddning. På grund af det vedvarende dårlige vejr var stillingen i en sørgelig forfatning, helt bortset fra, at den først var under etablering. Gravene var for en dels vedkommende jævnet med jorden på grund af den fjendtlige beskyddning, eller var delvist styrtet sammen og forvandlet til knædyb mudder. Der var ingen træriste i bunden. Nødtørftigt forsøgte man at afstive

væggene med sandsække. Dækninger var først under konstruktion. Man var intet steds sikker mod den kraftige beskydning.

Fjenden lå i den gamle tyske grav på en afstand af 60-80 meter. Der var ingen pigtrådshindring foran stillingen. De tidligere forbindelsesgrave mellem stillingerne var blokerede og anvendtes som sapper, der lå 15-20 meter fremme. På et sted var ven og fjende ganske enkelt kun adskilt af en barrikade af sandsække. Under de omstændigheder ophørte kampen på håndgranater aldrig. Stillingen led meget under beskydning med minekastere. Når det blev mørkt, og fjenden forventede at vore madafhenterne samledes ved Fabus, begyndte ofte en meget intens artilleribeskydning. Sårede kunne kun bringes tilbage i ly af mørket.

Som garden den 9. oktober fuldstændigt blev trukket ud, forblev Regiment Sick i stillingen og overgik under kommando af den bayriske Division v. Hartz (1. bayr. Res.Korps). Exzellenz v. Plettenberg rettede i en befaling en hilsen til Regiment Sick, hvori han udtalte sin anerkendelse »for den udmærkede holdning i en vanskelig situation«.

Forholdene på vores side var så ugunstige, at de gennem et angreb måtte forbedres. Hver dag kostede tab og nedbrød troppernes fysiske og moralske modstandskraft. På trods af skiftet mellem 4 dage i stilling og 4 dage i hvil, var belastningen ved at holde stand i de dybtliggende, tilmudrede stillinger meget stor, hvortil kom, at den kunne observeres fra alle sider.

Derfor skulle den 14. oktober en specielt generende fjendtlig stilling, der flankerede vores stilling, stormes. Kl. 7 lagde vi tunge miner over den fjendtlige grav. Kort efter stormede 10./Res. 31 frem. Kompagnierne fra II./162 virkede som støtte. Kampen bølgede frem og tilbage, men om eftermiddagen var den fjendtlige stilling på vore hænder. Tung artilleri og minekastere beskød dagen i gennem de forreste stillinger på begge sider. Fjendtlige fly greb med maskingeværer i lav højde ind i kampen. Under disse kampe i det totalt ødelagte terræn trådte delings- og gruppefører frem i en helt anden rolle, end de hidtidig havde været vandt til. Der var her gennemgående tale om isolerede kampe i små enheder.

Først på eftermiddagen blev en fransk overløber bragt ind, som fortalte, at der kl. 17 ville blive gennemført en underjordisk sprængning. Under angrebet var Regimentet nået ind i et område, hvor der allerede tidligere havde været udkæmpet kampe på underjordiske miner. Ganske korrekt blev der om eftermiddagen på det angivne tidspunkt udløst en fjendtlig mine, men uden at få virkning, da den anvendte minegang havde været for kort. Krateret opstod mellem de to linjer. Omkring denne udviklede der sig rasende kampe på håndgranater. I sidste ende lykkedes det ham at fastholde og befæste det.

Som forventet iværksatte fjenden den 15. oktober et modangreb. Kl. 0730 begyndte en voldsom artilleri- og mineild som forberedelse til angrebet. Så stormede fjenden med stærke kræfter, og lykkedes enkelte steder at trænge ind i vores stilling. Det kom til blodige nærkampe. 9. og 12. Kompanie under deres førere, Leutnants d.R. Koch og Hammerich gik til angreb, og kastede fjenden med en blodig næse ud af stillingen.

På dage senere angreb fjenden igen efter timelang beskydning af stillingen, frem på venstre fløj. Angrebet blev afvist. Det var den 19. oktober. Så forsøgte franskmændene på anden måde at generobre den tabte stilling. Om natten 19./20. oktober kl. 3 om natten, krøb de skjult ud af deres stillinger, og mavede sig frem på maven, for herefter at kunne overrumple os i et spring. Det var 9. Kompanie, der først opdagede det planlagte overfald. Kampområdet blev herefter oplyst som om dagen, og fjenden trængt tilbage under store tab til gevær- og maskingeværid.

Om eftermiddagen den 21. oktober gennemførte franskmændene en sprængning, hvorved de erobrede en 50 meter bred stykke af 11. Kompanies grav. Efter to timers forbitrede nærkampe lykkedes det 11. Kompanie under Oberleutnant Belfrage igen at kaste franskmændene ud med betydelige tab, og tog endda 8 fanger. Den tapre fører for 11. Kompanie var oprindeligt svensk officer. Efter at have opnået tysk statsborgerskab kæmpede han med ære i vore rækker.

Med feberartig indsats forsøgte franskmændene nu at udgrave deres minegange og sprænge deres miner. På grund af vore pionerers udmærkede beregninger, og deres hurtige arbejde, hvorunder infanteriet i egen interesse på det ivrigste hjalp til, lykkedes det næsten altid at komme fjenden i forkøbet ved at foretage modsprængning eller selv at sprænge miner. Det var en nervepirrende periode. Bataljonen levede som på en krudttønde. En særlig hård kamp udspillede sig den 30. oktober om besiddelsen af et stort krater, franskmændene havde sprængt. Under denne kamp udmærkede sig i sær 12. Kompanie, der efter vild nærkamp satte sig i besiddelse af krateret. Der blev bragt fanger ind, der samstemmende fortalte, at de ikke længere havde luft til at kæmpe videre i denne nytteløse strid. De troede ikke længere på deres våbens sejr, og var derfor glade for deres tilfangetagelse. De var overhovedet kun under tvang gået frem, fordi de havde deres foresattes revolvere rettet mod ryggen.

Den 14. november angreb bataljonen fra Res. 31 igen fra III. Bataillons stilling frem mod en ny del af den franske stilling. Bataljon de Rainville støttede angrebet, og slog efterfølgende de modangreb tilbage, der øjeblik-

keligt satte ind. Om eftermiddagen iværksatte fjenden endnu et modangreb. Her blev bataljonen sejrherre, og fastholdt også efter et nye voldsomt angreb den 15. november, dens stilling.

Den 21. november stødte vores pionerer i 11. Kompanie afsnit på en fransk minegang. Der udviklede sig straks en fortvivlet kamp under jorden, hvori Kompanie Belfrage handlekraftigt og med succes greb ind.

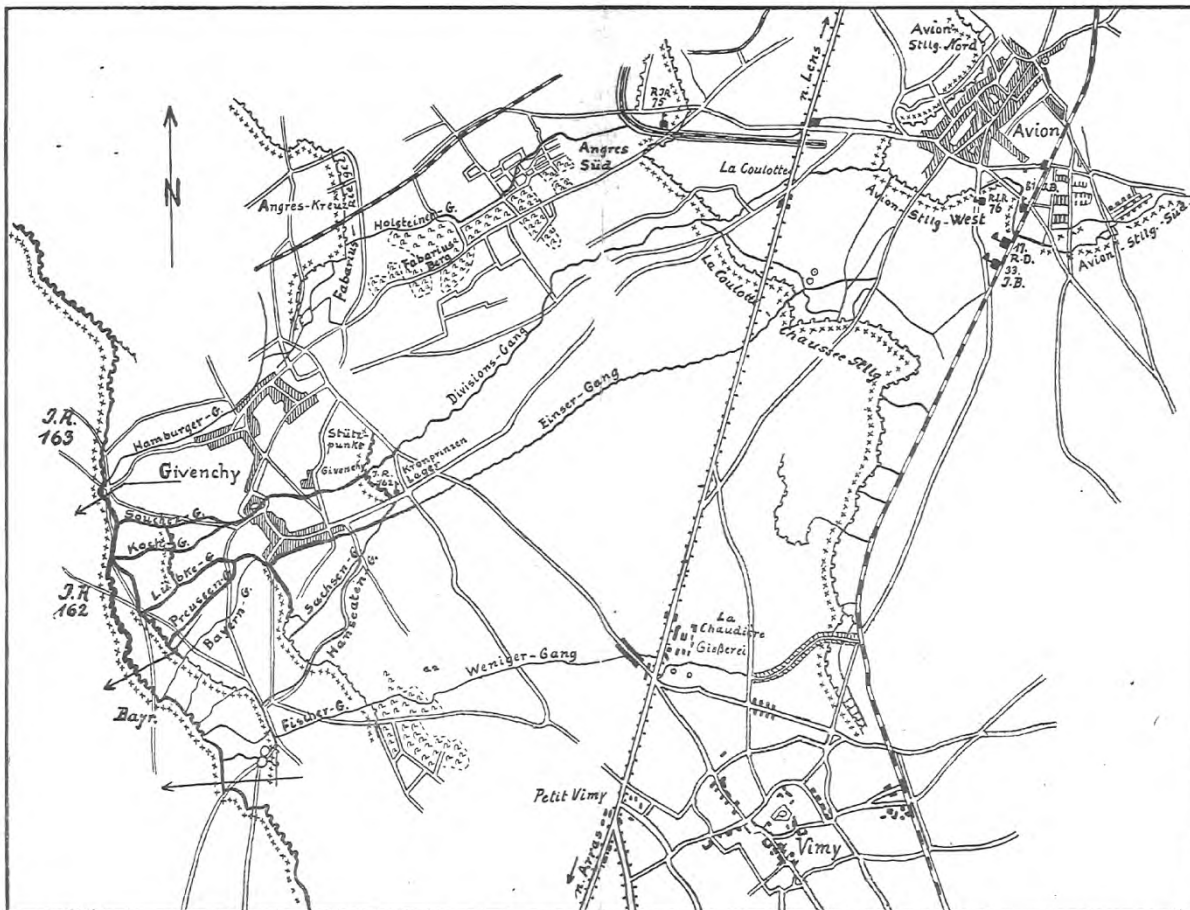
Mod slutningen af november døde kampene ud. Fjenden havde i Regiment Sick afsnit intet opnået, men havde tværtimod mistet terræn, og var blevet fordrevet fra stillinger på de beherskende højder. De fysiske anstrengelser forblev imidlertid næsten de samme, men blev i det stadig dårligere og kolde vejr - trods den forholdsvis ro langs fronten - om muligt forøget. Alle kræfter blev nu sat ind i udbygningen af stillingerne. Det var imidlertid et næsten umuligt arbejde, da jorden ikke længere var fast. I det forfærdende pløre blev afløsning stadig mere besværlig og vanskelig. Det tog nu ikke længere timer, men varede næsten hele natten.

Juleaften tilbragte bataljonen foran fjenden. Første Juledag blev Regiment Sick trukket ud af fronten. Exzellenz von Haratz udtalte i en for Regimentet meget bærende befaling sin fulde anerkendelse »af den fremragende indsats, for holdning, orden og disciplin under de tre måneders meget vanskelige skyttegravskrig og liv«. III./162 rykkede i kvarter i Roost ved Douai.

Sammen med mange brave medlemmer af Eutiner bataljoner havde de to Leutnant Görtz og Glamann fundet heldedøden. Hele tiden var de på post, når det gjaldt, for at yde noget særligt. Begge stræbte efter at sætte det bedste forbillede for deres folk, og som næsten alle de yngre officerer, gennem tapper indsats foran fjenden, at opnå respekt, position og tilliden hos de ofte i levesår og livserfaring langt overlegne undergivne. Görtz faldt under den hårde kamp om krateret den 30. oktober. Glamann døde efter smertefulde uger af skader i hovedet efter artilleriild under afløsning.

I slutningen af januar kom bataljonen efter velfortjente, dejlige uger i hvil, tilbage til Regimentet. Endnu sidst på krigen lyste øjnene på III. Bataillon når talen faldt på opholdet i Roost.

Stilling ved Givenchy og Vimy-højderne

6. Winter 1915/16 på Givenchy højderne. Stormen på Giessler-højder

21. februar 1916

Ved St. Aurin begyndte mod slutningen af september den stadige, kraftige fjendtlige beskydning, at dale. Fjenden arbejdede sig ikke længere fremad. Han udbyggede den nåede stilling, og skabte en stærk hindring. Hertil blev anvendt amerikansk pigtråd. Flere gange bragte patruljer pigtrådstromler med tilbage med amerikanske fabrikationsmærker.

IX. Armeekorps, som var indsat til venstre for IX. Res.Korps, blev i de sidste dage af oktober trukket ud. Afløsning af vores højre nabo, XVIII AK, var forestående. Denne gang skulle rygterne om en udtrækning af IX Res.Korps vise sig korrekte. Den 10. oktober modtog Regimentet det længe savnede signal:

»Der vil ikke længere bliver leveret materialer. Kompagnierne skal kun beskæftige sig med det nødvendige jordarbejde i forreste linje til vedligeholdelse af stillingen. Mandskab og heste skal, hvor det er muligt, gives mest mulig hvil«.

Netop som dette signal indløb, var endnu en tipvognsbane blevet færdig, der af 2. Kompanie under Hauptmann d.R. Probst og Feldwebel Kröger var anlagt mellem St. Mard og St. Aurin.

Der herskede en løftet og næsten begejstret stemning omkring den forestående afløsning. Regimentet fandt sig for god til udelukkende at blive anvendt i stillingskrig. Det følte i sig kraften til større gerninger. Det nuværende liv blev gerne ofret på trods af dens orden. Man var grundig træt af skyttegravskrigen med dens anstrengende vagtjeneste, store arbejdsbyrde og død på grund af det fejlfrit indskudte fjendtlige artilleri. Man glædede

sig til at lære en anden egn at kende, alene af den grund, at der her i stillingen, i de tidligere landsbyer St. Aurin, St. Mard, i Roie, Roiglise og Omencourt, hvor Armekorpsets feltlazaret var indrettet, og i mange andre lokaliteter bag fronten, der var belagt med træner eller af afløsninger, overalt var grave med kære kammerater, som var faldet i stillingen, og i stort antal. Hele Nordfrankrig var efterhånden blev en stor heltekirkegård for tapre soldater.

Exzellenz v. Boehn bekendtgjorde den forestående afløsning i nedenstående befaling:

»På allerhøjeste befaling forlader IX. Res.Korps sin stilling, som den erobrede, udbyggede og i over et år forsvarede. Vores nye bestemmelsessted ligger endnu ikke fast. Hvor det end måtte være, så kender jeg mit tapre armekorps og ved, at det overalt vil gøre sin pligt, om det er som uigennemtrængelig mur af jern, eller skulle det hedde at kaste fjenden ud af sin stilling. Altså fremad med Gud for Kejser og Fædreland!«

Før Regimentet forlod stillingen ved St. Aurin, blev dens kommandør, Oberstleutnant v. Rettberg, tildelt den skønne Lübecker »Hanseatenkreuz«, som det høje Senat for Fri- og Hansabyen Lübeck havde indstiftet i sommeren 1915. I løbet af krigen blev mange medlemmer af Regimentet udmærket med denne herlige krigsorden. Med stort, berettiget stolthed blev det hvid-røde ordensbånd båret i Regimentet.

Om natten fra 20. til 21. oktober fulgte afløsningen af I. og II. Bataillon med Thorner Infanterie-Regiment von der Marwitz Nr. 61, som netop var kommet fra øst, og stadig var nye i bekendtskabet med den store finne-mine og andre af fjendens kampmidler.

Der blev fundet kvarter i Flavy-le-Meldeux, Fréniches (I./162) og Rouvrel (II./162), hvorfra der næste dag blev marcheret gennem det skønne skovklædte bakketeræn fra Guivry mod Chauny, hvor Regimentet blev indladet. Målet for jernbanerejsen var ukendt. Som togene over la Fère rullede mod Laon gik det glade rygte fra mund til mund: det går mod øst, mod Serbien! Da turen imidlertid fortsatte over Hirson, Anor, Valenciennes, Douai – vidste man at armekorpsset skulle forblive på Vestfronten.

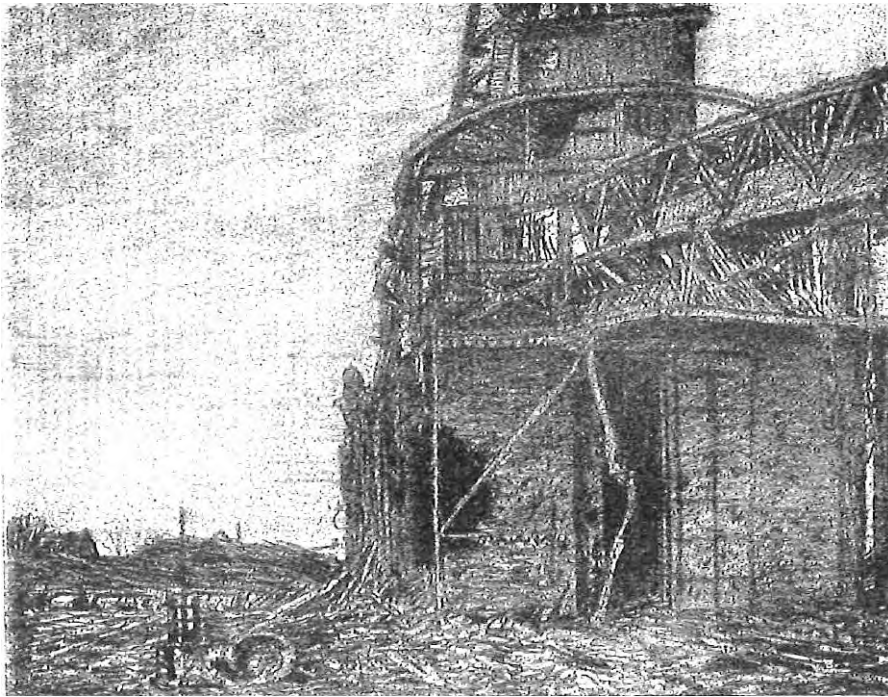
I nat og tåge blev bataljonerne losset i Billy-Montigny og kom i kvarter i Noyelles – Gobault og omegn, hvor de forblev i en uge. Herefter blev der trukket nærmere Lens. II./162 kom i kvarter i Fouquières, I./162 i Noyelles-sous-Lens. Man lå her midt i det hæslige kuldistrikt, som var Tyskland godt bekendt på grund af den store mineulykke den 10. marts 1906 ved Courrières, hvor tyske minearbejdere fra rhinlandets kuldistrikt havde ydet franskmændene en værdifuld, uselvisk hjælp (Draeger iltapparater) for at redde de indespærrede minearbejdere. Dette var nu glemt af franskmændene. Den modtagelse, Regimentet mødte i denne egn, var ret ugæstfri.

Overalt rejste sig de høje slaggebjerge, kulbunker og minetårne, der gav området sit særkende. De omfattende arbejderkolonier omkring kulminerne gjorde et ret ubehageligt indtryk.

I disse kvarterer forblev Regimentet til begyndelsen af december som korpsreserve. I denne periode blev der flittigt arbejdet med uddannelse i skyttegravskamp, men i sær var Regimentet tildelt udbygningen af en anden linje. Nat efter nat rykkede bataljonerne frem til skansning gennem Lens til Liévin og Angres. Der måtte arbejdes på højtryk for at etablere en spærrelinje, hvor et fjendtligt gennembrudsforsøg kunne bryde sammen. Der måtte regnes med nye angreb, hvorfor enhederne altid rykkede kampberedt ud, og i begyndelsen medførte ammunitionsvogn og sanitetsvogn. På grund af den meget livlige fjendtlige aktivitet i luften kunne der kun marcheres og skanses i mørke. På kort tid blev »Lübecker stilling« udgravet mellem Angres og Fabarius-bakken, med lange adgangsgrave og med en stærk hindring. Den regn, der begyndte i midten af november, vanskeliggjorde i stor grad arbejdet. Den tunge lerjord hang fast i skanseværktøjet. De lavtliggende stillinger blev fyldt med vand. Fjenden havde efterhånden fået sig indskudt mod den nye stilling, og vanskeliggjorde arbejdet gennem natlig forstyrrelsesild. Med langtrækkende kanoner lagde de adgangsvejene helt til Lens under ild, så også disse uger kostede mange tab. Frem til oktober var Lens så godt som forskånet for fjendtlige granater, selvom under den store offensiv var der dårligt blev skudt hertil. Formentlig havde fjenden skånet byen for at sikre sig gode vinterkvarterer. Efter at offensiven var gået i stå, og Lens ikke var blevet erobret, blev den mere og mere offer for

Mindesmærket for mineulykken i Courrière
Opsat i Sallaumines

Krydset ved Angre

de fjendtlige granater. Hvis franskmændene hidtil havde skånet byen, der stadig var beboet af deres landsmænd, så var det på ingen måde tilfældet for englænderne, der holdt denne del af fronten. Uden hensyntagen til den franske civilbefolkning fløj dag efter dag de tunge granater ned over den arme Lens og dømte byen til at dø. Planmæssigt blev Lens ødelagt af englænderne. Som akse under udrykninger til skansning blev Lens ikke længere anvendt.

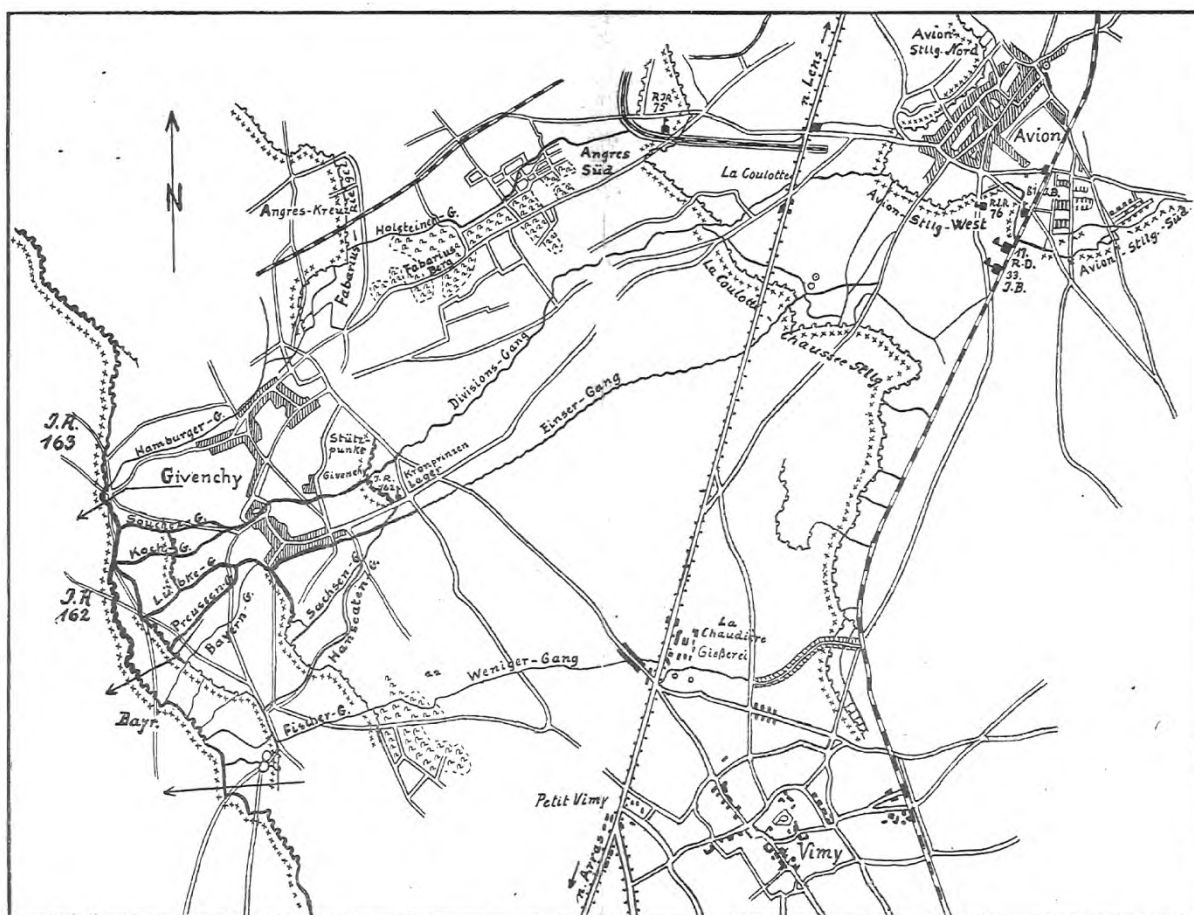
Det var tydeligt, at Regimentet efter disse uger ville blive indsat der, hvor det var mest nødvendigt indenfor armekorpsets ansvarsområde, hvor kamphandlingerne var mest alvorlige og mest ugunstige. Dette var tilfældet for Givenchy-en-Gohelle, hvor Regimentet i første omgang som stillingsbataljon den 9. december afløste Res.Jäger-Bataillon Nr. 9. Resten af Regimentet blev placeret i Avion. Denne by lå under ild fra langtrækkende artilleri.

Den fjendtlige efterårsoffensiv var blevet standset foran Angres, Givenchy og Vimy. Siden var der udkæmpet forbitrede kampe om besiddelsen af bakkerne, hvor tyskerne endnu sad. Besiddelse af bakkerne var af særdeles stor betydning. Lykkedes det fjenden at sikre dem, ville han kunne lægge hele kulområdet indtil Douai under ild. For mange kilometer ville der ikke have været nye gunstige stillinger for os. Lens havde måttet opgives. Vi ville ikke have observationsposter og ikke længere ledelse af artilleriet. Givenchy højderne og Vimy var nøglepunkterne til den tyske stilling. Det var den sidste højderyg inden de brede sletter. Tabet ville have haft de alvorligste følger, da der også ville have haft indflydelse på hele den øvrige tyske front.

Allerede under maj-offensiven 1915, hvor det lykkedes fjenden at sætte sig i besiddelse af Loretto-højderne, der beherskede et stort område, havde det været målet også at erobre højdetrage ved Givenchy. På grund af det heltemodige tyske forsvar i de hårde kampe ved Souchez, Carency, Ecurie, Ablain, Neuville og andre steder, var det fjendtlige angreb blevet standset. Ruinerne af disse landsbyer lå nu i fjendeland foran vore stillinger.

Den overordentlig store betydning af en beherskelse af højderne ved Givenchy var fuldstændigt klart for Regimentet. Den vidste, at den her skulle gøre sig bekendt med et af de allervigtigste punkter på hele Vestfronten. Ansvar for så kritisk et punkt hævdede selvværdet. Joffre bidrog selv til, at vi kunne være stolte over vores hidtidige indsats: i begyndelsen af december havde han i december i en hærberetning omtalt »den fæstningsartige udbyggede Avre-mølle ved St.Aurin«.

Som Jäger-bataillon mod slutningen af oktober afløste Garden, fandt den på bakken kun skyttehuller, der nødtørftigt var opstået under kampene. Den havde i de uger, den havde ligget ved Givenchy, nået helt usædvanligt meget når man betænker, at franskmændene i denne periode havde iværksat gentagende angreb. Alligevel var der stadig meget for Regimentet at gøre for at etablere en stilling, der nogenlunde kunne yde beskyttelse mod den fjendtlige ildvirkning, kunne holde stand mod de fjendtlige angreb, og gøre det muligt her at gennemle-

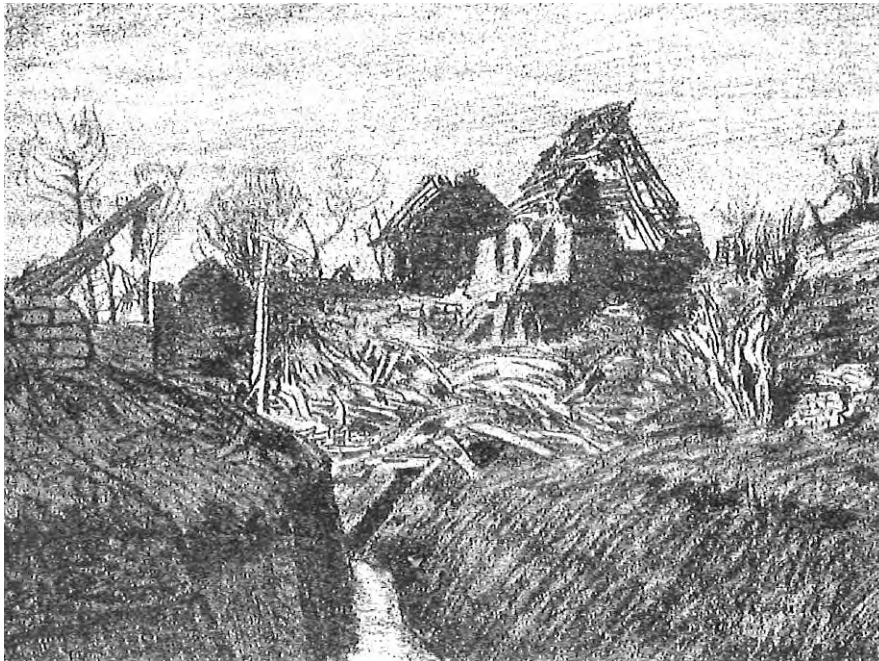

Stilling ved Givenchy og Vimy-højderne

ve vinteren. Arbejdet var utrolig vanskeligt, da fjenden kun lå 40-60 meter fra os. Hindringer manglede endnu at blive etableret. Med den tætte afstand til fjenden kan det være vanskeligt for dem, der dengang ikke var ved Regimentet, at gøre sig den rigtige forestilling om vanskelighederne og risikoen ved dette arbejde. Men arbejdet måtte gøres. På kort tid opstod en gennemgående, anvendelig hindring. Hver nat måtte der arbejdes på dens vedligeholdelse og forstærkning, da den konstant blev ødelagt af granater og miner. For bygning af stillingen var det en særlig ulempe, at bakken udelukkende bestod af hård kalksten, hvor man overhovedet ikke kunne anvende en spade, mens på den anden side det øverste lag var gjort fuldstændig porøs af de eksploderende granater og miner. Hertil kom, at intet arbejde i den hvide kalk kunne undgå at tiltrække sig opmærksomhed fra de fjendtlige fly.

Livet på bakkerne var ydermere meget ubehagelig på grund af de mange lig fra de hårde kampe i september og oktober stadig lå omkring, og på uudholdelig måde forpestede luften. Nødbegravede ligene blev igen revet op af artilleri eller spulet fri af den kraftige regn. Kun langsomt lykkedes det at give de faldne helte fra efterårsslaget en anstændig begravelse. Særlig modbydelig var de hobe af rotter, der levede i stillingen og i Givenchy. Man havde ingen mulighed for at forsvare sig mod disse ækle dyr. Katte, som vi havde haft det i stillingen ved St. Aurin, kunne ikke udholde det forfærdelige pløre.

I starten var der ingen form for dækning. Med utrolig besvær blev der gravet dækninger ind den forreste grav væg. Denne helt nye form for konstruktion af dækninger ved hjælp af minerammer, måtte først læres. I dag tænker man med gru tilbage på de smalle, nedadgående tunnelgange til dækningerne, der kun lige var store nok til at man kunne klemme sig igennem. De var rene menneskefælder. Der blev derfor med største iver arbejdet på bedre anlæg. Den største fjende for tropperne var den vedholdende regn. Det var vanskeligt at lede vandet væk, de i stedet fyldte gravene. Til disse tekniske vanskeligheder kom så den livlige kampaktivitet. Stillingen lå meget under beskydning fra artilleri og minekastere. Under disse omstændigheder kunne kamptropper kun i korte perioder blive i stillingen. I starten skete afløsning efter to dage, senere øget til tre efterhånden som dækningsanlæg

Souchez-graven i Givenchy

blev gjort færdig. Stillingen blev kun besat med stormoppakning og det allermest nødvendige udrustning. Der var ganske enkelt intet steds plads til unødvendig oppakning. Forplejning og ammunition måtte hver nat bringes frem i stillingen på bakken. Transporterne var meget vanskelige og stillede meget store krav til bærerne. Skråningen på bakken mod den dybtliggende Givenchy bestod af lerjord, fuldstændig mørbanket af artilleri ilden. I alle granatkrater og huller stod blank vand. For nogenlunde at kunne holde vandet ude af tøjet, var soldaterne forsynet med overtræksbukser af vandtæt materialer, der blev trukket udenpå tøjet og som gik helt op til armhulene. Støvler måtte binde særligt stramt, da de ellers ville blive hængende i den dybe, seje lerjord. Når man endeligt nåede fronten var man forvandlet til en ukendelig lerk lump.

Oftentimes måtte der i dette nøgle terræn søges dækning for de fjendtlige granater og shrapnel. Den eneste mulighed var de dybe, vandfyldte krater. Det var gennem dette uvejsomme terræn i buldrende mørke, og ofte under livlig beskydning, at de tunge laste måtte slæbes. Det var usædvanlige krav, der måtte stilles til alle. Det skete tit, at en af bærerne sad så fuldstændigt fast i muddret, at han ikke kunne komme fri ved egen kraft. Dette skete endda for den kommanderende general. Også divisionskommandøren, Generalmajor v. Zieten, sad engang så fast i muddret til hoften, at han kun ved hjælp af brædder og stænger igen kunne befris. Ved begge lejligheder skete det mens granater og shrapnels landede over stillingen. Mennesket i stillingen blev næsten til vanddyr. – På trods af alle vanskeligheder lykkedes det imidlertid efter nogle få uger at bringe orden i dette kaos og skabe en god stilling, ikke mindst takket være de utrættelige anvisninger fra Oberstleutnant v. Rettberg og takket være mandskabet fremragende arbejdsindsats. Med flid, lidenskab og skaberlyst arbejdede kompagnierne sig ned i kalkstene. Der blev skabt afvandingsanlæg, der viste sig værdifulde. Et antal anvendelige adgangsgreve blev gravet eller gjort anvendelige (Souchez-Gang, Thilo-Gang, Lübcke-Gang. Sidstnævnte havde sit navn efter den meget arbejdsomme konstruktionsofficer ved vores Infanterie-Pionier-Kompanie, Offizierstellvertreter Lübcke). Fra kampgraven blev der gravet sapper frem. Spidsen af Thilosappe lå kun 20 meter fra den fjendtlige grav. Det var her farligt at opholde sig, men observationen herfra var god. Den kunne kun ske ved hjælp af gravspejle eller teleskop kikkert. Livet stillede store krav til den enkelte, men alle bar det som en selvforståelse. Der var ved Regimentet en udmærket moral og et ægte kammeratskab mellem foresatte og undergivne, som det kun under sådanne vanskelige krigsforhold med fælles anstrengelser og afsavn, kan udvikles. Mandskabet indgik i et kapløb med deres underofficerer og officerer, der ved alle arbejder gav det bedste eksempel. Den hårde, selvopofrende tid på Givenchy højderne skabte et kammeratskabsbånd blandt alle i Regimentet, der på bedste måde skulle vise sin holdbarhed under de hårde kampe, der lå foran Regimentet.

I begyndelsen lå tre kompagnier i stilling. To var i beredskab i ruinerne af Givenchy, et som reserve i Kronprinzenlager i kanten af landsbyen på vejen mod Avion. Her lå to kompagnier i hvil. Der kunne imidlertid ikke blive tale om hvil. Disse kompagnier måtte af tvingende nød indsættes til transporter af levnedsmidler og krigs-

materiel af enhver art og til natlige skansning. Der kom først en lettelse i situationen som III. Bataillon i slutningen af januar igen blev til disposition for Regimentet. Fra dette tidspunkt kunne en bataljon lægge i hvil i Sal-laumines.

Givenchy lå daglig under kraftig ild. Til alt held lå der under ruinerne gode dybe kældere, der kunne give beskyttelse. I enkelte kældere kunne der endda indbygges kaffekøkkener. Også Kronprinzenlager lå daglig under ild. Den var stærkt udsat for indirekte infanteri- og maskingeværlid. Fjenden var fuldstændigt indskudt mod den eneste vej mellem Avion og Givenchy, specielt mod det grimme hjørne ved la Coulotte på vejen Lens – Arras.

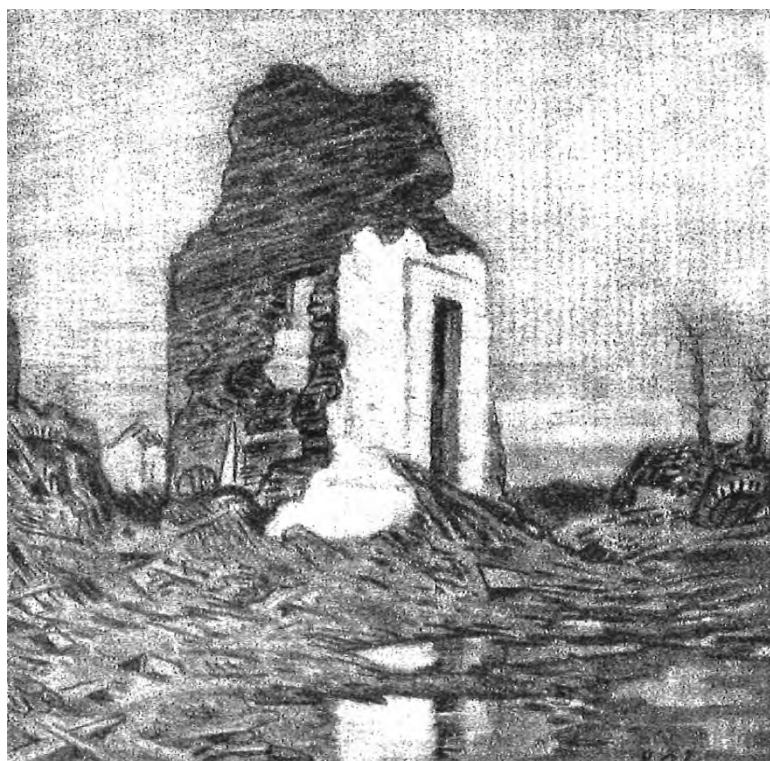
Højderne ved Givenchy var et ankerpunkt i den tyske stilling. Til højre svingede fronten tilbage, så Regimentet var udsat for ild mod ryggen fra retning af Loos. Særlig ubehagelig var en revolverkanon, der kunne skyde flankerende ned i graven, og som vi ikke kunne få ramt på.

Foran højre del af Regimentets stilling og foran den til højre for os liggende Regiment 163, lå den flade Gieseler bakke, hvorfra fjenden havde et meget fint overblik over området bag Regimentets stilling.

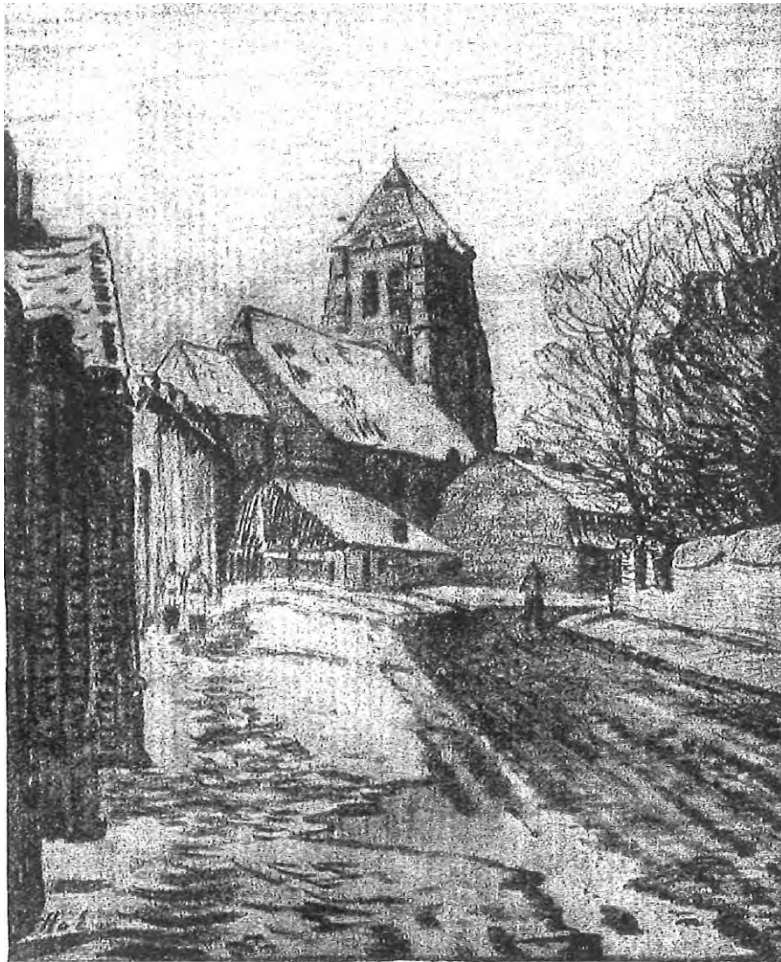
Til venstre for Regimentet lå 1. bayr. Infanterie-Regiment König på Vimy bakken. Bayrerne og Lübeckerne hjalp hinanden med støtte under kampen, og oparbejdede et sandt våbenbroderskab. Nord og syd blev forenet i et bånd af hjertelig kammeratskab.

Til bygning af stillingen havde Regimentet fået underlagt Pionier-Kompanie 268. Også med disse tapre soldater førte det fælles arbejde og støtte under kamp til et kammeratskab, der ofte stod sin prøve, og lige så ofte bestod denne. Prionerne blev primært anvendt til udgravning af minegange. Man lå så tæt på hinanden, at den underjordiske krig for alvor viste sin berettigelse. En hel række af underjordiske minegange førte ind under den fjendtlige stilling – men også den modsatte vej. Lydene fra egne og fjendens underjordiske aktiviteter stillede store krav til nerverne. Man levede som ovenpå en krudttønde. Kort før jul udløstes den første fjendtlige mine på den bayerske side af regimentsskilnelinjen, som efterlod sig et enormt krater. Det udviklede sig til en forbitret kamp på håndgranater omkring kanten på krateret, hvorunder det yderste venstre fløjkompani – 7 Kompanie – deltog. Krateret forblev på tyske hænder.

Under ild fra det fjendtlige artilleri begyndte julefesten for de kompagnier, der var trukket tilbage til Avion, hvortil Regiment Lübeck endnu engang havde fået tilsendt rigelige gaver. Imidlertid beskød franskmændene netop i juledagen særlig heftigt både stillinger og Avion. Vores artilleri forblev imidlertid ikke tavs, og vanskeliggjorde i væsentlig grad fjendens ophold i gravene. De fjendtlige grave var ringere end overes. Fjenden havde

Husruin i Givenchy

Kirken i Avion

i forreste grav ingen form for dækninger. Stemningen hos franskmændene var betegnende for de tilråb, fjenden under en ildpause, sendte mod Regimentet: »Gud straffe England og det tyske artilleri!«

Selvom der i Avion var en herlig gammel kirke, blev julegudstjenesten afholdt i en nødkirke, hvor den bayriske præst Langenfass beredvilligt holdt prædiken. Denne stovte, livskraftige bayrer talte til hjerterne på nordtyskerne, der bad ham om oftere at afholde gudstjenester. I denne alvorlige kamptid kom flere igen nærmere deres gud, som ellers havde været af den mening, at de kunne komme tilrette uden.

Den statelige kirke i Avion havde allerede i omkring 10 år ligget ubrugt og forladt hen, efter at minedriften havde fået dens bærepiller til at synke. Det var kommet til stridigheder blandt menigheden om omkostningerne ved en vedligeholdelse. Det var netop på det tidspunkt i Frankrig, hvor stat og kirke skiltes. Under denne strid blandt menigheden i Avion skete den store minekatastrofe i Courrière den 10. marts 1906. Den ramte især minerne ved Avion, kostede mange ofre blandt indbyggerne og kastede mange familier i ulykke. Folket lagde derfor den gode gud under had, ødelagde kirken, fordrev de gejstlige og havde ikke mere noget til overs for det kirkelige. – Nu bliver vi tyske ganske vist anset for barbarerne, der har ødelagt guds hus. De nederdrægtige løgne og ondskabsfulde fornægtelser er stadig det fjendtlige giftvåben, som de kan takke en stor del af deres endelige succes for.

Den uhyre artilleri og mineild ved juletid havde forvandlet gravene til en trøstesløs tilstand og ødelagt mange sure timers arbejde. Dertil kom, at det nu igen satte ind med vedholdende regn og sne, og livet i det iskolde mudder og vand blev endnu værre. På grund af disse gensidige vanskeligheder, der i betydelig grad vanskeliggjorde kampaktiviteter, indtrådte en vis nedgang i infanterikampen i forreste linje. Om en forbrødring var der imidlertid ikke tale. Dette borgede alene for den ånden, der strømmede ned fra Regimentskommandøren, der på det skarpeste modsatte en sådan uærlig, forkastelig adfærd. Fjenden forblev fjende så længe man stod overfor hinanden i kamp. Her bør dog også nævnes den brevveksling, der fandt sted ved hjælp af sten fra grav til grav.

Oversvømmet område ved Avion

En franskmænd kastede en seddel over, hvorpå det stod, at de led meget under vandet, og at deres dækninger var trøstesløse. For dem var krigen ikke længere sjov. Vi burde endeligt holde fred. Han bad om svar. Herpå skrev Leutnant d.R. Ihde, føreren for 3. Kompanie, at vi parat til freden, men af franskmændene jo ikke ville. De var jo så dumme, at de lod sig forbløde for englænderne, og fortsatte kampen for deres interesser. Franskmændene svarede: »*Mon cher camarade! Tous, que vous avez écrit, est vrai, complètement vrai!*« [Min kære kammerat! Alt, hvad du skriver er sandt, fuldstændigt sandt]. Han fortsatte i samme stil: Alligevel skulle vi endeligt slutte fred, ellers ville der jo overhovedet ikke blive nogen tilbage til de kære små piger, og at livet dog var bedre over jorden, end under den.

Uafbrudt kanontorden rullede gennem nytårsaften 1915/1916 og startede det nye år, der ville stille store krav til Regimentet, men imidlertid også stor ære.

I mudder og pløre blev Kejserens nytårsbefaling modtaget:

Til den tyske hær, marine og sikkerhedsstyrker

Kammerater!

Et år med hårde stridigheder er løbet ud. Alle steder, hvor fjenden i overtal løb storm mod vore linjer, er han blevet standset på jeres trofasthed og tapperhed. Overalt, hvor I indsatte til slag, har I opnået glørværdige sejre.

Med taknemmelighed tænker vi i dag på alle de brødre, der med glæde gav deres blod for deres kære i hjemstavnen, og fædrelandets uforgængelig hæder.

Hvad de begyndte vil vi med Guds nådige hjælp fuldføre.

Endnu strækker fjenden fra vest og øst, fra nord og syd i magtesløst raseri, deres hænder ud efter alt, hvad der er af livsværdi for os. Håbet om at overvinde os i ærlig kamp, har de for længst måttet begrave. Endnu tror stadig at kunne bygge på deres masse, på udhungeringen af vores hele folk og udbredningen af deres lige så formastelige som ondskabsfulde løgneskampagne over hele verden.

Deres planer vil ikke lykkes. På den urystelige ånde og viljen i hæren og hjemstavnen vil de ynkeligt komme til skamme! Med viljen til at opfylde pligten før Fædrelandet til sidste åndedragt og viljen til sejr – skrider vi ind i det nye år fremad med Gud til beskyttelse af hjemmet og Tysklands storhed.

Store hovedkvarter, den 31. 12. 1916

Sign. Wilhelm I.R.

1916

Denne kejserlige nytårshilsen, fyldt med så høje og ædle karakter, så stor tiltro til hæren og hjemstavnen, førte ved fronten mod tankerne om den aflagte troskabsed til kejseren. Ordene blev tilsluttet af Nytårsbefalingen fra den øverstkommanderende for 6. Armee, Kronprins Rupprecht af Bayern, som sluttede med ordene:

»Vi vil gå ind i det nye år med den faste vilje og den hellige ed, at ville sætte alt ind i den voldsomme strid om vores folk, og bringe den til en ærefuld afslutning med den endegyldige sejr«.

Regimentets stilling havde lidt utroligt under den fjendtlige ild og det dårlige vejr. Der blev med stor iver arbejdet på vedligeholdelsen, på anlæg i anden linje, etableringen af forbindelsesgrave og afvandingskanaler, men specielt på etableringen af dybe dækningsanlæg. Dette arbejde skulle være afsluttet i midten af februar. I mellemtiden havde den underjordiske minekrig hos vores venstre nabo, Bayern-stillingen, udviklet sig med uhørt heftighed. Sprængning fulgte sprængning. Den hver gang medfølgende heftige artilleri- og håndgranatkamp bredte sig til Regimentets front. Ved alle tilfælde havde bayernerne været succesfulde. Ved at lægge deres stilling frem, havde de erobret vigtige skyttegrave, hvorigennem Regimentets stillinger blev bedre sikret mod venstre. For at tilbageerobre de mistede stillinger, gennemførte franskmændene flere angreb, i hvis forsvar regimentet i sand kammeratskab deltog.

På højre fløj af Regimentet lå stadig den fjendtligt besatte Giessler-højde, som var yderst ubehagelig for os. I Januar blev regimentets stilling øget med et kompagniafsnit til højre. Hermed kom yderligere et gevaldigt merarbejde. Netop dette afsnit var meget sumpet og pløjet op af tunge finne-miner og granater.

Begivenhederne hos bayernerne resulterede i en forstærkning af det fjendtlige artilleri, specielt det tunge. Avion og selv Sallaumines lå hyppigt under kraftig beskydning. Engelske fly nedkastede flyveblade over Lens med opfordringen til indbyggerne om at forlade stedet, da den skulle forvandles til støv og aske. Allerede på dette tidspunkt betjente fjenden sig af foragtelige midler for at få vore tropper til at begå forræderi. Et af deres nederdrægtige flyveblade, kastet ned over Regiments stillinger, lød:

Til alle tyske soldater!

Hver dag råber i fra jeres skyttegrave til os, at i vil komme over til os. Hvorfor gør I det så ikke? Kom ubevæbnet, 2 eller 3 mand på en gang, så vil vore folk ikke skyde. I England bliver I behandlet godt og spiser udmærket. Jeres pårørende vil få besked om, at I er i sikkerhed. I kan leve roligt og bekvemt resten af krigen. Tro ikke på, at krigen snart er forbi. For hvad angår England kan den vare et eller flere år. Efter krigen kan I tage derhen, hvor i vil. Vi sender jer kun tilbage til Tyskland, hvis i udtrykkeligt forlanger det. Ud over jer selv, vil ingen vide, hvordan er kom over til os. Alt dette lover vi jer højtideligt – Der er allerede komme mange tyske kammerater over til os. Vi opfordrer jer til snarest at komme op fra jeres våde skyttegrave, for hos os at leve i ro og sikkerhed.

Den engelske hærledelse.

Ånden i Regimentet var imidlertid for god til at lade sig sig forlede til troskabsbrud mod Kejser og Rige af dette gemene sirene forsøg. Vi havde også en følelse af ubetinget moralsk overlegenhed. Under senere kampe mistede Regimentet gentagende gange fanger, med det blev aldrig konstateret, at der ved Regimentet nogensinde var en så gemen, æreløs skiderik, der i fejt foragteligt forræderi, løb over til fjenden.

Den Befaling, Oberstleutnant v. Rettberg udsendte i anledning af Kejserens fødselsdag var helt i Regimentets ånd:

»I dag fejrer Hans Majestæt den tyske Kejser, vores højtærede og elskede Øverste Krigsherre, sin 57 års fødselsdag. Som det forgangne forrige år, forbyder også dette år krigssituationen en glad fest. Det gælder om at hold skarpt vagt, holde ud, og være rede til, blodigt at afvise ethvert angreb fra fjenden. Tyske soldater kunne imidlertid ikke forbigå denne dag uden i hjertet at gentage det højtidelige løfte om at bevare troskab. Således lover vi trofasthed, trofasthed til døden! Vores Kejser har engang sagt: "Derfor hører vi sammen, Jeg og Hæren, om det med gudernes bestemmelse er i fred eller storm". Hadefulde fjender har brudt freden, og stormen fejrer stadig over landet. Hold fast i stormen, Soldater af Regiment Lübeck. Hans Majestæt Kejseren Hurra!«

Giessler-højderne

De højere foresatte viste på en gang på faldende interesse for arbejdet i Regimentsafsnittet og for Giessler-højderne. Så blev det meddelt, at denne bakke skulle rives fra fjenden i en storm. Ih, hvor øjnene lynede og musklerne strammedes. Endeligt ud af skyttegravene, endeligt fremad mod fjenden!

Den 18. februar var Exzellenz v. Boehn endnu engang i stillingen, og begav sig til endnu en opklaring af Giessler-højderne ved »fem-vejskrydset«. Dette punkt af stillingen lå nærmest fjenden og i kanten af den tidligere mindre Givenchy skov, hvoraf der nu kun var enkelte nøgne, ødelagte træstubbe tilbage. Mens Generalen observerede, skete der på højre fløj af Bayern-stillingen en voldsom eksposition. Kalkstykker fløj skyhøjt til himmels. En voldsom nærkamp udviklede sig og kraftig artilleriild begyndte. Med isnende ro udholdt Exzellenz v. Boehn artilleriilden, og satte dermed for tropperne, som så på denne tapre fører med kærlighed og tillid, et forbillede af en ægte preussisk general.

Ved et tilfælde havde Generalen forlænget sine observationer. Han havde haft planer om at gå tilbage gennem Bayern-stillingen, og han ville med sin stab og ledsagerne fra Regimentet, på vejen tilbage netop på dette tidspunkt have været, hvor hele graven fløj i luften. Krateret var 60-70 meter i diameter og 15-20 meter dyb. Hvem der netop havde befundet sig på stedet, hvor det store krater var opstået, blev udslettet.

Angrebet på højen var fastsat til den 21. februar. Alle befalinger til angrebet gik under kodebetegnelsen »Hamburg«. De sidste nætter krævede transporterne af materialer og ammunition et uhyre arbejde, der i første omgang tilfaldt II. Bataillon. Hvad arbejde kostede ikke blot at bringe de 120 kg tunge miner til vore minekastere fra 5-vejs krydset til bakken.

Stormen på bakken var primært tildelt Regiment 163, der med fire stormkompagnier skulle rive bakken fra fjenden. Det blev overladt til Regiment 162, om det ville deltage i angrebet. Der var ingen tvivl om, at regimentet ville deltage, og dermed give frit løb for troppernes angrebslyst. Om natten den 18. til 19. februar blev stillingen besat på samme måde som til angrebet. På højre fløj lå 2. Kompanie under Oberlt.d.R. Klüver. En knædyb sump skilte den fra Inf.Regt. 163. Til venstre sluttede 4. Kompanie sig til under Oberlt.d.R. Pluns og 1. Kompanie under Lt.d.R. Eilers. 2. og 12. Kompanie blev placeret i anden grav.

De to sidste nætter blev der forsigtigt klippet hul i pigtrådshindringen. Artilleri og minekastere gav ikke lænere fjenden nogen ro. 50 batterier var trukket sammen til angrebet, herunder alene 8 batterier med 21-cm haubitser og 16 batterier med 15-cm haubitser. 75.000 granater var til disposition for angrebet. Alt var af de højere myndigheder omhyggeligt blevet forberedt. Det kun nu an på stødtroppernes beslutsomhed. Disse havde imidler-

tid fuld tillid til deres egen kraft og på, at angrebet ville lykkedes. Fører for angrebstropperne i Regimentets afsnit var kommandøren for I. Bataillon, Hauptmann Dziobek.

Om natten fra 20. til 21. måtte angrebsenhederne rømme dele af den forreste grav, mens det samlede artilleri om formiddagen den 21. afprøvede deres skydninger, og der med den korte afstand mellem den tyske og den fjendtlige grav ikke kunne undgås, at for korte skydninger ramte egen grav. Kompagnierne tilbragte dagen meget sammenpresset i de øvrige grave. Præcist kl. 1400 begyndte vores overfaldsartilleri- og minekasterild, og trommede med utrolig voldsomhed indtil kl. 1745. Så blev ilden lagt frem og fortsatte med samme styrke til kl. 1920. Fjenden svarede igen i næsten samme omfang. Vinden, der næsten konstant havde blæst i retning af vores grave, var i løbet af natten drejet rundt. Derved blev det muligt for vores artilleri at lægge en gasspærring ved Souchez, som vanskeliggjorde fjendens muligheder for at bringe forstærkninger frem. Den kraftige røg over stillingen blev blæst over mod fjenden og forhindrede fuldstændig hans observation. Det var timer i højeste anspændelse, angrebsenhederne tilbragte. Den blev forkortet af glad afsyngning af fædrelands- og soldatersange. Endeligt kl. 1745 kunne dækningerne forlades. De havde på udmærket måde modstået beskydningen. Det syntes, som vidste fjenden præcis beskud om vores angrebstidspunkt, for på samme øjeblik, kompagnierne stillede op til angreb, lagde de en voldsom ild over stillingerne. Alligevel blev i løbet af 7 minutter udgangs stillingerne til stormen nået. Kl. 18 skulle stormen begynde. Nu var der intet, der kunne holde det tilbage. I en korrekt vurdering af situationen og for at spare tropperne for yderligere tab, gav Oberleutnant Klüver kl. 1752 det aftalte fløjtesignal til angreb. Med klippefast beslutsomhed stormede 3. Kompanie og delingen fra 4. under den dygtige Vizefeldwebel Hemmer som én mand frem i den fjendtlige spærreilds flammehav, fremad, hele tiden fremad – frem mod Giessler-højderne. En kampivrighed besjælede krigerne. I det kraftigt oprodede, mudrede terræn, var det svært at komme fremad. Den tapre kommandør, Oberlt.d.R. Klüver viste personligt et strålende forbillede. Det samme var hans delingsfører, Lt.d.R. Thiel, Sodemann og Vieth. Sidstnævnte udmærkede sig strålende, da han under stormen etablerede kampkontakt med Inf.Regt. 163. Som førere og den udmærkede Feldwebel Hemmer var også soldaterne. Allerede kl. 1802 var den forreste franske grav erobret, men tropperne stormede allerede videre over det fastsatte mål, for en dels vedkommende helt til tredje grav. Begejstringen var så stor, at eksempelvis fem mand, der alle mistede støvlerne i det dybe mudder, ikke holdt sig tilbage for at fortsætte kampen på strømpesokker. Resterne af besætningen i den forreste grav var så rystet, at de dårligt ydede modstand. Flere franskmænd græd af udmattelse. Andre grinede som vanvittige, mens andre igen var totalt ligeglade eller utrolig glade for at blive taget til fange. Oberleutnant Klüver tog personligt den franske kompagnifører til fange i hans dækning, og fik af denne overdraget en tydelig skitse over stillingen og befalingen til afløsning. På baggrund af disse papirer, der havde været bestemt for den næste franske afløsning, kunne Klüver melde, at afløsningen – ganske vist anderledes end franskmændene havde forestillet sig det – allerede var gennemført. Den franske kompagnifører havde sammen med omkring 20 mand i dækningen, ødelagt deres våben, og havde gjort sig klar til »*partir pour l'Almage*«, Mad og nydelsesmidler havde kompagniføreren efterladt til sin afløser, som i dette tilfælde var os. Af 3. og 4. Kompanie blev i alt 1 officer og 121 mand fra Inf.Regt. 39 og Jæger-Bataljon 61 taget til fange, mens to maskingeværer blev erobret.

Ganske fremragende havde denne dag Lt.d.R. Pagenstecher fra Res.Feldart.Regt. 18 som artilleri observatør ydet Regimentet assistance, som han fra spidsen af en sappe urokkeligt havde ledet artilleriets skydninger. Også Minenwerfer-Kompanie 217 og Pionier-Kompanie 268 under Oberleutnant Jeffe havde udmærket sig på strålende vis. Med stor ære deltog dele af vores M.G.K. under den unge Leutnant Mannweiler. Unteroffizier Mauer-mann bragte under stormen sit maskingevær frem i stilling foran infanteriet og begyndte at skyde. En af de dygtigste M.G. førere, den prægtige Unteroffizier Reim, fandt med hele sit mandskab heltedøden på grund af en fuldræffer af en tung granat.

Da angrebet var trængt langt frem over den fastsatte linje, måtte de forreste elementer trækkes tilbage for at danne en sammenhængende ny linje. De fjendtlige stillinger var i den grad jævnet med jorden, at en helt ny linje måtte udgraves. Heldigvis var den hårde undergrund så grundigt oprodet af artilleri, at det lykkedes i løbet af natten 21. til 22. februar at etablere en stilling på gennemsnitlig 1,8 meters dybde, 5 forbindelsesgange bagud, en hindring med hurtig hindringer og endda 14 nye dækningsrum, hver bestående af fire rammer. Det var en overordentlig stor præstation, som samtlige kompagnier bidrog til. Hertil skal det tages i betragtning, at fjenden hele natten opretholdt en livlig forstyrrelsesild, som specielt kostede dyr blandt II. Bataillons transportgrupper. Denne bataljon havde den 21. februar ligget i Avio-linjen med tre kompagnier, mens 8. og 11./162 som Regimentsreserve havde været placeret i stillingen ved La Coulotte. Fjenden var efter kampen så rystet, at de den 21. februar ikke længere havde kræfterne til et modangreb. Først næste morgen rettedes der et angreb mod højre fløj af Regimentet, som kunne afvises med maskingeværer og håndgranater. Snebyger forhindrede denne dag de fjendtlige luftrekonosceringer.

Vestlige udkant af Avion

I den erobrede stilling blev der fundet to minegange, der næsten var nået frem til vores tidligere forreste stilling. Der havde kun manglet nogle få dage før dele af vores forreste stilling ville være røget i luften.

Sidst på aftenen den 21. nåede også i første linje nyheden: »Første stilling ved Verdun taget. I Verdun er der store brande«. Det sendte en elektrisk strøm gennem alle efter den hårde kampdag.

Den 22. blev enkelte sammenstyrtede fjendtlige dækninger gravet fri, hvorfra franskmænd blev reddet. Havde fjenden gjort det samme i deres bundløse had? I dyb taknemmelighed trykkede disse befriede franskmænd deres redningsfolk i hånden. Under deres afhøring udtalte fangerne sig yderst anerkendende om, at de af vore soldater ikke var blevet tilføjet unødvendige tab, og at tyskerne havde gjort sig store anstrengelser for at redde de indespærrede. »Vos soldats sont bons, ah oui!« sagde en af de tilfangetagne med samstemmende nikken fra hans kammerater.

Regimentets tab under stormen havde været relativt få. Tabene kom først, da det drejede sig om at holde ud i den erobrede stilling og fastholde den. Døden høster af sejren! 23 havde indtil morgen den 22. februar givet deres unge liv, 64 var blevet såret, hvoraf endnu mange døde.

Om aftenen den 22. blev de tapre stormtropper afløst. De enkelte folk lignede ukendelige ler- og kalkklumper. Den stormede stilling blev besat af 7. og 6. Kompanie, som den 23. under Leutnant d.R. Erler heltmodigt forsvarede stillingen mod endnu et overraskende fransk forsøg på generobring.

Korpsbefaling fra 22. februar 1915

»Efter at det i går lykkedes 17. Res.Div. at erobre Giessler-højden, udtaler jeg til de deltagende tropper min varmeste anerkendelse. Jeg havde ikke forventet andet; for jeg kender mine brave regimenter.

Nu drejer det sig om at udbygge og fastholde den vundne stilling, og jeg ved, at jeg heri kan have tiltro til mine heltmodige tropper.

Sign. v. Boehn.

Den kommanderende generals tillid til vores stolte Regiment Lübeck var velbegrundet. Fastholdelse af stillingen skulle imidlertid komme til at stille store krav til kompagnierne. Det fjendtlige artilleri hamrede uophørlig mod dem og krævede mange ofre.

Bortset fra, at betydelige fjendtlige kræfter blev bundet af Operation »Hamburg« - i januar og februar var der mod armeens 6 divisioner, 13 fjendtlige! – retfærdiggjorde det lokale terræn og den moralske gevinst til fulde de tunge ofre. Uden at sætte livet ind kan intet slag vindes.

Den 24. blev under deltagelse af alle foresatte de faldne helte begravet på æreskirkegården ved Avion, hvor Divisionens feltpræst Wessel holdt en hjertegribende og opløftende begravelsestale. Ved samme lejlighed tildelte den kommanderende general Jernkorset I. Klasse til Oberleutnant Klüver, og hæftede sit eget kors på Klüvers bryst, en ære, som hele Regimentet var stolte af.

Douai - Place d'Armes

Stormen på Giessler-højderne var, som Exzellenz v. Boehn udtalte det til de deltagende førere, et hædersblad for Regiment Lübecks og for alle deltagende, som resten af livet kan mindes det med stolthed.

Få dage efter stormen på Giessler-højderne blev det tapre Inf.Regt. 163 afløst af Res.Inf.Regt. 75. Regiment Lübeck blev endnu i en fuld måned i stillingen. Det var en af de værste på hele Vestfronten. Den korte afstand til fjenden krævede konstant stor opmærksomhed. Artilleri og minekastere, flybomber og håndgranater kostede hele tiden nye ofre og ødelagde møjsommelig arbejde. Hertil satte det ind med hård frost, der sprængte den våde kalksten og ødelagde meget arbejde. Der var sure uger, og alligevel var det en stolt og opløftende følelse, at Regimentet på en så ansvarsfuld og vanskelig post for Kejser og Fædreland, kunne gøre sin pligt.

I denne tid kunne man tidligt på morgenen tæt bag 5-vejs krydset se et fredeligt billede. Midt mellem de dybe kratere – ubekymret over alt artilleri- og minekaster ild – stod den gamle, ungdommelige Hauptmann d. L. Hans am Ende, den berømte maler og grundlægger af Worpsweder Malerkoloni, ved sit staffeli, og malede for Regimentet den erobrede Giessler-højde. (Maleriet befinder sig nu – efter opløsning af officerskasinoet – på Lübeck Museum ved Domkirken. Billedet »Giessler-højden« på side 47 i denne bog er en skitse til dette maleri).

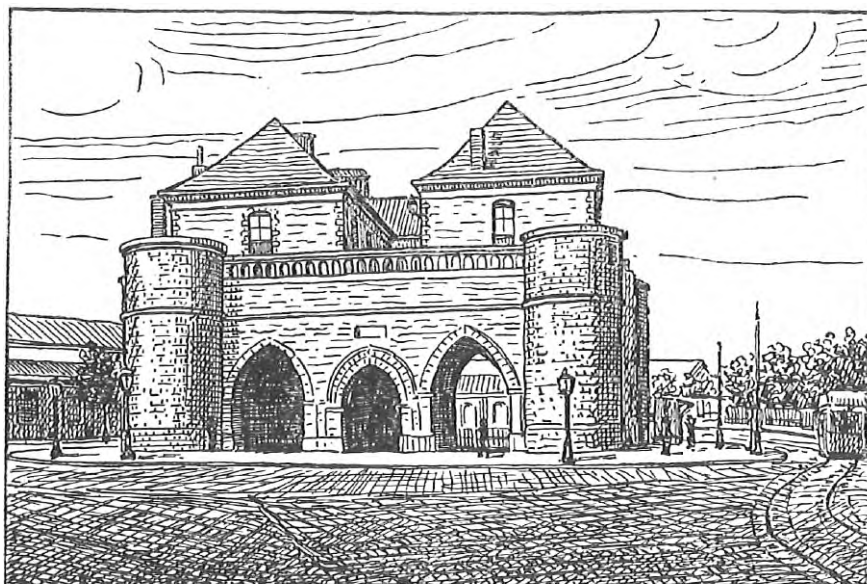
I begyndelsen af marts blev de franske tropper foran Regimentet afløst af engelske (2. Yorkshire Inf.Regt.). Det var de første englændere, vi havde haft overfor os. Senere skulle vi ofte have denne fjende foran vore geværer.

Den 9. marts, dødsdagen for den gamle Heltekejser, stod I. Bataillon opstillet til parade i Sallaumines foran Exzellenz v. Boehn. Til ære for Regimentet havde han, foruden preussiske krigsordener, kun anlagt det Lübeckske Hanseaten-Kreuz. Til tropperne sagde han følgende:

Jeg er i dag kommet hertil for at udtale Regiment Lübeck min tak og fuldeste anerkendelse for alt, hvad den hidtil har præsteret under krigen. Regiment Lübeck har, hvor end den har været, altid opført sig fortræffeligt, og jeg ved, hvad jeg har i dette udmærkede Regiment. Under slaget ved Noyon kæmpede den med særlig tapperhed, under den lange stillingskrig har den på enhver måde opfyldt sin pligt og skyldighed, sine stillinger fremragende udbygget og fastholdt, og gennem frisk patruljeaktivitet holdt dens kampglæde og virkelyst i live. Bataljonen, der i sin tid kæmpede ved Thélus, har bragt sit Regiment hæder og ære. Stormen på Giessler-højderne har denne brave, tapre bataljon og de øvrige dele af Regimentet, der deltog den 21. februar, gjort en hædersfuld handling, der med stolthed vil leve videre i Regimentet, og for hvilken jeg udtaler min ganske særlige anerkendelse. Jeg ved at denne pragtfulde, tapre, friske ånd vil leve videre i Regimentet, skabt takket være jeres foresatte fra regimentskommandør nedefter, på trods af de overordentlige vanskelige forhold, der møder Regimentet foran ved Givenchy.

Herefter uddelte han Jernkors til 25 krigere fra den 21. februar, mens den dygtige Unteroffizier Scheel fra 3. Kompanie modtog Jernkorset I. Klasse.

I midten af marts blev stillingerne dækket af stærke snefald. På en fange, som blev taget af Regimentet, blev der fundet en befaling, hvoraf det fremgik, at der i dagslys ikke måtte gås over åbent terræn, da tyskerne i deres

Douai, Porte de Valenciennes

skurkestreger (*canaille*) ikke ville undlade med artilleri at skyde mod selv enkeltpersoner. (Desværre havde vi dertil slet ikke tilstrækkelig ammunition).

Den 25. marts overdrog Regimentet sin stilling, hvor der i vinterens løb var ydet så meget, til Inf.Regt. 163. Den blev i Villy-Montigny indladet til Douai. Her blev bataljonerne modtaget af regimentsmusikken under den dygtige ledelse af Obermusikmeister Clausnitzer. Til lyden af den herlige preussiske militærmusik og de dejlige, kraftige arme marcher, rykkede bataljonerne gennem byens gader mod den tildelte kaserne »de Caux og d'Aoust«. Det var en opløftende, stolt og glad følelse at marcherer gennem den franske by med klingende militærmusik i spidsen. Glemte var de alvorlige, afsavns rige måneder på højderne ved Givenchy. Om aftenen lød tonerne af Tappenstreg festligt over byen og vækkede i os glade minder fra fredstid. Vi tænkte på de dejlige sommeraftener efter tappenstreg, om aftenbrisen gennem Burgtor til den gamle kaserne i Fackenburger Allee i Lübeck – vores tanker gik tilbage til Tyskland og vore kære derhjemme.

Hvor dårligt var de lumre franske kaserne i forhold til vore gode, lyse og luftige kaserne derhjemme! Selv de næsten på samme tid byggede kaserne i Fackenburger Allee i Lübeck, helt bortset fra de gode kaserne anlæg i Marli eller den mønsterbrydende i Eutin. De franske kaserne gjorde et forsømt indtryk. Af disse erfaringer kom på ny kærligheden til vores fædreland for sin orden og renlighed, og for dens forsorg for sin hær.

En del af Regimentets køretøjer og heste var placeret i et tidligere Karthäuser kloster, som i året 1793 blev ødelagt af franskmændene. Den pragtfulde klosterkirke blev allerede 1848 anvendt som stald. Det yndefulde rådhusårn i denne dejlige Schelde-by tydede med sin flamske byggestil på, at der var tale om gammelt tysk kulturland. Mange i Regimentet var tiltrukket af alt de skønne, som Douai tilbød os.

I denne fornemme lille by blev Regimentet i flere uger. Den 3. april blev der på kasernegården i Kaserne de Caux afholdt parade for Exzellenz v. Boehn, hvor han i sin tale udtalte stor anerkendelse til Regimentet. Siden paraden i februar 1915 i Chéville var det første gang, Regimentet havde været samlet. Her hilste den nye Brigade-kommandør, Oberst v. Beczwarzowsky på Regimentet. Hans forgænger, General v. Wichmann, havde ved Verdun overtaget en division.

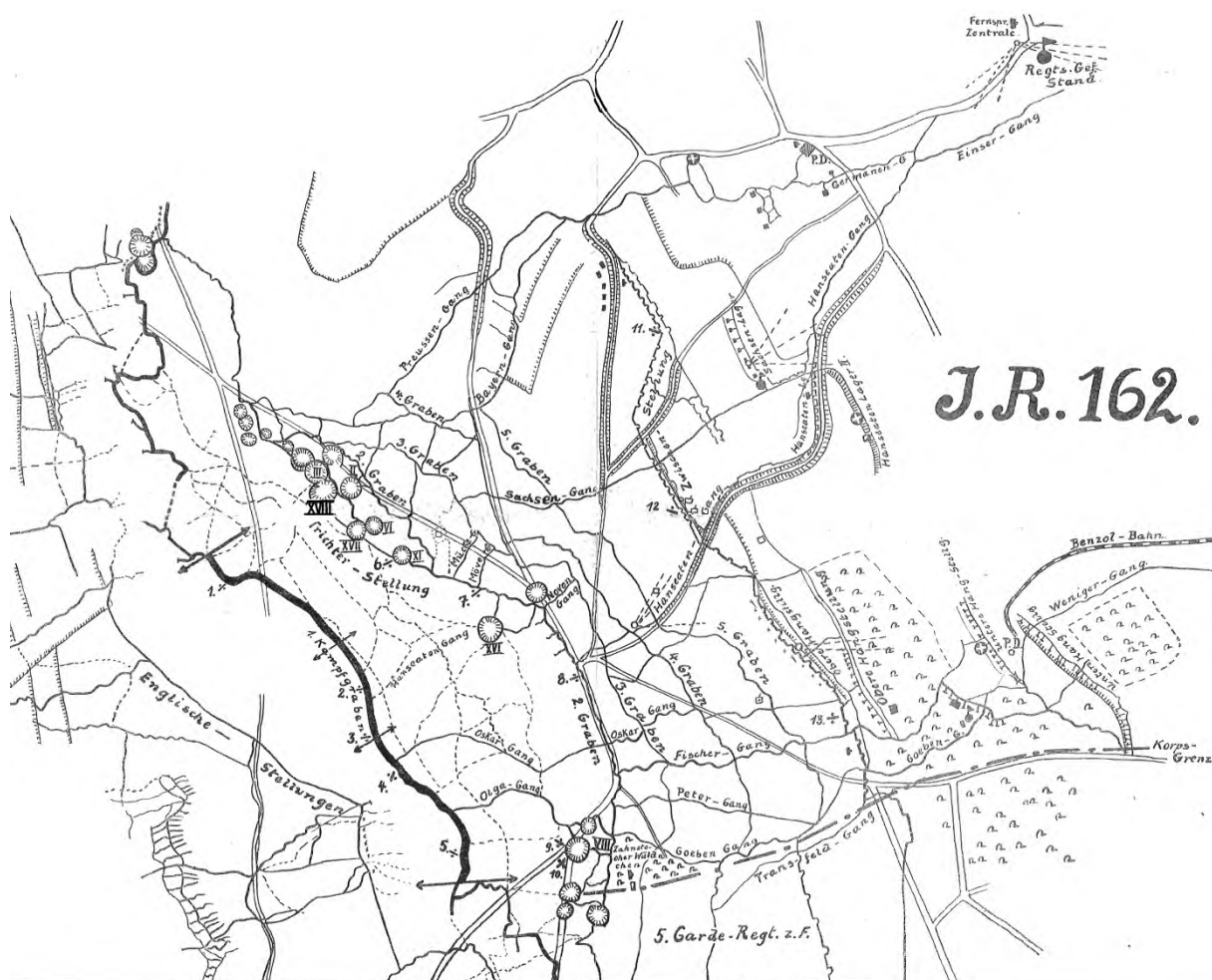
Det var også her i Douai, at hele Regimentet for eneste gang under krigen var samlet til gudstjeneste. Denne blev holdt af Divisions feltpræst Wessel i den højtidelige kirke St. Jean Jacques. Det skete den 9. april (Luden-dorffs fødselsdag), en dag, der den følgende krigsår skule få endnu større betydning for Regimentet.

Under opholdet i byen, hvor engang Habsburgs fane havde vejret, bragte Regimentet endnu en uforglemmeligt øjeblik af glæde og hæder. Det var den 12. april, hvor vi afholdt parade for Armeeføreren, H.K.H. Kronprins Rupprecht af Bayern. Han holdt en tale for os Hanseater, der måtte fylde os med stor stolthed: denne højtærede fyrste og fører betonede, at han var lykkeligt for at have en så velrenommeret enhed, som Regiment Lübeck, under sin kommando. Han havde til Regimentet fuld tillid. Den bayriske kronprins lagde i sin tale vægt på den hjertelige velkomst, han før krigen havde fået under et besøg i Lübeck. Denne stærke tale af en ægte tysk fyrste, begejstrede hanseaterne, og det vil forblive uforglemmeligt for alle, der så ind i denne persons stålblå øjne. Re-

gimentets holdning, udseende og parade mach fandt den største anerkendelse, der skulle tilfalde Regiment Lübeck under opholdet i Douai: »Et sådant Regiment kan ikke andet end klare sig strålende foran fjenden«, udtalte Kronprinz Rupprecht. På trods af de stadig skiftende Regimenter fra alle dele af Fædrelandet, som lå i hvil i Douai, vil byen med varme tænke på Nummer 162.

I begyndelsen af maj sluttede denne skønne hviletid. Den var grundigt blevet anvendt til uddannelse i skyttegravskrig. Endnu den sidste dag blev Regimentet inspiceret under kampøvelse af den stedfortrædende Divisionskommandør, Generalleutnant Frhr. v. Freytag-Lorringhofen.

Krater-stilling på Vimy-højderne

7. Kampe på Vimy-højderne, ved Lens St. Pierre og slaggebjergene ved Loos,

Forår 1916

7. maj blev II. Bataillon flyttet til Sallaumines og I. Bataillon den 10. til Billy-Montigny. III. Bataillon forblev i første omgang i Douai. Regimentet overgik under kommando af 33. Reserve-Infanterie-Brigade. Om aftenen blev bataljonerne med bane flyttet til Avion, hvor de blev indsat i skansning af stillinger ved Inf.Regts. 163, res.Inf.Regts. 86 og Res.Jäger 9 på Givenchy og Vimy højderne. På disse fortsatte den uhyggelige underjordiske minekrig for fuld tryk. Som II. Bataillon den 15. maj skansede ved Res.Inf.Regt. 86 udløstes en stor engelsk mine, som kostede dette Regiment 130 mand, mens også 13 brave folk fra vores 7. Kompanie. Blandt disse var den tapre Fähnrich Achterberg. Englænderne besatte øjeblikkeligt det store krater. Med stor beslutsomhed fik Vizefeldwebel d.R. Schweighoffer fra 7. Kompanie alt, hvad der i mørket kunne samles, og angreb med stor dristighed og dygtighed englænderne i flanken. Under en voldsom kamp på håndgranater kastede han i det rasende angreb englænderne ud af krateret, og besatte det enorme krater, der havde en diameter på omkring 80 meter og en dybde på 15 meter. De indbragte fanger tilhørte en australsk og en new zealandsk troppeenhed.

Om aftenen den 18. fandt endnu en stor engelsk sprængning sted, hvor det kom til en heftig nærkamp. Denne minekrig var ualmindelig anstrengende, nerveudelæggende og tabsgivende. Det syntes, som det var englænder-

nes mål at erobre hele den stærkt dominerende højderyg. Det var påfaldende, at indbyggerne i disse dage i store skare flygtede og lod deres huse i stikken, så de hurtigt blev udplyndrede af deres egne naboer.

IX Res.Korps kom imidlertid det forventede store engelske angreb i forkøbet. Den 21. maj stormede de enheder, der allerede befandt sig i stillingen, den engelske linje og fremlagde dermed fronten frem foran krater zone, til den i efteråret 1915 tabte Prinz Neuss-stilling. Infanterie-Regiment 162 deltog ikke i dette angreb. Den var trukket ud som Arme-reserve og lå med I. og II. Bataillon i Douai og III. i Sallaumines. Denne rolle blev imidlertid kun kort. Allerede de 24. maj overtog Regimentet stillinger fra Res.Jäger.Bataillon 9 og Res.Inf.Regts. 86 på Vimy-højderne. Bataljonen i hvil blev placeret sammen med kamprænet i Avion-øst. Den store baggage havde kvarterer i Hénin-Lietard, M.G.K. i Billy-Montigny.

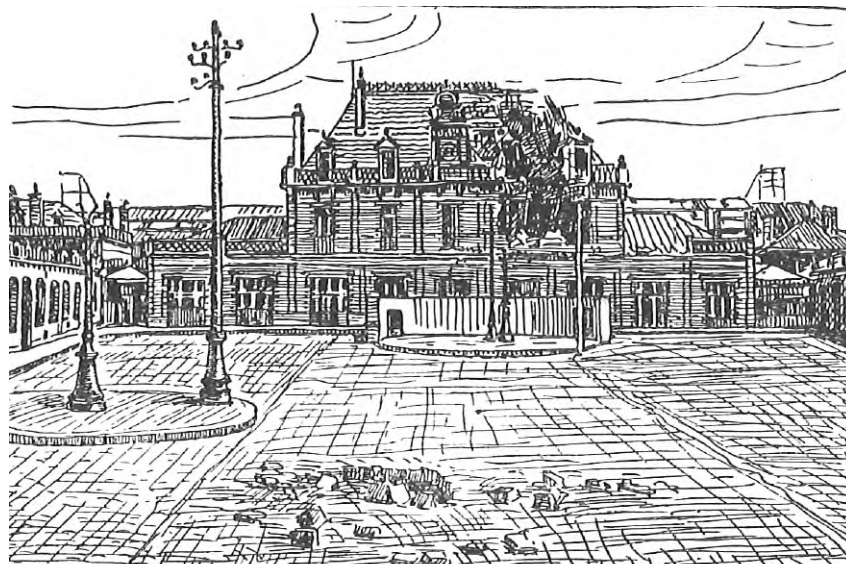
Hvis forholdene på Givenchy højderne havde været meget vanskelig, havde de alligevel været bedre end dem, Regimentet nu overtog. På grund af de sidste dages hårde kampe var alle forsvarsanlæg på Vimy-højderne – egne og fjendens – fuldstændig ødelagte. Skyttegrave kunne ikke længere erkendes. Hvor engang ploven havde bevæget sig gennem et frugtbart landskab, var der nu et dybt oprodet månelandskab. I det afsnit, Regimentet overtog, lå ikke mindre end 18 dybe sprængkratere, op til 80 meter i diameter og op til 20 meter dybe. Der var opstået et landskab fuldstændig uden forbindelses- eller løbegrave. Der eksisterede ingen dækninger. Tropperne var i deres kratere fuldstændig prisgivet den uophørlige beskydning, og blev herunder ramt af et haglvejr af kalibre, vi hidtil aldrig havde lært at kende. Tidligere havde man anset det for umuligt, at en infanteri feltbefæstning kunne blive udsat for kalibre på 22 og 30,5-cm, for slet ikke at tale om de enorme 38-cm granater. På en sådan rædsel, der var gået ned i stillingen som blindgænger, havde en eller anden humorist med kridt skrevet: »Du skal ikke slå ihjel!«. Kompagnierne i forreste stilling var i dagslys fuldstændigt afskåret. Telefonlinjer kunne ikke udlægges. Med rasende vildskab bearbejdede fjenden uophørligt bakken, og hver dag kostede ofre. Men heller ikke fjenden fik et pusterum. Af de 80 batterier, der havde assisteret den 21. maj, var næsten alle stadig i stilling, dækkede fjenden så godt, at den engelske hærberetning fastslog: »Tyskerne bortødsler deres ammunition«. Blandt vore batterier var flere erobrede russiske 14,6 og 20,3-cm våben, der af Krupp var udborede til vores kaliber. Kampene de sidste dage havde været meget blodige. Det havde ikke været muligt at bjerge de omkring liggende døde, der frygteligt sønderrevet og halvt forrådnede igen og igen blev hvirvlet op. Det begyndte at regne og forvandlede bakken et et morads. Luften var ubærlig på grund af lugten. Transporterne af ammunition og krigsmateriel af enhver art, af forplejning i madbeholdere og af drikkevand gav uhyre vanskeligheder. Det kunne kun ske i mørke, for enhver der ved dagslys viste sig over kanten af kraterne, blev øjeblikkeligt ramt af de usynlige skarpskytter, omhyggeligt indbyggede maskingeværer eller shrapnel grater. Heller ikke hos fjenden kunne ingen vise sig. Vi havde et forbitret syn på englænderne. Blandt de mange erobrede geværer, der med store mængder af udrustningsgenstande blev fundet i de erobrede grave, havde der været indretninger, der ganske vist også kunne anvendes til montering af kikkertsigter, men uden tvivl også til at bide spidserne af patroner. Vi havde fundet hele pakker af ammunition, som på denne nederdrægtige måde var forvandlet til dum-dum patroner af den farligste type. Hvad ragede den såkaldte folkeret englænderne? Meget velkomne i dette morads var de udmærkede engelske gummistøvler og kapper. De engelske stålhelme kunne vi desværre ikke bruge. Vi havde endnu ikke fået vore egne. På Vimy-højderne var der den gang, trods det spirende forår, intet grønt. Alt, selv menneskene, var indsmurt i brunt ler. Endnu mere end på højderne ved Givenchy, var det for os her på Vimy meget ufordelagtigt, at fjenden sad ved Loos, og herfra kunne tage os under beskydning skråt bagfra til højre. På trods af det hele, var der dog velsignet, at at de »underjordiske operationer«, som de engelske hærberetninger gentagende gange havde berettet om, på grund af vores succesfulde angreb 21. maj, var gået i stå. Hele det vidt-forgrenede tunnelsystem var faldet i vore hænder. På trods af det usædvanlige vanskelige forhold, fejrede skansearbejdet sande triumfer, båret frem af en jernhård vilje til med succes at forsvare det så dyrt købte terræn, og af viljen til at overleve. Det lykkedes på kort tid at etablere en stilling med to brave og enkelte forbindelsesgrave, at lave en hindring og grave nogle dækninger. Disse kom til at tjene os godt. Selvom enkelte blev ødelagt af meget tunge granater, og besætninger i disse fandt helledøden, beskyttede de den største del af besætningen og holdt dem kampklare, så de med held kunne afvise de engelske angreb, der snart indsatte for at generobre det tabte. På steder, hvor man befandt sig på kasteafstand af håndgranater, forsøgte englænderne efter mørkefald at forstyrre vores arbejde ved flere gange at råbe, at vi burde indstille arbejdet, da der den 31. maj ville indtræde en våbenstilstand. Hvem kunne dog tro på dette perfide sirene-forsøg fra englændernes side?

For første gang gjorde det engelske luftvåbens overlegenhed sig følelig mærkbar. Fra daggry til mørkefald befandt de engelske fly sig over vore stillinger. De fløj så dygtigt frem, at de ikke kunne rammes af vores artilleri, når de dukkede op over bakketoppen. Vores artilleri stod lavt bag bakken, og derfor ikke se de nærmede englændere. De engelske fly ledede på fortræffelig måde deres artilleri. Som så ofte på Vestfronten i denne periode, led vi meget under beskydning med krigsgas. På grund af den herskende vindretning kunne vores artilleri kun

sjældnen anvende dette gennemprøvede kampmiddel. Således gik der dårligt en nat, hvor der ikke faldt ildoverfald med disse grufulde granater ned over os.

På dette sted må det ægte våbenbroderskab omtales, vi mødte fra de tropper, der var os tildelt til hjælp under skansning og transport af ammunition, materialer og forplejning, og fra hvis rækker mange tapre soldater blev på de blodtrukne Vimy-højder. Disse var det bayriske Reserve-Pionier-Kompanie 10, Mineur-Kompanie 293 og Reserve-Infanterie-Regiment 31, et kompagni fra Armierungs-Bataillon 28 og et fra Pionier-Bataillon 19.

Den rolige indsats fra vores artilleri, hvis spærreild ofte måtte påkaldes af os, er ud over al lovprisning. De forstærkede kraftigt tilliden til vores egne kræfter. I trofast kammeratskab under kampe dag og nat, støttede vore naboenheder os, til højre Infanterie-Regiment 163 og til venstre den preussiske garde. Til kamplarmen på Vimy-højderne hører også hylet og de voldsomme nedslag fra de ødelæggende minekaster granater.

Douai, banegård (efter Arras-slaget)

Alle de angreb, fjenden havde iværksat siden Regiment Lübeck overtog forsvaret af den utrolig vigtige Vimy-højde, var blevet afvist med store tab til følge. Så kom den 1. juni, og med denne englændernes faste vilje til at bringe bakken tilbage under deres kontrol. I. Bataillon var i stillingen. Helvede brød løs kl. 18. En artilleri og mineild af overvældende voldsomhed indledte det engelske angreb, hvori deltog de langtrækkende tunge batterier ved Loos, Bully-Grénay, Mont St.Eloi og fra de beherskede Loretto-højder. Endnu engang var vindretningen gunstig for fjenden, der overøste os med rigelige mængder af gas, og derfor tvang os til at anlægge gasmasker. Hvem der gennem længere tids kap har båret gasmaske ved, hvad det betyder af vanskeligheder og udfordringer for hver eneste fører og for hver eneste mand. Trommeilden fortsatte time efter time. Der var en øredøvende hyl og bragen, hvislen og fløjten. Overalt slog sprængstykker ned.

Forbindelsesgravene mod fronten (Preussen-, Sachsen-, Bayern- og Hanseaten-Gang, opkaldt af de enheder, der før os havde været indsat på Vimy-højderne) lå under så voldsom beskydning, at forbindelsen frem var afbrudt. Hele jorden bævede og sitrede. Kl. 2215 voksede ilden til en så uhyre voldsomhed, at stormen måtte være umiddelbart forestående. Pludseligt kl. 2217 lod et voldsomt brag, og jorden rystede som ved et jordskælv. Til højre for os ved Res.Inf.Regt. 76 havde fjenden udløst en underjordisk mine. Dette var for fjenden signalet til angreb og for os til forvar. Uden at afvente ordre var stillingen øjeblikkeligt besat. Med sejrssikkerhed blev englænderne ventet og nedkæmpet. Efter at have holdt ud i de totalt utilstrækkelige dækninger, som først var under bygning, var det for den brave, urystelige gravbesætning en forløsning, som fjendens artilleri blev lagt frem, at kunne se den angribende fjende i øjnene. Vore røde lyskugler blev sendt op, og udløste vores artilleri og minekasteres spærreskydninger. Det var som åbnede helvedes porte sig. Over alt bølgede slaget. Så brød det engelske angreb frem. Nogle enkelte steder lykkedes det fjenden at nå vore stillinger og trænge ind. Ved to ikke besatte punkter, trængte de videre frem. Med håndgranater blev de stormende englændere modtaget og kastet tilbage. Stødtropper styrtede frem mod indbrudsstederne og kastede fjenden ud. Det var en herlig krigsdåd, der her efter en så voldsom artilleribeskydning, blev udført. Alle kompagnier forsvarede sig fremragende. Det var imidlertid i sær 2. og 4. Kompanie under Lt.d.R. Sodemann og Schaff, der skaffede Regiment Lübeck nye laurbærkranse. De

befandt sig i kampens brændpunkt. Også maskingeværerne under føring af Lt.d.R. Schulze og Lt. Sander udmærkede sig fortræffeligt. De rettede en ødelæggende flankerende ild mod den stormende fjende. Herunder erhvervede geværkommandørerne Sergeant Schacht og Gefreiter Prange og v.d. Heyden særlig fortjeneste gennem koldblodighed, omtanke og tapperhed. Også de underlagte maskingeværbesætninger fra Res.Hus.Regt. Nr. 6 forholdt sig tappert. Den fjendtlige ild, som ved stormen blev lagt frem, blev omkring kl. 23 lagt tilbage over vore stillinger, hvor den fortsatte med stor heftighed indtil kl. 0200. Først omkring kl. 0400 blev der ro. Regimentet havde opnået en stolt forsvarssejr, men mange en kær kammerat havde igen måttet lade livet for fædrelandet. Andre bar ærværdige sår. Det var et held, at det meste af den tunge fjendtlige artilleri lå bag vore forreste stillinger. Næsten at det arbejde, der havde været udført, blev ødelagt.

Det var Kristi Himmelfartsdag 1916, den 1. juni. Om sin opfattelse af denne dag, skrev Otto Eichler i »Deutscher Zeitung« herom: »Sejrrig står vore trupper på bakkerne ved Vimy og foran Verdun«. Regiment Lübeck havde endnu engang med held fastholdt Vimy-højderne og dermed endnu engang bevist sig værdig til hjemstavnens tillid. Den 1. juni 1916 blev endnu en glørværdig hædersdag for Regiment Lübeck.

Fjenden gentog ikke sit angreb efter dette fejlslagne forsøg. Der indtrådte en afspænding i kampaktiviteten. Denne tid blev udnyttet til på bedste måde at udbygge stillingen. Brede grave blev anlagt. De smalle grave havde vist sig for svage under den voldsomme artilleribeskydning. Dækningerne forsvandt fra de forreste stillinger. Lyttetunneler blev udgravet, træriste udlagt over de mudrede, oprodede terræn. Stillingen blev opdelt i to afsnit, hvor som afsnitskommandører Major de Rainville og Hauptmann Dziobek, og Hauptmann Goetze og am Ende afløste hinanden. Her 3. dag blev der afløst indenfor Regimentet i rækkefølgen kamptrop, hvil og beredskab. Sidstnævnte lå for foden af bakken i »Hanseatenlager«. Ved kamptropperne gav der ingen hvil. Hvem der blev overvældet af træthed måtte søge ned i de påbegyndte tunneler til dækninger. Soignering, barbering eller tøjskift var der ikke mulighed for.

Overordentlig følelig for os var som før de fjendtlige flyveres overlegenhed, uanset om enkelte heltemodige og dristige tyske flyvere styrtede sig over fjenden og kæmpede med ham. Antallet af fjender var for stor. I disse dage – den 18. juni – var flere fra Regimentet vidne til nedstyrtningen af vores stolte flyverhelt, Immelmann, mellem Sallaumines og Avion.

Mod slutningen af juni blev der indenfor Regimentet som ny enhed opstillet Infanterie-Pionier-Kompanie. Til dette overgik alt telefonpersonel, blinkstation personel, hundeførere, desinfektions- og afvandringsgrupper, granatkastere med deres mandskab og andre særlige konstruktionsenheder. Den første fører for dette kompagni blev Lt.d.R. Boldt. Dette kompagni, der senere fik betegnelsen »Bau-Kompanie«, ydede de kæmpende enheder store tjenester. Arbejdsgrupperne fra dette kompagni blev ofte indsat der, hvor kompagnierne kræfter ikke slog til med hensyn til vedligeholdelse og udbygning af stillingen. Det store arbejde, dette kompagni udførte, blev fra alle sider værdsat og anerkendt.

Mod slutningen af juni måned blev det igen livligt i stillingen. Fjenden forstyrrede på ømtålelig måde vores arbejde med sin kombinerede maskingeværild. Et nyt fjendtligt angreb var under forberedelse. Den 25. gennemførte fjenden et stærkt flyangreb mod vore lænkeballoner mellem Sallaumines og Méricourt. De nedkastede brandbomber over dem, for at bringe dem til nedstyrtning, der eksploderede med kraftige gyldne og sølvfarvede stråler. Det var et pragtfuld fyrværkeri, som vi desto mere kunne fryde os over, da ingen af ballonerne tog skade. Hvor de lynende kugler ramte jorden, opstod der brande med en kraftig røgudvikling. Med sorg kunne vi forestille os, hvilke skader der kunne anrettes, hvis fjenden ville anvende disse nye djævelskaber mod de rige kornmarker bag fronten. Man kunne jo tiltro englænderne alt, hvad der kunne nedbryde os. Samtidig med dette begyndte beskydning af vore hvilekvarterer i Avion med tunge 38-cm granater.

Om natten den 26. til 27. juni begyndte pludseligt kl. 0030 en voldsom fjendtlig trommeild, der varede præcist en time. Da beskydningen startede, var afløsning i stillingen i fuld gang. Det var opløftende, at alle kun tænkte på hurtigst muligt at nå den forreste stilling, for her at afvente fjenden. Dele af den netop afløste kompagnier, de tapre 2. og 4. under Søndermann og Oberlt.d.R. Pluns, stormede tilbage gennem artilleriilden til forreste linje. De afløsende kompagnier, de velprøvede 8. under Lt.d.R. Uther og 9. under Lt.d.R. Bauch, stormede så hurtigt, de kunne, fremad. Fjenden angreb, men havde ingen kraft. Vores artilleri havde allerede slået det. Hvor tapre dele af fjenden alligevel nåede frem, brød angrebet sammen foran vores front. Kun to steder lykkedes det ham at bryde ind i stillingen. Disse blev hurtigt igen kastet ud af stormgrupper. Der blev taget fanger fra 7. London Regiment og Lancashire-Füsiliers. Angrebet kunne ikke være kommet på et mere ugunstigt tidspunkt, end i de kritiske timer under afløsning. Kompagniførerne berettede med glædelig stolthed over deres folks fremragende moral og deres strålende indsats under kampen.

Om aftenen den 27. juni blev en engelsk samtale opfanget: »Gennemgå en gang til, om gasflaskerne er i orden«. Vi måtte altså også denne nat være forberedt på en fjendtlig indsats. Præcist kl. 0030 begyndte – for fjerde

nat i træk – igen en heftig artilleribeskydning over en bred front. Snart efter udgik fra Regimentet signalet: »Højeste gasberedskab. Gasangreb mod 18. Res.Div. ved Loos«. I den månelyse nat kunne vi se, hvordan gasskyen fra Loos bredte sig i retning af Lens. Uhyggeligt var natten endnu engang oplyst fra skåret af lyskugler, fra skydende artilleri, fra eksplosioner af minekaster granater, artilleri og schrapnells. Voldsom, uhyggelig og overvældende var det skrækelige syn. Gul og blodig rød rullede ildglimtene gennem natten. Jord rystede og det buldrede og drøned fra kanonerne. Ind imellem kunne maskingeværers knitre høres. Omkring kl. 0200 forlagde fjenden ilden fremad, så vi i forventning af et angreb, gik i stilling. Så lynede den fjendtlige gas mod os og præcist hen over os. Det forventede angreb udeblev. Artilleriilden blev igen lagt over vore stillinger og fortsatte – om end i svagere form – frem til omkring kl. 0330. Så blev der igen ro. Med dag gryet lavede ilden op igen. Vimyhøjderne var blevet brændpunkt i artillerikampen.

Englændernes ejendommelige opførsel måtte have sin dybere grunde. Med sikker observation fra balloner blev det fastslået, at det fjendtlige artilleri var så svagt, som vi i dette område ikke havde set det i 1½ år. Det mindre antal batterier, som imidlertid stadig var større end vores, blev ophævet af et usædvanligt stort forbrug af ammunition. Fjenden forsøgte at mindske virkningen af vores kontrabatteri skydning ved kontinuerligt at skifte stillinger.

I mellemtiden var ved Arras en voldsom artillerikamp opstået, der udviklede sig til det månedlange forbitrede slag ved Somme. Armeekorpsets eneste reserve, Inf.Regt. 163, var allerede sendt hertil. Vores artilleri havde gennemgået en kraftig reducere på grund af afgivelser til Somme. Der blev begrænsninger i ammunitionen. Den blev kun frigivet til spærreskydninger, hvor et angreb var erkendt. Derimod dækkede fjenden os stadig til med en fortsat beskydning. Bedst som man troede, at der var et øjeblik til at puste ud, begyndte et nyt voldsomt ildoverfald, eller maskingeværer sendte deres byger ind over stillingen. Denne udholden stillede store krav til den moralske og fysiske styrke hos forvaret af Vimyhøjderne.

Om aftenen den 29. juni sprang hele vores pionerdepot i Givenchy med hele vores beholdning af miner og lysammunition, med et voldsomt brag i luften. Det fjendtlige artilleri og mineild ophørte aldrig mere. Med skiftende intensitet bearbejdede den vore stillinger. Så pludseligt udviklede den sig igen til trommeild om natten fra 1. til 2. juli, fulgt af et angreb med nogle få kompagnier. Imidlertid var III. Bataillon, der holdt linjen, på deres poster. Angrebet brød sammen, og endnu engang blev stormtropper kastet ind på de to steder, hvor det var lykkedes fjenden at trænge ind i stillingen. Herunder faldt den dygtige og handlekraftige fører for 12. Kompanie, Lt.d.R. Hammerich. Kompagniet indbragte fanger fra Royal Essex Regiment. Endnu to gange udmærkede sig netop dette kompagni under forsvaret mod to stærke fjendtlige patruljer om natten mellem 3. og 4. juli.

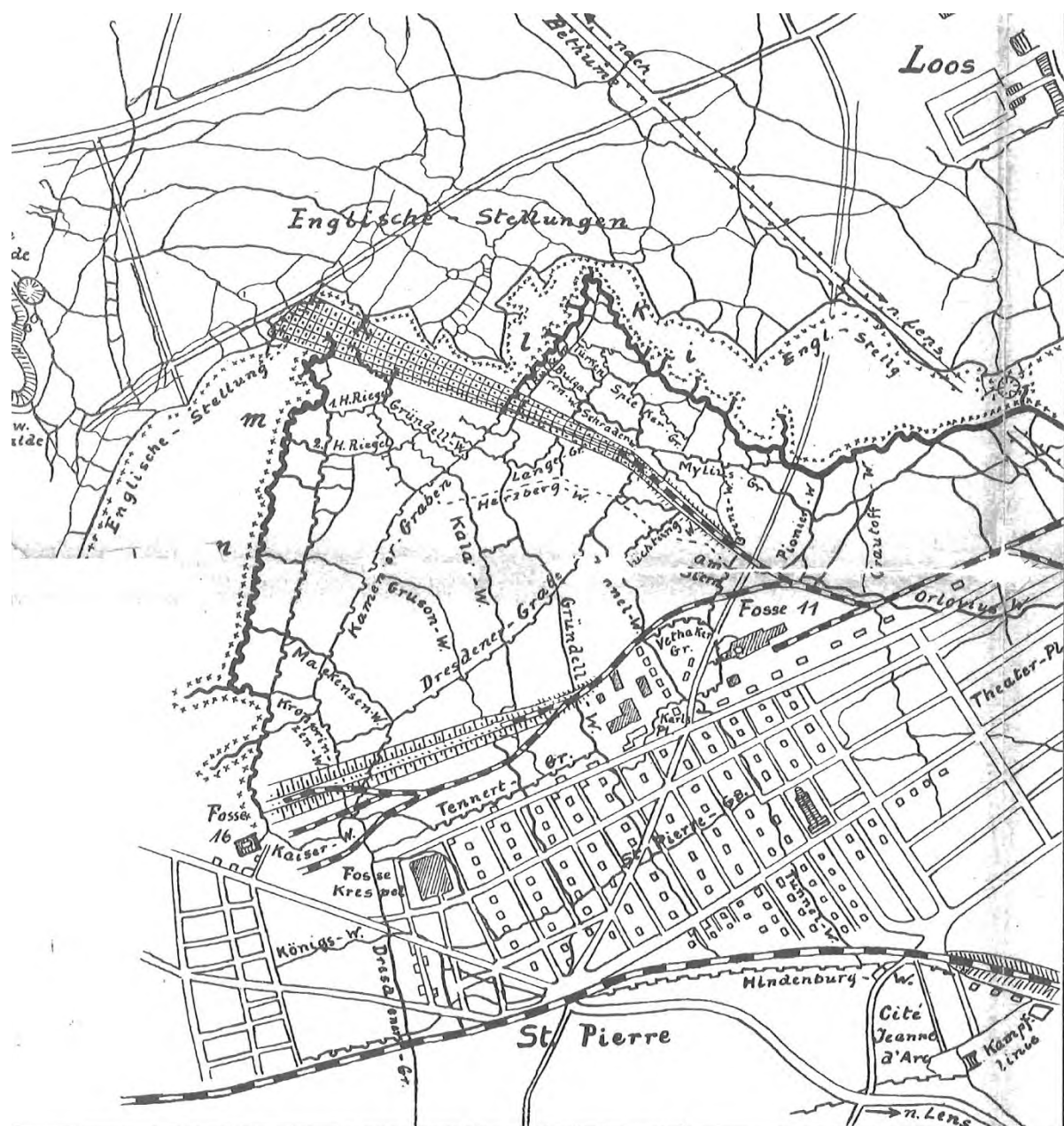
Det var Regimentets sidste kamphandling på Vimyhøjderne. Nu mindskedes fjendens kamphandlinger. Den havde brug for sine kræfter på Somme. Her var den 1. juli, efter daglange trommeild, det længe ventede engelsk-franske angreb begyndt over en 35 km bred front på begge sider af floden. Som et fjernt tordenvejr nåede kamp-larmen frem mod os.

Fuldstændig overraskende kom om aftenen den 4. juli befalingen til afløsning. På grund af udtrækning af regimentet fra IV. Armeekorps til højre, måtte IX. Res.Korps front øges mod højre. Vores hidtidige afsnit af den bloddrukne, hårdt omkæmpede, men helt modigt forsvarede Vimyhøjde blev overtaget af 5. Garde-Regiment zur Fuss, mens vi afløste 165 Inf.Regt. i dens afsnit ved Cité Jeanne d'Arc nordvest for Lens og ved Lens St. Pierre.

Hjemstavnen kunne næppe forestille sig det selvopofrende heltemod, Regimentet de sidste 6 uger havde ydet på Vimyhøjderne. Det var en heltegerning, som tidligere krige ikke havde kendt det. Med succes havde vi forsvaret os mod utallige angreb. Det havde kun været mulig med tropper, hvor der herskede en så strålende, sejr-sikker holdning, hvor kærlighed og trofasthed til det tyske kejserrige endnu besjælede alle, og kun stræbte efter at gøre deres tyske fædreland ære; hvor alle stadig var stolte af at være tysker, og hvor alle endnu tog deres højtideligt aflagte faneed alvorlig.

I disse uger havde Regimentet mistet næsten 200 mand. To officerer og 53 mand havde forseglet deres tro-skab med døden.

Den nye stilling lå nogle få kilometer længere mod nord. I et år havde den været besat af Inf.Regts. 165, der på fremragende måde havde udbygget den, så vi næsten ikke kunne komme os af vores forbavselse. Vi fandt forhold, der gjorde os stumme. Den taktiske betydning af stillingen var ganske vist langt mindre, end den vi havde været vandt til. Det havde været Regiment 165 mulig at arbejde uden større forstyrrelse fra fjenden. De forlod ikke gerne stillingen. På den anden side var vi glade over at kunne arve en sådan skat. Her lå fejlfrie, rene skyttegrave, hvor der foran var tætte, brede hindringer, dybt nedgravede forbindelsesgange i store mængder, rummelige dækninger, hvor man kunne ligge udstrakt på sengerammer. Maskingevær- og observationsposter

Slaggebjerg-stillingen ved Loos

bygget i beton var etablerede. Selv en kantine var blevet indrettet ved beredskabskompagniet, og lå endda oven på jorden i et af de endnu uskadte huse.

Fjenden lå 250-300 meter væk, og forholdt sig roligt. Patruljeaktiviteten var indstillet. De fjendtlige minekastere havde i lang tid ikke været i anvendelse. En gang i mellem forstyrrede en svag artillerild roen i denne tilsyneladende glemte stilling. Der var en risiko for, at vores folk blev letsindede. Gennem en fremragende disciplin i graven havde vores forgænger kun haft få tab. Vi havde dårligt nået at få os indrettet i den nye stilling, før det igen skete en forskydning mod højre, og vi derfor måtte afløse Infanterie-Regiment Fürst Leopold von Anhalt-Dessau (1. Magdeburgisches) Nr. 26. Hele IV. Armeekorps fra hermed trukket ud. IX. Res.Korps ansvarsområde var dermed kraftigt udvidet. Dermed var der opstået en helt anderledes, ret vanskelig situation. Regimentets nye afsnit havde to fronter, som stod i en ret vinkel i forhold til hinanden, og dermed var sårbar overfor fjendtlig flankering. Dette havde Inf.Regt. 26 taget højde for, ved at de havde indrettet omkring 2.000 meter betonstøbte tunneler. Ind i stillingen ragede det berygtede slaggebjerg, hvor i efteråret 1915 det franske angreb

blev standset. Nu stod tyskere og englændere overfor hinanden. Slaggebjerget var den eneste højde i området, og dens besiddelse derfor af stor betydning. Derfor var der omkring den udviklet sig en forbitret underjordisk minekrig. Den østlige del, som vi beherskede, var med tunneler, skakte, gange og observationsposter udbygget som et rent bjergværk.

Desværre skete der den 15. juli kl. 0600 en stor ulykke under gennemførelsen af en sprængning, hvis årsag aldrig blev helt klarlagt. Muligvis har kontrasprængningen af en fjendtlig tunnel antændt kulstøv i slaggebjerget. Efter den egentlige sprængning fulgte en kraftig eksplosion i starten af minegangen, og en kraftig stikflamme fejede gennem tunnelen, hvor vores eget mandskab arbejdede eller havde ophold. Eksplosionen kostede 79 mand skadet. Specielt blev 8. og 9. Kompanie ramt, foruden Pionier-Kompanie 294. Mange stærkt forbrændte blev båret væk, herunder den netop til løjtnant udnævnte unge Bellersen, hvis bror i Regimentet allerede var blevet såret ved Noyon, og som senere (den 22. juni 1917) fandt heldedøden ved Chemin des Dames. Indsatsen fra 9. Kompanie var mønstergyldigt. Trods forvirringen besatte de øjeblikkeligt den forladte post på bjerget. Gennem personlig indgriben fra afsnitskommandøren, Hauptmann Peters, og fra andre officerer på stedet, blev der hurtigt bragt orden på situationen. Den unge, handlekraftige Leutnant Mannweiler fra M.G.K., optrådte her – som allerede tidligere under stormen på Giessler-højderne – med overblik og handlekraft.

Også denne nye stilling skulle kun blive besat i en kortere periode. Allerede den 17. juli kom befaling til, at hele IX Res.Korps snarest skulle afløses. Regimentet blev allerede trukket ud om natten fra 17. til 18. juli og afløst af 19. Inf.Regt., der netop var blevet overflyttet fra Apremont og Fliry i Argonne skoven. Regimentet rykkede i kvarter i Harnes og flyttede 18. juli til Héninel-Liétard, hvor den blev en dag. Om aftenen blev den indladet på banegården i Rouvroy og Drocourt. I Rouvroy havde for nogle uger siden fjendtligt artilleri fået vores ammunitionsdepot til at springe i luften, og havde herigennem forårsaget store ødelæggelser.

Krigsorganisation

17. Reserve-Division i året 1916

<i>Tildelt:</i>	 Div. Fernsprich Abteilung 417 Funk Abteilung 111 Div. Kraftf. Kolonne 716
	81. Infanterie-Brigade
F.M.G. Zug 317 Tildelt I.R. 162	I.R. 162 I.R. 163 Reserve.I.R. 76
	Artillerie Kommandeur 110
	Res. Feld. Artl. Regt. 17 I. II. III. III/Fuss.Artl.Regt. 26
	Kommandeur der Pioniere
	Pionier-Bataillon 317 4. Pionier-Bataillon 9 Minen-Werfer-Kompanie 217
	Res. Husaren-Regiment 6
	
	 Feld-Rekruten-Depot 17. R.D.
	 Sanität-Kmp. 509 Res. Feld-Laz. 41
	 Pferde-Laz. 317 Feld-Laz. 501

I Villers-au-Flos skulle der være gået i kvarter, men kompagnierne havde dårligt nået at indrette sig, før de igen blev alarmerede, og Regimentet igen rykkede frem over Beaulencourt for øst for Gueudecourt at gå i bivuaak. Der kunne imidlertid ikke længere blive tale om hvil. Længere fremme tordnede den voldsomme kamplarm. Himmelen blev oplyst af flammende kanoner, eksploderende granater og lyskugler i alle farver.

Den 27. juli marcherede I. og II. Bataillon ved dagry fra deres bivuaak over Ligny-Tilly til Warlencourt på Ancre, en lille bæk, der gennem Hærbetningerne snart skulle blive berømt. III. Bataillon blev som Divisions-reserve endnu en dag ved Beaulencourt, så blev den også trukket frem til de de øvrige ved Warlencourt, men forblev her som Armegruppe-reserve til 1. august.

Warlencourt lå på tidspunktet for Regimentets ankomst omkring 10 km bag forreste linje. Herfra rykkede bataljoner og kompagnier frem i slaget, og vendte ind i mellem tilbage hertil. Regimentsstaben placerede sig i Pys, der lå 2 km nærmere fronten. I disse landsbyer var det utroligt beskidt. Desuden var flueplagen i disse hede, trykkende sommerdage næsten uudholdelig. Naturligvis var alt også fuld af lus.

Vi stødte her igen sammen med Inf.Regt. 26, som vi havde afløst ved slaggebjergene ved Loos. Efter hede dage i kamp, var den netop ved at blive trukket tilbage. Warlencourt lå under ild fra langt-rækkende tunge kanoner. Det var desto mere ubehageligt, da landsbyen ikke havde sikre kældre, som man eller fandt dem rundt om i Frankrig.

Om aftenen den 25. juli blev Res.Inf.Regt 86 indsat i angreb på Pozières. Angrebet mislykkedes. Situationen var alvorlig, og vi måtte belave os på at med det samme at blive indsat. Allerede samme aften blev II. Bataillon trukket frem til le Sars. Den 26. juli allerede kl. 0300 blev I. Bataillon alarmeret og rykkede over Pys til Courcellette, hvor den blev stillet til disposition for 117. Division. 1. og 3./162 blev herfra underlagt kommandøren for Res.Inf.Regts 11, Oberst Frhr. v. Loën ved »Feste Zollern« ikke langt fra Thiepval, mens 2. og 4./162 blev underlagt Kommandøren for Res.Inf.Regts 22 under Major Frhr. v. Senden ved Mouquet ferme. Major v. Senden var meget glad for at have fået stillet de rutinerede krigskammerater fra 162. til disposition. Han havde indtil slaget ved Noyon i september 1914 være kommandør for Reserve-Husaren-Regiment 6, der tilhørte armekorpsset. I./162 skulle danne rygdækning 300-400 meter bag svage dele af de to slesiske reserve-regimenter, der endnu hold Gierich- og Ganterweg. Det viste sig imidlertid gennem udsendte patruljer, der skulle optage forbindelse med disse, at der ikke længere befandt sig kæmpede tropper foran I. Bataillon.

Angrebet, de to Regimenter havde gennemført om natten 25./26. juli, havde været meget dyr. De havde ligesom det til venstre tilsluttende Inf.Reg. 157 mistet mange fanger. Efter angrebet var der stor usikkerhed omkring situation og styrke. I virkeligheden havde kun få folk igen fundet sammen i det øde månelandskab. En sammenhængende forsvarslinje eksisterede ikke længere. Begge de angivne grave, Gierich- og Ganterweg – oprindeligt forbindelsesakser til den tidligere stilling – eksisterede ikke længere, da de næppe længere kunne anes. På enkelte steder havde engelske forposter allerede forskanset sig. Bataljonen var på den måde i virkeligheden forreste kamplinje langs linjen »Zollern-feste« - Mouquet Ferme – Pozières. Til højre havde de forbindelse til dele af 233. Inf.Brig. (Res.Inf.Regt. 11 og 22), til venstre til vores egen II. Bataillon, der om natten 25./26. juli havde afløst Inf.Regt. 257 ved Pozières efter det engelske angreb. Om natten 26./17. blev bataljonens stilling lagt frem. Det kom til sammenstød med engelske patruljer og posteringer, der blev kastet tilbage. Under besættelsen af en stilling langs den tidligere Ganterweg var kompagnierne kommet fra hinanden. I den meget mørke nat havde

Kirken i Rumilly

orientering været næsten umulig, da det hele terrænet var så ødelagt af tungt artilleri, at enhver form for referenc punkter manglede. Hertil kom en rasende engelsk maskingeværild over området, så man dårligt kunne gå oprejst, men måtte mave sig frem fra krater til krater. Der opstod tab. Den følgende nat (27./28.) blev bataljonen omgrupperet, så dens samlede styrke på omkring 700 geværer blev placeret i forreste grav. Til højre mellem Mouquet Ferme og Feste Zollern havde den forbindelse til resterne af 233 Inf.Brig. og til venstre med vores II. Bataillon. En regelmæssig besættelse af det næsten 4 km brede afsnit var ikke mulig. Grupperne blev holdt samlet. På vigtige punkter samledes delinger. Som beredskab tilgik der Regimentet denne nat to kompagnier fra Res.Inf.Regt. 86.

Opholdet i stillingen stillede store krav til folkene. Der var ingen dækninger. Forplejning kunne kun med store vanskeligheder bringes frem om natten, hvorunder der opstod store tab. Tørst var et stort problem. Der var vidt og bredt ingen forekomster af drikkevand, og samtidig var der en kvælende hede. Den stadige beskydning under Somme-slaget gjorde, at der over området hele tiden hang en gråbrun sky af støv. Telefonforbindelser eksisterede ikke. Enhver form for signaltjeneste måtte ske med ordonnanser. Ved dagslys var det i det flade terræn ikke muligt. De beherskede højder, specielt på venstre flanke, var i hænderne på fjenden. Stillingen lå konstant under heftig ild. Fly formationer på op til 40 maskiner optrådte, gik ned til 80 meters højde for med maskingeværer at beskyde stillingerne fra alle sider. Det er intet under at den næsten ottedobbelte overlegenhed af de fjendtlige fly og deres dristige udnyttelse mod infanteriet, gav fjenden en stor fordel.

Om eftermiddagen den 28. juli begyndte fjenden en planmæssig beskydning af bataljonens stilling med tungt artilleri. For at forebygge tab, blev ilden krybende undveget fremad. Indtil kl. 23, hvor ilden endeligt blev mindre, var der alene på 1. Kompanies stilling (Lt.d.R. Eilers) slået omkring 2.000 granater af tung kaliber (24, 28 og 30,5cm) ned. Alle med stort besvær nødtørftige etablerede forsvarsanlæg var ødelagte. I stedet for det angreb, der med sikkerhed forventedes efter i så voldsom artilleri forberedelse, udeblev, og i stedet forstummede den fjendtlige ild fuldstændigt ved midnatstid. I løbet af natten skulle bataljonen afløses af III./Res. 86 under Major v. Grawert. Netop som de førte dele af 86'erne var nået frem til afløsning af forreste linje, brød englænderen, uden at have skudt et eneste skud, frem i angreb. Ikke en lyskugle steg op hos fjenden. En gevaldig masse skød frem. Hjelme ved hjelme, med lynende bajonetter, 8-10 rækker dyb. Selv den mest stålsatte ville kunne føle sig beklemmt ved synet af denne overmagt – men det skete ikke. Det var et mål, hvor man ikke kunne ramme forbi. Vores infanteri slog ind i fjenden og gjorde frygteligt lyst i hans rækker. Det var australiere, der i store styrker hensynsløst rykkede frem mod os. Bataljonen var til dens indsats under 117. Division ikke blevet tildelt et eneste maskingevær. Den havde heller ikke støtte fra minekastere. Da fjenden nåede inden for håndgranat afstand, blev de bekæmpet med dette våben. Det kom til nærkampe, og det viste sig herunder, at australierne mere eller mindre var berusede. Det først voldsomme stormløb blev afvist med store tab. Angrebet fik frem med højre fløj langs vejen Pozières – Thiepval og ramte 1. og 2. Kompanie. Venstre fløj af bataljonen (3. og 4. Kompanie) og delvist i en ret vinkel på 1. og 2. Komp., blev ikke angrebet. Den kunne derfor gribe ind med velsigtet flankerende ild. 1. Kompanie var voldsomt presset, men klarede sig godt. Hele tiden fandt grupper sammen, som gik til modangreb på fjenden. Syv gange gik australierne til angreb og ophidset af skingrende hornsignaler. Syv gange brød angrebet sammen. Selv beredne officerer anførte angrebet! Omkring kl. 0330 blev sidste angreb afvist. Fjenden havde intet opnået. Australierne ydede i angst for skrækhistorierne om tyskernes behandling af krigsfanger, voldsom modstand. Der var en blodig kamp om kraterne foran fronten. Australierne opførte sig fuldstændigt vildt. De bar på ryggen påsyede blanke messingskilte, så genskin fra hvide lyskugler bag dem, kunne vise, hvor de befandt sig.

Straks angrebet begyndte, løb de allerede afløste dele af I. Bataillon tilbage til de netop forladte stillinger, men også de dele af 86'erne, som kæmpede sammen blandt med I./162, skal rosende omtales. De har deres fulde andel af sejren.

En stor styrke var rykket frem gennem en hulvej fra Pozières. Denne blev spærret af Unteroffizier Heitmann 1./162 med en gruppe, der havde kæmpet med dygtighed og urokkelig tapperhed. Som det blev lyst kunne man se, at der lå utallige døde australiere i hulvejen. Med de mange soldater, nogle steder op til tre oven på hinanden, udgjorde det et frygteligt syn. Tæt foran fronten lå en død officer ved siden af sin hest. Omkring kl. 0400 begyndte artilleriet, som var startet samtidig med vores spærreskydninger, igen at mindske, så afløsningen kunne gennemføres. Også i denne forbindelse viste førerne for de angrebne kompagnier (Eilers og Sodemann) sig som mænd, som med handlekraft og urysteligt mod, gennem initiativ og ansvarsfuldhed, på fremragende måde udfyldte deres opgaver. Den tapre fører for 4. Kompanie, Lt.d.R. Schaaf, havde om eftermiddagen fået et ikke ubetydeligt sår i hovedet. På trods af blodtab og store smerter fortsatte han med at føre sit kompagni med forbillig pligt indtil han som den sidste forlod stillingen den 29. tidligt på morgenen, og først herefter på ordre meldte sig syg.

Under kampene de sidste dage havde Bataljonen mistet over 150 mand. En officer (Lt.d.R. Lüders) og 34 mand var faldet. Desværre havde vi på tidspunktet ingen stålhelme.

Enkelte australiere blev indbragt som fanger, store kraftige karle, der gjorde et godt indtryk som soldater. De var fremragende udrustet.

Med den stolte, opløftende bevidsthed om, at det var I. Bataillons kræfter, der havde standset det store angreb, rykkede bataljonen den 29. om morgenen tilbage til Warlencourt. Her kom den i Brigade reserve.

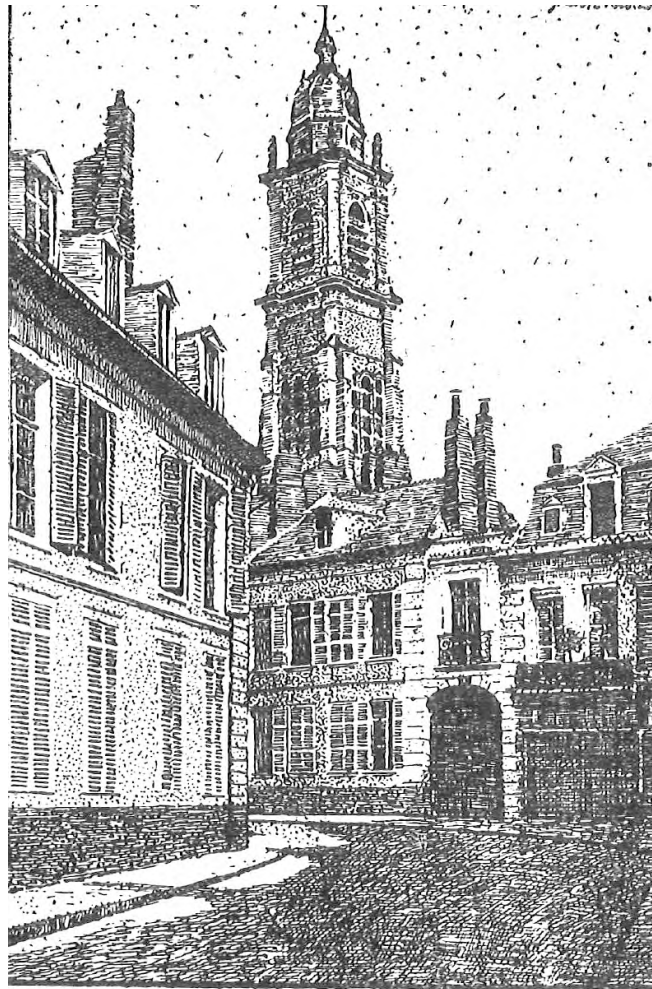
II. Bataillon var, som allerede nævnt, om aftenen den 25. juli trukket frem til le Sars. Herfra rykkede den videre til Courcellette, og blev her reserve bag den i kamp ved Pozières værende Inf.Regt. 157. Om aftenen den 26. afløste den dette regiment med 5, 6 og 8. Kompanie, mens 7. Kompanie og Inf. Pio.Komp. som beredskab forblev i Courcellette. Hvert kompagni havde en styrke på omkring 150 geværer.

Pozières var erobret af fjenden. Omkring denne landsby gik den såkaldte »Braune stilling«, en godt udbygget grav med hindringer og dækninger. I denne indrettede bataljonen sig. Til højre for vejen Ovillers-Courcellette havde den forbindelse til I./162 (117. Inf.Reg.) og til venstre for vejen Pozières – Courcellette til Res.Inf.Regt. 84. Bataljonen havde fordel af, at den rykkede ind i stillingen efter udleveringen af stålhelme.

Den 27. overtog Oberstlt. v. Rettberg kommandoen over Afsnit Courcellette – Pozières. Som altid undersøgte han personlig alle forhold i sit afsnit. Stillingen lå under ild fra shrapnels, Courcellette under kraftig artilleri. Højde 161 sydvest for Pozières blev af fjenden særlig kraftig beskudt. Om aftenen den 27. blev stærke koncentrationer af fjender observeret i Pozières. Det var tilsyneladende tropper, der forberedte et angreb. På anmodning fra bataljonen slog vores artilleris ødelæggelsesild ned over dem, så angrebet blev kvalt i fødslen. Med Bataljonen var 8 geværer fra vores M.G.K. gået i stilling. Samme aften blev som reserve for bataljonen tildelt to kompagnier fra Res.Inf.Regt. 86. Den fjendtlige ild fortsatte natten igennem. Om morgenen den 28. juli blev ilden forstærket. Planmæssigt under ledelse fra fly, der sværmede som møl over vores stillinger, dækning efter dækning skudt i stykker. 16 lænkeballoner stod mod himmelen. Herfra blev den planmæssige nedkæmpelse af vore batterier ledet. De fjendtlige fly nedkastede røgbomber præcist over vore batterier for at lette fjenden under indskydningen.

Med uformindsket styrke fortsatte ilden den 28. juli. Hans uhyre artilleri var i stand til at lægge alle vore adgangsveje og hele vores bagterræn under ild, mens vi var begrænset til at beskyde den forreste fjendtlige linje. Enhver forbindelse med fronten var utrolig vanskelig. Under handlekraftige førere var det imidlertid hele tiden lykkedes at bringe varm forplejning og drikkevarer frem. Som på den foregående dag blev troppekonzentrationer observeret i Pozières og lagt under ild. Omkring kl. 23 blev det dødstille hos os, da alle fjendtlige batterier blev vendt mod syd, hvor et større angreb var sat ind med flammekastere. Ved midnatstid begyndte imidlertid igen trommeild med største voldsomhed mod Regimentets stillinger.

I sammenhæng med angrebet på I. Bataillon fulgte angreb langs hele II. Bataillons front kl. 0120, imødegået af vores fortræffelige spærreild. Også her angreb fjenden i tætte formationer. Angrebet blev afvist af en rasende ild fra infanteri og maskingeværer. M.G.-delingen under Lt.d.R. Melchert klarede sig godt, og specielt udmærkede sig geværkommandører Unteroffiziere Morgenstern, Zipp og Gefr. Bobrowski. Fjenden faldt tilbage og kom igen ind i spærreilden, som de ikke kunne komme igennem. Der opstod hos australierne en grænseløs for-

Cambrai

virring. Handlekraftige førere fik samlet enheder sammen og indsat i et nyt angreb. Sådan bølgede angrebene frem og tilbage og kostede fjenden utrolige tab. Enkelte driftige enheder havde helt til at trænge ind i »Braune« stilling. De blev imidlertid øjeblikkeligt angrebet og nedkæmpet. Hvor fjenden foran fronten havde forskanset sig, blev de angrebet og nedkæmpet af grupper fra bataljonen i nærkampe, eller blev bragt ind som fanger. Disse tilhørte den 7. australske brigade (Bataljoner 25, 26, 28 og 29). Disse enheder var først ved middagstid blevet bragt frem med lastbiler fra Longuéval, og var så i en rus af alkohol drevet frem i masseangreb og massedød.

II. Bataillon havde på strålende måde forsvaret deres stillinger og ikke mistet en meter jord. Unteroffizier Awe, 8. Kompanie, erobrede to fjendtlige maskingeværer.

Bataljonen forblev i stillingen og havde store vanskeligheder ved igen at bringe den nogenlunde i forsvarsmæssig stand. En utrolig mængde døde australiere lå foran stillingen. Den 29. juli lå kun ringe artilleriild over området. Om aftenen blev fjendtlige tropper i Pozières igen lagt under ild, og en gentagelse af det nytteløse angreb kom ikke til udførelse. Stærke fjendtlige patruljer følte sig frem. Det kom til kamp på håndgranater, men intet steds lykkedes det fjenden at trænge ind i bataljonens linjer. 7. Kompanie, der hidtil havde ligget i reserve, blev om aftenen indsat i linjen for at erstatte de store tab. Blandt de faldne var Lt. Döhrmann og forbindelsesofficer til Res.Feldart.Regt. 18, Lt.d.R. Rettberg.

Om natten blev begge kompagnier fra Res.Inf.Regt. 86, som havde ligget i reserve, men ikke indsat, afløst af 2. og 4. Komp., der først samme morgen var blevet trukket tilbage til Warlencourt efter hårde kampe. De måtte straks indsættes i transporter af ammunition, vand og forplejning til forreste linje, og til at bringe de mange sårede tilbage. Det var i det stærkt ødelagte terræn og under den fortsatte beskydning et hårdt arbejde.

Overraskende iværksatte fjenden om morgenen den 30. juli endnu et angreb uden artilleriforberedelse. Tre gange stormede han, og hver gang blev han afvist af den tapre og heltemodige forsvar fra II. Bataillon.

Gennem den vedvarende beskydning af stillingen, der planmæssigt ødelagde alt, så der til sidst ikke var tale om noget der lignede en skyttegrav. Af samme grund stillede kampføringen stadig større krav til førere, som de imidlertid på strålende vis var i stand til at løfte. Om eftermiddagen den 30. juli begyndte fjenden at lægge gas over stillingen. Vinden var ham gunstig og sende gasskyen langsomt hen over vore stillinger til Courcellette og Warlencourt. Endnu mens bataljonen var iført gasmasker, fik fjenden hen under aften på ny til angreb, men blev endnu engang standset af den jernvæg, bataljonen satte op.

Om natten fra 1. til 2. august blev den tapre II. Bataillon afløst af III., der hidtil havde ligget som Armegruppe reserve i Warlencourt. II. Bataillon havde fra den første kamp om aftenen den 26. juli været involveret i konstante hårde kampe og havde klaret sig fremragende.

6. og 8. Kompanie blev trukket tilbage til Warlencourt. 5. og 7. afløste 2. og 4. i beredskabet ved Courcellette. Om aftenen måtte også 6. Kompanie trækkes frem til Courcellette. I stedet for III. overgik I. Bataillon til arme-gruppe reserve. I de næste dage skete der en kontinuerlig omskiftning af kompagnier fra I. og II. Bataillon mellem Courcellette og Warlencourt for om muligt at have de mest udhvilede kompagnier i beredskab.

III. Bataillon overtog tidligt på morgenen den 1. august den stærkt ødelagte »Braune« stilling fra II. Bataillon. Fjenden havde under de sidste dages forgæves angreb haft så store tab, at de måtte indlægge en pause. Også artilleribeskydningen dæmpedes. Disse dage blev af bataljonen dygtigt udnyttet til igen at bringe stillingen i forsvarsmæssig stand, og endda etablerer en hindring af pigtrådsruller. Fjenden skansede i udkanten af Pozières. Pausen var imidlertid kun kort. Allerede den 2. august øgedes artilleribeskydningen igen, og steg omkring kl. 10 til største heftighed. Indtil hen på eftermiddagen fortsatte den fjendtlige trommeild, der igen fuldstændigt ødelagde stillingerne. Kun på højre fløj havde to dækninger modstået ødelæggelserne. III. Bataillon havde lidt store tab. Af de 6 maskingeværer, der var fulgt med i stilling, var kun ét stadig brugbar. Kun 1½ betjeningsmandskab var stadig disponibel. Den 3. august forløb i første omgang uden kamphandlinger. Med største hast blev der arbejdet på udbedring af stillingen. En patrulje fra 11. Kompanie indbragte om natten 3./4. august to fanger fra den australske 22. Batallion.

Om morgenen den 4. august ændrede billedet sig. Den yderst heftige aktivitet i luften og opsendelsen af 18 længeballoner tydede i retning af et snart forestående angreb. Beskydningen af stillinger og batterier øgedes kraftigt. Fra meget lavt flyvende maskiner blev der præcist kastet bomber over maskingeværer i den forreste kampgrav. Kl. 2030 blev der iværksat trommeild. Den lå primært over Res.Inf.Regt. 86, III./162 og den til venstre tilstødende Res.Inf.Regt. 84. Beskydningen fortsatte til kl. 2215. Som de sidste granater landede i stillingerne, brød det fjendtlige angreb frem. Foran Bataljonen brød angrebet sammen, og fjenden kastet tilbage med store tab. Ved kompagnierne i forreste linje ved 11., 12. og 9. Kompanie, var der ved hver kun et funktionsdueligt maskingevær, men disse havde virket upåklageligt. Mens angrebet ligeledes blev afvist af Res.Inf.Regt. 86 til højre, erobrede fjenden til venstre erobret Vindmølle-bakken Højde 161 fra Res.Inf.Regt. 84. Dermed blev situationen for bataljonen meget vanskelig. Efter en kort pause begyndte trommeilden på ny, fulgt kl. 2335 af et nyt

kraftigt angreb. Dødtrætte kastede bataljonen sig ind i kampen. Mens den således var optaget af det frontale angreb, blev venstre fløj ramt af et kraftigt fjendtligt angreb fra den erobrede Højde 161, der havde til formål at rulle stillingen op.

Det bag kampfronten tilbageholdte 10. Kompanie gik med stor beslutsomhed ind i et modangreb mod dette flankangreb. Forgæves. Også dette blev omringet og kunne ikke holde fast. På trods af det tapre forsvar, mistede bataljonen »Braune« stilling og mange måtte gå i fangenskab.

Kun 11. Kompanie på højre fløj af bataljonen havde heltemodigt standset angrebet. Det lysende forbillede i den fremragende tapre Lt.d.R. Toelke førte til handlinger, der ikke kan roses tilstrækkeligt. Frontale og flankerende angreb brød sammen mod denne helteskare. Kompagniet fastholdt uden at vakle dens stilling, og blev den 5. august afløst af 3./Res.Jäger 9.

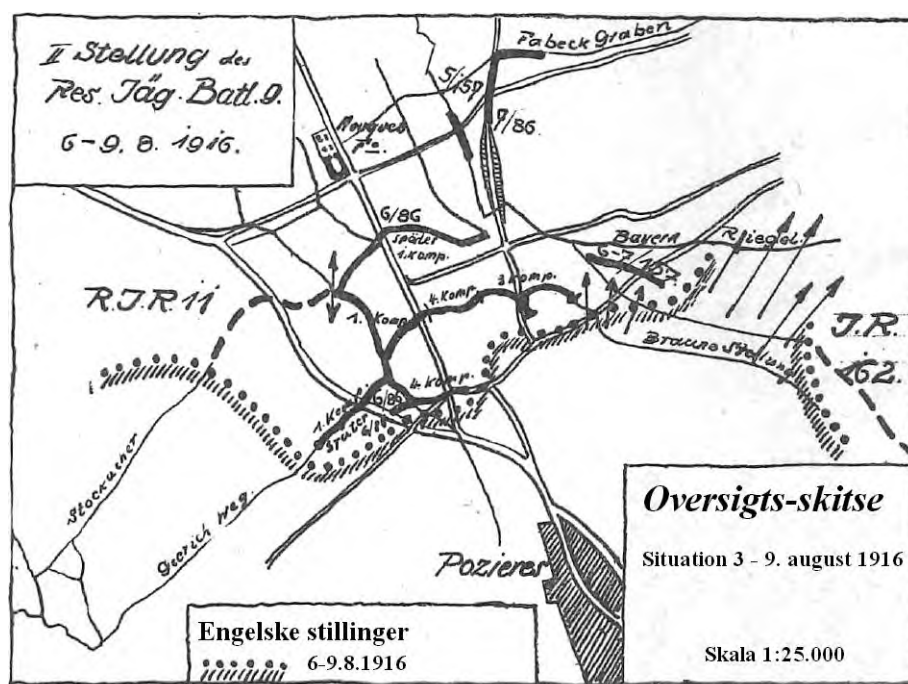
Så snart Major de Rainville havde skaffet sig klarhed over situationen, beordrede han modangreb med beredsskabskompagnerne. Befalingen nåede ikke kompagnerne, da ordonnanserne faldt undervejs. Major de Rainville aftalte herefter med Res.Inf.Regt. 84 et fælles modangreb i morgengryet kl. 0415. Til dette stod fra I. Bataillon 2 og 3 Kompanie til disposition, efter at disse var frigivet fra hærgruppe reserve, ligesom 6. og 7. Kompanie, der lå i beredskab ved Courcellette. 4./162 blev som beredsskabskompagni trukket frem til Courcellette. 1./162 forblev i første omgang ved Warlencourt.

Transportgruppe i ly af mørket på vej mod fronten

Kl. 0415 om morgenen den 5. august trådte kompagnerne under Oblt. Klüver an til modangrebet. Det samtidige forventede angreb med Res.Inf.Regts. 84 udeblev til vores bestyrtelse, da Regimentet i sidste øjeblik havde besluttet sig til først at gennemføre angrebet om aftenen. Underretning om dette nåede ikke Major de Rainville, da ordonnansen fra Res.Inf.Regt. 84 var faldet undervejs. Fjenden opdagede hurtigt det planlagte angreb, og forsøgte at standse det med artilleriild. Alligevel lykkedes det kompagnerne med heltemodig dygtighed at trænge frem til »Braune-stilling« og enkelte steder at tilbageerobre den. Imidlertid rakte kræfterne ikke til mod den flere gange overlegne fjende, der hele tiden trak nye forstærkninger til. Til højre og venstre blev de angribende kompagnier omringet af fjendens modstød. En fastholdelse overfor den fjendtlige overmagt syntes umulig. For ikke at miste det hele som fanger, besluttede Oblt. Klüver tungt om hjertet at give ordre til at falde tilbage til Bayern-Riegel stillingen. Denne stilling lå halvvejs mellem Pozières og Courcellette. Angrebet var mislykkedes og havde kostet store tab, herunder de rutinerede førere fra 6. og 7. Kompanie, Lt.d.R. Schütt og Erler.

Kl. 7 overtog Hauptmann Dziobek og I. Bataillons stab kommandoen over Regimentets kampafsnit. Major de Rainville og hans stab blev lagt tilbage til Beaulencourt. På dette tidspunkt var situationen således, at hele »Braune-stilling« var på fjendens hænder. En nævneværdig kampstyrke foran Courcellette var hos os ikke længere til stede. Det var et utroligt held for os, at fjenden med sine troppemasser ikke udnyttede situationen. Heri ligger uden tvivl det store resultat af Klüvers dødsforagtede modangreb. At vi stadig havde kræfter til en sådan handling, har ganske givet gjort fjenden mistænkelig, ellers ville han have drejet bred og dyb kile ind i den tyske stilling. Han ville intet steds være stødt på nævneværdig modstand. Kampkraftige reserver havde vi intet steds disponible. Imidlertid kendte englænderne ikke til føring af tropper. Han opnåede sine resultater gennem den overvældende overmagt i materiel og soldater, og var tilfreds, når et givet mål var opnået. Modsætning må det indrømmes, at han var yderst indædt i at opnå disse mål.

Resterne af kompagnierne, der slap tilbage fra disse kampe, var så splittede, at det i første omgang drejede sig om at skabe en organiseret styrke. Et stort antal førere var forsvundet. Under samlingen og reorganiseringen af de nye enheder erhvervede Lt.d.R. Vieth og Hermann Evers fra staben I./162, samt Haacker og Wridt sig stor fortjeneste. Det lykkedes dem at samle en organiseret styrke på omkring 200 geværer. De blev sat under kommando af Lt.d.R. Haacker og indsat til blokering af det nu åbne terræn langs den tidligere Bayern-Riegel fra Fabeck-graven til vejen mellem Pozières og Courcellette. Fabeck-graven var en forbindelsesgrav, der gik fra Courcellette til Mouquet Ferme vinkelret på fjenden. Hvor Fabeck-graven skar Bayern-Riegel, udgik Zollern-graven sig først som en forlængelse af denne linje, så videre i en bue mod vest frem til Feste Zollern.

Kompanie Haacker søgte til venstre forbindelse til Res.Inf.Regt. 84, som stod ved sukkerfabrikken syd for Courcellette. Til højre for kompagniet blev det af dele af I. og II. Bataillon samlede Kompanie Eilers, indsat. Den indrettede sig over omkring 200 meter af Zollern-graven. I Courcellette forblev som beredskabskompagni Inf.Pion.Komp Boldt, der i sær blev indsat i transporten af alle former for forsyninger og evakueringen af de sårede. Ydermere blev i Courcellette tilbageholdt de sidste reserver af maskingeværer, som med det helt igennem fremragende uddannede M.G.K. var til stor støtte for infanterikompagnierne.

Indretningen af disse stillinger blev endnu engang kraftigt forstyrret af de fjendtlige fly, der fløj helt ned i en højde på 30-40 meter. Artilleriild lå over hele området. Courcellette blev ramt af tunge batterier.

Om aftenen den 5. august led Regimentet et smerteligt tab, da Lt.d.R. Haacker fandt helledøden. Samme morgen havde han med stor sejrssikkerhed på fremragende måde opnået store fortjenester under forsøget på at bringe orden i den store forvirring efter den ulykkelige kamp. Kompagniet blev overtaget af Vizfeldwebel Hemmer 4./162, der så ofte overfor fjenden havde vist sin værdi.

Om natten den 5. til 6. august blev resterne af II. og III. Bataillon trukket tilbage til Warlencourt, hvor de blev samlet i Bataljon Götze. Den bestod af tre kompagnier på hver 130 geværer under Leutnants Drechsler, Sodemann og Otto Peters.

Som erstatning for de tilbagetrukne, og for tiden ikke kampduelige dele af Regimentet, fik Hauptmann Dzio-bek underlagt II. og III./Inf.Regt. 63 og II. Inf.Regt. 62. Disse slesiske enheder var først otte dage før blevet trukket ud efter 14 dages indsættelse under Somme-slaget, og var netop blevet forstærket med unge rekrutter fra Tyskland, der endnu ikke havde fået deres ilddåb.

Kompagnierne Hemmer og Eilers samlede sig til venstre i Bayern-Riegel stillingen. I den højre del af Bayern-Riegel og i Fabeck-graven blev II. og III./63 indsat, mens II./62 som reserve var placeret i Zollern-Graven. Til højre var der forbindelse til den på ny indsatte Inf.Regt. 157.

Stærke fjendtlige patruljer sonderede om natten 5./6. august frem mod Bayern-Riegel, og det kom til kamp på håndgranater. I opfattelsen af, at fjenden angreb, anmodede de slesiske bataljoner om spærreskydninger, og snart

efter genlød området af den vildeste kamplarm. Efter meldinger fra II./63 havde fjenden sat sig fast foran Bayern-Riegel, som lå over 1.000 meter foran »Braune-stilling«. Et befalet angreb med II./63 mod denne svage stilling kom ikke til gennemførelse på grund af den fjendtlige artilleriild.

I løbet af natten 6. til 7. august blev Kompanie Hemmer trukket tilbage til Courcellette og afløst af 5./162, der under dens fører Lt.d.R. Post om natten 28. til 29. juli havde kæmpet udmærket, men siden ikke mere havde været i kamp. Denne nat blev der flere gang af de slesiske bataljoner anmodet om spærreild, i hvilke de fjendtlige angrebshensigter formentlig er blevet afvist.

Til om morgenen den 7. august var et angreb til generobring af en del af den brune stilling foran den nordvestligste del af Pozières blevet befalet. I dette skulle II. og III./63 deltage med tilslutning til Inf.Regt. 157 og Res.Jäg. 9. Efter en kort, kraftig trommeild over de fjendtlige stillinger, startede bataljonerne deres angreb i daggrødet den 7. august. Det lykkedes dem at trænge ind i den fjendtlige stilling. De kunne imidlertid ikke fastholde den, men blev kastet ud af et modangreb og måtte falde tilbage over åbent terræn i dagslys. Der var meget store tab, selvom alt blev gjort for at hjælpe slesierne tilbage og aflede ilden fra dem. Denne kamp knækkede modstandskraften i de slesiske bataljoner, der meldte om tab på 60%.

Opmuntret af succesen gennemførte fjenden om morgenen den 8. august et angreb på II./63 i Bayern-Riegel ved Fabeck-graven. Angrebet blev effektivt beskudt i flanken af de friske kompagnier Dreschler, Peters og Sodemann, der havde afløst i løbet af natten. Alligevel lykkedes det enkelte enheder at lå deres mål. Disse blev overfaldet af de rasende Hanseater. Det kom i slesierenes grav til et voldsomt håndgemæng. Dem, der ikke faldt i graven, blev ramt under flugten tilbage til udgangslinjen. Så vidt det kunne ses, nåede ingen tilbage. I vores gamle feltreglement står skrevet: »Der er intet mere farligt, end at vende ryggen mod fjenden«. Her blev sandheden i påstanden bevist overfor fjenden.

Denne fiasko fik fjenden til igen at rette en rasende artilleriild mod vores stillinger omkring den tidligere Bayern-Riegel, Fabeck- og Zollern grave, og mod den ruinhob, der tidligere havde været landsbyen Courcellette. Gravene gav ikke længere nogen beskyttelse. De var som hele området forvandlet til et øde månelandskab. Kun ved at udvige fremad eller dukke ned i et af de dybe granatkratere, gav en smule beskyttelse mod beskydningen. Artilleri og minekaster ild fortsatte resten af dagen. Fjendtlige fly generede tropperne meget med deres bombekastninger og maskingeværangreb. Som om aftenen beskydningen igen voksede i voldsomhed og i linjen de slesiske bataljoner anmodede om spærreskydninger, rykkede Bataljon Goetze fra Warlencourt frem til besættelse af Pys-Riegel stillingen, for her hurtigt at være klar til modangreb i tilfælde af fornyet fjendtlig fremrykning.

Under den kraftige beskydning den 8. august, hvor det havde været nødvendigt at undvige ilden, var i terrænet foran Courcellette den kontinuerlige linje gået tabt, og besættelserne mistet forbindelsen med hinanden. Denne blev med stort besvær genskabt i løbet af natten 8. til 9. august, og besættelsen af linjen reorganiseret som hidtil. Tidligt på morgenen var Bataljon Goetze vendt tilbage til Warlencourt, men måtte så igen om formiddagen den 9. på ny trækkes frem til forstærkning af de slesiske bataljoner i Fabeck-graven. Vores højre flanke var truet. Ved højre nabo, Jægerne og Regt. 157, var det lykkedes fjenden at trænge ind og sætte sig fast. Et nyt angreb syntes at være forestående. Da det imidlertid syntes at være fastslået gennem fjendens adfærd, at dagen ville forløbe rolig, blev bataljonen endnu engang trukket tilbage til Warlencourt.

Dagen gik uden handlinger fra fjendens side. Artilleriilden ophørte imidlertid ikke, og fortsatte på samme niveau. Gruppevis blev den samlet til ildoverfald, der specielt ramte landsbyerne Courcellette, Pys og Warlencourt. I løbet af natten fra 9. til 10. august første stærke fjendtlige patruljer, der også medførte maskingeværer, at trænge ind i den tidligere Bayern-Riegel stilling. Disse forsøg standsedes i kampe med det tapre Kompanie Drechler. Næppe var dette sket før fjenden begyndte at lægge stillingen og Courcellette under gasgranater. Dette var desto mere ubehageligt da Regimentet og begge de slesiske bataljoner skulle afløses af de sachsiske Infanterie-Regiment Nr. 133. Afløsningen blev forsinket og strakte sig helt til daggrødet. Lykkeligvis kom naturen os til undsætning og lagde en morgentåge over området. Mens tågen langs fronten krævede forstærket opmærksomhed, lettede den afløsningen, der trods det fuldstændigt ødelagte terræn, skete glat. Bataljonerne fra Regiment 62 og 63 returnerede til egne regimenter. I. Bataillon besatte Pys-Riegel stillingen, men rykkede i løbet af formiddagen over Warlencourt, Ligny, Beaulencourt, Villers-au-Flos, Barastre til Bus, hvor den gik i kvarter. II. og III. Bataillon var allerede flyttet hertil. I de stillinger, hvorfra de var trukket ud, og hvor de havde overladt ansvaret til Sachserne på trods af alle fjendtlige forsøg på at vanskeliggøre det, blev tre maskingeværer under Lt.d.R. Schwartz og den underlagte Feld-Maschinengewehrzug 317 efterladt til støtte for Inf.Regts. 133. Feld.M.G.-Zug 317 var blevet underlagt Regimentet den 2. marts 1916. Den bestod af frivillige fra feltartilleriet, for de flestes vedkommende meklenburgere og hamburgere, og var blevet opstillet i Güstrow. Som fører var Lt.d.R. Joachim Schwartz udnævnt. Efter at delingen under hele Regimentets indsats langs Somme havde tilhørt denne, og herefter havde kæmpet med Inf.Regt. 133, blev den 17. august underlagt Inf.Regt. 28 og senere indsat med tre gevær-

rer på bakken lige øst for Monquet Ferme. Her udmærkede den sig på fremragende måde under det store angreb 18. august, der med taknemmelighed blev anerkendt af Inf.Regt. 28 og fandt udtryk i tildelingen af 3 Jernkors til denne troppenhed. En 19. august blev yderligere to geværer fra delingen indsat sydvest for Thiepval. Her deltog de i afvisningen af flere angreb, hvorunder Unteroffizier v.d. Heyden og Gefreiter Jäger i særlig grad udmærkede sig. v.d. Heyden blev på grund af sin fremragende indsats foran fjenden og på grund af tapperhed i felten udnævnt til Vizefeldwebel. Jäger, der desværre såredes hårdt, modtog et Jernkors.

Om natten 23. til 24. august blev delingen efter næsten fire ugers uafbrudt indsats under hårde kampe, endeligt trukket ud. Den havde i denne periode mistet 25 mand. Først kom den i kvarter i Bapaume, hvor Divisionskommandøren til Lt. Schwartz udtalte sig særlige anerkendelse og tak til delingens fremragende holdning og indsats. Her modtog den tapre enhed for første gang i 14 dage den længe savnede post fra hjemstavnen. Mod slutningen af august nåede delingen ved Billy-Berclau tilbage til Regimentet, og måtte med det samme rykke tilbage i linjen. Om efteråret blev den trofaste F.M.G.-Deling 317 opløst og overgik i Regimentets 3. M.G.K.

Slaget havde kostet Regimentet store tab. Særligt blandt førerne var tabene mærkbare. 21 officerer og over 1.400 mand var gået tabt, hvoraf 10 officerer og over 400 mand var faldet. I Courcellette var der oprettet en forbindeplads, hvor frem for alt den længe så pålidelige Sanitetsofficer Fr. Nische og Gloy igen som siden krigens start, havde udført en uvurderlig indsats. Med stor ros skal den brave Sanitäts-Feldwebel Pohlmann omtales, der urystelig og utrættelig under den voldsomme beskydning, som faldt over Courcellette, støttede lægerne og sammen med det øvrige sanitetspersonel i trofast kammeratskab havde ydet en stor indsats for de sårede.

Smerten over disse store tab gled imidlertid i baggrunden på grund af den opløftende følelse af, at have gjort sin pligt overfor Kejser og Rige. En utrolig vanskelig tid lå bag Regimentet, såvel førere som mandskab. Et meget stort ansvar havde tynget førerne, og havde stillet helt usædvanlig store krav til fysisk og psykisk styrke.

Pozières – Courcellette var ifølge udsagn fra fanger det punkt, hvor fronten skulle gennembrydes. Det går og så frem af en engelsk hærberetning fra disse dage:

»Fjenden syntes at have forstået den alvorlige situation. De har i brændpunktet under slaget ved Thiepval – Pozières indsats nordtyske eliteenheder«.

Der havde ikke været pauser i kampen. Hvem der var indsat i kampen, havde i disse dage ikke kunnet tænke på at sove. Forplejningen under slaget var sket, som det kunne. Nat efter nat kørte feltkøkkenerne med varm mad og drikke gennem ilden ad adgangsvejene til nærheden af Courcellette. Ikke meget af dette havde trods alle anstrengelser ikke nået fronten. Nogle transportfolk faldt, andre blev såret, andre igen styrtede i de dybe kratere og spildte maden, eller løb vild i mørket. På grund af den uregelmæssige forplejning og andre omstændigheder, dukkede mange tilfælde af dysenteri op, men alligevel forblev antallet af sygemeldte begrænsede. Den tropiske hede, det megen støv, tørken og de helt usædvanlige anstrengelser frembragte en brændende tørst, der ikke kunne slukkes. Flueplagen var frygtelig. Anspændt lå man presset til jorden i sit granathul, kampklar, mens man tænkte på, om den næste granat ville ramme en selv. Luften var forfærdeligt forpestet og der manglede cigarer og cigaretter, da der ikke var tilstrækkeligt til at bære forsyninger frem. Opholdet i kampstillingen var grusom.

Bus

Over alt lå der ubegravede lig. De blev hele tiden på ny revet fra hinanden og slynget rundt. Begravelse eller bortfjernelse var utænkelig. Det kunne kun ske i mørke. Hertil måtte kamptropper ikke svækkes yderligere, da de i forvejen blev nedslidt for hver dag. Mod slutningen af indsættelsen var kompagnierne, der var rykket ind med omkring 150 mand, skrumpet ind til 20-30 mand.

Allerede under slaget kunne man glæde sig over den Allerhøjeste Kabint-ordre, udsendt den 31. juli 1916:

»Førere og tropper under 1. Armee udtaler Jeg for deres udmærkede indsats under forsvaret mod de engelsk-franske masseangreb den 29. og 30. juli Min fuldeste anerkendelse og fra hjertet Min kejserlige tak. I har med tysk trofasthed gjort, hvad Jeg og Fædrelandet forventede af jer. Gud hjælpe Jer videre«

Regiment Lübeck var under slaget underlagt 18. Reserve-Division. Dens kommandør, Generalmajor Wellmann, udsendte efter slaget en befaling til de tropper, han havde haft under kommando. I befalingen hed det endvidere:

»Efter meddelelse fra Armegruppen er det lykkedes os i de 16 dage i stilling, at forsvare os mod 8 fjendtlige divisioner, af hvilke fem kan anses som ødelagte, da de er forsvundet fra fronten foran Armegruppe Boehn«.

Den øverstkommanderende for 1. Armee, General von Below, udsendte den 11. august en befaling, hvori det hed:

»Hans Majestæt Kejser og Konge har i dag inspiceret dele af 1. Armee, og gav endnu engang i de varmeste vendinger allerhøjest givet udtryk for sin beundring for 1. Armee heltmodige forholdene under de sidste alvorlige kampe«

9. Stillingskamp ved La Bassée-Kanalen og ved Liévin,

September 1916

Om morgenen den 11. august blev Regimentet indladet i Velu. Morgentågen sikrede mod observation fra luften. Turen gik til Marcoing. Herfra blev Rumilly nået ved fodmarch. Gyldne kornmarker vejede omkring os, blomstrende valmuemarker var en fryd for øjet. Der var en luft af velsignet fred. Man kunne efter den frygtelige slagmark dårligt fatte, der overhovedet stadig fandtes noget som dette. Den fjerne torden kunne imidlertid stadig høres i det fjerne. Til lyden af vores gamle stolte hærmarcher, Pariser Indtogsmarch, Preussenmarch, Hohenzollernmarch og andre, der skulle minde om forfædrenes krigsindsats, marcherede bataljonerne gennem Cambrai. Vi havde en følelse af, at være vore fædre værdige. Turen førte os ud af det frugtbare Picardie og ind i kuldistriktet Denain, vores første kvarter i Frankrig, i det fattige område ved Valenciennes. Bataljonerne blev udladet i Artres og gik i kvarter i Villers-Pol (I.), Maresches (Regt.stab og II.) og Sepmeries (III.) Trænet fulgte til fods. M.G.K. nåede dens kvarter i Artres efter to dagsmarcher over Escaudoeuvres.

Her modtog Regimentet nyt personel. Små transporter af erstatningspersonel var allerede under slaget nået frem til Warlencourt. Erstatningspersonellet passede ikke ind i det friske, aktive Regiment. Det var alle familiefædre omkring de 40 år, fra Rheinland og Westfalen, der skulle fylde hullerne i vores handleglade, kampivrige Hanseatiske Regiment. De færreste af dem havde allerede været i felten, næppe nogen havde mødt fjenden, og hidtil havde håndgranater været en ukendt faktor for både Landsturm- og Landwehr folkene. Ret mange var slet ikke i stand til at klare anstrengelserne og forsvandt hurtigt igen fra Regimentet. IX. Reserve-Korps var Hærreserve og måtte forvente igen at blive kastet ind i et slag. I virkeligheden kom allerede den 15. august befaling til at bære klar til indsættelse på den gamle kampfront. Den opgave, der var blevet stillet Sachsen, der havde afløst os, var for dem endnu vanskeligere, da de i over 14 måneder havde besat et helt roligt afsnit mellem Armentières og Lille.

Den 18. august hilste Exzellenz von Boehn på Regimentet, og efter en af hans meget varme anerkendende taler, udleverede han personligt et større antal Jernkors. Også fra Senatet i Lübeck var Regimentet blevet tildelt en lang række Hanseatenkreuz.

Her bør efterstående befaling omtales, som fyldte os med stolthed, da vi havde vores fulde og redelige andel heri. Den urokkelige vilje »De skal ikke trænge igennem« havde også været kendetegnende for Regimentets urokkelige handlinger.

Samtlige tropper under min tapre IX Reserve-Korps udtaler jeg min tak og min anerkendelse for deres heltemodige udholdenhed under de sidste dage hårde kampe. På trods af den store fjendtlige overlegenhed, fastholdt de sejrrikt deres stillinger. Hvor et stykke grav gik tabt, forseglede forsvaret deres troskab med døden. Jeg er stolt over mit tapre armekorps«

Sign. v. Boehn

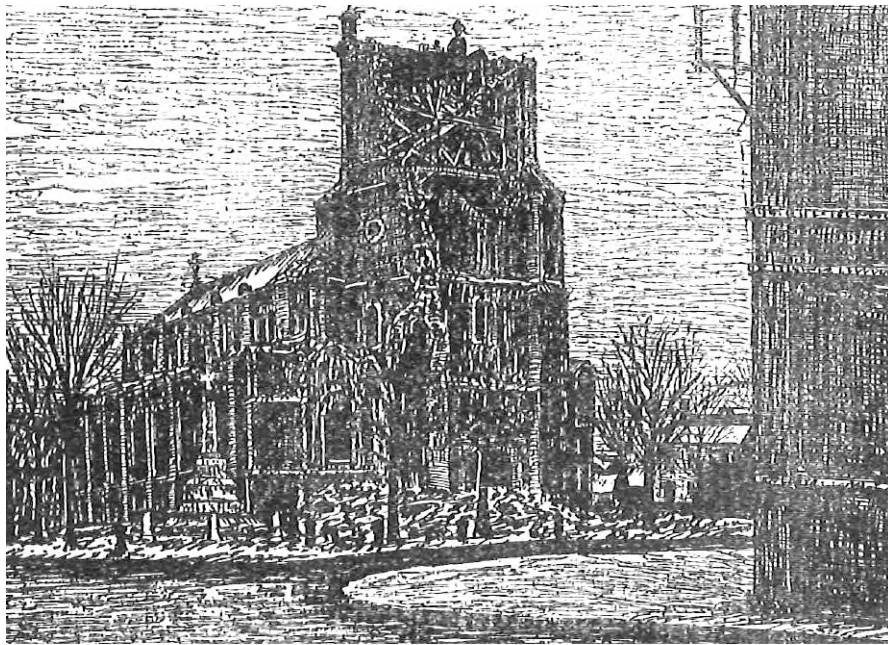
Den øverstkommanderende for 1. Armee, General von Below, havde rettet følgende befaling til Exzellenz von Boehn:

»IX. Reserve-Korps blev i slutningen af juli indsat i brændpunktet under Slaget om Somme. Det gjaldt om at forhindre den engelske overmagts gennembrud mod nord. Opgaven var vanskelig, meget vanskelig. Korpsset opfyldte den. Hverken den voldsomme artilleriild eller de stormende fjendtlige angreb med kamp mand mod mand lykkedes det at ryste modstandskraften i det heltemodige forsvar. Med mange blødende sår forlader nu IX. Res.Korps Armeens rækker, men det kan være stolt over, hvad den har ydet. Min varmeste tak og min fulde anerkendelse ledsager førere og tropper.

Den Øverstkommanderende.
Sign. von Below«

Armekorpsset havde under Somme-slaget tab på omkring 11.000 mand.

Hvileperioden blev flittigt brugt til igen at svejse Regimentet sammen. Den 25. august forlod den sine kvartierer og blev indladet i Valenciennes. Med tog gik det over Douai til Libercourt. M.G.K. fulgte dagen efter. Som den 25. stod klar til at blive indladet, kørte et lokomotiv ind i det ventende tog og anrettede så store skader, at afgang blev stærkt forsinket. Regimentet kom som Korps-reserve i kvarter i Libercourt og Phalempin, men blev allerede den 27. august trukket frem for at afløse de saksiske Inf.Regt. 242 og 244 i stillingen ved Auchy langs La Bassée-kanalen. II. og III. Bataillon kom i stilling, mens I. Bataillon i første omgang kom i kvarter i

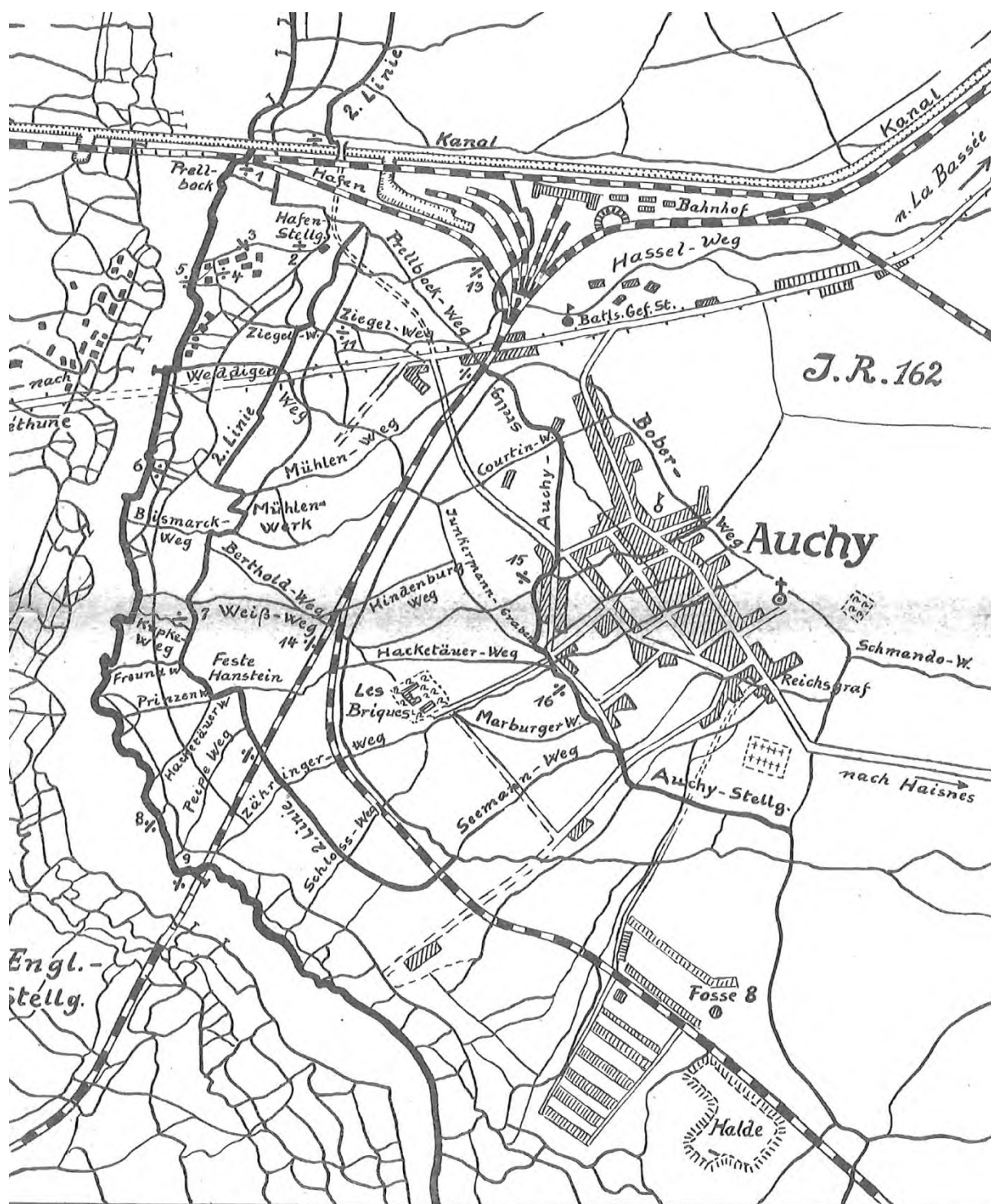
Kirken i Carvin efter beskydningen

Billy-Berclau og på flodpramme i Kanal de la Haute Deule ved Bauvin. Regimentets træn blev placeret i Bauvin, Provin og Carvin.

Der skulle skiftes mellem seks dage i stilling, i beredskab og i hvil. Med ansvarsområdets store bredde måtte maskingeværerne i langt højre grad indsættes til sikring af stillingen og til forsvar mod fjendtlige angreb, end det havde været tilfælde i tidligere stillinger. Nærforsvaret måtte for største delen overtages af maskingeværer, der blev placeret langs hele fronten til både frontal og flankerende indsats. Den forreste grav var kun svagt besat. Kompagniernes hovedstyrke var placeret samlet i anden grav, for at have dem klar til øjeblikkelig modangreb, hvor det måtte lykkes fjenden at trænge ind. De maskingeværer, der ikke var placeret i forreste linje, blev placeret længere tilbage på beherskende punkter.

Med indsættelsen i den nye kampfront var IX Reserve-Korps overgået under kommando af Generaloberst v. Falkenhausen, den øverstkommanderende for 6. Armee. Stillingen umiddelbart langs kanalen blev holdt af Res.Jäger-Bataillon 9. Denne bataljon blev imidlertid kort efter trukket ud til anden anvendelse. Regimentet overtog herefter også denne stilling, og øgede dermed ansvarsområdet, der i forvejen var ret bredt. Den strakte sig fra kanalen til jernbanelinjen Auchy – Vermelles.

Området langs La Basée-kanalen var berygtet. Det forblev den også i den tid, Regimentet opholdt sig her. Foruden den livlige ild fra minekastere, der her var dagens orden, herskede der også i stillingen en uafbrudt krig under jorden. Dette var desto mere forunderligt, da grundvandet stod allerede i 7 meters dybde. Man gravede derfor nogle få sprængskakte ned i 30-35 meters dybde, som eksempelvis på Vimy-højderne, men lavede som muldvarper mange små sprængtunneler. Tunnelerne begyndte oftest allerede i anden grav. I stillingen var tre permanente Minekompagnier (299, 309 og 313) indsat. Til støtte for U.A.K. (Under-Afsnits-Kommandør) var der i stillingen en særlig mineofficer [Bergoffizier], der ledede arbejdet med det vidtfordrenede underjordiske arbejde. Mellem stillingerne lå en terræn med mange sprængkratere og bakker. Disse overlappede ofte hinanden, så terrænet generelt var meget uoverskueligt, men alligevel på mange måder udgjorde en fordel af patruljerne. Egne eller fjendens sprængninger eller kontrasprængninger var ikke noget særligt. Konstruktionen af sikre dækninger led under den høje grundvandsstand, da man ikke kunne komme tilstrækkeligt dybt under jorden til at være i sikkerhed. De bedste dækninger var dem, der var gravet ind i de murede sider på kanalen og dem, der lå under de store bunker af tegsten, der lå omkring i området. Generelt var stillingen med flid og kærlighed blevet udbygget af sachserne. Der var gravet dybe, smalle grave, beklædt og understøttet af brædder og fletværk. Som beskyttelse mod observation fra luften, var de overdækket med trådnæt, hvorover der igen var lagt græs og lignende. Disse forholdsregler stammede fra den tid, hvor der stadig var roligt i afsnittet. Disse anlæg holdt imidlertid ikke stand mod tung minekaster ild, så en vedligeholdelse i den oprindelige form under den ødelæggende minekaster ild ikke havde noget formål. Derfor opstod der efterhånden brede, åbne grave. Fjenden var i dette område meget stærk hvad angår minekastere. Hverken hvad angår dette våben eller med hensyn til artilleri, var

Stillingskamp ved la Bassée-Kanal ved Auchy

vi fjende ligeværdig. Han rådede over ubegrænset ammunition, mens ammunitionen hos os var stærkt begrænset. Til fortvivlelse for infanteriet måtte der igen og igen udsendes befalinger, der begrænsede eller helt standsede ammunitions forbruget, da den begrænsede mængde, vi havde, forsvandt i det stadig rasende slag langs Somme. Den daglige kraftige mineild generede i stor grad Regimentet og tilføjede det tab, der var for store under en stil-

lingskrig. Det tærede for kraftigt på Regimentets styrke. De engelske torpedo- og kugleminer, der her anvendtes, havde en betragtelig virkning.

På den anden side kanalen havde Regimentet forbindelse til det saksiske Inf.Regt. 133 (XIX. AK), som havde afløst os på Somme. Til venstre lå Res.Inf.Regt. 76.

Her langs la Bassée-Kanalen havde fjenden allerede flere gange anvendt krigsgas, og risikoen var stadig til stede. Der måtte derfor indføres skrappe forholdsregler for at forebygge tab. Da fjenden primært frigjorde gassen om natten, var de mange hestetransporter, der hver nat kørte frem til fronten, specielt udsatte. Vindretningen var for det meste gunstig for fjenden.

Da i første omgang enkelte køkkener var aktive i ruinerne af Auchy, hvor de i roligere perioder var blevet bygget ind, måtte forplejningskøretøjer køre frem til disse. Landsbyen lå ved nattetiden under en livlig maskingeværild, så trafik måtte begrænses til et absolut nødvendigt.

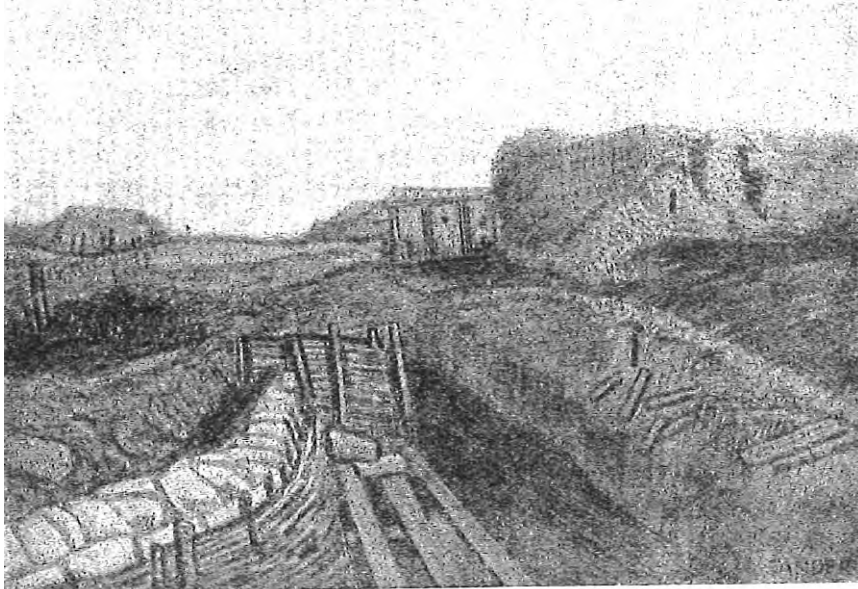
Det dybtliggende, fugtige terræn, gav fjenden yderligere en fordel. Om morgenen lå jordtåge over terrænet og forhindrede enhver form for observation. Om eftermiddagen havde fjenden for det meste klar observation mod vores stillinger med solen i ryggen. Formiddagene gik for det meste normalt roligt i stillingen, hvorimod eftermiddagen var meget livlige.

I afsnittet udspillede der sig en ivrig patruljeaktivitet. Den 3. september blev der af II. Bataljon taget en mand til fange fra en engelsk patrulje, tilhørende 3. Dorset-Regiment B.E.F. (*British Expeditionary Force France*).

Om aftenen den 3. september blev det ret støjende i den engelske stilling. Næste morgen opdagede vi hvorfor. På to store træskilte, der var blevet opstillet foran den engelske grav, stod der skrevet: »*Italien hat auch Krieg gegen Deutschland erklärt*!«. (En officiel krigserklæring var på trods af krigstilstanden endnu ikke afgivet) og »*Rumänien hat gegen Österreich Krieg erklärt*!«. De samme budskaber fjenden over til os med tomme geværgranater. Med nogle få velsigtede skud fra minekastere var skiltene hurtigt ødelagte.

Til nyopstilling af Infanterie-Regiment 394 måtte Regimentet i begyndelsen af september afgive hele 4. Kompanie under Lt.d.R. Réé. Dermed forlod et kompagni Regimentet, som hele tiden på fortræffelig måde havde klaret sig mod fjenden, og som under ledelse af Kompagnie-Feldwebel Janicke, rådede over et hele vejen igennem udmærket underofficerskorps. Med afgivelser af mandskab fra andre kompagnier i Regimentet, og fra Regimenterne 163 og Reserve 76, blev et nyt 4. Kompanie formeret under Lt. Sander, der på kort tid fik det svejset sammen.

Regimentet havde været i stillingen i 14 dage da en ny forskydning af korpsgrænser, den 11. september endnu engang medførte befaling om stillingsskifte. Den blev flyttet fra højre fløj af korpset ved La Bassée-Kanalen til venstre fløj ved Liévin, nordvest for Lens. Den hidtidige stilling blev overtaget af det sachsiske Inf.Regt. 179. De afløste dele af Regimentet tilbragte en enkelt nat i kvarter i Carvin, men blev så med lastbiler transporteret over Pont-à-Vendin – Harnes til Fouquières og Sallaumines. Herfra blev der 13. september indledt afløsning af de sachsiske Res.Inf.Regt. 102 og 104. Regimentet kom under kommando af 18. Reserve-Division og overtog en

"Ziegel" stillingen ved Auchy

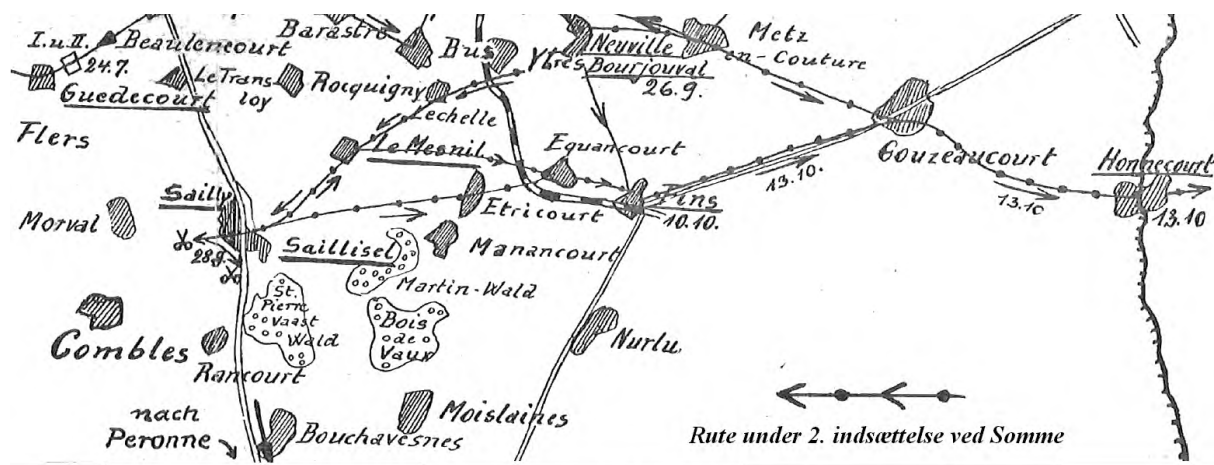
stilling, der til højre begrænsedes af banelinjen Lens – Bully – Grènay med tilslutning til Res.Inf.Regt. 84, og til venstre begrænsedes af jernbanen Lens – Fosse 5 (Mineskakt). Det var samme område, hvor Regimentet før indsatsen ved Givenchy havde skanset i efteråret 1915 ved Fabarius-Riegel stillingen, der dengang havde haft betegnelsen »Lübecker Stellung«.

I den nye stilling var de tidligere erfaringer fra stillingsbyggeri godt udnyttede. Der var brede, dybe grave uden træbeklædning eller fletværk, sikre, nedgravede dækninger, en kraftig hindring og betonstøbte observationposter. Den underjordiske aktivitet var ringe, da fjenden lå over 250 meter væk. Også de bagved liggende stillinger var godt udbyggede. Kampaktiviteten var ringere end ved Auchy. I lange perioder tav både artilleri og minekastere. Det var for os meget behageligt, da vores ammunitionssituation hele tiden forværredes. Hvad der kunne produceres derhjemme, måtte sendes til Somme, hvor forbruget af ammunition oversteg alle hidtidige begreber. Her foran Liévin opretholdt fjenden imidlertid en livlig patruljeaktivitet. Resultaterne på Somme og hans diplomatiske succeser havde vækket ham, og fyldt med en ny initiativrig ånd. Nat efter nat trængte kraftige patruljer frem mod stillingen. Også vi udsendte ofte patruljer og det kom flere gange til sammenstød. I et tilfælde blev en død englænder fra 12. engelske Regiment indbragt. Den livlige fjendtlige patruljeaktivitet havde uden tvivl til formål at binde stærke tyske kræfter i området omkring Loretto-højderne, og dermed forhindre flytning af kræfter til Somme. Med en usædvanlig kraftanstrengelse forsøgte fjenden tilsyneladende at presset et gennembrud igennem.

Allerede den 21. september blev Regimentet igen afløst og trukket til Fouquières. Stillingen blev overtaget af Inf.Regt. 242 og 244.

Endnu engang skulle IX Reserve-Korps indsættes på Somme. Inden Regimentets afrejse deltog I. Bataillon i endnu en appel for den kommanderende general. Ved denne lejlighed overrakte ham Major v. Rettberg og Hauptmann Dziobek det af Hans Majestæt Kejser og Konge tildelte Ridderkors med sværd til den Kongelige Hausordens von Hohenzollern.

Regimentets forskydninger under 2. indsættelse ved Somme

10. Anden indsats ved Somme ved Saily.

Oktober 1916

Den 24. september blev Regimentet indladet i Harnes og over Douai bragt til Aubigny-au-Bac nord for Cambrai. Herfra gik marchen gennem den maleriske liggende Oisy-le-Berger til Ecourt-St. Quentin.

Den 25. fortsatte marchen mod den fjerne kanontorden fra Somme-slaget over Dury – Hendecourt – Croisilles-St.Leger, og kvarter indtaget nord for Bapaume i Ervillers og Gomicourt. Her skulle Regimentet i første omgang forblive i otte dage og grave en ny stilling. Mens det endnu var mørkt den 26. september blev der rykket frem til skansning og konstruktionen af en ny linje Bois de Logeast – Achiet-le-Grand – Avesnes. Efter kort tid kredsede fly allerede over arbejdsstyrken og beskød den med maskingeværer. Allerede om formiddagen kom der ordre til at indstille arbejdet og med det samme rykke tilbage i kvarter, og her holde sig marchklare. I støv og trykkende vejr gik det ved middagstid over Sapignies – Favreuil – Frémecourt – Lebuquières – Velu – Ruyaulcourt til Neuville-Bourjoulval øst for Bapaume. Om natten nåede bataljonerne i tordenregn denne fuldstændigt overbelagte landsby. I fredstid havde den kun 513 indbyggere. Nu lå her allerede over 10.000 mand med et utal af heste og vogne.

Den næste dag, 27. september, blev der i området le Mesnil og Rocquigny rekognosceret for skansning. Det skulle imidlertid ikke komme til skansning. Forbruget af tropper under slaget var for stort. Der måtte straks gøres brug af enheder, der ankom til kampområdet friske og udhvilede. Regimentet var blot seks uger tidligere trukket ud af slaget. Siden dengang var fjenden trængt langt frem. Bus, hvor Regimentet dengang efter slaget havde ligget i kvarter, var nu blot en ruindyng og lå under kraftig beskydning. Den fjendtlige ild nåede langt ind i baglandet. Mens vi med vores artilleri måtte begrænse os til at holde den forreste fjendtlige linje nede, beherskede fjenden vores bagland i en dybde på 12 km, hvor det holdt alle landsbyer, veje, broer, højder og skove under en planmæssig ødelæggelsesild. Vores artilleri havde en meget vanskelig situation. Hvor det udgjorde et godt mål for fjenden, blev det lagt under ild. Ved middagstid den 28. september kørte et tysk ammunitionstog frem til Itres, 10 km bag fronten. Fjenden skød det i brand. Vogn efter vogn sprang med et voldsomt brag i luften og sendte voldsomme røgskyer mod himlen. Ved Ruyaulcourt eksploderede samme dag et stort ammunitionsdepot, hvor blandt andet flere tusinde håndgranater blev ødelagt. Sådanne tab var følelige for alle, og det var for os desto mere ømfindelig, da fjenden tilsyneladende disponerede over ubegrænsede mængder af ammunition. Kun de utrolige levering af den amerikanske levering af milliarder af våben og ammunition kunne gøre vore fjender i stand til i ugevis at lægge os under et sådant pres af jern. Bevidstheden om den materielle overlegenhed løftede fjenden og fyldte ham med selvtillid, mens det på os virkede lammende, og med menneskeliv alene kan man intet stille op mod død og elendighed fra ildens gab. Tropperne indså imidlertid alligevel, at under Hindenburg og Ludendorff, som i august havde overtaget den øverste hærledelse, alt blev gjort, hvad der kunne gøres for at aflaste infanteriet, der bar hovedbyrden under de hårde kampe. En ny frisk ånd havde nået flyver-tropperne.

Selvom fjende som hidtil var os overlegen i luften, gik vore fly nu dygtigt i kamp med dem. Det øgede stemningen og selvilliden hos dem, der kæmpede på jorden. Med den fjendtlige overlegenhed var det imidlertid ikke muligt kontinuerligt at beskytte vore lænkeballoner, der hele tiden kom under angreb. Vi så mange balloner falde brændende til jorden.

Om aftenen den 28. september blev I. og II. Bataillon indsat ved Sailly-Saillisel. III. Bataillon blev indsat i skansning af en stilling længere tilbage. Som Regimentet blev indsat, var situationen uafklaret. De afløste regimenter 235 og 236 havde efter hårde kampe de sidste dage mistet Gueudecourt, Lesboeufs, Morval og Rancourt, og havde opgivet Combles. Fjenden havde angrebet og gennembrudt de tyske stillinger med kampvogne og havde herefter beskudt dem fra ryggen.

Før indsættelsen i kamp blev der på ordre fra højere myndighed udskilt en reserve af førere af alle grader og velprøvede soldater. Denne skulle under slaget levere erstatninger for faldne førere, og efter kampen danne grundstamme under genopbygningen af Regimentet med friske personelerstatninger. Det var med meget blandede følelser, at de berørte modtog denne ordre. Det krævede selv for førere overvindelse, at blive tilbage på trods af ordren hertil. De følte, at deres plads under slaget var blandt deres folk, og jo hårdere kampe, jo tættere på disse. Mandskabet savnede under kampen deres sædvanlige førere, og disse risikerede, at miste deres anseelse. Det var imidlertid en ordre, og var vel begrundet i de indhøstede erfaringer.

Under fremmarchen måtte vejen le Mesnil – Sailly anvendes – dødsvejen – der med sin grusomheder næppe kan overgås. På den ene side steg den kraftigt og på den anden faldt den lige så stejlt mod en sumpet eng. Man kunne ikke undgå at anvende vejen. Det vidste fjenden, og derfor lagde han hele dens længde (3 km) under ildoverfald med tungeste kalibre. Overalt, hvor man kikkede, lå der døde mennesker og heste, gentagende gange ramt og revet fra hinanden, stinkende i den voldsomme hede og dækket af fluer. Her lå en bære, hvorpå en hård-såret var bundet fast. Ved siden af lå begge bærere, alle døde. Der var en tung granat slået ned blandt en gruppe madafhenter. Her spærrede en ødelagt vogn vejen frem, der igen lå en næsten sort skikkelse med den tunge oppakning revet frem foran, men ikke hurtig nok til at nå den livsreddende gasmaske. Der sad en død ved vejen, der hårdt såret havde været i stand til at kravle ind til siden, men da ingen kom han til hjælp, her var død. Køretøjerne, der måtte køre frem og tilbage til Sailly, rasede med hensynsløs fart henover de døde mennesker og dyr. Døden pustede alle i nakken under passage af denne vej. Der var egentlig ikke længere tale om en vej, men det var den eneste adgangsvej mellem Mesnil og Sailly.

I. Bataillon afløste som beredskab Inf.Regt. 236 på fjendesiden af Sailly. Stillingen var først under etablering, og havde ingen dækninger ud over nogle påbegyndte tunneler. De »kaninhuller«, der var gravet ind i forsiden af graven, og dårligt kunne rumme et menneske, gav ingen beskyttelse mod shrapnels eller sprængstykker.

II. Bataillon overtog kampstillingen fra Inf.Regt. 235. Med to kompagnier besatte vi den såkaldte »Gallwitz-Riegel«, en gammel stilling, der var godt udbygget. Den lå omkring 600 meter fra Morval, hvor fjenden havde sat sig fast. I stillingen var der enkelte, meget dybe og rummelige dækninger. Over 30 trin førte ned i dybet. Foran fronten var der resterne af en engang udmærket hindring. Stillingen havde for to kompagnier utrolig bred med 1.200-1.300 meter. Anden og tredje grav blev besat med hver et kompagni. Også denne strakte sig over en kilometer. 16 geværer fra M.G.K. og Feld-Maschinengewehr-Zug 317 var fordelt på stillingen med hovedstyrken lagt i forreste grav. Anden grav, den såkaldte »Busse-Riegel« lå halvvejs mellem første grav og Sailly. Den eksisterede kun i enkelte stykker og dannede ingen sammenhængende linje. Enkelte dele var godt indrettede skytte-

grave, men der var hverken dækninger eller hindringer. På samme måde var tredje grav, »Sailly-Riegel« langs vestsiden af landsbyen. I denne stilling flankerede de enkelte dele af graven på udmærket måde hinanden. Terrænet mellem Busse- og Sailly-Riegel lå til stadighed under en ild, der på de nærmeste lignede en spærreild.

En afløsning indenfor Regimentet skulle finde sted hver tredje dag. Frembringelsen af varm forplejning var ikke mulig. Det blev forsøgt at bringe kaffe frem, men også dette forsøg mislykkedes. Dem, der gik i stilling, måtte medbringe alt, hvad han behøvede: våben og patroner, håndgranater, lyspistol og lyspatroner, hvoraf forbruget var meget stort,

Oisy-le-Berger

gasmasker, skanseværktøj, pigtrådsakse, nødrationer, spritapparater til madlavning, flere feltflasker med kaffe, mineralvand, brød, chokolade, tobak o.s.v. Hver mand i Regimentet skulle ligeledes udrustes med en stålhelmet.

Oberstleutnant v. Rettberg indrettede sin Regiments-kommandostation i helvedet i Sailly, indtil han på højere ordre forlagde den bagud. Også en forbindeplads blev oprettet i Sailly. Da imidlertid også denne under den uafbrudte beskydning ikke kunne fungerer for de sårede, måtte også denne lægges længere tilbage.

Bataljonerne rykkede ind i stilling med en gennemsnitlig styrke på 700 mand. Allerede under afløsningen af Regimenterne 235 og 236 var der tab. For at nå kampstillingerne måtte man passere gennem Sailly, som lå under kraftig beskydning.

Det var på natten for afløsningen ikke muligt at etablere forbindelser til højre og venstre. Som det blev dag viste det sig, at begge kompagnier i Gallwitz-Riegel stillingen sprang frem i en halvvinkel og ingen dækning havde på fløjene. Til højre til Inf.Reg. 163, der havde afløst dele af Regt. 236, var der et hul på omkring 300 meter, og til højre til Inf.Regt. 160 var det det samme. Først efter et stykke på omkring 300 meter og herefter begge de ubesatte huller, var der tilslutning til egne styrker. Situationen for regimentet var yderst ugunstig, og alligevel var det nødvendigt at fastholde forreste stilling så længe det overhovedet var muligt, for at nægte fjenden adgang til den vigtige Sailly. Maskingeværer blev placeret til dækning af hullerne. Til forbindelse frem blev der etableret en postkæde af ordonnanser. Ordonnanserne måtte springe fra krater til krater, da hele terrænet lå under observation af fjenden, hele tiden lå under artilleri- og minekaster ild og til stadighed blev beskudt med maskingeværer. Enhver trafik kunne kun ske i mørke. Adgangsgrave eksisterede ikke.

Den 29. og 30. september lå ubrudt kraftig ild over stillingen. Det stillede store fysiske og psykiske krav til den enkelte, der måtte holde ud under denne ødelæggende ild. I lummerheden efter de sidste dages kraftige regnvejr, og osen fra de eksploderende granater, opstod et generelt behov for store mængder drikkevarer. Tørsten kunne ikke slukkes. Særlig alvorlig var de såredes tørst. Dette, og det, at det ved dagslys var umuligt at bringe sårede tilbage, lå som en tung belastning på førere af alle grader. De døde måtte blive liggende, hvor de havde givet deres liv for Fædrelandet.

Om natten 29./30. september havde Inf.Regt. 163 afløst de sidste rester af Regt. 236. 163'ernes forreste linje gik efter afløsningen i højde med Busse-Riegel stillingen, omkring 600 meter bag vores forreste linje, hvis situation derigennem blev endnu mere alvorlig. Sailly blev planmæssigt bombarderet med observation fra fly og forvandlet til støv. Det blev almindeligt antaget, at denne voldsomme beskydning ville blive fulgt af et angreb. Men artilleriforberedelsen var ikke nok for fjenden. Om natten fra 30. september til 1. oktober fortsatte beskydningen med uformindsket kraft. Fjenden anvendte brandgranater, der ved nedslag farvede himmelen blodrød. Flere steder i Sailly udbrød der brande. Baglandet lå under kraftig beskydning. En genforsyning med ammunition til vores artilleri og de længere fremme anbragte minekastere, var kun gennemført i fuldstændig utilstrækkelig omfang. Vores forsvarsild havde desværre ikke kunnet forhindre, at det fjendtlige infanteri i løbet af natten havde arbejdet sig nogle hundrede meter længere frem og her gravet sig ned. Fjenden måtte disponere over overordentlig store arbejdsstyrker. Alle hans foranstaltninger tydede på, at han den 1. oktober ville gå kraftigt til angreb. Lige så snart dagen gryede var de fjendtlige fly igen inde over stillingen. De ledede artilleriet og bekæmpede os med maskingeværild og bombenedkastninger. Omkring 20 balloner stod bag den fjendtlige front. Gasgranater blev sendt ind over Sailly. Ved middagstid øgedes beskydningen. Denne vilde trommeild fortsatte indtil kl. 16 mod landsbyen Sailly og alt, hvad der lå foran den som en uigennemtrængelig ildmur. Fjenden må have forventet, at vores forreste grave ikke længere ville være i stand til at yde væsentlig modstand, eller at der ikke var mange overlevende til fortsat at mørbanke. Under dække af denne artilleriild var 4 kampvogne i løbet af eftermiddagen kørt frem omkring 300 meter foran vore stillinger. De kom langsomt nærmere over en bred front med omkring 100 meter imellem, men efter at have samlet nogle få folk op, vendte de om uden at deltage yderligere i kampen.

Det var den engelske taktik planmæssigt at jævne de grave med jorden, som infanteriet skulle indtage, forhindre enhver mulighed for retablering gennem uafbrudt beskydning natten igennem, og gøre ethvert forsøg på at sende forstærkninger så vanskelig og kostbar som mulig. Det engelske infanteri gik først frem, når der ikke længere regnedes med at møde modstand.

I gå tempo rykkede de fjendtlige angrebsbølger frem. Det fra franskmænd og englændere, hvis skillelinje lå foran vores stilling. Angrebet blev først erkendt af Leutnant Neumann, fører for 8. Kompanie. Han lod fjenden nå ind på 100 meters afstand, hvorefter begge kompagnier – 5. og 8. – åbnede ild. Maskingeværerne, som gudskelov for største part havde overlevet beskydningen, ramte forskellige stillinger angrebet flankerende og bibagte det store tab. Angrebet brød sammen. Fjenden faldt tilbage til sin stilling fra natten i forvejen eller til Morval. Det kunne observeres, at der i sænkningen fra Combles mod Morval og Rancourt stod kavaleri klargjort.

Kl. 17 fulgte et nyt angreb. Endnu engang lod man fjenden kommet helt ind på nærmeste hold af stillingen, og igen måtte han falde tilbage. Enkelte steder kom det til kamp på håndgranater, hvorunder fjenden takke være deres meget håndterlige håndgranater havde en fordel. De viste sig at være dygtige til at kaste.

Endnu engang kl. 1830 brød de fjendtlige angrebsstyrker frem. De blev ikke anført særligt koordineret. Også dette angreb gik i stå. Efter disse tre mislykkede forsøg, prøvede han endnu engang at slå os ihjel med sit voldsomme artilleri. Indtil kl. 20 ramte trommeilden vores stillinger. Til held lå ilden en smule for langt. Så fulgte endnu et angreb på en bred front. Maskingeværer og artilleri modtog det, inden det rigtigt var kommet i gang. Alligevel forsøgte fjenden som det blev mørkt kl. 2130 endnu engang det samlede angreb. På helt modig måde blev også dette angreb afvist. Det lykkedes endda Vizefeldwebel Bollow og Unteroffizier Kraft fra 5. Kompanie under et modangreb at indbringe 14 usårede franskmænd fra det franske Regiment 350 som fange, og erobre to maskingeværer. Den 1. oktober var en æresdag for II. Bataillon. Efter 60 timers trommeild havde den med held afvist 5 angreb, men havde også selv mistet 100 mand.

Mens angrebet foran Regimentets front uden vaklen var blevet afvist, var det lykkedes fjenden til venstre for os at bryde ind i Inf.Regt. 160 i to kompagniafsnit og trænge frem til Pierre-Vast skoven, hvor han havde sat sig fast. Også til venstre for Inf.Regt. 160, ved Inf. Regt. 389 var fjenden trængt ind i en del af stillingen. Et modangreb med IR 160, hvor på eget initiativ blev støttet af dele af vores 7. Kompanie, opnåede intet resultat. Derved var situationen for vores kampbataljon blevet endnu alvorligere. 7. Kompanie måtte etablere en flankesikring med front mod sydøst, mens 6. Kompanie til højre var tvunget til at etablere en flanke stilling med front mod nordvest.

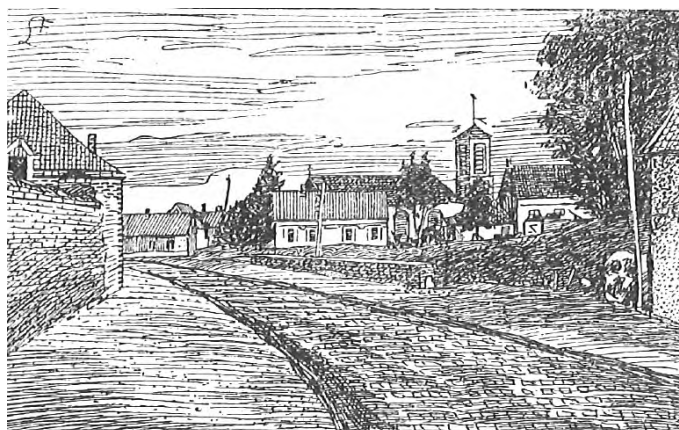
I denne yderst vanskelige situation i det uoverskuelige terræn, i stærk mørke og under kraftig fjendtlig fortyrrelsesild fulgte om natten afløsningen af II. Bataillon med I. Det var på høje tid, denne afløsning fandt sted, hvor II. Bataillon var næsten udkæmpet.

Under denne afløsning spillede endnu engang den energiske Lt.d.R: Vieth en fremragende rolle. Som observationsofficer ved I. Bataillon gennemførte han opklaringer, etablerede forbindelser til siderne og internt i afsnittet. Det var et under, at han og hans ledsagere kom helskindet gennem den kraftige, sigtede skydning, der mødte ham som det blev lyst.

Afløsningen viste sig meget vanskelig og kunne først helt afsluttes den følgende nat. II. Bataillon blev trukket tilbage til Fins, mens III. Bataillon under Major de Rainville overtog beredskabet fra I. Bataillon.

Fjendens mislykkede angreb den 1. oktober foran Regimentets front havde til følge, at den nu blev belagt med en voldsom ild. Først for kompagnierne i forreste linje (1. og 3.) var den endnu meget unge, friske og energiske Lt.d.R. Hermann Evers, der allerede under den første indsættelse på Somme havde klaret sig strålende. Alle fire kompagniførere i I. Bataillon var allerede faldet eller såret. Lt. Evers undveg ilden ved endnu engang at lægge sin stilling fremad – om en skyttegrav var der ikke længere tale. Kun dæmninger var stadig disponible. Imidlertid kom de ikke længere på tale for kamptropperne, da de allerede var overfyldte med sårede. Ved middagstid den 3. oktober angreb fjenden igen med flere kompagnier. Dette angreb mislykkedes på grund af I. Bataillons helt modige forsvar. Under angrebet havde fjenden forlagt deres ild over Busse-Riegel stillingen og mod Saily. Næppe var angrebet slået tilbage, før ilden igen hamrede ned over stillingerne med et ufatteligt ammunitionsforbrug frem til næste angreb, der fulgte 24 timer senere.

Dødsens trætte afventede begge de forreste kompagnier under deres fortræffelige unge fører – trods hans ungdom et mandfolk, der havde sine folks fulde tillid. Hvad man næppe kunne have håbet, skete. Også dette angreb brød sammen under infanteriets og maskingeværernes ild. Imidlertid var kræfterne i den forreste linje udtømte. Med tungt hjerte besluttede Lt. Evers at opgive den langt fremtrukne stilling og falde tilbage til Busse-Riegel. Desto vanskeligere var beslutningen, da den betød at de mange sårede måtte efterlades, at de arme brave folk måtte overlades til fjenden. Men beslutningen var korrekt. Om aftenen gennemførte fjenden med friske tropper et angreb mod begge fløje på den forreste linje for at omringe denne, men her var nu kun de sårede tilba-

Oury

ge. Dette angreb ville have nedkæmpet forsvaret, der på grund af den frivillige rømning nu stadig kunne kæmpe for fædrelandet. Det må være undgået fjendens opmærksomhed, at stillingen var blevet rømmet. Fjenden satte sig om aftenen den 4. oktober fast i den hidtidige forreste stilling. De utallige døde foran linjen vidnede om det heltemodige forsvar. Den brave skare af helte kunne dårligt genkendes, ikke så meget på grund af det skidt, de var smurt ind i, men mere på grund af deres afmagring og de af tørst opsvulmede læber. Men øjnene lynede, som de kun kan i stolt erkendelse af at have gjort sin pligt foran fjenden. Trods den psykiske anstrengelse og den fysiske udmattelse kunne resterne af de tapre kompagnier ikke sendes i hvil. De måtte blive i Busse-Riegel stillingen.

II. Bataillon, der om aftenen den 1. og 2. oktober var trukket tilbage til Fins, var allerede om natten 3. til 4. oktober trukket frem til skansning mellem Equancourt og Malancourt, og blev den 4. oktober indsat til besættelse af A.O.K. (Armee-Ober-Kommando) stillingen nordøst for Sailly. Denne AOK-stilling var den første linje øst for Sailly og en tværstilling, der skulle forhindre en fortsat fremrykning, hvis det skulle lykkes fjenden at taget Sailly.

Med undtagelse af dækningsanlæg var stillingen godt udbygget og havde en betragtelig hindring, men lå modsat allerede under kraftig beskydning.

Efter at fjenden i sej forfølgelse af deres angrebsplaner, hensynsløst havde indsat sine tropper, havde han endeligt den 4. oktober erobre vores forreste stilling og resterne af Gallwitz-Riegel stillingen mellem Morval og Sailly, var næste mål erobringen af Bussel-Riegel stillingen. Inden det kom til angreb, forsøgte han at mörbanke denne stilling med artilleri og minekastere. Denne ild begyndte tidligt den 5. oktober med fuld kraft. Det var for de bagved liggende stabe vanskeligt at skabe sig et overblik over situationen. De hørte kun det uophørlige torden og bragen. Meldinger slap kun sporadisk igennem. Vore egne fly blev fordrevne af de overlegne fjendtlige fly, Lyssignaler slap ikke gennem den tætte røg, der højt hævede sig over slagmarken.

Busse-Riegel stillingen var om aftenen 4. oktober besat med alle fire kompagnier fra I. Bataillon. Forbindelse til IR 163 og 160 var etableret, men opretholdelse af forbindelse var meget vanskelig, da de enkelte enheder undveg den fjendtlige beskydning frem eller tilbage, når beskydningen blev for kraftigt på de enkelte steder. Ved middagstid den 5. oktober voksede ilden igen til største voldsomhed, men det kom denne dag ikke til angreb. Kun stærke patruljer på 20-30 mand sonderede frem flere steder langs linjen. De blev alle afvist.

Om natten 5. til 6. oktober blev I. Bataillon afløst af III. i Busse-stillingen og trukket tilbage til Fins. Den 6. vil der uden tvivl følge et nyt angreb. Allerede fra tidlig morgen voksede den fjendtlige ild. Batterier var i løbet af natten trukket nærmere på. Det var so om fjenden hele tiden bragte nye batterier frem. Hans lette batterier var trukket så langt frem, at deres afskud og nedslag for os synes at ske på samme tid. Stillingen blev ramt af selv de tungeste granater. De borede sig dybt ned i jorden, og kastede så store søjler af jord i vejret. Med denne ild kunne III. Bataillon ikke holde stand. Den måtte falde tilbage til Sailly-Riegel stillingen og overlod Busse-stillingen til det fjendtlige artilleris vildskab. Bataljonen havde haft store tab og havde mistet flere af dens dygtige førere. Mandskabet ved vores M.G.K. kan ikke roses nok for deres indsats. Som dele af III. Bataillon midlertidigt blev tvunget til at opgive graven, holdt maskingeværer stadig på tapreste vist ud i stillingen. III. Bataillon havde siden starten på indsatsen haft så store tab, at den på indtrængende anmodning fra dens kommandør, allerede om natten 6. til 7. oktober blev afløst. I stedet rykkede om aftenen den 6. oktober 14 grupper, sammensat af personel fra 3. og 4. Kompanie, sammen med II./Res.Inf.Regt. 84, der først få dage i forvejen var blevet trukket ud af kampen, igen frem i linjen. De satte sig igen fast i Busse-Riegel stillingen, hvis stærke besættelse maskingeværerne gennem øget skydning, havde foregøglet. En patrulje hentede fra fortærrænet den tapre, pligtopfyldende maskingeværfører, Vizefeldwebel d.R. Johannes Hellmann med tilbage, efter at denne i tre dage hårdt såret havde ligget blandt de døde. Allerede samme nat blev forbindelsen til højre og venstre igen etableret til Inf.Regt. 163 og Res. 76. På trods af alle vanskeligheder, blev forbindelserne fastholdt. Herunder ydede Lt.d.R. Aulenbacher og Strackerjahn en fortræffelig indsats. Res.Inf.Regt. 76 havde samme nat afløst Res.Inf.Regt. 160.

Den 7. oktober blev II. Bataillon trukket tilbage fra A.O.K.-linjen til Fins, og om aftenen også de indsatte grupper fra 3. og 4. Komp. I stedet blev en stærk stødtrop formeret af dygtige folk fra II. Bataillon under Lt.d.R. Möller, og om aftenen samme dag indsat i Sailly-Riegel stillingen, men igen den følgende aften (8. oktober) trukket tilbage. Føreren var i mellemtiden blevet såret.

Hele den 9. oktober lå artilleriild over stillingen ved Sailly. Gentagende gange blev der anmodet om spærreskydninger. Om eftermiddagen tilgik i Fins melding om at fjenden var trængt ind i Regt. 394 stilling, som havde afløst Inf.Regt. 163, og ved Res.84 og Res. 76. Af mandskab af II. og III. Bataillon blev herefter opstillet stormkompanier under Lt. Stephan. De rykkede øjeblikkeligt frem med ordre til at danne rygdækning for Res.84 i le Mesnil-Riegel stillingen, den næste efter A.O.K.-stillingen. Situationen krævede en øjeblikkelig indsats i forreste linje ved Res.Inf.Regt. 76 til venstre for Sailly ved Pierre-Vast skoven. Busse-Riegel var erobret af fjenden. Om

eftermiddagen fulgte endnu et fransk-engelsk angreb mod Sailly. Under forsvaret udmærkede sig i sær delingen under Lt.d.R. Poppinga fra det sammensatte kompagni Stephan, der med flankerende ild ramte og standsede angrebet. Vores spærreild lå udmærket og effektivt mellem Busse- og Sailly-Riegel stillingerne, så fjenden ikke kunne komme igennem. Ganske vist havde fjenden ikke opnået taktiske resultater, men havde i den grad presset Res.Inf.Regt. 84 ressourcer, at dennes råb om hjælp ikke kunne overhøres. Situationens alvor krævede bydende nødvendigt yderligere forholdsregler for at forhindre fjendens fortsatte fremstød og for at sikre vores artilleri.

Om eftermiddagen den 10. oktober blev i Fins alle kampduelige folk i Regimentet, omkring 400 mand, samlet i en bataljon under Hauptmann Dziobek. Som kompagniførere blev udpeget Oberleutnant Belfrage og Leutnants Sodemann og Boldt. Fra hver bataljon opstilledes et kompagni, mens et fjerde opstilledes af personel fra både I. og II. Bataillon. Om natten 10./11. oktober rykkede bataljonen frem og besatte en del af stillingen foran Sailly. Til høje og venstre sluttede sig Res.Inf.Regt. 84 og 76. På venstre fløj langs vejen Sailly – Rancourt, var der et hul på omkring 300 meter, der flankerende blev dækket af Kompanie Belfrage. Bataillon Dziobek blev taktisk del af det af alle dele af Armeekorpsen sammensatte Regiment Ritter under kommando af Major Ritter, III./163.

Der forestod uden tvivl endnu et nyt angreb. Jorden rystede og bævede under nedslagene af de kraftige granater, som i endnu større grad ødelagde de resterende ruiner af Sailly. Stillingen foran Sailly skulle af Bataljon Dziobek holdes i 24 timer indtil det friske Inf.Regt. 68 kunne nå frem og overtage. Med den faste beslutsomhed om også at løse denne nye, vanskelige opgave, og viste sig tilliden værdig, rykkede de tropper frem, der allerede havde ydet så meget. Alle vidste, hvad der stod på spil.

Den uhyre voldsomme ild lå hele dagen over Sailly og det bageste terræn, men bemærkelsesværdig kun spredt over den forreste linje. Det syntes næsten som havde fjenden ikke rigtigt erkendt besættelsen af Sailly-Riegel stillingen. Ilden havde ingen indflydelse på bataljonens kampkraft. Med en rolig, velrettet infanteri- og maskingeværild blev de fjendtlige angreb standset, som om eftermiddagen den 11. oktober kl. 13 og kl. 14 blev iværksat fra Busse-stillingen. Stillingen var så dygtigt indrettet og i den almindelige ødelæggelse af terrænet så udvisket, at fjenden heller ikke efter dette angreb helt kunne fastslå, hvor stillingerne lå. Man kunne tro, at en yderligere øgning af artilleri skydningerne ikke var mulig, men alligevel steg omkring kl. 15 beskydningen til en frygtelig trommeild, der fortsatte frem til kl. 19. Så angreb fjenden igen i to stærke bølger, men måtte igen falde tilbage til udgangslinjen efter store tab. Menneskeliv syntes ikke at spille en rolle for fjenden.

Efter denne succesfulde kamp blev om aftenen en afløsning af Inf.Regt. 68 forventet. Den kom ikke. Regiment 68 havde måttet indsættes på et andet truet punkt på Somme fronten

Derfor måtte de indsætte dele af Regimentet fortsat holde ud i brændpunktet for slaget ved Sailly, og gjorde det med den tapreste holdning, selvom det stillede det mest smertelige krav til dem alle, som vi ikke havde været indstillet på. Der manglede forplejning og tørsten kvalte. Forplejningsdepoterne i Sailly var for længst brændt op eller ødelagte. Fra en kælder kunne endnu en tid beholdningerne af håndgranater og patroner suppleres op. Mens man endnu var i gang med dette, slog en 38-cm granat ned gennem loftet til kælderen og sendte hele depotet i luften med et vanvittigt brag.

Ro til de anspændte nerver og til søvn kom det under hele slaget ikke til. Dertil kom det store fysiske ubehag, da det i mylderet af omkring flyvende sprængstykker ikke var muligt at forlade granatkrateret. Næsten alle led af »*maladie des mouches*«, et hæsligt, feberartig diarré.

Af de ikke indsatte dele af kampbataljonerne blev der under Leutnants v. Oetinger og Schlie opstillet to kompagnier som Brigade-reserve, og trukket frem til le Mesil-Riegel stillingen, men ikke indsat i kampen.

Natten 11./12. oktober forløb rolig. Brandene, der rasede i Sailly, oplyste den mørke nat. Allerede fra det tidligste daggry var det tydeligt, at dagen ville udvikle sig til endnu en storkamp dag. Kl. 7 havde beskydningen allerede udviklet sig til trommeild. Under dække heraf arbejdede fjenden sig enkeltvis eller i mindre grupper, kravlede frem, og nåede en stormafstand på omkring 150 meter. Kl. 14 steg fra vores front en høj hvid lyskugle, der fordelte sig i flere stjerner. Dette signal, der hidtil aldrig havde været anvendt af fjenden, blev gentaget fra fløjene og bag bagterrænet. Det var signalet til et generelt angreb over en bred front, og for os signalet til den kraftigst mulige spærreskydning og infanteriild. Fjenden sprang op. Jorden blev levende. Blå og kakifarvede grupper stormede frem. Trommehvirvler og kommandoer »*en avant, en avant!*« trængte gennem kamplarmen. Et fortvivlet mod og en forbitret raseri havde overvældet fjenden. De ville nu endeligt nå Sailly, målet for hvilket de allerede havde bragt så frygtelige ofre. Dette angreb og denne sejrsvilje modsatte vi os med den sejeste modstand, og den største vilje til ikke at miste en meter jord. En helteånd, en gammelpreussisk sejrånd, som fra Kong Friedrich den Store, hvilede over vores linje.

Vores forsvars ilden slog voldsomt ind i fjenden. Med dødsforagt borede øjnene sig ind i fjenden. Vores flankerende maskingeværer var frygtelige. Der fulgte en tøven, en udvigen, en sammenhobning – så vendte de

første sig og løb tilbage. Det bredte sig og hurtigt, og vores ild fulgte den tilbagegående fjende tæt i hælene. Sejren var vores.

Fjenden satte sig fast i Busse-Riegel stillingen. Mange døde og sårede dækkede valpladsen. Hvis Sailly, nøglen til vores kampafsnit, var blevet taget af fjenden, ville det have haft uoverskuelige følger. Bortset fra en svag sammensat bataljon fra Inf.Regt. 163 i A.O.K.-Riegel stillingen, var der ingen tropper bag os, der kunne standse fjenden. Føreren for denne bataljon var den fremragende dygtige Hauptmann Koller, der senere fandt heldedøden. Da han fik at vide, hvor svag bataljonen fra 162 stod foran Sailly, stillede han på eget ansvar sin bataljon til rådighed, og tilbød i trofast kammeratskab at overtage kommandoen fremme i stillingen, da føreren for Bataljon 162 havde pådraget sig en blodforgiftning efter et styrt i pigtråden under den første indsats ved Sailly, og havde armen i slynge. Begge tilbud blev afvist, hvor uselvsk og kammeratskabelig, de end havde været. Det bær vidnesbyrd over det herlige kammeratskab, der forbandt de to søstre regimenter under krigen, og den samme vilje til på den mest stride og beslutsomme måde at byde fjenden trods. Ingen ville lade sig overgå i udførelsen af den hellige sag for Fædrelandet. Hvad der af armekorpset endnu kunne kæmpe, var indsat langs fronten. Nye enheder var endnu ikke ankommet. Vores samlede artilleri ville være gået tabt, hvis Sailly var faldet.

Kl. 15 blev der rettet et nyt fjendtligt angreb. Dette angreb manglede den samlede koordinering og drivkraft. Det havde fra starten ingen chance for succes, hvis modstanderen var på sin post. Og det var de på højeste måde. De angribende enheder gik hurtigt i stilling. Under de næste spring fremad, blev folk liggende. Så begyndte de første at gå tilbage, hurtigt fulgt af hele grupper. Vi vidste, at fjenden denne dag ikke længere havde kræfter til at iværksætte et nyt angreb med sine rystede enheder.

Den største vanskelighed lå deri, at få meldinger bagud om kampens forløb. Den fjendtlige ild beherskede i den grad bagterrænet, at selv den bedste, hurtigste og mest pålidelige ordonnans brugte flere timer på at nå Regimentes kommandostation i Etricourt. Telefonforbindelser var totalt ødelagte. En istandsættelse var nytteløs. Lyssignaler nåede ikke igennem. Meldehundene svigtede i kampområdet. Enkelte brevduer nåede korrekt og hurtigt igennem, men mange fløj vild i ildorkanen. Den bedste forbindelse var fortsat trofaste ordonnanser, hvoraf der ved hver kommandomyndighed var oprettet en fremragende stambesætning.

Det utroligste blev ydet. Glansen af en heldedåd lå over kompagnierne. Ikke en meter jord var gået tabt. Specielt var det de to kompagnier Belfrage og Deditius, som havde været målet for de voldsomste angreb og den kraftigste beskydning. Deres heltemodige opførsel kan ikke roses tilstrækkeligt. Det var for alle deltagere i den sammensatte bataljon og dermed for hele Regiment Lübeck, en opløftende følelse, så uimodståeligt at have budt fjenden trods, og at have ydet Fædreland, Kejser og Rige en så stor tjeneste. Det lysende forbillede, Regimentets kampprøvede grundstamme havde vist, var med til også at rive de med sig, der kun en kort tid havde tilhørt det krigsprøvede Regiment. Ære være de, der måtte give deres liv.

Om natten 12./13. oktober blev Regimentet afløst af 1. bayr. Inf.Regt. König, vores trofaste nabo under kampene ved Givenchy i vinteren 1915/16, samt af dele af 2. bayr. Inf.Regt.

Sailly var af fjenden forvandlet til støv. Ikke en eneste tysk granat var hidtil sendt hertil. Stadig flere byer i Frankrig mødte deres undergang af den samlede Entente-hær. Ødelæggelsens bælte gennem dette frugtbare, dejlige land blev stadig større.

Bag os lå dage, som vi i vores fantasier om helvede, ikke kunne have udtænkt værre. Man forstår ikke, hvorfor ikke alle, der gennemlevede disse 14 dage, var døde og udslettede – at der virkeligt kunne komme levende og sunde ud af denne heksekedel.

Selvom man kan konstatere, at Regimentets tab ubegribeligt ikke var så høje, som under den første indsats på Somme, så var oplevelsen af denne kamp langt mere alvorlig, grusommere og voldsommere. Regimentet havde et krigs tab på 12 officerer og 1.135 mand, hvoraf næsten 200 mistede livet. Dertil kom et ikke ubetydeligt antal alvorligt syge.

Den voldsomme beskydning af det bagved liggende terræn kostede også under tilbagemarchen tab. Selv i Etricourt, hvor Major Ritter taknemmeligt og med højeste anerkendelse frigav bataljonen, var der tab.

I Fins så det rodet ud. Vognkolonner fra kommende og gående enheder var her presset sammen. Ammunitionskolonner raslede over ødelagte veje. Sårede samlede sig her i stort antal. Ind i mellem gik indbyggerne, der med de af deres ejendele, de kunne tage med på trillebør og vogne, forlod stedet. De ulykkelige indbyggere måtte vi af denne, som fra hundrede andre landsbyer, sendt længer bagud for deres egen sikkerheds skyld. Man måtte forvente, at Fins også snart ville komme ind under den voldsomme fjendtlige artilleri. Flybomber rettede allerede dagligt skader. Indbyggerne i Fins var desto mere til at ynke, da de på grund af en eller anden ukendt grund havde en fast tro på, at der den 9. oktober ville blive indført våbenstilstand, og dermed ville komme en lettelse for alle, der mærkede krigens nød og elendighed. Man må erkende, hvor tapper franskmændene i deres

fanatiske kærlighed til deres egne lille klump jord, fandt sig i deres hårde skæbne. Det var imidlertid et blik af indebrændt raseri og hævnfølelse, der mødte os.

Allerede den 13. oktober marcherede Regimentet ud af dette skrækelige område. Om aftenen pustede vi ud i lyset af den gyldne solnedgang, ved den henrivende Honnecourt ved Kanal Souterrain. Befriet kunne vi ånde ud. Var var kommet fri af det frygtelige slag, som vi dog stadig kunne hører buldre langt væk. I kikkerten kunne vi bagude stadig se den høje sky af støv og os, der lå over området. Jo mørkere der blev, jo klarer lyste slagmarken op i det fjerne.

I løbet af natten nåede vi de fuldstændigt overbelagte Aubencheul og Villers-Outréau, hvor vi kom i kvarter. Næste dag tik det videre over Malincourt og Elincourt til Maretz, byer, hvor Regimentet under marchen i september 1914 til slaget om Noyon, allerede havde været.

Det tapre M.G.K., der under dens fremragende fører, Hauptmann Peters, havde bidraget så meget til det succesfulde forsvar under de mange voldsomme angreb, samlede sig efter slaget i skoven ved Metz-en-Couture, og fulgte over Villers-Guislain – le Terrière efter til Maretz.

Her blev Regimentet tre dage i hvil, og havde herunder igen den store gælde at få besøg af dens højtagtede kommanderende general. Efter at Exzellenz v. Boehn havde udtalt sin taknemmelige anerkendelse for Regimentets tapre indsats i nogle varme ord, og med ære havde omtalt Regimentets mange tab, gav han os det bevis, som fyldte os med stolthed:

»Regiment Lübeck nyder det ganske fortræffelig omdømme. At fastholde dette og forstærke det, at vise jer fortjent til IX Res.Korps, det er jeres pligt og skyldighed. Jeg er aldrig blevet skuffet over Regiment Lübeck, og ved, at jeg fortsat med fuld tillid kan regne med dette veltjente Regiment«

Med nedenstående befaling frigjorde Exzellenz v. Boehn sit armekorps fra Sommeslaget:

Armeegruppe G H.Qu. 16.10.16.

Gruppebefaling

Tropperne i IX. Res.Korps, der igen i mere end 14 dage i slaget om Somme, har bragt fjendens rasende angreb til standsning, træder nu til 4. Armee, mens jeg foreløbig på højere befaling, endnu en tid skal føre kommando på kampfronten. Jeg håber imidlertid, indenfor overskuelig tid, igen at blive forenet med mit så trofast blevne armekorps. I dag vil jeg imidlertid udtale alle deltagere i den svære kamp de sidste uger, min højeste anerkendelse og taknemmelig ros, for jeres virkeligt heltemodige udholdenhed i det dødbringende haglvejr af granater, hvormed fjenden kontinuerligt overøste vore stillinger, og for den strålende afvisning af de fjendtlige stormbølger. Mod en sådan modstand må i sidste ende fjendens kræfter dog nedbrydes.

Min anerkendelse og min ros gælder imidlertid ikke kun forsvaret af den forreste linje og dens førere af alle grader, men også den ligeså fremragende indsats af det samlede i vores afsnit virkende felt- og tunge artilleri, hvis utrættelige og ubrydelige vagtsomhed, ødelæggelsen af de så talrige fjendtlige angreb for størstedelen kan takkes, hvad vores infanteri fuldt anerkender.

Hvis et sådant samarbejde mellem artilleri, infanteri, flyvere og feldluftskibe, hvis aktive og vagtsomme handlinger jeg ligeledes fuldt anerkender, på samme måde vil lykkes for de ansvarlige myndigheder, kan vi med fuld tillid se fremtidige svære angrebsforsøg fra vore fjender i møde.

Sign. v. Boehn.

Den øverstbefalende for 1. Armee, som Armekorpset igen havde været underlagt under slaget, rettede ved afskeden med korpset følgende befaling:

A.H.Qu. 13.10.16

Armebefaling

Gennem længere tid har fjenden forsøg gennem en voldsom artillerivirkning at gøre os møre. Delangreb, der i denne periode massivt blev gennemført i sær ved Thiepval, ved Sailly og ved Pierre-Vaast skoven, skulle forberede det store, 12. oktober planlagte ødelæggesslag. I går gik fjenden til storm næsten over den samlede front mellem Ancre og Bouchavesnes. Nord for Ancre har han gennem gasangreb og forstærket ild i første omgang afsløret angrebshensigten. Alene mellem Courcellette og Losboeufs er fem nye engelske divisioner indsat i gennembruddet. Ved Sailly og Rancourt blev de her tidligere kæmpede franske divisioner delvist udskiftet med friske enheder.

Mod 1. Armees stålport blev den 12. oktober igen de nye fjendtlige angreb ødelagt. Vi fastholder i dag uforandret vore stillinger. De af fjenden i angrebet lidte nederlag, betyder for vores forsvar en fuldstændig sejr.

Alle medlemmer af 1. Armee kan med stolthed kikke tilbage på den 12. oktober 1916.

Imidlertid er fjendens angrebsvilje endnu ikke brudt. Ny ammunition bliver bragt frem. Nye divisioner vil erstatte de gamle. Dansen vil fortsætte indtil fjenden fuldstændig er forblødt mod den heltemodige tyske modstand. Det gælder nu at samle sig mod den nye storm, udbedre de ødelagte stillinger, fuldfører nye, ikke færdige stillinger, sparer ammunition på roligere dage for i gevaldige mængder senere at kunne slynge mod fjendtlige angreb. Også vi fører friske Divisioner frem i stilling for at de sidste ugers brave krigere kan gives en velfortjent pause på en roligere front.

Med stolt tiltro til den endelige sejr vil vi fortsætte vores tunge dans med den mest trofaste pligtfølelse. De engelske og franske fanger omtaler allerede nu deres angrebszoner som »helvede på Somme«. Vi vil og skal sørge for, at de engelske og franske hære i deres selvskabte helvede, finder sin undergang.

Sign. v. Below

General v. Below rettede en særlig skrivelse direkte til Exzellenz v. Boehn. Heri hed det:

»Efter det korte, efter de blodige august-kampe, følgende hvil *) har IX Res.Korps på ny langs Somme kastet sig ind mod den mægtige fjendtlige storm. Som engang englænderne, trådte den denne gang med gammel kendt tapperhed med succes imod franskmændene. Helt og fuldstændigt har tropperne igen gjort deres pligt. Jeg beder Dem overbringe dem min anerkendelse og min oprigtige tak«.

Kort tid efter at det tapre, krigsprøvede IX Res.Korps var blevet afløst, og efter at vores stolte Regiment havde forladt de hårdt omkæmpede stillinger ved Sailly, faldt byen, erobret af fjenden, præcist som dengang, hvor det sejr forsvarede Courcellette, også faldt få dage efter vores afløsning.

*) (! - ? -)

11. Vinter 1916/17 foran Ypres

Den 17. oktober blev Regimentet indladet i le Câteau. (Ingen kunne dengang ane, at dette sted endnu engang ville komme til at spille en stor rolle i Regimentets historie). I Regimentet herskede ren feriestemning; var man ikke endnu engang reddet ud af et frygteligt slag? Kun en fjern buldren som et tordenvejr nåede af og til vores øre og holdt os i spænding.

Alligevel følte man, som havde man igen fået livet skænket, som man tidligere i tankerne allerede havde taget afsked med. Der var et dyb lettelsens suk, at toget satte sig i bevægelse for over Aulnoye og Mons at bringe os til Flandern. Vi kom forbi Tournai. I dækning af dens urgamle katedral havde Regimentet i efteråret 1914 slået bivuak. I Ingelmunster og Harlebeeke blev Regimentet losset. Under friske marchesange, som man dårligt endnu kendte, gik det til Oosteroosebeeke og landsbyer i dens omegn. Her gik Regimentet i bivuak.

Det var her meget anderledes end noget steds, Regimentet hidtil havde været. En venligsindet befolkning hilste os velkomne som gæster. De ville hellere give os husly i otte uger end i otte dage. Efter det modbydelige snavs i Frankrig gjorde de kærlige Flanderns renhed og orden os godt. Dette velhavende område havde hidtil under krigen været så godt som uberørt, og næsten hver eneste mand kunne anvises en ren seng. Livet gik videre som i fredstid. Landbrug og kvægopdrift fortsatte i fuldt omfang, mens alt i Frankrig syntes at ligge brak, for så vidt vi ikke selv greb ind og dyrkede markerne. Der knyttede sig hurtigt et venskabs bånd mellem hanseaterne og de blonde flamlændinge, ikke mindst fordi man gensidigt kunne føre sig forståeligt på vores plattyske. Stemningen blandt befolkningen var til vores gunst netop i disse dage influeret af, at den tyske generalguvernør den 24. oktober havde givet tilladelse til genåbning af det flamske universitet i Gent, som i 85 år, efter oprettelsen af Kongeriget Belgien i året 1831, havde været lukket.

Dette hjemlige pusterum i de flamske hvilekvarterer vækkede en stor længsel efter fred. Det var vel også til at forstå, da alle, som lykkeligt var sluppet ud af Somme-slagets død og elendighed, nu blev grebet af ren livslyst og livsrus. I denne lykkelige stemning fik en del af de Somme-kæmperne, der hvilede ud i Flandern, en særlig opløftende oplevelse. Kejseren ville hilse på sine soldater, der netop var trukket ud af slaget, for at meddele dem sin og fædrelandets tak.

Under en parade, der den 20. oktober fandt sted sydøst for Arnoye, deltog en sammensat bataljon under Major de Rainville. De blev stærkt misundt af deres kammerater. Erindringen om en sådan stor begivenhed fra hine stolte kejsertid kan ikke udviskes af det, der senere måtte være sket.

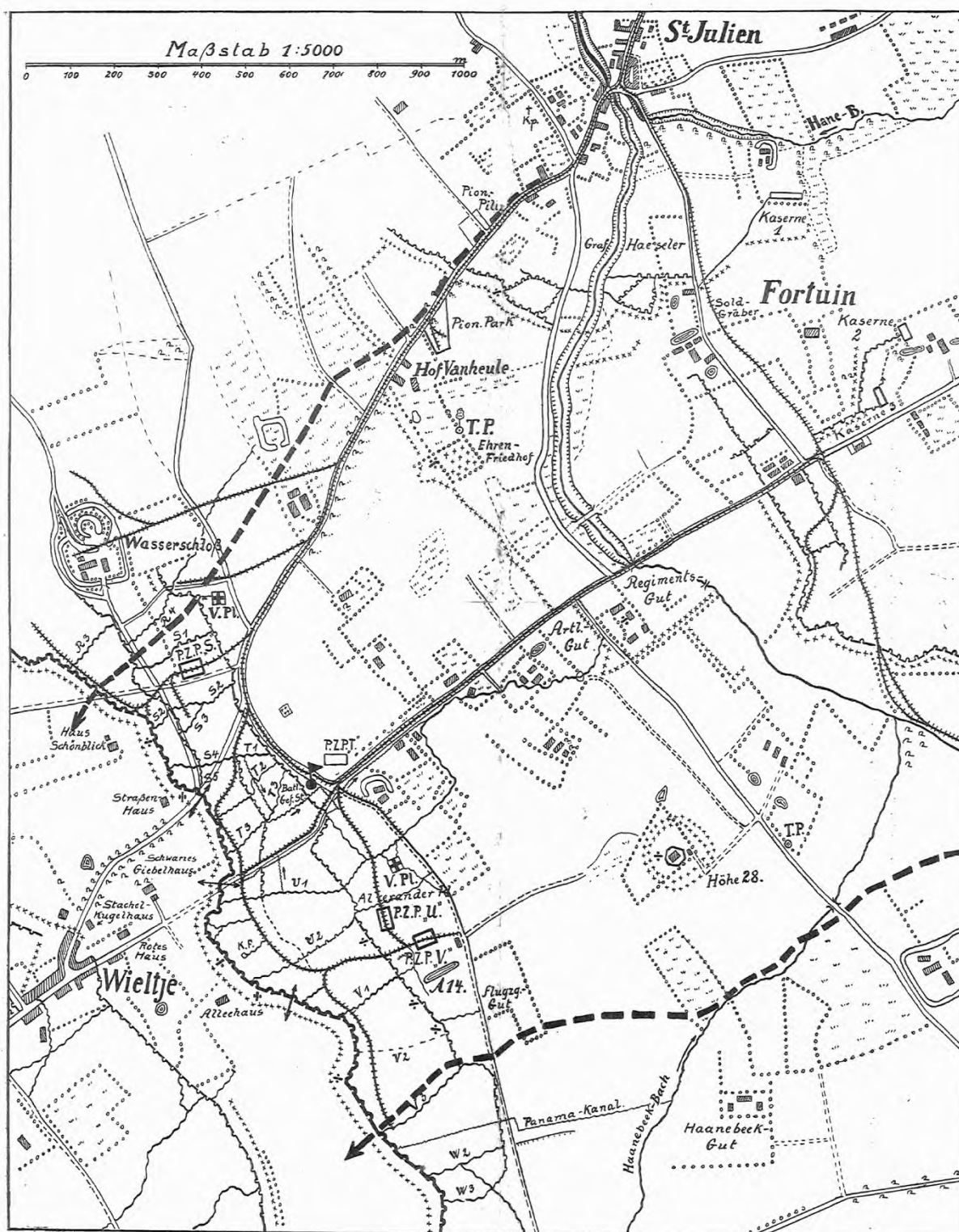
Hvilet var kun kort. Allerede den 21. oktober blev et forkommando fra II. Bataillon med lastbiler kørt frem for at overtage en stilling foran Ypres, hvor Regimentet skulle afløse Res.Inf.Regt. 93 (4. Garde-Inf.Div.). Den 23. oktober blev II. Bataljon med dele af M.G.K. indladet i Wreghem og kørt til Poelkapelle, hvorfra afløsningen som kampbataljon fulgte om natten den 23./24. oktober. Beredskabsbataljonen blev næste nat afløst af III./162.

I. Bataillon blev den 25. oktober indladet i Wareghem og over Roulers transporteret til Moorslede, hvor den den i march over Paschendaele nåede lejren West-Roosebeeke, og placeret her som hvilebataljon. Regimentsstaben indrettede sig i en gård mellem lejren og bebyggelsen Oostnieuwekeke. Hele området var rømmet for indbyggere. Siden kampene i 1914 og 1915 lå der et flere kilometer bredt tysk bælte rundt om Ypres, hvor der kun færdedes soldater.

Kommandørerne for II. og III. Bataillon, Hauptmann Goetze og Major de Rainville, forlod regimentet. Som kommandør for II. Bataillon udnævntes Major Balan fra Res.Inf.Regt. 31, mens Hauptmann Postel fra Res.Inf.Regt. 75 overtog III. Bataillon.

Den hårdt omkæmpede Ypres

Stilling ved St. Julien i Flandern

Stillingen, Regimentet overtog, lå på det dybeste sted i byen omkring Ypres langs vejen Fortuin – Ypres. Tæt bag kampstillingen lå den tidligere gårde »Flieger- und Doktergut«. I beredskabszonen lå bataljons kommando-

station i den såkaldte »Wiesengut«. De øvrige gårde »van Heulen«, »Artillerie«, »Regiments«, »Pfungstmorgengut«, »Gartnerhaus« og »Marienhütte« var alle belagte og omdannet til støttepunkter.

Regimentets nye stilling lå i det område, hvor blomsten af den tyske ungdom i efteråret 1914 i sejrusrus var gået til angreb, og hvorover hårde kampe i foråret 1915 var bølget. Siden havde der hersket ro ved Ypres, men de store æreskirkegårde ved Passchendaele, West-Roosebeke, Poelcapelle, Kerselaere, St. Julien, Fortuin og mange andre steder var tavse vidnesbyrd over de forbitrede, hårde kampe mod englændere og canadiere.

Her foran Ypres mødte der Regimentet helt nye, ukendte forhold. Fjenden lå over 300 meter væk. Der var næsten fuldstændig ro med hensyn til kamphandlinger. Tæt foran fronten lå ruinerne af Wieltje og de tidligere gårde, som i Flandern lå spredt over det hele. Højt over de flade terræn ragede i det fjerne ruinerne af kirketårne i den gamle berømte by. På helt klare dage kunne man i det fjerne, syd for Ypres, se Kemmel, der i et stort område fuldstændigt beherskede landet.

Terrænet var på grund af sin form og de mange levende hegn meget uoverskuelig. Kampstillingerne lå i det flade, dybtliggende terræn, hvor kun den lille bakke 28 hævede sig, og som var udbygget som et særligt befæstet støttepunkt. Bag beredskabsstillingen, hvor der ligeledes var placeret en bataljon, lå Højde 35 med dens artilleri observationssteder. Længere tilbage steg terrænet en smule. Her var yderligere stillinger etableret, »Wilhelm« og »Ypern« stillingerne. Tæt foran sidstnævnte havde Infanterie-Pionier-Kompagnie under Lieutenant d.R. Boldt sit faste kvarter i Almhof. Regimentets pionerpark var placeret i St.Julien.

Det terræn, Regimentet havde fået overdraget til forsvar, var et stykke ægte Flandern, som var berygtet for sit vand. Det blev gennemskåret af Haanebeeke, hvor et stort antal mindre vandløb udmundede. Grundvandet lå kun et spadestik nede, så tunnelgravning helt var udelukket. Til sikker underbringelse havde man derfor opført bunkere og hele kaserner af jernbeton. Det var et bevist på den ro, der i 1½ år havde været i stillingen, at man kunne opføre så mægtige anlæg som både »Haeseler« og de to »Blucher« kaserner. Betonbyggede observationsposter, maskingevær- og kanonbunkere var strøet over terrænet. Et tipvognsspor førte helt frem tæt bag kampstillingerne, hvor daglig materiel blev bragt frem, trukket af et benzinlokomotiv. Herfra bredte sig sig yderligere spor fremad. Gravning af skyttegrave var umulig, da de i den våde jord ville styrte sammen og blive fyldt med vand. Der var ikke anden mulighed end at opbygge skyttegrave med sandsække, fletværk, faskiner og rundholter. Rygraden i disse grave blev dannet af bunkere og observationsposter i beton. Foran disse konstruktioner var der opkastet jord. Herved opstod grøfter fyldt med vand, der øgede forsvarsværdien. I tørt vejr var det til at holde ud i disse grave foran Ypres, mens det i regnvejr var en grim oplevelse. Trods alle forsøg på afvanding var det ikke muligt at holde gravene tørre. Store strækninger var ofte fuldstændigt forsumpede, at man stod helt op til hoften i iskold vand. I de smalle betonbunkere stod der ankelhøjt vand. I regnperioder var der i stillingen et forfærdeligt mudder. Menneskerne bliver til vanddyr. Det var en lille trøst, at fjenden måtte udholde præcis samme forhold. Under disse vanskelige livsbetingelser havde krigen i dette område antaget milde former. Foran linjen lå en svag hindring, mens den foran den bagved liggende stilling var meget god og bred, og var på det tidspunkt, hvor Regimentet rykkede ind, indrettet til at blive elektrificeret. Strømtavlen var placeret i beredskabszonen og længere bagude. Fra elektrificeringen af hindringer gik man senere bort. Denne forholdsregel stammede fra en tid, hvor fjenden gennemførte angreb uden forudgående dagslange bombardementer af vore stillinger.

Vore forgængere forlod kun ugerne stillingen foran Ypres. Trods dens ulemper havde den en række umiskendelige fordele, frem for alt den, hvis man kan kalde det sådan, at den dengang var meget rolig. Artilleri beskydningen var ringe og skånede infanteriets stillinger. Køretøjer kørte hele tiden helt frem til den forreste linje og cyklister endda helt ind i stillingen. Om dagen opholdt man sig næsten udelukkende i det frie, og kunne ugeneret udføre sit arbejde. Aktiviteten i luften var ringe. I den tidligere landsby St. Julien i beredskabszonen var til alle kompagnier indbygget kaffekøkkener placeret i kældre, forstærket med et lag beton.

Baraklejren til hvilebataljonen var med omtanke og kærlighed anlagt i et beskyttende skovstykke ved West-Roosebeeke, der skjulte den for observation. Herfra førte et tipvogsspor mod fronten, der blev anvendt under afløsning og til transport af forplejning, post og transport af sårede, og overhovedet til langt den største del af transportbehovet.

Kort efter at Regimentet var ankommet til Flandern, havde vi den glæde igen at byde herrer fra Lübeck velkommen. Det var de herrer Senatorer dr. Neumann, dr. Reuter og Julius Heise, der endnu engang medbragte rige gaver til Regimentet, som vores garnisonsby i taknemmelig beundring over indsatsen ved Somme havde skænket, som Hr. Senator Neuman særligt betonede det. Kort efter dette besøg fik Regimentet den ære, at modtage besøg af Overborgmester, Hr. Senator J.G. Eschenburg. Det var den 17. november, endnu en af de glædesdage, som blev uforglemmelig for Regimentet, da det var en belønning for den hidtidige indsats i felten. Med stålhelmet og med præsenteret gevær modtog Regimentet Hans Magnifienz, der på en vis måde lignende en personificering af Regimentets høje chef; det var på en sådan måde, at det høje Senat måtte betragtes. I hele Regimentet

blev Senatets varme interesse i vores indsats med taknemmelighed modtaget. Mange Hansakreuz blev personligt overrakt og forstærkede viljen til at gøre de gamle hæderfulde hansaby ære. Lübeck skulle kunne være stolt at sit Regiment og fortsat være det.

Kompagnierne rykkede i stilling med en styrke på 6-7 grupper. Hermed skulle de dække en bredde på 300-400 meter. Regimentets ansvarsområde var 1½ km. For en sådan bredde var besætningen meget svag, men var alligevel tilstrækkelig i den ringe kampaktivitet. De personel erstatninger, Regimentet skulle have modtaget efter Somme, var i stedet omdirigeret til Verdun, hvor det var lykkedes franskmændene at tilbageerobre Fortet Vaux. Netop denne erstatning skulle have bragt Regimentet mange tidligere Regimentsmedlemmer, der var blevet såret ved Regimentet og nu efter igen at være blevet raske, nu skulle vende tilbage. I løbet af vinteren ankom der flere transporter af erstatningspersonel, så det igen i foråret 1917 var på fuld styrke.

Den store ro, vi fandt ved afløsning i fronten, og hvor man i stillingen kunne gå på jagt efter harer og fasaner, kunne ikke vare ved. Det var ikke krigsførelse. Jo roligere vi forholdt os, desto færre fjendtlige tropper kunne vi fastholde, og dermed forhindre blive anvendt til andet formål.

Fjenden mærkede også snart, at den handlekraftige IX. Res.Korps havde overtaget stillingen i Ypres-buen. Med stor energi gik man i gang med en yderligere udbygning af stillingerne. Nye betonkonstruktioner dukkede op, hindringer væsentligt forstærket, de påbegyndte grave bag kampstillingen gjort færdige. I terrænet blev såkaldte »Widas« (Widerstandsnester) anlagt, hvor maskingeværer blev indbygget, og hvis formål det var at bryde fjendtlige angreb, der var trængt gennem første linje.

I denne stilling foran Ypres trådte vores daværende forsvarstaktik tydeligt frem. Mens vi i begyndelsen havde placeret alle våben, selv enkelte kanoner, i forreste og eneste grav i kampstillingen, var forsvaret nu organiseret i en kilometer dyb zone.

Det drejede sig for Regimentet i første omgang om at blive herre i ingenlandsland. Foran alle kompagniafsnit blev der gravet lytteposter frem i fortærrænet, men frem for alt blev der iværksat en livlig patruljeaktivitet. Gentagende mål for disse patruljer var de foran fronten liggende gårde, som fjenden ind i mellem anvendte som poster eller var besat af flyvende patruljer (Rotes Haus, Stachelkugelhaus, schwarzes Giebelhaus m.fl.). Der opstod igen en driftig handlingens ånd og øgede troppernes selvtillid. Den udmattelse, der efter Somme-slaget havde ramt mange, var for længst forsvundet til fordel for en ny aggressiv holdning. En stolt følelse besjælede alle over at tilhører et dygtigt Armeekorps, uden hvis seje modstand sådanne succeser i Ost som den nye besættelse af Bukarest - i begyndelsen af december 1917 - ikke havde været mulig.

Vores handlinger kunne ikke undgå at få konsekvenser fra fjendens side. Allerede efter nogle få dage blev den natlige ro forstyrret af lokale maskingeværskydninger. Natlige patruljer sonderede frem mod vores stillinger. Allerede den 1. november nåede en stærk patrulje helt frem til hindringen foran 5. Kompanie. Den blev opdaget i tide og afvist. Øjeblikkeligt rykkede vores patrulje efter, og denne kunne konstatere, at fjenden havde klippet åbninger i hindringen. Den 22. november lykkedes det Muskietier Laxz og Lundt fra 7. Kompanie at indbringe de første fanger efter et patruljesammenstød i ingenmandsland. De tilhørte Kings Liverpool Regiment. For dygtigt gennemførte patruljer i denne periode fik Unteroffizier Brockman fra 1., Vizefeldwebel Lenthaler fra 2. og Unteroffizier Schweder og Kühn fra 4. Kompanie anerkendelse i de højre myndigheders dagsbefalinger.

Mod slutningen af november blev det stadig mere livligt i stillingen. På sigtbare dage fløj uafbrudt fjendtlige fly over vores stillinger, og man mærkede hurtigt hvor præcist de observerede alle enkeltheder, og hvor godt de ledede artilleribeskydningen. I virkeligheden øgedes virkeligt det fjendtlige artilleri. Med 22-cm granater beskød fjenden den forreste stilling på fremragende punkter af linjen og mod vore batterier. Denne indskydning blev snart fulgt af kraftige ildoverfald der skulle tjene til at forurolige vores infanteri og beskadige forsvarsanlæg, og som uden tvivl ligeledes var en forberedelse til kraftigere patruljefremstød.

Efter at kampene langs Somme til en hvis grad var afsluttet, måtte man regne med at fjenden på talrige punkter langs hele fronten ville gennemføre begrænsede angreb. Den omfattende udbygning af jernbanenettet vest for Ypres, som vore fly havde observeret, specielt mange stikbaner til tungt artilleri, gjorde det sandsynligt, at Ypres snart ville blive involveret i hårde kampe.

Opholdet i stillingen blev hele tiden mere ubehagelig. Hyppigt regnvejr satte store dele af det samlede forsvarsystem under vand. På trods af pumper og øsning, trods anlæggelsen af nye afvandingssystemer kunne man dårligt blive herrer over vandet i stillingen. Naturen lod hånt om vores arbejde.

Indtil november 1916 rådede Regimentet over ét maskingeværkompagni. Da antallet af indsatte maskingeværer imidlertid hele tiden øgedes, og fjenden netop med hensyn til dette våben hele tiden blev mere aktive, skete der også hos os en organisatorisk øgning af disse våben. Der blev opstillet tre M.G.K., hvoraf hver bataljon permanent fik tildelt et som en uadskillelig del af styrken. I Regimentets ansvarsområde blev desuden indsat enkelte våben fra Armeekorpsets Kavallerie-Maschinengewehr-Abteilung. I Regimentsstaben oprettedes en funktion som

M.G.-Offizier beim Stabe (Leutnant d.R. J. Schwatz). Som yderligere støttevåben blev også granatkastere indsat, hvoraf hvert kompagni fik tildelt nogle enkelte. De bedste skytter blev udrustet med sigtekikkerter. Disse finskytter blev ikke anvendt til andet arbejde, men lå hele tiden på lur efter mål, som de kunne bekæmpe. De udførte deres arbejde med synligt resultat.

Endnu en nyskabelse blev indført her foran Ypres. For at lette en præcis orientering i det fjendtlige og i eget terræn, blev det forsynet med præcise betegnelser med terrænpunkter. Denne inddeling lettede i væsentlig grad fastlæggelsen af observationer på et kort, og påkaldelse af artilleri på mål, som infanteriet ønskede bekæmpet. I begyndelsen var der forudset en afløsning mellem enhederne hver 10. dag. Da det dårlige vejr imidlertid fortsatte, måtte der af hensyn til troppernes generelle sundhedstilstand og kampkraft indføres en seks-dages afløsning.

Om natte fra 28./29. november gennemførte en stærk engelsk patrulje et håndgranatangreb på en lyttepost fra 11. Kompanie. Patruljen blev afvist. Formiddagen den 29. november var rolig. På trods af den klare dag viste der sig dårligt et fly. Pludseligt om eftermiddagen kl. 1645 iværksatte fjenden et voldsomt ildoverfald mod kampstillingerne. Samtidig blev batterierne holdt nede af tungt artilleri. Med tilbageholdt åndedræt ventede man på nedslagene af de tunge granater, der den ene efter den anden hylede hen over os, og fik den våde engbund til at bevæge sig, som den hele tiden rystede. Der var en reel risiko for, at de mægtige skibsgranater, der borede sig langt ned i jorden inden de eksploderede, kunne underminere betonbunkerne. Indtil kl. 18 lå trommeilden over os. Med de sidste granater kom den engelske storm mod 11. og 9. Kompanies fronter, og mod det til venstre tilstødende kompagniafsnit af naboregimentet. Det tapre kompagni Toelke (11./162) afviste angrebet, der blev fulgt af horn og hornsignaler, før fjenden havde nået vores hindringer. Også Kompanie Reckel (9./162) fik fjenden til at vende om med uforrettet sag. Pludseligt fandt 9. Kompanie på Regimentets venstre begrænsning, sig angrebet i flanke og ryg af en styrke på 60-80 mand. På grund af manglende betondækninger var graven ved venstre nabo blevet rømmet under trommeilden. Her fra fjenden trængt ind, og forsøgte nu fra venstre at rulle vores forreste grav op. Det kan til en rasende kamp på håndgranater. Englænderne var imidlertid for stærke. Før kompagniet nåede at få sig organiseret, havde englænderne allerede igen forladt graven og taget flere fanger med sig. Som fjenden løb tilbage mod sin egen linje, kom de med fangerne ind i vores spærreild. Ilden forsprængte dem. Mellem fangerne og deres vogtere kom det, så godt det lod sig gøre uden våben, til håndgemæng. Herunder lykkedes det enkelte folk at undslippe, herunder Fahnenjunker-Unteroffizier Wossiblo. Syv mand fra 9. Kompanie blev imidlertid meldt savnet. Det må forventes, at mange af dem faldt under kampen i ingenmandsland. På trods af den tapre indsats fra gravbesætningen var fjendens indsats lykkedes. Ikke alene havde den taget fanger, men også rettet os ømtålelige, blodige tab, og med sin kraftige ild i en sådan grad ødelagt stillingen, at det syntes umuligt igen at retablerer den. I vores stilling var enkelte døde englænder efterladt, som imidlertid ikke medbragte nogen som helst, der kunne identificere deres troppeenhed. Hele kampen var afsluttet på nogle få minutter. Artilleriilden mindskedes kort efter. Pludseligt startede om aftenen omkring kl. 22 igen en voldsom beskydning af kampstillingerne, som imidlertid ikke blev fulgt af nye angreb. Sandsynligvis havde fjenden under dække af denne ild bjærget deres faldne og sårede fra ingenmandsland. Vore egne patruljer bjærgede i løbet af natten kun en enkelt falden fra III. Bataillon. Han blev fundet bundet.

Under kampen blev der i stillingen pågrebet en russisk krigsfange, som havde benyttet muligheden for at slippe væk fra sit arbejdskommando bag vores front, og som havde forsøgt at nå hans forbundsfæller gennem vores linje.

En sådan kampdag havde siden maj 1915 ikke fundet sted i området ved Wieltje i Ypres-buen. Den kostede megen besvær og arbejde, at retablerer stillingerne. Den var på steder fuldstændig uanvendelig, da fletværk og faskiner fuldstændig spærrede den. Tågen, der normalt var en gene, kom dette arbejde til god hjælp. Næsten hver dag bragte i denne periode den kolde flamske tåge, hvis fugtighed gennemtrængte alt. Besætningerne måtte på grund af tågen være meget opmærksomme. Under sådanne vejrlig blev der indført »tåge-beredskab«. Under denne blev lytte og gravposter besat som om natten, patruljer sendt frem og alle signalstationer besat.

Under det fortsatte regnvejr havde lejren i West-Roosebeke forvandlet sig til en mose, så et ophold her var for bataljonen i ro ikke længere var et hvil. Antallet af syge steg. Af samme grund blev fra midten af december hvile bataljoner flyttet til Roulers. Helt uventet landede i vores krigsliv en befaling fra vores Allerhøjeste Krigsherre, ifølge hvilken, Hans Majestæt havde sendt et fredstilbud til fjenden. Befalingen lød:

»Soldater! Med en følelse af sejr, som I med Jeres tapperhed har høstet, har Jeg og Herskerne af de trofast forbundne stater gjort et fredstilbud til fjenden. Om de hermed forbundne mål vil blive nået, vil tiden vise. I skal med Guds hjælp stadig holde fjenden stand og slå ham.

Gr.H.Qu., 12. december 1916

Sign. Wilhelm, I.R.«

Den første følelse langs fronten var vel generelt en bestyrtelse. Vi var jo ubesejrede, og vi troede uden at tvivle på den endelige sejr. Denne opfattelse havde endnu engang i disse dage fået ny næring, som fragt ubåden »Deutschland« for anden gang var kommet hjem efter sin Amerika færd. Vores tro på sejren kom i tvivl. Fredstilbuddet havde i stort omfang rystet tiltroen til den øverste føring. Englændere, der i december var blevet taget til fange ved Armeekorpsset havde fortalt, at man i den engelske front var krigstrætte, og at man gjorde sig store bekymringer over styringen fra London. Uanset hvor ædle den var ment, måtte fredstilbuddet få fjenden til nu for alvor at holde ud. De anså tilbuddet som en indrømmelse af vores svagheder, og – rigtig: fanger, der blev taget mod slutningen af måneden, berettede, at man i England overhovedet ikke havde tanker om at modtage fredstilbuddet. Uanset, om var trætte af skyttegravskrigen, var man nu fast besluttet på at holde ud indtil England havde opnået den endelige sejr. Selvom der herskede et ret spændt og ubehageligt forhold mellem Entente-staternes soldater, var man overbevist om en fremtidig underkastelse og ødelæggelse af Tyskland. Om viljen til at udslutte Tyskland var man enige.

I juledagene 1916 fandt fjenden det igen for rigtig, at være særlig aktiv. De undertrykkede vores julestemning gennem hyppige ildoverfald. Der måtte indføres højeste kampberedskab. Hvilebataljonen i Roulers lå i alarmberedskab. Ved Regimentet fulgte intet angreb, men er rettedes mod vores venstre nabo, Inf.Regt. 163. Den 23. december kl. 0630 begyndte trommeild, fulgt af et angreb kl. 0730. Forsvaret støttedes kraftigt af vores flankerende ild fra maskingeværer og minekastere. I Hærberetningen den 24. december hed det: »Ved Wieltje i Ypres-buen angreb engelske enheder efter kraftig ildvirkning om morgenen vores stillinger. De blev afvist«.

Til julen blev Regimentet endnu engang glædet med en stor sending gaver. Man kunne mærke på gaverne, at det i hjemstavnen var blevet knappere, men desto større blev gaverne modtaget med taknemmelighed.

Regimentet modtog en smertelig nyhed til jul. Vores højtærede Divisionskommandør, General v. Zieten, var i Tyskland død af en blindtarmsbetændelse. I lysende hukommelse stod stadig den friske erindring om hans urokkelige tapre holdning under Somme-slaget. Uden at ænse beskydningen, var han dukket op i Sailly. Hans venlige, hans trofaste omsorg og kammeratskab overfor alle mand i Divisionen, havde dannet et fast bånd mellem ham og hans tropper. – som hans efterfølger blev Hr. General v. Reuter udnævnt, en gammel preussisk, karakterstærk officer, som ofte opholdt sig i forreste stilling, og som hans forgænger, stillede hans de højeste krav til sig selv.

Til den 27. december var ved Regimentet planlagt en patruljeoperation »Lübeck«. Den skulle sikre fanger. I sidste øjeblik måtte den imidlertid aflyses, da den nødvendige artilleriammunition ikke var ankommet. Det syntes, som fjenden var præcist underrettet om vores hensigter. På det tidspunkt, hvor artilleriet skulle være startet, blev det lagt under gas af fjenden. Man kunne ikke blive den følelse kvit, at der bestod en forbindelse mellem Roulers og Ypres, og på trods af alle henvisninger, var tavshed og hemmeligholdelse endnu ikke blevet en grundlæggende faktor i vores hær.

De sidste dage i det kamp svære år 1916 blev ret alvorlige. Fjenden sendte os hans tunge 24-cm granater. Den fugtige jord rystede og bævede. Himlen åbnede dens sluser. Trods alle forsøg, kunne vi ikke mestre denne flodbølge af vand. Nytårsaften var der et livligt skyderi.

1917

Hans Majestæt Kejseren udsendte ved årsskiftet en forordning til hær og flåde, hvori han i taknemmelighed særligt omtalte heltegerningerne i Øst og Vest, sejrstoget gennem Rumænien, sejren i søslaget ved Skagerrak, og ubådenes dristige operationer. Nytårshilsenen sluttede med følgende ord:

»Med urystelig tillid og stolt tiltro kikker det taknemmelige Fædreland på jer. Den uforlignelige krigeriske ånd, der lever i jeres rækker, jeres seje, aldrig mindskende sejrsvilje, jeres kærlighed til Fædrelandet, borger derfor, at sejren også i det nye år vil vejre i vore faner. Gud vil også i fremtiden være med os«.

Den kommanderende general rettede nedenstående befaling til sit korps:

Soldater i IX. Reserve-Korps!

For tredje gang træder vi i fjendeland ind i et nyt år. Med stolthed kan IX. Res.Korps se tilbage på den forgangne krigstid. Som under den første tid af bevægelseskrigen, har det også under stillingskrigen til fulde gjort sin skyldighed, ikke kun heltmodig afslået alle angreb fra en overmægtig fjende, men også i dristige angreb tilrevet sig vigtige skyttegrave. Det succesfulde angreb på Giessler-højderne ved Givenchy, dagene under Somme-slaget er hædersdage, som med ærede bogstaver kan indskrives i historien. Desværre har ofrene været store. Mange brave kammerater ligger i den kolde jord. De døde som helte, tro mod deres faneed. De vil aldrig blive glemt.

Hvad det nye år vil bringe, ved kun Gud. Vi vil imidlertid i dag forny vores højtidelige løfte at leve og at dø for Kejser og Fædreland. I denne ånd udtaler jeg til alle medlemmer af IX Res.Korps mine varmeste ønsker for det nye år.

Den kommanderende general
Sign. v. Boehn, General der Infanterie

Nogle få dage senere blev den kejserlige anordning af 5. januar 1917 bekendtgjort. Den lød:

»I forening med dem Mig forbundne herskere, sendte Jeg vore fjender et forslag om at indtræde i fredsforhandlinger. Fjenden har afvist Mit forslag. Deres hunger efter magt vil ødelægge Tyskland.

Krigen fortsætter!

For Gud og mennesker tilfalder alene de fjendtlige regeringer det tunge ansvar for alle videre frygtelige ofre, som det var Min vilje, at spare jer.

I den retfærdige harme over den fjendtlige arrogante afvisning, og for at forsvarer vore helligste ejendomme og sikre Fædrelandet en lykkelig fremtid, må i stålsætte jer.

Vore fjender har ikke villet den af mig tilbudte forståelse. Med Guds hjælp vil vore våben tvinge dem hertil!

Store hovedkvarter, den 5. januar 1917

Sign. Wilhelm, I.R.

Med samme baggrund udsendte Kejseren den 12. januar sin bekendtgørelse »til det tyske folk«.

Øgningen af det fjendtlige artilleri og den hastige udbygning af det fjendtlige jernbanenet, som vore fly hele tiden fotograferede, gjorde hele tiden situationen mere anspændt.

Den 10. januar kl. 1600 begyndte pludseligt en kraftig trommeild. Som forventet blev den kl. 1815 fulgt af et angreb. Tidspunktet var præcist kendt af os efter vore lyttestationers opfangelse af fjendtlige telefonsamtaler. Præcist på det angivne tidspunkt stormede de fjendtlige styrker. Angrebet var rettet præcist mod Regimentets front. II. Bataillon var kampbataljon. Kompagnierne havde først lige besat stillingerne. 5. Kompanie på venstre fløj afviste uden problemer angrebet. Ved 6. Kompanie lykkedes det fjenden at trænge ind. Et antal englænder sprang over forreste grav. Leutnant Faust fra 5. Kompanie var øjeblikkeligt på pletten og kastede sig hensynsløst mod fjenden. Med håndgranater rullede han graven op og kastede fjenden ud. Den unge Leutnant Faust, der satte sine folk et strålende forbillede, blev herunder hårdt såret. Den anden angrebsbølge, der ramte 6. Kompanie, blev afvist.

Hovedangrebet rettede sig mod 7. Kompanie. Mod denne havde den kraftigste ild været rettet. Kompagniføreren havde derfor ladet graven rømme. Imidlertid var Leutnant Burwick med Musketier Wenzel, Gefreiter Reimers og et maskingevær frivilligt blevet tilbage. Fjenden trængte ind på begge sider af disse, men den lille helteskare forsvarede sig på det tapreste. Lieutenant Burwick blev såret. Fast besluttet kastede Vizefeldwebel Warmuth med sine deling fra anden grav tværs gennem terrænet sig over fjenden med opplantede bajonetter. Under dette forsætlige, handlekraftige indgreb fandt den fortræffelige fører, Warmuth, heldedøden. En bajonet gennem-borede hans trofaste soldaterhjerne.

Enkelte englændere var imidlertid fortsat i stillingen. Da kompagnifører, Leutnant Clausen, opdagede dette, styrtede han sig personligt mod fjenden med håndgranater og kastede dem fra travers til travers tilbage gennem graven, hvorunder Musketier Beckmann hjalp ham. Meget hårdt såret brød Clausen sammen. Herefter overtog den sårede Leutnant Burwick igen kommandoen, indtil også han – såret for anden gang – brød sammen og måtte overdrage kommandoen til Vizefeldwebel Wulf. Det lykkedes denne fuldstændigt at rense graven for fjender, men blev herunder selv såret, men beholdt alligevel kommandoen. Netop som man troede, at arbejdet var gjort, angreb fjenden på ny. Kompagniet, som netop havde overstået en hård kamp om stillingen, samlede sig med det samme under Wulfs føring, og kastede sig på ny indædt mod fjenden og kastede ham ud med geværlid og håndgranater.

Ved 8. Kompanie nåede fjenden ikke frem til stillingen. Englænderne havde startet angrebet med en styrke på fra 350-400 mand, som alligevel ikke formåede at tage fanger ved II. Bataillon. Bataljonen havde tab på 7 døde og 24 sårede. Fire faldne englænder blev tilbage i graven, men heller ikke disse havde noget som helst, hvorpå man kunne fastslå deres tilhørsforhold. Stillingen var slemt tilredt og igen spærret på flere steder. Der måtte etableres nye ruter gennem muddret til betonstillingerne. Kun med største besvær kunne disse holdes passable.

De telefonledninger, der dengang endnu forbandt U.A.K. med de enkelte kompagnier i forreste stilling, var de sidste tid blevet ødelagte. Hele signaltjenesten måtte under kampene varetages af ordonnanser, og disse udførte hele tiden en fortræffelig tjeneste. Som ordonnanser blev også kun udvalgt særlig dygtige, initiativrige og fysisk stærke personer.

Efter kampen afløste I. Bataillon II. som kampbataljon. To dage efter det fjendtlige angreb, gennemførtes som svar Operation »Lübeck«, som måtte opgives den 27. december. Tiden til forberedelser var meget kort. Artilleriet skulle – muligt ubemærket – skyde sig ind. Men det fik alligevel fjenden til at svarer igen. Fjenden lagde os gentagende gange under kraftige ildoverfald.

Om aftenen den 12. januar startede kl. 2210 som på kommando vores samlede artilleri og lagde en tordnende og bragende, frygtelig haglvej af jern over det planlagte indbrudssted tæt på Wieltje for at afspærre den. Vore minekasteres granater fløj i en høj bue hen over vore hoveder og knuste de fjendtlige stillinger. Allerede kl. 22 lå begge de frivillige patruljer under Lt.d.R. Wüst og Vizefeldwebel d.R. Dettmann *) klar 100 meter foran den fjendtlige hindring, hvor vore patruljer allerede natten i forvejen havde skåret stormåbninger. Dette arbejde havde været overvåget af vore maskingeværere. Da ilden startede, begyndte patruljerne deres pigtrådssakse. Efter planen, der var præciseret på sekundet, skulle patruljerne kl. 2215 gå frem. De fem minutter mellem kl. 2210 og 2215 stillede store krav til patruljernes koldblodighed. De uundgåelige for korte granater slog ned tæt på folkene, som måtte trykke sig ned i det kolde mudder. Med fast tillid til, at vores artilleriild prævist kl. 2215 ville blive lagt tilbage, styrtede patruljerne på sekundet frem. Den engelske grav skulle angribes på to steder, og graven herefter rulles op fra begge sider. Patrulje Dettmann nåede på få spring den fjendtlige grav. Patrulje Wüst mødte en hindring, der ikke var blevet opdaget på de forudgående opklaringer. Tæt foran den fjendtlige grav lå en omkring 1½ meter bred og 1 meter dyb grav, der var fyldt med vand, og som de mudrede sider gjorde det umuligt at springe over. Patruljefører og en del af patruljen sank i mudder til hofterne, og kunne ikke komme fri ved egen hjælp. Patrulje Dettmann trængte ind i den fjendtlige grav, der var i en utrolig ødelagt og tilmudret tilstand, og rummede flere døde englændere. Sergent Festag opdagede i et hjørne to englændere, der forsøgte at gemme sig. Da de følte sig opdaget, satte de sig voldsomt til modværge, men blev af Festag og den prægtige Gefreiter Tüchsen taget til fange efter et kraftigt håndgemæng. Begge kamppatruljer samledes i den fjendtlige grav, og hastede så tilbage mod egen stilling efter at have opfyldt formålet at tage fanger. Hele operationen skete planmæssigt på trods af det uforudsete mellemspil ved Patrulje Wüst, og var fuldstændigt gennemført efter planen. Tyve minutter efter starten på angrebet var begge fanger afleveret ved U.A. K [Underafsnits kommandør]. Patruljemandskabet var ukendeligt på grund af mudder og pløre. Deres tøj var ødelagt af pigtråd. Kun deres blanke, sejrsglade øjne lynede i de trodsige ansigter.

I angrebet deltog 44 mand fra I. Bataillon. Der havde meldt sig flere folk, end der skulle anvendes. Foruden folk fra det unge erstattningsspersonel deltog folk, der havde været ved Regimentet siden krigens start. Det var kendetegnende for den kampberedte ånd ved Regimentet, når der efter 2½ års hårde kampe stadig var folk, der ønskede at deltage i sådanne operationer. Hvile nerver kræver det ikke, at springe ind i den spyende ild, for ikke at tale om i 5 minutter at ligge i stor spænding foran den fjendtlige hindring.

Og samtidig var disse beslutsomme vovehalse, der netop helt modigt havde brugt deres våben i de knyttede, stålhårde hænder, overfor fangerne de mest godmodige mennesker, venlige, hjælpsomme og spøgende: »Nå, men ven, nu kan du godt takke mig ordentlig for, at jeg har sluttet krigen for dig«

Dette stod i skærende modsætning til den befaling fra den franske Gruppe de Barclaire (12.3.1916), som på dette tidspunkt blev almindelig kendt. Denne grove befaling indeholdt et langt afsnit om behandlingen af fanger. Denne befaling, der var kendetegnende for den franske sindstilstand, begyndte: »Det er dag for dag blevet fastslået, at tilbageførte fanger behandles med en tåbelig mildhed, og endda en tåbelig opmærksomhed. En sådan behandling resulterer kun til en endnu større uforskammethed fra vores fjenders side«.

Fangerne tilhørte South Lancashire-Regiment Prince of Wales. Deres beklædning og udrustning var fortrinlig. Alle havde en foret lædervest og høje gummistøvler. Folkene tyggede med fornøjelse på deres amerikanske tyggegummi. Da deres forbavselse over vores gode behandling havde lagt sig, tøede de op og blev ret så talende og meddelsomme.

*) Vizefeldwebel Dettmann var under umenneskelige vanskeligheder flygtet fra russisk krigsfangenskab. Hans oplevelser er nedfældet i hans meget fængslende bog »Rund um die Erde zur Front«.

Tabene til I. Bataillon blev 2 hårdt og 6 lettere sårede. I en Regimentsbefaling udtalte Oberstleutnant v. Rettberg sin fulde anerkendelse til de deltagende for deres dygtige indsats. På grund af hans gentagende fremragende indsats foran fjenden, blev Sergeant Festag udnævnt til Vizefeldwebel.

Næste morgen lå en tæt tåge over området. I dækning heraf afpatuljerede flere patruljer ingenmandsland og fandt her igen flere faldne englændere fra kampen den 10. Fra området blev indsamlet 40 geværer og karabiner. Dette store antal var et bevis for, at fjenden var flygtet tilbage mod egen linje i stor uorden. På karabinerne, der havde anlagt bajonet, var der monteret pigtrådssakse og elektriske lommelygter. Fra området foran stillingen blev der fundet enkelte 5-6 meter lange, arms tykke rør af samme slags, som også den 10. var blevet fundet. Disse væmmelige tingester var forsynet med et træhoved beslået med blik. Af den modsatte ende hang to tændsnore. Rørene var fyldte med sprængstof, og skulle anvendes til i hele sin brede at sprængt åbninger i vore hindringer ^{*)}. Ved siden af dette mest moderne våben fandt man almindelige totenschlæger, som dem, der tidligere i middelalderen var blevet et anvendt.

Divisionskommandør, General v. Reuter, meddelte om Regimentets indsats følgende i en befaling:

»Inf.Regt. 162 afviste den 10.1. tappert og dygtigt angreb fra flere engelske kompagnier, og hentede efter kort forberedelsestid i et distigt fremstød to dage senere to engelske fanger i den fjendtlige stilling. I begge disse succeser bidrog vores artilleri væsentligt.

Til Inf.Regt. 162, i sær de deltagende førere og mandskab, udtaler jeg min fulde anerkendelse.

Jeg anerkender specielt, at Regimentet på så kort tid efter det fjendtlige fremstød, gennemførte et fremstød«

I raseri over vores succesfulde operation betænkte fjenden os i de næste dage med en kraftig beskydning. Ved et tilfælde lykkedes det ham den 14. at ramme samtlige gravpumper. Mudder og vand øgedes herefter. Den 15. bearbejdede en 24-cm kanon i otte timer stillingen, der herefter så trøstesløs ud. Vi måtte efter den voldsomme beskydning med sikkerhed forvente et nyt angreb. Det var også uden tvivl planlagt. I vores artilleriild kom det imidlertid ikke til gennemførelse.

Nu blev det også vinter i det fugtige Flandern. Den evindelige regn blev afløst af frost, og samtidig en så kraftig kulde, at ethvert arbejde på stillingerne blev umuligt. Frosten begrænsede også patruljeaktiviteten. Jordens knirken og bruddet af isen på de mange vandfyldte huller påkaldte sig øjeblikkeligt fjendens opmærksomhed og udløste hans maskingeværild. Det begyndte at sne. Iført snedragter forsøgte patruljer uden held at opnå resultater. Fjendtlige patruljer forlod i denne periode ikke deres grave.

I den herskende frost var det meget koldt i betonbunkerne. Man måtte kun i mørke tænde op i de indbyggede ovne, da den opstigende røg øjeblikkeligt viste fjenden den præcise placering. Også fjenden var meget forsigtig med brug af ild i dagslys. Vi kunne imidlertid drage vore egne slutninger ud fra de sparsomme opstigende røgfa-

ner. Kort før frosten indtrådte, blev der i vejene fra Ypres mod vore stillinger sprængt kampvognsfælder - kratere, hvor angribende kampvogne ville køre fast.

På Kejserens fødselsdag livede artilleriilden op. Frostvejret forstærkede sprængstykke virkningen. Regimentet begyndte dagen i forhøjet beredskab. Afsnittet forblev imidlertid rolig. Tidligt på morgenen omkring kl. 6 udviklede der sig et kraftigt skyderi på venstre fløj af Divisionen, der imidlertid ikke forplantede sig til os. Synet i det fjerne gav som altid et ualmindeligt uhyggeligt, fængslende og gyseligt kønt billede på den natlige himmel: lynende batterier, eksploderende granater og shrapnel, de højtflyvende ildkugler fra minekastere og farveladen af lyskugler: røde, grønne, gule, og hvide. her de øjeblikkeligt lysende, men hurtigt slukkede tyske, der der langsomt svævende engelske, der først højt oppe i luften udviklede deres fulde lyskraft.

De næste dage blev Regimentet afløst af Inf.Regt.Nr. 161 (185. Division) og kom i første omgang i kvarter i Roulers. Her vejede vore flag fra kejserens fødselsdag stadig fra det kønne, høje kirketårn. Det stolte sort-hvid-røde flag sammen med flagene fra de forbundne stater Østrig-Ungarn og Bulgarien. Da man fra en kristen kirke dårligt kunne lade flagene fra vores tyrkiske forbundsfæller veje, havde man i stedet anvendt det sort-røde flag fra Würtemberg, da Hertug Albrecht af Würtemberg og hans arme var indsat i dette land.

I Roulers ventede der Regimentet et større antal Jernkors, som på Kejserens fødselsdag af den kommanderende general på vegne af Hans Majestæt Kejser og Konge havde tildelt tapre medlemmer af Regimentet efter at de havde udmærket sig i vintermånederne foran Ypres. Primært blev dog de betænkt, der siden krigens begyndelse havde været i felten, men ikke direkte med våben i hånd overfor fjenden, men trofast og redeligt havde gjort deres pligt og skyldighed.

^{*)} I dag kendt og stadig anvendt under betegnelsen »Rørladning«, også af det danske forsvar. På engelsk bliver de fortsat kaldt »Bangalore Torpedo« o.l.

Desuden var Regimentet blevet tildelt en glæde af helt særlig karakter. På storsindet måde havde Hr. Senator Possehl, denne kongelige købmand og Lübecks store foregangsmand, etableret et fond på 500.000 Mark. Indtægterne fra denne fond skulle efter bestemmelse af den høje stifter primært tilfalde krigsskadede medlemmer af de to i Lübeck stationerede bataljoner af 3. Hanseatischen Infanterie-Regiments Nr. 162, og de efterladte pårørende til de medlemmer, der havde ofret livet for Fædrelandet.

Den 30. januar blev Regimentet indladet i Roulers og bragt til Brugge, hvor den i nogle få uger skulle ligge i hvil. Under klingende musik fra Regimentsmusikken rykkede Regimentet ind i den herlige gamle by. Den gjorde i dens ydre et nordtysk indtryk, og vi følte os øjeblikkeligt godt tilpas. Det skønne klokkespil på 48 klokker i det høje klokketårn mindede os til stadighed om klokkespillet på vores gamle stolte Marienkirche derhjemme. Højt over husene vejede fra klokketårnet det tyske Rigs krigsflag.

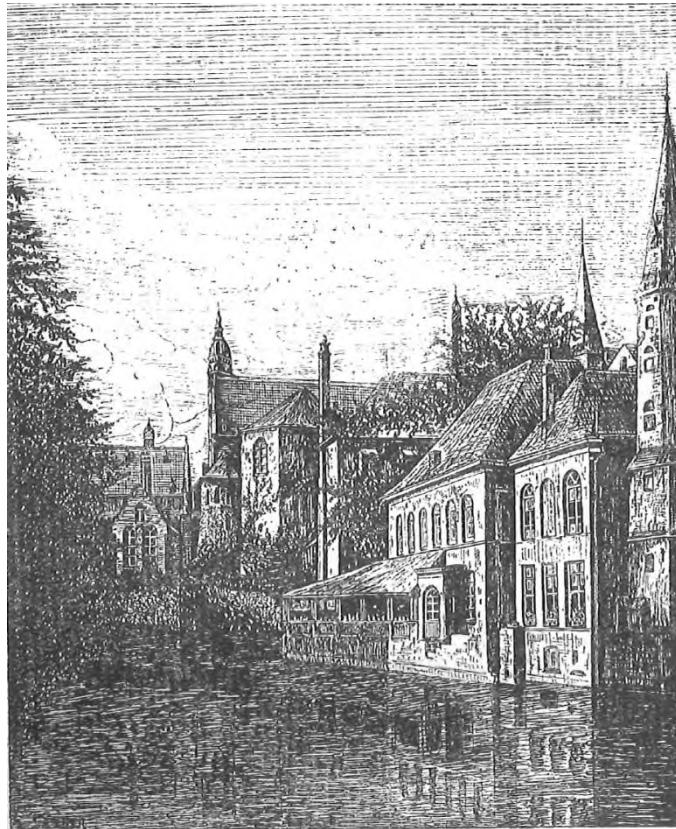
Bataljonerne blev underbragt i skoler og klostre, som til formålet var blevet rømmet af de gejstlige. Den tyske besættelse af Brugge var så kraftig, som nogen siden før. Foruden af hærenheder, var Brugge til stadighed belagt med større Marineenheder. Brugge var hjemmebase for vores Ubåds-flotille i Flandern. Brugge havn stod i forbindelse med Nordsøen gennem kanaler til Ostende og til Zeebrugge.

Da 17. Res.Div. blev forlagt til Brugge og omegn var situationen med Holland spændt. Det engelske tryk gjorde sig mere og mere gældende. Det syntes, som om det også skulle lykkedes at bringe Holland ind i krigen. Også for dette tilfælde måtte vi være rustet. Nyheden om planlagte engelske landinger ved Zeebrugge og i Schelde munden øgedes. Stemningen blandt befolkningen i provinsen Zeeland var derfor blevet nervøs. Anseelige mængder messing, bestemt for den hollandske ammunitionsindustri, skulle for tiden være tilbageholdt i England. Alle disse forholdt havde vel været medvirkende årsag til, at Divisionen var trukket hertil. Regimentet havde det held, at det blev indkvarteret i Brugge. Selvom også indkvarteringen i de velhavende landsbyer i omegnen kunne tilbyde forhold, der var behageligere end dem, der kunne tilbydes i Brugge, bragte den vidunderlige gamle by med dens herlige bygninger og store kunstschatte alligevel Regimentet store glæder. Netop for Lübeckerne var det en gevinst, at lære denne by at kende, da den havde mange fællestræk med hjemstavnen. Med åbne øjne frydede mange medlemmer af Regimentet sig de rige kunstschatte, Memlings kostelige malerier og og sammenlignede dem med hans vidunderligere altermaleri i Lübecks gamle agtværdige domkirke.

Ud over det gyldne skrin i den årtusind gamle krypt under Basilika »Det hellige Blod«, var af Brugges kunstschatte intet bragt i sikkerhed for os barbarer. Indtoget i byen i efteråret 1914 var sket for hurtig. En sådan forholdsregel ville også have været formålsløs. I vores varetægt var de belgiske kunstværker i større sikkerhed end hos England på den anden side kanalen.

Også besøgene i Ostende og Zeebrugge, hvortil Kompagnierne blev ført, var en opfriskende oplevelse for soldaterne efter det evige liv i skyttegravene.

Den 1. februar blev den uindskrænkede ubådskrig i kraft. Samme morgen løb 17 ubåde ud fra Brugge havn. Den uindskrænkede ubådskrig havde hurtigt til følge, at den diplomatiske forbindelse med Amerika blev afbrudt. Mange fjender, stor ære! I troen på retfærdighed og sejr, så vi i Regimentet – trods afslaget på vores fredsforslag – fuld af tapper fortrøstning håbefuldt på fremtiden. Det umiddelbare resultat af den uindskrænkede ubådskrig, som vi kom til at føle, var de hyppige besøg af engelske bombefly over byen. Nat efter nat faldt de engelske bomber hylende ned over byen, hvor de eksploderede med voldsomme brag. Vore lyskastere spillede på og oply-

Billede fra det konne Brugge

ste nattehimmelen. Vores luftværn sprang som trommeild på himlen. Hovedsageligt lagde englænderne deres bomber over havne- og værft anlæg, men de bekymrede sig kun lidt for, om deres bomber også ramte i den vidunderlige, middelalderlige by og forårsagede ødelæggelser. På en klar eftermiddag kastede på et tidspunkt engelske fly bomber over et kloster, hvor de måske formodede, at tyske tropper var indkvarteret. Herunder omkom 1 belgier, 2 kvinder og 16 børn. Hvad ragede det englænderne?!

De hyppige luftangreb havde som resultat, at museerne blev lukket af os, og kunstsquatterne bragt i sikkerhed i kældrene.

Ugerne i Brugge blev effektivt udnyttet til den fortsatte uddannelse i håndgranatkamp og felttjeneste. Hver morgen begav sig kompagnier og bataljoner sig til øvelsespladsen St. Kruis, til det brede Malefeld, til Steenbrugge eller andre steder. Det stadig kolde vejr var en hindring for uddannelsen. En enkelt gang var hele Divisionen trukket sammen til en fællesøvelse.

I Brugge herskede en kulde, som ikke skulle være registreret siden 1838. På en sådan vedvarende kulde var bygningerne ikke konstrueret. Kvartererne var ikke til at varme op. De kønne marmorkaminer så ganske vist flotte ud, men gav på trods af deres forslugenhed ingen varme fra sig. Dertil kom, at forsyningerne af kul til Brugge var blevet standset. Kul blev normalt transporteret til byen ad kanalerne, men disse var nu tilfrosne. Kun for ubådene kunne der holdes en smal sejlbare åben til havet.

Med stor beklagelse så Armeekorpset i begyndelsen af marts sin kommanderende general forlade det.

»Efter A.K.O. af 2. denne måned udnævnt til fører for Armeegruppe C, må jeg skilles fra min gennem 2½ års glørværdig krigstid så tæt forbundne, elskede IX. Res.Korps.

Som jeg ved hver lejlighed kun at måttet rette anerkendende ord til mine brave tropper, har jeg i dag behov for af hele mit hjerte at takke alle medlemmer af Armeekorpset for Jeres til enhver tid viste tapperhed og trofasthed, og tilråbe jer et hjertelig farvel.

Må det blive mit brave IX. Res.Korps forundt at vende hjem til hjemstavnen med ære og sejrkronet, og måtte det bevarer en venlig tanke om sin gamle kommanderende general«.

Sign. v. Boehn

Det sidste ønske er blevet opfyldt af mange medlemmer af Regiment Lübeck, der stadig har en stor velvilje overfor Exzellenz v. Boehn. Erindringerne om Max von Boehn et dybt og taknemmeligt forankret i vore hjerter.

Kommandoen over armeekorpset overtog i første omgang General d. Artillerie Kühn, der snart videregav den til Generalleutnant Dieffenbach.

Den 20. februar måtte Regimentet efter nogle gode uger tage afsked med Brugge. Til klangen af gamle preussiske marcher gik turen til banegården. Mange mennesker ledsagede bataljonerne. Blonde, lysøjede piger vinkede os til afsked. Det var præcist som derhjemme. Regimentet kørte over Thourhout – Lichtervelde til den velkendte Roulers.

Divisionen overtog igen dens gamle stilling ved Ypres. Den generelle situation foran Ypres var i mellemtiden blevet skærpet. Forberedelserne til forsvar mod det ventede angreb i foråret, blev iværksat med største hast.

Regimentet arvede intet godt. Regimentet, der havde afløst den i slutningen af januar, havde vist, at den kun en kort periode skulle holde stillingen. Stillingen var derfor i en helt anden tilstand end den, vi havde afleveret. Ganske vist var fjendens kraftige beskydning bragt store skader, men istandsættelsens arbejdet havde man overladt til efterfølgeren. Det drejede sig forsøg og fremmest for Regimentet igen at blive herre over ingenmandsland. De inddragne lytteposter blev igen etableret. Patruljeaktiviteten, der havde været indstillet, blev genoptaget. Man måtte igen gøre området foran stillingen fjenden stridig. Dette var desto mere nødvendigt, da der foran vores stillinger næp-

Hestebroen i Brugge

pe var tale om en hindring. En sådan stilling krævede konstant en kraftig arbejdsindsats. En undladelse af stillingsbyggeri, hævnedes sig kraftigt. Det syntes næppe muligt, igen at bringe stillingen i en stand, som Regimentet var vandt til. Ganske vist var vi vandt til at stille høje krav til vore stillinger. Dette skyldtes den erfaring, vi gennem årene havde indsamlet under den lange skyttegravskrig. Desværre var der ikke gives os mulighed for anden anvendelse. Tipvognsbannerne måtte igen etableres. Afvandingsanlæg måtte anlægges helt fra ny. Betonbunkerne lå som nøgne støttepunkter uden nogen som helst forbindelse med terrænet. I forhold til at Regimentet i den nuværende stilling, syntes at være kaldet til at forsvare sig mod det til foråret tydeligt forventede stormløb, blev arbejdet sat i værk med højtryk. Også bataljonen i hvil måtte trækkes frem til skansning. Denne arbejdede primært i Wilhelm- og Flandern stillingen, og i denne zone hovedsageligt med etableringen af modstandspunkter og stillinger til enkelte maskingeværer, der som på et skakbræt var fordelt over terrænet.

Efter et besøg i stillingen udsendte Divisionskommandøren i de første dage af marts en befaling, hvori han gav sin fulde anerkendelse til tropperne for det arbejde, der hidtil var blevet et udført. I befalingen hed det videre:

Ånden ved folkene var alle tre regimenter helt fortræffelig. Jeg har nået den overbevisning, at med disse har Divisionen et fast greb om stillingen, og vil være i stand til, ikke blot at yde fjenden modstand, men også, hvis dertil befalet, vil trænge fjenden ud af hans stillinger.

Sign. v. Reuter.

På klare dage kunne man fra vores stilling uden nogen tvivl konstatere, at englænderne havde etableret en observationspost i det høje kirketårn på St. Martin i Ypres. Vores tunge fladbaneanoner lagde derfor den 1. marts kirketårnet under ild, og skød med udmærket træfsikkerhed en etage ned. Det var på en undtagelsesvis klar formiddag. Ofte hindrede tåge om formiddagen enhver observation, mens fjenden om eftermiddagen tydeligt kunne se vore klart belyst af solen. Det engelske svar var et voldsomt ildoverfald i løbet af natten.

Langsomt fortrængte solen frosten. Jo mere det tøede, jo mere steg grundvandet, desto mere voksede mudder og pløre. Vi levede som salamandre og tudser i muddret.

Den 1. marts blev Hertug Albrecht af Württemberg udnævnt til øverstkommanderende for den nyetablerede Hærgruppe Herzog Albrecht. Denne var den sydligste på Vestfronten. Som afløser overtog General Sixt von Armin 4. Armee, der var underlagt Heeresgruppe Kronprinz Rupprecht.

Der var ikke længere tale om nogen som helst form for ro i stillingen. Vores artilleri beskæftigede fjenden dag og nat. Man holdt fjenden i ånde og tvang ham til at trække enheder bort. Divisionskommandøren foranstaltede næsten hver aften såkaldt »Reuter-aften«, hvor alle batterier deltog. Naturligvis udeblev fjendens svar aldrig. Hans tunge granater kastede jord og mudder højt til vejrs, og bunkerne vippede, så man frygtede de ville vælte omkring. Selv modstod de beskydningen. I omegnen af Bataljons kommandostationen (kaldet Salon-Vatikan – dækningsnavnet for Afsnit S til V), så slemt ud. Situationen i Ypres buen på dette tidspunkt lignende dem, vi havde kendt på Vimy højderne i juni 1916 før udbruddet af Somme slaget.

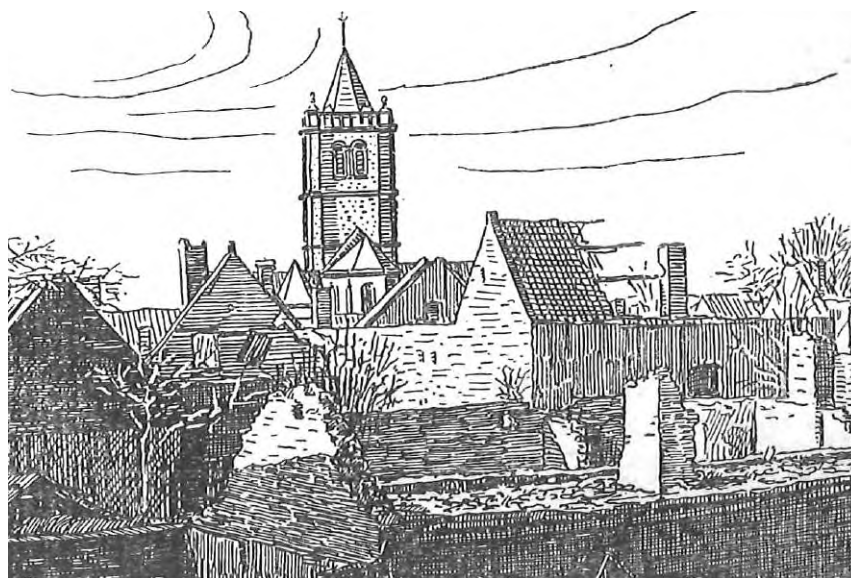
Den 18. marts meldte vores hær beretning: »Mellem Arras og Oise har englændere og franskmænd, i den af os planmæssigt rømmede terrænstribe, besat vores tidligere stillinger og flere byer, herunder Bapaume, Peronne, Roye og Noyon.« Det havde under hånden længe været kendt, at vi i foråret 1917 ville besætte den siden forrige sommer nyanlagte Siegfried-stilling, og dermed opgive hele den fremspringende bue fra Arras til Reims. Med ubegrænset tiltro til vores Øverste Hærledelse blev nyheden om rømningen af så store erobrede områder taget til efterretning, men for os, der her havde kæmpet, berørte det smerteligt, at alle disse byer og stillinger var overladt til fjenden, hvor vi så voldsomt, men sejrrikt havde kæmpet, og som så tæt var knyttet til Regimentets krigspræstationer.

Næsten hver dag bragte nye ødelæggelser til stillingen på grund af artilleri beskydningen. Den uvirksomhed, som vi i disse timer var tvunget, var næsten uerholdelig, og vi ventede på det befriende fjendtlige angreb. Fjenden angreb imidlertid ikke. På dette tidspunkt skete der en højst uønsket forskydning af Regimentets ansvarsområde. Alle forskydninger blev gennemført med modvilje, for vi havde kun sjældent fordele heraf. Hver forskydning ødelagde glæden ved at have opnået resultater, og kostede mere arbejde. Vi skyede ikke arbejdet, men trods alt kammeratskab, var det ikke ligefrem opmuntrende at skulle knokle for andre. Denne forskydning var særlig ubehagelig, da vi kun modtog 1/7 af de afgivne dækningsanlæg. Den rasende fjendtlige ild havde sin forklaring i, at naboregimentet havde gennemført større patruljeaktiviteter for at tage fanger hos fjenden. Arbejdet blev yderligere besværligt af, at vi ikke kunne gøre det for fuld kraft. Der kom hele tiden ordre til at spare på forbruget af sandsække, af pigtråd, af beton, overhovedet bygningsmaterialer af enhver art, der skulle bruges til skansning. Det var blevet lige stor mangel på artilleri ammunition, håndgranater, lyspatroner o.s.v., ja selv hestenes manker og haler blev klippede, for at de resulterende hår kunne stilles til disposition for hærforvaltningen. Overalt måtte der spares. Til vore udslidte uniformer kunne der kun ydes kummerlige erstatninger. For leveringen af kobber,

messing og andre værdifulde metaller var der siden lang tid været udsat findeløn. På trods af kampaktiviteter blev der derfor også jagtet metaller, specielt på de tunge britiske granater med deres brede kobber føringsbånd.

I midten af marts havde Regimentet, som i sin tid ved Roye, besøg af en delegation spanske officerer. De fik ikke alene en forevisning af alle vore indretninger i Rouler, men så sig også omkring i beredskabszonen. De troede på spaniernes ærlige neutralitet, og blev, for så vidt vi kunne konstatere langs fronten, ikke skuffet heri.

For de sidste dage af marts var der ved Regimentet forberedt en større patruljeoperation. Det kom imidlertid ikke til gennemførelse. I slutningen af marts havde General Ludendorff været på besøg hos General Dieffenbach i Roulers. Dette besøg tillagde vi ved fronten store betydning. Enten blev der forberedt noget særligt her foran Ypres, eller man ønskede at anvende en så kampprøvet enhed som Armeekorpset, hvor det kunne ske med større fordel. Og sådan skete det også. Armeekorpset skulle have det meget ærefulde, men også vanskelige opgave, ved Arras at blive indsat på Siegfried-stillingens skulderpunkt, hvor man forventede et kraftigt fjendtligt angreb.

Vitry-en-Artois

12. Forårsslag ved Arras,

April 1917

Regimentets stilling ved Ypres blev igen overtaget af Inf.Regt. 161 (185 Div.). Allerede den 28. marts blev I. Bataillon transporteret fra Roulers over Kortryk – Lille – Douai til Vitry ved Arras. Herfra nåede den i fodmarch over Biache – Hamblain langs totalt ødelagte, opblødte veje i buldrende mørke gennem regn og snebyger og en skarp østenvind til Boiry-Notre Dame, hvor den blev indkvarteret. Den 29. marts fulgte III. Bataillon og den 31. II. Landsbyen havde overhovedet ikke plads til flere tropper. Den var overfyldt af dele af en sachsisk division, der var blevet afløst af vores. Desuden var den fulde af civilbefolkning, der var flygtet fra de rømmede områder. Boiry-N.D. var ikke et sted, hvor enhederne kunne hvile ud. Den var overbelagt og beskidt. Der var ingen senge, borde eller bænke. Ingen ovne og intet til opvarmning. Dertil kun fugten og den gennemtrængende kulde. Regimentsstaben fortsatte til kvarterer i Guémappe.

Regimentet blev indsat ved Wancourt, hvor den afløste det sachsiske Regiment 392, der først syv dage tidligere havde nået den nye Siegfried-stilling efter det store forarbejde og gennemførelse af den strategiske tilbage-trækning. 17. Res. division overtog højre fløj af Sigfried-stillingen, der fra Arras var en fortsættelse af den gamle front. På højre fløj ved Tilloy-les-Mofflaines var Res.Inf.Regt. 76 indsat, og til venstre herfor ved Neuville-Vitasse Inf.Regt. 163. Denne sluttede Regimentet sig til. Til venstre ved Cojeuil åen syd for St. Martin lå Res.Inf.Regt. 99 (220. Division). Regimentet besatte stillingen med to bataljoner. Til højre I. under Major Dzio-bek, til venstre III. under Hauptmann Postel. III. Bataillons beredskabskompagnier var underbragt i de store kalkstenshuler ved Wancourt, hvor også forbindepladsen var placeret.

Da Regimentet rykkede ind i Siegfried-linjen var det fjendtlige infanteri endnu ikke fulgt efter tilbagetrækningen. Vi beherskede med vore forposter ingenmandsland. Stærke feltvagter var skudt op til en kilometer frem foran stillingen. Det fjendtlige artilleri var endnu ikke nået frem, men batterier i betonstillinger ved Arras gjorde os allerede en del skader.

Siegfried-stillingen var storslået anlagt og organiseret i dybden. Skudfelterne var ryddede i stor afstand og fritlagte. Stillingen var imidlertid endnu ikke færdig, og havde måske måttet indtages noget tidligere, end oprindeligt planlagt. Arbejdet havde på skulderpunktet af linjen, hvor nu divisionen blev indsat, fra begyndelsen lidt under beskyddningen fra Arras. Civil arbejdskraft havde været indsat i arbejdet på linjen. Foran fronten lå en bred, trekantet hindring, der endnu manglede alle tværforbindelser. Stillingen var anlagt med tre grave, 2-300 meter imellem hinanden. Midt i stillingen var der som særlige infanteri støttepunkter anlagt romerskansere.

Den forreste grav var bred og dyb anlagt som udvidet skyttegrav. Graven var delvist anlagt som en keglebane beklædt med brædder. Andre steder manglede endnu beklædningen. Med den lette jord, holdt skyttebanketterne ikke stand og styrtede sammen. I forreste grav var der betonbunkere. De var imidlertid ikke opført i jernbeton, som ved Ypres havde vist sig meget modstandsdygtige, og gav ingen beskyttelse mod tung artilleri. Anden grav var endnu ikke færdig som gennemgående linje. Tredje linje var oftest kun afmærket. Foran begge disse manglede hindringer. Derimod var i disse dækningerne fremragende. De var dybe og rummelige, overdækket med 9-10 meter jord, og havde 2 eller tre udgange. Indgangene var bygget særligt kraftige. Grave og gange var kun stedvist forsynet med træderiste. De så nødvendige afvandingssystemer var endnu ikke påbegyndte.

Frem til Regiment 163 var der i hele stillingens dybde et 15 meter bred stykke terræn, der hverken havde grave eller hindringer. Disse passager var beregnet til trafik frem og tilbage til fortærrænet. Det var et svagt punkt i stillingen, egnet til kampvognsangreb.

Lige så ufærdige som den forreste stilling var også den forudset bagved liggende stilling og alle anlæg til maskingeværer i mellemterrænet, støttepunkter og modstandsreder. Artilleri beskyttelseslinjen på højde med Wancourt var kun en skyttegrav uden dækninger og hindringer. I samme tilstand var den tværstilling, der var anlagt vest for Monchy (Monchy-Riegel). Længere bagude var der forudset en Siegfried II stilling, Vis-Riegel (en linje øst for Monchy – St.Rohart – Vis-en-Artois) og Wotan stillingen (i linjen Vitry – Sailly – Etaing – Dury), men var først lige påbegyndt eller blot rekognoscerede.

Det drejede sig nu for Regimentet om med alle kræfter at fortsætte udbygningen af stillingen, og ved besættelse af fortærrænet længst muligt at holde fjenden på afstand.

Fra I. Bataillon opklarede stærke officerspatruljer langs vejen Mercatel – Boyelles, og fra III. Bataillon mod Henin. En patrulje fra feltvagten under Lt. Prohl, en udmærket, kampprøvet observatør, lykkedes det den første nat at tage en engelsk korporal til fange. To dage senere to samme feltvagt yderligere to fanger. Til feltvagten

hørte også Vizefeldwebel d.R. Dettmann, der også her var til stor støtte for hans fører gennem omtanke og handlekraft.

Da Regimentet rykkede ind i stillingen den 30. marts, var kun de fjendtlige batterier aktive, som stod i og omkring Arras, med til dels udrustet med 28-cm kanoner. De sparede ikke på ammunitionen, og beskød ikke kun stillingen, men også alle landsbyer indenfor rækkevidde, Tilloy, Neuville, Wancourt, Monchy, Guemappe, samt vejen Neuville – Wancourt og Arras – Cambrai. Allerede den 1. april havde fjenden trykket let artilleri til. Med støtte herfra angreb fjenden samme dag en fremskudt stilling fra Res.Inf.Regt. 99 ved Henin. Angrebet blev afvist. Næste dag gentog fjenden angrebet på Henin med stærkere styrker. Det lykkedes ham at indtage byen. Derigennem blev vore lagt fremskudte poster truet, for Henin lå bag disse.

Om morgenen den 3. april blev vi opmærksomme på, at fjenden allerede havde fået bragt det meste af sit artilleri frem langs fronten. Kl. 0630 iværksatte han beskydningen, som uden pause fortsatte til kl. 20. Stærke fjendtlige flystyrker sløj hele dagen hen over os. De tillod intet tysk fly i at nå frem, og dækkede deres egne artilleri observationsfly, mens disse assisterede under indskydningen af de ankomne batterier. Foruden vore luftværnsbatterier deltog vore maskingeværer og lette minekastere i luftforsvaret.

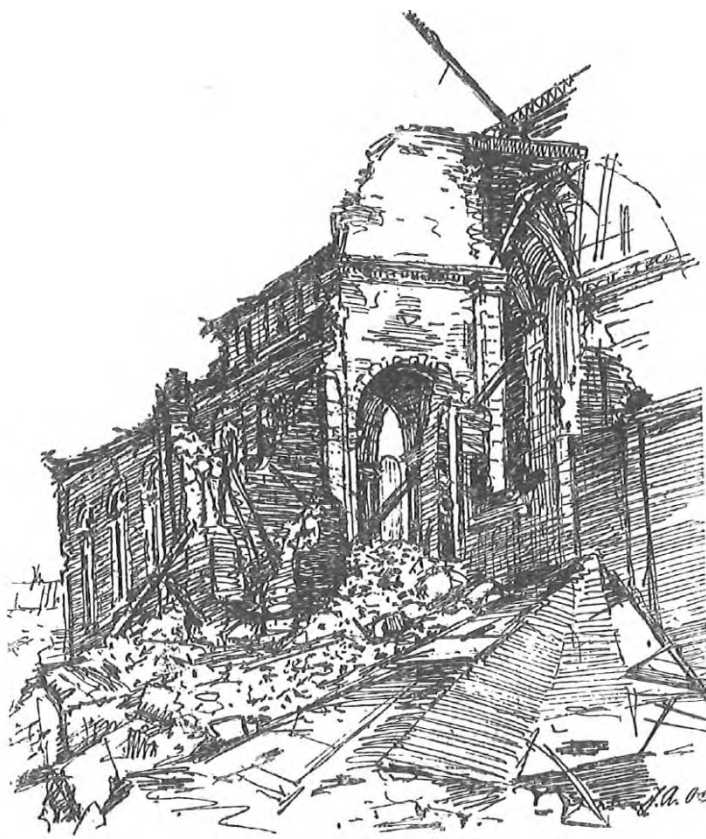
Samme dag blev der observeret livlig trafik ad de veje, der førte mod Arras og Henin. Forbavsende var det allerede lykkedes fjenden at bringe jernbanerne frem mod fronten i drift. Foruden motorkøretøjer, vognkolonner og tropper til fods, blev der endda på vejen Bapaume – Arras observeret to eskadroner kavaleri.

Om aftenen begyndte et kraftigt uvejr med storm og regn. Vandet samlede sig i grave og gange, og kunne ikke komme væk. Gravene styrtede sammen, og der opstod et værre søle, en knædyb ærtesuppe. Om natten var der frost og de sneede. Næste morgen lå en fod sne over det hele, og i de kanaler, skyttegravene havde forvandlet sig til, var der et tykt lag is.

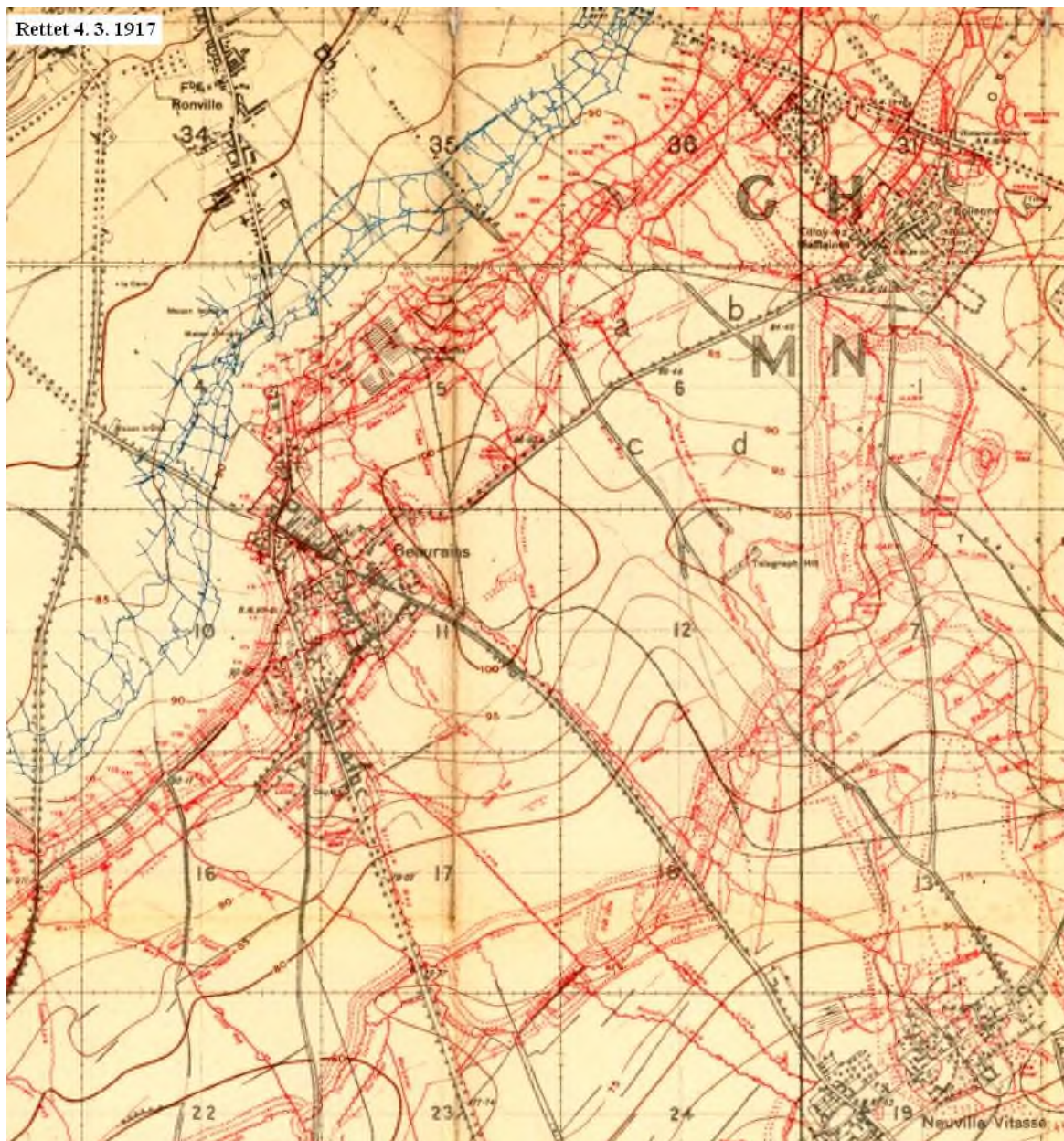
På kort tid var sneen smeltet. Efter indskydningen den 3. fulgte den 4. april virkningsskydningen, som hele dagen lå over stillingen, som forvandlede til en ufattelig tilstand. Skønsmæssig landede 60.000 granater denne dag over Regimentets stillinger. Ethvert forsøg på at udbedre skaderne var fuldstændig nytteløs. Af betonstillingerne i forreste grav var næsten alle ødelagte. Det 1½ meter dybt begravede telefonkabel var sønderskudt.

Situationen for Divisionen havde ændret sig derhen, at der med sikkerhed måtte forventes et forestående, kraftigt angreb. Indtil det ville bryde løs, havde vi ifølge udsagn fra fanger, tilsyneladende endnu et par dages frist. Fangerne snakkede om en forudgående 11 dages trommeild. I forventningen om de kommende begivenheder, blev hele armekorpset indsat i Divisionens afsnit. 17. Res.Korps trak sig sammen til højre. 18. Res.Div blev indsat mellem denne og 220 Division (Res.Inf.Regt. 99). Det betød for Regimentet en forskydning. Det blev trukket ud af stillingen ved Wancourt og indsat mellem Res.Inf.Regt. 76 og Inf. Regt. 163, der mindskedes deres ansvarsområde. Indtil stillingsskiftet havde vore forposter tappert forsvaret det forterræn, de den 30. marts var rykket ud i. De havde i åben kamp i forterrænet holdt de fremrykkende fjendtlige enheder på afstand. Kort efter afløsningen – allerede samme nat – blev 18. Res.Div forposter løbet over ende, og deres rester trukket tilbage i Siegfried-stillingen.

I den nye stilling i Afsnit Lübeck (højre afsnit Tilloy, venstre afsnit Neuville) blev bataljonerne indsat efterhånden som de ankom. Foran venstre halvdel var skudfeltet begrænset af Højde 102, som lå omkring 550 meter

Den sammenskudte kirke i biache

foran stillingen. Hertil førte en sænkning fra fjendesiden, der ikke kunne ses fra stillingen. den 5. april om aftenen var II. Bataillon under Major Balan i kampstillingen. I. Bataillon var beredskabsbataljon og besatte med to kompagnier (3. og 4.) tredje grav og Artilleri-beskyttelsesstillingen, mens de to øvrige lå i Monchy-Riegel stillingen. K.T.K. (Kamptropekommandøren, som var den betegnelse, der generelt blev anvendt) havde kommandoen over de 6 forreste kompagnier. III. Bataillon lå i hvil og var som Korps-reserve placeret i Royelle-sous-Bellonne. Oberstleutnant v. Retteberg havde placeret sin kommandostation i Monchy. 1. og 2. Kompanie blev den 5. april trukket ud af Monchy Riegel og lagt tilbage til Boiry, da der i stillingen ingen underbringelses muligheder var, og tropperne i det våde, og meget kolde vejr, i de mudrede skyttegrave havde for store udfald på grund af sygdom. For at opretholde kompagniernes kampkraft, blev de på grund af den kraftige beskydning af Boiry, ligeledes trukket tilbage til Noyelle-sous-Bellonne.

Det syntes som skulle fangerne få ret i deres oplysninger. Den fjendtlige ild trommede uden pause dag og nat mod stillingen og baglandet. Byggematerialer kunne ikke længere skaffes frem. Forplejningen af enhederne kostede utrolige vanskeligheder.

Om natten 7./8. april blev vores fremskudte sikring nord for Neuville tre gange angrebet af overlegne styrker. Det tapre mandskab fra II. Bataillon fastholdt dem, og kastede hver gang fjenden tilbage med håndgranater og i nærkamp. En patrulje under Lieutenant Götting og Unteroffizier Prehn (5./162) fastslog om natten 7./8. april, at fjenden skansede tæt bag Højde 102.

Den 8. april, Påskesøndag, blandede fjenden sin trommeild med gasgranater. Denne dag rasede artillerislaget hele vejen fra Lens til den anden side Arras med frygtelig styrke. Vi forventede et angreb. Om aftenen mindske- des ilden en smule, men snart voksede den igen til en styrke, der overhovedet ikke er til at beskrive. Det var som om at så meget uvejr havde samlet sig over en, at verden skulle gå under – en titanernes kamp. Allerede om aftenen meldte observationsposter i 6. Kompanie om kampvogne.

Om morgenen den 9. april var II. Bataillon organiseret på følgende måde: På højre fløj havde 6. Kompanie forbindelse til Res.Inf.Regt. 76. Den blev mod venstre fulgt af 5, 8 og 7. Kompanie. Denne havde forbindelse til Inf.Regt. 163. I forreste grav lå to delinger fra hvert kompagni, og med en deling i anden grav. Maskingeværerne var fordelt. De fleste var placeret i forreste grav. I tredje grav lå 3. Kompanie og en deling fra 4. Omkring bataljonens kommandostation, der lå omkring 300 meter bag tredje grav, var der ordonnanser, observatører, telefonfolk o.s.v., samt en stærk deling. To delinger af 4. Kompanie under Lt.d.R. Schaaf lå som reserve i en grusgrav omkring 400 meter bag stillingen.

Til højre for Res.Inf.Regt. 76 lå 11. Division med Regimenterne 51 og 58.

Den voldsomme artilleriild hamrede hele natten ned over stillingerne. Den lå primært over de bageste grave og dækningerne, og forhindrede enhver bevægelse. Kl. 0500 fortættede den sig over den forreste grav og brølede helt uhyrligt. Med feberartig spænding blev angrebet afventet. Observation af fortærrænet standsede ikke et sekund. Denne var dødsforagtende blevet overtaget af de ansvarlige førere i forreste linje. Foruden artilleriet var de udsat for de engelske flys maskingeværer, der siden daggry havde hængt over stillingen. Tyske fly kunne ikke nå frem. Som forsvar havde fjenden foruden fly indsat talrige luftværnsbatterier.

Kl. 0630 blev angrebet erkendt. Syv kampvogne nærmede sig langsomt, men uophørligt, Regimentets front. Disse uhyggelige monstremaskiner klatrede hen over alle kratere og tomlede alle hindringer ned. Tæt bag kampvognene kom det angribende infanteri i tætte rækker, 8 – 10 bag hinanden, som syntes at kunne tromle alt ned med deres masse.

Som angrebet blev erkendt steg overalt vores gule svævende lyskugler til himmels, for at udløse vores spærreskydninger. Skydningen startede, men var for svag til at kunne bremse fremrykningen. Uopholdelig kom den fjendtlige overmagt nærmere uden at ænse de tab, vores infanteriild tilføjede dem. Kampvognene tog kurs direkte mod vore maskingeværstillinger og beskød dem med maskingeværer og revolverkanoner.

Som angrebet startede rystede jorden i stillingen. Ved 11. Division (Füs.Regt. 88) havde fjenden undermineret en stor del af den gamle stilling og sprængt den i luften.

På trods af kampvognene gik angrebet i stå tæt foran 6. og 5. Kompanie. Ved 7. og 8. Kompanie havde to kampvogne passeret den forreste grav. Den var så ødelagt, at den kun dannede en svag rende. Begge kampvogne kørte herefter frem langs bagsiden af graven og skød alt ned, der endnu viste sig. Det efterfølgende infanteri satte sig fast i graven og angreb 5. og 6. Kompanie i flanken. Presset fra front og fra venstre flanke, var situationen for disse kompagnier meget vanskelig. Også til højre hos Res.Inf.Regt. 76 havde kampvogne brudt stillingen, fulgt af det engelske infanteri. Kampvogne nærmede sig Tilloy. Også ved 11. Division var kampvogne brudt igennem. Disse drejede nu ind mod flanke og ryg på 17. Res. Division.

Tæt foran vores anden grav lå den fjendtlige afspærringsild. Denne forhindrede enhver støtte til forreste stilling. Det engelske infanteri bragte et meget stort antal maskingeværer med sig, der øjeblikkeligt på dygtig måde blev indsat i kampen. Kampen i den forreste grav varede indtil kl. 0715. Så var forsvaret overvældet af den angribende overmagt. Tilloy og Neuville, der på fløjene af vores ansvarsområde var trukket ind i forsvaret, faldt. Nu begyndte kampen om anden grav. Mens det engelske artilleri, perfekt ledet af deres fly, ødelagde graven, kunne de engelske formationer i alt ro reorganisere i den erobrede stilling. Hvor det havde været muligheder for gravbesætningerne med deres ild at gribe ind i kampen, var denne blevet udnyttet. Herunder blev det hurtigt klart, at der begyndte at mangle ammunition som fjenden iværksatte angrebet på anden grav. Under dygtig udnyttelse af flankerende M.G.-ild, tromlede de kakibrunne troppemasser frem. En haglbyge af håndgranater åbnede nærkampen om anden grav. Vores 10-12 stavhåndgranater var hurtigt forbrugt, mens fjenden medbragte hele sække af håndgranater. Kl. 9 var anden grav erobret af fjenden. Vores artilleri blev bekæmpet og til tider lagt under gas, så de ikke kunne forhindre infanteriets angreb. Endnu engang indlagde fjenden en kamppause for sit infanteri, mens artilleriet knuste den tredje grav og graven med bataljonens kommandostation. Efter at fjenden med et utroligt forbrug af ammunition havde skudt graven stormmoden, rykkede infanteriet frem i angreb. På trods af store tab var det fortsat os langt overlegen. I timer forsvarede tropperne sig på det tapreste. Tabene blev

stadig større, ammunitionen stadig mere knap, men desto mere sej blev de tapre forsvarere, som håbede på forstærkninger. Hårdt såret brød den tapre Vizefeldwebel Gaetje fra 3. Kompanie sammen, som allerede på et tidligt tidspunkt havde modtaget Jernkorsets 1. Klasse. Hans indsats var smittet af på hans folk, som overalt, hvor der var så fremragende førere – og på sådanne var der i Regimentet aldrig mangel. Alle officerer havde kæmpet med våben i hånd. For at underrette de højere kommandomyndigheder om situationen, var der ved bataljonens kommandostation udlagt de aftalte signaler med hvide signalflag til vore fly. Ingen fly nåede frem. Håbet om forstærkninger var forgæves. Kl. 1315 sendte Major Balan endnu en telefonsamtale bagud. Det var den sidste besked fra Siegfried-stillingen. Til omkring kl. 1330 overlevede bataljonsstaben, så blev den nedkæmpet. Hvem der ikke var faldet, blev krigsfange, herunder også bataljonskommandøren. På enkelte steder blev der endnu en tid ydet modstand i den forreste grav. Overalt herskede den hellige bestræbelse på, at forsvarer sig så tappert, som det kunne lade sig gøre.

En lille del af Regimentet holdt endnu tappert ud. Det var de to delinger fra 4. Kompanie i grusgraven under Lt.d.R. Storck, som efter at Lt.d.R. Schaaf tidligt på morgenen var blevet såret, havde overtaget kommandoen. Også besætningen i grusgraven havde lidt hårdt under artilleribeskydningen. Som fjenden ville fortsætte fremrykningen fra de erobrede stillinger, blev de standset af ilden fra dette støttepunkt. Allerede kl. 11 var den omringet til alle sider. De tiltrak sig hele tiden større fjendtlige styrker, men besætningen satte sig til stor ære for Regimentet fortsat til modstand. Kredsen, som denne lille helteskare havde sluttet, blev hele tiden mindre. Man lå på håndgranatafstand overfor fjenden. Så blev den tapre fører, Leutnant Storck, der med stor dygtighed havde ledet forsvaret, sat ud af spillet af et stærkt blødende sår i hovedet. Kommandoen blev overtaget af Vizefeldwebel Orlowski, en fortræffelig soldat, der lige siden krigens begyndelse flere gange havde udmærket sig, en ægte tysk mand, gennemsivet af en glædende fædrelandskærlighed og bister had til fjenden. Heltemodigt ledede han forsvaret. Så skete der noget uventet. En mand, der på grund af den voldsomme kamp, mistede besindelsen, begyndte at svinge med et hvidt lommetørklæde. Det så Storck. På trods af sin alvorlige skade, sprang han til og hev lommetørklædet væk. Det flammede den lille skare op til forstærket indsats og anspændelse af hver eneste fiber af vilje at fortsætte denne ægte Nibelungen-kamp med ære og værdighed. Det gjorde den. Kl. 1330 slap ammunitionen op. Først da stormede den langt overlegne fjende den lille skare, der med ære og hæder faldt i nærkamp. Hele den preussiske mandstugt, krigsdygtighed, lysende begejstring for vores herlige fædreland og troskab til den højtidelige faneed til Kejseren, vist her sin strålekrans.

II. Bataljon og 3. og 4. Kompanies heltekamp var slut. Trods deres ulykkelige kamp, havde kompagnierne opnået uforglemmelig hæder i deres seje forsvar af hver eneste meter jord. De havde kun måtte vige for den gevaldige overmagt i tropper og krigsmateriel.

Af I. Bataillon lå stab med 1. og 2. Kompanie i forhøjet alarmberedskab i Noyelle-sous-Bellonne. Med den utrolige trommeild, der startede 2. Påskedag kl. 5 blev der spændt ventet på alarmering. Kl. 6 blev halv-bataljon Dziobek alarmeret og fik ordre til at rykke frem til Pelves, hvor der ville tilgå yderligere befaling. På grund af de totalt manglende meldinger om situationen langs fronten, gik der timer, før situationen var så afklaret, at man kunne indsætte halvbataljonen mest fordelagtigt. I og omkring Pelves var der en grim forvirring. På de opkørte, dårlige veje var de tunge ammunitionslastbiler kørt fast. De blokerede vejene, der allerede var stærkt overbelastede af den flygtende civilbefolkning. Disse forsøgte på køretøjer af enhver art at redde, hvad redde kunne. Monchy, Pelves, Guémappe, Boiry, i realiteten alle landsbyer, der lå få kilometer bag Siegfried-fronten, havde indtil angrebstidspunktet stadig været beboet af deres lokalbefolkning. Hvad ville have troet, at fjenden så hurtigt ville kunne trænge gennem det brede, rømmede, område foran Siegfried-stillingen, og at disse landsbyer så hurtigt ville blive mål for den fjendtlige beskydning? Hvem havde nogensinde troet, at Siegfried-stillingen ville falde i den første storm? Man havde både fejlvurderet fjendens magtmidler og stillingens styrke.

Blokeringen af vejene betød, at batterierne ikke fik genforsyninger med ammunition, som de så hårdt behøvede, og at artilleriets stillingsskifter væsentlig blev gjort vanskeligere. Blokeringen af de vigtigste veje den 9. og 10. april gjorde sig på det mest uheldige mærkbar. Det var, som havde alle ulykker forsvoret sig mod os.

Kl. 1445 fik halvbataljon I./162 ordre til at besætte hulvejen mellem Monchy og Guémappe nord for hovedvejen, her indrette sig til forsvar, og til det yderste at holde denne stilling. Ved halvbataljonen befandt sig fire maskingeværer under Lt.d.R. Döschel og 4 lette minekastere under Lt.d.R. Müllenhoff. Til højre var der tilslutning til Res.Inf.Regt. 76, til venstre med Res.Inf.Regt. 84. Der blev trukket en stærk sikring frem til på højde med Monchau-Riegel stillingen, hvor Kavallerie-Maschinengewehr-Zug under Lt.d.R. Blohm fra Res.Hus.Regt. 6 havde gravet sig ned. Indretningen af stillingen skete uden indgriben fra fjendtligt artilleri. Snebyger forhindrede de engelske fly i deres opklaring. Om aftenen kom halvbataljonen under kommando af Major Grützmaier, Kommandør for Res.Inf.Regt. 76, der holdt Divisionens venstre fløj. I løbet af natten kom det til sammenstød med sonderende engelske patruljer, der alle blev afvist.

Den 10. april kl. 0400 blev på ordre fra Regiment Grützmacher 1. Kompanie under Lt.d.R. Siebeltz trukket frem i Monchy-Riegel stillingen foran landsbyen (til højre foran stillingen). Til dette kompagni sluttede sig den frisk ankomne 4./bayr. Pionier-Bataillon 15.

Den 10. april begyndte med det første daggyr heftige fjendtlige angreb mod dele af 18. Res.Division ved Wancourt-Heninel og mod den højre fløj af 17. Res.Div. nord for Monchy. I erkendelsen af, at dagens hovedangreb formentlig ville blive rettet mod skulderpunkterne på hele vores stilling, mod det højtliggende Monchy og mod højdestillingen langs hulvejen Monchy-Guémappe, blev Monchy-Riegel stillingen igen opgivet. De her fremskudte enheder blev midt på formiddagen trukket tilbage til den nærmeste stilling. Disse forskydninger foregik uopdaget af fjenden i snebyger. Hvor rigtigt denne beslutning havde været, viste sig om eftermiddagen, for inden fjenden skred til angreb, lå i 1½ time trommeild over Monchy-Riegel, der med hensyn til de store mængder spildt ammunition, kun fyldte os med skadefro. Fjenden disponerede imidlertid over så store ammunitionsreserver, at de kunne tillade sig et sådant spild.

Den tapre fører for Kav.M.G.-delingen, Lt. Blohm, der ofte havde indsat sine maskingeværer under Regimentet, faldt hårdt såret i fangenskab i Monchy-Riegel.

Kl. 15 angreb fjenden over en bred front. De fjendtlige fly havde øjensynligt endnu ikke opdaget halvbataljonens stilling, ellers ville det fjendtlige artilleri på en helt anden måde dækket den ind. På den måde var det muligt for halvbataljonen at sende en velrettet infanteri- og maskingeværild mod de tætpakkede fjendtlige rækker, da de kun var 600 meter væk. De blev revet fra hinanden og flygtede tilbage. Lt. Müllenhoffs minekastere skød udmærket. Det lykkedes ham ligeledes fuldstændigt at forsprænge en kavaleri-afdeling på omkring 40 heste, der var på vej frem ad hovedvejen. Om eftermiddagen syntes fjenden foran halvdelingen ikke at foretage sig andet, end at forberede et nyt angreb. Monchy lå under kraftig beskydning, og stadig mere præcist indskød fjenden sig mod hulvejen. Kl. 1830 iværksatte fjenden på ny et angreb. Den påkaldte spærreild havde sit resultat. Vi havde ikke længere artilleri bag os. Det lykkedes også uden denne. En rasende infanteri-, maskingevær- og minekasterrild slog fjenden i møde, og tvang ham efter nogle få hundrede meter til at vende om. Et angreb var for anden gang blevet afvist alene med halvbataljonens egen indsats. Fjenden var holdt på afstand af stillingen. Vore batterier var om formiddagen den 9. blevet fuldstændigt ødelagte. Ikke et tysk artilleriskud var siden da blevet løsnet bag den tyske front. Kun ved Monchy stod endnu to pjecer i vores tynde infanteri linje. De blev betjent af infanteriet. Disse to kanoner bidrog til succesen. De tab, de tilføjede, var måske ikke så høje, men de gav os en følelse af, ikke helt at være overladt til os selv. Alle vidste, at stillingen måtte holdes til det yderste; vi troede ikke, at der bag os stadig var enheder. Og så ankom forstærkningerne. Netop som angrebet var afslået, ankom fra Boiry forstærkninger. Overalt bag os kunne vi se delinger i enkeltkolonne på vej frem, ligesom friske batterier og ammunitionskolonner som stampet op ad jorden, i galop kørte frem i åbent terræn, hvorfra de øjeblikkeligt åbnede ild. En kæmpe bue af vores eget artilleri! Det var næppe til at tro. Snart efter brølede tyske pjecer over en bred front bag vores udsatte stilling. Det var en uforglemmelig, storslået billede, som aften solen forgyldte. Efter de fortvivlede, hårde kampe de to sidste dage, virkede det så voldsomt på os, at tårer løb ned over de brune kinder på mange af de gamle, hærkede krigskarle. Hjælp, redning!

Det var I. Bataillon fra Bayr. Inf.Regt. 17, der forstærkede os, og om aftenen afløste. Halvbataillon Dziobek fik fra Regiment Grützmacher ordre til at rykke i beredskab i Royelle-s-B, som blev nået omkring kl. 0200. Tropperne rykkede ud med stolt glæde over den succesfulde dag, men også med bange anelser om, at bayrerne ikke ville kunne holde stand mod den fjendtlige storm, der uden tvivl ville følge dagen efter. Den bayriske bataljon var sammensat af helt ungt erstatningspersonel, der ikke tidligere havde været i kamp, og af ældre landeværns- og landstormsfolk. Førerne havde ingen tillid til tropperne. De gamle tapre bayrere, der i begyndelsen af krigen så tappert havde kæmpet, var forblødt på mangel en slagmark.

Og som forventet, skete det. Tidligt om morgenen den 11. april angreb fjenden og gennembrød stillingen, som halvbataljonen tidligere havde holdt. Indsættelsen af kampvogne kunne bayrerne ikke standse. Kl. 7 blev halvbataljonen igen alarmeret. På ordre fra 81. Inf.Brigade rykkede den frem til højderyggen mellem Pelves og Hamblain. Her fik den ordre til at grave sig ned i en ny tværstilling. Til forstærkning ankom snart efter I. Bataillon fra den sachsiske Landwehr-Inf.Regt. 104. Arbejdet blev forstyrret af fjendtlige fly. Sidst på eftermiddagen blev halvbataljonen trukket ud af skansningen og beordret tilbage til Royelle-sous-Bellonne. Næste dag marcherede den over Biache til Douai.

III. Bataillon under Hauptmann Potel lå siden natten 5./6. april som korpsreserve ved Royelle-sous-Bellonne. Den 9. april fik den kl. 7 ordre til at holde sig parat og fik kl. 9 ordre til øjeblikkeligt at rykke til Hamblain. Her fik den kl. 14 af 81. Inf.Brigade følgende befaling:

»Fjenden har taget første stilling i 11 Inf.Div og 17. Res.Div. Monchy-Riegel fastholdes stadig. Monchy sikres fra vest af to kompagnier fra Res.Inf.Regt. 76, mod sydvest af to kompagnier af I./162. III./162 går i

stilling på højderne nord for Monchy og sikre linjen Pelves – Monchy i forbindelse med den syd for Pelves liggende M.G.-Scharfschützen-Zug 9«.

Kl. 1530 nåede bataljonen den befalede position og fik til højre forbindelse til Inf.Regt. 51 ved Pelves og til venstre til Res.Inf.Regt. 76 og I./162 ved Monchy. Her gravede bataljonen sig ned. På dette tidspunkt var Monchy-Riegel stillingen stadig besat af Divisionen. Omkring 500 meter foran stillingen lå nordvest for Monchy Højde 102, der som Højde 102 foran Siegfried-Stillingen, lettede fjendens muligheder for fremrykning. Kl. 19 havde fjenden besat denne højde. Gennem reorganisering og genindsættelsen af andre tropper fik III. Bataillon i løbet af eftermiddagen som ny nabo syd for Pelves Inf.Regt. 190 og Res.Inf.Regt. 99. Om aftenen den 9. april blev på ordre fra højere myndighed Monchy-Riegel stillingen rømmet, hvorefter stilling i linjen banegård Roeux - nordvest kant Pelves skoven – Monchy blev forreste linje nord for Monchy. Dermed kom III. Bataillon i forreste linje og fik til højre forbindelse med Füs.Regt. 38. På anmodning fra Oberstleutnant v. Rettberg blev de uklare kommandoforhold ved Monchy af 81. Inf.Brig. således ordnet, at Oberstlt. v. Rettberg overtog højre fløj. Under kommando kom fra højre mod venstre III./190, Inf.Regt. 99, III./162. Kommandoen over den midterste del fik Oberstleutnant Sick. Denne fik underlagt Inf.Regt. 51, III./Res.Inf.Regt. 76 og Inf.Regt. 163. Som allerede nævnt var på venstre fløj indsat Major Grützmacher med resten af Res.Inf.Regt. 76, 4./bayr. Pionier-Bataillon 15 og halvbataljon I./162.

Tidligt på morgenen den 10. fik 11. Division ordre til at genindtage Monchy-Riegel stillingen. Dette skete i snevej r uden at fjenden opdagede det. Dermed kom III./162 igen i forreste linje. Den sendte en stærk sikring frem foran stillingen, begunstiget af terrænets form. Kl. 12 kom engelsk infanteri i lette bølger frem over Højde 102, snart efter fulgt af tætte masser og kolonner. Vores spærreild mislykkedes. Det lette artilleri var løbet tør for ammunition. Det fjendtlige artilleri var derimod rykket frem lige nord for Højde 102, hvorfra det støttede infanteriets fremrykning. Kavaleri-patroljer dukkede op ved bakken. Angrebet nåede imidlertid ikke ud over Monchy-Riegel stillingen. Der udviklede sig hele dagen en række enkelttræfninger mellem bataljonens fremskudte sikring og fjenden, navnlig for poster under 9. og 11. Kompanie under henholdsvis Lt.d.R. Dillner og Toelke. Det ændrede imidlertid ikke situationen, men forhindrede fjenden i at sætte sig fast og trænge længere frem. Heller ikke et fremstød, som fjenden kl. 20 iværksatte over en bred front, førte til resultat. Situationen var i mellemtiden blevet kritisk. Med sikkerhed måtte et nyt angreb forventes næste morgen. Alle egne styrker var allerede indsat i forreste linje. Brigaden havde ikke flere reserver. Den kraftige beskydning fortsatte hele natten. Fra kl. 3 om morgenen den 11. april afventede bataljonen i stor spænding det nye angreb. Endeligt kl. 5 kom lettelsen. Fjenden rykkede frem. Tætte masser valsede frem mod bataljonens front. Bataljon Potel var på sin post og afventede kampberedt og med udmærket humør fjenden. Kompagnierne var så optaget af kampen, at de lod hånt om enhver form for dækning, og stod oprejst for at kunne beskyde fjenden. På trods af den virkningsløse spærreild, blev angrebet standset af infanteriets ild. Fjenden forsøgte at sætte sig fast 400 meter foran fronten. Det lykkedes ham ikke. Han faldt tilbage i hans udgangsstilling. Ikke mindst ny slog død og elendighed ind i hans tætte rækker. Nord for Monchy var angrebet mislykkedes, men fra syd kom katastrofen. Her fra fjenden, som tidligere fortalt, i første forsøg brudt gennem I./bayr. Inf.Regt. 17. De havde rullet hele bayrernes stilling op og fra syd trængt ind i Monchy. Hermed hang III./162 venstre fløj i luften, og den stod i risiko for at blive flankeret. De tilbagegående bayrere truede en overgang med at smitte venstre fløj af bataljonen. Her rådede imidlertid et mandfolk – Toelke! Som var han immun overfor enhver kugle, greb han hensynsløst ind, og fik genskabt orden. Kl. 0630 var Monchy på fjendens hænder. Så kom to skydende kampvogne frem fra kanten af landsbyen frem mod flanke og ryg på 9. og 11. Kompanie. Vore lette minekastere lagde dem så meget under ild, at de vendte om og forsvandt tilbage i byen. Da der nu på venstre flanke var opstået et stort hul efter bayrernes tilbagegang, var III. Bataillon tvunget til at ændre sin stilling. I fuld orden gik kompagnierne tilbage i retning af Pelves, fik tilslutning til det württembergske Inf.Regt. 125, og gjorde så front mod Monchy. Dette var næppe gjort, før et kraftigt fjendtligt angreb fra Monchy fik frem mod bataljonen. Det blev modtaget af en voldsom ild og blev fuldstændigt standset. En anden bølge blev også lagt under kraftig ild. Der viste sig herefter ikke flere englændere i åbent terræn.

Overraskende for III./162 dukkede kl. 8 II./bayr. Inf.Regt. 17 op i området og gik uden videre ind i III. Bataillons stilling. Kl. 9 ankom II./württ. Inf.Regt. 121 og forlængede med en reservedeling fra 12./162 bataljonens venstre fløj til halvvejs mellem Monchy og Bois du Vert. 10. Kompanie under Lt.d.R. Schroeder-Eklon blev trukket ud af den nu stærke front og som reserve lagt bag Bois du Sart. På dette tidspunkt nærmede to kampvogne sig mellem Monchy og Guemappe frem mod bataljonens venstre flanke. Vores artilleri skød den ene i brand, hvorefter den anden vendte om. I flere eskadroner ankom engelsk kavaleri til Monchy. Landsbyen blev i alle ender og kanter langt under ild fra maskingeværer. Stærke fjendtlige flystyrker beherskede luften over slagmarken.

Det lykkedes Fähnrich Witte fra 12. Kompanie med sin deling og Lt.d.R. Osterdinger med sin M.G.-deling at lægge kavaleriet under en lønnende ild, der op nåede stor virkning. Herreløse heste galoperede over slagmarken. Enkelte blev indfanget i landsbyerne bag fores front.

I mellemtiden syntes artilleriet, med hvem vi ikke havde haft forbindelse, at have fået at vide, af fjenden sad i Monchy, for pludseligt – og der er ikke andre forklaringer – forlagde det pludseligt ilden hertil, og desværre samtidig så langt, at egen linje kom indenfor nedslagsområde. Herigennem blev stillingen fuldstændig umulig at fastholde. Der var ingen mulighed for at komme i kontakt med artilleriet, og tabene begyndte at stige.

Flere maskingeværer var allerede blev ødelagt af eget artilleri. Der var ikke andre muligheder, end at falde tilbage, for at kæmpe både under fjendtlig og egen artilleri beskydning var umulig. En samlet tilbagetrækning mod Pelves blev iværksat med Inf.Regt. 125, som kæmpede til højre for III. Bataillon, og 8./103, der kæmpede sammen med III./162. Langs vejen Monchy – Roeux gjorde bataljonen igen front mod fjenden og genoptog kampen. Under denne forskydning var den delvist kommet ind i Inf.Regt. 121 stilling.

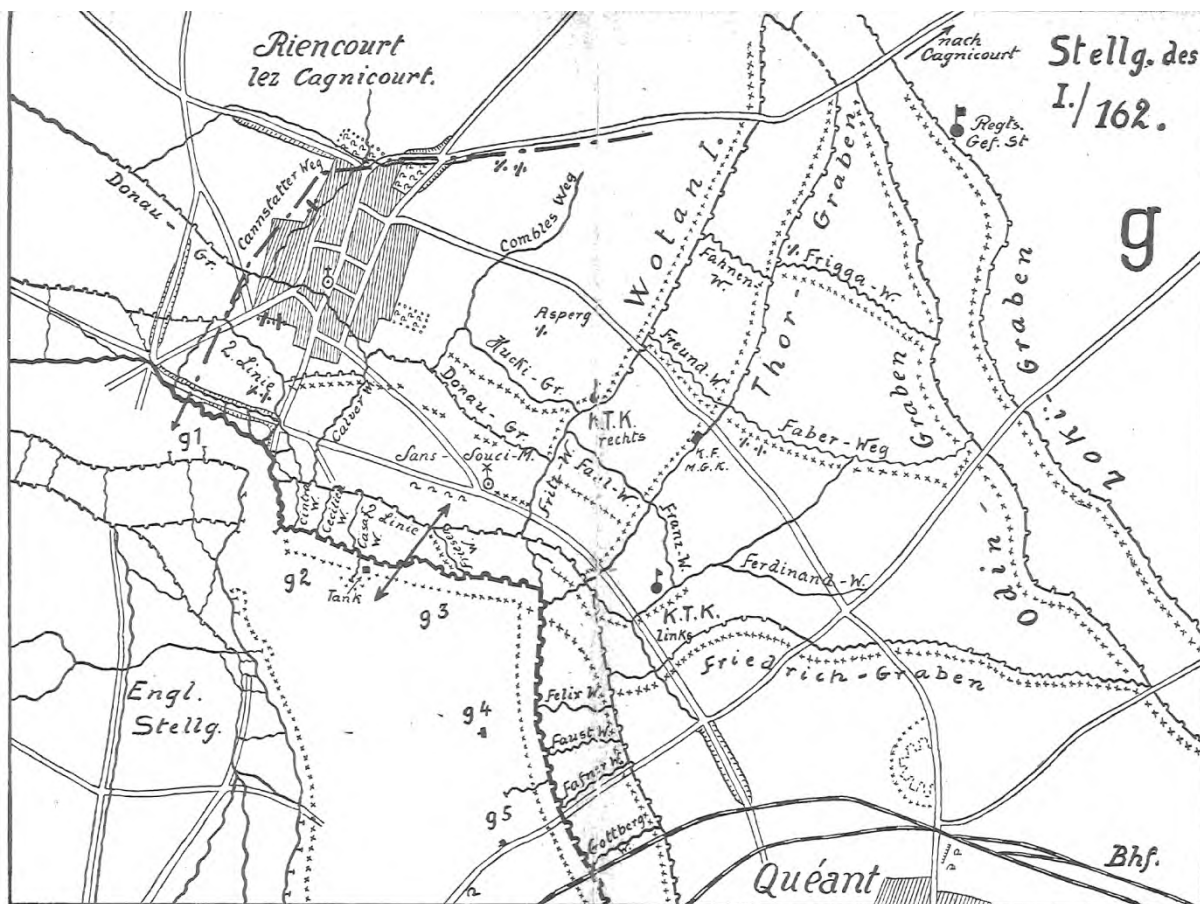
Med urokkelig tapperhed gik Oberstlt. v. Rettberg, uden at ænse beskydningen, rolig og sikkert langs den nye front. Hans stolte holdning virkede utrolig beroligende på tropperne, der på grund af beskydningen af eget artilleri, var blevet ret forvirret og urolig.

I denne stilling forblev bataljonen. Presset fra fjenden i Monchy blev hele tiden kraftigere. Det blev stadig mere voldsomt, som fjenden fik trukket sit artilleri frem.

Om natten 11. til 12. april blev bataljonen afløst af III./bayr. Inf.Regt. 18 og trukket tilbage til Royelle-sous-Bellonne. Samme aften indbragte 9. Kompanie en fange. Han tilhørte Sommerset-Regimentet.

Hårde kampdage lå bag bataljonen, der på trods af alt modgang og vejrligets belastning strålende havde forsvaret sig. På grund af egne troppers tilbagetrækning på flanken, og på grund af beskydningen af eget artilleri, havde kampen være ulykkelig. Det gjorde imidlertid ikke helteglorien mere mat, der efter denne heftige kampdag hang over den brave bataljon. Foruden den på ny højt respekterede og beundrede Oberstleutnant v. Rettberg, var der navnlig to, der havde bragt ny hæder og ære til Regiment Lübeck; to handlekraftige, ægte soldater, hvis navne fandt stor respekt langt ud over Regimentet: Potel og Toelke.

Det var et utroligt held, at englænderne endnu engang ikke havde forstået, at udnytte deres succes fra den 9. april. Indtil de første forstærkninger indtraf på tysk side om aftenen den 10. april, var der gået to utroligt kritiske dage. Vi havde intet bag os. Med sorg forudså man højere oppe i kommandoerne det fjendtlige gennembrud. Bagude var alt alarmeret. Al bagage blev trukket kilometervis tilbage. I stor hast blev landsbyer indrettet til forsvar. Allerede den 10. april havde englænderne kavaleri på den anden side Siegfried-stillingen. Var det angreb den 10. april, som de indsatte dele af Regimentet så strålende havde forsvaret sig imod, havde det fjendtlige kavaleri overstrømmet området og vores artilleri var formodentlig gået tabt. Det kom imidlertid ikke til gennembrud, da englænderne blev stoppet ved Monchy, hvilket er en ubestridelig, stor fortjeneste af de dele af Regiment Lübeck, der efter tabene i Siegfried-stillingen, havde sat sig op mod fjenden. De stort anlagte fjendtlige gennembrudsplaner var forhindret, og resultaterne af hans månedlange forberedelser var blot nogle lokale terrængevinster.

I/162 stillinger ved indbrudsstedet i Siegfried-stillingen ved Riencourt-Bullecourt

13. Kampe i Siegfried-stillingen ved Cambrai og foran Arras ved Bois du Vert og Vis-en-Artois

Sommer 1917

I Douai blev Regimentet kun en dag i marchkvarter. Kanontordenen, der i løbet af kampdagene var kommet nærmere, havde fået befolkningens håbe om en snarlig befrielse til at stige kraftigt. I samme omfang steg af overtrædelser at de forordninger, vi tyske havde indført siden vi i 1914 havde erobret byen som sejrherre. Vi ønskede ikke den venlige by, hvor vi i påsken 1916 havde tilbragt så skønne uger, ingen befrielse, for det ville være ensbetydende med dens forvandling til en ruinhob. (I året 1918 havde engelske granater anrettet store skader store skader på den dejlige by).

Efter forårsslaget ved Arras overgik 17. Res.Div. som Armee-reserve til 2. Armee, og nåede i fodmarch området mellem le Câteau og Bohain. Den 13. april havde Regimentet kvarter i Havely, den 15. i Solesmes, den 16. i Baux-Andigny og omkringliggende landsbyer. Hver blev den nogle dage, hvor den modtog personelerstatninger, desværre ikke Lübeckere. II. Bataillon måtte opstilles på ny. Hauptmann Langerfeldt overtog i første omgang kommandoen. I begyndelsen af maj blev Hauptmann am Ende udnævnt til Kommandør. Adjudant blev Lt.d.R. Vieth, som forblev i denne stilling indtil demobilisering.

Allerede den 14. indtraf befaling til, at Divisionen skulle afløse 4. Ers.Div. i Siegfried-stillingen sydvest for Cambrai. Fra Vaux-Andigny til Cambrai blev banen benyttet. Herfra blev der marcheret til Noyelles-sur-

l'Escaut. Regimentet afløste Inf.Regt. 360 ved Ribécourt. Den vej, Regimentet havde benyttet under vejs mod første indsættelse på Somme, førte lige gennem stillingen. Her var arbejdet med udbygningen af Siegfried-stillingen længere fremskredet end ved Arras. Ulykkeligtvis blev flere af de nedgravede dækninger fyldt med vand, der sivede gennem kalkstenen.

Til højre havde Regimentet tilslutning til Inf.Regt. 163, i hvis afsnit det store slot Havrincourt lå. De engelske granater havde ødelagt det århundred år gamle sted. Til venstre var der tilslutning til Inf.Regt. 458.

Kort før regimentets indsættelse var det lykkedes fjenden at trænge Inf.Regt. 360 forposter tilbage fra Trescault, Villers-Ploich, Beaucamp og Bilhelm. Hermed havde han skaffet sig en god observationslinje. Her skansede han nu. Han lå omkring 1200 meter foran Siegfried-stillingen. Hidtil havde fjenden kun trukket enkelte batterier så tæt til, at de kunne nå stillingen. Englænderne udviklede en meget heftig aktivitet i luften, både for at opklare hver enkelthed i stillingen, men også til beskyddningen af den med maskingeværer og til at nedkaste bomber. Derimod syntes der ikke umiddelbart at foreligge mulighed for et angreb de næste uger.

I første omgang kom I. og III. Bataillon i stilling. Erfaringer medførte, at der straks blev gået i gang med en videre udbygning af stillingen. I vejkryds og andre vigtige punkter blev der sprængt store panserfælder. Hvem der ikke havde tjeneste i graven, på forposter eller var på patrulje, måtte skanse. Arbejdet skred godt frem. Istandsættelse og udbedringer kostede hele tiden mere arbejde, da fjenden hentede stadig mere artilleri frem. Beskyddningen øgedes for hver dag.

Under befæstningsarbejder i landsbyen Ribécourt, der lå tæt bag stillingen, stødte 7. Kompanie under udgravning tilfældigt i nærheden af kirken på en stor katakombe, udgravede huler i kalkstenen, der øjensynligt i en grum fortid havde været anvendt til religiøse formål. I senere århundreder havde de formentlig været anvendt som skjulested for befolkningens liv og ejendele i urolige tider med plyndrende og myrdende horder.

Inf.Pion.Komp. under Leutnant Stephan og forbindepladsen var placeret i Ribécourt.

I det brede ingenmandsland blev stærke opklaringspatruljer udsendt nat efter nat. Fjenden forholdt sig imidlertid så tilbageholdende, at de intet foretog sig mod vore forposter, og derfor kom det ikke til sammenstød. Om natten beskød de området med maskingeværer og sparede heller ikke på artilleriammunitionen. I de skønne maj-nætter gav englænderne os af og til et herligt fyrværkeri. Engelske bombemaskiner kastede brandbomber ned over vore ammunitionsdepoter, der opløste sig i en regn af lynende gyldne og sølvfarvede eksplosioner. Militære skader opstod der herunder ikke. Allerede den 12. maj blev Regimentet igen trukket ud og afløst i stillingen af Reserveregimenter 86 og 31. Divisionen overgik i Hærgruppe reserve for Gruppe Arras og kom i kvarter øst for Douai. Regimentsstab og I. Bataillon kom i kvarter i Ecaillon, II. Bataillon i Masny og III. Bataillon i Loffre.

Ved regimentet blev der opstillet et telegraf-afdeling (Nachrichten-Mittel-Abteilung = N.M.A.), hvori alle i disse opgaver blev samlet. Kommandoen blev overdraget til den rutinerede Lt.d.R. Boldt.

I de første dage under opholdet her, besøgte den kommanderende general, Excellens Dieffenbach, Regimentet, hvor han udtalte sin tak og sin beundring for den fremragende tapperhed, der var udvist under Arras slaget.

Den 22. maj blev for en misundt lille del af Regimentet en stor æresdag. Det blev den udvalgte forund, at blive hilst af Hans Majestæt Kejser og Konge i Denain. Hver enkelt blev trykket i hånden af kejseren, der rettede nogle anerkendende ord og varmeste deltagelse til den enkelte. Hauptmann am Ende blev af Kejseren dekoreret med Jernkorsets 1. klasse, som oprigtigt glædede Regimentet.

Det var en vidunderlig pinse, Regimentet i 1917 tilbragte i hvil. I begyndelsen af juni blev det indsat på ny. Kort forinden havde den dog den glæde at hilse på Hr. Borgmester, Senator Dr. Fehling. Det var den 2. juni, en herlig forårsdag. Regimentet afholdt i Masny en parade for borgmesteren. I hans følge var Rådmand Dr. Plessing. Hans Magnifizienz rettede Regimentet en meget ærende tale, hvori han forsikrede, med hvilken stolthed, med hvilken inderlig taknemmelighed og urokkelig tillid hjemstavnen tænkte på

Kirken i Ribécourt ved Cambrai

Regimentet. Herefter tildelte han mange af kæmperne fra Arras salget Lübecks Hanseatenkreuz. Om aftenen havde officerskorpset den glæde, i Ecaillon at have de ærede gæster i deres midte. Den festlige dag blev for alle kompagnier afsluttet med en glad fest.

Den 4. juni ankom ordren til afløsning. Regimentet blev indsat ved Monchy-le-Preux, hvor den sidst havde kæmpet under Arras slaget. Om natten 6./7. juni afløste II. Bataillon kampbataljonen fra den Vestpreussiske Inf.Regt. 175 (36 Div.). Fra Montigny til Cantin blev jernbane benyttet, og herfra til Sailly-en-Outréaux en feltbane.

Området var kendt af Regimentet fra april. Siden havde her været uafbrudt kampe, der fuldstændigt havde ændret terrænets udseende. På trods af foråret var kampzonen og store dele af beredskabszonen et øde, brunt kraterlandskab. På den engang så kønne, skovbevoksede bakke ved Bois du Vert [Bois duverds], rakte nu kun enkelte ødelagte, nøgle træstumper mod himlen. Boiry N.D., der endnu i begyndelsen af april var afholdt gudstjeneste for os i den dejlig landsbykirke, var fuldstændig ødelagt. Der var dårlig sten på sten. Under de fortsatte kampe havde det ikke være muligt at udbygge stillingen foran Monchy. Kampbataljonen lå i et kraterfelt, hvor anlæggelsen af regelmæssige skyttegrave ikke var anbefalelsesværdig. Ethvert anlæg, der blev opdaget af fjenden, blev lagt under en ødelæggende beskydning. Til opklaring af vore stillinger, hængte hver dag hele tiden fjendtlige fly over området. Der var ingen dækninger. Den eneste beskyttelse var de dybe krater og jordhuller, hvorover man for at beskytte sig mod observation og mod solens stråler, havde udspændt teltflager. Forbindelsesgrave eksisterede ikke. Terrænet var fladt. Enhver bevægelse blev set af fjenden. Om dagen var kratermarkerne derfor fuldstændig dødt. Alt trafik måtte ske om natten. Der var ingen forhindringer. Fra de tidligere kampe lå mange døde foran stillingen, der nu forfærdeligt forpestede luften. De fortsatte kraftige tordenskyld havde forvandlet området til et hav af pløre. Vandet samlede sig i kraterne, der på grund af den kraftige lerjord ikke kunne sive væk. I dette terræn måtte tropperne holde ud.

Tilstanden af anden og tredje zone var næsten den samme, blot var de mindre udsat for den kraftige maskingevær beskydning. Imidlertid kunne alle, der også her viste sig, eksempelvis i forsøget på at bringe vandet væk, kunne være sikre på øjeblikkeligt at blive genstand for artilleriild. I beredskabszonen lå der under et tyndt jordlag hård kalksten. Ved enhver uforsigtighed afslørede den hvide kalk alle forsøg på at grave sig ned, og påkaldte en frygtelig hævn. I beredskabszonen lå en stor grusgrav ved Boiry. Foruden et kompagni var her stabe og alt signalpersonel placeret. Stedet blev af de fjendtlige fly hurtigt erkendt som hovedkvarter, og blev derfor genstand for tung krumbaneild og skydninger med gas.

Forholdet i artilleri var som 1: 3, men antallet af afgivne skud måske 1: 30. Vi var kraftigt underlegne, og dertil kom, at fjenden rådede over talrige fly og gode observationsposter, specielt ved det højtliggende Monchy. Det var uafviseligt, at fjenden netop her ved Monchy formentlig ville forsøge at fortsætte angrebet. Det næste mål ville være den højt liggende Bois du Vert. En kraftig trafik med køretøjer om natten tydede på forestående nye kampe. Om morgenen den 11. juni anmodede kampbataljonen om ødelæggelsesild mod den fjendtlige grav, da man havde observeret, at den var ved at blive fyldt op. Fjenden havde med sin store arbejdsstyrke kunnet etablere nye skyttegrave. De fjendtlige angrebsplaner blev denne morgen forhindret af vores artilleriild, og det samme var tilfældet den følgende morgen, hvor der på ny blev anmodet om spærreskydninger. Den 13. beskød fjenden i timevis vore stillinger med tungt artilleri. Alene grusgraven modtog 15 38-cm granater, hvorunder vores derværende depot af infanteriammunition sprang i luften. Et større lager af ammunition til vore lette minekastere blev ligeledes ødelagt. Med denne type ammunition var der allerede problemer. Ved den megen regn var mange drivladninger blevet våde, hvorved de blev uanvendelige eller kun sendte granaterne nogle få meter frem foran egne stillinger, hvor de så eksploderede. Om natten den 13./14. juni anvendte fjenden megen gas, primært over vore batteristillinger og over grusgraven. Denne nat var forstyrrelsesilden så kraftig, at man forventede et fjendtligt angreb ved dag gry. I stedet standsede ilden efterhånden og hørte omkring kl. 6 fuldstændig op.

Under kampene ved Arras var der også i Flandern udviklet sig nye kampe. Om natten den 13./14. juni blev derfor 3 lette og 2 tunge batterier trukket ud af divisionens område.

Man kunne ikke stole på englænderne. De var opfindsomme, valgte hele tiden nye angrebsformer og gav os nye overraskelser. Den 14. juni syntes det imidlertid at blive roligt. Der var ikke observeret noget påfaldende, ingen nye opkastede grave, få fly. Så pludseligt kl. 0825 startede en trommeild langs Regimentets front, med en voldsomhed, som vi siden 9. april dårligt havde set. Dengang trommede fjenden over en kilometerbred front, nu lå ilden på nogle få hundrede meter foran Bois du Vert. Dengang havde vi beskyttende dækninger. Nu var tropperne dækningsløst udsat for den frygtelige ildorkan. Beredskabszone og batterier blev belagt med gas og røg. Over 20 fly susede ind over kampområdet, hvor de kastede et haglvejr af bomber.

Om morgenen den 14. juni lå I. Bataillon under Major Dziobek i kampstillingen. 1., 2. og 3. Kompanie lå i forreste linje, 4. bag højre fløj som reserve. Til højre var tilslutning til Inf.Regt. 121, til venstre med Inf.Regt. 163. III. Bataillon lå i beredskab, II. i hvil i Estrées.

Hele Regimentets front og begge de tilstødende kompagnier lå under ødelæggelsesild. Så spærrede fjenden en del af, og angreb med stærke styrker ind i den dannede sæk. Der udviklede sig her en vild nærkamp. Den tapre besætning blev overfældet af den store overlegenhed. Hele 2. og hele 3. Kompanie, en deling fra 1. Kompanie og et kompagni fra 163 blev nedkæmpet. Kun to mand fra 2. Kompanie slap tilbage, de to Gefreiter Quast og Fick. Quast var kort før angrebet blevet sendt tilbage med en melding. Fick kæmpede sig såret tilbage. Kompagnifører for 2. Kompanie, den tapre og altid muntre Lt.d.R. Arnold Dierck, fandt under kampen helledøden. Kort tid efter faldt også hans bror Hans ved en anden troppeenhed, der indtil afgivelsen af 4. Kompanie i efteråret 1916 også havde tilhørt Regimentet. 3. Kompanie havde det uheld, for anden gang på kort tid at blive fuldstændig ødelagt. Føreren for 1. M.G.K., Lt.d.R. Döschler, var tidligt på morgenen, trods en kraftig forstuvning, humpet fra forbindepladsen til fronten, for endnu engang personligt at forvisse sig om, at alt var parat. Såret måtte også han gå i fangenskab.

Angrebet gik i stå på grund af den voldsomme modstand fra 1. Kompanie under den ofte så berømte Lt.d.R. Siebelts. De gav fjenden så store problemer, at de ikke kom til angreb på hovedmålet, Bois de Vert skoven. Beslutsomt gik også 4. Kompanie, under den lige ofte med ære omtalte, ungdommelige Lt.d.R. Hermann Evers, øjeblikkeligt til modangreb mod »Termitenhügel«, som fjenden havde indtaget. Angrebet blev standset af M.G.-ild og heller ikke endnu et forsøg lykkedes. Kræfterne var for svage overfor fjendens overmagt. Fra trommeildens begyndelse til tabet af kompagnierne havde hele kampen kun vareet en halv time. Med den kunstige tåge og den beskydningen, som blev fortsat, tog det lang tid, inden situationen var afklaret. Den seje modstand, alle kompagnier i linjen havde ydet, og de øjeblikkeligt gennemførte modangreb havde medført, at fjenden ikke nåede frem til højderne ved Bois du Vert. Situationen var blevet meget kritisk. Resterne af I. Bataillon havde imidlertid holdt fjenden i skak så længe, at III. Bataillon om eftermiddagen under Hauptmann Potel kunne gå til modangreb.

Under dække af vores artilleriild gik kompagnierne fra beredskabszonen frem til den udgangsstilling, hvorfra angrebet skulle iværksættes. Fremrykningen kunne ikke skjules for de fjendtlige fly, og kostede derfor mange tab. Herunder faldt den udmærkede fører for 10. Kompanie, Lt.d.R. Schroeder-Eklon, der allerede tidligere som observationsofficer ved III. Bataillon ganske fremragende havde udført sit arbejde. Som fastlagt i Brigadebefalingen blev vores artilleri kl. 1830 lagt frem. Med dette sprang III. Bataillon frem. De sluttede sig til højre fløj af 4. Kompanie. Med det lynhurtige fremstød forventede man succes. Med en pragtfuld beslutsomhed sprang bataljonen ud af granathullerne og styrtede frem. Imidlertid kunne ingen beslutsomhed kunne modstå den ødelæggende virkning af de fjendtlige maskingeværer. Målet for angrebet, tilbageerobring af vores hidtidige forreste linje, blev ikke nået. Kun »Termitenhügel« blev tilbageerobret. Om denne fortsatte kampene indtil mørkefald. Den forblev besat af dele af kompagnierne Siebelts, Evers og Drechsler, som alle havde følt sig tiltrukket af dette særligt vigtige terrænpunkt. Selvom en succes måske ikke lå på vores side, var fjenden dog gennem angrebet igen blevet forhindret i at udnytte sin indledningsvise succes. Det havde uden tvivl været hensigten, da det om eftermiddagen blev observeret, at hans stillinger blev fyldt med angrebsstyrker. I angrebet havde englænderne indsat deres bedste skotske angrebsdivision. Alene heraf fremgår, at det havde været fjendens klare hensigt at trænge dybt ind i vores stilling og rykke frem over Bois du Vert højderne.

II. Bataillon blev om formiddagen alarmeret i Estrées, og rykkede frem på bakken bag regimentets kommandostation. Herfra blev 5. og 8. Kompanie sendt frem til besættelse af Boiry-Riegel stillingen, 7. Kompanie trukket frem til grusgraven, mens 6. og 2. M.G.K. som Regimentets sidste reserve blev lagt i beredskab ved skråningen ved Regimentets kommandostation. Om aftenen blev også 7. Kompanie trukket frem i forreste linje. De næste dage var kendetegnet af vedvarende artilleri- og minekaster ild. Situationen var fortsat yderst spændt og kritisk. Som det var blevet efter kampene den 14. juni kunne det ikke blive ved med at være. Foran Bois du Vert stak et dybt engelsk fremspring ind i vores stilling. Den 16. juni blev der igen angrebet for at fjerne denne. Kl. 0330 begyndte en trommeild over den fjendtlige stilling og varede i 20 minutter. Til angrebet blev indsat III. Bataillon under Hauptmann am Ende, et kompagni fra 163 og 9 stødgrupper fra 2. Preussiske Sturmkompanie fra bayriske Sturmbataillon Nr. 6. Før fjenden opdagede vores angreb og kunne forhindre det med spærreild, var denne allerede nået af 7. og 8. Kompanie og stormbataljonens grupper. Skotterne ydede i kraterlandskabet sej modstand. Det kom til hårde kampe mand mod mand, øje mod øje. Fra nord oprullede 8. Kompanie under Lt.d.R. Thomsen med håndgranater den fjendtlige stilling. Mandskabet ved stormbataljonen talte begejstret om dette kompagni. »Med så kraftigt angribende infanteri har vi endnu aldrig stormet!«. Begge førere for stormkompagniet, Aulenbacher og Thomsen blev såret. Herefter overtog Lt. Drechsler kommandoen over højre halv-

del af angrebet, mens Lt.d.R. Siebenhaar førte venstre halvdel. Fjenden havde meget store tab. På trods af det energiske angreb lykkedes det kun delvist at erobre hele den gamle stilling. Til højre havde det nået de fastsatte mål. De opnåede resultater kunne imidlertid ikke fastholdes under et fjendtligt angreb kl. 9 med langt overlegne styrker. Masserne kastede 7. og 8. Kompanie tilbage, hvoraf mange som såret faldt i fangenskab. Resterne blev trukket tilbage til morgenens udgangslinje foran Bois du Vert. Her forsvarede de sig på det tapreste. Fjenden var igen i besiddelse af stillingerne fra den 14. juni, men var ikke kommet længere.

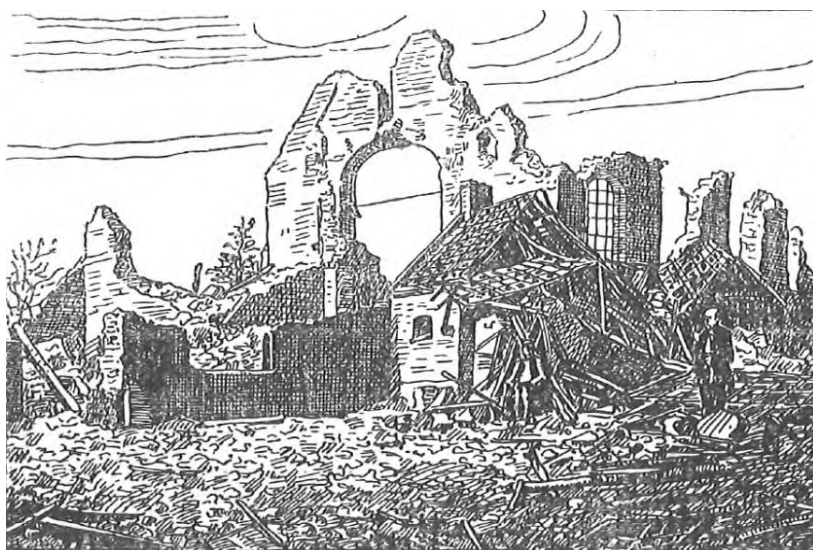
I løbet af natten 16./17. juni blev 7. og 8. Kompanie afløst i forreste linje af 5. og 6. Kompanie, og som reserve placeret i grusgraven i Boiry-Riegel stillingen. Afløsningen var dårligt afsluttet før maskingeværer begyndte at skyde som rasende. I to tætte rækker angreb kl. 0315 englænderne i mørket 5. Kompanie foran Bois du Vert. Angrebet blev tidligt erkendt og lagt under ild. Igen forsøgte fjenden at rykke frem. Lydløst kravlede skotterne i skumringen behændigt frem til omkring 30 meter foran 5. Kompanie. På et fløjtesignal fløj en salve af håndgranater ind i stillingen, så stormede fjenden frem. De blev imidlertid mødt af en sådan ild, at de øjeblikkeligt vendte om. Mange skotter blev liggende foran fronten. Under dette angreb på 5. Kompanie lagde fjenden en kraftig afgrænsende ild over højre del af 6. Kompanie (til højre for 5.), som kompagniet dygtigt undgik ved at kravle frem.

Det engelske fremspring måtte fjernes. Derfor blev der den 18. juni igen gået til angreb. Denne gang blev succes forsøgt sikret gennem en kraftigere artilleri forberedelse. Kl. 0115 begyndte med en sjælden gunstig vind vores gasskydning mod de fjendtlige batterier og fortsatte i 6 timer. Kl. 0155 lagde vi trommeild over den fjendtlige stilling. Denne trommeild ramte ved et tilfælde et kraftigt angreb, der uden forberedelse, blev rettet mod 5. Kompanie. Det blev fuldstændigt forsprængt. 1½ time trommede vores ild mod den fjendtlige stilling. I mellemtiden gjorde Bataljon am Ende, 6./Res.Inf.Regts 76 og dele af 1. M.G.K. under Lt. Toberg klar vest for Bois du Vert. Kl. 0325 blev ilden lagt frem. Som de sidste granater landede i den fjendtlige stilling, styrtede bataljonen frem i angreb. Med hurra trængte de beslutsomme kompagnier ind i den fjendtlige stilling, nedkæmpede enhver modstand og rykkede frem over den gamle stilling, hvorunder de nedkæmpede 4 engelske modstandspunkter. Hvem af fjenden som ikke blev nedkæmpet eller taget til fange, løb tilbage. Med stående skydning blev disse folk forfulgt. Maskingeværerne tilføjede fjenden store tab. Med de øvrige maskingeværer var også den underlagte Kav.M.G.-deling øjeblikkeligt rykket frem i forreste linje, og havde herfra haft god virkning. Fjenden havde under kampene tidligt den 18. juni haft så store tab, at de resten af dagen hverken gik til modangreb eller modstød. Vores skydninger med gas havde virket så godt, at den fjendtlige artilleriaktivitet de følgende dage var meget rolig.

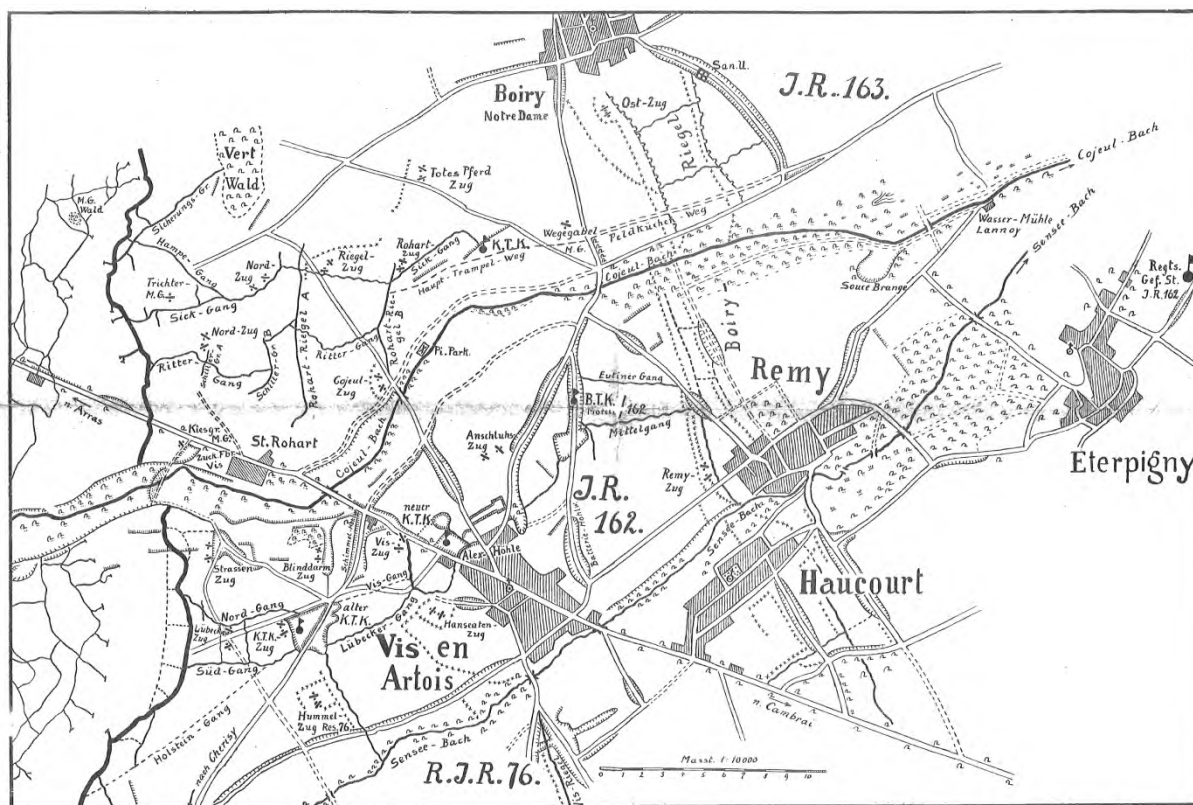
Lige så snart den gamle stilling var generobret og de engelske efterladenskaber fjernet, blev der startet på en befæstning af området, hvori alle dele af I. og III. Bataillon blev indsat. Efter angrebet blev Lt.d.R. Post, som med sit kompagni endnu engang i disse hårde kampe havde fremragende, hårdt såret. Hans Majestæt Kejseren tildelte ham Ridderkorset med sværd til den Kongelige Hausordens von Hohenzollern. 5. Kompanie blev overtaget af Lt.d.R. Matthiessen.

I bataljonens kampberetning blev fra bataljonsstaben især Gefreiter Becuve specielt fremhævet, der som ordonnans under overbringelsen af vigtige meldinger på en urokkelig og med stor kompetence høstede store fortjenester. Også Gefreiter Lindhorst fra 7. Kompanie blev som energisk fører for en transportgruppe rosende omtalt. Hos en tilfangetagen englænder blev der fundet et kort over vores stilling, der i præcision næppe kan overgås. Vore flyvere var under denne kamp de fjendtlige underlegen, med dygtigheden Divisionens infanteriflyvere, Oberleutnant Schroeder, var strålende. Hans koldblodighed overgik alt taperhed.

Om natten blev II. Bataillon trukket tilbage, mens resterne af I.

Den ødelagte kirke i Vis-en-Artois

Stilling ved Bois du Vert og Vis-en-Artois

og III. Bataillon foreløbig blev i beredskab. Kort før afløsningen afviste 6. Kompanie endnu en stærk engelsk patrulje. Kampstillingen blev overtaget af III./Res.Inf.Regt. 76 under Hauptmann Niemeyer, en gammel 162'er, som i begyndelsen af krigen som Signallofficer ved Divisionen og senere i fronten af Regimentet havde erhvervet sig store fortjenester.

Kampen vest for Bois de Vert havde dermed for Regimentet fundet sin afslutning. Alle bataljoner og kompagnier havde i den hædersfulde udgang sin store andel. Siden indsættelsen af Regimentet foran Monchy havde Regimentet været kontinuerlig i indsats. Regimentet havde udelukkende ligget i granatkratere, hvor det havde været udsat for både fjendens ild og alle vejrets ubehageligheder. Tabene havde været store. Både i forsvar og i angreb havde Regiment Lübeck endnu engang præsteret udmærket. På trods af sin store overlegenhed i mennesker og materiel var det ikke lykkedes fjenden at erobre bakken ved Bois de Vert. Planerne var gået i stykker foran Regiment Lübeck. Denne kendsgerning fyldte os alle med berettiget stolthed, og det var en stor befrielse for os alle, da Divisionskommandøren udtalte sin fulde anerkendelse til vores højtærede kommandør, Oberstleutnant v. Rettberg »for Regimentets helt fremragende strålende indsats«.

81. Inf.Brigade havde i tiden mellem 13. og 19. juni haft tab på 33 officerer og 1.283 mand, hvoraf næsten halvdelen ramte Regiment Lübeck. Efter denne hårde indsats byggede Regimentet ansvarsområde med Res.Inf.Regt. 76. Det nye Regimentsafsnit lå på begge sider af Cojeuil-vandløbet, der løb vinkelret på stillingen. På den nordlige side lå to kompagnier med tilslutning til Inf.Regt. 163, mod syd et kompagni med tilslutning til Inf.Regt. 458 (236. Division), der i maj 1917 havde været vores nabo i Siegfried-stillingen ved Ribécourt. En del af dette regiments hidtidige stilling blev ligeledes overtaget af os. Kampbataljonens reservekompagni lå på den nordlige side af Cojeuil i Rohart-Riegel stillingen. Også beredskabsbataljonens kompagnier lå på begge sider af vandløbet, hvis brede, sumpede løb delte kampområdet i to, der kun med ild kunne støttes gensidigt. Den store hovedvej Arras – Cambrai gik skråt gennem stillingen. Broen ved sukkerfabrik St. Rohart var sprængt. Den sumpede Cojeuil var en absolut hindring. Den kunne kun passeres via udlagte planker. Broen på vejen Boiry – Remy var intakt. For yderligere at forsumpe dalen var der i stillingen bygget en bred dæmning på tværs af delen. Foran fronten i højre afsnit lå Hubertus Ferme, som var besat af fjendtlige poster. I venstre afsnit lå den tidligere landsby Vis-en-Artois, ganske vist kun som en ruinhob. Den gamle kirke, hvis grundmure stammede fra det 11. århundrede, var med undtagelse af en enkelt rundbue, blevet ødelagt af de engelske granater. Det nordlige

afsnit lå i en lavning. Den høje grundvandsstand gjorde det kun muligt at gave nogle få mine-rammer ned. I de jordhuler, som var troppernes eneste beskyttelse mod det tunge artilleri og miner, var det fugtig koldt. Sammenhængende skyttegrave og forbindelsesveje var først ved at blive anlagt. I den sydlige halvdel var forholdene mere gunstige. Terrænet lå højere og bestod overvejende af kalksten. Af dækninger i terrænet var der imidlertid heller ikke her sket nævneværdige fremskridt. Anlæggelsen af dækninger måtte derfor prioriteres meget højt. I dette blev selv Regimentsmusikken indsat. De beskæftigede sig om sommeren, som året tidligere, på anden måde til Regimentets vel. I Lübeck foranstaltede velgørenhedskoncerter, hvis indtægter gik til Regimentets efterladte. Pengene indgik i Regimentets hjælpefond, som ved krigens start var blevet indstiftet af betydelige, frivillige bidrag fra officerskorpset og fra gentagende, betydelige bidrag, til fordel for mandskabet. Det skal her også med taknemmelig omtales, at flere bidrag blev ydet af Veteranforeningerne af tidligere 76'ere og 162'ere i Lübeck efter afholdelse af velgørende foranstaltninger i hjemstavnen.

Det gjorde sig kraftigt mærkbar, at det unge erstatningspersonel, der mod slutningen af juni var ankommet for at udfylde hullerne i Regimentet, var meget uerfaren i alt arbejde, der hører til stillingsbyggeri. Erstatningerne, som Regimentet havde fået fra rekrutdepotet i Beverloo, bestod for det meste af helt unge mennesker, der aldrig tidligere havde været i felten, og af ret gamle, hidtil tilbageholdt mandskab. De kom fra alle dele af Fædrelandet, hvor den preussiske hær rekrutterede. Desværre var der dårligt en eneste Lübecker i mellem, derimod ret mange fra Polen, der dårligt forstod det tyske sprog. Lübeck Regimentets egenart var mere og mere forsvundet med de store tab. 2. og 3. Kompanie måtte næsten genopstilles på ny. Som kompagnifører blev Lt.d.R. Jürgen og Herwig udnævnt. Førstnævnte havde på eget initiativ søgt overflyttelse fra sit Dragon-Regiment i øst til infanteriet. Også Herwig var gammel kavalerist, en flot, senet, smidig husar, for hvem kavaleriet i denne krig ikke kunne rumme hans handlelyst. Begge blev ganske fremragende infanterister. Manglen på underofficerer var særlig mærkbar.

Fa den sydlige del af stillingen havde man et vidt udsyn over det fjendtlige terræn til vores tidligere Sigfriedstilling ved Tilly og Neuville-Nitasse. Monchy, der som en borg lå øverst på en bakke, Guemappe og Wancourt lå indenfor synsvidde, alle forvandlet til en ruin, som man næsten ikke kunne forestille sig. Man kunne – fuld af raseri – i kikkert tydeligt se, hvordan englænderne fra vores velforsynede pionerpark ved Wancourt slæbte mine-rammer og træfliser til deres stillinger. Også tydeligt i kikkert kunne man tydeligt se flere engelske kampvogne, der under kampene den 9., 10. og 11. april blev ødelagt af vores artilleri.

Den nordligste del lå under fuldstændig fjendtlig observation. Om dagen kunne ingen vise sig. Som den evige sygdom gik det fra stilling til stilling, at vi var fjenden underlegen i våben og ammunition.

En bemærkelsesværdig Divisionsbefaling fra 24. juni gav et fingerpeg om vores fremtidige indsats. Den lød:

De overordentlige vanskelige forhold for vores infanteri og til dels også for vores artilleri, er i fuldt omfang kommet til kendskab ved de højere kommandomyndigheder. Da den almindelige situation forlanger, at Divisionen fortsætter kampen i deres hidtidige afsnit, regner jeg med den beviste udholdenhed og ubrudte vilje til sejr hos alle medlemmer af Divisionen. Som hidtil skal alt uden forsinkelser gøres, hvad der kan skade fjenden, klargøre og forbedre situationen, såvel som for at fastholde kamppladsen.

Divisionen, som allerede en gang standsede en overlegen fjende ved Monchy, vil også i fremtiden finde kræfterne til sejrrigt at fastholde deres betroede kampmark.

Sign. v. Mutius.

Fjenden rettede deres ildoverfald mod alle dele af stillingen. Om natten forstyrrede de os med gas, der i timevis tvang os til at være iført gasmasker. Dette vanskeliggjorde hele driften og begrænsede specielt i de korte sommernætter alle de arbejder, der skulle gøres. Ikke kun gravbesætninger, poster, lytteposter og patruljer måtte anlægge masker, men også madtransporter, materieltransporter, ordonnanser, folk, der var indsat i bygning af stillinger og hindringer, kort sagt alle. Den afskyelige klorluft som efter rådne æbler, mugne kartoffelkældre og apotek, blev længe hængende i vores tøj. Man måtte træffe forholdsregler, så gassen ikke slap ned i dækningerne. Under deres beskydninger med gas, forsøgte fjenden med den erobrede lysammunition at påkalde vores artilleri spærreskydninger. Denne list blev dog rettidigt erkendt som sådan.

Kort før vores indsættelse i den nye stilling, var der begyndt en livlig patruljeaktivitet. Fjenden lå omkring 400 meter væk. Ingen patruljer havde hidtil ført til resultater, selvom enkelte var gennemført med stor dristighed, som eksempelvis af Unteroffizier Zemitsch fra 10. Kompanie mod Hubertus Ferme, der i brigadefaling blev rosende omtalt. For gennem fanger at finde ud af den fjendtlige bemanning, blev der om natten fra 2. til 3. juli gennemført en større patruljeoperation under kodeordet »Trave«. Efter en kort, kraftig artilleriforberedelse og minekaster ild, forsøgte kl. 0315 to kraftige patruljer fra 1. og 2. Kompanie under Lt.d.R. Claasen, at trænge ind i Hubertus Ferme. Klargøringen til operationen vanskeliggjordes meget betydeligt af vores artilleri, der skød for

kort. Skyld heri var vores udslidte kanoner, der på grund af materielmangler ikke kunne erstattes. Som patruljerne løb frem, kom de under kraftig maskingeværild, så opgaven ikke kunne løses. Operation »Tave« løb ud i sandet. Den engelske hærberetning brystede sig: »Ved Cojeuil åen angreb fjenden vores fremskudte post. Han blev afvist«.

Fuldstændigt overraskende fik Regimentet den 9. juli underretning om, at vores elskede kommandør, Oberstleutnant v. Rettberg, var forsat til østfronten, hvor her at overtage Regiment 420, mens dennes hidtidige kommandør, Major Hauss, var udnævnt til kommandør for Regiment Lübeck. Regimentet var som bedøvet. På dette slag var ingen forberedt, derimod, at Oberstleutnant v. Rettberg en skønne dag på grund af sin hensynsløshed mod sig selv, ville falde i forreste linje. I ham, denne »gamle kavalier«, som han blev kaldt ved Armeekorpsen, var legemliggjort den retskafne, preussiske officer, var stilbilledet på en pligttro, forbilledlig tjenesteiver, stor ansvarsfuldhed og streng retfærdighed. En trofast omsorg for sine undergivne og ubegrænset velvilje adlede denne ægte tyske, retskafne mand, der kun havde levet og virket for sin Konge og sit Regiment som et lysende forbillede af urokkelig tapperhed. Han havde med succes ført Regiment Lübeck under voldsomme slag og kampe. Før Oberstleutnant v. Rettberg forlod os, rettede han nedenstående befaling til Regimentet:

Hans Majestæt Kejseren har udnævnt mig til Kommandør for Infanterie-Regiment Nr. 420.

Det gælder derfor at tage afsked med det mig så kære Regiment Lübeck, som jeg i næsten tre lange år med fryd og glæde har ledet. Smerte fylder mit hjerte. Ved siden af en følelse af dyb taknemmelighed. Jeg takker alle i Regimentet, fra stabsofficerer til musketer, for den trofaste hengivenhed, som de til enhver tid har bevist i tjenesten for Fædrelandet, til Regiment Lübecks ære. Jeg takker for den tillid, jeg har mødt fra officerer og mandskab. Denne trofasthed har jeg til fulde gengældt. Den gav mig i svære tider kraft og fortrøstning.

Måtte også i fremtiden pligtfølelse, udholdenhed og koldblodigt vovemod fortsætte, må ånden af trofast kammeratskab stadig leve i dens rækker, ind til med Guds hjælp, der bliver opnået en sejrrig fred.

Befale Gud, kammerater, og tænk en gang i mellem på jeres gamle Kommandør.

Sign. v. Rettberg

Det vil alle gamle 162'ere gøre, som med ham var forbundet i trofast kammeratskab. Så dyb og fast er billedet af denne ridderlige, tapre kommandør i vore hjerter indmejslet.

Den 15. april overtog den nye Kommandør Regimentet. Kan kom fra det rolige område i Pripet-sumpene i Øst. Det ville vare længe, før han måtte føre Regimentet gennem alvorlige kampe.

Mens vi lå på begge sider af Cojeuil og ikke direkte var involveret i kamp, fortsatte kampen om Vert-skoven i Res.Inf.Regt. 76 sektor. Også til venstre for os ved Chérisy havde kraftige kampe udviklet sig. I den uophørlige kamplarm landede vore 42-cm granater med tordnende brag. Vi beskød Monchy med vore tunge artilleri. Uhyggeligt fløj disse uhyre i deres kilometer lange bane hen over os, og landede med utrolige eksplosioner. Lå lang afstand så det ud som om Monchy blev ramt af en vulkan. Efter hvert skud rejste der sig en høj sky af murstøv og krudtrøg af ruinerne i Monchy. For os var det et opmuntrende syn, at også vi engang kunne ramme fjenden med vores tungeste våben.

Mens vi langs fronten med alle kræfter forsøgte at virkeliggøre det tyske motto »Gennem kamp til sejr«, vedtog Rigsdagen den 19. juli den ulykkelige Fredsresolution. Denne nyhed ramte os næsten lige så hårdt som en eksploderende granat i en dækning. Vi var forfærdede. Den klippefast tro på uformindsket tysk kraft blev ødelagt at hjemstavnen. Fjenden måtte anse den tyske Rigsdags beslutning som et tegn på svaghed. Den måtte give deres allerede lammede sejrs håb nyt liv. Og dette fik de til skade for Tyskland.

Om morgenen den 19. juli gennemførte Regiment 459 til venstre for os et angreb ved Chérisy, der udløste heftige kampe. Om aftenen angreb fjenden efter kraftig artilleri forberedelse på ny ved Monchy. Regimentet lå midt mellem de to kampområder.

Foruden den så ofte omtalte trommeild, var der også en anden, som den efterfølgende anordning fra den Øverste Hærledelse henviste til, og som os ved fronten gav megen glæde ved dens dybe indsigt. Det hed: Skriverierne blev hele tiden en større taktisk risiko. Den fik i stadig større omfang negativ indflydelse på selvstændighed, initiativ, tjenesteglæde og i sidste ende også pålidelighed og ærlighed. Kampen mod »papir trommeilden bagfra«, som det kom til udtryk langs fronten, måtte imødegås endnu kraftigere end tidligere.

I mellemtiden var det voldsomme materielslag blusset op for fuld kraft i Flandern. Fra Gruppe Arras blev i disse dage 26. Inf.Div. trukket ud for at blive indsat her. Dermed blev Regimentets ansvarsområde endnu engang ændret, og lagt tilbage til det hårdt omkæmpede område ved Monchy. Tropperne ved Arras var henvist til egne kræfter. Alle forstærkninger var trukket væk til fordel for det sejrige forsvar i Flandern slaget.

Den succes der mellem 16. og 18. april var opnået ved Vert-skoven og Termittenhügel, var igen gået tabt. Dermed var igen, på grund af den dybt fremspringende »engländer-sæk« i vores linje, opstået en situation, der

umuligt kunne fortsætte. II. Bataillon under Hauptmann am Ende fik til opgave at generobre »Sehnengraben«, der afsluttede det engelske fremspring. Operationen, der var fastsat til den 25. juli, fik navnet »Nord«. Foruden egen bataljon disponerede Hauptmann am Ende over 14 lette minekastere fra Regimentet, 2 fra Inf.Regts. 163, samt 7 middeltunge minekastere fra M.W.K. 217 og to delinger fra 4./Pionier-Bataillon 9. Endeligt kom også 6 flammekastere fra 10. Kompanie, Garde-Reserve-Pionier-Regiment.

Kl. 4 i den første morgendæmring (sommertid) slog vores minekaster ild ned over det engelske fremspring. Med størst mulig ildhastighed slog hundrede af miner kastet mod den engelske stilling. Kl. 0402 stormede stødtropper fra 5. og 7. Kompanie frem mod det nordlige og sydlige hjørne af stillingen samme med flammekastere. Med stor beslutsomhed sendte de deres frugtbare flammeild gennem den fjendtlige grav og trængte fjenden sammen mod midten. Herimod stormede få minutter senere den første bølge af 6. Kompanie frontalt, overskred forpostgraven og stødte med det samme frem til »Sehnengrab«. Anden følge fulgte efter 100 meter og blev i første omgang i forpostgraven. Fjenden var fuldstændig overrasket, men kom sig hurtigt, og involveredes i en fortvivlet kamp mand mod mand. Kupangrebet var strålende lykkedes. Syv minutter efter minekasternes ildåbning var hele den fjendtlige grav, der skulle erobres, i en bredde på over 350 meter og en dybde på 150 meter i vores besiddelse. Nærkampen fortsatte endnu et stykke tid, for englænderne forsvarede sig heltemodigt og gav sig ikke uden kamp. Kl. 0435 blev der ro. Stillingen var fast på vore hænder. Mange englændere var faldet på grund af virkningen af minekastere og flammekastere, mens mange andre havde fundet døden i den efterfølgende kamp. Der blev meldt om, at 100 døde englændere blev talt i graven og omegnen. En officer og 22 mand fra 7. Bataillon, Royal Sussex-Regiment blev taget til fange, og to tyske og fire engelske maskingeværer erobret.

Straks efter stormen gik pionerer frem og forankrede en hindring foran den erobrede stilling. Kompagnierne spærrede øjeblikkeligt forbindelsesgravene i retning af fjenden, hvorunder den fortræffelige Offizierstellvertreter Wulf og den dygtige Musketier Flott gjorde deres navne ære, begge fra 7. Kompanie, og særligt udmærkede sig. Stillingen blev vendt om, og forbundet med vores gamle stilling, så der til højre blev tilslutning til Inf.Regt. 125 og til venstre med Inf.Regt. 163. Under etableringen af forbindelserne umiddelbart efter stormen udmærkede sig i sær Lt.d.R. Boldt, Leutnant Wassidlo, som »forstærkningsofficer« og Unteroffizier Ackermann med deres frivillige patruljer. De berettede samstemmende om store engelske tab og de forfædelige syn af de mange forbrændte englændere.

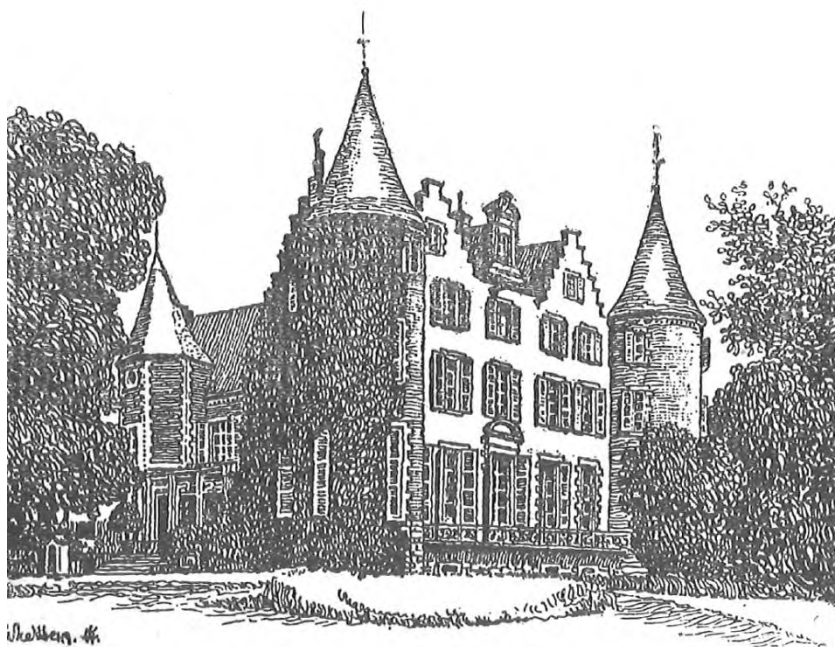
Arbejdet med at befæste stillingen skete under beskyttelse af vores artilleri, som holdt de fjendtlige batterier nede. Indsættelsen af flammekasterne havde været tegnet til artilleriet om at åbne ild.

Operationen var klappet rigtig godt, præcist som på markerne ved Gouy bag fronten, hvor det var blevet indøvet. Imidlertid havde kampen også medført store tab. Alligevel var de få i forhold til fjendens, og vores succes retfærdiggjorde dem, hvor smertelige de end måtte være. 15 mand fandt heltedøden, 72 blev såret. 6. Kompanie mistede samtlige delingsførere under stormen. Løjtnant Felten faldt i spidsen for sin deling, og det samme skete for den dygtige Vizefeldwebel Jureit, modtager af Jernkorsets 1. klasse.

Stadig flere rækker af grave med tyske helte fyldte den store Divisions kirkegård i Estrées.

Ved dagry var Divisionens forvovne infanteriflyver, Oberleutnant Schroeder, over slagmarken. Han var den første, der – i lav højde over jorden – lykønskede II. Bataillon for det dygtige angreb.

Hovedbyrden i angrebet havde ligget ved 6. og 7. Kompanie. 5. og 8. Komp. lå som sikkerhedsbesætning bag begge fløje. Straks efter indtagelsen af den nye stilling blev begge, sammen med dele af 1. og 3.

Slottet Goeulzin, 17. Inf.Div. Stabskvarter

Kompanie under Claasen og Runge, trukket frem i første linje. Det drejede sig nu om at fastholde det erobrede terræn. Der måtte regnes med fjendtligt modangreb. Fjenden var ikke øjeblikkeligt gået til angreb, derfor var angrebet kommet for overraskende. Kl. 9 angreb stærke engelske håndgranatgrupper gennem deres løbegrave frem mod vores opkastede spærringer. De håbede øjensynligt at kunne rulle graven op med håndgranater. Det mislykkedes fuldstændigt. Forsøget blev afvist med store tab, hvorunder kompagnifører for 6. Kompanie, Lt.d.R. Ramcke, især udmærkede sig fra spidsen på en sappe.

Kl. 1220 gik fjenden igen til angreb, denne gang for alvor. I løbet af formiddagen havde de skudt sig ind på vores nye stilling, og behørigt bearbejdet. Kort før angrebet, gennemført af omkring 3 kompagnier, lå meget kraftig ild over stillingen. I mellemtiden havde imidlertid også vores minekastere fået sig indskudt mod den nye fjendtlige stilling. Ved det første tegn på angreb, anmodede kompagnierne om vores spærreild med minekastere ved at lodret at opsende hvide lyskugler, som lå udmærket i de stormende fjender. Alligevel nåede fjenden ind på håndgranatafstand. Mere opnåede de ikke. Angrebet brød sammen i ilden fra maskingeværerne. Det ømfindtlige tilbageslag, igen at være fordrevet fra de stærkt efterstræbte højder ved Bois du Vert, ville fjenden imidlertid ikke så let finde sig i. Efter en kraftig artilleri- og minekaster ild, angreb omkring kl. 14 igen kraftige styrker – 3-4 kompagnier – vore stillinger. Angrebet blev endnu engang opfanget af vores maskingevær- og minekasterild, men alligevel lykkedes det enkelte grupper at sætte sig fast i kratere tæt foran fronten. Uden tøven kastede beslutsomme folk fra alle seks indsatte kompagnier i linjen, sig over fjenden, nedkæmpede dem med håndgranater, og rensede hele området frem til den fjendtlige grav. Alle tre angreb var med held blevet afvist. Fjenden havde igen lidt store tab. Der kom ikke yderligere angreb i løbet af dagen, hvorimod vores stilling i hele dens dybde blev langt under tungt artilleri. Store masser af fly hang om eftermiddagen over vore stillinger.

I anledning af den ærværdige 25. juli blev der mellem Regiment og det høje Senat udvekslet følgende telegrammer:

Til Lübeck Senat

Stolte af Regiment Lübeck dejlige succes, retter jeg hjembyen mine hjerteligste hilsener. Regimentet vil også fortsat holdt trofast vagt i vest.

Sign. Hauss, Major og Regimentskommandør

Hr. Major Hauss.

Fra Rådhuset vejer flagene som tegn på glædelig stolthed over vores tapre Regiment, som jeg sender den fædrene bys tank og hilsener.

Sign. Borgmester Dr. Fehling.

Regimentsbefaling af 25. 7. 1917

Jeg udtaler til II. Bataillon og specielt til 6. og 7. Kompanie for den med dygtighed og beslutsomhed gennemførte angreb, der førte til fuldstændig succes, min særlige anerkendelse. På samme måde de deltagende minemaster og maskingeværer, der i det planmæssige samarbejde væsentligt bidrog til operationens succes.

Det er nu hele Regimentets ærespligt med sejhed at forsvare den generobrede skyttegrav, og om nødvendigt med øjeblikkeligt modangreb at fastholde den i tilfælde af fornyede engelske angreb.

Hærberetningen fra 26. 7. skrev om Regimentets våbendåd:

»Ved Monchy erobrede lübecker stormenheder sammen med flammekastere en vigtig skyttegrav, som fjenden tre gange forgæves forsøgte at tilbage erobre«.

Det var for os en stolt glæde og tilfredsstillelse, at flagene til vores ære vejede fra det gamle ærværdige rådhus i Lübeck, og at vores hjemby forkyndte sit Regiments indsats.

Divisionskommandøren overrakte personligt 60 deltagere i dagens kampe Jernkorset 2. klasse. Gefreiter Suhr (5.), Sanität-Unteroffizier Krakow (6.) og Vizefeldwebel d.R. Hanelt (7. Komp.) blev udmærket med Jernkorset 1. Klasse. En helt række tapre kæmpere blev forfremmet for udmærkelse foran fjenden, og de, der under kampene havde taget fanger, modtog en 7 dages hjemorlov foruden rejsedage.

Om aftenen den 26. overtog I. Bataillon stillingen, hvor i forvejen 1. og 3. Kompanie var indsat. Der var fortsat uroligt. Den fjendtlige ild var så kraftig, at der ikke var mulighed for en udbygning af stillingen. Der var fortsat ingen dækninger. Opholdet i forreste linje stillede store krav til den fysiske og psykiske modstandskraft. Man måtte ikke lade sig se om dagen. Eneste beskyttelse var teltbaner udspændt over granatkratere.

Da kun kold forplejning – om natten – kunne bringes frem, og man uden beskyttelse var udsat for alle vejrets ubehageligheder fra den stegende solskin til den kolde, vedvarende regn, i en uerholdelig stank af forrådnelse og den modbydelige flueplage, begyndte igen, som forrige år på Somme, mange tilfælde af mave- og tarm sygdomme, der tærede kraftigt på kræfterne.

Den fjendtlige beskyddning, ledet af fly, tegnede i retning af et forestående angreb. Den 27. juli overøsede fjenden stillingen med flere kraftige ildoverfald. Den følgende dag afspærrede han kl. 11 efter et kort ildoverfald, 2. og 3. Kompanies stillinger, præcist på samme måde så den skæbnesvangre 14. juni, starten på de forbitrede kampe foran Monchy. Begge kompagnier var netop, som dengang, gået i stilling. Hurtigt angreb fjenden med 1-2 kompagniers styrke, men blev afvist af vore maskingeværer og minekastere. De nåede ikke vores stilling, men satte sig igen fast i granatkratere tæt på vores linje. Dog igen kun en kort tid. Igen styrtede fast besluttede folk frem, kastede håndgranater mod dem, stormede dem med bajonetter og kastede dem tilbage til deres udgangsstilling. Kampen fortsatte både den 28. og 29. juli. Som om natten madtransporten til 1. Kompanie var nået tæt ind på stillingen, blev de tydeligt opløst af lyskugler. Fjenden opdagede bevægelsen og har formentlig antaget det som forsøg på angreb. Øjeblikkeligt blev hans spærreild udløst med opsendelsen af røde og grønne lyskugler. Ilden blev øjeblikkeligt besvaret af vores artilleri og minekastere. På få øjeblikke dansede krigsfurien igen over Regimentets stilling. Præcist som om formiddagen lagde fjenden en spærreild omkring 2. og 3. Kompanie, og kastede med stor beslutsomhed 1-2 kompagnier ind i den opståede sæk. Kompagnierne Jürgen (2) og Kröger (3.) var forberedt herpå. De lod ikke fjenden komme tæt på, men stormede i overbevisning om deres styrke, frem med håndgranater og blanke våben. Det kom i mellemterrænet til et voldsomt håndgemæng, hvor de to kompagnier kom ud som sejrherre. Fjenden blev sendt hjem med en kraftig blodtud. Kl. 0020 var angrebet afvist, og nu blev det igen roligt. Hvide lyskugler blev sendt hele tiden sendt op fra forreste stilling for at vise, at vi stadig havde den fast i vore hænder. Intet tydede mere på, at der kort forinden havde raset en vild kamp, bortset fra et: efterhånden blev de sårede og de faldne bragt tilbage. Holdningen var hos kompagnierne ganske udmærket efter deres dristige, næsten dumdristige, angreb på fjenden. I Hærberetningen den 29. 7. lød det: »Et engelsk bataljons angreb øst for Monchy denne nat, brød sammen under store tab«. i Divisionens befaling hed det:

»Det natlige angreb mod vores venstre fløj blev af I. Bataillon, Infanterie-Regiment Lübeck og en hurtigt indsat spærre og ødelæggelsesild fra vore batterier, fuldstændig afvist under sandsynligvis store tab. Alle deltagende tropper modtager min fulde anerkendelse«.

Sign. v. Mutius

Om natten 30./31. juli afløste III. Bataillon i kampstillingen. Den havde fået til opgave at tilbageerobre den sidste rest af den i sin tid tabte stilling, »Öfengraben«.

I tre timer rasede om aftenen den 2. august vores artilleriild, en time skød 80 minekastere af alle kalibre, der var trukket sammen til støtte, den fjendtlige stilling. Da stormen så kl. 22 blev iværksat, blev bataljonen til sin uventede forbavsel modtaget af de fjendtlige maskingeværers ild, som var de overhovedet ikke blevet ramt af vores ild forberedelse. I et beslutsomt stormløb lykkedes det enkelte dele af nå ind i den fjendtlige stilling, og her sætte sig fast. Andre steder blev angrebet sprængt og afvist. Derved var der opstået en meget uheldig situation, at enten en tilbagetrækning til udgangsstillingen eller et nyt angreb måtte beslutes, før fjenden kom os i forkøbet. Udeblivelsen af det forventede resultat kunne føres tilbage til det skybrud, der om natten 1./2. april havde fundet sted, og som havde forvandlet området til et stort pløre. Den megen vand havde undermineret minekasternes stillinger og opblødt lerjorden så meget, at minekastene ved første skud rutsjede rundt. Indskydningen dagen før stormen havde været forgæves. Miner var fløjet fuldstændig tilfældigt ned, hvor de nu engang ville. Den fjendtlige stilling var næsten uberørt.

Allerede i løbet af natten blev III. Bataillon forstærket af 2, 4, 6 og 7. Kompanie, for at øget III. Bataillons resultater, eller i det mindste fastholde de opnåede resultater, til et nyt angreb kunne iværksættes. Men fjenden kom os i forkøbet. Om morgenen den 3. august angreb englænderne kl. 0445 med flere kompagnier. Ganske vist brød dette angreb fuldstændigt sammen, men det var dog ikke med til at forbedre vores situation. Kl. 0820 angreb de på ny, hvorunder de anvendte flammesprøjter, der lignede vores flammekastere. Også dette angreb førte ikke til resultat. Alle dele fastholdt udmærket. Nu forsøgte fjenden med geværgranater, miner og artilleriild, gasgranater og flybomber at møre os. Det fortsatte dagen igennem. Den gensidige artilleri og minekasterild standsede overhovedet ikke. Kl. 22 iværksatte fjenden igen angreb. De følgende frem og tilbage indtil kl. 0230 og kostede frygtelige tab, mens fjenden syntes at råde over en udtømmelig menneskereserve. Yderst til højre holdt 8. Kompanie under Lt.d.R. Bauche med strålende tapperhed fast på et kritisk punkt i terrænet - »Öfengraben«. Alle angreb brød sammen foran dette brave kompagni. Så blev den heltemodige fører Bauche hårdt såret, og dermed brød kompagniets kampkraft sammen. Den hede kampdag sluttede, da fjenden igen var i besiddelse af denne og de øvrige dele af graven.

Efter den meget store anstrengelse under de sidste dages kampe, hvori alle dele af Regimentet fortræffeligt, om end ikke altid lykkeligt, havde deltaget, var Regimentet så medtaget, at det nogle dage måtte trækkes helt ud af fronten. Om natten den 4/5. august overtog I./458 (236. Division) den nordlige del af stillingen, hvor primært II. Bataillon havde været indsat. Den følgende nat afløste I./126 (39. Division) resten af Regimentet. Begge bataljoner var af Gruppe Arras stillet til disposition for 17. Reserve-Division for at kunne frigøre Regiment 162, hvis kommando de var underlagt. Regimentet kom i kvarter i Royelle-s-B. M.G.K. forblev i stillingen.

Hovedgaden i Lecluse, kvarter for hvile-bataljonen

Gennem kamplarmen fra området foran Monchy, trængte til os i Royelle af og til også den fjerne larm fra det voldsomme slag i Flandern. Fra Hærberetningerne kunne vi læse, at vores tidligere afsnit foran Wieltje foran Ypres var midtpunkt i angrebet. Efter 14 dages artilleriforberedelse havde fjenden her indtaget den forreste stilling. Ved St. Julien på højde med den daværende beredskab, var angrebet gået i stå. Yderligere oplyste Hærberetningen den 3. august: »Roulers, hvortil en stor del af den belgiske befolkning var flygtet fra kampområderne, blev af fjenden beskudt med det tungeste artilleri«.

Efter udsagn fra en engelsk officer, den 2. august taget til fange af III. Bataillon (herudover var også enkelte andre blevet bragt tilbage), var følgende af særlig interesse: Stemningen i England var krigstræt. Man var af den overbevisning, at ingen af siderne ville kunne bringe den anden til sammenbrud. Man viste blandt tropperne, at offensiven i Flandern indtil dette tidspunkt var mislykkedes, og var af den overbevisning, at den heller ikke i fremtiden ville opnå resultater. Tyskland kunne ikke slås militært. Modsat ville det på trods af vores ømtålelige ubådsskrig heller ikke lykkes at udsulte England. Af Amerikas indtræden havde man forventet et meget kraftigt diplomatisk pres for at tvinge Tyskland til fred. Af en bevæbnet hjælp fra Amerika forventede man i militære kredse så godt som intet.

Mens Regimentet lå i hårde kampe foran Monchy, bragte telegrafens følgende befaling fra den Øverst Hærledning: »Ezernowitz er befriet for fjenden. Hans Majestæt Kejseren har i Tyskland befalet flagning og sejrsskydning. Erobringen skal meddeles alle troppeenheder og hilses med Hurra.«

Siden Regimentets indsættelse ved Monchy i begyndelsen af juni havde tabene været 22 officerer og 1.066 mand. 3 officerer og 182 mand havde forseglet deres troskab med døde. 13 officer og 640 mand var såret, 6 officerer og 244 mand savnet. Tallene taler for sig selv.

Mens Regimentet pustede ud i Noyelle, gik kampen videre langs fronten. Major Hauss havde fortsat kommandoen over afsnittet. Det var i mellemtiden ikke kommet til yderligere angreb. Fjendens adfærd syntes at antyde, at han stadig søgte at tage målet, højderne ved Vert-skoven. Ved den anspændte kampsituation og manglen på friske enheder, kunne Regimentet ikke gives fuldstændig ro, Den måtte påtage sig at ligge i alarmberedskab som Divisionsreserve.

Siden tidligt på morgenen den 7. august lå kraftig ild over stillingen. Den fortsatte dag og nat. Fjenden forsøgte at nedkæmpe infanteriet med minekastere. Artillerikampen rasede uafbrudt. Saily, Hamblain og de primære trafikåre i vores bagland lå under beskydning med langtrækkende artilleri. Den 9. august ved middagstid kom der til Regimentets kommandostation meldinger ind fra Bataljonerne fra 126 og 458, at alle skyttegrave var jævnet med jorden, alle maskingeværer og minekastere sat ud af spillet, at enhederne havde store tab og ikke længere havde ammunition. Alle reserver af infanteriammunition og håndgranat var begravet. Et angreb var endnu ikke kommet, men måtte under alle omstændigheder forventes.

Regimentet blev alarmeret og rykkede frem til skråningen vest for Saily på højde med Regimentets kommandostation. Så skete en ufatteligt held. Hos Regiment 163 ankom en vildfaren engelsk ordonnans, der skulle bringe en vigtig kampbefaling frem i forreste linje. Af denne fremgik, at englænderne kl. 21 ville angribe i linjen Vert-skoven – Termitenhügel med 900 frivillige, der havde meldt sig fra tre regimenter. De tilhørte 12. engelske Divisions regimenter. Af denne grund blev I. Bataillon trukket frem til Vert-skoven, hvor de forberedte sig til

modangreb. Under en dygtig udnyttelse af et ikke særligt beskydt område, nåede kompagnierne den anviste placering. Gennem kompagniførernes omtanke var tab undgået, kun et enkelt smertelig tab indtraf. For at melde sit kompagnis ankomst, gik Lt.d.R. Herman Evers selv til grusgraven foran Boiry, som lå under kraftig ning. Han ville spare sin ordonnans for denne farlige tur. I kanten af grusgraven blev han ramt af et dødeligt skud. Heltemodigt, som så ofte før under vanskelige kampe, opførte han sig også på forbindepladsen efter sit alvorlige sår, og opnåede med sin friske, venlige væsen den største beundring blandt lægerne. Næste morgen døde denne lyse, blonde yngling på Feltlazaret Férin, som af alle, der kendte ham, vil blive husket med trofaste tanker. Han og Bauche hviler nu på den kønne æreskirkegård i Lübeck i skyggen af høje egetræer, målet for deres fælles sidste rejse.

Kl. 2030 lagde vi den fjendtlige grav under beskydning med alle disponible batterier. Ilden lå udmærket. Alligevel brød de engelske stormtropper frem og nåede i heftig nærkamp på enkelte steder stillingen og ind i Vert-skoven. Her blev de mødt af det koncentrerede modangreb med I. Bataillon. Dette havde fjenden med sikkerhed ikke forventet. Han var vandt til billige sejre for infanteriet, da artilleriet næsten altid havde bane og fejet en vej ren til sejr. Det meget kraftige modangreb ramte front og flanke på den indtrængte fjenden, og reddede for os situationen. Fjenden var forsæt i en sådan bestyrtelse, at de ikke indlod sig på yderligere kamp. Foran de lynende bajonetter, forfulgt af ild og den efterstormende I. Bataillon. Enkelte steder fortsatte nærkampene hele natten. Om morgenen havde I./162 og dele af de fremmede bataljoner, der stadig var kampduelige, stykke for stykke tilbageerobret de tabte dele af stillingen. Under kampene den 9. august, hed det i Regimentets kampberetning, var alt de arbejde, begge de underlagte bataljoner med stor flid og stor omtanke, havde udført, blevet ødelagt. Det forreste kampområde var et regelmæssigt, ødelagt, månelandskab. Den 12. august trådte begge bataljoner tilbage til egne regimenter. Som det blev dag afsløredes for vore blikke et forfærdende ligfelt. Med meget store tab var det fjendtlige angreb mislykkedes på grund af I. Bataillons strålende indgreb. III. Bataillon rykkede i beredskabszone, II. Bataillon om aftenen den 10. tilbage til Noyelle. Om denne kamp skred Hærberetningen den 18. august: »Vores ødelæggelses ild slog ødelæggende ned i det engelske beredskabsrum. De angribende stormbølger led i forsvarsilden og i nærkamp med vores rutinerede Regimenter meget svære tab og blev overalt trængt tilbage«.

Nu indtraf der foran Monchy en pause i kampene, men alligevel kostede hver dag fortsat nye ofre, primært på grund af de manglende forbindelsesgrave og dækningsrum. Med vores få og udmattede styrker kunne der heller ikke forventes ret meget. Om morgenen den 13. august blev der bag vores front ved Bois de Vert fanget en englænder, der siden kampen den 9. april havde gemt sig i et granatkrater, som med de mange omkringliggende døde ikke var vanskeligt. Han fortalte, at han havde holdt sig skjult til den 13. da der denne dag, dersom angrebet den 9. ikke nåede de forventede resultater, skulle gennemføres endnu et angreb, og han herigennem ville blive reddet.

Samme dag blev der både langs Cojeul som langs Scarpe fanget englændere, der samstemmende fortalte om et kommende angreb på 17. Res.Div, specielt langs den stærkt ønskede linje Vert-skov – Termittenhügel. Alle foranstaltninger til forsvar hos os blev afprøvet og bataljonen i hvil holdt i beredskab og delvist trukket frem. Angrebet kom ikke til udførelse, det syntes næsten som om, at fjenden med vilje havde spillet fangerne i hænderne på os, for at binde så store tropestyrker som muligt. Ganske rigtigt fulgte den 15. august et stærkt engelsk angreb længere nord ved Loos og Lens.

Endeligt skulle den udmattede 17. Res.Div. trækkes ud efter de to sidste måneders alvorlige kampe. Den afløsende division stod klar bag os, da det kraftige angreb startede ved Loos og Lens, og denne division måtte kastes ind i kampen her. 17. Res.Div. måtte blive i stillingen. Den fjendtlige aktivitet i luften tog til, så nye angrebshensigter måtte antages. Op til 30 fly hang over os, og beskød os med deres maskingeværer

Kirken i Lécuse

Om eftermiddagen den 18. udtalte General v. Mutius sin højeste anerkendelse til I. Bataillon for dens tapre og resolute handlinger under de sidste ugers kampe. Til 86 medlemmer af bataljonen overrakte han derefter Jernkorsets 2. klasse. Vizefeldwebel Schmidt (3.), Unteroffizier Rethorst (4.), Gefreiter Quast (2.) og Vizefeldwebel Liedel, 1. M.G.K. modtog Jernkorset 1. Klasse. Desuden modtog adjudanten ved I. Bataillon, den unge, friske Friedel Hellmann, der allerede med første transport af erstatningspersonel ved Somme havde sluttet sig til Regimentet, og siden havde virket som en udmærket, dygtig og utrættelig adjutant, for denne tjeneste under ild ligeledes modtog den høje udmærkelse.

Da en afløsning af Divisionen på grund af kampene ved Loos og Lens var udsat, og Regiment Lübeck efter den hårde kampe og store tab ubetinget måtte aflastes, da man også på dette hårdt omkæmpede stykke terræn måtte have en kampkraftig enhed, skete en ombytning mellem Regimenterne 458 og 162. Taktisk blev Regimentet underlagt 236. Division. Den blev skudt ind ved Vis-en-Artois mellem Regimenterne 459 og 457. Som kampbataljon rykkede III./162 i første omgang den 19. august i stilling ved Vis. Højre begrænsning af Cojeuil-åen, som allerede var os bekendt. Venstre begrænsning lå ved Chérisy og på fløjen begrænset af Sensee åben, som løber parallel med Cojeuil.

Med stor iver begyndte vi at udbygge den nye stilling til efterår og vinter. Så indløb befaling til, at alt arbejde i forreste linje i første omgang skulle indstilles. Stillingen skulle kun holdes ved lige, så tropperne ville være i stand til at holde den frem til midten af oktober. Det var så tanken, at indtage Boiry-Hendecourt-Riegel stillingen so første linje, eller i tilfælde af en genoplivning af storkampen foran Arras, at besætte Wotan-stillingen. På en sådan foranstaltning tydede de befalinger og anvisninger, der blev modtaget i disse dage. Det blev fastlagt, at det for det næste år ikke skulle bygges i terrænet vest for hovedvejen Douai – Cambrai, og at æreskirkegården ved Noyelle ikke længere måtte anvendes. Forskrækkende mange rækker af grave var opstået i den sidste tid. Det område, der skulle rømmes, skulle ødelægges. Ved Vis fløj derfor vejen mellem Arras og Cambrai luften. Der blev lavet et enormt krater, en dyb kampvognsfælde, der dækkede hele vejens bredde.

Et hårdnakket rygte de sidste dage ville vide, at Divisionen endeligt ville få opfyldt et længe savnet ønske om at finde anvendelse på en anden krigsskueplads. Der herskede jubel. Det hed sig, at vi skulle overflyttes til Rumænien. Lokumsrygte! Der indtraf kun en ringe forskydning. Division 236 (Regimenter 457, 458 og 459) blev trukket ud og sendt til Flandern. Deres stillinger blev overtaget af 17. Res.Div., mens 38 Inf.Div. (Regimenter 94, 95, 96) blev indsat foran Monchy. Regimentet blev, hvor den var. Højre nabo blev igen Inf.Regt. 163, til venstre Res.Inf.Regt. 76. Som hvilekvarter blev den venlige landsby Lecluse tildelt, hvor indbyggerne stadig var tilstede.

Regimentets stilling var kendetegnet af flere store grave, skråninger og indskårne dale, der var egnet til et afsnits vis forsvar. I stilling lå tæt på Vic »Alex-hulen«, hvor foruden B.T.K. et helt kompagni var underbragt. Hulen var en naturlig vidtforgrenet kalkstens hule. Flere tunnelgange førte ned til beboelsesrummene, hvoraf en ikke tale mindre end 85 trin. En underbringelse så dybt under jorden havde uden tvivl sine store betænkeligheder. Der bestod den risiko, at kalksten kunne løsne sig under træffere af tunge granater eller miner. Foruden den sandsynlige store skade i selve hulen, kunne den nedstyrtende kalksten også have blokeret udgangene. Helt godt var opholdet i den ellers så sikre hule, heller ikke.

En anden stor hule af denne type lå i venstre naboafsnit, den såkaldte »Schmidt-hule«, hvor et helt regiment kunne underbringes. Dens fulde udstrækning kunne ikke fastlægges. Opklaringspatruljer gennem disse huler vendte ikke tilbage.

Alexhulen var desværre skrækkelig fuld af lus. I forhold til den utrolige flueplage, som vi havde lært at kende i den usunde, beskidte Noyelle, var opholdet i hulen imidlertid en forbedring. Henrivende var i Noyelle de hundreder og atter hundreder af legende svaler, men alligevel kunne de ikke stille noget op mod de voldsomme mængder af fluer. Fra kampzonen holdt disse vore flyvende venner sig lagt væk.

Rådhuset (le mairie) i Lecluse

Om natten 2./3. september rykkede Inf.Regt. 96 ind i vores tidligere stillinger ved Vert-skoven. Afløsningen her blev forstyrret af et engelsk angreb. Overraskende styrtede fjenden frem, tog en række fanger, sprængte de erobrede dækninger, og var med deres bytte allerede tilbage i deres grave, før spærreilden satte ind. Herefter begyndte artillerikampen med magt, og bredte sig til Regimentets afsnit.

Vis-en-Artois lå under særlig kraftig beskydning og i endnu større grad forvandlet til støv og aske. Samme nat nåede os nyheden om, at Riga var faldet. Det udløste naturligvis ved Regiment Lübeck jubel. Riga var da før århundredskiftet blevet anlagt som Lübecks søsterby, og der havde i lykkelige fredstider bestået en livlig handelstrafik mellem de to byer.

Vi oplevede i september efterårsdage af en overvældende pragt. Mange små byer, der aldrig havde oplevet en mere vidunderlig solnedgang, blev her virkelige naturfænomener. Det var ganske pragtfuldt at se solen efterhånden opløse tågen, som steg op fra dalene omkring Cojeuil og Sensée. Men så landede pludseligt granater, og rev os tilbage til den rå virkeligheden. Næsten værre var overfaldene fra de fjendtlige gasmine-batterier. Af denne type havde fjenden indbygget flere foran vores front. De var fremragende indskudte, så deres miner præcist ramte vore grave. På trods af fast gasberedskab, faldt manganen en brav soldat som offer for den dødelige gift. Vi var naturligvis også fast besluttet på at bekæmpe fjenden med alle til rådighed stående midler. Hertil hørte også den indirekte M.G.-ild, som ved nattetide blev rettet mod steder, hvor opklaring og luftfoto havde vist stor trafik. Disse indirekte skydninger blev nu anvendt i større omfang end tidligere, og blev undertiden sammensat til overfald.

Den 12. september afholdt I. Bataillon i hvil i Lecluse parade foran Brigadekommandøren, General v. Bezarzosky, der på vegne af Kejseren tildelte Regimentskommandøren, Major Hauss, Ridderkorset med sværd af den kongelige Husordens von Hohenzollern. I denne parade deltog også Regimentets nyopstillede Stormafdeling. Til denne var tilkommanderet unge, handlekraftige folk fra alle kompagnier. Den var tiltænkt særlige patruljeoperationer, og skulle under angreb stille særlige stormtropper. Deres fører var Leutnant Seltz. Hans særlige hjælpere var Leutnant Mitte og Fähnrich Koesters, senere kom også Leutnant Hillmann til. Som samlen- de afmærkning var denne udsøgte, herlige skarer, på venstre underarm et blå bånd med det hvid-røde lübecker våbenskjold. De bar Lübecks farver med ære.

I midten af september kom der befaling til, at det nuværende kampområde ikke skulle rømmes til fjenden, men udbygges til imødegåelse af vinteren. Nu begyndte arbejdet igen på højtryk. Det gjaldt specielt bygningen af dækninger.

Hærberetningen meddelte den 16. september:

»Sydøst for Arras øgedes ved middagstid den fjendtlige ild pludseligt med stor styrke. I kunstig tåge angreb fjenden over 150 meters bredde ved Chérisy. Flammekastere og panservogne skulle bane vejen for stormtropperne. Vores kraftigt indsatte forsvar med artilleri og maskingeværer bragte det fjendtlige fremstød til standsning. Hvor fjenden nåede vores grav, blev han af infanteriet i nærkamp kastet tilbage.

På samme sted gentog fjenden kort før mørkefald sit angreb. Også denne gang mislykkedes forsøget med store tab.«

Det fjendtlige artilleri og de fjendtlige flys aktiviteter om formiddagen den 15. september kunne allerede tyde på det forestående angreb. I. Bataillon lå i stillingen, III. i beredskab.

Som kommandør for III. Bataillon var i mellemtiden udnævnt den hidtidige Regiments adjutant, Oberleutnant v. Helmolt. Hauptmann Potel var forsat til et Garde-Regiment. Som Regiments adjutant udnævnte Major Hauss Leutnant Dettmann, der som krigsfrivillig var stødt til Regimentet i december 1914, og som i marts 1915 var blevet udnævnt til officer.

I en hule ved Vis-en-Artois

Præcist kl. 17 startede den fjendtlige ild. Helvede var begyndt på ny. På kort tid var hele området mellem Cherisy og Vis indhyllet i kunstig tåge og gas. De fjendtlige gasmine-batterier havde præcist ramt vores stilling og fuldstændigt lagt under gas, så besætningen foretrak at lægge sig klar til forsvar mod det ventede angreb i terrænet foran skyttegravene.

Foruden gasminer anvendte fjenden også brandminer, der eksploderede med et svagt knald og med lyse flammer sendte sine brændende væsker ud i en omkreds på omkring 50-60 meter. Det var slemt, hvis maskens gummistof blev ramt af de brændende sprøjt. Vi var på dette tidspunkt kun delvist udrustet med lædermasker.

Ilden lå længe på jorden. Det brandte enkelte steder næsten en stime, og udsendte en tæt røg, så sigtbarheden blev begrænset til omkring 20 meter. Lys- og blinksignaler kunne ikke trænge igennem. Håndsirener blev overdøvet af kamplarmen. Da fjenden kun alt for godt kendte placeringen af bataljonens kommandostation (K.T.K.), der lå i en grav halvvejs mellem stillingen og Vis, blev den øjeblikkeligt lagt under en sådan ild, at ledelsen af kampen herfra blev yderst vanskelig.

Det primære angreb ramte Res.Inf.Regt. 76, hvor fjenden også trængte ind, og efter hans beretninger, tog fanger. Ved Regiment Lübeck blev på venstre fløj omkring 200 meter ramt af angrebet, men iført gasmasker kom fjenden kun langsomt og usikkert frem. Lige så snart tågebanken dannede sig, skød vore maskingeværer ind i den. De englændere, der foran vores front kom ud af tågen – ved 3./162 nåede 100-120 englænder frem til hindringen – blev den lagt under sigtet skydning, så godt det var muligt med anlagt maske. Hele tiden dukkede fremrykkende grupper frem, men ligeså hurtigt forsvandt de igen i tågen. Under forsvaret mod angrebet udmærkede sig på venstre fløj af Regimentet de her liggende 2. Kompanie under Lt.d.R. Winter, og 3. under Lt.d.R. Dräger. Kort før det blev mørkt fulgte endnu et angreb. Atter var alt lagt under gas. Også dette angreb brød sammen foran Regimentet. Meget lavt flyvende fly grev med deres maskingeværer ind i kampen. Om natten fulgte nye overfald med gasgranater, hvortil vinden, desværre for det meste, var fjenden gunstig.

Den næste morgen, den 16. september, gennemførte fjenden kl. 5 et kraftigt overfald med gasminer mod Res.Inf.Regt. 76 og Inf.Regt. 163 til venstre for os. Efter lyse stikflammer og kraftige detonationer fløj et stort antal miner afsted. Gassen strømmede over i Regimentets stilling, der også blev langt under kraftig brisant ild. Som det blev lyst erkendte man først, hvor store mængder ammunition, fjenden havde sendt mod os den 15. I hundredvis lå både de revnede flaskeminer (gas) i graven og omkring den, men også de cylinderminer, der havde udløst den kunstige tåge. De engelske sprængminer var for største del kugleminer.

Under kampen den 15. september nedskød de to maskingeværer fra 1. M.G.K. under Lt.d.R. Buller, der var placeret ved K.T.K., en engelsk flyver ned. Desværre styrtede den ned lige på den anden side den forreste fjendtlige grav. Et andet fjendtligt fly blev derimod bjærget den 16. september. Herom stod der i Divisionsbefalingen:

»Musketier Tolzien 5./162 har den 16. 9. gennem en handlekraftig indsat forhindret en efter luftkamp nøddet engelsk flyver i at ødelægge flyet. Flyet kunne derfor af os bjerges intakt. Jeg udtaler min fulde anerkendelse til Musketier Tolzien for hans beslutsomme handling.«

I.B. Sign. v. Bescwarzowsky

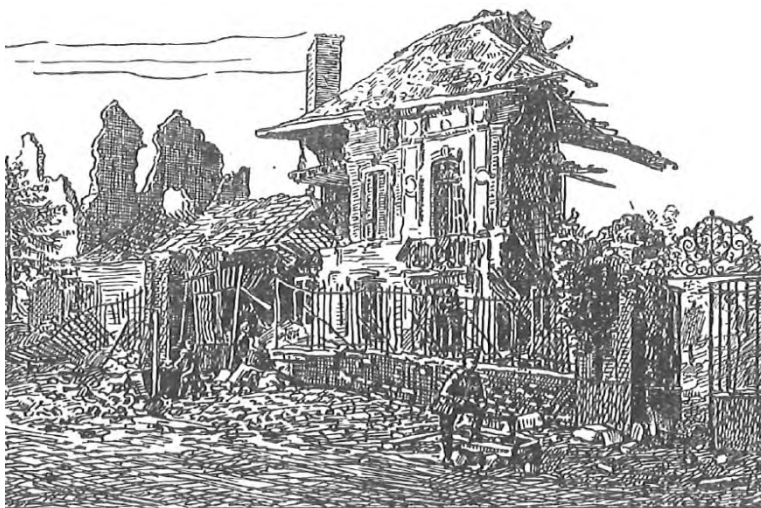
I en Arme-befaling blev Regimenterne Res. 76 og 162 af General v. Quast *) særligt rosende omtalt for forsvaret mod det engelske angreb.

*) General von Quast var vores sidste kommanderende general før krigen. Han var knyttet til Lübeck af gamle forbindelser, som ved en fest, som det høje Senat i maj 1913 holdt for sit Regiments officerskorps, af Hr. Borgmester Senator Eschenburg hjerteligt blev nævnt. Ved denne lejlighed deltog den dengang nyudnævnte kommanderende general for 9. Armeekorps, General v. Quast. Navnet v. Quast havde en god klang i den gamle hansestad, og er bevaret i taknemmelighed af de her levende slægter. Da i midten af det forrige århundrede, den herlige Holstentor, Lübecks stolte vartegn og vidne til dens magtfulde fortid, skulle rives ned, og den kunstelskende Kong Friedrich Wilhelm IV af Preussen hørte herom, sendte han den daværende konservator i Kongeriget Preussen, v. Quast, til Lübeck, for at redde, hvad endnu reddes kunne. Det lykkedes v. Quast at redde Holstentor for den allerede besluttede nedrivning – forhåbentlig ikke kun for den siden gæde tid, men for de kommende århundreder! Det må have været stolte, trodsige, selvbevisende slægter, der lod et så respekt indbydende, formfuldendt bygningsværk, et stærkt slægtled, der stod opret, klar og som sikkert gik gennem historien og aldrig bøjede sig. »*concordia Domi Foris Pax*«, en formaning til de nulevende slægter, som henslæber sit liv under slavebetingelserne fra Versailles og Spa – indtil de en dag sprænger kæderne. Måtte det gamle Holstentor og Marienkirche så igen med det sort-hvid-røde flag hilse tropperne, som da vi kom hjem fra sejrsmarsken 1914/15, og som da vi rykkede i felten i august 1914, hvor hele Lübeck havde tiljuble sit stolte Regiment. (Fra Regimentets afmarch eksisterer et fotografi, hvor Holstentor og Marienkirche er i baggrunden. På billedet kan man til hest foran tropperne genkende Major Schlickmann og Hauptmann v. Larisch, der begge fandt heldedøden i Frankrig.

Det må for Exzellenz v. Quast, søn af den i Lübeck så højtærede mand, have været en stor glæde, netop at kunne udtale sin særlige anerkendelse for Lübecks tropper.

Regimentets afsnit lå igen under kraftig beskydning, der dagligt kostede tab. For at falde som offer for den frygtelige engelske gas, behøvede man blot at blive overfaldet, mens man sov, og indånde nogle få gange for man mistede livet.

Mod regimentet blev der i første omgang ikke rettet nye angreb, men ellers flammede kampen op omkring Arras, nogle gange her, nogle gange der. Fjenden forfulgte sit gamle formål, at binde større styrker her, så vi ikke kunne sende dem til Flandern, hvor kampen med uovertruffen heftighed og helt gevaldig magtmidler blev ført af fjenden. Hele verden stod ham til disposition til fremstilling af krigsmateriel, mens det på vores side hele tiden blev knappere.

Præstegården i Vis-en-Artois

Mod slutningen af september skete der igen en ændring af ansvarsområder. Inf.Regt. 163 blev trukket ud til venstre for os. Vi vendte igen tilbage over Cojeuil og fik tilslutning til Inf.Regt. 96, som lå foran Vert-skoven. Til venstre overdrog vi to kompagniområder til Res.Inf.Regt. 76. Dermed havde Regimentet igen alene ansvaret for hele Cojeuil-dalen.

Regimentets stormafdeling gennemførte i denne tid dygtige patruljeoperationer, der flere gange modtog særlig anerkendelse i Divisionsbefalingen. Desværre faldt under en sådan – om natten 11./12. oktober – den urokkelige Leutnant Witte, hvis friske vovemod smittede af på hans ledsagere. Tabet af denne fremragende patruljeofficer var et hårdt slag for Regimentet. I Divisionsbefaling blev der givet ham en ærefuld nekrolog. Sammen med ham faldt tre af hans trofaste ledsagere. Denne, hans sidste indsats, havde den succes, at en fanget korporal blev bragt med tilbage. Denne tilhørte et skotsk regiment, der først et par dage i forvejen var kommet til fra Flandern.

Med det fremskridende efterår blev vejret dårligere. Det begyndte at regne, og denne skadede kraftigt stillingen, specielt den del, der lå nord for vandløbet. I den fuldstændigt opblødte jord kunne intet jordarbejde gennemføres. Alt styrtede sammen. Granatkratere fyldtes i lerjorden med vand. Fremskaffelsen af materialer til bygning af dækninger og hindringer stødte på store vanskeligheder, mens tipvognssporet til stillingen i den grad lå under fjendtlig beskydning, at den ikke længere kunne anvendes. De værste skader opstod på grund af meget store miner, der havde en rækkevidde på over 1.200 meter. De slog med et utroligt lufttryk alt i stykker. Ingen dækning kunne modstå deres virkning.

Artilleri- og minekasterkampen fortsatte uden pause, nogle gange mere og nogle gange mindre, men i nogen tid var det ikke igen kommet til angreb. Trods ild og vejr var klargøringen af stillingen til den kommende vinter skredet frem. Foran fronten var der blevet gravet en ny grav - »Postengraben« - og forsynet med en kraftig hindring. I hele afsnittet blev der opført skinanlæg, for at sprede den fjendtlige ild. Panserværnsgeværer blev indbygget på beherskede punkter. Til støtte for arbejdet i beredskabssonen stod et pionerkommando under Lt. Miesteff til disposition. I Boiry – Hendecourt stillingen arbejdede Pionier-Kompanie 340 under Leutnant Bülle. Regimentet havde midlertidigt til arbejde fået stillet et kompagni fra Landstrum-Bataillon Solingen til disposition. Så blev det 14. oktober. Kl. 10 indsatte fjenden beskydning af en bred front. Den strakte sig fra Monchy, hvor 38. Div. fortsat var indsat, til vejen Arras-Cambrai, hvor Regimentet havde stillinger nord for Cojeuil. I. Bataillon var kampbataljon. 3. og 4. Kompanie under Runge og Classen lå nord for vandløbet. Den fjendtlige beskydning steg hele tiden i voldsomhed. Hvad fjenden havde af djævelskaber, blev sendt over mod os. Granater og shrapnells, store og små, med og uden forsinkelse, miner fyldt med klor, fosfor og fosgen, med beg og svovl. Der var et djævels spektakel. Få minutter før kl. 18 nåede ilden et højdepunkt. Rasende trommeild, voldsom ødelæggelsesild, høje jordfontainer, hvirvlende støv, kvælende røg. Præcist kl. 18 fløj et dusin granater højt og eksploderede over stillingen med høje, skarpe brag, der overdøvede den voldsomme kamplarm. De sendte en tæt regn af brændende olie og tjære ned over stillingen. Det var et storslået, fascinerende billede, en overvældende grusom hændelse; men for dem, der blev ramt af ildregnen, var det en meget ond oplevelse, der stillede de højeste krav til standhaftighed og stærke nerver. Indsættelsen af disse brandbomber skulle fuldende ødelæggelsen af modstandskraften, efter at stillingen i fulde 8 timer med sanseløs voldsomhed var blevet beskudt. Alle dækninger

var ødelagte. Stillingen var jævnet med jorden. Ildregnen brændte stadig på jorden og udviklede en tæt røgmur, der steg så højt, at ingen lyskugle kunne trænge igennem, end ikke dem, der blev afskudt fra særlige affutager. Med alle disponible våben blev der skudt ind i røgmuren. Det store skuespil måtte for fjenden være tegnet på angreb. I tætte masser brød englænderne frem. Efter dem uhyre ildforberedelse må de have forventet, næsten ikke at støde på levende i stillingen, og slet ikke at støde ind i nævneværdig modstand. De skulle blive slemt skuffede. Ganske vist havde vore tab været store, og mange døde og hårdt sårede lå omkring i kraterlandskabet, men dem der endnu kunne løfte et gevær, var på sin post og afventede med heltemodig ro og sejhed det fjendtlige angreb. Dets udløsning kom som en lettelse. Fjenden havde ikke regnet med det heltemodige infanteri, der satte alt ind på af respekt for vores Øverste Krigsherre og med glødende kærlighed til vores Fædrelands magt og herlighed, med ære var indstillet på, til det yderste at forsvare hver eneste meter jord. Det var fuldstøbte mænd, som kæmpede hos os, stovte fædrelandselskende, begejstrede tyske soldater, mens fjenden med sine enorme antal af krigsmaskiner og sine udtømmelige ammunitions-mængder forsøgte at opnå sin succes med assistance fra dens hjælpere fra hele verden. 27 stater lå i krig med os! Elendig fejhed!

De brave kompagnier Classen og Runge havde gjort det næsten umulige, at bringe det voldsomme angreb mod deres front til standsning. Et enkelt maskingevær var stadig brugbar, og virkede fremragende. Ved Regimentet blev angrebet afvist, mens det lykkedes fjenden ved den thüringske Division at bryde ind i Vert-skoven.

Efter at angrebet på vores front var afvist, vendte Lieutnant Runge på eget initiativ øjeblikkeligt sin højre fløjdeling mod højre, angreb fjenden, der var trængt ind i nabokompagniet ved Inf.Regt. 96, i flanken og kastede ham med håndgranater igen ud af stillingen.

Det var en stolt mindedag for Regimentet. 3. og 4. Kompanie havde skænket den hæder og ære. I anerkendelse af den tapre, trofaste støtte, Regimentet denne hede kampdag, havde ydet III./Inf.Regt. 96, tildelte hans højhed, Fyrste Günther von Schwarzburg-Rudolfstadt und Sondershausen, bataljonens høje chef, et antal medlemmer af Regiment Lübeck, officerer og mandskab, Schwarzburgske dekorationer.

Under kampene blev der tage fanger fra fem engelske divisioner. Ved den Thüringske Division fortsatte kampene hele natten, indtil endeligt den indtrængte fjende overalt igen var kastet ud. Var det lykkedes fjenden at fastholde de første resultater, ville det have sat Regiment 162 i en højst ugunstig situation. I Hærberetningen den 15. oktober hed det:

»I Artois angreb englænderne med store styrker mellem Scarpe og vejen Cambrai – Arras over 4 km bredde. På fløjene mislykkedes storm på grund af ild; I midten trængte fjenden ind i vores linje. Herfra blev han i løbet af natten igen fordrevet«.

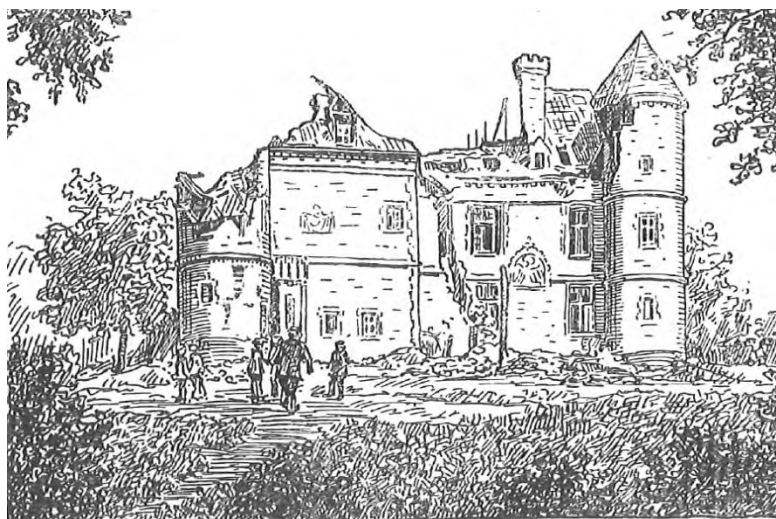
Hvad rummer ikke disse få linjer for dem, der gennemlevede den voldsomme kampdag?

Også Kronprins Rupprecht af Bayern anerkendte som øverstkommanderende for Hærgruppen denne våben-dåd den 14. oktober med følgende befaling:

»Forsvaret af det fjendtlige fremstød mod Bois du Vert gennem hurtig og energisk modstød, betød en skøn succes for de involverede tropper.

Jeg vil gerne udtale min anerkendelse og tilfredshed med, at De på trods af stillingskrigens belastninger og den begrænsede hvil og mulighed for uddannelse, til fulde har bevist Jeres slagfærdighed«.

Den følgende dag, 15. oktober, bragte nye kampe. Omkring kl. 21 blev der iværksat en usædvanlig kraftig maskingeværskydning på Regimentets stilling. En halv time senere sluttede den lige så pludseligt, som den var begyndt. Det indtrådte en fuldstændig ro, og det fulde natlige arbejde kunne igen sætte ind for fuld kraft. Så kl. 2130 lød der et skarp, voldsom brag, og 150 gasminer fløj over, der med enorme brag eksploderede til venstre for os ved Res.Inf.Regt. 76 ved Cherisy. Gassen drev hen over Res.Inf.Regt. 76. Vi

Slottet i Remy

blev ikke berørt af den, tog vore masker af og genoptog alle aktiviteter, da ikke yderligere kampaktiviteter var fulgt efter gasangrebet. Få minutter senere lød endnu et skarp – elektrisk – afskydning af de fjendtlige minebatterier. Mellem den observerede afskydning og de efterfølgende nedslag var det tid nok til at anlægge gasmasker. Mange undlod det, da man troede at også denne salve var rettet mod Regt. 76. Pludseligt eksploderede hele ladingen med et frygteligt brag midt i Regimentets stilling. Med stor kraft blev gassen presset ind i dækningerne. Dette havde man ikke været forberedt på. Gasmineoverfaldet var lykkedes for fjenden, og havde tilføjet os store tab. Et angreb fulgte ikke. Den voldsomme skydning med maskingeværer var åbenbart kun gennemført for at dække over støjen fra klargøringen af gasmine-batterierne.

I midten af oktober blev bataljonernes minekaster-sektioner samlet i et minekasterkompagni (M.W.K.) under Regimentet, der administrativt blev underlagt II. Bataillon. Fører blev Lt.d.R. Schulz, under hvilken kompagnier kontinuerligt ydede god tjeneste.

Om natten 15./16. oktober blev I. Bataillon trukket ud for at blive underlagt 18. Res.Div. under afløsningen. 18. Res.Div. skulle forskyde til Flandern. Stillingen Rencourt – Bullecourt blev overtaget af 20. Division, som I./162 blev underlagt. Bataljonen afløste II/Res. 84 ved Rencourt, og blev netop her indsat på et kritisk punkt, hvor Siegfried-linjen standsede. Mod nord til Rencourt havde fjenden erobret Siegfried-stillingen. På brudpunktet lå man omkring 15 meter fra fjenden, så man bekvemt kunne bekæmpe hinanden med håndgranater. Det var en uhyggelig stilling, for man levede som på en krudttønde, da der også her af alle kræfter blev ført en underjordisk krig. Opholdet i dækningerne blev spoleret af den evige bankelyd fra jorden. I det fri var der miner og geværgranater. Rencourt var det område, hvor der i juni havde været et større engelsk kampvognsangreb. En af disse uhyre lå nu på brystværnet og stak sin næse ned i graven. Otte dage blev bataljonen i denne urolige stilling. Da der i Baralle blev meldt fra hos ved Kommandøren for Inf.Regt. 79, Oberstleutnant von Ledebur, som den i perioden havde været underlagt, faldt der stor ros og anerkendelse for bataljonens tapre, betænksomme og flittige holdning, der ved 20. Division efterlod et udmærket indtryk.

Som vi forlod stillingen kunne vi læse et større antal massefremstillede flyveblade, som i hundredvis blev nedkastet fra engelske fly. Det var breve fra tyske fanger, der havde til formål gennem deres strålende beretninger og det skønne liv i engelsk fangenskab, skulle få tyske soldater til skændigt at rømme. Brevene var indlysende forfalskede. Fjenden anvendte ethvert middel for at skade vores kampkraft. Sådanne foragtelige forsøg blev afvist af os. Det havde da heller ingen resultat ved Regiment Lübeck – Vi ærlige tyskere kæmpede med åbent visir og rene samvittighed, mens der i det perfide England kun galt den gamle, skrupelløse ordsprog: »Wright or wrong, my country«.

For Regimentet var det godt, at bataljonen snart igen trådte tilbage under kommando, for situationen ved Vis-en-Artois blev hele tiden mere spændt. Den fjendtlige beskydning mindskedes aldrig, tværtimod antallet af de langtrækkende finne-minekastere blev større.

I begyndelsen af november udsendte Exzellenz v. Quast følgende Arme-befaling:

»Gruppe Arras overgår 5. november 1917 til 2. Armee. Med en meget skiftende sammensætning har den dannet en urokkelig hjørnestein i 6. Armees front. Jeres tapre, seje udholdenhed under de voldsomme forårs-kampe dette år, bragte fjenden til standsning.

I voldsom strid har I kæmpet med fjenden om hver eneste meter jord. I det store, succesfulde modangreb den 15. april 1917 og i talrige mindre angreb, har I vist, at den gamle angrebsånd i vores Armee ikke er slukket. Navnene Monchy, Corisilles og Bullecourt vil forblive hædersblade i 6. Armees historie.

Efter kampenes afslutning har Gruppen utrætteligt arbejdet på en udbygning af stillingen.

De i Gruppens ansvarsområde indsatte tropper har alle allerede modtaget anerkendelse for deres indsats. I dag, hvor Gruppen trækkes ud, gælder takken og anerkendelsen alle tjenester ydet af armeen, i første linje den målbevidste og handlekraftige føring *).

Mine bedste ønsker om fremtidig succes følger gruppen i dens nye kommandoforhold«.

Kronprins Rupprecht udsendte den 9. november 1917 en meget ærende befaling til hans underlagte tropper, hvori han fremhævede, at uden deres seje fastholdelse, succesen mod Italien ikke havde været mulig. På en stor plakat foran hindringen, gjorde vi fjenden opmærksomme på, at vi i Italien havde taget 250.000 fanger og havde erobret 2.300 stykker artilleri. Måske vidste fjenden imidlertid allerede besked om vores nyeste succes ved Tagliamento. Hans store uro kunne være forklaret hermed. Han forsøgte at lægge en dæmper på os med sin voldsomme beskydning. I stedet for 38 Inf.Div. blev til højre for os indsat 24. Inf.Div. Fik fik herved som nabo Inf.Regt. 139, gamle bekendte fra Somme. Til venstre for os var i mellemtiden 240 Inf.Div. blevet indsat. Her havde vi fået tilslutning til Inf.Regt. 470.

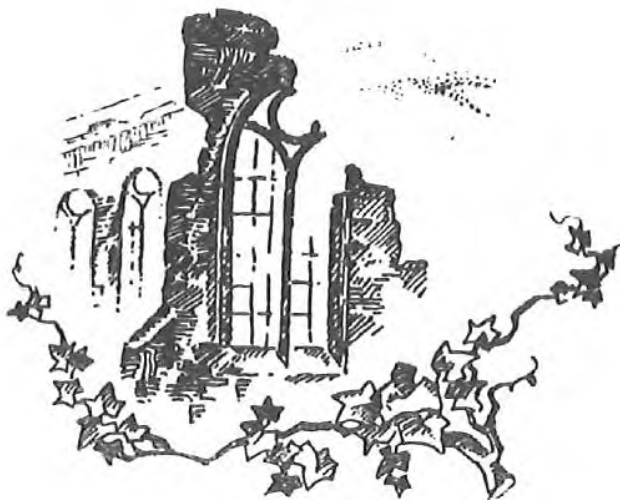
Den 13. november modtog vi befaling om overførelse til Flandern.

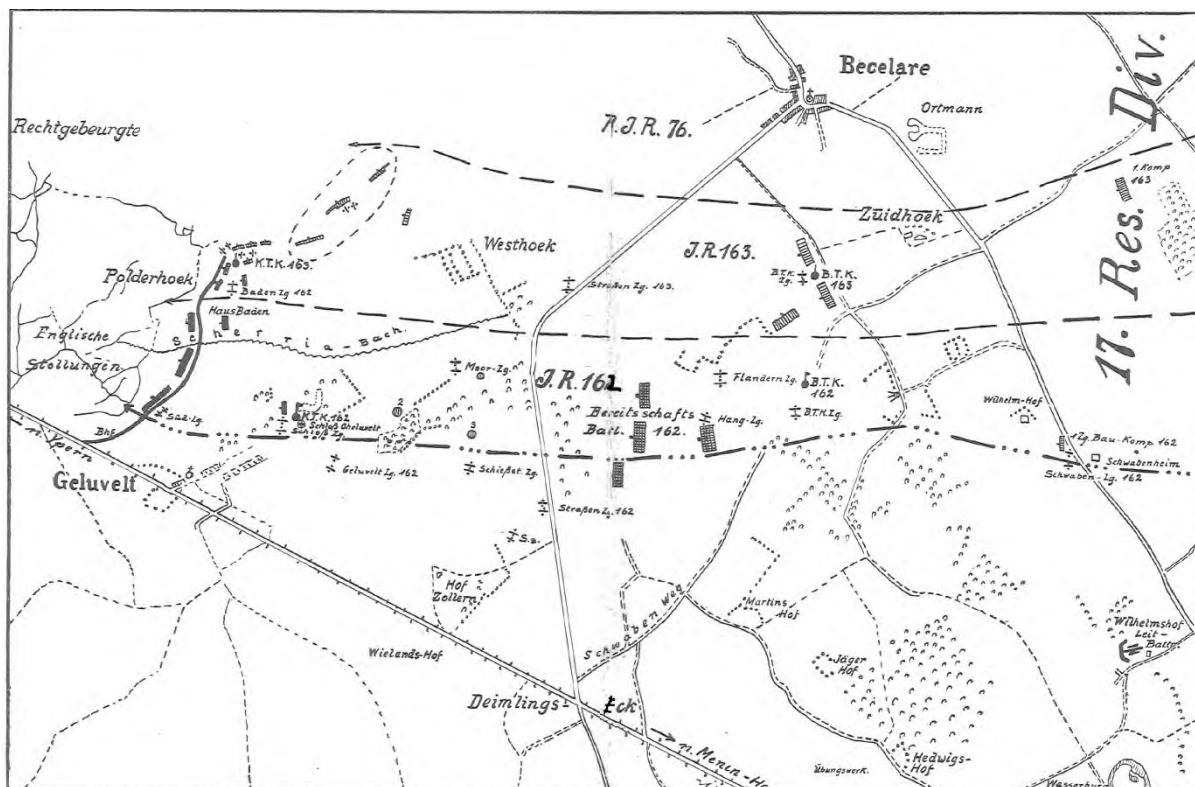
*) Den daværende fører for Gruppe Arras var General der Infanterie v. Moser.

Selv efter, at de var sat ind med dårligt vejr, var kampene i Flandern ikke ophørt. Selvom det var usikkert, hvad der der ventede os, hvilke nye, alvorlige opgaver der blev tildelt os, ville det ikke blive svært at tage afsked med det kampstridte område foran Arras. Næsten enhver lokalitet i dette område var vidne til alvorlige begivenheder for Regimentet. Regimentet havde lidt megen nød og død ved Arras. Erindringerne om kampene ved Arras i året 1917 rummede mange grusomme øjeblikke. På den anden side fyldte det også os med stolt vished om, at vi havde til fulde havde gjort vores pligt og skyldighed. Endnu samme nat, som vi blev afløst, gennemførte Stormafdelingen under Leutnant Hillmann et dristigt indbrud i den fjendtlige grav ved Hubertus Ferme, dræbte her en engelsk officer og vendte tilbage med en engelsk korporal uden at have lidt tab. Han tilhørte den engelske 34. Division, der 12 dage tidligere udmattet var ankommet til området efter indsættelse i Flandern.

17. Res.Div. overlod sine stillinger til 111 Inf.Div. Regimentet blev afløst af Inf.Regt. 73.

Under overdragelsen til de afløsende enheder faldt som Regimentets sidste offer ved Arras, føreren for 7. Kompanie, Leutnant d.R. Thomsen, netop som han havde overladt stillingen til sin efterfølger.

Stilling Geluvelt - Polderhoek

14. Gheluveld.

December 1917

Den 14. november blev Regimentet indladet i Cantin og over Douai og Lille fragtet til Mouscron, hvorfra det i mørke og regn marcherede over Kortyk til kvarter i Harlebeeke. På trods af den tunge oppakning var der en god stemning, der fik udtryk i friske marchsange. Vi vidste, at der lå nye, alvorlige kampe forude, men Arras lå bag os! Efter oplevelserne ved denne by var navnet »Arras« selv hos de gamle frontsoldater en torn i siden. 17. Res.Div. tilgik Gruppe Wytschaete, og kom dermed igen under kommando af deres sidste kommanderende general, Generalleutnant Dieffenbach.

Harlebeeke var tæt belagt. Kvartererne var derfor ikke, hvad vi havde forventet. Det fik imidlertid ingen større konsekvens, da Regimentet allerede den 17. november blev trukket frem. 17. Res.Div. blev indgrebsdivision for 7. Inf.Div. og byttede stilling med denne (Div. Moorseele). Fra Ledeghem, hvortil bane blev benyttet, rykkede Regimentet frem til afløsning af Inf.Regt. 393 i stillingen ved Gheluveld. Til højre for os, i retning Bervelaere, lå Inf.Regt. 163, til venstre Inf.Regt. 228 fra 49 Res.Div., der skiftede med 18. Res.Div.

Næppe var 17. Res.Div. med alle dele nået Flandern, før det store kampvognsslag ved Cambrai udviklede sig, hvor englænderne opnåede betydelige resultater. De brød dybt ind i de tyske stillinger og tog en del af Siegfried-stillingen, som vi i maj havde holdt. Ribécourt, Havrincourt, Flesquières, Marcoing og andre byer, vi så godt kendte, var i fjendens hænder. Vores forreste linje gik dengang foran de af os benyttede byer Noyelles-sur-l'Escaut og Rumilly. Havde vi ikke været i stilling, var vi formentlig blev indsat der, hvor dele af Indgrebsdivision ved Gruppe Wytschaete blev kastet. Imidlertid skulle der også her ved Gheluveld blive rigelige af muligheder for kamp.

Englænderne foran vores stillinger var meget urolige men angreb i første omgang ikke igen, efter at de under de sidste kampe i oktober og november var kommet i besiddelse af en gunstig højderyg. Noget længere mod nord ved Passchendaele tordnede stadig dagligt den vilde kamplarm.

Regimentet havde tidligere i krigen allerede ligget i utroligt vanskeligt kampterræn. Forholdene ved Gheluvelt var imidlertid værre, end nogen side før oplevet. Vi var kommet til den berygtede flanderske sump, hvor terrænet af kampene var ødelagt, som var det ramt af syndfloden. For kilometer var jorden forvandlet til et forsumpet og mudret månelandskab, intet hus, ingen genkendelige veje, kun enkelte ødelagte træer, alt dødt, øde og farveløs. Fra den grå sump hævede sig kun enkelte lyse betonklodser, som lå nøgne og var de eneste, der lovede nogenlunde sikker underbringelse, og derfor imidlertid også især var genstand for fjendens ild. Inklusiv »slottet« Gheluvelt var der i hele Regimentets ansvarsområde kun seks betonbunkere. Kampbataljonen lå under åben himmel i kratere, hvor der med omkringliggende grene, rødder og brædder blev forsøgt langt noget, der kunne holde fødderne oppe af vandet. I beredskabszonen, der lå i sænkningen omkring Reutelåen, lå der i det mindste nogle enkelte hundehuse af

I beredskabszonen: den ødelagte skov i Flandern

bølgeblik på nogle enkelte, rimeligt tørre pletter mellem sumpe og vandhuller. Ved reservebataljonen var det en smule bedre, da terrænet her i det mindste lå noget højere. Her var der endda enkelte pletter med græs. Den høje grundvandsstand umuliggjorde enhver form for tunnelgravning, så også her var man prisgivet de tunge engelske granater. Om dagen var trafik til fronten udelukket. Forbindelsesveje eksisterede ikke. Bevægelser i dette terræn – tungt læsset med kamp- eller levnedsmidler – var en stor anstrengelse. Man kunne ikke bevæge sig mere end en kilometer i timen eller mindre. Personellet ved maskingeværer og minekastere havde et særdeles anstrengende arbejde. Deres køretøjer kunne maksimalt kører frem til »Schwabenheim«. Herfra måtte våben og ammunition bæres, da det ødelagte terræn forhindrede enhver vogn i at komme frem. Fra B.T.K. fremad – ikke helt 2 km – var de tunge maskingeværer ofte 4-5 timer undervejs. Ved hvert skridt sank man dybt ned i det seje mudder, og foden møjsommeligt trækkes fri. Mangen en støvle blev hængende i mudderet. Meget materiel og mange madspande forsvandt for evigt i de dybe, vandfyldte kratere, når man uundgåeligt snublede. Artilleri og maskingeværild forsinkede fremrykningen. Mange gange sad folkene fast i mudderet, og det kostede kammeraterne store anstrengelser igen at få dem fri. Genneblødt og smurt ind i mudder nåede man så kampstillingen, hvor man ikke havde nogen mulighed for at gøre noget for sit tøj eller soignering. Evakueringen af sårede kostede megen besvær og kostede megen sved. Dem, der fandt helledøden, kunne kun sjældent bringes tilbage, De blev i nærheden sænket ned i mudderet og forsvandt hurtigt. Imidlertid lod det fjendtlige artilleri ikke de døde tyske helte i ro. Slagmarkens grusomhed, hele det store kaos ved Gheluvelt var skrækkeligere end det havde været på Somme. Udrustningsgenstande lå spredt overalt i pløret, ødelagte artilleripjecer og halvt begravede vogne ragede op fra moradset. Sønderrevne mennesker og dyr grinede som spøgelser imod dig. Og imellem levede hobe af rotter og utallige lus. Man kan næppe forestille sig, at der engang havde boet almindelige mennesker her. Og alligevel herskede en pragtfuld ånd. Godt humør og soldater vittigheder hjalp med at komme igennem disse uger.

Signalforbindelser var i et sådan terræn yderst vanskelig. Det kom endnu mere end tidligere an på selvstændig handling og godt samarbejde.

De fjendtlige fly kom ustandselig hen over stillingen, kastede bomber over os og ledte artilleriet derhen, hvor der blev observeret bevægelser, eller man formodede, at der endnu fandtes liv. Ustandselig bragede de engelske maskingeværer.

Regimentets kommandostation befandt sig nogle få kilometer tilbage ved Spannenmolen. Mod denne var fjendens tunge artilleri fortræffeligt indskudt. Betonen holdt endnu stand mod beskydningen, men opholdet her

var forfærdende. Lidt længere fremme på bakken ved hand havde Regimentet indrettet en officers observationspost. Her fandt Regimentets yngste officer Pahnke, heltedøden under trofast udfyldelse af sin pligt, vores kære, blade kammerat, der over alt elskede sit erhverv. På trods af sine kun 17 år havde han fået sin høje stilling på grund af tapperhed foran fjenden og hans åndelige færdigheder. De gamle soldater adlød gerne denne taktfulde, fortræffelige officer.

Efter afløsning af 7. Inf.Div. kom Regimentet i hvilekvarter i Halluin, grænsebyen på fransk jord, adskilt fra den belgiske by Menin af floden Lys. Næsten hver nat havde den besøg af engelske bombefly. Hver morgen lå vi i beredskab fra kl. 5, hvor hver morgen tordnede trommeilden fra nord. Man vidste aldrig, hvad der ville komme.

Under Divisionens anden indsættelse skulle Generalkommando IX. Res.Korps trækkes tilbage. Generalleutnant Dieffenbach bekendtgjorde dette i en befaling, der sluttede:

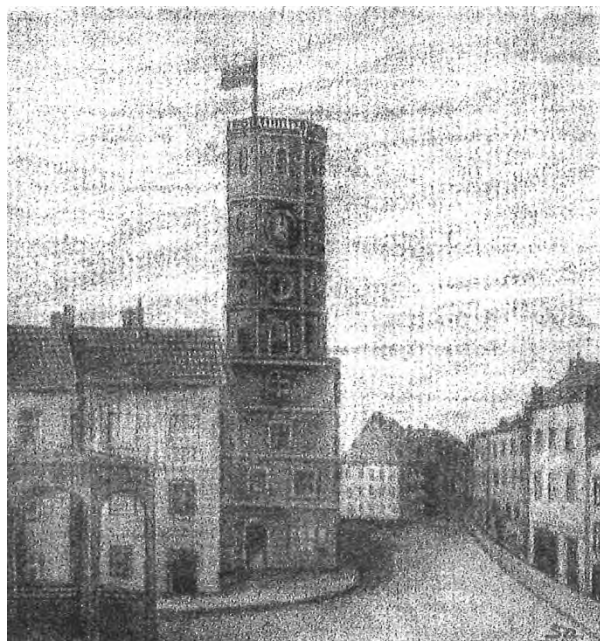
»Det er et hjerteanliggende at give mit korps to divisioner, 17. og 18. Res.Div., der begge tidligere helt modigt har kæmpet på Flanderns jord, mine bedste ønsker for de kommende kampe. Jeg er sikker på, at disse velprøvede Divisioner også i fremtiden som hidtil vil byde vore fjender trods, og til fulde gøre deres pligt. Alle divisioner, der endnu står under min kommando, beredt på at vise fjenden, at vores gode tyske sværd endnu er så skarp som i de første dage, at Tyskland ikke kan besejres, og som har bestået de allerede vanskelige, ærefulde kampe, takker jeg for den opofrende hengivenhed til den hellige sag for vores dyrebare Fædreland. Gud hjælpe os fortsat«.

Den 2. december steg beskydningen med ny styrke. Vi forventede et angreb. Det blev imidlertid roligt. På trods af et strålende, lyst solskin, gik også formiddagen den 3. december på faldende rolig. Så satte kl. 13 den fjendtlige ild med en voldsomhed, som skulle jorden ødelægges. Maskingeværer sendte deres strøm af ild overalt. Døden høstede sit bytte. Få øjeblikke senere angreb fjenden i

flere bølger venstre fløj af Regiment 163 ved Polderhoek og hele vores afsnit. I. Bataillon var kampbataljon. 2, 3 og 4. Kompanie under Jürgen, Runge og Otto Peters havde held til at afvise alle angreb. Fjenden var hurtigt trængt frem fra hans flade bakke. Jo mere de nærmede sig Regimentets sumpede område, tvang muddret ham til at sætte hastigheden ned. I tætte byer slog vores infanteriild ind i ham. Tyngden i Regimentets afsnit var rettet mod betonbunkeren »Haus Baden«, hvor 1. Kompanie under Siebelts var placeret. Det afviste to angrebsbølger, men så blev forreste linje trykket ind af de uhyre masse af de fremstormende new zealændere. »Haus Baden« blev fastholdt. Fremragende bekæmpede fra taget på bunkeren maskingeværer under Sergeant Heinrich von Sanders (1. M.G.K.) de fremrykkende new zealændere. Det var det eneste maskingevær i fronten, der endnu var funktionsduelig. Alle øvrige blev straks efter kampens start standset af mudder, eller havde funktionsfejl på grund af ødelagte patronbånd. Dette ene maskingevær virkede fremragende indtil det blev udslettet af en

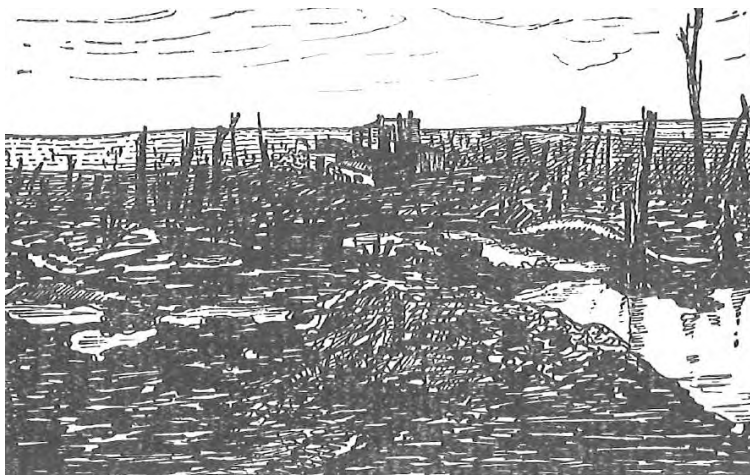
Kirken i Halluin

Klokketårnet i Menin

fuldtræffer og hele besætningen enten var døde eller sårede.

1. Kompanie havde store tab. I den forreste linje, hvor de så ofte havde stået deres prøve, kæmpede Vizefeldwebel Johst og Retelsdorf deres sidste kamp, der havde forvandlet sig til et vildt håndgemæng. Kompagnierne satte sig beslutsomt til modværge. Ingen af dem, der var indsat i forreste linje, slap tilbage. Hele dette udmærkede kompagnis medlemmer var enten døde eller faldet såret i fjendehånd. Faldet var også Gefreiter Esp, en blod kæmpe, en af de bedste patruljefolk i Regimentet, som mere end 30 gange var trængt ind i den fjendtlige stilling. New Zealænderne havde opført sig som vilde bæster.

K.T.K. 162 Gheluveld (Slot Gheluveld)

På trods indsættelsen af 3-4 bataljoner af deres bedste angrebsdivision, den new zealandske, havde de ikke nået deres mål. På en falden officer blev der fundet en præcis skitse over angrebet, hvis mål var erobringen af linjen »Haus Baden« - Polderhoek slottet - »Haus Waldeck« (163). Fjenden satte sig fast i den nye linje. New zealænderne byggede volde af de faldne, bag hvilke de gravede sig ned.

III. Bataillon rykkede øjeblikkeligt fra beredskabszonen frem til modangreb. I det frygtelige mudder gik det kun langsomt fremad. Gas, kunstig tåge og spærreild lå dem i vejen. Som det begyndte at blive mørkt nåede enkelte grupper badet i sved, frem til forreste linje, og havde kun kræfter til at støtte de endnu kæmpende dele. Under fremrykningen led føreren for 9. Kompanie, Lt.d.R. Hans Koch, helledøden.

Om natten 3./4. december skulle Regimentets stormafdeling igen kaste den indtrængte fjende ud. Planen lykkedes ikke. I den månelyste nat ramte den fjendtlige ild udgangsområdet. Den følgende nat overtog II. Bataillons kampstillingen. Denne skulle den 5. generobre den tabte stilling efter at fjenden var skudt møre af artilleri. Det udslidte artilleri og den dårlige ammunition førte ikke til det ønskede resultat. Fjenden sad fast. Derfor måtte man komme ind på livet af ham på en anden måde. Inden det kom så vidt, forsøgte fjenden den 6. at gentage succesen fra den 3. Kl. 4 gjorde han klar til angreb, men blev erkendt. Med alle disponible kampmidler blev hans hensigter imødegået. Det brød sammen i den voldsomme ild.

Til angrebet den 7. december fik Regimentet underlagt seks stormgrupper fra Sturm-Bataillon 4 med to flammekastere og flere minekastere. Sammen med 6 og 7. Kompanie under Lt.d.R. Jung og Ramcke, to grupper fra Regimentets storm-afdeling under den forvovne Lt. Hillmann og Koesters og med støtte fra 10 lette og 2 middeltunge minekastere fra M.W.K. 217, burde det lykkedes at kaste fjenden ud. Endnu engang mislykkedes forsøget. Der var begyndt en let frost og havde gjort terrænet endnu vanskeligere passabel. I det seje mudder kom ingen fremad. Snørebåndene gik i stykker. Støvlesålerne blev siddende. Folkene var udmattede blot af at nå frem i udgangsstillingen. Mandskabet med flammekasterne sank bogstaveligt i med deres tunge last til hofterne langs Scheria-vandsløbet, der løb gennem regimentets afsnit. Flammekastere, granatkastere og mange kasser med M.G.-ammunition forsvandt for evigt i muddret. For blot at tilbagelægge 100 meter, brugte man under utrolige anstrengelser over 10 minutter.

II. Bataillons kampkraft var i de sidste dage svækket meget på grund af den indtrådte frost. Mange folk fik i det iskolde mudder fået forfrysninger. På grund af det morads, vi levede i, var mange ramt af en ondartet furunkulose (hudsygdom) på benene. Andre var på grund af de ubeskrivelige anstrengelser i det evigt våde tøj ramt af en feberartig diarre. Influenzaen rasede. Under alle disse omstændigheder var en gennemførelse af angrebet trods den bedste vilje og tapperhed, ikke mulig. Man måtte altså i første omgang afvente, at et bedre vejr gjorde mulighederne for en succes bedre. Der måtte imidlertid ikke tøves. Det engelske indbrud i vores stilling var yderst ubehageligt. Den 14. december var planlagt til angrebet. Kl. 0700 stod angrebsgrupperne parate. Det var igen kompagnierne Siebelts og Peters fra I. Bataillon og dele af storm-afdelingen. De flammekastere og pionerer, der skulle havde støttet angrebet, sad igen fast i muddret. Kl. 012 skulle et pludseligt et 3 minutters ildoverfald fra vores artilleri slå ned, hvorefter vi ville storme. Præcist kl. 7 startede et heftigt fjendtligt ildoverfald over vores udgangsstilling. En Vizefeldwebel fra en anden troppeenhed var om natten 13./14. december løbet over til fjenden. Denne æreløse sluppet havde røbet angrebsbefalingen for fjenden, som fanger senere fortalte. På trods af

Månelandskabet mellem B.T.K. og K.T.K. ved Gheluvelt

denne bundløse modbydelighed, dette mord på egne kammerater og tyske brødre, lykkedes operationen fuldstændig. Vores artilleri havde en fortræffelig virkning mod den fjendtlige stilling. Med herlig gåpåmod stormede stormtropperne frem trods den forvirring, det fjendtlige ildoverfald havde skabt. Med håndgranater blev den fjendtlige stilling rullet op. Fjenden satte sig indædt til modstand, men Kompagnierne Siebelts og Peters og stomgrupperne brød enhver modstand i et vildt angreb med blanke våben, og rykkede af bare iver frem over det fastsatte mål. 2 officerer og 54 man fra Manchester-Regiment blev taget til fange og 10 M.G. erobret. Fjenden havde store tab, men også vi havde i den dristige handling betalt megen blod. Blandt andre blev Vizefeldwebel Dageförde liggende på valpladsen kort før hans udnævnelse til officer, og den tapre Unteroffizier Rethorn, Ridder af E.K. I, to fremragende soldater. Fangerne tilhørte 30. engelske Division, som man mente var sendt til Italien. Englændernes udrustning skabte misundelse blandt os. Erobrede, pelsforede læderveste og kapper, høje gummistøvler, gummikapper og gummiteltbaner gjorde sendere god tjeneste hos os.

Evakueringen af de sårede skabte i det forfærdende terræn store vanskeligheder. Sanitetskompagnier 509 og 61 assisterede os på opofrende og kammeratskabelig måde. Til alt held respekterede den engelske 30. Division sanitetspatruljernes Røde Kors Flaget i modsætning til de forrykte new zealændere, der med overlæg forhindrede evakueringen af sårede med infanteri- og M.G. ild. Mod den fortsatte artilleribeskydning kunne sanitetspatruljerne ikke beskyttes. Mange tapre sanitetsfolk blødte i deres tunge tjeneste for Fædrelandet.

Det lokale nederlag til fjenden var så stort, at det den 14. december ikke kom til modangreb. Det kom som forventes af os om natten den 14./15. december. Med 3 til 4 stærke kompagnier angreb fjenden den kraftigt sammensmeltede I. Bataillon. Det kom igen til kamp på håndgranater og en forbitret kamp mand mod mand. Vi blev sejrherre og tilføjede igen fjenden blodige tab, der under deres tilbagetrækning blev kraftig forstærket.

Gennem det dygtige angreb den 14. december var de stillinger, der var gået tabt til 3. december, nu alle tilbage på vore hænder, og forblev dette indtil Regimentet i slutningen af måneden blev trukket ud af linjen.

I anledning af kampen den 14. december fandt følgende telegram udveksling sted:

Det Høje Senat kan jeg til min glæde at meddele, at dele af Regiment Lübeck, efter at den 3. december et større engelsk angreb havde fravristet den, i går på et vigtigt punkt på Flandern fronten, erobrede et stykke engelsk skyttegrav, og herved tog 2 officerer, 53 mand og 10 maskingeværer som bytte. I frisk angreb har Regimentet bevist, at den trods genvordigheder med vejret og afsavnene i den flanderske stillingskrig, ikke har mindsket den gamle angrebsånd.

Sign. v. Mutius.

På dette modtog Divisionskommandøren et svar:

På vegne af Senatet sender jeg Deres Højvelbårenhed stor tak for den glædelige efterretning. Vil De viderevende de deltagende troppenheder af vores tapre Regiment vores tak og anerkendelse. Med stolthed tænker Byen på deres heltmodige sønners æreshandlinger, deres kraft og hanseatisk stædighed, i hvilken den har den faste tillid.

Præsidenten for Senatet
Sign. Fehling, Borgmester

I den befaling, hvori Exzellenz Dieffenbach udtalte sin anerkendelse, hed det:

»Begge Regimenter (162, 163) har endnu engang forstærket det gamle, gode omdømme af 17. Res.Div.. Divisionen var de vanskelige dage i sidste måned bag sig, men hverken den fjendtlige artilleriild eller slam og mudderet på Flanderns slagmark, kan lamme den friske angrebsånd hos de brave Lübecker og Slesvig-holstenere. De har endnu engang vist fjenden, da vores infanteri er det engelske betydeligt overlegen, når de står mand for mand overfor hinanden«

General v. Mutius befaling sluttede:

»Jeg udtaler det tapre Regiment Lübeck på ny min anerkendelse for dagens succes. Regimentet var vist, at det trods de vanskelige stillingsforhold, stadig er forblevet angrebsivrig«.

Leutnant Siebelts modtog senere for kampen ved Gheluvelt »Hausorden von Hohenzollern mit Schwertern«.

Om aftenen den 15. overtog III. Bataillon stillingen, hvis man overhovedet kan bruge det udtryk for den besatte række kratere i den flanderske sump. Tab og afgang på grund af sygdom var så stor i Regimentet, at der måtte opstilles hjælpekompagnier af mandskab fra træen, Kav.M.G.-Abt., Pionier-Kmp. 340 og fra M.W.-Komp. 217, som i de sidste dage inden vi blev trukket ud, forstærkede den tynde linje.

I denne modbydelige stilling, hvor der måtte udkæmpes en evig kamp mod det altid grådige slam, og til stædighed var udsat for fjendens overlegne materiel, begyndte for Regimentet den fjerde jul i felten. Den 28. december overdrog den stillingen ved Gheluvelt og kom i kvarter i nærheden af Koryk. Det var for officerer og mandskab, der i trofast kammeratskab havde udholdt de samme forhold, en virkelig lettelse. I. Bataillon kom til Walle, II. til Marke og III. til Lauwe i kvarter.

Her ventede der os rige gaver, som Lübeck Røde Kors endnu engang havde indsamlet. Efter de sidste ugers rædsler, blev de modtaget med en ganske særlig taknemmelighed og med stor glæde.

Hartwestl mølle, Morseele

Bataljons stabskvarter for IR 162 bataljon i hvil

15. Kortrijk - Houthem.

Januar til marts 1918

17. Res.Div. blev som indgrebsdivision ved Gruppe Wytschaete stadig underlagt 4. Armee. Her ved Kortryk så vi de første italienere, frisk indfanget under det 12. Isonzo slag. Skødesløs forrettede de reparationsarbejder på vejene.

Den 5. december havde vores altid højtærede tidligere kommanderende general, Exzellenz v. Boehn, den nuværende øverstkommanderende for 7. Armee, sit 50-års militærjubilæum. 17. Res.Div. forærede ham på dagen et vidunderligt billede af Giessler-højderne – 21. 2. 16! – som vores egen Hans am Ende havde malet. Offizierstellvertreter Wulf (7. Komp.) og to lige så dygtige folk fik den ære, på vegne af Divisionen at overrække ham maleriet.

Kort før nytår blev Brigade-Kommandør, Generalmajor v. Bescwarzowsky, forsat. I hans sted indtrådte Oberst v. Werder.

Den 23. december havde hans Majestæt Kejseren ved Macheln syd for Deinze hilst på repræsentanter fra Divisionen, der havde kæmpet i Flandern. Regiment Lübeck stillede herunder et detachment. Kunne der gives de brave soldater en højere belønning, end fra Kejserens hånd at modtage Jernkorset? De blev misundt af kammeraterne. Med lysende begejstring talte de om kejserens fængslende personlighed. Fastere end nogensinde følte de sig – tro mod deres faneed – forbundet med kejseren.

Det hårde krigsår 1917 sluttede for os i felten med udsendelsen af nedenstående befaling fra vores Øverste Krigsherre:

Til den tyske hær og den tyske marine!

Et år med betydningsfulde kampe er gået til ende. Gevaldige slag, som fra forår til efterår rasede på belgisk og fransk jord, er afgjort til fordel for jeres ærværdige våben. I øst bragte vores hærs angrebsvilje store resultater gennem store slag. Nu hviler her våbnene. Strålende sejre knuste på få dage italienernes årelange oprustning.

I samvirke med hæren har Min Flåde på ny bevist sin handlekraft gennem dristige operationer. Uforstyrret yder undervandsbådene deres vanskelige, virksomme arbejde.

Fuld af stolthed og beundring kikker Jeg på vores sikringsstyrkers heltemodige skare.

På den måde har det tyske folk i høj grad overalt, til land og til vands, opnået store resultater.

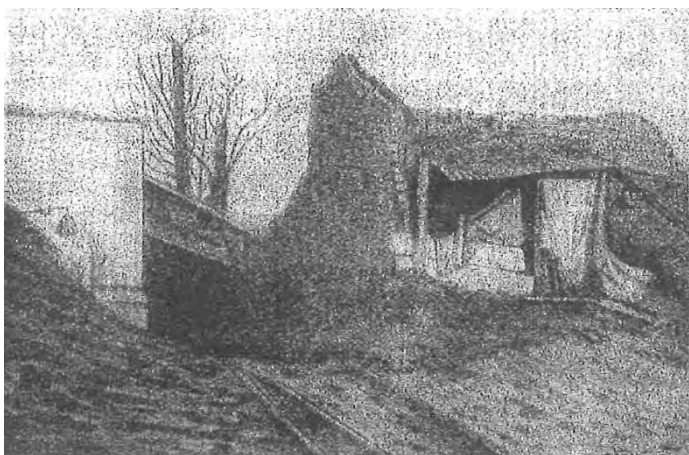
Alligevel håber vore fjender med nye forbundsfæller at kunne slå jer, og dermed for evigt at ødelægge Tysklands med hårdt arbejde vundne plads i verden. Det vil ikke lykkes dem. I tillid til vores retfærdige sag og vore kræfter, ser jeg med tillid og stålsat vilje frem på året 1918.

Derfor fremad med Gud til nye gerninger og til nye sejre.

Sign. Wilhelm, I.R.

1918

På trods af nye heltegerninger og sejre af aldrig uudslettelig glans, sluttede året 1918, som vi i felten så forhåbningsfuld og sejrbeviste, gik i møde, værre end selv den største sortseer havde forestillet sig. For disse folk havde vi ved fronten ingen forståelse. Med spænding afventede vi den 4. januar, hvor den ti-dages frist udløb, som ved fredsforhandlingerne i Brest-Litowsk var blevet stillet jordens befolkning, om de ville forhandle videre eller ikke. De afviste. Krigen fortsatte.

Dækning for M.G.-deling i Flandern

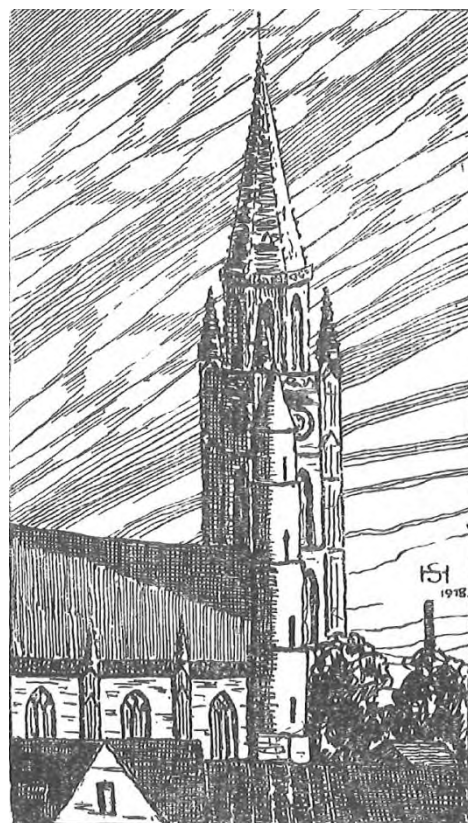
tegravskrig og M.G.-skydning, og særlige uddannelser af dygtige gruppeførere under ledelse af Offizierstellvertreter Panknin.

Der blev imidlertid også tid til overs til egentlig rekreation og besøg i Kortryk, på hvis marker i året 1302 flamlændinge under tysk føring – Hertugen af Jülich og Cleve – havde besejret de franske riddere i det berømte Sporeslag, og havde befriet deres land fra den forhadte undertrykkelse. Formentlig alle i Regimentet havde med fryd kikket på det herlige mindesmærke, der på stedet var rejst for denne sejr.

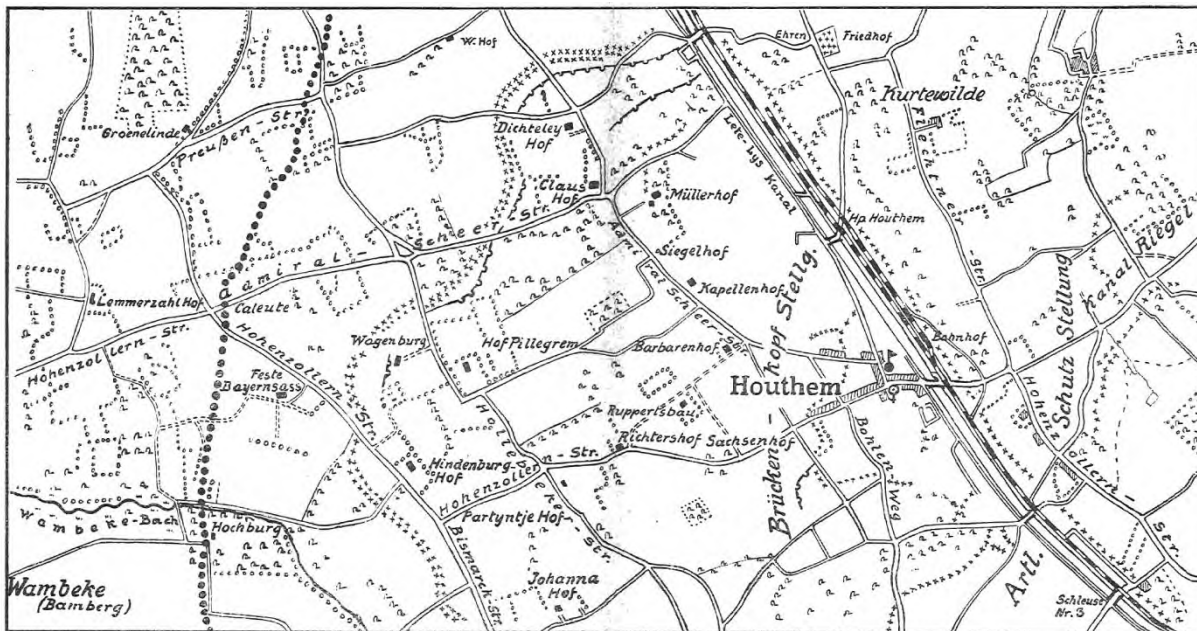
Regimentets undervisningsofficer, Hauptmann d.L. Hagemann, holdt i denne tid hyppige, fængslende foredrag om begivenhederne langs alle krigsfronter, og den politiske verdenssituation og over tilstandene i Tyskland. Han fortsatte disse foredrag ved enhver lejlighed, indtil han i juni på grund af sygdom måtte forlade Regimentet.

Med en festlig gudstjeneste i den skønne, gamle St. Martins kirke, Regimentsparade og muntre kompagnifester, fejrede vi Kejserens fødselsdag, og håbede, næste år at kunne fejre den derhjemme – og kort tid efter sluttede tiden i hvil. 17. Res.Div. skulle afløse 8. Inf.Div. i stillingen ved Lys-kanalen. Regimentet blev med bane bragt fra Menin og overtog Inf.Regt. 183 stilling ved Houthem på det sted, hvor Lys-kanalen skærer den tyske stilling. Ved Houthem havde i juni 1917 det forbitrede slag ved Wytschaete raset. Englænderne var over Tenbrielen stødt frem tæt ved Werwick, men så i modangreb igen kastet tilbage over Houthem. Af denne landsby var der ikke meget tilbage. Stedet, hvor tidligere den store kirke lå, var der nu kun en stor bunke sten. Selvom stillingen kun lå nogle få kilometer syd for den øde kampområde ved Gheluvelt, var der her under vores indsats meget roligt. Der var endda grønne marker, som ikke var blevet ødelagt af granater. I stillingen var der et større antal betonbunkere, både i hovedmodstandslinjen (Dichtelenhof – Claushof – Hof Pillegrems – Wagenburg), men også i den forreste linje og i beredskabsbataljonens område. Disse punkter lå ofte under beskydning. Ved et tilfælde sprang hele vores forråd af M.G. og minekaster ammunition, som var oplagt ved Claushof, i luften. På klare dage stod de fjendtlige lænkeballoner som gule drager på den blå himmel. Sådan var det nu engang. Få kilometer lå de bakker, der engang havde været på vore hænder, og hvorfra fjenden havde gode muligheder for at observere mod vore stillinger. De havde igen fordel af eftermiddagssolen, der tydeligt viste vore stillinger, mens vi oftest blev hindret af dis og den flanderske morgentåge. Foran til venstre lå det mægtige Kemmel bjerg, der i en vid omkreds beherskede området, og til højre, på bakkerne ved Ypres, snurrede stadig to vindmøller som for et år siden, da vi lå ved Wieltje. På klare dage så man i horisonten skoven af skorstene i Lille, Tourcouing, Warenton og Armentières.

Hvileperioden i Kortryk blev for fuld kraft udnyttet til at uddanne tropperne til angreb under storkamp. Ofte blev der rykket ud i mørke og først sendt på eftermiddagen til lyden af preussisk marchmusik rykke tilbage i den skønne by. Ikke kun vi havde fornøjelse herved, men også belgierne. Det var med stort velbehag at man kunne se, med hvilken glæde de små børn, hvoraf der jo i Belgien var mange, sprang, marcherede og med klaprende træsko fulgte Regimentsmusikken, præcist som engang i det kære Tyskland. Når via ikke tumlede rundt på de store øvelsesområder mellem Heule, Gullegem, Lengelede og Winkel St. Elloi i Divisionsramme, blev vi under ledelse af Major Hauss uddannet i skyt-

Kirken i Werwick

Stilling ved Houthem

På grund af den høje grundvandsstand var både minegravning og gravning af skyttegrave umulig. Der var derfor ingen sammenhængende stilling, kun enkelt liggende støttepunkter, volde lavet af græstørv og med stærke pigtrådshindringer, skjulte stillinger til maskingeværer og minekastere og de allerede omtalte betonbunkere. En gennemgående hindring foran stillingen skulle først anlægges af os. Det skete de første nætter, at madtransporterne i mørket kom for langt, og var løbet ind i armene på 1. australske Division, som lå overfor os. Løbegrave eksisterede ikke. Man måtte bevæge sig frit synlig for fjenden. I begyndelsen var det muligt, senere hen kun i tåge og mørke. Det blev i det hele taget stigende ubehageligt ved Houthem.

Stillinger og kvarterer (Regimentsstab: Hof Gathem, hvilebataljon i Niederflandern og Coucou) var af 153'erne blevet efterladt til os i meget fin stand. Der var ikke meget mere, vi kunne gøre. Der skulle ikke bygges nye anlæg. Det var nu hensigten at fastholde stillingen, for man håbede, at de nogle uger senere ville ligge langt bag os. For at nå fra hvilekvartererne til fronten, måtte man krydse Werwick, som (på samme måde som Geluwe på vejen mod Gheluvelt) allerede dengang var en trøstesløs, død by. I enkelte kældre var der stadig indkvarteret soldater, ellers var alt øde og tomt, næppe en hel rude, ingen ubeskadigede huse, men gabende vinduer, granathuller i murværk og ruiner. Selv den skønne katedral havde lidt meget. Under de engelske granater sank byen mere og mere sammen i støv, på samme måde som den nærliggende Comines. Man kan aldrig takke den tyske hær nok, for at samme skæbne ikke overgik de tyske byer. Og denne by, som englænderne ødelagde, var deres egne trofaste forbundsfæller! Hvordan var det så gået de tyske byer! Senere blev det til dels indhentet af det tyske folk under borgerkrigen, som vi i årevis havde frygtet.

Engelske fly hang meget over vore stillinger. De kastede ikke kun bomber, men også flyveblade. På et af dem stod, at Canada i løbet af året havde sendt 750.000 mand til Europa. De opfordrede igen de tyske soldater til at løbe over og til modstand mod deres officerer. Engelsk krigsførelse! Der blev i flyvebladene henvist til nye stridigheder i hjemlandet. England triumferede. Det bragte deres sejr nærmere. Hvor kraftigt skadede os ikke disse folks handlinger, som med høje indtægter var i sikkerhed derhjemme, mens vi daglig og hver eneste time satte livet ind for Fædrelandet, og adlød den jernhårde pligt. Det var bittert for os, hvor meget hjemstavnen bebrødede os.

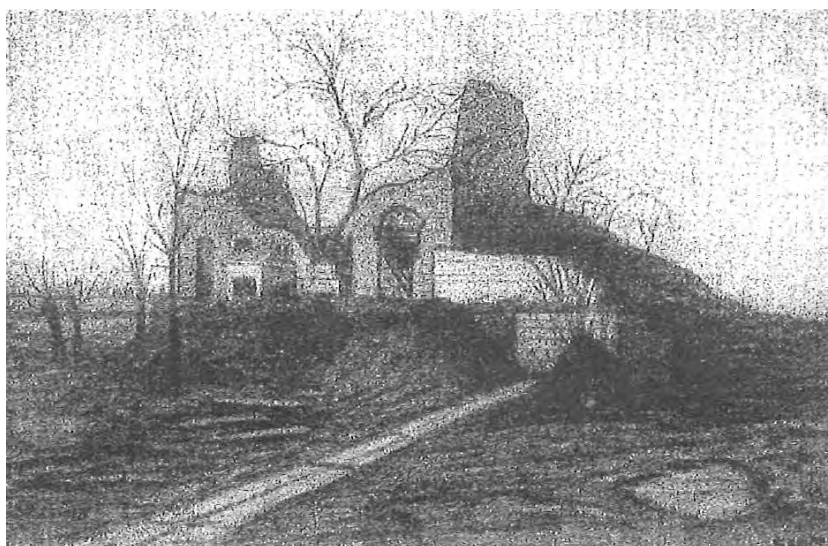
Kort efter vores ankomst til Houthem begyndte en livlig patruljeaktivitet. Mens vi her stredes med fjenden i små og store patruljeoperationer, marcherede i øst vore divisioner ustoppeligt dybt ind på russisk område, efter at våbenstilstanden her var ophørt den 18. februar. Hurtigt blev Dünaaburg, Luck og Rowno indtaget. Vore tropper havde i Estland erobret over 1.350 stykker artilleri, mange fanger og et rigt bytte. Her i herlig, let fremrykning, der i bitre kampe. Det havde hidtil været sådan, at hvor 17. Res.Div. blev indsat, blev dens del af fronten urolig. Regimentet havde nu været tre uger ved Houthem, hvor 153'erne havde ligget 5 måneder, og allerede oversteg vore tab dem, vores forgængere havde haft. Det kan skyldes, at englænderne var blevet meget urolige, og gen-

nemførte hyppige patruljer og mindre angreb for at tage fanger, for at disse at indhente informationer om den øverste hærledelses hensigter.

Om morgenen den 19. februar stødte stormafdelingen under Lt. Koesters frem. Operationen havde dæknavnene »Ukraine«. (Den 9. februar var der sluttes fred mellem den ukrainske folkerepublik og centralmagterne. Den første fred!). Ved de første nedslag af minegranater, rømmede englænderne deres stillinger. Koesters fandt reden tom. Den ellers dristige indtrængen i den fjendtlige stilling var resultatløs. Desto mere ubehageligt var det, at en fjendtlig operation samme aften havde succes. På slaget 22 indsatte en mageløs ild, der strakte sig fra på linje med Geluvelt til venstre nabodivision. Forposter, hovedmodstandslinje, artilleri og adgangsveje lå under ild. Det kunne ikke erkendes, hvad fjenden ville. Pludseligt øgedes ilden mod vores hovedmodstandslinje, og før man kunne komme til besindelse, sad fjenden med 70-80 mand i vores forpostlinje. Der var sket et indbrud over en bredde på 70-80 meter. Det rettede sig om en delings-kommandostation, der lå omkring 50 meter bag forpostlinjen. Øjeblikkeligt kastede besætningen på denne sig mod fjenden. Overmagten var for stor. Alle blev sat ud af spillet. Føreren, Lt.d.R. Gathmann, blev hårdt såret. En stødtrop fra nabokompagniets forpostzone greb øjeblikkeligt beslutsomt ind i kampen ved 10. Kompanie, men fjenden var allerede med 4 sårede og alle egne døde og sårede på vej tilbage, og overrumplede herunder endnu en dobbeltpost, der også, såret, blev deres bytte. Hele infanterikampen var sket indenfor nogle få minutter. Vi var desværre ikke i den lykkelige situation, at kunne indsætte så enorme mængder af ammunition i operationer, som nu hyppigt fandt sted i Flandern, og hvis kamp-larm holdt os meget i ånde og spænding. den 4. marts satte det igen ind med en kraftig artilleri- og minekasterild. En fjendtlig patrulje på 30-40 mand rykkede frem. Vores poster veg som befalede ud på nær to mand fra 7. Kompanie, der i tiltro til deres maskingevær, ville bekæmpe fjenden på klodshold. På det afgørende tidspunkt fik maskingeværet funktioneringsfejl. Folkene blev overmandet og taget til fange. De hurtigt tilbagegående englændere blev fanget af vores artilleriild, og havde tab. Herunder blev Musketier Freitz hårdt såret og efterladt. En øjeblikkeligt eftersendt patrulje under Lt.d.R. Mühlhausen, Unteroffizier Klein og Gefreiter Kurwig fra 8. Kompanie fandt Greitz i ingenmandsland.

I disse uger blev Regimentet, som flere gange tidligere under krigen, midlertidigt ført af den højt agtede Major Ritter fra Inf.Regt. 163, en ægte gammelpreussisk officer. Englænderne var åbenbart blevet grebet af stor nervøsitet, for bag vores front var det blevet levende. Dette kunne ikke skjules for fjenden, specielt ikke for hans fly. Op til 20 fly eller flere hang fra solopgang til solnedgang over Divisionens ansvarsområde. Det gjorde det umuligt for vore fly at bryde igennem spærringen i luften. Selv ikke de vævre tredækkere, som vi her så for første gang, kunne stille noget op mod det fjendtlige luftforsvar. Fra daggry stod allerede de fjendtlige balloner på himlen. Den 28. februar kastede engelske fly en seddel ned, hvorpå der på tysk var skrevet »hvis den forbandede 17. Reserve-Division ikke snart forsvinder herfra, vil de snart opleve et eller andet«. Det var under alle omstændigheder et bevis på, hvor meget fjenden agtede og frygtede os. En afløsning kunne ikke omme på tale. Nye flyvepladser dukkede op, nye batterier ankom. En voldsom trafik med vogne herskede i nat og tåge for at forsyne batterier og minekastere med rigelig ammunition. Ammunitionstunneler blev gravet ind i siderne på Lys-Kanalen. Batterierne skiftede hyppigt stillinger. Veje blev sat i stand og nye anlagt. Meget materiel til overvin-delse af kraterer blev lagt op. Et totalt signalforbud blev indført. Så blev en livlig telefontrafik befalede. Kolonner kørte frem og tilbage ved dagslys. Fjenden blev fuldstændigt ført bag lyset.

Den nye Brigade-kommandør, Oberst v. Werder, var næsten daglig i timevis i forreste linje, og udviste en indgående interesse for de fjendtlige besatte højder ved Zillebeeke og Hollebeke, for området ved Bayern-slottet, Raab-slottet, Lemmerzahlgården og mulighederne for at sætte over Roozebeek foran fores front. Bag front i divisionens kommandokvarter fandt

Barbarendhof - bunker for føreren af Houthem-kompagniet

under ledelse af General v. Mutius krigsspil sted for de ældre officerer, hvor et angreb ud af Divisionens stillinger blev afprøvet.

I begyndelsen af marts indgik en befaling, der udløste vores spænding. Den begyndte:

»På grund af højere direktiv skal et i forberedelse befindende større angreb, indledningsvis erobres det højtliggende terræn ved Klein-Zillebeeke. 17. Res.Div. angriber i afsnit 162/163, og skal nå linjen Bayernschloss – Raabschlucht – Banegård Freudenthal. Dæknavn »Fuchsjagd«.

Til denne Fuchsjagd skulle 8. Inf.Div., som vi afløste ved Houthem, 31. Inf.Div. (Regt. 70, 166 og 174) og 17. Res.Div. deltage. Nu gik for alvor forberedelserne til angrebet i gang. Vi gjorde det med glædelig iver. Nu skulle vi endeligt igen få frem, ud af den evindelige, elendige stillingskrig, ind i den friske, frie bevægelseskrig. I Divisionens afsnit skulle Regimentet angribe i første linje sammen med Inf.Regt. 163, mens Res.Inf.Regt. 76 skulle blive i Divisions reserve. – For at afprøve den fjendtlige styrkefordeling og fastslå eventuelle forskydninger hos fjenden, blev der om natten 13. til 14. marts udsendt kraftige patruljer langs hele fronten. Imidlertid veg fjenden alle steder ud. Angrebet skulle finde sted den 18. marts. Fremlæggelsen af artilleri og minekastere var afsluttet. Alt var forberedt, og vi så den 17. solen gå ned i en pragtfuld solnedgang, så dens første stråler den 18. ville ramme vores stilling. Så ankom sidst på aftenen befalingen: »Fuchsjagt aflyst«. Det var en stor skuffelse. Mod øst var vore tropper ustoppeligt fortsat fremad. Dorpat var befriet fra det bolsjevikiske blodherschab, Reval var indtaget. Og vi sad stadig fast. I stedet for at få til angreb, var vi igen skydeskive for det engelske artilleri. Imidlertid kunne vi svare dygtigt igen, da for en gang skyld disponerede over tilstrækkelig ammunition. Om natten fra 20. til 21. marts gennemførte vi en tre timers gasskydning mod de fjendtlige batterier, og lagde herefter 5 minutters trommeild mod den fjendtlige front. Herefter trængte en officerspatrulje under Lt.d.R. Alfred Schroeder, Siebenhaar og Koesters frem. Desværre havde fjenden endnu engang rømmet den forreste grav, hvorfra ellers en kraftig M.G.-ild generede os.

I de følgende dage blev Lemmerzahnhof og andre fjendtlige støttepunkter lagt under en kraftig ild fra det tunge artilleri. Det var en aldrig tidligere kendt, herlig følelse, med hensyn til artilleri endeligt at være den fjendtlige ligeværdig, om ikke endda overlegen. Ganske vist udeblev aldrig det fjendtlige svar.

Generelt blev der nu gennemført større skydninger med gas. Vore minekastere og maskingeværer var meget aktive. Gennem en ubrudt række af patruljer blev fjenden holdt i ånde. Der herskede en hidsig kappestrid mellem bataljoner, kompagnier og længere nede, om, hvem der kunne gennemføre de mest succesfulde, dristige patruljer. Ofte fik patruljerne både mundtlig og skriftlig anerkendelse hos de foresatte. Alle patruljemeldinger gik til Division, enkelte højere op. Af det store antal særlige pålidelige, dristige og dygtige patruljeførere skal her anført, så vidt deres indsats kan fastslås af dokumenterne (en del af akterne gik tabt under revolutionstiden): Lt. og Lt.d.R. Mühlhausen, Albers, Ringeling, Pingel, Stech, Grünhagen, Steinebach, Vizefeldwebel Brockmann, Hingst 1., Wendelken, Engelbrecht 2., Oldenburg, Rauschenberg 3., Harder 5., Rosenmeier, Scheel 6., Heldib 7., Peters 8., Thiess 9., Hermann 10., Kotowsky 11., Sergeant Schwartz 1., Stegmann 11., Unteroffizier Sacht, Nordhorst 1., Tüchsen, Fick 2., Schawarz, Kühlke, Arnold 4., Reservist Roggenkamp 8., Unteroffizier Schroeder 9., Phillips 10., Gefreiter Zeisske 10., Unteroffizier Ludke 11., Fahnenjunker Spielhagen 11., Probst 6.

Om natten 1. til 2. april begyndte igen pludseligt fjendtlig trommeild mod vore stillinger og mod Res.Inf.Regt. 76 til højre for os. Det lykkedes herefter en stærk engelsk patrulje at bryde ind i naboregimentet. Pludseligt ankom disse engelske enheder bagfra ind i 3. Kompanie. Det kom til forbitrede nærkampe, hvorunder den engelske fører, en løjtnant fra 2. Australske Division faldt.

En af Regimentets operationer havde dæknavnet »Ungewitter«, efter en krigsmaler Professor Ungewitter, der netop var gæst ved Regimentet i afsnittet ved Houthem for at gøre sine studier.

Fjenden skulle forhindres i at trække tropper væk fra vores front, for at kaste den ind mod den store offensiv, der med det begyndende forår i starten havde bragt os så store resultater. Den 21. marts var det tyske angreb startet over en bredde på 80 km fra Arras til la Fère. Det utroligste var nået den første dag. Noyon, Roye og mange andre byer, hvor Regiment Lübeck havde kæmpet, og som for et år siden var blevet rømmet under tilbagetrækningen til Siegfried-stillingen, var generobrede. Vi havde imidlertid igen fået det gamle, hårde lod, fortsat at forsvare i stillingskrigen. Med hvilken begejstring ville vi gerne have gået forrest!

Med udtrækningen af begge nabodivisioner (8. Inf.Div. og 18. Res.Div.) måtte 17. Res.Div. regimentsafsnit øges betydeligt. Det nødvendiggjorde en anden kamporganisation og en ændring af skillelinjer. Alle bataljoner måtte indsættes.

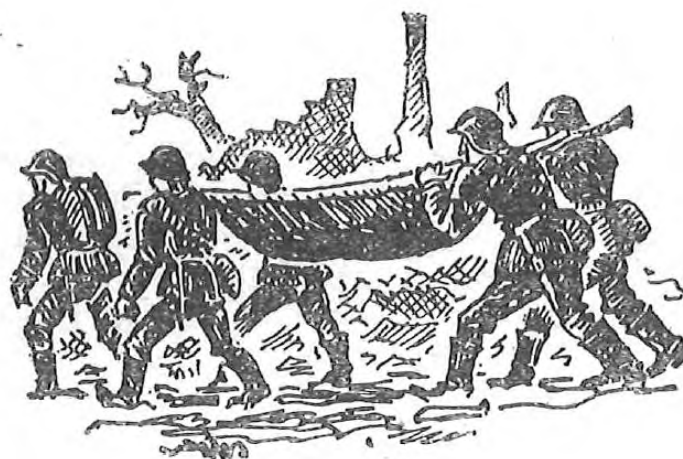
Under presset fra de tyske resultater, øgedes rygterne om, at fjenden uden kamp ville rømme Ypres buen. Et engelsk radiosignal fra området ved Zillebeeke søen blev opfanget: »Indtil videre må alle være forberedt på, på ordre hastigt at trække sig tilbage«. For dette tilfælde var alt forberedt i ordren til »Osterfeir«. Hovedaksen i

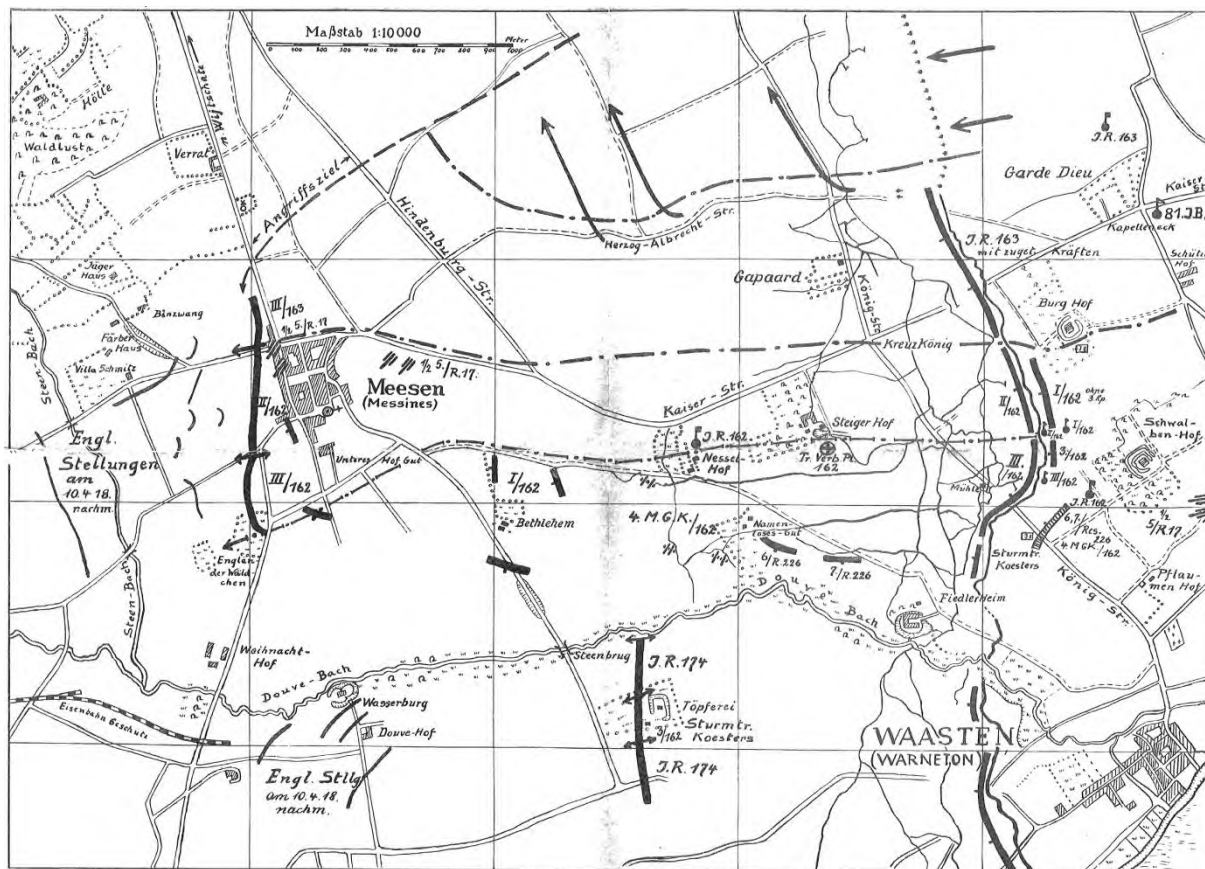
forfølgelsen i divisionsafsnittet skulle være vejen Houthem – Admiral Scheer Strasse – Grönelind – Preussen Strasse. Men det kom til at gå anderledes.

Kendetegnende for den lumske engelske krigsføring var den Divisionsbefaling, der var udgivet for tilfældet »Osterfeier«. I den stod blandt andet, at man ved betrædelse af fjendeland måtte regne med gemte ladninger, der ved uforsigtig berøring eller med tidsindstillet tænding ville eksploderer. Hidtil havde englænderne anvendt: kister, kasser, madspande o.s.v. som eksploderede ved at åbne låget. Ladninger var glemt i ovnrør og pipen i efterladte geværer, der ville udløst ved at åbne kammeret. Og meget andet. England! Sagen helliger midlet.

Også bag vores front blev det livligere. Vores enorme jernbanekanoner fyldte ofte luften med deres bulder. Alene ved os var der bragt 16 stk. 15-cm langrørskanoner frem. Men også de engelske jernbanekanoner skød langt ind i vores bagland og kostede ofre i Niederflandern, Coucou, Vierwelten og Menin.

Uanmeldt ankom om aftenen den 6. april Inf.Regt. 266 (49. Res.Div.) med opgave at afløse os. Der kom befaling til, at vi den 10. april skulle storme Meesen (Messines). Stor begejstring lyste op i vore rækker, som dengang i august 1914, da vi endeligt måtte forlade det nordlige Schleswig, og kunne håbe på, endnu rettidigt kunne bidrage til sejren.

I.R. 162 angreb på Meesen, 10. april 1918

16. Meesen – Wytschaete,

April 1918

Fra den 7. til 9. april lå Regimentet i dens hvilekvarterer. Der blev truffet de sidste forberedelser til angrebet. I aftenåftningen blev der rykket frem til Wervick, hvor der endnu engang blev udleveret varm forplejning, hvilket var noget ubehageligt, da vi var gennemblødt af regnen og frøs. I mørke rykkede Regimentet i kolonne gennem Godhuis – Korentje til 228 Inf.Regt. 228 stilling vest for Comines, og der blev gjort klar mellem Burghof og Schwabenhof. Det var nymåne. Vejene var fulde af kolonner. Kl. 2 var klargøringen afsluttet med undtagelse af 2. Kompanie, Stormafdeling Koester og 4. M.G.K. (disse var under kommando af Leutnant Sander reorganiseret til stormen), der midlertidigt at blevet forsprængt af artilleriild. Disse enheder skulle anføre angrebet på Regimentets venstre fløj, og holde forbindelsen til Inf.Regt. 174. II. og III. Bataillon skulle angribe i forreste linje, mens I. Bataillon skulle følge som reserve. II. Bataillon havde forbindelse til Inf.Regt. 163. Til højre for 17. Res.Div. angreb 7. Inf.Div., og til venstre 31. Inf.Reg. I rammerne af begge disse divisioner havde Regiment Lübeck fået den skønneste af opgaverne: erobring af nøglepunktet til hele Wytschaete-stillingen, det højt liggende Meesen, der som en fæstning kronede højderyggen.

Terrænet fra udgangslinjen steg stødt til Meesen. Regimentets angrebszone lå nogenlunde mellem »Kaiserstrasse« vejen Burghof over Kreuz-König til Meesen og Douve åen. Terrænet var for det meste åbent og overskuelig. Kun enkelte levende hegn og ruiner fra de tidligere gårde gav dækning for observation. Kampterrænet var vanskeligt. Foran fronten lå et bredt, sumpet kraterlandskab. Grave, vandhuller og brede hindringer vanske-

liggjorde fremrykningen. En helt række støttepunkter var dygtigt placeret, så de gensidigt kunne støtte hinanden. Fra bakken ved Meesen kunne fjenden i klart vejr overskue hele angrebsterrænet^{*)}.

Kl. 0230 begyndte vores artilleri at lægge gas over fjenden. Vinden var i en gunstig retning. Efterhånden øgedes beskyddningen. Hele tiden blev flere batterier sat ind. Til sidst brølede en gevaldig ildorkan over de kommende dages slagmarker. I utrolig spænding gik de sidste timer. Patruljer blev sendt frem for under beskyttelse af vores artilleri og minekastere, at skærer passager gennem vore hindringer og gennem fjendens. Ustoppeligt rykkede urets visere frem, men alligevel alt for langsomt. Kl. 0515 skulle ilden lægges frem og stormen iværksættes. Artilleriets trommehvirvler af stål fortsatte. Der herskede et helvede. Denne gang var vi heks mestrene. Kl. 5! Åndeløst står vi presset ind mod kanten af stormgraven. Hjertet dunker hårdt. Kl. 0509 ud af graven. Endeligt er de sidste timers spænding udløst – ud af stillingskrigen. Fjendens stillinger ligger 100 til 200 meter foran os. Vi rykker så langt frem, som sprængstykkerne var vores eget artilleri gør det muligt. Den første dæmring. Man kan allerede skimte ting efter den mørke nat, hvor kun lyskugler og nedslag fra granater spøgelsesartigt havde oplyst alt. Nu er det tid. På en gang springer artilleriet frem. Regimentet springer op. På en gang stormer det hele fremad. Ingen fjenden kommer til besindelse, er vi inde i den forreste grav. Uden hurra bliver den taget og løbet over ende. Enhver modstand er hurtigt brudt. Vores tab har været meget små. Som første af dagens officerer, faldet her Leutnant d.R. Classen, I. Bataillons observationsofficer. Ved III. Bataillon gik stormen på første linje ikke så glat. Ved »møllen«, et tæt bag forreste linje liggende, stærkt udbygget støttepunkt, der holdes af en engelsk deling, koster maskingeværer bataljonen tab og og forsinkelse. Her falder Lts. Steinebach og Toberg. Lt.d.R. Nierhoff såres flere gange, men fortsætter ved sin enhed frem til middag.

Før den fjendtlige spærreild når at starte, er vi allerede igennem. På den anden side forreste linje organiserer Regimentet sig i dybden til det fortsatte angreb. 5, 6, 10, 11 Kompanie danner forreste stormkæde. Infanteriets storm fortsætter fremad tit på artilleriets ildvalse. I mellemtiden blev det lyst, men tåge ligger langs jorden og ødelægger fuldstændigt fjendens muligheder for observation fra det højtliggende Meesen. Et kompas var en næsten nødvendighed under den fortsatte storm.

På venstre fløj støder Stormtrop Koesters ved Fiedlerheim på forbitret modstand, og kommer kun langsomt frem. Koesters blev såret efter at Lt. Sander allerede er faldet ud på grund af sår. Reservekompagniet under Herwig griber ind og fører angrebet videre gennem virvaret af skyttegrave lige nord for Douve åen.

II. Bataillon stødte først ved Steigerhof på hårdnakket modstand. Dele af I. Bataillon greb her ind i kampen. Det lykkedes at bryde denne modstand gennem et omgående angreb, hvorunder Unteroffizier Münstermann, Schönfeld og Schackenberg, Gefreiter Grabow og Musketier Schmul og Penschow fra 5. Kompanie i sær udmærkede sig. Det blev taget 28 engelske fanger. Angrebet blev øjeblikkeligt ført videre til Nesselhof, som ligeledes faldt efter hårdt kap. Under den fortsatte, sejrige fremrykning blev den tapre, utrættelige kommandør for II. Bataillon, vores højagtede Hauptmann am Ende, hårdt såret. Hermed forlod denne ungdommelige ridder med det grå fuldskæg, vores Regiment. Nogle uger efter forløste døden ham, efter at han kort forinden havde haft den glæde at blive tildelt Honenzollern Hausorden mit Schwerter. Kommandoen over bataljonen blev overtaget af dens adjutant, Lt.d.R. Vieth.

I mellemtiden havde III. Bataillon efter en kort, heftig kamp, taget »Namenlose gut« og var stødt videre frem mod Bethlehem. I kampen om dette støttepunkt grev 2. Kompanie effektivt ind, hvorunder kompagniføreren, Lt.d.R. Jürgen blev hårdt såret.

I tågen og i kampens hede var 3. Kompanie under Herwig og med resterne af Stormtrop Koesters kommet over Douve og angreb mod syd, hvor Inf.Regt. 174 angreb var bremset. Herfra generede flankerende M.G.-ild kraftigt Regimentets fremrykning. Herwig stormede i naboafsnittet »Töpferei« støttepunktet og rensede hermed vejen for 174'ernes fortsatte fremrykning. I »Töpferei« bølgede kampene frem og tilbage. Det lykkedes fjenden at omringe en del af kompagniet under Feldwebel Schenk. Englænderne opfordrede til overgivelse. Det blev eftertrykkeligt afvist. Den tapre skare fortsatte kampen indtil 174'erne endeligt nåede frem. Som fremrykningen gjorde sig bemærket, lykkedes det Schenk at bryde omringelsen, mens Helwig beslutsomt stormede frem endnu engang, og tog hele besætningen på støttepunktet til fange.

Kort efter kl. 7 var Bethlehem stormet af III. og dele af I. Bataillon. Under stormen fremad var I. Bataillon nået ind i forreste kamplinje, og måtte gentagende gange holdes tilbage så den nødvendige dybdeorganisation blev fastholdt.

Kl. 0730 var vores angreb nået frem på højde med de engelske stillinger 500 meter øst for Meesen. Her var der en pause i stormen, mens Meesen lå under ild fra vore tunge batterier, og vores ildvalse i en længere periode lå fast over byen. Så gik det videre. Langsomt kæmpede II. og III. Bataillon sig frem til den sydlige skråning på

^{*)} Se i tillæggene Infanterie-Regiment 162 angrebsbefaling for angrebet på Meesen og den skematiske organisation af regimentet.

Meesen bakken, og trængte så ind i ruinerne af byen, hvor mange bunkere fra den tidligere tyske tid tjente fjenden som støttepunkter. I forbitret nærkamp måtte modstanden brydes. Besjælet af ånden ved deres førere, de gamle vovehalse Kassel og Toelke, kastede sig 10. og 11. Kompanie mod fjenden og erobrede to feltkanoner, der skød til sidste øjeblik. Resten af besætningen blev taget til fange. 5. Kompanie erobrede i Meesen to kanoner. Kort efter fandt kompagniføreren, Lt. Schmidt, helledøden.

Kl. 0820 var dagens angrebsmål nået, Meesen stormet og erobret. Det tyske angreb var gennemført med en sådan kraft og hurtighed, at englænderne i deres forvirring ikke havde haft mulighed for at organisere en fælles forsvar af Meesen. Det var for os en stor fordel. Forsvarsværnerne øst for byen var fortræffeligt anlagte og udbyggede. Vi beklagede, at angrebets mål kun lå 3 km fremme. Så megen drift var der i Regimentet.

Mens II. og III. Bataillon gravede sig ned vest for byen, stødte Lt. Hillmann med nogle få folk fra 6. Kompanie frem, og hentede 40 fanger fra den tidligere engelske artilleribeskyttelsesstilling. I. Bataillon, der havde deltaget overalt i de andre bataljoners kampe, og havde deltaget i stormen på Meesen, blev trukket ud og øst for byen igen placeret som reserve.

Angrebet var ustopeligt fortsat i en lække fortløbende mindre angreb. Denne form for angreb krævede stor taktisk indsigt og beslutsomhed af alle førere for de kæmpende tropper. Det afhang af den enkeltes tanker og handlinger. Resolute angreb med små enheder, omgåelse af støttepunkter og modstandsreder, god udnyttelse af maskingeværers og minekastere

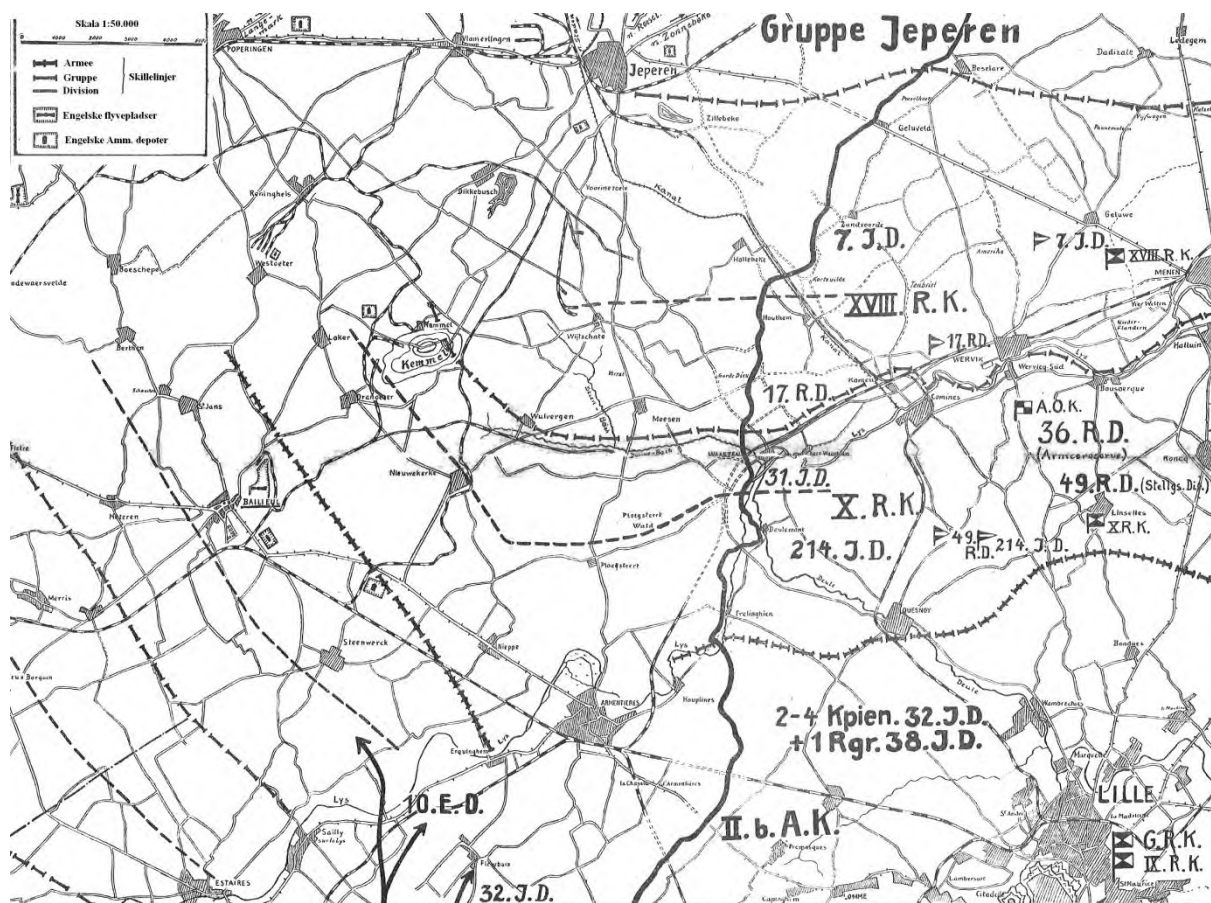
Meesen i dagryet den 10. april 1918

res ildkraft, indøvet brug af håndgranater under løb, anlagte bajonetter og kraftige hurra fra sejrbeviste struber, alt dette havde hver gang ført til succes, også der, hvor fjenden talmæssigt var overlegen. Denne storm fremad var en opløftende oplevelse, som vi ikke havde kendt til længe. Overalt lynede øjnene af en sejrsglad beslutsomhed, luende klar begejstring. »Og når trommer kalder til angreb, så heder det, sejr eller død som helt!« Sådan lød det i 162'ernes sang. Mange blev liggende, men alligevel gik det fremad. Hvilet lysende forbillede gav ikke førerne, officer så vel som underofficerer! Det var deres dødsforagtende, strålende indsats at Regimentet i stort omfang kunne takke for de stolte resultater, men også de store tab blandt disse.

I 3½ år havde vi ligget bag vore egne hindringer. Nu kunne vi endeligt vise, hvilken urokkelig, uimodståelig kraft der lå i vores pragtfulde Lübecker, holstener og meckenborgere.

Blandt de mange, der ærefuldt blev såret, var også kommandøren for III. Bataillon, Oberleutnant v. Helmolt, som såredes ret tidligt i angrebet, men som først efter stormen på Meesen overdrog kommandoen til Lt. Toelke. v. Molt og Vieth blev begge efter slaget tildelt Hohenzollerns Hausordens Ridderkors med sværd.

I mellemtiden var tågen lette, og hindrede ikke længere det frie udsyn. Fjenden havde sat sig fast omkring 1 kilometer fra Meesen langs vestsiden af Sittenbach dalen, men holdt fortsat sine modstandspunkter i fortærrødet besat. Det fjendtlige artilleri tog meget hurtigt Meesen under beskydning. Syd for Douve åen var angrebet ikke sluttet op. Derfor generede engelsk maskingevær væsentlig på flanken og i ryggen, og forhindrede et fremstød, som III. Bataillon havde forberedt. Kl. 10 blev det observeret, at fjenden med lastbiler bragte tropper frem fra Wulvergem. Han rykkede kl. 11 frem på begge sider af vejen Meesen – Wulvergem i sit første angreb, der blev standset af vores ild. Kl. 14 fulgte et kraftigere angreb efter en kraftig artilleribeskydning. Heller ikke dette opnåede resultater. Fjenden led store tab, men forsøgte alligevel i flere mindre angreb frem til mørkefald at fravriste os mindre områder. Under forsvaret mod angrebene deltog med godt resultat Regimentets lette minekastere, som kort efter kl. 0930 blev placeret i Meesen. Omkring middagstid var Regimentets ledsagebatteri under Hauptmann Heldecke (5./R.F.A. 17) nået Meesen efter at have overvundet det vanskelige kraterlandskab, delvist ved hjælp af okse-forspænd. De begyndte øjeblikkeligt den direkte beskydning af de engelske M.G.-stillinger.

Skitse over ansvarsområder for divisioner under Gruppe Lille til angrebet i april 1918

Om eftermiddagen skulle I.R. 163, som 2. og 4. Kompanie under Major Dziobek var underlagt, erobre Wytschaete. Angrebet opnåede ikke resultater. 1. og 3. Kompanie, samlet i Afdeling Siebelts, overtog Regimentets flankesikring mod syd.

Den 11. april blev Regimentet underlagt den i mellemtiden ankomne 97. Res.Inf.Brig (v. Treskow med Inf.Regt. 225, 226, 228), med hvilken angrebet om eftermiddagen skulle fortsættes til vestkanten af Wulvergem. Forberedelserne blev afbrudt af et engelsk angreb, der dog blev afvist, men som forårsagede betydelige forstyrrelse. Angrebet skulle iværksættes kl. 15. I en hurtig storm rykkede II. Bataillon 100 meter frem, men blev imidlertid liggende her under meget store tab til engelske maskingeværer. III. Bataillons stormenheder blev ganske enkelt skudt sammen af maskingeværerne syd for Douve og fra front. Under hårde kampe lykkedes det at erobre enkelte modstandspunkter, men begge bataljoner blev imidlertid langsomt presset tilbage i udgangsstillingen af den engelske overmagt. Under disse voldsomme sammenstød faldt Lt. Kassel og Tolzien. Netop som fjenden i en modangreb med en større styrke ville trænge ind i den nordlige del af Meesen, ankom halvbataljon Dziobek, og reddede med et hurtigt indgreb situationen. Under rasende, forbitrede nærkampe lykkedes det at trænge fjenden tilbage og holde Meesen.

Som dagen før første fjenden gennem mindre angreb og kraftig artilleriild at vinde fordele. Det lykkedes ham ikke. På trods af den heftige flankeild holdt Regimentet strålende stand. Om natten til 12. april voksede beskydningen endnu engang voldsom. Patruljer fra III. Bataillon, som stødte frem i 31. Divisions afsnit fastslog, at fjenden havde rømmet sine stillinger. Også foran Regimentets front havde fjenden i skjul af morgentågen trukket sine stillinger tilbage mod Wulvergem. Lige så snart det var konstateret, stødte patruljer fra I. Bataillon frem, men ramte fjendtlig modstand langs den sumpede Steenbach.

Da Inf.Regt. 225 tidligt om morgenen den 12. april nåede frem til afløsning af Inf.Regt. 162, flugte kampløst efter fjenden indtil på højde med vore patruljer. Slagmarken vest for Meesen udgjorde et frygteligt billede. Utalige englændere lå døde omkring, men også mange af vores. Man kunne på grund af de døde se, med hvilken

forbitret raseri, nærkampene den 10. og 11. april var sket. Utrolige mængder af ammunition og krigsmateriel af enhver art, lå strøet over området.

Som reserve for 97. Res.Inf.Brig. blev Regimentet herefter samlet i området ved Nesselhof, men overgik om eftermiddagen igen under kommando af Oberst v. Werder til løsning af nye opgaver.

De engelske stillinger var et slaraffenland af vidunderlige levnedsmidler, af hvilken vi den 12. april fandt så megen, at det ikke var nødvendigt at bringe forplejning frem bagfra. Der var franskbrød, smør, fedt, store blikdåser med kiks, chokolade, dåsekød, store runde oste, rom, whisky, mineralvand, tobak, store spande med sødet te og mange andre gode sager, som vi lange havde måttet undvære. Hele sække af de bedste uldne sokker blev erobret, og meget andet, der kom os til gode.

De engelske grave var forbavsende, næsten fornærmende for det tyske artilleri, dårligt byggede, men godt placeret og beklædt. Man måtte forgæves søge tysk renlighed i dem, hvad var endnu mere forbavsende, da den enkelte englænder i sin upåklagelige beklædning og udrustning gjorde et meget fint indtryk. Hver eneste havde barbergrej på sig.

Til vores store forbavelse så vi, at englænderne den 12. april sprængte deres bagvedliggende ammunitions-lagre i luften, hvorved gårde og landsbyer gik op i flammer. Mægtige røgfaner hævede sig mod himlen. Det tydede i retning af yderligere tilbagetrækning.

Under slaget havde Hans Majestæt Kejseren været på besøg hos staben ved 17. Res.Div. foran Werwick. Hans anerkendelse af den strålende storm på Meesen, som nåede os på slagmarken, udløste stor glæde hos os alle.

Om natten den 12. til 13. april afløste Regimentet Inf.Regt. 226 i en stilling øst for den ødelagte, forrevne bakketop »Die Hölle« lå. [formentlig gården l'Helleken mellem Meesen og Wytschaete]. Allerede samme nat, gik I. Bataillon i stilling. Næste dag angreb fjenden efter en kort, kraftig artilleriforberedelse med en styrke på 100-120 mand. Angrebet blev afvist med maskingeværer. Fra stillingen blev der ført en livlig patruljeaktivitet. Unteroffizier Jürss (1. Komp.) udmærkede sig i sær under disse. Lieutnant Pingel indrettede sig som stående officerspatrulje i den langt foran liggende Steinbauer gård.

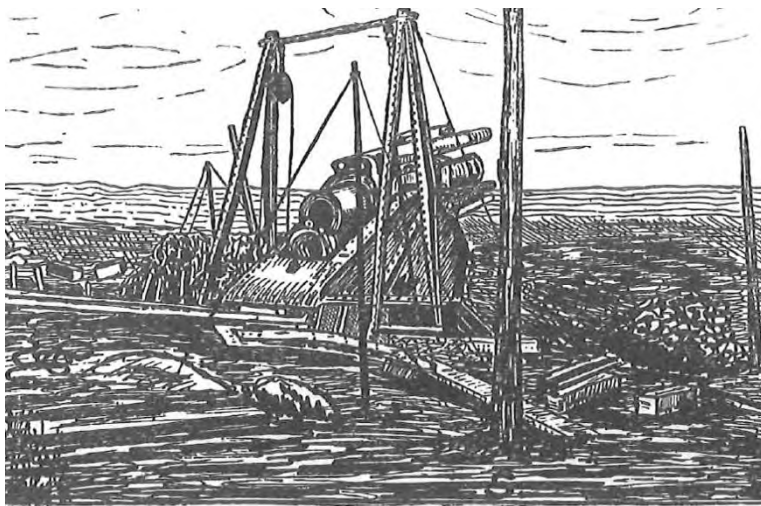
Den højere føring forventede, at fjenden ville rømme sine stillinger foran vores front på grund af presset fra de tyske resultater ved Armentières. Vores opklaring og fornemmelser sagde noget andet. For at skabe klarhed, gennemførte Vizefeldwebel Hingst (1.) og Oesterling (1. M.G.K.) ved dagslys den 14. april et dristig kupangreb mod et engelsk modstands modstandspunkt sydøst for gården, næsten 1 km foran vores front. Overrumplingen lykkedes fuldt ud. Otte englændere fald, en blev taget til fange. To dage senere fandt den vovemodige Oesterling heltedøden. Disse englændere var først den sidste nat nået frem som forstærkninger fra Zonnebeke. På fangen blev der fundet en befaling, hvorefter den stilling, englænderne havde indtaget efter tilbagetrækningen den 12. april, ubetinget skulle holdes.

Om eftermiddagen ville en engelsk styrke på omkring 1-2 kompagnier rykke frem over en udgravet bunker, men vendte om på grund af en godt liggende maskingeværlid, som personligt blev afgivet af Lt.d.R. Buller, en udmærket M.G.-skytte.

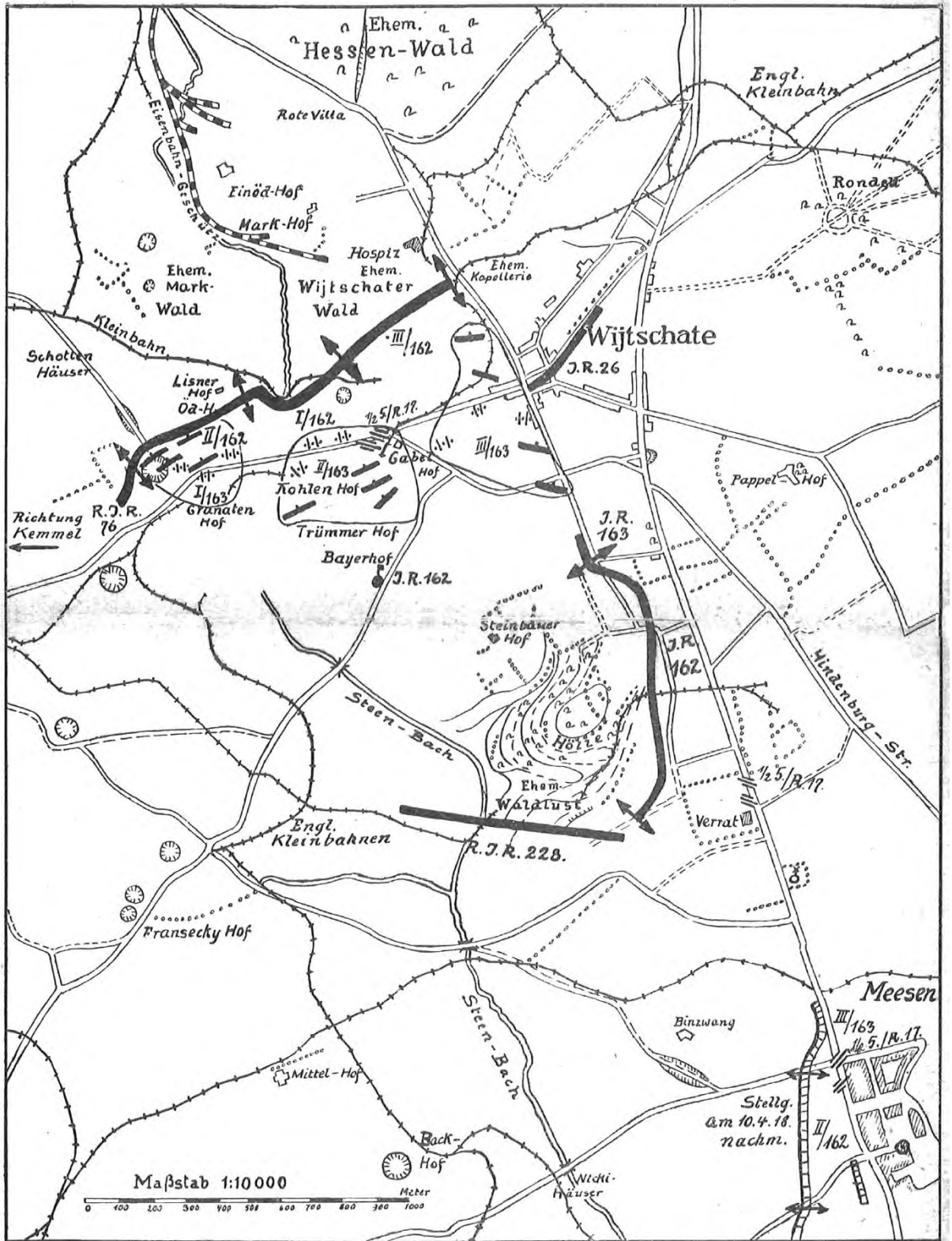
Under kampen var Regimentsmusikken indsat i arbejde på slagmarken, og havde under evakueringen og omsorgen for de sårede opnået stor fortjenester. De havde desværre store tab til artilleriild.

Over »der Hölle« lå til stadighed kraftig artilleriild.

Den 16. april skulle der igen angribes. 17. Res.Div. skulle sikre sig Wytschaete og højderyggen indtil de store sprængkratere øst for Gerardyn. Tyngden i angrebet lå endnu engang ved Regiment Lübeck. Om natten 15. til 16. april stillede Regimentet sig samlet op i dalen vest for »der Hölle«. Fjendtligt artilleri ild tvang en fremlæggelse af beredskabsstillingen. Kl. 0300 var alt klar. Starten var fastsat til kl. 0550. Indtil dette tidspunkt rasede den vildeste artilleri- og mineild igen

Tung engelsk 40,5-cm haubits, erobret af 6./IR 162 ved Witschaete.

I.R. 162 sving til højre og angreb på Wyttschaete

over det hårdt omkæmpede terræn fra de tidligere kampe om Wytschaete. Så angreb vi. Tæt sammensluttede stormede Regimentet frem for at nå ind under den fjendtlige spærreild. Bataljonerne lå i rækkefølge II, I, III. Mens II. Bataillon skulle anfører angrebet frem til Liesenerhof, skulle I. og III. følge efter som reserver. Efter at have nået vejen Kemmel – Wytschaete, skulle disse bataljoner svinge skarpt til højre og i et overraskende flankangreb rulle de fjendtlige stillinger op sydvest for Wytschaete. Det var en helt usædvanlig, men rigtig fængslende kampopgave. Den blev strålende løst, på trods af den tætte tåge, der også denne morgen lå over området. Et klappede som under en øvelse, der før en inspektion var blevet indøvet.

Ved Bayernhof på vejen Wulvergem-Wytschaete stødte II. Bataillon på den første seje modstand. Fjenden satte sig kraftigere til modværke end den 10. En morderisk M.G.-ild fra det stærkt besatte støttepunkt slog bataljonen i møde. Englænderne indså betydningen af den beherskende højdestilling ved Wytschaete, men vores sejrsvilje var større. Kampen om Bayernhof var meget hård og tabsgivende, men alligevel gik det fremad. Mange blev liggende. Sammen med II. Bataljon stormede de første dele af I. Bataillon, kompagnierne Siebelts og Herwig, som Major Diziobek havde sat ind i kampen her. I en rask storm gik disse seks kompagnier frem, og med deres store beslutsomhed, og med føreren for II. Bataillon, Leutnant Vieth i spidsen, vandt den yderligere terræn på den anden side Bayernhof. Under kampene om Bayernhof udmærkede sig specielt Vizefeldwebel Lindhorst og Tödt, samt Musketiere Neske og Griesse fra 7. Kompanie ved deres resolute handlinger. De styrtede sig på tæt hold gennem den engelske M.G.-ild og nåede ind i ryggen på fjenden.

Til venstre for II. Bataillon angreb Res.Inf.Regt. 76. I den tætte tåge var forbindelsen gået tabt. Dette hulk fyldte Peters med sit 4. Kompanie. Under fremrykningen stødte han på fra siden ind på to artilleripjecer af midteltung kaliber, hvis besætning han fordrev med håndgranater. Efter kort kamp overmandede 4. Kompanie modstanden og erobrede begge pjecer.

Kort tid før havde 6. Kompanie under Lt.d.R. Ramcke erobret en enorm haubits – 40,5-cm – hvor der ved siden af stadig lå 60 af de enorme granater.

Overalt i terrænet var der engelske modstandsstillinger. Der var ingen samlet linje, som vi kunne rive op. Der drejede sig derfor igen om, i mindre enheder, beslutsomt at gå på og handle selvstændigt. Dette førte til succes. Flere gange opnåede mindre enheder gennem en dødsforagtede indsats at nedkæmpe langt stærkere engelske stillinger og tage fanger.

Efter at vejen mellem Kemmel og Wytschaete var nået af I. Bataillon, svingede I. og III. som befalet til højre, og stødte bag II. Bataillon frem mod Wytschaete. Overraskende ramte vi flanken på de fjendtlige stillinger, nedkæmpede dem i tågen på nærmeste hold og stormede frem mod den ødelagte Wytschaete. Under disse kampe fandt Lt.d.R. Buller og Friedel Hallmann, den dygtige unge adjutant ved I. Bataillon, fyldt med sejrusrus, begejstring og kamplyst, helledøden.

Kort efter kl. 0730 kunne I. Bataillon i Wytschaete række hånden til Inf.Regt. 26 (7. Inf.Div.), gamle bekendte fra 1916. Nu drejede det sig om hurtigst muligt at skaffe forbindelse til vores II. Bataillon ved Liesenerhof. I. Bataillon svingede derfor tilbage, nedkæmpede den fjendtlige modstand ved Gabelhof og et gammelt sprængkrater, og fik under fremrykningen forbindelse til II. Bataillon, der efter hård kamp havde taget det store sprængkrater ved Maedelstede gård *) og ved Ödhof.

Under disse kampe stormede staben ved II. Bataillon en engelsk stilling. Under udmærkede sig særligt bataljonens tambur, Sergeant Pfortner, Unteroffizier Wulf og Gefreiter Becuve, Dahners og Bubert. De erobrede to skydende maskingeværer og tog 20 fanger. Også staben ved I. Bataillon var det forundt at erobre et stærkt engelsk støttepunkt ved Wytschaete gennem et beslutsomt angreb. Herunder udmærkede sig som så ofte før, Vizefeldwebel Pusback og Unteroffizier Piel, ligesom Gefreiter Kerber, Schoske og Wesebom. De 16 mand ved staben tog 60-70 fanger.

Mange vidunderlige enkelt handlinger fandt sted. Bevidstheden om angrebekraft, ungdommelig iver og stormende heltemod rev mandskabet frem til handling.

Under Toelke svingede III. Bataljon skarpt til venstre og rykkede frem til nordvest kanten af den tidligere Wytschaete skov.

Målet var nået. Sejren var vores. Men fjenden gjorde det imidlertid os vanskeligt at fastholde det. Næppe var den befalede linje nået, før voldsom artilleriild lå over den. Kanonbatterier fra den tidligere Mark skov beskød Regimentet med direkte skydning. Vores dygtige ledsagebatteri under Hauptmann Heidecke, der omkring kl. 9 var nået frem foran Bayernhof, gav os nogen aflastning. Det ydede regimentet uvurderlig hjælp.

Efter at 4. Kompanie sammen med II. Bataillon havde deltaget i erobringen af krateret ved Maedelstede gården, søgte det tilslutning til I. Bataillon, og var fremme før angrebet på Wytschaete. I forsvaret af det store Mae-

*) Resultatet af 42.600 kg sprængstof. Udløst under det engelske angreb på Messines (Meesen) højderyggen. oA.

delstedter krater måtte II. Bataillon kæmpe hårdt. Under dette blev det på fremragende måde støttet af dele af Inf.Regt. 163 under Lt. Junge og Würsel. Würsel blev i løbet af kampen hårdt såret at et skud i benet. Junge selv skød uafbrudt med et Lewis maskingevær ind i de angribende englændere.

Kl. 13 skulle angrebet fortsættes frem for at nå højderyggen Markskov – Schottenhäuser – Lömpelstele, da den nuværende stilling lå dybt, og var udsat for fjendens ildvirkning og observation fra alle sider. På grund af den kraftige artilleriild fra Kimmel og den flankerende M.G.-ild kom

angrebet ikke trods alle kraftanstrengelser fremad. Efter et kort stykke blev II. Bataillon liggende. Heller ikke III. og I. Bataillons angreb førte til resultater. Højre flanke var åben. Reserve bataljonerne var ikke nået frem. De dele af III. Bataillon, der var nået frem til Hofpiz måtte derfor trækkes tilbage. De lå fuldstændig åben.

Den fjendtlige ild lå hårdt over Regimentet. Kort før kl. 19 begyndte fjenden at lægge tåge over stillingerne. Der ville komme et angreb. I vores spærreild kom det imidlertid ikke til udvikling. Igen klokken 1930 begyndte skydning med røggranater. Artilleribeskydningen begyndte kl. 20 en rasende trommeild og kl. 2015 angreb fjenden igen. Kampen rasede i en time. Lige foran stillingen brød angrebet sammen med store tab. Friske forstærkninger af angrebet brød sammen i vores forsvarsild. Hele natten gik med tæt føling. I daggrøet angreb englænderne igen. Igen brød angrebet sammen. Hele den 17. lå kraftig ild over Regimentet, der under dristig ledelse af engelske fly stadig blev mere virksom. Den gjorde os imidlertid ikke møre. Det tog ikke kræfterne fra os til at afvise de angreb, fjenden rettede mod os med overlegne kræfter ved middagstid og om eftermiddagen. Stillingen måtte holdes, hvis ikke alle ofre skulle have været forgæves. Det vidste alle. Det var en alvorlig situation for Regimentet. Angrebene rettedes sig netop mod os, da vi var de længst fremtrængte.

Om aftenen skulle Regimentet afløses af bataljoner fra Regimenterne 163 og 226. Under afløsningen angreb nye fjendtlige styrker. Fjenden nåede ind på håndgranatafstand. Så måtte han igen falde tilbage og led igen store tab. Det var en opløftende, mægtig følelse, som sejrherre at så på erobret jord og herefter at være i stand til at fastholde det i et sejt forsvar.

Kl. 23 var den vanskelige afløsning gennemført. Regimentet rykkede til området ved »Verrat« øst for »der Hölle« og blev her til natten mellem 23. og 24. april som korpsreserve, uden at den på noget tidspunkt måtte gribe ind.

Den store succes stod overfor alvorlige tab, der tog noget af glæden over den stolte våbenindsats. 22 officerer og 210 mand havde fundet heldedøden. 27 Officerer og 728 mand var såret og 29 mand forsvundet. Af disse var de fleste faldet, for fjenden havde ikke taget fanger hos os. Regimentets læge, Oberarzt Dr. Heim havde under slaget oprettet sin forbindeplads ved »Blauen Mühle« på vejen mellem Meesen og Wytschaete, og senere flyttet den til området ved »der Hölle«. Han retfærdiggjorde på ny den store grad af tillid, som alle medlemmer af Regimentet havde til ham. Oberarzt Dr. Heim havde i foråret 1916 fået en ærefuld kommando i Warszawa. Fra denne højst interessante post var han frivilligt trådt tilbage, for igen at kunne tiltræde sin funktion som læge ved sit gamle Regiment. Han støttedes på slagmarken af den dygtige og altid glade Assistenzarzt Gloy, to forbilledlige læger og virkelig god, kærlig kammerat for officerer og mandskab.

Her, som under alle forudgående kampe, både før og efter, har sanitetspersonellet på fremragende måde gjort sin pligt og skyldighed. Bevidsthed om i kamp at være ledsaget af fortræffelige, uselvsk sanitetspersonel, var utroligt beroligende. Intet var forsømt, når det galt om at hjælpe en såret, og sørge for at han hurtigst muligt blev bragt videre.

Regimentet havde taget over 600 fanger under kampene, taget 8 stykker artilleri, herunder en 40,5-cm hau-bits) og en stor mængde maskingeværer, minekastere og gaskastere, og erobret store mængder ammunition og anden materiel.

Blik mod angrebets mål: Kimmelberg

Ved Meesen havde englænderne været overasket. Det havde holdt det for udelukket, at vi kunne angribe over en bred front hen over det forsumpede kraterlandskab. Virkningen af den tyske sejr var i første omgang stum forbavselse, og, som fangerne sagde, forståelse af, at den engelske verdensorden stod forfald.

Ved Wytschaete forventede englænderne et angreb. Med beundringsværdig, sej tapperhed, satte de sig overalt til forbitret modstand.

Regimentet havde ved Meesen og Wytschaete kæmpet mod engelske tropper, der for en dels vedkommende bestod af rhodesiere, folk fra Natal, Australien og Sydafrika, der alle var kastet ind på den Europæiske krigsskueplads. Den meget ejendommelige, var de tapre sydafrikanere, der som skotterne var iført uldne skørter, der nåede dem til knæene. Derunder havde de intet eller meget lidt.

På dagen for Wytschaete havde englændere, der til 4. Kompanie havde overgivet sig efter et »Hände hoch«, på forræderisk måde at kaste håndgranater. De blev skudt ned.

Det var næppe til at forstå, at 17. Res.Div., der efter de hårde kampe ved Meesen den 10. ikke helt mere havde sin fulde kampkraft, havde kunnet gennemføre det herlige og sejrige angreb den 16. april ved Wytschaete. På få dage havde en forholdsvis lille enhed tilbageerobret, hvad fjenden i juni 1917 havde erobret med utrolige forberedelser og stærke enheder i en lang kamp. Den gang var angrebet indledt med meget store sprængninger.

Meesen og Wytschaete – to æresblade i Regiment Lübecks historie.

Med kampene havde vi åbnet vejen for de efterfølgende Divisioner, der den 25. skulle angribe til erobring af Kimmel. Vi var for svækkede til også at kunne deltage i dette angreb. Hvor gerne ville vi ikke have deltaget i erobringen af Kimmel, så i så mange år havde ærgret os!

I det lyse måneskind rykkede Regimentet om natten 23. til 24. april til Marke ved Kortryk. De engelske granater fulgte os et godt stykke af vejen. Det var en lettelse, da vi endeligt kom udenfor rækkevidde. Den næste dag udtalte General v. Mutius sin personlige tak og anerkendelse til Regimentet under en parade ved Marke, som han allerede tidligt havde gjort det skriftlig. Også de højere myndigheder sendte os anerkendende dagsbefalinger. General Sixt v. Arnim videre gav i en Arme-befaling den 178. april H. M. Kejsers anerkendelse. I en korpsbefaling fra General Sieger, under hvis XVIII Res.Korps Divisionen havde været under kampene, hed det:

»Navnene Meesen og Wytschaete, som modstanderen i juni 1917 med uhyre blodofre fræve os, hører nu til de bedste æresblade i 17. Res.Div. historie. Til førere og tropper udtaler jeg min anerkendelse for jeres ustoppelige angrebs ånd og jeres seje udholdenhed under kamp«.

Brigadekommandør, Oberst v. Werder, der med egne øjne havde set sine regimenter i kamp, og selv som et lysende forbillede hensynsløst og urokkeligt havde sat sin person ind, ærede Regimentet med nedenstående befaling:

»Det tapre Regiment Lübeck har til fulde opfyldt de forventninger, jeg forud for vores angreb havde stillet Regimentet. Efter omhyggelige forberedelser, forbilledlig ført, har i i storm fejret englænderne ud af Meesen. I hård kamp opnåede i det. Meget af jeres dyreste blod har i ydet, som jeg med Regimentet sørger dybt i hjertet.

På samme måde strålende ført, og med samme fortræffelige angrebsånd, stormede i højderne ved Wytschaete, og heller ikke her svigtede jeres kraft under den lange udholdenhed under kraftig, fjendtlig beskydning. Med store tab blev alle fjenden angreb afvist.

Vi er stolte over, at den tyske kraft, den overlegne kraft specielt ved Regiment Lübeck, endnu engang så strålende er blevet bevist for verden.

De faldne helte må i tankerne lægges en laurbærkrans på deres heltegrave.

Alle de, der har givet deres blod for Fædrelandet, for fra et fra hjertet kommende tak. Alle jer, som gjorde jeres bedste for at opnå resultatet, tak og anerkendelse«

Til Regimentets store glæde blev den tapre, højt respekterede Brigadekommandør kort efter Slaget tildelt ordenen Poul le mérite.

17. Knocke – Vestkapelle,

Maj 1918

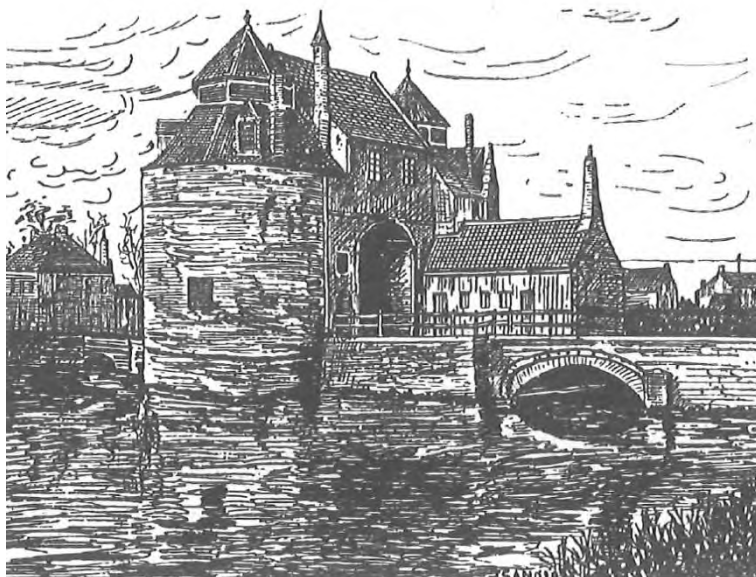
Nu fulgte nu en herlig rekreations tid ved havet: den 26. april kørte Regimentet fra Marke ad den velkendte rute over Brugge til Heyst og Zeebrugge. Vi passerede Roulers. Hvor meget havde byen ikke forandret sig siden vi forlod den i foråret 1917, på grund af den engelske fjernild og flyangreb. Regimentsstab og III. Bataillon kom i kvarter i Seebad Knocke, II. Bataillon Westkapelle og I. Bataillon i Dubseele og Ostkerke. Da der imidlertid her ikke var noget øvelsesområde, blev den i begyndelsen af maj ligeledes forlagt til Knocke. Fra denne by strakte klitterne sig kilometervis helt til den hollandske grænse – et øvelsesområde, som man ikke kunne forestille sig skønnere og mere afvekslende. Her blev Regimentet igen uddannet til angreb i en storkamp, og nåede efter at erstatningspersonel var ankommet, tilbage til sin gamle kampkraft. De store tab blandt officerer blev udfyldt ved overførelsen af officerer fra øst. II. Bataillon blev overtaget af Rittmeister v. Heyden.

På den skønne, brede strand ved Knocke blev der gennemført skydeuddannelse, hvorunder det brede hav virkede som kuglefang. Selvom vi var et hanseatisk regiment, var der på dette tidspunkt i vore rækker kun en forsvindende lille del, der kendte havet. Disse uger ved Knocke var imidlertid tilstrækkeligt for disse landkrabber til at falde i dyb kærlighed til havet. Havet viste os i disse vidunderlige forårs uger hele dens fortryllelse, snart mild, snart voldsomt brydende, i solskin under en blå himmel sine grønne farver, ved morgenrøde og gyldne solnedgang.

Fra stranden kunne man langt mod øst se tårne og skårstene i Vlissingen og Middelburg. Foran den hollandske kyste krydsede på grænsen til nationalfarvandet til stadighed et vagtskib frem og tilbage. Mod vest var udsynet begrænset af den enorme mole i Zeebrugge.

Da 17. Res.Div. efter »slaget om Kessel« blev sendt til dækning af den belgisk-hollandske grænse, var den politiske situation mellem Tyskland og Holland meget anspændt. Der ble regnet med det tilfælde, at Holland besluttede sig til at slutte sig til vore fjender, eller at England ville landsætte tropper i Holland. I begge tilfælde var fores øjeblikkelige indmarch i Holland forudset. Vi lå i disse dage i spænding, klart til at tiltvinge os adgang over grænsen. Regimentets bataljoner var underlagt tre blandede kolonner, som med overraskende angreb skulle nedkæmpe grænsebefæstningerne ved St. Anna Ter Muiden, Sluis, Retranchement og Cadsand. I klitterne var tunge jernbanekanoner bragt i stilling og rettet deres munderinger mod Holland. Selve grænsen var spærret af stærke hindringer, der var strømførende. Hele stranden var udbygget som en fæstningslinje. Der blev afholdt øvelser med hurtigbroer, der skulle overvinde de mange kanaler og vandløb i Holland.

Om natten fra 9. til 10. maj blev vi vækket af lyden af trommeild meget tæt ved. Regimentet blev alarmeret. Englænderne beskød Zeebrugge fra havet og lagde røg over stranden. Der syntes at en landgang var forestående. Ilden ved Zeebrugge var imidlertid kun en afledning fra en operation mod kanalmundingen ved Ostende, hvor det i nattens løb lykkedes englænderne at sænke krydsere »Vindictive«. Under angrebet på vores kanalmunding ved Zeebrugge og Ostende om morgenen den 22. april, var begge de engelske krydsere, der skulle sænkes i Ostende kanalen, ikke nået deres mål. De lå begge sønderskudte ude på havet. Ved Zeebrugge havde haft succes. I kanaluudgangen lå krydsere »Intrepid«, »Iphigenia« og »Thetis«, som englænderne havde fyldt med beton og sænket. Til alt held var sejlrenden for vores ubåde til Brugge, hjemhavnen for vores flanderske ubåds flotille, ikke spærret.

Brugge, Porte d'Ostende

Den følgende nat gentog alarmerne sig og vore kystbatteriers voldsomme spærreskydninger lå over havet.

Hånd i hånd med operationerne til søs gennemførtes flyangreb mod anlæg langs kysten og i Brugge. Vores luftværns buldrede som trommeild. Omegnen af Brugge, som vi ofte besøgte, var der mange spor efter dette hensynsløse engelske bombardement. Mange skønne, gamle huse, var ødelagt og nedbrændt. Vi havde endnu engang overtaget beskyttelsen af kunstskeattene i denne vidunderlige by. Takken herfor var Versailles Traktaten! Blandt andet havde tyskerne bragt den vidtberømte Madonna fra Michel-Angelo i Frue Kirke i sikkerhed. Foran den havde utallige stået beundrende.

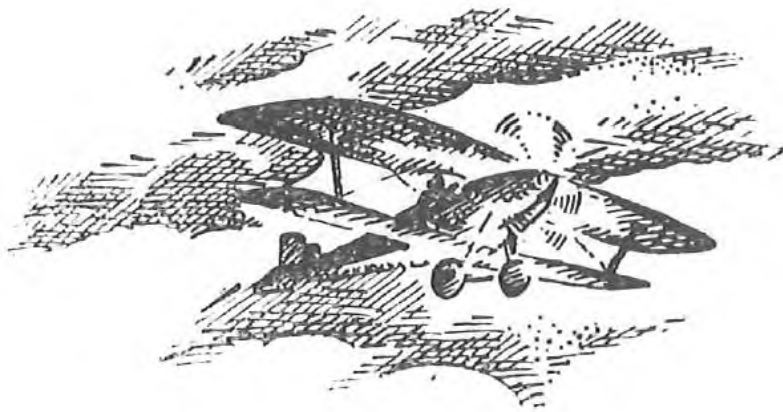
Mens vi lå i Knocke og Westkapelle havde Borgmester Dr. Fehling og nogle medlemmer af Senatet til hensigt at besøge os, for at overbringe hjembyens tak for det renommé, Regimentet på ny gennem sine handlinger, havde givet navnet »Lübeck«. Delegationen måtte desværre anmodes om at undlade besøget på grund af den fortsatte fare fra luften, de hyppige alarmeringer og den stadige risiko for en beskydning fra havet. Herunder udgjorde de høje hoteller et fremragende mål. Spændingerne med Holland gjorde det også bedre, at undlade det glædelige besøg.

En anden herra fra Lübeck kunne derimod besøge Regimentet: Den stedlige marine feltpræst Jannasch fra vores hjemlige St. Ägidien-kirke. Han, hans gudstjenester og fælles underholdningsaftener var os en stor, særlig glæde, vi med stor taknemmelighed kikkere tilbage på.

Den 27. maj nåede os underretningen om, at 7. Armee under Generaloberst v. Boehn ved Vailly og længere mod øst havde overskredet Aisne, og at 1. Armee på højre fløj havde erobret Cormicy. Dermed var den lange kamppause forbi, og også for Regimentet sluttede den skønne tid i hvil og rekreation langs havet.

Afskeden var svær. Det var en afsked med blomster og tårer som i 1914. Ugerne ved havet havde med dens soldaterfester og sportsfester, dens muntre timer i soldaterhjemmet under kærlig omsorg fra tyske Søstre, og med dens fornøjelige aftener med de flamske piger i sang og dans, været en af de dejligste perioder under vores krigstilværelse. I denne stille, hjemlige atmosfære, der i den grad tiltalte os nordtyskere, havde vi følt os godt tilpas. Mange længselsfulde tanker gik i de følgende uger tilbage til den skønne flanderske kyst.

At Divisionen efter disse uger næppe ville nå et muntert hjørne, vidste vi. Alene vores strålende renommé ville sørge for dette.

18. Matz-offensiv.

1. til 13. juni 1918

Den dejlige tid i Knocke var forbi. Befaling til udrykning var ankommet uden angivelse af rejsens mål, som vi heller ikke havde været vandt til andet, men blot med fastlæggelsen af indladepunkt. Tilsyneladende skulle 17. Res.Div. nu bevise, at uddannelses- og hvileperioden langs den skønne Nordsø kyst ikke havde været anvendt forgæves, og værdigt havde forberedt dens bestemmelse som angrebsdivision.

Den 1. juni 1918, kort efter at befalingen til afgang var ankommet, så man overalt et billede af stor travlhed. Det blev afholdt appeller, våben og udrustning en sidste gang givet den sidste omgang olie, mennesker og dyr blev bragt i marchklar orden. Den sidste dag i maj var alle, der overhovedet kunne undværes, en sidste gang dykket ned i den dejlige, kølige Nordsø. En sidste gang gik blikket fra den høje stendæmning ud over det store, brede hav, hvor bag horisonten Albions kyst måtte dukke op, mod syd til stenmolen i Zeebrugge, hvor vore jage-re sejlede på havet, hvor hvorfra den sorte røg steg fra skorstenene, og så et noget længselsfuldt blik mod nord, hvor i det disede fjerne kranerne på Vlissingens værfter på den hollandske kyst var synlige. Hvor tit havde ikke alle, officerer som mandskab, håbet blot at kunne kaste et kort blik på denne fredens land. Fred, vi vidste dårligt mere, hvordan dette så ud. Snart ville vi på femte år kæmpe videre! Og mange en feltgrå, der alene eller med venner fra den høje stendæmning, sagde lev vel til havet, lovede højtideligt, at ville sætte alt ind på, i de sand-synligt nu følgende vanskelige kampe, også for vores elskede hjemstavn at kæmpe for denne fred.

Og da så den 2. og 3. juni, oftest ved nattetide, bataljoner og kompagnier fra Knocke og omegn, marcherede mod deres banegårde, hørte man overalt fra rustne soldaterstruber de gamle kære 162'er sange.

Efter afsluttet indladning, der overalt gik hurtigt – rutine havde vi jo efterhånden indsamlet – rullede fire lan-ge transporttog med Regimentet over Brugge, Gent, Meirelbeke, Ath til Mons, hvor der blev serveret den regle-menterede suppe. Her kunne man også for første gang danne sig et svagt indtryk af det mulige mål for vores rejse. En havde hørt, at vi skulle til omegnen af Laon, en anden troede at rejsen gik længere mod syd til Reims, hvor en ny offensiv var planlagt, hvori vores Division skulle indsættes som første angrebsdivision. Andre havde hørt rygter om, at det igen skulle gå løs ved Verdun, og fortalte snart rædselshistorier om kampene her.

Ved det næste forplejningspunkt i Hirson, forstærkedes rygterne om Laon, hvortil da også transporttogene i løbet af den 3. og 4. juni ankom. Til almindelig forbavselse blev der imidlertid ikke givet ordre til udstigning. Efter et kort ophold gik turen videre, og først i Versigny blev vi befriet for de snævre vogne. På banegården i Laon stod masser af franske krigsfanger fra de sidste dages kampe. Fra Versigny gik det i den hede sommersol ad støvede veje over Fressancourt til omegnen af Fourbrain, hvor bataljonerne kom i kvarter i landsbyerne og de fremskudte lejre. Foreløbig var vi tilsyneladende kommet godt frem til vores endemål. Fra det flade land i Flan-derne til de skønne bakker ved Chemin des Dames, hvor, ikke langt fra Regimentsstabens kvarterer, vores store, verdensberømte Pariser-kanon sendte sine granater på den lange rejse til Seine-hovedstaden.

Regimentet blev bevilget to dages hvil, så hed det igen eksercits og bekendtskab med den bakkede landskab. Med stor sandsynlighed var vi forud bestemt til et angreb i et lignende, vanskeligt terræn. Allerede den 7. juni blev alle tre bataljoner allerede fra tidlig morgen i storkamp organisation sendt frem over bakkerne og gennem de tætte skove. Mangen en sveddråbe flød under den brændende sol under opstigningen af bakkerne, men til sidst gik det. Om eftermiddagen gik tiden med alle forberedelser til en inspektion den næste dag af vores gamle Korpskommandør, Hans Exzellenz General der Infanterie von Boehn, nu kommanderende for den Armee, vi var underlagt, indtil pludseligt kl. 19 der indgik ordre til, at Regimentet skulle gøre sig marchklare, og derved kuld-kastede alle forberedelser til den følgende dag.

I overensstemmelse med den følgende marchbefaling stod Divisionen kl. 23 klar i marchkolonne til forskyd-ning til La Fère og 18. Armee (General v. Hutier). Gennem det for størstedelen ødelagte La Fère fik det i mørket videre mod Tergnier, hvor der som i en stjerne, gik videre mod vest til forskellige indkvarterings byer. Regiment Lübeck fik tildelt egnen omkring Villequier-Aumont til indkvartering, og nåede hertil den 8. juni omkring kl. 7 om morgenen. I løbet af dagen kom alle sig, så godt den brændende sol gjorde det muligt, i deres bivuaer efter nattens anstrengelser i en divisionsmarch med alle den uundgåelige stop og forhindringer. Omkring kl. 21 sam-me aften marcherede Regimentet, som denne pludselige natlige march tydeligt viste, at det nu gik mod kampe, over Guiscard, som var kendt af de officersaspiranter, som her under Hauptmann v. Hammerstein havde gen-nemgået deres uddannelse ved 9. Res.Korps, videre gennem Tirlancourt til Ercheu, hvortil vi ankom kl. 5 om morgenen. Undervejs havde 8. Kompanie i Freniches et tab på 18 mand på grund af bomber fra franske fly, der

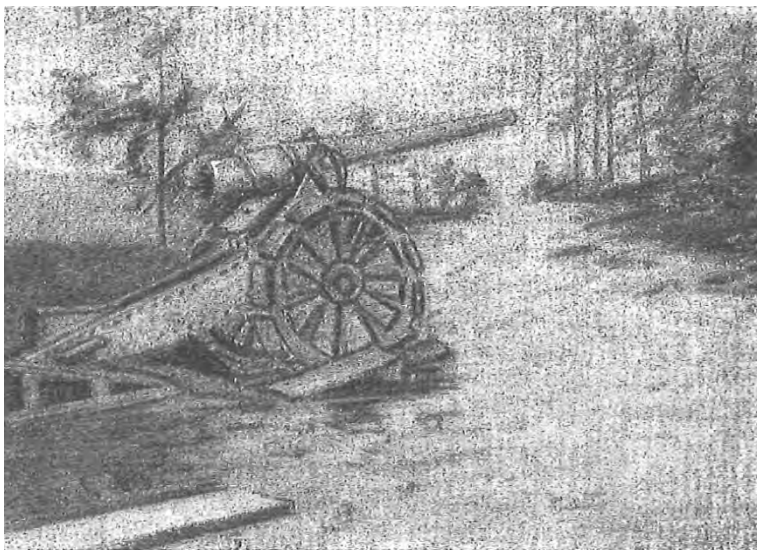
kraftigt overvågede vores march. Hvor var situationen en anden end i 1915, hvor vi forlod dette område til fordel for Loretto-højderne. Ganske vist var der overalt igen bragt orden i forholdene, men alle huse, gårde, veje og marker viste de tydelige spor efter vores store alt ødelæggende tilbagetrækning, og den derefter følgende erobningskamp. Mange af de steder, der fra 1914 og 1915 var i kærlig erindring, var blæst væk fra jorden. Dengang ville vi formentlig ikke have troet, at vi endnu i året 1918 endnu engang skulle marchere her igennem til offensiv mod Compiègne - Paris. At dette formentlig var vores endelige mål, havde foruden de mange rygter, også vores sidste natmarch bevist. Hver så vi begyndelsen på vores artilleriforberedelse, som startede præcist kl. 0100, og forvandlede den brede, mørke horisont til et flammehav. Den steg uafbrudt indtil kl. 0415, som åbenbart var angrebstidspunkt. Den dumpe rullen ledsagede os under machen, og fik mange hjerter til at slå hurtigere i håbet om dens uimodståelige virkning. Nu vidste vi, hvad vi var bestemt til, og alt hvad der kom fra fronten, blev taget i forhør. Ammunitionskolonne, der kom tilbage gennem Ercheu, flyveren, der kom tilbage fra en flyvning over fronten, og havde haft held til at nå feltflyvepladsen ved Ercheu; alle fik hele tiden de samme spørgsmål: Går det fremad? Tilsyneladende gik det i begyndelsen godt fremad, hvilket vi imidlertid kom til at mærke personligt. Regimentet, det vil sige vores Division, som var placeret som tredje bølge, blev allerede efter en times hvil, pludseligt trukket frem til Champien-Solente, hvor i 1915 vores Regiments store bagage havde ligget i kvarter. Med nogle enkelte undtagelser fandt vi alt, om end måske noget forfaldent, som det havde stået i 1915. Her gik Divisionen omkring kl. 12 i bivak.

For første gang så vi også her vores tyske kampvogne, kaldt »sturmwagen«, som var på vej tilbage efter morgenens angreb (to var herunder gået tabt eller skudt i stykker), og fra hvis beskidte og svedne besætninger, vi fik enkeltheder om de fremadskridende kampe.

Den 10. juni kl. 0445 satte regimentet igen i march i meget spredt orden, og nåede omkring kl. 0600 over Roiglise – Verpillers landsbyen Amy, hvor i 1915 76'erne (Res.Inf.Regt. 76) fra vores IX. Res.Korps havde ligget, erindrede os om den os så kære, daværende 76'er sang: »Wir sind die Frontsoldaten von Amy und Beauvraignes«. Her overhalede os i en timevis forbimarch 7 Inf. Division. Kl. 18 rykkede også vores Regiment igen frem, og marcherede over Fresnières og Canny-sur-Matz, hvor vores udgangsstilling var placeret. Både i vores gamle stillinger og i den fjendtlige linje havde mange kraterer rodet hele området op, og gjort vejen til Roye-sur-Matz næsten impassabel, en lille landsby, hvor fjenden dagen i forvejen var trængt væk, og hvor vi den 11. og 12. juni, mens vi endnu lå på stedet, havde et godt bytte af maskingeværer i deres forsvarsgrave.

I mellemtiden syntes det ved Lataule ikke mere rigtig at gå fremad. Kraftige franske modangreb med reserver, bragt frem med kolonner af lastbiler fra Compiègne-Paris, uafbrudt kraftig artilleriild langs fronten og lange transporter af sårede på vej tilbage, beviste for os, at der foran rasede voldsomme kampe. Af divisionen foran os var anden bølge allerede indsat, og havde haft store tab under det store, voldsomme kampvognsangreb. Derfor ankom marchbefalingen den 12. juni kl. 13 ikke uventet.

Bataljons vis, kompagnier med stor afstand, gik gennem den kraftigt beskudte la Verlière, forbi en korpsstab fra et naboafsnit på en bakke, hvorfra de havde langt udsyn mod fjenden, og ind i skoven ved Cuville – kaldt Secheller skoven – hvor hele Regimentet, inklusiv kamptrænet, fandt skjul mod de fjendtlige fly. På denne march havde Regimentet (III. Bataillon) desværre også de første tab. Den generelle situation var, om måske ikke betænkelig, så dog alvorlig. De første angrebsbølger var, som fortalt, ved Mery stødt på et rasende, tilsyneladende tidligere forberedt, kampvognsangreb, som havde trængt den her indsatte tyske Division ud af Mery efter forbitrede kampe og tilbage til Lataule. Den øjeblikkeligt indsatte division af anden bølge (206 Inf.Div.), bragte det franske angreb til standsning og fastholdt Lataule. Der kunne ikke blive tale om, at angrebet kunne fortsættes, det var gået nabodivisionen på samme måde, for da franskmændene, der må have været klar over vores angreb, øjeblikkeligt lagde vores frisk opkaste-

Erobrt fransk pjece i udkanten af Cuvilly

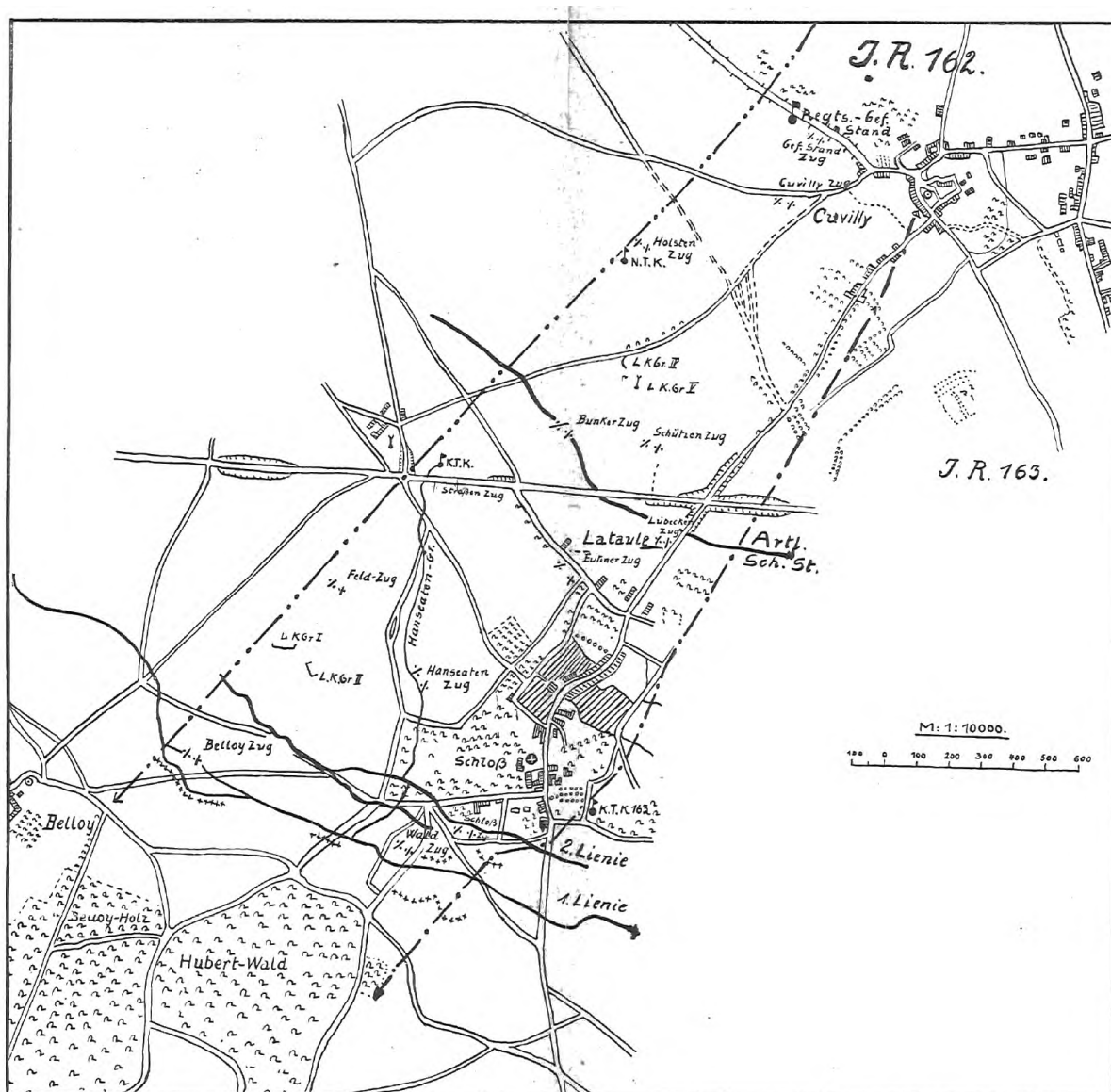
de forsvarsgrave med udmærket ildledning, under en ret omfattende ild fra batterier langt bag fronten.

Fra den vestlige kant af skoven havde observatører et fremragende overblik over kampterrænet, og havde især fra det noget højere liggende Cuvilly slot et billede af kampen, som mindede os meget om bevægeleskrigen i 1914. Som et landkort lå terrænet foran os med de gulgrønne kornmarker, sine bakker og skove, hvorigennem der slangede sig landeveje og spor. På disse kom sanitetsbiler kørende i rasende fart, og i hurtigste skridt bragte ammunitionskolonnerne deres kærlighedsgaver af stål frem til de på marken i skjult stående batterier, der kun afslørede af røgen fra deres afskud. Tæt bag vores linje kunne man fra endnu en højderyg se de af vores forsvar ødelagte fjendtlige kampvogne eller deres rester. Og så langt øjet rakte på himlen og så langt øret kunne opfange lyden af de overalt i luften summende flyvemaskiner, var der luftkampe og de små skyer fra luftværnet. Et billede, som ingen der så det, nogensinde vil glemme, og må tage med som en af de store oplevelser i livet.

Så lå vores Division i beredskab bag det truede afsnit Lataule – St. Maur. Heste var bundet til træerne, og vi selv havde opslået telte uden at tage hensyn til de ustandselige brag fra de granater, der i lag ramte slottet i Cuvilly. Hele natten lå vi i skoven og afventede, hvad der måtte komme. Generelt var stemningen trykket af udsigten til, at vi igen skulle blive til stillingsdivision. Vi havde glædet os meget til endnu engang at måtte deltage i en storoffensiv som angrebsdivision, og dermed betale en smule tilbage til franskmændene, hvad vi i fire år havde måttet udholde uden at kunne forsvarer os. Desværre blev skuffelsen allerede til virkelighed den 13. juni, altså den følgende dag. 17. Res.Div. blev stillingsdivision, og måtte allerede samme aften ved Lataule og syd for fronten afløse i forreste linje. Fra vores Regimentet marcherede II. og III. Bataillon frem til besættelse af afsnittet Lataule, der hidtil havde været holdt af Regt. 394, som vi i efteråret 1916 havde afgivet 4. Kompanie i forbindelse med regimentets opstilling. I. Bataillon blev i skoven ved Sechelles som Divisionsreserve.

På den måde måtte vi opgive drømmen om en strålende fremmarch til Paris, og igen bygge dækninger og føre forsvarskrig. Matz-offensiven var slut.

Regimentets stilling efter marts-offensiven ved Cuvilly og Lataule

19. Lataule. Ressons. Camp-sur-Matz,

Juni til august 1918

Offensiven mod franskmændene var gået i stå på højde med Lataule. Nu måtte der træffes forholdsregler til forsvar mod de fjendtlige modangreb, må tydeligvis måtte regne med. Stillingskrigen trådte igen i dens rolle, ganske vist med en anden taktik end tidligere. Den blodige kamp om et fast stykke skyttegrav, som åd store styrker, havde vejet pladsen til et bevægeligt forsvar i en kilometer dyb zone. Rygraden i stillingen var hovedmodstandslinjen (H.M.L.). Foran denne lå et fortærræn, hvis dybde afhang af de lokale forhold, specielt terrænets

form. I denne zone førtes forsvaret med en elastisk udvigen og øjeblikkelige modangreb, i tryk og modtryk. Denne form for forsvar stillede meget store krav til førerne i forreste linje. Sikkerheden og roen blandt de bagvedliggende troppedele afhang jo fuldstændig af den enkelte i den forreste zone. Der var ingen sammenhængende linje, men enkelte poster, M.G.-stillinger, stødtrope o.s.v., som imidlertid ikke var bundet af en fast, geografisk placering. Over hele området lå som på et skakbræt vore skjulte modstandspunkter. Det var et omfattende arbejde at udbygge stillingen og indrette det til forsvar, anlægge dækninger, hindringer og skinanlæg og forvandle landsbyerne Lataule og Cuvilly til befæstede landsbyer.

Fjenden fastholdt mere den oprindelige form for stillingskrig. På grund af hans ubegrænsede arbejdskraft, var han i stand til at udfører langt mere omfangsrige skansearbejder end vi.

Ved Lataule gik H.M.L. langs højderyggen, der strækker sig nordøst for Belloy mod Lataule. Belloy blev holdt af franskmændene. Foran denne linje faldt terrænet ned mod Belloy- og Hubert-skovene, der ligeledes var besat af franskmænd. Ingenmandsland var 200-500 meter dyb. Overblikket over dette landskabeligt meget kønne område var begrænset på grund af høje kornmarker. Fjendens stillinger lå lavt. Som det var vores opgave for enhver pris at holde højdelinjen Belloy – Lataule, måtte det være fjendens hensigter igen at få kontrol over denne vigtige linje. På grund af hans stillinger, der gav gunstige terrænmæssige fordele, kunne han samle tropper til angreb. Vi måtte forvente indsættelsen af kampvogne.

Et fjendtligt angreb på linjen Hubert-skoven – Belloy – Méry – Courcelles måtte tydeligvis forventes. Der måtte derfor sættes store krav til vores udbygning af stillingen, til opmærksomhed og beredskab. Til venstre lå Inf.Regt 163 og til højre Inf.Regt. 394.

Beredskabsbataljonen var placeret ved og i Lataule. Reservebataljonen lå i Séchelles skoven og senere trukket frem til slotsparken i Sorel. I området ved Matz var landsbyerne så ødelagt og øde, at de næppe kom på tale til indkvartering. Da tropperne i deres bivakpladser i skoven ikke kunne gives sikre dækninger, opstod der ikke ubetydelige tab på grund af flybomber. Fjenden indsatte ved Matz stærke flystyrker.

Det drejede sig endnu engang at beherske ingenmandsland. Af samme grund blev der hver nat sendt patruljer frem, der under befalingsmænd var på mindst 25 mand og som medbragte lette maskingeværer. Det blev langs Matz endnu engang gennemført dygtige patruljer, der viste et retvisende billede af Regimentets ånd. Fähnriche og Fahnenjunker satte deres særlige ambitioner i dygtige patruljer. På grund af deres ungdom satte de et fortræffeligt forbillede (Schlettwein, Lahrmann, Froneberg, Halle).

Fjendens talmæssige overlegenhed gjorde sig snart gældende. Vores stærke patruljer blev mødt af endnu stærkere fjendtlige. Allerede den 126. juni blev der rettet et kraftigt fremstød mod vores venstre fløj (12. Kompanie) og højre del af Inf.Regt. 163. Kl. 0400 stormede en styrke på 50-60 mand overraskende frem fra Hubert-skoven og satte sig fast i vores forterræn.

Fire dage senere trængte fjenden kl. 0400 ind i 2. Kompanie. Angrebet trængte helt frem til H.M.L. Det lykkedes ikke gennem modangreb, helt at trænge ham ud af vores område. Underunder faldt Lt.d.R. Scheel. Fjenden sat i vores forpostlinje. For at kaste ham ud igen, blev der den næste nat kl. 0100 iværksat et modangreb. To stødgrupper med hver to flammekastere skulle kaste ham ud fra hver sin side. Den højre blev ledet af Koesters, den venstre af Vizefeldwebel Lindenberg. Det lykkedes Koesters at nå uopdaget ind på 20 meters afstand af fjenden og overraske ham med en ildstråle. Det skabte så stor forvirring hos fjenden, at Koesters hurtigt kunne trænge frem. Lindenberg mødte øjeblikkeligt kraftig modstand og måtte tiltvinge sig adgang til den fjendtlige stilling med håndgranater. Herunder blev hele styrken såret. Herefter sprang reservegruppen under Lt.d.R. Alfred Schroeder ind. Schroeder løste sin opgave med stor dygtighed og overordentlig handlekraft. Med en del af sine folk blokerede han, næsten i ryggen på fjenden, et stykke af graven, mens han med resten rullede stillingen op og trængte fjenden sammen. Til sidst rettede han flammekasterne mod disse. Forfærdet flygtede franskmændene, hvoraf nogle brændte fra hoved til fod. På trods af et sår i låret, styrtede Lindenberg efter, greb en af franskmændene og bragte ham tilbage som fange.

Formålet med angrebet var nået, og fjenden kastet ud af vores stilling. Allerede samme morgen angreb fjenden på ny. Kl. 0630 gik et kompagni til angreb på hver side af vejen Belloy – Lataule. De blev standset af vores maskingeværild og måtte trække sig tilbage med store tab.

Med en større styrke angreb fjenden den følgende nat (22./23.) endnu engang, og havde på grund af hans flammekasteres store rækkevidde, resultater. Han satte sig igen fast i vores forpost område. Stormtropper fra 2. og 3. Kompanie blev indsat, men kunne ikke opnå resultat. Fjenden var for stærk. Leutnant Hoffmann, føreren for 8. Kompanie fandt under stormen i spidsen af sit kompagni, helledøden. Sammen med ham faldt Fahnenjunker Warkwald. Føreren for 2. Kompanie, Lt. Alfred Schroeder blev hårdt såret, mens Offizierstellvertreter Sterly døde for Fædrelandet.

Med ankomsten til Matz var Regimentet i rammerne af 17. Res.Div. under kommando af 1. Res.Korps, hvis kommanderende general var vores sidste Brigade-Kommandør før krigen, Generalleutnant v. Morgen. På grund af hans strålende resultater i Øst, var hans navn omgivet af et strålende krigsrenomme. Da staben ved 81. Inf.Regt. i fredstid var hjemmehørende i Lübeck, havde Exzellenz v. Morgen knyttet særligt tætte bånd til Regiment Lübeck, der gengældte den høje respekt. Det var derfor en særlig stor glæde for os, at han allerede få dage efter vores indsættelse ved Matz, modtog nedenstående anerkendelse:

»Det glæder mig, at jeg kan udtale min fuldeste anerkendelse til Inf.Regt. 162 for det omhyggelige forbedte og dygtighed gennemførte, succesfulde modangrebs operation denne morgen.

Den kommanderende general
Sign. v. Morgen«

Få dage senere hilste Exzellenz v. Morgen på de i hvil værende dele af Regimentet.

Under en patrulje om natten 11./12. juni stødte 11. Komp. på to franske patruljer på hver 25-30 mand, der åbenbart var på vej frem i angreb. Beslutsomt optog patruljen den ulige kamp. Leutnant Löscher opdagede fra H.K.L. situationen, samlede hurtigt nogle folk sammen og styrtede med disse frem i et hurtigt angreb på fjenden. Det lykkedes at standse fjenden og kaste ham tilbage. Under kampen blev Löscher hårdt såret.

I de næste dage blev Regimentet afløst af Inf.Regt. 359, og overtog derefter det hidtidige afsnit under venstre nabodivision, hvor Regimenterne 423 og dele af 335 havde besat foran Ressons. Ind i mellem fik hele Regimentet tildelt en enkelt hviledag, som den tilbragte i Roye-sur-Matz og i skoven ved Mareuil. Denne dag afholdt Generalleutnant von Morgen kampinspektion af alle dele af Regimentet. Han holdt sig ikke tilbage med sine anerkendende bemærkninger om Regimentets tilstand og fortræffelige uddannelse.

Den ellers gode sundhedstilstand i Regimentet var på dette tidspunkt stærkt influeret af den almindelige influenza epidemi. Kompagniernes kampstyrke var herved så stærkt sænket, at det næppe var forsvarligt, at indsætte Regimentet i fronten. Der hvilede et stort ansvar på førerne. Der måtte stilles store krav til de endnu få kampduelige grupper.

Næppe havde Regimentet indrettet sig i sin nye, vanskelige stilling ved Ressons med dens langt fremskudte feltvagter før de første sammenstød med fjenden fulgte. den 24. juni angreb en fransk afdeling på 80-100 mand kl. 0300 vores venstre feltvagt, der som beordret faldt tilbage til hovedmodstandslinjen. Fjenden fulgte lige efter. I H.K.L. kom det til kamp på håndgranater. Ved den automatiske indgriben fra vore stødtropper blev fjenden igen presset ud af stillingen. Franskmændene var under denne kamp iført tyske stålhelme for at forvirre os.

Om natten 2./3. august blev en patrulje under Lt.d.R. Terdenge, en rutineret, dygtig patruljefører, involveret i en nærkamp med en dobbelt så stærk fransk patrulje. Patruljen var faldet i et baghold. Gennem et resolut angreb undgik den omringelse, tog en franskmænd til fange, og trak sig uden tab tilbage. Franskmænden faldt på grund af den franske beskydning.

Den 8. august var et engelsk storangreb startet mod venstre fløj af 2. Armee. Den generelle situation syntes at gå i retning af, at et storangreb også ville ramme 17. Res.Div. Divisionen gik i forhøjet beredskab. Overordentlig kraftig ild lå over Regimentets afsnit. Et angreb fulgte hverken den 9. eller den 10. august. Imidlertid blev divisionens situation uholdbar på grund af fjendens store resultater nord for Roye. Det næste angreb, hvortil fjenden disponerede over ubegrænsede ressourcer i mennesker og materiel, ville rette sig mod 17. Res.Div., og som den stilling sprang frem som en halvø, ville den ikke kunne holde. Derfor blev der fra højere myndighed befalet en tilbagetrækning om natten den 10./11. august omkring 15 km til højderne ved Canny-sur-Matz. Fjendens foranstaltninger tydede allerede på et forestående angreb. I stor hast blev alle landsbyer rømmet, hvori der havde været placeret træ. Fjenden frigjorde sig fra fjenden. II. Bataillon skulle dække tilbagetrækningen. Under denne tilbagegang indtraf det forventede fjendtlige angreb. De forreste elementer, der endnu ikke havde fået sig frigjort, blev spærret inde af den fjendtlige ild og taget til fange.

II. Bataillon holdt på det tapreste fjenden på afstand. Den var fast i hænderne på dens førere, og leverede fjenden en bagtrop kamp, som den ikke kunne have gjort mere eksercer mæssigt på øvelsespladsen Palinger Heide. Det kom til hidsige nærkampe. Hele tiden trængte fjenden med stor overlegenhed efter, og angreb fra højre flanke, hvor han allerede havde fundet terræn. Bataljonens tab øgedes. Dem, der forsøgte at holde stand og kæmpe, blev til sidst omringet og taget til fange. På den måde faldt også den tapre fører for 5. Kompanie, Lt. Stephan, efter at været blevet såret, i fangenskab. For en soldat er tilbagerykning sørgelig og bedrøvelig, også selvom det sket på ordre, som her. Som imidlertid II. Bataillon løste sin opgave og vanskeliggjorde fjendens fremrykning, blev denne vanskelige tilbagegangskamp også et fint blad i Regimentets ærefulde historie.

I en optagestilling ved Laberlière før Canny modtog I. Bataillon den langsomt tilbagegående II. Bataillon. Regimentet indtog som befalet højderne ved Canny-sur-Matz, og indrettede sig så godt det lod sig gøre. Gamle

franske og tyske grave gav en vis forankring. Hovedmodstandslinjen var en gennemgående, gammel tysk grav, som var meget forfalden. Hindring og sikre dækninger var der ikke. Det drejede sig derfor om at forskanse sig i mindre grupper rundt i terrænet.

Den forreste sikringslinje blev grave til vejen Roye-sur-Matz – Gury. Højre fløj lå ved kirken i Roye. Af hensyn til højre nabo måtte fronten tidligt den 11. august, bøjes mod nordvest mod Matz.

Fjenden trak øjeblikkeligt sit artilleri frem og sparede ikke på ammunitionen. Candor, Beaulieu, Ecuville, Catilly, Campagne lå under kraftig langrørs beskydning. De fjendtlige fly var utrolig aktive. Bomberne regnede fortsat ned.

Efter heftig forstyrrelsesild, som den 11. august fortsatte uafbrudt fra daggry, angreb fjenden omkring kl. 1230 i tætte bølger og kolonner frem mod Canny Ferme, som lå i Regimentets forterræn. Vores artilleri sprængte de fjendtlige bevægelser, og forhindrede på samme måde angrebet, som fjenden gentog kl. 16. Fra den meget godt placerede Regiments kommandostation kunne det fjendtlige angreb følges og bekæmpes.

Om aftenen den 11. august havde en patrulje fra 12. Kompanie under Lt. Kalkhoff føling med fjenden. Med frisk initiativ styrtede den sig mod fjenden og indbragte 5 som fanger.

Det havde ikke kunnet forhindres, at fjenden endnu den 11. satte sig fast stik nord for Roye-sur-Matz.

Den 12. august måtte der forventede storangreb komme. Regimentet var fra kl. 0400 i forhøjet kampberedskab. Kl. 0555 startede på en gang den fjendtlige artilleriild og faldt med en helvedes voldsomhed. Kort efter kl. 0630 kom det første angreb. Det blev mødt med en rasende forsvars ild og blev standset. Dette ødelagde for fjenden dagens planer. Med dette ene angreb var det forbi denne dag, bortset fra mindre lokale sammenstød dagen igennem. I Regimentets afsnit var Larocque Ferme brændpunktet. Her ophørte kampen på håndgranater aldrig. Da det endeligt lykkedes fjenden omkring kl. 1715 at erobre gården, iværksatte 2. Kompanie et modangreb, og tilbageerobrede stedet under føring af Lt. Wossidlo. Under sejren fandt denne unge officer heldedøden. 1. og 3. Kompanie støttede angrebet med en virksom flankeild. Kraftig artilleriild læ hele dagen over Regimentets afsnit og kostede mange ofre, herunder også Lt. Billing og Strömer.

Sammen med mange brave 162'ere fandt de deres heltegrave på æreskirkegården ved Beaulieu, tæt på det flotte mindesmærket, der er rejst til minde om Jomfruen fra Orleans. Efter at hun havde befriet den by, hvorfra hun fik sit udødelige navn, blev hun taget til fange af burgunderne og udleveret til englænderne. På marchen til Rouen, hvor hun som troldkvinde og heks blev dømt og brændt på bålet, havde hun i juni 1430 et hvil i Beaulieu. I dag er denne store fjende af englænderne ophøjet til helgen.

Regimentets Ordonnansofficer, Lt. Heinrich Puffpaff, døde denne dag efter kort sygdom næppe helet efter sin kraftige sår, som offer for krigen.

Kort efter kl. 1800 gentog franskmændene deres angreb på Laroque Ferme. Angrebet slog fejl og sluttede med store tab til fjenden. Endnu en gang forsøgte han denne dag at nå sit mål. Efter en kraftig artilleriforberedelse angreb han i de sidste lysstråler på denne hårde kampdag efter kl. 21. Det kom langs hele fronten til nærkamp. I denne blev vi med vores overlegne tyske mandighed sejrherre. Fjenden måtte falde tilbage.

Også den 13. august bragte hårde kampe, hvor fjenden forsøgte at sikre begge de gårde – Canny og Laroque – der lå i Regimentets forterræn. På trods af en stærk indsats af mennesker og ammunition, lykkedes det ham ikke. Hans angreb standsede igen under nærkampene med den seje kraft fra Regiment Lübeck. Kl. 12 var det første koordinerede angreb mislykkedes. Endnu tre gang angreb fjenden den aften. Vi holdt stillingen.

De næste tre dage gik uden angreb, men den vanskelige stillingskamp fortsatte. Hos venstre nabodivision kæmpedes der hårdt. Den 17. gik fjenden, efter at Regimentet i timevis var blevet bekæmpet med artilleri, endnu engang kl. 15 til angreb. Det lykkedes ham at trænge ind i Canny, men blev øjeblikkeligt kastet tilbage i et modangreb over Canny-Ferme. Det var optakten til en ny, hård dags kampe. Den 18. august kl. 6 begyndte endnu engang den voldsomme franske artilleriild, der var ledet fortræffeligt. Kort før kl. 7 dukkede de lyseblå angribere ud af morgentågen. Foran Regimentets front brød angrebet sammen. Fjenden havde store tab. Vi var endnu engang forbavsede over de enorme tab, fjenden hensynsløst var villig til at tage for at få deres mål.

Under det succesfulde forsvar fandt adjutanten ved II. Bataillon, Lt.d.R. Deditius heldedøden til en fuldtræffer af en tung granat. Føreren for 2. M.G.K., Lt.d.R. Priebis, blev så hårdt såret, at han snart efter døde af sine sår.

I højre naboafsnit havde fjenden opnået resultater. Regimentet måtte derfor dreje sin højre flanke. Herimod rettede fjenden nye angreb, og vandt langsomt terræn. Kompanie Wulf blev kl. 11 indsat i et modangreb. Wulf faldt umiddelbart i starten på angrebet, denne fortræffelige, højagtede soldat, der var stedet fra mandskabets rækker, og først kort før på grund af udmærkelser, var blevet udnævnt til officer. Da kompagniets angreb ikke kunne opnå resultater, blev 1. Kompanie indsat som forstærkning. I det sigtbare vejr og i det åbne terræn kom de kun langsomt frem i den fjendtlige ild. Det lykkedes at standse fjendens yderligere fremrykning, og i den begyndende skumring igen at sætte sig fast i forterrænet. I hårde nærkampe arbejdede 1. Kompanie sig i løbet af natten

ind i Canny, og opnåede igen forbindelse til til Res.Inf.Regt. 76 efter at have trængt fjenden tilbage med håndgranater.

Den 19. august kl. 0430 begyndte kraftig fjendtlig beskydning, der blev fulgt af vores spærreskydninger. Fjendtlige patruljer følte sig frem, men blev afvist. Det blev igen roligt i afsnittet. Så begyndte kl. 6 et voldsomt ildoverfald på ny. Den gik langt ud over Regimentets grænser. Til højre havde vi tilslutning til Res.Inf.Regt. 76 og til venstre med Res.Inf.Regt. 37 (54. Inf.Div.). Ilden fortsatte og øgedes. Kl. 0730 lå hele afsnittet under en næsten uigennemtrængelig støvsky, som den voldsomme trommeild havde fået til at rejse sig. Lyssignaler kunne ikke trænge igennem. Det var tydeligt, at et angreb var forestående. Omkring kl. 8 koncentreredes den fjendtlige ild om vores forpost sikringer. Efter at den her havde ligget i et kvarter, blev hans ildvalse begyndt. Det angribende infanteri mødte imidlertid i postpostlinjen så kraftig modstand, at den mistede kontakten til ildvalsen, der fortsatte hen over det dybt organiserede regiment, for så i to timer at ligge over la Potière skoven. Da angrebet blev erkendt gennem den fjendtlige beskydning, indsattes vores virksomme spærreskydninger.

I støttelinjen til forposterne kæmpede 8, 7, 6, 5. og 1. Kompanie. Efter at Wulf var faldet, havde 7. og 8. Kompanie (Kompanie Wulf) ikke længere officerer. 5. og 6. Kompanie blev ført af Ramcke, 1. Komp. af Wetzdorf. Kompagnierne, hvis styrke kun omfattede nogle få grupper, klarede sig helt udmærket, tilføjede fjenden store tab og vanskeliggjorde det for ham, at finde terræn. Tre gange blev den fjendtlige storm afvist langs Regimentets front. Pludseligt sad fjenden i højre flanke. Naboregimentet havde givet efter og var faldet tilbage. Regimentets højre flanke var åben. Fjenden trængte frem her og angreb i flanken ikke kun forposternes støttelinje, men også de bagved liggende dele af Regimentet. Hele I. Bataillons stab var hurtigt næsten omringet. Det lykkedes den i sidste øjeblik at holde en åbning med håndgranater, så de undgik tilfangetagen. Bataljonens observationsofficer, Lt. v. Gadow, faldt hårdt såret i fangenskab.

Dele af den forreste linje holdt fast i tappert forsvar indtil middag. Hårdt trængt fra front og fra højre flanke, håbede de på forstærkninger. Forgæves. Der manglede enheder til modangreb. Ramcke var faldet i nærkamp, hvis udprægede, energiske personlighed også i denne sidste kamp kom til ærefuldt udtryk.

Så gav også venstre nabo efter for presset, og blottede vores flanke. Endnu stod en lille styrke under Metzdorf som en klippe i havet. Så brød imidlertid stormfloden ind fra alle sider. Metzdorf gav ordre til tilbagetrækning til hovedmodstandslinjen. Han selv og hans delingsførere, Lts. Hingst og Schlettwein, faldt i denne ærefulde, om end ulykkelige kamp såret i fangenskab.

Indtil kl. 14 fastholdt en lille sikringsenhed under Lt.d.R. Terdenge fast på den tidligere grænse til Res.Inf.Regt 27. Det lykkedes ham uden tab at føre sin styrke tilbage. Også svage rester af 3. og 4. Kompanie, som var blevet samlet omkring Feldwebelleutnant Ganschow og Lt.d.R. Peters mellem forposterne og H.M.L., nåede tilbage. Men vejen var imidlertid nu åben. Fjenden trængte efter. Foran H.M.L. ved la Taulette Ferme brød det fjendtlige angreb sammen. Fjenden havde for dagen håbet på større resultater. Hans angrebsmål var ikke nået. I vores nedtrykkede stemning over tilbagegangen og den fjendtlige overmagt, var der en vis trodsighed, som selv vores fjender roste. I den franske hærberetning den 19. august blev specielt den seje tyske modstand mellem Lasigny og Fresnières ved Canny-sur-Metz fremhævet, på grund af hvilken de fastsatte angrebsmål denne dag ikke blev nået. – Dette havde i første række Regiment Lübeck forhindret, og derfor var denne ulykkelige dag alligevel blevet en af Regimentets æresdage.

Den nye stilling lå meget snart under ild fra de øjeblikkeligt fremtrukne fjendtlige batterier. Denne ild var desto mere virksom, da fjenden disponerede over en udtømmelig beholdning af meget brisant ammunition. Andelen af døde og hårdtsårede på grund af denne ammunition var forskrækkende stor. Blindgængere var der ikke mere. Skoven ved la Potière tæt bag vores front, hvor fjenden formodede placeringen af vores beredskab og reserver, blev belagt med gasgranater. Vejene fra Beaulieu-Candor til Balny lå under konstant beskydning. Dermed blev fremskaffelsen af ammunition, mad og drikkevarer meget vanskelig, som man især manglede i den gloende hede og de voldsomme kampe. Det franske artilleri var desværre udmærket.

Allerede om natten 19./20. august følge stærke fjendtlige patruljer frem mod vores stillinger. De kom under vores M.G.-ild og måtte falde tilbage. Regimentets situation var imidlertid stadig ugunstig, da der til venstre for os var rykket yderligere tilbage. Dermed var vores højre flanke igen åben. Der var ikke kræfter til at øge fronten.

Under pres fra de fjendtlige resultater på vores højre flanke ved Res.Inf.Regt. 76 og Inf.Regt. 163, såvelsom ved 6. bayr. Div ved Fresnières og Crapeaumesnil, fik Divisionen ordre til om natten 20./21. august at tilbagelægge linjen omkring 1½ km. Denne linje ved Balny foran la Potière skoven blev herefter fastholdt indtil vi på ordre fra den Øverste Hærledelse om natten den 27./28. august frigjorde os fra fjenden.

Indtil dette tidspunkt havde Regimentet yderligere lidt hårdt under den overlegne fjendtlige artilleriild, og havde i mange timer måttet anlægge gasmasker.

På det befalede tidspunkt gik hele 18. Armee omkring 15 km tilbage. I Divisionens tilbagegangs akse havde 231 Div. etableret en optagestilling langs kanalen mellem Frétoy og Campagne. Om eftermiddagen og aftenen den 27. skød vores artilleri alt, hvad den kunne, for ikke at efterlade sig ammunition. Kl. 2130 begyndte artilleriet at rømme dens stillinger. Som var fjenden fuldstændig informeret om vore hensigter, begyndte præcist på dette tidspunkt hans skydninger. Kl. 23 startede hele infanteriet den befalede tilbagetrækning. Det var en ond march under ilden fra de fjendtlige batterier, der specielt koncentrerede en voldsom ildkraft over Candor og vejkrydset Candor – Catilly og Roye – Noyon, punkter, der måtte passeres. Endeligt, efter at kanalen var passeret, kom vi ud af fjendens ildområde. Igen en dyb lettelsens pusterum, som efter så mangen et slag! Siden begyndelsen af juni havde Regimentet været indsat i slaget ved Metz, og havde i ugevis deltaget i ubrudte, hårde forsvarskampe. Glæden ved en sejrrikt fremstorm havde været forholdt Regimentet her ved Matz. Den var igen blevet indsat på et tidspunkt, hvor det drejede sig om forsvar.

Regimentet blev samlet ved Béthancourt – Tirlancourt, hvor 1914/1915 vores generalkommando havde været placeret.

Tilbage i Regimentsafsnittet var en bagtrop under Lt.d.R. Herwig forblevet, for med en kraftig skydning at foregive, at vi stadig holdt stillingen, og om muligt forsinke fjendens eftersættelse i 48 timer. Det var udelukkende frivillige, som havde meldt sig til denne vigtige opgave, legemligt stærke, dygtige unge mennesker. Oppakningen var taget med tilbage. For at gøre dem mest mulig mobile, var det kun lettest muligt udrustet. Som altid løste Herwig sin opgave med dygtighed og livlighed, sej energi og hensynsløs dristighed. Han var en fører, som folk med glæde fulgte og stolede på. Patruljen havde haft en vanskelig opgave. Forstyrrelsesilden fortsatte hele natten igennem og øgedes omkring kl. 5 til trommeild. En fuld time tordnede fjenden mod den forladte stilling, hvorefter de angreb. Mærkværdig tøvende. Gentagende gange forsøgte de at få frem i Regimentets forladte afsnit, men blev hver gang mødt af ilden fra patrulje Herwig. Så blev Herwig ved middagstid den 28. august ramt af det uheld, at bagtroppen ved naboregimentet ikke længere kunne holde stand, faldt tilbage, og åbnede terrænet. Hermed kom Herwig i en vanskelig situation, for nu angreb fjenden naturligvis også fra venstre flanke. Med angreb fra front, flanke og til sidst også fra ryggen, kunne Herwig ikke længere holde. Han faldt tilbage. Det havde intet formål at fortsætte kampen. Fjenden havde tydeligt opdaget, at de kun havde at gøre med en lille, svag enhed, der skulle dække tilbagetrækningen. Det lykkedes virkeligt Herwig at slippe væk. Dette havde kun været muligt på grund af de unge, friske folk, der havde styrket deres kroppe med motion. Fire lettere sårede kunne bringes med tilbage, mens tre hårdt sårede desværre måtte efterlades til fjenden.

20. Bag fronten ved Cambrai, ved Metz og i Flandern,

August til september 1918

Gennem forladte, ødelagte landsbyer gik marchen den 28. august til Flavy-le-Martel, en ruinby, hvor der næppe var en mur på over en meters højde. Mellem ruinerne var der bygget barakker. Den 29. fortsatte marchen over Jussy, en overvokset ruindyng. Omkring kl. 10 blev Regimentet standset foran Montescourt.

»Storangreb på 9. Armee ved Noyon. Divisionen standser og gør sig klar til øjeblikkelig indgriben«.

Det var spændte timer. Blev den nedslidte Division virkelig endnu engang kastet ind i kampen? Stod det virkelig så dårligt til? Kl. 1730 kom så befalingen til fortsat march bagud. Vejen gik gennem den totalt ødelagt Essigny-le-Grand og de tidligere engelske og tyske stillinger foran St. Quentin, der pragtfuld lå foran os belyst af den nedgående sol. Men hvor sørgeligt og trøstesløs så det nu ud i den engang så skønne hovedstad i Vermandie! Gennem dens gader var de fleste af os vel på et eller andet tidspunkt gået på en orlovstrejse. Den vidunderlige katedral stræbte som ruin mod himmelen og anklagede englænderne for dens brutale ødelæggelse. Den blomstrende by var blevet ødelagt af englænderne. Dagens mål var den lille landsby Harly, hvortil vi ankom i mørke. Ingen indbyggere, alt ødelagt.

Næste dag, 30. august, nåede vi efter march over Homblières – Fontaine – Notre-Dame – Fieulaine til de venlige Etaves og Saboncourt, gode intakte landsbyer i nærheden af den lille by Bohain. Her var der stadig indbyggere. Der eksisterede altså virkelig stadig mennesker, der ikke var uniform. Vi var meget fornøjede over denne fornyede konstatering af menneskeslægten.

Under marchen havde vi set et ejendommeligt syd. Italienske fanger i engelske uniformer (som vi i foråret havde erobret store beholdninger) under bevogtning af vores østrigske forbundsfæller. Vi var i vildrede om, hvem der var mest dovne og ligegyldige: fangerne under vejbyggeri eller de afsides stående og rygende østrigere.

I Etaves fik vi nyheden om, at Divisionen var overgået til 3. Armee, og i første omgang ville blive sendt i hvil i området ved Sedan. Transporten blev forsinket, og herved opnåede vi den store glæde at stå i parade for Hr. Generaloberst v. Boehn, hvis armegruppe vi havde tilhørt. Det var en herlig efterårs morgen, da Exzellenz v. Boehn til lyden af den gamle Preussen march skred fronten af foran 17. Res.Div.

»Jeg har altid vist, at 17. Res.Div ville yde en strålende indsats, og jeg er fyldt med sand stolthed over, at denne brave Division engang har tilhørt min kære, uforglemmelige IX. Res.Korps. Jeg ved, at Divisionen også i fremtiden til stolthed og ære for Fædrelandet, til fulde vil gøre deres pligt i de vanskelige kampe, de snart igen vil deltage«.

Efter en forbi march talte v. Boehn til officererne, takkede dem endnu engang personligt for det billede, den desværre i mellemtiden afdøde Hans am Ende havde malet til hans 50-årige tjenestejubilæum, og betonedes endnu engang, at der stod alvorlige tider foran os, der på enhver tænkelig måde ville stille de største krav til officerskorpset.

Det havde været sidst i maj, at Regimentet sidste gang havde stået overfor dens tidligere, højtærede kommanderende general. Hvor højt Regiment Lübeck satte denne feltherre, blev i august 1920 tydeligt for alle, da han som svar på et lykønskningstelegram fra det Høje Senat på hans 70. års fødselsdag, udtalte Regimentet de ærende ord:

»At have modtaget en hilsen fra Lübeck var en særlig stor glæde for mig; jeg tænker stadig med taknemmelighed på mine brave Lübecker, hvis heltmod under Verdenskrigen stadig stor med gyldne bogstaver i historien!«^{*)}

^{*)} Den 18. februar 1921 blev vores fører i den hædersdækkede store krigstid, kaldt til den store hær. Efter Ludendorffs bedømmelse var han »en af de bedste generaler i den tyske hær, en gammelpreussisk officer af ægte kaliber, en danner af tropper og en mand af uovertruffen energi«. Sorgen over hans over alt andet elskede Fædreland og ødelæggelsen af vores uforblommelige hær, havde udsløttet hans livskraft. Han hviler på Invalidenfriedhof i Berlin, et sted helliget den gamle preussiske armee på grund af heltegravene af von Scharhorst og mange helte siden Kong Friedrich den Stores tid, der gav deres liv til deres Konge. Ære være hans minde!

Denne dag kom nyheden, at Kimmel var faldet, til hvis erobring i foråret havde kostet så megen blod. Der kom befaling til, at vi ikke som planlagt skulle forskyde til Sedan, men i stedet igen skulle slutte os til 2. Armee, der var involveret i hårde kampe øst for Manancourt – Peronne. Divisionen skulle sammen med 108. Inf.Div og den tyske Jäger-Division etablere en ny stilling langs linjen Trescault – Gonneaucourt – Epehy, og i første omgang indsat i skansning ved Villers-Guislain.

Som resultat marcherede Regimentet den 3. september afsted mens det endnu var mørkt og nåede efter en langsom, varm march over Fresnoy-le-Grand – Brancourt – Montgréhain – Beaufort – Le Catelet – Vendhuile om eftermiddagen til de ødelagte slagmarker fra novemberslaget ved Cambrai sidste år og det fuldstændigt ødelagte Villers-Guislain. Her blev vi mødt af befaling til øjeblikkelig tilbagemarch til området ved Banteux og Honnecourt, da tropperne ved fronten ikke havde været i stand til at standse fjendens overvældende angreb, og var gået tilbage. Over de øde slagmarker ved Gonnelleu, hvor der vel stod et dusin ødelagte kampvogne langs marchvejen, nåede Regimentet Banteux, Banteuzelle og Honnecourt, landsbyer, der næsten var jævnet med jorden. Her blev Regimentet natten over, og marcherede den 4. september ad forskellige akser til Lagny-en-Cambresis øst for Cambrai.

Næste morgen stod Regimentet på den grønne mark foran landsbyen. Med nogle få, vægtige ord tænkte Regimentskommandøren tilbage på Regimentets sidste præstationer og dets store hæder. Han forventede fortsat udholdenhed under kampene. Han afsluttede med en fra hjertet kommende tanke til vore faldne og sårede kammerater. Der var som gik en skygge over ansigterne på disse feltgrå skikkelser, der havde gennemlevet så mange farlige situationer: »For tredje gang i dette år ser jeg foran mig de udtyndede rækker af Regimentet«. Der er heller ikke blandt de resterende en eneste, som ikke sørgede over en særlig god ven eller kammerat. Men vemedet blandt de resterende blandede sig med stolthed, og i herterne spireden den faste beslutning: »Vi vil møde trofasthed med trofasthed. I skal ikke være døde forgæves«.

Med den øjeblikkelige situation måtte man regne med en snarlig indsættelse af Divisionen.

Fremme rasede kampene. Krigslarmen nåede os med dæmpet buldren og rumlen. Kampene oplyste hele horisonten. Kraftige lys viste sig snart her og snart der. Nærheden af den truede Cambrai og den konstante kampalarm fra fronten holdt Regimentet i ånde og spænding. Vi lå i konstant alarmberedskab til øjeblikkelig indgreb til beskyttelsen af Cambrai. Foran byen og langs kanalen var »Hagen-stillingen« placeret, som vi i tilfælde af et fjendtligt angreb skulle besætte.

Cambrai! Hvor så den gamle by ud, som vi så mange gange under krigen havde passeret i løbet af krigen. Indbyggerne var evakuerede. Overalt ødelæggelser og ruiner. Ikke en gang katedralen var blevet forskånet for de fjendtlige granater. Den var kendt for dens vidunderlige malerier og Fénéons flotte marmorgrav.

Regimentet blev i Ligny i ti dage. Perioden skulle anvendes til rekreation og uddannelse: hvileperioder betød uddannelsesperioder. Ingen måtte være i tvivl om, at det tyske sværd selv under hvil måtte holdes skarpt, og til enhver tid være parat til at hugge til. Inf.Regt. 265 var som personelerstatninger blevet tilført Regimentet for at opfylde dens rækker. Da dette regiment oprindeligt var blevet opstillet i Lübeck, og derfor havde mange hanseater i rækkerne, var det med velvilje fra begge sider, at de to regimenter blev smeltet sammen til en sammenhængende troppeled.

Minekaster-afdelingerne i bataljonerne blev samlet i et kompagni under Lt.d.R. Gallin (265). Regimentets telegraf afdeling blev nedlagt. Hver bataljon fik som erstatning deres egne telegraf-delinger.

I denne periode blev der afholdt en parade for den øverstkommanderende for 2. Armee, General der Kavallerie v.d. Marwitz. Det var et flot militært syn, som den berømte rytterfører på sin dejlige skimmel, smykket med den gyldne fangstsnor som Generaladjutant for H.M. Kejser og Konge, i strakt galop ankom med sin stab, og gjorde holdt foran den antrådte division. Efter at han, som nogle få dage tidligere Exzellenz v. Boehn, havde uddelt et antal Jernkors, holdt han en kraftfuld, kærnefuld tale, der sluttede med et leve for Kejseren. Han omtalte, at Divisionen allerede flere gange havde været underlagt hans arme, udtalte sin højeste anerkendelse for dets fortræffelige indsats, og betonede, at den 19. august havde været en særlig æresdag for os, hvor det var lykkedes Divisionen med egen styrke at standse en langt overlegen fjendes angreb, der kunne have udviklet sig til et gennembrud.

»Med bevidsthed over jeres herlige, velkendte kraft, den udmærkede ånd, der besjæler denne velprøvede, brave Division, ser jeg med fortrøstning på Divisionens indsats i rammerne af armeen. Den ånd, der gemmer sig i jer, vil hjælpe os til sejr, måtte fjenden være nok så overmægtig i mennesker og krigsmateriel af enhver art«.

Regiment Lübeck fik denne dag tildelt mange krigsudmærkelser. Blandt andet modtog Lt.d.R. Joachim Schwartz, M.G.-officer ved staben, Hohenzollern Husorden med Sværd. En meget stor hæder blev tildelt Regimentet derigennem, at Hans Majestæt Kejser og Konge havde tildelt Regimentskommandøren, Oberstleutnant

Hauss »som anerkendelse af Regimentets fremragende indsats i de sidste års kampe« den høje orden Pour le merite.

Sidst på aftenen den 15. september blev Regimentet i Caudry indladet mod ukendt mål. Endnu stod toget stille, da fjendtlige fly allerede nærmede sig og oplyste hele banegårdsområdet med lysbomber. Bomber susede ned, og maskingeværerne slog ned blandt jernbanevognene. Vores lyskastere spillede, vores luftværnskanoner brølede, og vore maskingeværer sendte deres skud op i luften for at give fjenden modstand. Endnu engang fik alting godt. Over Bussigny og Vaux-Andigny gik det mod øst. Hidtil havde Oise ved Noyon i alle krigsårene været Regimentets østlige grænse. Nu gik turen endnu længere mod øst. Mellem Etreaux og Boué passerede vi Oise-Sambre kanalen, nåede det skønne, store skovområde ved le Nouvion og passerede om eftermiddagen den 16. den herlige Meuse-dal ved Charleville-Mezières. Så kørte vi ind i Ardennerlandet og så i aftenens solen slagmarkerne fra 1. september 1870, Sedan, Floing, Bazailles, Donchery.

Målet var stadig ukendt. Det bekymrede os ikke. Vi var vandt til på enhver del af fronten og mod enhver fjende at gøre vores pligt. – I Carignan var der et længere ophold. På grund af flyangreb ved Montmédy og Longuyon var der kommet uorden i den samlede banedrift på denne meget benyttede strækning. II. Bataillon blev derfor omdirigeret over Luxembourg og Thionville, mens andre dele af Regimentet benyttede strækningen over Audun-le-Roman, tæt på den tyske grænse ikke langt fra Metz, for efter den lange tur at nå målet, Briey.

Divisionen blev Hærgruppe reserve for Armeafdeling C og blev tildelt Gruppe Combres som reserve. Vi var kastet ind i det område, hvor amerikanerne den 12. september havde gennemtvunget deres resultat ved St.Mihiel, der havde ført til opgivelsen af fremspringet ved Verdun og tilbagetrækningen til Michel-stillingen. Efter at denne stilling var blevet indtaget, havde amerikanerne ikke genoptaget deres angreb, men i stedet frivilligt faldet tilbage til højderne Côte Lorraine, der beherskede et stort område. Derved var der opstået et ingenmandsland på flere kilometers bredde. En umiddelbar anvendelse af Divisionen i et modangreb, blev derfor anset for mindre sandsynlig. Langs fronten herskede ro. Situationen krævede imidlertid alligevel, at vi hver dag kl. 0530 var parat til fremmarch. Man regnede hos de højere myndigheder med et forestående stort anlagt amerikansk angreb. Som modforanstaltning var stærke kræfter samlet i omegnen af Metz, som i modangreb skulle standse amerikanerne og en gang for alle fratage dem lysten til et angreb ind på tysk område.

Efter losning i Briey marcherede Regimentet til Jarny og Conflans ved Orne, for at komme i kvarter. Disse landsbyer var dagen før blevet revet ud af deres fredelige eksistens af langtrækkende artilleri. Ængstelige var civilbefolkning og etape flygtet, og havde ladet alt, selv proviantdepoterne, i stikken. Der var derfor god plads til os, og desuden vil »landevejsrøverne« formentlig se tilbage på indtagelsen af Jarny og Conflans med en skælmssk smil. Vi delte med tropper fra den østrigske 35. Division, der havde kæmpet med ved St.Mihiel. Hele området ved Metz led under de fjendtlige bombeangreb. Som dækning blev der i landsbyerne gravet en smal, kort dækningsgrav.

Den følgende dag flyttede III. Bataillon til Ville-aux-Près og Ville-sur-Yron. Bagage og vogne, der ikke ubetinget var nødvendige, var blevet efterladt i Gent. Tingene blev nu bragt frem så godt det kunne lade sig gøre. Perioden ved Conflans blev udnyttet til uddannelse. Desuden måtte regimentet deltage i skansearbejde på Michel II stillingen ved Hannonville og Dompierre.

Endnu engang havde et detachment fra Regimentet den lykke, at stå overfor Kejseren. Den 24. september hilste H.M. Kejseren ved Briey repræsentanter fra alle dele af 17. Res.Div. og rettede nogle alvorlige, opløftende ord mod den. Lt. Prohl, San.Vizefeldwebel Reske og Unteroffizier Schoske modtog fra Kejserens hånd deres Jernkors 1. klasse.

Ved denne lejlighed sagde Kejseren:

»I Amerika forlyder det, at amerikanerne vil skænke Elsass-Lothringen til franskmændene. Svære kampe vil derfor stadig stå foran os, og sandsynligvis begynder de snart«.

Kejseren havde ret. Allerede den 26. september begyndte et kraftigt fransk-amerikansk angreb i Champagne. Langs vores front blev roen om natten 25./16. september afløst af en meget kraftig artilleriild. Om morgenen den 26. nåede befalingen os, at vi skulle holde os parate til en øjeblikkelig afmarch og indgreb. Divisionen kom ikke til indgreb. Regimentet blev i stedet underlagt Gruppe Mihiel, hvor kampene var livet op, og skiftede derfor kvarter til Mars-la-Tour for II. og III. Bataillon og til Puxieux for I. Bataljons vedkommende. Her var 235 Division under gennemmarch, med de af os fra Arras så kendte Regimenter 457, 458 og 459.

Regimentet kom ikke i kamp, men måtte lide under den beskydning, der lå over landsbyerne. Disse dage gav os mulighed for at besøge de berømte slagmarker fra 16. og 18. august 1970, på hvilken stolte mindesmærker stadig mindede om vore fædres helledåd. To dage senere vendte Regimentet tilbage under 17. Res.Div., og kom igen i kvarter i Conflans, Jarny og Labry. Alligevel blev Divisionen hurtigt ført tilbage som armereserve for Maas-west. Om aftenen den 30. september rykkede Regimentet over Orne ved Conflans og marcherede over

Abbéville – Fléville – Norry-le-Sec – Landres – Avillers til Haucourt, hvor den gik i kvarter. Regn havde i den grad opblødt de dårlige veje i det bakkede terræn, at natmarch var yderst vanskelig. Køretøjer kom ikke med. Biler kørte fast i mudderet og spærrede vejen. Vejene var overbelastet med kolonner. Brug af lys var umulig i den kulsorte nat på grund af den konstante fare fra luften.

I Haucourt kom der dårlige nyheder fra krigsskuepladserne. Bulgarien havde strakt våben, St. Quentin var faldet, fjenden havde opnået resultater ved Cambrai og i Flandern. Dette lagde sig tungt på vores stemning, der dog som altid blevet sejrbevist. Vi vidste blot, at disse tilbageslag ville sætte endnu større krav til os.

Om aftenen den 1. oktober blev Regimentet indladet i Sprincourt, Landres og Baroncourt. Målet skulle være Dun nordvest for Verdun. Som vi om aftenen den 2. oktober blev forplejet i Sedan, fik vi at vide, at næste forplejningspunkt i La Capelle var opgivet. Det nærmere mål var ukendt. Det kunne altså blive både St. Quentin, Cambrai eller Lens, hvor der blev kæmpet hårdt. At det i virkeligheden skulle gå tilbage mod Flandern, havde vi ingen tænkt på. Til vores overraskelse så vi, at der allerede langs banedæmningen ved le Cateau blev skanset. På banegården ved Le Cateau havde II. Bataillon endnu engang tab til luftangreb. Efter en rejse på over 60 timer, der var fortsat over Valenciennes, Mons og Gent, var regimentet blevet udladet i Aarseele, og havde fundet kvarterer i den velhavende omegn af Thielt, som var os bekendt fra efteråret 1916. (Dentergem, Pithem, Robrechtgem, Berhoeck og Thielt). Indkvarteringen stødte på vanskeligheder, da landsbyerne var overfyldte med flygtninge. Store områder af det velsignet skønne Flandern var i mellemtiden blevet opslugt af krigens ødelæggelser og trådt under fode. Lange kolonner af flygtninge bevægede sig østpå med deres kummerlige ejendele, bevæget af nød og sorg, afsavn og fortvivlelse. Vi var lykkelige over, at vores hjemstavn var blevet sparet for en sådan nød og elendighed.

Situationen i Flandern var, at fjenden i begyndelsen af oktober med stærke kræfter og indsættelsen af kampvogne og utrolige mængder af ammunition var gået til angreb langs linjen Zarren – Hoogdele – Roulers. I nærkamp var de fleste angreb blevet afvist. Det næste mål for de fjendtlige angreb måtte være højderne ved Hoogdele og byen Roulers. Til disse med sikkerhed kommende angreb blev Divisionen lagt i reserve for Hærgruppen.

I disse dage, som vi i ro tilbragte i Flandern med uddannelse og hvil, kom Kejserens fredstilbud til Wilson, der førte til den nye Regering under Prins Max von Baden med Erzberger og Scheidemann. Fjenden afviste den udstrakte hånd.

21. Forsvarsslag ved le Cateau,

Oktober 1918

Divisionen blev ikke indsat i Flandern. Den skulle på en anden slagmark endnu engang vise sit værd. Allerede den 9. oktober blev Regimentet indladet for hurtigst muligt at blive til disposition for 2. Armee ved Le Cateau. I. Bataillon kørte over Thielt med det sidste tog, der blev sendt over Valenciennes til le Quesnoy, hvor den ankom tidligt på morgenen den 10. oktober. Denne gamle forsømte fæstning, i hvis nærhed vi i sommeren 1916 havde ligget efter den første indsats på Somme, var i mellemtiden blevet vækket af dens dvale. Herfra blev der marcheret til Landrecies. De øvrige bataljoner kørte fra Pithem og Aarseele over Deinze – Gent – Mons – Aulnoy til Landrecies. Bataljoner blev lagt i alarmkvarterer i denne by, men blev allerede om eftermiddagen trukket til Happegarbes og Ors, for herfra at være klar til at gribe ind i kampene.

Situationen var i dette område som følger: Armeen var de sidste dage gået tilbage og havde indtaget Hermann-stillingen ved le Cateau. Om morgenen den 10. oktober angreb fjenden og indtog bakkerne på den anden side byen, og sat sig fast i dens vestlige udkant. Hovedmodstandslinje var banedæmningen ved Le Cateau, hvoraf vi blot nogle dage i forvejen var kørt i retning af Flandern. I Hermann-stillingen skulle der kæmpes afgørende. Her skulle fjenden løbe sig til blods, og så i betragtning af store blodige tab, blive tilbøjelig til at slutte fred.

Endnu samme aften afløste 17. Res.Div. 54. Inf. Div. (Regt. Res. 27, 84 og 90). I. Bataillon overtog i Regimentets afsnit II./Res. 84 som kampbataljon i stillingen langs banedæmningen sydøst for byen. II. Bataillon var beredskabsbataljon og III. bivuakerede som reserve i området mellem Pommereuil og Bazuel. Stillingen var stadig meget ufærdig. Der var hverken tilstrækkelige dækninger eller hindringer. Foran hovedmodstandslinjen var en forpostlinje trukket frem til Selle. Vest for Selle stod de engelske poster.

I vores stilling var banegården trukket med ind, inklusiv et godt fyldt proviantdepot. Det var frigivet til troppeperne, da en rømning var fuldstændig umulig. Depotet lå ganske vist meget under fjendtlig beskydning, men alligevel svømmede Regimentet i kostelige sager, som vi ved fronten aldrig havde vist, fandtes på depoterne.

Mens afløsningen hos os var forløbet uden problemer på trods af beskydningen, angreb fjenden under afløsningen vores højre nabo, Res.Inf.Regt. 27 og Inf.Regt. 163, og nåede vores flanke. Det lykkedes Inf.Regt. 163 igen at oprette situationen.

Om natten rømmede fjenden le Cateau og satte sig fast på højderne vest for byen. Kun posteringer blev efterladt tættere på. Med disse kom vore patruljer i kamp. Vi sendte øjeblikkeligt en større styrke gennem byen og satte os fast i den vestlige udkant.

Der var opstået den usædvanlige situation, at byen le Cateau lå mellem de to fronter, og endnu var beboet af civilbefolkningen. Disse havde vist sig fjendtlige mod vores patruljer på turen gennem byen. Enkelte beboere skød os i ryggen fra sikre skjulesteder. Hvem der blev fanget i en sådan aktivitet, fandt ingen nåde.

Venstre nabo var Res.Inf.Regt. 88 (21. Res.Div.), som imidlertid allerede i løbet af den følgende nat blev afløst af det württembergske Inf.Regt. 479 (243 Inf.Div.).

Overordentlig livlig aktivitet i luften – enheder på op til 20 eller 40 fly – tydede i retning af et snarligt angreb. Med utrolig dristighed kom de fjendtlige eskadriller tæt ned over os, og bekæmpede os med bomber og maskingeværer. Den 12. om morgenen var Regimentet i kampberedskab. Den 12. og 13. forløb imidlertid uden kamp, bortset fra en livlig forstyrrelsesild og patruljefremstød. 4. Kompanie tog en englænder til fange under et patrulje fremstød.

Om natten den 13./14. blev Regimentet flyttet fra Divisionens venstre til højre del. Regimentets stilling blev overtaget af den württembergske Inf.Regt. 122 (243 Div.), mens vi afløste dele af Inf.Regt. 206 (44. Div.) og Res. 76 i det nordlige le Cateau med III. Bataillon som kampbataljon.

Resultater af fjendens kraftige angreb den 12. og 13. oktober mod linjen Solesmes – Montay havde nødvendiggjort en forstærkning af vores højre. Derfor var Regimentet blevet indsat mellem Regimenterne 206 og Res. 76.

Også i dette afsnit herskede livlig artilleriild. Det kom til patrulje sammenstød, hvori Fahnenjunger-Unteroffizier Ling mange gange deltog. Om natten 14./15. angreb en fjendtlig patrulje på 20 til 30 mand 11. Kompanies underofficerspost. Fjenden måtte trække sig tilbage under vores maskingeværild med uforrettet sag. Ling trykkede med det samme efter, og indbragte en engelsk fange, der tilhørte en sydafrikansk enhed. II. Batail-

lon var indsat som beredskabsbataljon, mens I. som reserve var trukket tilbage til Tilleles Ferme øst for Pomme-reuil.

Vore flys opklaring afslørede, at de fjendtlige angrebsforberedelser var flyttet mod venstre, og syntes at tyde på, at tyngdepunktet i det næste fjendtlige angreb ville ligge syd for la Cateau. Dette gjorde det nødvendigt med en ændring af enhederne til venstre for Divisionen. 243 Div. blev trukket længere mod syd. Regiment 122 afsnit blev om natten 16./17. igen overtaget af Regiment 162. I. Bataillon blev i den gamle stilling igen kampbataljon, III. beredskabsbataljon og II. som reserve i Bazuel.

Om natten under afløsningen herskede stor ro i afsnittet. Kun fjendtlige bombeeskadriller generede baglandet.

Med et tordenbrag blev alt om morgenen den 17. gennemrystet. Et utroligt antal fjendtlige batterier skød fra nærmeste afstand, lige så hurtigt de kunne. Langs hele Divisionens front og langt ud over dens grænser lå ilden og røgen. Beredskabsområder og artillerizonen blev næsten ligeså voldsomt beskudt som kampzonen. Jorden rystede under det vanvittige bombardement. Endnu en storkampdag begyndte. Som det blev lyst blandede fjenden gas og røg. Vi måtte anlægge gasmasker, og kunne i røgen kun se nogle få skridt. Som befålet trak forposterne sig tilbage til hovedmodstandslinjen, så videt det var dem muligt. Geværer, maskingeværer, minekastere, kanoner skød deres spærreskydninger ind i røgmuren.

Kl. 7 dukkede de første fjendtlige angrebssølger ud af røgen tæt foran H.M.L. Kun tøvende nærmede de sig. Man mærkede på den, hvor skuffede de var over at møde modstand efter den utrolige ildforberedelse. Han havde ikke regnet med sejheden hos vore brage hanseater, holstenere og meklenborgere. Angrebet brød sammen langs hele regimentets front. Kl. 0830 angreb fjenden igen. Endnu engang fejede vore geværer og maskingeværer marken fri. Efter en kort, kraftig ild og en ny udlægning af røg, angreb fjenden endnu engang kl. 11. Med nye store tab blev de igen afvist. Vi syntes at være godt på vej til at møde vores mål, at lade de fjendtlige angreb drukne i blod. Så opstod en krise. Würtemborgerne til venstre for hos kunne ikke længere holde stand, opgav deres stillinger og blottede vores flanke. Fjenden trængte hurtigt efter og satte sig fast i en del af H.M.L. Så kastede Otto Peters sig med en gruppe beslutsomme folk fra sit 4. Kompanie og fra Drechslers 3. Kompanie (den hidtidige fører for 3. Kompanie, den dygtige Herwig, var blevet såret af fly) med håndgranater ind mod fjenden. Med en hensynsløs beslutsomhed rullede de stillingen op, og jagede englænderne tilbage 200 meter fra Regimentsgrænsen. Dette resolute flankestød, gennemført af en håndfuld stovte karle, havde fjenden ikke kunnet modstå. En del løb tilbage og havde betydelige tab til vores maskingeværild.

Da kamplinjen nu var blevet for tynd, blev 11. Kompanie indsat i front, mens 12. skråt til venstre, overtog flankesikringen. Over middag blev det erkendt, at fjenden trak forstærkninger til, for at indsætte dem til venstre for os. Vores flankerende maskingeværer rettede store tab til fjenden. Så lagde fjenden igen røg over området, og skjulte dermed de nye angrebsforberedelser for vores observation og modforholdsregler. En kraftig artilleri indledte angrebet, der kom kl. 15. Det kom til forbitrede kampe mand mod mand. De var især voldsomme ved 4, 3, 11 og 12. Kompanie. På trods af den fjendtlige overlegenhed og omslutning, mislykkedes angrebet. Vi fastholdt stillingen, men vore tab øgedes. Blandt disse var Lt. Drechsler. Selvom han var alvorligt såret, der senere kostede ham det ene ben, ledede han sit kompagnis kampe omkring banegården i le Cateau med forbilledlig energi indtil han fuldstændigt brød sammen. Et modangreb med 12. Kompanie mislykkedes på grund af for ringe kraft.

Under disse fjendtlige angreb var også på højre fløj situationen for bataljon Dziobek. Også her havde naboenheden forladt dens stillinger i H.M.L., men havde imidlertid igen sat sig fast i en stilling, der i det mindste dækkede vores flanke. Bag højre fløj var 9. Kompanie trukket frem som stødkompagni. Som en klippe i havet holdt Regimentet stand mod alle angreb, der rettedes mod det. Endnu en gang den 17. oktober iværksatte fjenden et rasende angreb mod os. Modstanden fra et Regiment havde ødelagt alle fjendens planer for den 17. Fjenden satte alt ind på at fjerne os. Vi iværksatte imidlertid den sejeste forsvar, og sejrede endnu engang i det voldsomme slag. Med de voldsomste tab blev angrebet afvist.

Det var en æresdag af særlig stor karakter for Regimentet, frem for alt den tapre I. Bataillon. Under fem voldsomme angreb havde den stået pragtfuldt stand. Den havde ikke opgivet en fod jord, tværtimod i naboafsnittet vundet terræn under et dristigt fremstød. I gammel hanseatisk sejhed havde den endnu engang fundet sin herlige styrke, og havde bevaret sin ubrydelige sejrsvilje, som engang på Somme. Lydighed og disciplin havde endnu engang bevist, at det fremkalder stålhårde kræfter, og udløste de ædleste bedrifter.

Efter at det sidste angreb var afvist, gennemførte fjenden 17. oktober ikke flere. Regimentets situation var blevet alvorlig. Det fjendtlige indbrud hos würtembergerne var dyb. På grund af forholdene ved venstre nabo var Regimentet tvunget til om natten 17./18. oktober at dreje sin venstre flanke tilbage. Det var ikke muligt at opnå tilslutning til würtembergerne. Det var ikke muligt at finde ud af, hvor de igen havde sat sig fast. Der på venstre flanke truede faren, og denne skulle den 18. blive Regimentets skæbne.

Som dagen før, startede 18. oktober kl. 0630 med en ildorkan, og nåede i Regimentets afsnit teutonisk omfang. Da den fjendtlige ild kl. 7 med et stort spring blev lagt langt bag vores front, dukkede ud af røgen og morgentågen både på venstre flanke og i ryggen kampvogne, fulgt af tætte masser af infanteri. Også fra front og højre flanke brød angrebet løs. Regimentets kampkompagnier var omringede med undtagelse af et lille område på højre fløj. Det var ikke længere muligt at holde ud. Mange på vores side var faldet eller såret. Efter et tappert forsvar gik andre i fangenskab. Kun en lille del under Otto Peters (1. Kompanie), Vizefeldwebel Goldenbaum (3. Kompanie) og Lt. Schmidt (1. Kompanie) lykkedes det virkelig kæmpende at slå sig igennem.

M.W.-Kompagniet under Gallin have på det kraftigste med panserværnsgeværer og minekastere på fladbane-affutager, bekæmpet kampvognsangrebet på vejen le Cateau – l'Abre de Guise, og holdt det fjendtlige infanteri i skak. De havde på heltemodig vis ofret sig for at give infanteriet langs forreste linje en chance for at slippe tilbage. Den sidste anvendelige minekaster skød endnu, da den store overmagt løb dem over ende.

Foran Bazuel blev angrebet standset omkring kl. 0830. 10. Kompanie, som havde været til disposition for kommandøren for Beredskabstroppe, havde sammen med enkelte maskingeværer kostet fjenden dyrt. Langs vejen Pommereuil – Bazuel havde II. Bataillon ligget i reserve, indrettet en optagestilling og på fortræffelig måde løst sin opgave. Fjenden kom ikke længere, men pressede med hele tiden større styrke på venstre fløj ved Bazuel. Kl. 1430 skulle 5. og 8. Kompanie med forbindelse til 243. Divisioner gennemføre et aflastende modangreb. Kompagnierne gjorde klar på det befalede tidspunkt. Naboenheden blev liggende. Forsøget mislykkede på trods af alt tapperhed, hvormed det blev indsat. Bazuel forblev på fjendtlige hænder. Herfra angreb fjenden videre. Kampen bølgede frem og tilbage og sluttede med, at fjende blev kastet tilbage til landsbyen, og her blev holdt bundet. Under disse kampe udmærkede sig specielt 8. Kompagniet.

I Res.Inf.Regt. 76 havde den tapre Regimentskommandør, Oberstleutnant v. Grawert, fundet heltedøden i spidsen for et modangreb foran le Cateau. Regimentet blev den 18. oktober overtaget af Major Dziobek, efter at det den 17. endnu engang var forundt denne endnu engang at bringe hans bataljon, som han næsten uafbrudt havde ført siden december 1914, til sejr, om end det kun var i forsvar. Dermed forlod den sidste aktive officer Regimentet, bortset fra Regimentskommandøren, Oberstleutnant Hauss, og nogle få krigsløjtnanter. Rittmeister v. Heyden var allerede uger i forvejen forsvundet på grund af sygdom. Hauptmann v. Helwolt var på hjem orlov og kom ikke mere tilbage i felten. I. Bataillon blev overtaget af Lt. Toelke. Siebelts havde allerede i begyndelsen af oktober overtaget II. Bataillon, mens III. blev ført af Otto Peters.

Den 19. gik med fremsendte patruljer. Den 20. oktober angreb fjenden igen. I nat og tåge havde han bragt sit artilleri frem tæt foran Regimentets stillinger, hvorfra han ved dagry begyndte at sende utrolige mængder af ammunition mod stillingerne. I skjul af tågebunker trængte han ind ved III. Bataillon. Samme med dele af Inf.Regt. 163 gennemførte 6. Kompanie ved middag et modangreb, der blev standset med store tab, men også tilføjede fjenden så store tab, at han ikke angreb yderligere i dagens løb. Resten af dagen var der igen heftig patruljeaktivitet. Fjenden forsøgte med præcision at fastlægge vore stillinger.

Den 20. oktober angreb han ved højre nabodivision (44. Res.Div, Regt. 205, 206, 208) og opnåede resultater. Langs Richemont åen, langs med hvilken også Regimentet lå, blev angrebet standset. Divisionen var truet på sin højre fløj.

Der syntes med sikkerhed igen at ville komme et angreb på 17. Res.Div. Fly meldte den 21. om kraftig trafik af motorkøretøjer til le Cateau. Om natten 21./22. oktober beskød vi byen med kraftig artilleriild, og belagde den med gas. Uden tvivl blev klargøringen til angreb den 22. hermed umuliggjort. Angrebet var imidlertid kun blevet udsat. Det kom den 23. og begyndte kl. 0215 endnu engang med en utroligt voldsomt artilleribombardement. Fjenden disponerede tilsyneladende om flere batterier, end der var plads til i terrænet. Snart fulgte infanteriets angreb med mange lette Lewis maskingeværer i forreste linje, der indsattes i en uafbrudt gående skydning. Regimentet kunne fastholde sine stillinger indtil kl. 0430, hvorunder Kompanie Jung og Schaderer i tyngdepunktet specielt fortræffeligt udmærkede sig. Lt.d.R. Junge fandt heltedøden. Så brød fjenden igennem og angreb endnu engang Regimentet i venstre flanke og ryg. Som det blev mørkt måtte Regimentet vige og slå sig igennem mod nordøst mod Pommereuil, hvor der stod mindst 6 engelske kampvogne. Under disse kampe udmærkede sig i sær Unteroffizier Schween fra 11. Kompanie, som på meget dygtig måde med sit lette maskingevær gik tilbage i spring og skød til sidste patron. Han rettede store tab til fjenden og gjorde det lettere for hans egne kammerater i orden at falde tilbage til en bagved liggende stilling.

På venstre fløj af regimentet kæmpede 6. Kompanie endnu hårdt om banegården Ors, men måtte overlade den til fjenden efter at være omgået på flanke og ryg.

Foran 17. Res.Div. samlede front var det fjendtlige angreb trods indsættelsen af talrige kampvogne, igen brudt sammen. På begge fløj havde han opnået resultater. Tril højre var fjenden ved Res.Inf.Regt. 93 og 206, og på venstre ved 243. Division brudt igennem. Mod denne dobbelte omgåelse i flanke og ryg kunne Divisionen

ikke modstå. Den optog igen kampen i Herman II-stilling øst for Bois de l'Evêque vest for Fontaine, hvor den med egne styrker bød fjenden et trodsigt stop. På trods af stor mangel på ammunition standsede Regimentet flere angreb, som fjenden i sin sejrstrus med ufattelige menneskemasser genoptog om eftermiddagen den 23. oktober. Her fastholdte den med svage kræfter stillingen, indtil den om natten 23./24. blev trukket ud og afløst af Radfahr (cykel) Bataillon 6 fra den tyske Jägerdivision.

Regimentet samledes ved savværket Haute Cornée nord for Landrecies, hvor den i forhøjet beredskab gik i kvarter. Næste dag, den 24. oktober, blev den endnu engang trukket frem til besættelse af Artilleri-beskyttelsesstilling vest for Landrecis, men imidlertid om eftermiddagen trukket tilbage til Sart-Bara.

Hårde kampe lå bag Regimentet. Mange, der med stor hæder og hære havde kæmpet, lå døde på slagmarken, eller var såret faldet i fangenskab. Af officerer var foruden allerede nævnte og Lt.d.R. Pingel og Böttcher, Lt. Wurthmann og Lt.d.R. Trost faldet.

Det var de sidste kampe, Regimentet var involveret i under krigen. Med den stolte følelse af at have gjort sin skyldighed mod fjenden trods utrolige fordringer, i ugunstigt vejr, forplejningsvanskeligheder og meget andet. Det var efter endnu engang med ære at have bestået kampen, at den begyndte den tilbagemarchen fra fronten.

Allerede i sin Brigade-befaling fra 19. oktober anerkendte Oberst v. Werder, at Brigaden gennem sit seje forsvaret under hårde kampe havde gjort, hvad der kunne forventes af den, og dermed havde forhindret fjenden i at rulle hele Armeefronten op efter dens succes til venstre for os.

Divisionsbefaling fra 25. oktober

Divisionen står ved afslutningen af hårde kampe. Stolt og fast kan alle medlemmer af 17. Res.Div. se tilbage på indsatsen foran Le Cateau. Urokkeligt har infanteriet fastholdt dens stillinger ... Omringet og presset tilbage af overmagten, måtte Divisionen forlægge dens stillinger. Men som altid sluttede I igen jeres rækker, hele tiden fandt fjenden ubrudt, hårdnakket modstand. Ikke forgæves har flere hundrede ydet deres blod. Som en klippe i havet har Divisionen brudt fjendens storm. Selvbevidst og med tillid kan 17. Res.Div. i dag forlade deres slagmark for deres ærefulde forsvarskamp...

... Vi vil fortsat gøre vores pligt for at beskytte Fædrelandet ...

Sign. v. Mutius.

Den saksiske General der Infanterie v. Carlowitz, der havde overtaget 2. Armee efter General v.d. Marwitz, frigjorde Divisionen med en befaling, hvori det hed:

17. Res.Div. forlader i dag 2. Armee. I alvorlige dag har de kampprøvede førere og tropper igen stået sin prøve. De hårde kampe mellem I. og II. Hermann-stilling, navnlig Divisionens heltmodige forsvar ved Bois l'Evêque, som også har fundet fjendens anerkendelse, vil til evig tid være et hædersblad i 17. Res.Div. historie. Min fulde anerkendelse tilhører de kække hanseater og holstenere, og min tak dem, der gav deres liv for Kejser og Rige....

Også den øverstkommanderende, General v. Below, erkendte uden forbehold, at 17. Res.Div. under de hårde kampe ved Le Cateau havde kæmpet fremragende.

22. Lorraine, Strassburg, Hjemkomst,

November 1918

Divisionen blev helt trukket ud og samledes i første omgang i egnen omkring Maubeuge. Det kom i kvarter i omegnen af Marlanwilz. Regimentet marcherede over Gassegnies – Hechette – Aulnoye – Ferrière-la-Grande, og kom den 29. oktober i kvarter i Estinneau-Mont og –au-Mal, og den 30. i Carnières og Chapelle-les-Herlaincourt midt i det rige belgiske kulområde.

Regimentet var, som hele Divisionen, udsidt og udmattet, og havde brug for et hvil. Forkælelse og influenza hærgede. Det nye personel, der endnu engang kom fra Tyskland, måtte først tilvænnenes, før Regimentet igen kunne rykke mod fjenden. Næsten halvdelen af det mandskab, der var tildelt, var deserteret under vejs til fronten. Bataljonerne blev formeret med tre kompagnier. 3., 10. og 5. blev opløst. Krigssituationen forlangte, at trænet i endnu større grad blev indskrænket. Af denne grund blev alt, hvad der ikke ubetinget var nødvendigt for tropperne, fjernet, herunder også kantinen, og flyttet til Divisionens udrustningsdepot i Münsterbusch ved Stolberg i Rhinlandet.

Den 1. og 2. november blev Regimentet indladet i Binche, og kørte med forplejning til flere dage mod øst mod et ukendt mål. Turen gik over Louvain, i hvis nærhed ruinerne af de nedbrændte bygninger vidnede om den belgiske lumske og luskede opførsel. Her havde Regimentet haft sine første ofre i verdenskrigen. Så hørte vi af selv samme strækning, som vi fire år tidligere var kommet til fjendeland, gennem den herlige Meuse dal, forbi det stolte, skønne Liège, hvis navn for os tyske betød sejr og berømmelse, gennem de mange tunneler forbi stadig flere overraskende skønne billeder af Meuse og de omkring liggende bjerge og dale. Ved Dolheim kronede som dengang på en beherskende top ruinerne af dets slot, der i de første krigsdage måtte lægges i akse.

Med et trefoldigt Hurra som dengang i august 1914 blev ved Herbesthal den tyske grænse overskredet. Imidlertid var hurraet mere afdæmpet. Det var en trist novemberdag, hvor vi igen hilste den tyske jord. Trist og meget tung var også den stemning, der lå over os alle. Fjendens militære succes tyngede os meget. Frem for alt, belastedes vore sjæle af tilstandene i hjemlandet. De var for os, der årelang havde stået dybt i fjendeland, uforståelig.

Fra Eupen fik det videre over Hohe Venn og ind i Eifel over Gerolstein og Trier til Lothringen. Den 5. november blev Regimentet udladet i Verthelmingen ikke langt fra Saarburg. Det kom i kvarter i Betthorn, Berthelmingen, Gosselmingen, Rommelsingen og Kirberg, i en vidunderlig egn af vores tyske fædreland, der for det meste var ukendt af os nordtyskere. Mod øst knejsede de høje bjerge i Vogeserne.

Her i Lorraine afløste 17. Res.Div. den saksiske 75. Res.Div. og placeret over et bredt område bag fronten og opdelt i selvstændige kolonner.

I Regimentet blev der opstillet tre marchkompagnier, som blev overtaget af Lt.d.R. Siebelts, Rehberg og Osterbinger. Disse fik hurtigt selvstændige opgaver. Af resterne af Regimentet formeredes to bataljoner, som de rutinerede Lt. Toelke og Vieth overtog.

Her i Lorraine oplevede Regimentet den mørkeste dag i den tyske historie. Kejserkronen, hvorunder det gamle tyske land, som vi havde under fødderne, blev revet fra tyskerne.

Efter få dage modtog 17. Res.Div. befaling til at afmarcherer til Strassburg, for her at sørge for ro og orden. Regimentet forlod Lorraine og marcherede gennem den urgamle tyske Wasgenwald ind i Alsace. Som Regimentet den 11. november var under march i nærheden af den lille by Fistingen, trådte den såkaldt Våbenhvile i kraft.

Den 12. november lå Regimentet i marchkvarter i Lixheim og Brauweiler, den 13. i Zabern og Mauersmünster. Den 14. blev der indkvarteret i Handschuheim og omegn.

Da en del af befolkningen i Strassburg havde gjort revolte, og forsøgte at forstyrre den velorganiserede afmarch af tyske tropper over Rhinen, mens horder af pøbel forsøgte at plyndre de endnu velforsynede beklædnings- og proviankamre, blev allerede den 13. november Bataljon Vieth beordret hertil. Med lastbiler kørte den kl. 3 om morgenen fra dens indkvarteringer over Zabern – Wasselsheim – Ittheim – Oberhausbergen til Strassburg (Kronenberg). Byen var oversvømmet af tusinder af soldater fra Alsace-Lorraine, der på grund af den såkaldte Våbenstilstands overenskomst var blevet hjemsendt. Det kom til sammenstød med bevæbnede bander og horder af hjemsendte soldater, som var begyndt at røve og plyndre. På grund af ro og besindighed fra bataljonens side kom det ikke til blodsudgydelser.

Den 17. november blev Regimentet samlet i Strassburg, og underbragt i Kaiser Wilhelm-kasernen. Med undren og beundring så vi nordtyskere, hvor herligt byen havde udviklet sig, siden vore fædre havde tilbageerobret den til Riget. 1681 havde Ludvig XIV stjålet den fra Tyskland.

Her i Strassburg havde Regimentet omfattende vagttjeneste. De store velforsynede proviant- og beklædningsdepoter måtte beskyttes mod plyndringer og uberettigede til den efterfølgende front.

Allerede den 17. november overskred vores Træn (ad en pontonbro ved siden af den store Rhinbro) Rhinen. Den 20. november blev Regimentets vagter afløst af Strassburgs borgerværn.

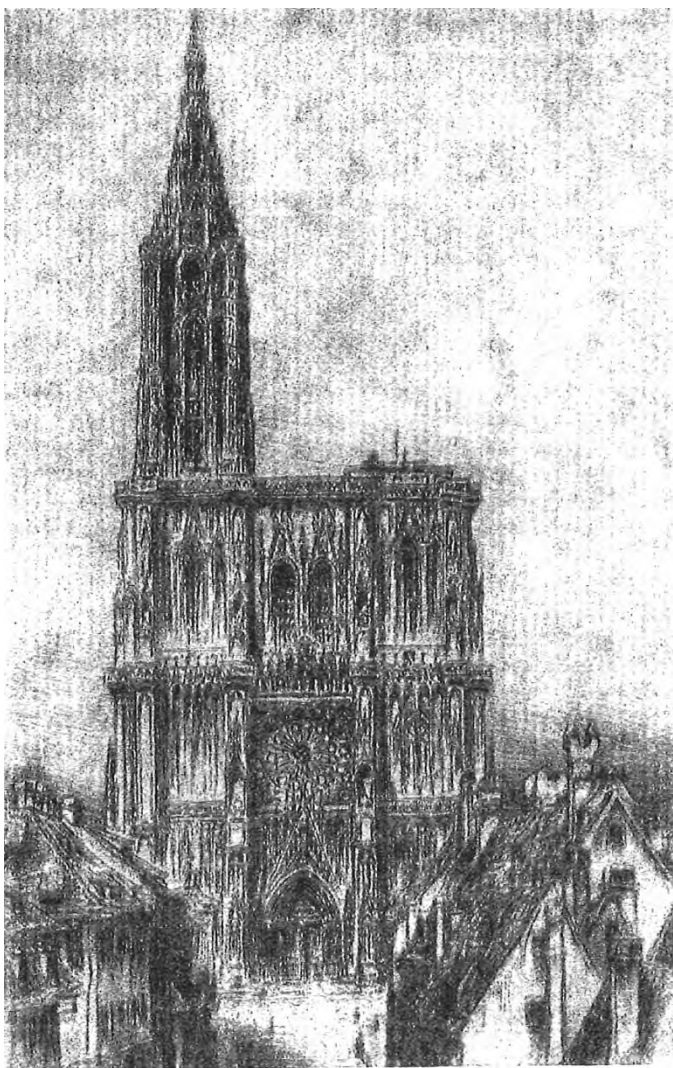
Dagene i denne vidunderlige, urgamle tyske by var måske de vanskeligste og bitreste under hele krigen. Græmmelse og sorg tyngede vore sjæle. Det martrede vore hjerner, som det under krigen på trods af slagmarkernes grusomheder, trods død og elendighed, som i mere end 1000 kampdage havde omsluttet os, aldrig tidligere havde gjort. Det rev i hjerterne på de stålsatte kæmper i Regimentet, der så ofte havde sejret over fjenden i forbitrede forsvarskamp. Denne vores egen smerte blev fulgt af dybeste medfølelse for efterkommeren af den berømte General von Werder, der havde tilbage erobret Strassburg, vores højagtede Brigadekommandør, der nu måtte overlade fæstningen til franskmændene. Denne ægte preussiske officer, vores højtskattede fører, havde fortjent en bedre skæbne, som vi begejstret ville have fulgt ham til.

Den 21. november måtte vi rømme Strassburg. Kl. 0600 stod Regimentet på den store kasernegård. Et hurra for Tyskland, og i hjertet på mange en hellig ed om hævn. Til lyden af Regimentsmusikken forlod Regimentet befæstningen, ubesejret af fjenden, og rykkede over den hellige tyske Rhin til Badener land.

Kl. 8 greb franske tropper besiddelse af byen. Hvem der kl. 12 ikke var nået over Rhinbroen, faldt i fangenskab. Efter de frygtelige, smertefulde, ubeskriveligt hæslige dage i Strassburg, blev vore hjerte igen varme og frie, som vi i Kehl betrådte jord. Der var rejst æresport for de tyske tropper. Løvguirlande hang over gaderne, og om os vejede Badens flag og det gamle tyske rigsflag. Befolkningen overbød hinanden i forsøget på at ære og glæde os.

Som solen havde besejret morgentågen, og vi i dyb smerte havde sendt vore blikke over Rhinen til Erwin von Steinbachs herlige katedral, opdagede vi øverst fra spiret det franske flag. De andre, der i de sidste dage havde vejret over det vidunderlige guds hus, var fjernet.

Regimentet kom i kvarter i Hesselhurst og Marlen, og blev den 22. i Offenbourg indladet i tre tog. Regimentsstab, M.G.K. og Regimentsmusik transporteredes i det ene, Bataljoner Toelke og Vieth sammen i det andet og Træn i det tredje. Togene var af befolkningen flot blevet smykket med sort-hvid-røde og gul-røde flag, med løv og gran. Tropperne blev overøset med cigarer, cigaretter og andre gaver. Lokalbefolkningen var lykkelige og taknemmelige for det held, at vi under den lange tid havde holdt dem fri af krigen. De endnu levende blandt folket, tænkte fortsat på den frygtelige tid, hvor de franske horder under Mélac havde holdt landet brutalt kneb-

Strassburg Katedral

let, og havde ødelagt langt over krigens nødvendigheder. Taknemmelighed for deltagelse fra befolkningen slog os på det varmeste i møde.

Turen gik over Karlsruhe – Heilbronn ind i Bayern. Mål og formål var som i flere år stadig ukendt. Togene blev sendt videre over Nürnberg og Bamberg. Overalt i Syd- og Midtyskland blev vi modtaget med glæde og begejstret deltagelse. Jo længere vi kom mod nord, jo mere dæmpet blev stemningen, og til sidst rullede togene i iskold ligegyldighed gennem landet mod den i årevis savnede hjemstavn. Som det gik videre over Halle - Magdeburg – Wittenberg mod nordvest var der ikke længere tvivl, det gik hjemad.

Efter en lang, koldt togrejse løb togene om formiddagen den 26. november ind i banegårdshallen i Lübeck. Her bød Hr. Senatorer Neumann og Possehl fra Senatets høje militærkommission, som de første Regiment velkommen hjem. De holdt en tale, som Oberst v. Werder, som allerede var ankommet dagen i forvejen, besvarede. Til musik fra politiets musikkorps rykkede begge bataljoner samlet ind i byen. Ved indgangen var der over Holstenstrasse udspændt en guirlande med et vers fra den sang, som vi i felten så mange gange stolt havde sunket af stolthed over vores Fædreland: »*Einigkeit und Recht und Freiheit sind des Glückes Unterpfand!*« Fra markedspladsen marcherede bataljoner til deres kaserner i Marli og Fackenburg. Nogle dage senere afgik resterne af III. Bataillon under Hauptmann v. Helmolt til Eutin.

Den 30. november blev Regimentet endnu engang festligt bud velkommen hjem. Den stod – ganske vist kun i en kummerlig rest – for sidste gang opstillet på markedspladsen. Igen af de gamle officerer, der til det sidste havde kæmpet med Regimentet ved fronten, var fortsat ved enheden. Oberst v. Werder takkede for modtagelsen på vegne af Regiment Lübeck.

Hvor anderledes havde vi ikke forestillet os, efter de lange krigsår, det sejrige indtog. Vi på Vestfronten havde næsten kun mødt det vanskelige. Hjemkomsten skulle godtgøre alt dette og være desto mere oplivende. Det var blevet helt anderledes.

Efterskrift

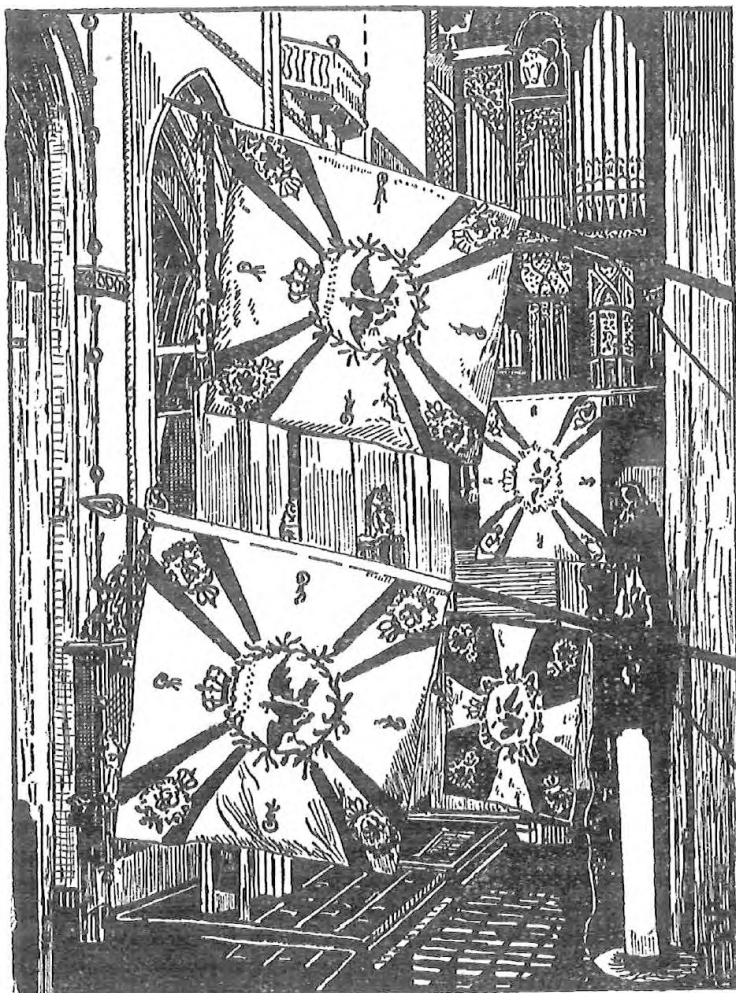
Traktaten fra Versailles forlangte en opløsning af vores gamle ærværdige hær. Rystende angst for en genrejsning af vores frygtelige kraft og styrke, havde fjenden stillet denne uhyrlige betingelse i den såkaldte fredstraktat. Deres hele rædsel over den so gevaldige fjende, som den tyske hær havde været gennem 4½ lange år, blev udtrykt i denne bestemmelse. Deres magtesløse raseri over vores uforglemmelige, herlige våbenindsats, der for evigt – som solen – vil leve videre i historien, havde fundet udløsning i Versailles bestemmelser. Fjenden havde frataget os meget. Vores krigerære og vores stolte sejre kunne de ikke frarøve os, uanset hvor meget de frådede og skummede. Vores ærefulde fortid lysede som sidste glimt af håb for os ind i den trøstløse nat. I hukommelse af denne, har vi lov til igen af rette os op, og med fast blik se ud i fremtiden. Alene dette sendte et jag af gru og forfærdelse ind i fjenden. De frygter for en genopståelse af det tyske folk, og derfor forsøgte de med djævels raseri at brække dets ryggrad. Indsigtsfulde fjender turde ikke håbe, at et folk, der havde udfoldet så stor kraft som vi, nu og for altid var knækket. De vidste, at det igen ville komme sig af dens nuværende svaghed. De ved, at ordene fra den store kurfyrste, igen vil virkeliggøre sig, som han 1679 efter hine Fred i St.Germain-en-Laye havde udtalt: »*Exoriare aliqua nostris ex ossibus ultor*« [Måtte du rejse dig af min akse i hævn]

Man vidste i fjendens lejr præcist, at krige kun var blevet vundet af dem, fordi vi ikke havde haft en Bismarck og ingen Friedrich den Store, og fordi det tyske folk i sidste øjeblik havde forrådt sig selv. Om en sejr for de fjendtlige våben, der havde tvunget os i knæ, kom i denne krig, trods de fjendtlige staters hele raseri, overhovedet ikke på tale. Vi havde tabt krigen, men hære var ubesejret.

Selvom vi nu blev styrtet ned fra vores stolte højder, lænket og knækket, og henslæbte vores liv i jammer og nød, vil vi stadig være og forblive i stolthed og beundring i historiens dom.

Vi gamle frontsoldater kunne, trods alt den elendighed, der fra det ydre og det indre, skyllet hen over os, stadig stolt hæve vore hoveder. Den retfærdige stolthed over vore bedrifter i kamp, efterlod os imidlertid med en desto dybere skam og skændsel over vores Fædreland. Af stoltheden over vore bedrifter blev imidlertid troen på vores tyske folk i os. Af troen springer den kraft, som så kraftigt er nødvendigt for genopstandelsen.

Den gamle, stolte, kongelige preussiske hær er slået ihjel. Dens faner blafrede ikke mere foran vores front. Ingen lagde længere hånden på dens indviede felttegn for at sværge en ed af troskab til kejseren. Under en højtidelig gudstjeneste blev de i december 1920 overdraget vores gamle, ærværdige rådhuskirke, St. Marien. Her hænger de i dag højt fra søjlerne, et symbol på hengangen stolt storhed og nuværende svaghed og afmægtighed. Med smerte i blikket hængere vore øjne i tanker på Regimentets ærefulde faner. Vore blikke fortsætter til faner og standarter for den Hanseatiske

Infanterie-Regiment Lübecks faner i St.Marien Kirche

Legion, der hænger på andre piller. De blafrede sejrrikt foran vor Lübecks sønner i en krig, der for mere end 100 år siden befriede os fra Napoleons åg. Synet af disse gamle stridsfaner fra den Hanseatiske Legion forstærker vores håb og tro på, at dagen igen vil komme, hvor vi vil sprænge de kæder, der i dag fængsler os.

Selvom den gamle hær nu også er sønderrevet, og Regiment Lübeck er opløst, lever den stadig, så længe dens traditioner lever! I hæren legemliggøres Tysklands ærefulde historie i de sidste 2½ århundreder, og nedarver denne virkelige folkehær fra slag til slag. At fastholde de tyske troppers hæder også i denne elendighed, er en ærespligt for alle gamle krigere.

På mange hede slagmarker i Frankrig og Belgien, øgede Regiment Lübeck den ære der fra gammel tid omgav dens navn. Den bragte sit unge nummer 162 i ære.

På de foregående sider er mange af de tapre handlinger gengivet. Og dog er ord kun skygger af de utrolige slag, de store, gevaldige episoder, Regiment Lübeck oplevede under krigen. Men hvor megen heltemod og hvor mange heltegerninger er ikke sket, uden øjenvidner og uden at finde noget øre!

Denne bog skal hjælpe til med at holde Regimentets indsat i hukommelse, primært dem var egen hjemstavn. Den skal bidrage dertil, at erindringerne om vores faldne heltebrødre fortsat skal blive i vore taknemmelige tanker. I trofast erindring lægger vi endnu engang i tankerne laurbær og egekranse på deres grave.

Måtte denne bog blive en stolt, om end også vemodig trøst for de efterladte. Med sine tusinder og atter tusinde erindringer den for de endnu levende medkæmpere i Regiment Lübeck være en aldrig udtømt kilde til kraftfuld selvtillid.

Måtte vores unge mennesker, vores håb for fremtiden, blive fyldt med flammende kærlighed til vores Fædreland, når de læser, hvilken ånd der besjælede deres hjemlige Regiment under krigen, hvad den af storhed ydede under krigen. Denne bog skal bevise for eftertiden, at Regiment Lübeck i kampen om æren langs fronten holdt sig ren, og er uskyldig i de ulykker, der nu strømmer ind over os.

Måtte helteånden fra fronten endnu engang trænge ind i vores tyske folk. Måtte den rige dødens høst, som også Regiment Lübeck kraftigt måtte bidrage til, fremdrive en høst, der vil bringe vores sørgende Fædreland til sejr! Så vil også den tyske ørn igen hæve sine vinger og stræbe mod solen, som det stod på vores fane: »*Pro Gloria et Patria!*« [Ære og Fædreland]

Vores Regiments sang

Wir hundertzweiundsechziger singen
 Ein lustiges Lied auf dem March, im Quartier
 Und wo die Gläser hell erklingen,
 Da weilen gern wir beim schäumenden Bier.

Wir hundertzweiundsechziger lieben
 Die Mädchen, sind sie hübsch, jung und fein,
 Doch dar's die Freundschaft niemals trüben,
 Muß man fort, und das Liebchen bleibt daheim.

Wir hundertzweiundsechziger schwören
 Der Fahne Treu', die vom Heldenblut gefärbt
 Und in Feindesland bedeckt mit Ehren,
 Die wir von Sechundsiebzigern ererbt.

Wir hundertzweiundsechziger ehren
 Die Väter, die in tobend heißer Schlacht
 Wußten „siebzig“ sich tapfer zu wehren
 Bei Orleans vor des Feindes Übermacht.

Wir hundertzweiundsechziger geben,
 Rust uns das leibe, teure Vaterland,
 Für den Kaiser das Gut, unser Leben,
 Bedrohen Feinde je den deutschen Strand.

Wir hundertzweiundsechziger führen
 Die Waffen sicher, ziehen wir ins Feld,
 Und wenn zum Angriff de Trommel rühren,
 Heißt es siegen oder sterben als ein Held.

L. Schunck.

Tabsliste for officerer

Infanterie-Regiment Lübeck 3. Hanseatisches Nr. 162

Så vidt det har kunnet fastslås, faldt i hårde, ærefulde kampe 1914 – 1918 heltedøden for Kejser og Rige:

1.755 Underofficerer og mandskab

1914

Leutnant	v. Arentschildt	9.9.14	ved Quatrecht
Major	Schliectmann	16.9.14	ved Ribécourt
Hauptmann	v. Schuckmann	16.9.14	ved Ribécourt
Leutnant d.R.	Sihamer	16.9.14	ved Ribécourt
Leutnant	Hashagen	17.9.14	ved Ribécourt
Leutnant d.R.	Haack	17.9.14	ved Ribécourt
Leutnant	Krauel	18.9.14	ved Ribécourt
Stabsarzt	Dr. Hövel	17.11.14	død

1915

Leutnant d.R.	Winkelmann	5.5.15	ved St. Aurin
Hauptmann	v. Larisch	16.7.15	ved St. Aurin
Leutnant d.R.	Koch, Helmuth	1.9.15	ved St. Aurin
Leutnant	Goertz	30.10.15	ved Thélus
Leutnant	Glamann	20.11.15	ved Thélus

1916

Fähnrich	Achterberg	15.5.16	ved Vimy
Leutnant d.R.	Sanders	23.6.16	ved Vimy
Leutnant d.R.	Hammerich	2.7.16	ved Vimy
Leutnant d.R.	Döhrmann	28.7.16.	ved Pozières
Leutnant d.R.	Lüders	29.7.16	ved Pozières
Leutnant d.R.	Schöttler	2.8.16	ved Pozières
Leutnant	Brodmann	4.8.16	ved Pozières
Leutnant d.R.	Erler	5.8.16	ved Pozières
Leutnant d.R.	Schütt	5.8.16	ved Pozières
Leutnant d.R.	Preüss	5.8.16	ved Pozières
Leutnant d.R.	Schott	5.8.16	ved Pozières
Leutnant d.R.	Haacker	6.8.16	ved Courcellette
Leutnant d.R.	Mattheis	8.8.16	ved Courcellette
Leutnant d.R.	Jacobsen	15.12.16	ved Wieltje

1917

Leutnant d.R.	Bellow	9.4.17	ved Monchy/Arras
Leutnant	Bucholtz	9.4.17	ved Monchy/Arras
Leutnant d.R.	Götting	9.4.17	ved Monchy/Arras
Leutnant d.R.	Kulenkampff	9.4.17	ved Monchy/Arras
Leutnant d.R.	Dierk, Arhold	14.6.17	ved Monchy-le-Preux
Leutnant d.R.	Schröder-Etton	15.6.17	ved Monchy-le-Preux
Leutnant d.R.	Felten	25.7.17	ved Monchy-le-Preux
Leutnant d.R.	Bauche	6.8.17	ved Monchy-le-Preux

Leutnant d.R.	Evers	10.8.17	ved Monchy-le-Preux
Leutnant	Witte	12.10.17	ved Vis-en-Artois
Leutnant d.R.	Thomsen	14.11.17	ved Vis-en-Artois
Leutnant d.R.	Koch, Hans	3.12.17	ved Geluvelt
Leutnant	Pahnke	7.12.17	ved Geluvelt

1918

Leutnant d.R.	Claassen	10.4.18	ved Messines
Leutnant d.R.	Rosenberg	10.4.18	ved Messines
Leutnant	Schmidt	10.4.18	ved Messines
Leutnant d.R.	Spethmann	10.4.18	ved Messines
Leutnant	Steinebach	10.4.18	ved Messines
Leutnant	Toberg	10.4.18	ved Messines
Leutnant	Peters, Ferd.	10.4.18	ved Messines
Leutnant d.R.	Kassel	11.4.18	ved Messines
Leutnant d.R.	Tolzien	11.4.18	ved Messines
Leutnant d.R.	Klein, Ernst	13.4.18	ved Messines
Leutnant	Bock	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Buller	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Dräger	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Francke	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant	Hellmann	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Hoffmann	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Klein, Karel	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Müllenhoff	16.4.18	ved Wytschaete
Leutnant	Müller, ernst	17.4.18	ved Wytschaete
Leutnant d.R.	Schröder, Gust.	13.4.18 såret	ved Messines
		1.5.18 død	
Leutnant	Moebius	19.6.18	ved Lataule
Leutnant d.R.	Scheel	20.6.18	ved Lataule
Leutnant	Hoffmann, Wolfgang	22.6.18	ved Lataule
Fähnrich	Marckwald	23.6.18	ved Lataule
Hauptmann d.L.	am Ende	10.4.18 såret	ved Messines
		9.7.18 død	
Leutnant	Pufpaff, Heinr.	20.7.18	ved Cuvilly-Lataule
Leutnant	Dieter	10.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant	Billig	12.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant	Wolffible	12.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant d.R.	Debitius	18.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant d.R.	Priebs	18.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant d.L.	Wulf	18.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant d.R.	Ramke	19.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant	Strömer	19.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant	v. Gadow	19.8.18	ved Canny-sur-Matz
Leutnant d.R.	Kalkhoff	8.10.18	Candor
Leutnant d.R.	Böttcher	19.10.18	Pommèrueil
Leutnant d.R.	Pingel	19.10.18	Pommèrueil
Leutnant d.L.	Trost	20.10.18	Pommèrueil
Leutnant	Wurthmann	20.10.18	Pommèrueil
Leutnant d.R.	Jung	20.10.18	Pommèrueil
Leutnant	Hoffmann, Walter	23.10.18	Pommèrueil
Leutnant d.R.	v.d. Deecken	22.11.18	død

Faldet ved andre enheder:

Leutnant d.R.	Aulenbacher
---------------	-------------

Oberleutnant	Bellersen	22.6.17	Chemin des Dames
Oberleutnant	Bentz	15.1.17	Ojtoz-Pass, Rumænien
Leutnant d.R.	Birnbaum	10.4.18	Armentières
Leutnant d.R.	Brandt	16.7.16	Longueval
Leutnant d.R.	Biscj		Verdun
Leutnant d.R.	David	12.3.16	Lancourt
?Leutnant d.R.	Dettlefsen	26.10.17	?
Leutnant d.R.	Dierk, Hans	12/13.4.17	Arras
Feldwebelleutnant	Ehlers	12.3.18	Houthem
Leutnant d.R.	Grapengeter		
Leutnant	Grumbies	13.3.16	Beauvraignes
Leutnant d.R.	Goldbeck	29.7.15	Galizien
Leutnant d.R.	Höfer	25.10.15	Somme
Leutnant d.R.	Jäger	24.8.17	Champagne
Leutnant d.R.	Klüssmann	18.2.18	Warschau
Oberleutnant	Lohcke	6.9.14	Esternay
Leutnant d.R.	Lütke	10.8.18	Savnet Mortemer
Leutnant d.R.	Maack	31.8.18	St. Quentin
Leutnant d.R.	Mehburg	20.7.15	Kl. Reichsackerkopf
Hauptmann	Witschke	25.8.14	Nancy Epinal
Leutnant	Müller	Flyver	Skudt ned Belgrad
Leutnant d.R.	Nevermann		
Leutnant	Nicolassen	30.10.17	Paschendaele
Oberleutnant	v. Oertzen	4.10.18	Canbrai
Leutnant d.R.	Priess	27.9.17	Ypres
Oberstabsarzt	Dr. Ramin	29.6.16	Død i Lübeck
Leutnant	Riebel		
Leutnant	Scjmeææ	11.4.17	Guemappe
Leutnant	Stemger	15.6.15	Moulins-s-Touvent
Leutnant d.R.	Strunck	21.3.18	Fort Venteuil
Leutnant d.R.	Tüngel		
Leutnant	Bonhoff	14.2.15	Dünaburg
Leutnant d.R.	Voss	16.4.18	Wytschaete
Hauptmann	v. Waldow	18.9.14	Carlepont
Leutnant	Werner	12.10.15	Giessler højder
Hauptmann	Wegner	22.4.18	Armentières
Leutnant d.L.	Wolf		
Hauptmann	Jurhorst	2.10.16	Korytnika
Leutnant	Faust	1.11.18	Valenciennes

Bilag 1

Infanterie-Regiment 162
Journal Nr. I/620 Yderst hemmelig

Regts. Stabskvarter, den 7.4.1918

Befaling for angrebet på Meesen

- 1.) Et andre steder bliver der på Nul-Dag angrebet. Armeen forventer en svækkelse af den engelske front. For dette tilfælde er et angreb i retning af Meesen forudset på Nul-dag plus 2 dage. Omgruppering hertil er foretaget.
- 2.) Det er Regimentets opgave i rammerne af Divisionen, at indtage Meesen.
- 3.) Vurdering af forreste dele af den engelske stilling fra R.I.R. 226 foreligger (delvist tidligere tilgået). "Engländernas" overfor Burghof var sidste nat ubesat. Møllen ved Königstrasse er fortsat besat.
- 4.) Angrebszone, tilslutning, mållinje, disponible kræfter og dennes organisation, reserveenheder: Se Bilag I og II (I/162 med tildelte kræfter: Regimentsreserve).
- 5.) Fremmarch og beredskabsområde. Se Bilag IIIa og IIIb.
- 6.) 31. I.D. angriber samtidig syd for Douve åen. Bremses dette angreb, beskyttes Regimentets venstre flanke af artilleri.
Mod nord tilstødende I.R. 163 (højre flanke dækkes af Gruppe v. Gravert) højderne nord for Meesen og assisterer om nødvendigt med erobringen af Meesen gennem omslutning fra nord.
Venstre flanke af Regimentet sikres fortsat af 4. M.G.K. fra Regimentet og af 6. og 7. Komp. R.I.R. 226 under kommando af Lts. Sander. Indsættelse af 6. og 7. Komp. R.I.R. 226 efter mundtlig befaling i linjen Resselhof – Fiedlerheim.
- 7.) Stormtrop Koesters støder med ildvalsen frem lige nord for Douve-åen. Erobring af Fiedlerheim. Oprulning af stillingssystemet på begge sider af tipvognssporet over Namenlose Hof. Efter løsning af denne opgave følger Stormtrop Koesters III. Bataillon og står denne til disposition til en sydlig omgående bevægelse mod Meesen.
Fælles erobring af støttepunkt Steigerhof og Nesselhof gennem forud fastsatte stødgrupper med lette M.G. fra II. og III. Batls. Støtte til Stormtrop Koesters under erobringen af støttepunkt "Namenloser Hof" stilles af III/162.
- 8.) **Artilleri og minekastere.** Fra
kl. 0245 gasudlægning over fjendtlig artilleri, fra
0-tid ÷ 2 min Minekaster- og ild fra ildvalse artilleri mod forreste fjendtlige linje, tung artilleri mod støttepunkter bag ved.
0-tid Forlægning af minekaster til linjen Blaupunkt h-4 i koordinat 7543 – Blaupunkt n i koordinat 7654 (varighed af denne ild til Nul-tid plus 10 min.)
0-tid Ildvalse artilleri forlægger sin ild til linjen de Konick – Gappard vest for krydset König – Steigerhof og syd herfor (til Nul-tid plus 15 min.). Fra
0-tid + 15 min Indstilling af minekasterild. Fremlæggelse af ildvalsen mod vest i retning af Meesen fra 10 til 10 minutter med 200 meter. Stop for ildvalsen i linjen Plaupunkt w i koordinat 7444 – Blaupunkt p i koordinat 7544 og sydlig såvel som vestlig for Meesen (varighed 20 minutter hver gang).
Terræn syd for Douve: Ildvalse for 31 I.D., bekæmpelse af det fjendtlige artilleri, røgudlægning over beherskende højder inklusiv Meesen.
- 9.) **Stormen** sker med overraskelse uden Hurra. Fra
0-tid ÷ 2 min Infanteriet rykke frem til minekasterilden.
0-tid Overløb af første fjendtlige forposter og fremlægning af udgangsposition til linjen Plaupunkt h koordinat 7543 – Blaupunkt n koordinat 7643, hvorpå ildvalsen ligger
0-tid+10 Min Indrykning i denne linje. Dybdeorganisation til angreb indtages.
- 10.) Selvstændig indsættelse af Regimentsreserve I/162 kun ved succesfuldt fjendtligt modangreb.
- 11.) Regimentets ledsagebatteri (5./R.F.A.R. 17) – Fører Hptm. Heidicke – står klar ved Schwalenhof. Fremskydning af hver en pjece til disposition for hver af Regimentets angrebsbataljon så hurtigt som muligt.

12.) Straks efter opnåelse af angrebsmål dybdeorganisation til forsvar og udbygning af hovedmodstandslinjen. Stærke officerspatruljer frem i vores ildzone (fjendtligt artilleri!)

Bilag IVa og IVb giver direktiv for organisation i tilfælde af at venstre nabodivision er kommet med frem eller ikke.

13.) Efter at området stik øst for Meesen er nået, forlægger jeg Regiments-kommandostation til området Nesselhof.

14.) Udnyttelse af alle signalmidler. Hyppige meldinger af interesse for de kæmpende enheder.

Sign. Hauss.

Bilag:

I: Angrebszone, tilslutning, mållinje

II: Styrker til disposition og opstilling

III: a og b: Befaling til fremmarch- og beredskabsområde med skitse

IV: a og b: Opstilling efter angreb

V: Særlige bestemmelser

Fordeling:

Brigade2

I.R. 1631

R.I.R. 2261

4./Pi. 9.....1

5./R.F.A.R. 171

Batlne.3

Regts. Arzt. ..1

Nachschuboffz. 1

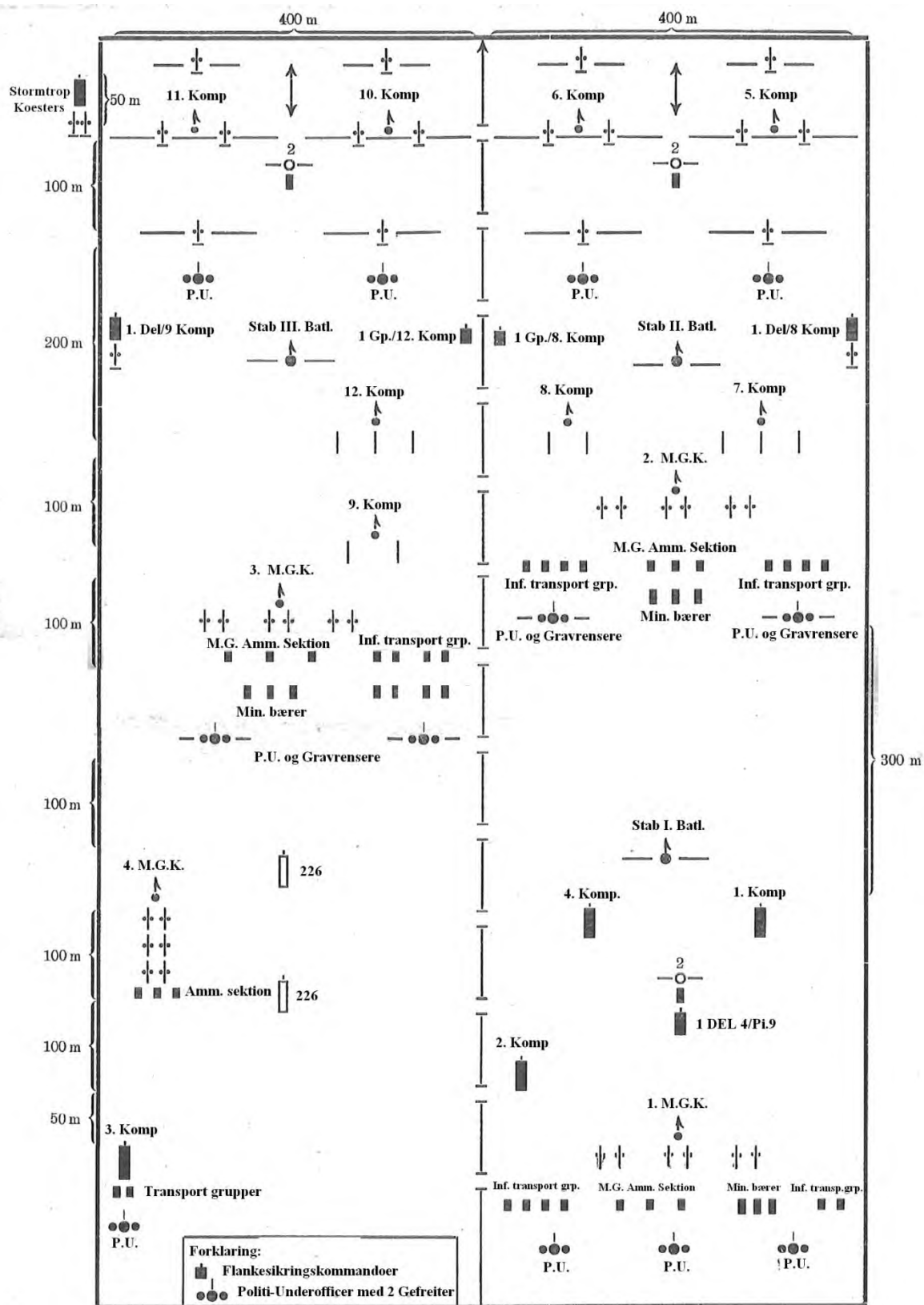
M.G.O, M.W.O. 1

Lt. Sander1

N.M.A.....1

Regiment.....6

21

Regimentets organisation under erobringen af 1. fjendtlige hovedmodstandslinje

Angrebet på Meesen

Bilag II

Inf.-Regt. 162 fra 7.4.18 I/620 - 22. Yderst Hemmeligt